غزلیات

بسم اللّٰه الرحمٰن الرحیم

(الف)

صورتگر چه ښه صورت په دیوال ساز کا
کل عالم ئې په صفت زبان دراز کا

د هغه نقاش په صنع نظر نه کا
چه له څه څاڅکی نه دا نقش و طراز کا

سترګی ورځی پوزه نور کښیږدی په مخ کښ
غاښ و شونډی ژبه خوله سره پرداز کا

یو سر بل سر په سر جوړ کا دوه غوږونه
چې په دواړو اروېدنه د آواز کا

بند په بند د لاسو ګوتی و بله کښیږدی
سر تر پایه درست صورت سره یو راز کا

که څوک زر کتابه وکښی له دې بابه
که په کښل شِي زر به نور پسې آغاز کا

هر ویښته چې په صورت باندی لیده شِي
که پر ځیر شې د شناخت وَر به درته واز کا

خاص بنده د خدای هغه ګڼه خوشحاله
چه د ځان په معرفت ئې سرفراز کا

اورنګزیب چه آرایش د تخت او تاج کا
تخت و تاج به ئې مرګیَ تاخت و تاج کا

په جهان کښ به ئې پاتو ښه بد نوم شِي
ده زده چاری د کسری که د حجاج کا

زه غمجن په عید په جشن خبر نه شوم
که درست خلق د دهلیَ ابتهاج کا

اوبه سترګو لره لاړې اور د زړه شو
څوک به څرنګه ژوندون په دا مزاج کا

چه په رګ می ګټُی کښیږدی رنګ ئې زیړ شِي
طبیبان می به په څو د رنځ علاج کا

جدائی دِ ما په زړه کا هسی چاری
لکه باز ئې په تارو یا په دراج کا

دوه مین چه په هواد و بله بیل شِي
خدای ئې څه شکل د تش سلام محتاج کا

ځما اوښی د کوګل په جوش پیدا دِی
لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا

هر ناوک چه د قضا له شسته خیژی
زمانه د خوشحال زړه ورته آماج کا

Ketabton.com

بازیګر چه د بازیو صندوق وا کا
په یوه زمان کښ څو بازیَ برپا کا

نندارچی چه ورته ګوری حیرانیږی
بازیګر چه په بازیو کښ بلا کا

عارفان د سر په سترګو ګټُی کښیږدی
د خپل زړه په سترګو ګوری تماشا کا

دا عالم لکه طفلان ورته ښکاریږی
د طفلانو په بازی پوری خندا کا

همیشه خوښی د چا ده، د هغه ده
چه په زړه کښ د دنیا چاری فنا کا

د هغه په وفا څه خوښی خوشحاله
چه وفا درسره کا بیا زر جفا کا

بیا رباب د مغنی ښه سرایت کا
په نغمه کښ نوی نوی حکایت کا

شیخ دِ کنج د صومعی زه به ګلګشت کړم
د بهار ګلونه ما ته هدایت کا

ګدایانو لره غم د ګیډې ډیر دی
بادشاهان دی غم د ملک و ولایت کا

د وفا مهر کرم به ئې لا څه وِی
په جفا کښ چه دا هونبره عنایت کا

په مانې ئې هم خوشحال شم هم دلګیر شم
لکه څوک چه له چا شکر و شکایت کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دِ ما د بخت اثر نه دی نو څه دی — له رقیبه چه شکوه پدا غایت کا
په دا ښهر کښ څرګند شراب خرڅیږی — محتسب د باده نوشو رعایت کا
که د کښلیو[1] د دیدن مینه ګناه ده
سکه خوشحال خټک درست عمر جنایت کا

په هر ځای چه طمع خپل هنر څرګند کا — ډیر هوښیار ماهی مرغونه طمع بند کا
بادشاهی د بحر و برده که باور کړې — قناعت دِ که په خشک و تر خورسند کا
په هغه ځما سلام خرم دِ اوسی — چه د چا سره نه مهر نه پیوند کا
خلق واړه داند وه په دریاب ډوب دی — کله کله له دریابه سر بلند کا
درویش بحره خوښی غم د هغو دَی — چه په شمار د زرو ناست دی چون و چند کا
هوښیارانو څخه ډیری اندیښنی دِی — چه ملنګ د مسلې، هغه انند[2] کا
و نور چا وته به څه وته څه وایی
و خپل ځان وته خوشحال خټک دا پند کا

په عاشق باندی غوغا غماز پدول[3] کا — چه ګلونه پرې کوی اغزی قبول کا
ارسطو تر افلاتون ښه وُ سکندر ته — په جهان کښ هر څوک مینه پخپَل کول[4] کا
څو می زړه په بیغمیَ پسی درومی — هونبره نور تازه غمونه را وصول کا
دا تازه تازه مضمون چه په بیاض کښم — خبر نه یم چه له کومه را نزول کا
آشنایی لکه ښه تول[5] چه ورته اش[6] کړی — جدایی لکه ژلی ورانی د تول کا
یو ښکاره د قیامت علامت دا دی — په فاعل باندی چه اوس تیری مفعول کا
دریغه یَو هسی پیدا شی چه په عشق کښ — دا دِ ما لیونَی زړه څه خو معقول کا
زه د عشق په کنج توانګر یم که نور خلق — ټولول د زر و مال، متاع د پول کا
ځما دوې سترګی و لاری ته څلور شوې — که ښکاره د یار له لوریه خدای رسول کا
ګنُدی وی چه د وصال په خوښی خوښ شی
چه خوشحال په جدائی کښ ډیر نول[7] کا

په اختر په جمعه څه غرض زما — زه مجنون یم سر نیولَی په صحرا
هغه وخت د ما اختر د ما جمعه ده — چه دیدار راته ښکاره کا د لیلا
عاشقان د عشق له کاره انکار نه کا — فاسقان به پخپل زړه کښ لَړی غلا
د یاریَ لایق نه دی رنګ ئې ورک شه — چه ئې نه وی په یاریَ کښ وفا
د رښتینی[8] یاریَ لافی ډیر عالم کا — ولی ما پکښ و نه لیدَل رشتیا

---

۱. ښکلیو.
۲. عیش.
۳. بیهوده.
٤. یا به مصدر وی په معنی د (کردن) یا به مخفف د کهول وی په معنا د کورنی.
۵. کښت.
٦. په پښتو کښ د تعجب او مسرت کلمه ده.
۷. غم، ویر.
۸. رښتنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هی توبه د عشق د پټو سرو لمبو نه
نه وانښه نه ئی لرگی لگی په تا
په یرغ په مصلحت د عشق کار ندی
په لیدل په ارویدل شی را پیدا
نه په پند لویږی له هر کانې بخرِی
دی سوخته سره بکر[1] لَرِی سودا
دا رنګینی معنې چیری دی خوشحاله
چه را درومی لکه ګل په بیاض ستا

تا وې چه غم مه کړه نور زه ستا یم ته ځما[2]
زه خو دِ ژوندی کړم که دروغ کړې که رشتیا
څه بلا زیبا ئې، بې نظیره محبوبا ئې
که دا عیب دِ نه وی په زړه سخته ئې بلا
که کل جهان خوبا شی په هر لوری محبوبا شی
عجب که لا پیدا شی یَوه تا غندی زیبا
په هونبره ډیر مقتولَ ته لا هیڅ نه ئې ملوله
که سل خونونه وکا د جلاد ترو څه پروا
چه ګل غواړم له تا نه، ستا له باغه له بوستانه
که خس را عنایت کړې هم په ګل نیولَی ما
څو زه بنده زنده یم، د هغو زلفو بنده یم
چه تل ئې سل سل زړونه په هر تار دی مبتلا
که لوی دی که هلک دی دواړه ستا په نعره[3] ورک دی
په ښهر کښ څوک نشته چه مینَ نه دی په تا
د سبر ونه ګوره په زمان شی نامنظوره
چه وخوځې په باغ کښ ته په دا قدر و بلا
نسیه جنت سبا دی، د زاهد دی د ملا دی
په لاس جنت موندلی نن خوشحال دی ستا لقا

تل که دادی د خوبیَ طمطراق ستا
نور دِ لاس له ځانه پری وینځی عشاق ستا
نن پدا دور هغه ښایسته ته ئې!
چه په هر لوری ثنا وائی آفاق ستا
دواړه شونډې دِ تریاق زلفی ښامار دی
جار وتلی دا ماران دی تر تریاق ستا
لږ شکیب ورته په مثل د لوی غره دی
په شکیب کښ به په څو پائی مشتاق ستا
د بازیو دِ موندلی یم غلوه می
د هلک غندی رشتیا ګڼم مزاق ستا
څه خپل ځان لره مهمیز کړه څه پروا کړې
که قدم د چا په سر کښیږدی براق ستا
لکه تل وه همیشه په هغه شان دِی
هیڅ ملا مرشد بدل نکړ اخلاق ستا
لکه باد د صبا راشی ګذر کا
ما خوشحال چه آزمیلی دَی میثاق ستا

تلم په خپله لار را سره مله شوه نګارا
شوخه غمزه ګره خنده رویه خود آرا
رنګ ئې د سړی وُ اما خوی د ښاپیریو
تن ئې لکه سیم وُ په زړه سخته سنګ خارا
راغللم په ښهر لاس په لاس شوه له ما ورکه
کوی په کوی جار وزم پسې غواړم بخارا
ډیری لری نخښی[4] د صورت د زیبایيَ
څخو درته وایم یو څو نخښی آشکارا
دنکه[5] تازه کنکه[6] قد عرعره موکمره
ښه ئې تر ګلونو د ګلابو عذارا
غاښ ئې د ګوهر په لب شکر ابرو کمانه
تور باڼو ناوک په دواړو سترګو خونخوارا

---

۱. بکرِی.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. په لوری.
٤. ننښی.
٥. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په ګ دا کلمه په معنی د لوړ قد اوجګ راغلې ده.
٦. څربه پیغله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوزه ئې غنچه وه د زنبق سیب سپینه زن ئې مښک د مخ خالونه په مخ کښلې مه پارا
هار د جواهرو دوه لړی د مرغلرو تور وربل وُ دلی الفی ئې عنبر سارا
واړه ئې د تن جامی گلگونی زرنگاری درسته سره لمبه وه چا لیدله خدارا
بیا هسی مدد کړه چه خوشحال سره د تل کړ
بخته! د دې ورکی سراغ نخښه[1] و مارا

ځان ئی سر تر پایه جوړ کړ بیا بلا کا د زلفینو په هر وله د زړونو غلا کا
معشوقې ته چه ئې هونبره حسن ورکړ دا په دا چه د عاشق خونه تالا کا
په هر ځای چه څو محبوبه[2] سره کښینی هغه ځای می تر جنت ښایسته لا کا
دوه مین که سره هر څو، مرور وی خپله مینه ئې بیا زر سره پخلا[3] کا
تور بانو ئی تور توبری دی را څرخیږی که را پورته محبوبا سترگی شهلا کا
څو د شاه په کښلی مخ باندی خالونه ما به هم په هونبره داغ مبتلا کا
همگی ئې ستا له مخه گفتگوی شِی چه دردمن وبله ټول شی مشغولا کا
په خیر خیر ئی مخ ته مه گوره خوشحاله
په خاطر به دی اور لمبې والا کا

څه عجب دلخوا دی دا صهبا چه ساقی ئې راکوی په مرحبا
دَ غنچې خندا محاله په چمن ده که نسیم پر گذر نه کړی هر سبا
مصلحت ئې د بلبل په کار کښ دا وُ چه صبا کړ دَ غنچې کمیس قبا
دَ بلبلی قدر زده کړه اې گله! که هر څو ئې په دا خپل حسن زیبا
چه علاج ئې وابسته پخپل مطلوب دی د عاشق له رنځه څه زده اطبا
بې دَ یار دَ زیبا مخ گمان مکړه
چه خوشحال به په بل مخ شی شکیبا

چه یار مهر وفا نکاندی څوک څه کا چه بی جور و جفا نکاندی څوک څه کا
دَ جهود به هم زړه سوی را باندی وشی چه یار رحم په ما نکاندی څوک څه کا
ما وی زړه ئې گندی نرم په ژړا کړم چه اثر پر ژړا نکاندی څوک څه کا
که وصال ئې په دنیا له عمره خوږ وی چه تل عمر وفا نکاندی څوک څه کا
حال دِ هیڅ له یاره پټ نه دی خوشحاله
عنایت چه په تا کاندی څوک څه کا

چه په ما باندی ئې زړه سیځی تپاک کا[4] الحذر چیری به ځان دَ اور خوراک کا
ما پخپله ملامت وته ځان ساز کړ عالم عالم دی په ما سل ځله بلغاک کا
که دَ خضر په چشمه باندی می کور شی دَ فراق اندوه به هور ته ما هلاک کا
چه بقا ئې په چمن کښ یوه ورځ وی لاله څکه دَ کمیس گریبان چاک کا

---

۱. نښه.
۲. محبوی.
۳. پخولا.
٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ اسمان له عاشقانو سره کست دی هر زمان ئې په هجران سره غمناک کا
تړې به سل رنګه ګلونه شګفته شی هر سړی چه خاکساری واخلی ځان خاک کا
زه خوشحال په هغه چا پوری حیران یم
چه له یاره نه جدا شی په څو ژواک کا

چه دَ پلار سره دروغ نفاق خلاف کا دَ نور چا سره به څه رنګه زړه صاف کا
ګوره بیا ئې کوم دروغ نفاق په زړه دی منافق پخپل ګناه چه اعتراف کا
نه به زه د ناخلف ګناه مراف کړم نه به خدای د عزازیل ګناه معاف کا
دا واړه غرونه لا هیڅ ندی راضی یم که په میان کښ مو خدای غر دَ کوه قاف کا
حال[1] دَ خپل زوی ئې خپل پلار وته معلوم دی څوک به څه لره دَ عاق راته اوصاف کا
نه به ده غندی دروغ دروغجن وائی نه به ده غندی سړی مکر و ګزاف کا
هم هزار رنګه دروغ خلاف په زړه کښ هم هزار رنګه په خوله دَ صدق لاف کا
په ژوندون ئې دیدن مه وینم هاله هم پسله مرګه که دَ مار د ګور طواف کا
چه می هسی تربیت دَ نا خلف کړ دا په دا چه دی له ما سره مصاف کا
په ژوندون په ئې ارمان وزی له دله
زمانه که دَ خوشحال سره انصاف کا

چه دنیا ورته ښکاره شوه بې وفا و دنیا ته به مخ نکا بې قفا
دَ غرض یاری هیڅ یاری نه دی که یاران دی خو اخوان دی دَ صفا
که کاته دی که لیده که ارویده دی دا دَ ښو یارانو واړه دی شفا
چه په چا باندی مین شوې قبلوه ئې سل نازونه سل ناسازی سل جفا
که په وصل کښ ئې هر ساعت یو کال شی لا په دا د عاشق نه وی اکتفا
له ما خوار سره څو قاف[2] وهې وری کړې جګی جګی څه خو لا وطی وفا[3]
دا بیدرد عالم پرې هیڅوک خبر نشو
و خوشحال ته ئې خوله ورکړه په اخفا

څوک چه مخ کا په مذهب دَ خپل مولا دَ هغو په خدمت ودری دنیا
څوک چه مخ په لمو روان شې خو دی ګوری چه سایه ورپسې درومی په قفا
درویشان که اشارت وکا و غره ته دَ غره کانې به هم شی لکه طلا چه کیمیا
کیمیا کیمیا یادیږی په جهان کښ کیمیا څه ده ښه نظر دَ اولیا
که دَ تخت دپاسه ناست وی صاحبی کا دَ درویش په زړه کښ هیڅ نه وی هوا
خیری زنګ ورځنی نن دی چا وللی دَ درویش جامه له ځایه[4] ده صفا
مړه و ده وته ژوندی وی ژوندی مړه وی دَ درویش هونبره قوت دی د دعا
مګر چیری دَ درویش په مهر یاد شی
چه خوشحال ئې کړ دا هسی بینوا

---

۱. ځان.
۲. ق،ه،ر: قهر.
۳. ل،ط،ف: لطف.
٤. ځانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه خپل خوی شی په جهان بد خواه دَ چا
دَ خپل خوی دی نه چه دی تباه د چا
من فلیل په یوه مچ سره بد بوی شی
بد دی نشی یو زمان همراه دَ چا
کانې لعل دَ بدخشان، گیا کیمیا ده
چه ئې نه بیژنې ته گناه دَ چا
چه بادشاه ئې ستمگر شی خلق خوار شی
خدای دی نکا ستمگر بادشاه دَ چا
زه که سل حیله وفا کړم یار جفا کا
بخت دی نشی په دنیا سیاه دَ چا
دَ جمشید او دَ سکندر فلک پرې نښوې
پرې به نږدی همیشه کلاه دَ چا
دا دنیا لکه لولې ده خوشحاله!
که ئې گورې گاه دَ چا شی گاه دَ چا

جار تر هغه مخ شم چه به ما په ځان مین کا[1]
سحر دی که دم دی که څه نوری فتنې فن کا
زړه بویه چه خوی ئې دَ بورا یا د بلبل وی
درومی کرزی غواړی خو په گل باندی وطن کا
وسیځی په اور کښ پتنگ، هو چه پتنگ نه وی
وتښتی له اوره ځان پخپله دروغجن کا
ډیر په باغ کښ گډ شی څوک خالی وزی له باغه
څوک ئې میوه وخوری په گلونو ډک دامن کا
ما ئې چه مزه د خوږو شنډو ده موندلی
ناست وم که ولاړ وم زړه می هرکله من من[2] کا
خیال ئې دَ زلفینو لکه غل دَ خپلی خونی
هر کالی لیدلی فراغت ئې دزدیدن کا
سترگو ته ئې وگوره څه څنې توری زلفی
څړ په سنبل زار کښ دوه هوسیه دَ ختن کا
هر چرته چه گرزی لکه سرو سمه درومی
هر چرته چه کښینی هغه ځای لکه گلشن کا
تن ئې آزاریږی په کمیس دَ سری[3] صافو
گل دَ چنبی بویه چه خوشحال ئې اغوستن کا

چه می ولیدې دا توری سترگی ستا
زه به نکړمه هیر نوری[4] سترگی ستا
یا دَ باز یا دَ طاوس یا دَ شاهین دی
یا دَ تور هوسې که گوری سترگی ستا
لکه وژغوری کبلی په مرغزار کښ
دَ خواره وربل تر سیوری سترگی ستا
لکه پټ سپاره دَ جنگ نیزه په غاړه
دا اوږده باڼو پرې پوری سترگی ستا
چه دی هسی و هر در وته ولاړ کړ
دَ عاشق دی اور په کوری سترگی ستا
لکه څوک په میو مست شی هسی شم
زه چه ووینم میخوری سترگی ستا
که شیخان که زاهدان که عابدان دی
دَ هر چا د زړونو چوری[5] سترگی ستا
چه دی غوښت هغه دیدن دی ورته گوره
که خوشحال ندی[6] کوری سترگی ستا

چه می ښکته پورته اوښکی تگ و پو کا
دَ خپل یار په طلب گرځی جستجو کا
زه په دا طمع دَ شاه دِ سپیو مل شوم
گوندی ما دَ خپلو سپیو سره تو کا

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۲. د اغزو خواږه.
۳. یو ډول کالی.
٤. نور هیری.
٥. غلې.
٦. نه وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه ستا په کښلیِ مخ باندی مین دی
هغه درسته شپه له ما همه گفتگو کا
که زه ورو وایم خبری گرم می مه کړه
ځایگی ویشتلی تل خبری ورو کا
ستا له غمه چه و چا وته ویل کړم
لا می حرف ویلی نه وی چی هو هو کا
په هر ځای چی درې څلور و بله ناست وی
چی پرې غوږ باسم خبری دَ مهر کا
پادشاهان یې ارزومند دَ نندارې دی
گدایان به ئې دَ خولې طمع په سو کا
دَ گلونو دور تل نه وی خوشحاله!
ښایسته به په خپل حسن کبر څو کا

حقیقت راته معلوم شو دَ هر چا
باور نشته په آشنا په نا آشنا
چه په سر دی سوگند خوری ور ځنی ډار کړه
یوه ورځ به ستا دَ سر وکا سودا
دَ هر چا نه چه دی طمع دَ وفا وی
هم هغه درته ښکاره شی بې وفا
یا څو وُ دا جهان واړه بې وفا وُ
یا دِ ما په دور ډیره شوه جفا
آدمیت له آدمیانو نه خدای واخیست
تر دوه پایو نه بهتر وینم چارپا
که هندو که مسلمان که بل فریق دی
په هیڅا کښ به بیا نه مومې رشتیا
نه دَ دین دَ چاری شناخت مهر و وفا شته
نه په شرم ننگ څوک ښِر دې د دنیا
دَ تقلید رسم عادت یاری خپلوی کا
دَ هر چا نظر پخپله مدعا
همگی واړه یاران دَ خپل مطلب دی
بیهوده ناز و منت کاندی په تا
مخامخ دِ په ثنا په صفت سر شی
سل بلا درباندی وایی پسی شا
دَ دو دام ترې سړیونه بهتر دی
اې خوشحاله څه له ښهره په صحرا

خدای دی مخ د هیڅ غافل را ښکاره نکا
دَ غافل سره دی ما آواره نکا
په هر لوری نوبهار دی غوړیدلی
سترگی وخوره چه به دا نداره نکا
هغه څوک چه دَ الفت په توری پوه شو
نور په خوله دَ نورو توریو شماره نکا
هغه څوک دی چه په حال ځما خبر شِی
چه گریوان به تر لمنې پاره نکا
په یوه نظر ئې هر څه له ما یووړه
چه هیڅ نشته نور نظر دوباره نکا
دَ چارپایو په حساب دی سړی ندی
چه په ساز د سوختگانو ناره نکا
طبیبان دَ رنځ و هر لوری ته ډیر دی
رنځوران ولی دَ وخته چاره نکا
دَ تقوی غلیمی دف کښیږده له لاسه
په ډهلی ښهر کښ څوک نقاره نکا
واړه ستا دا توری سترگی خوشحال وژنی
دا قتلونه څه طالع ستاره نکا

خدای چه تار په تار یاران بیا سره ټول کا
توری خاوری به په سر د رنتبول کا
دَ جهان غمونه یو سر، ځما بل سر
که سړی ئې دَ باور په تله تول کا
نه می یار نه می غمخوار شته په دا غم کښ
لکه بې اوبو څوک بند په گرم چول کا
که په پوهه کښ دانا دَ زمانې ویې
دَ زړه غم ئې تر هلکو کچو کول[1] کا
چه ئې ډول واهه ځما په دلگیرۍ
اوس دی ترپه[2] نڅا هم په دغه ډول کا
چه مستان دَ یوه جام دی غم ئې نشته
که ئې هر څو زمانه په لاس کچکول کا

---

۱. په قلمی نسخه کښ یوه محشی "نادان" ورته کښلی دی.

۲. ترپی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ پساله صفت ئې شِي د رنګ ئې نشِي ځوک چه پوری په بدرنګی ناوی پسول کا
که د اسپنو کلا وی چه بخت یار شی خاوند خدای به ئې آسانه لکه شپول کا
چه ګلونه دَ بهار واړه تمام شی دَ زړه سود شیدا بلبله په خټول[1] کا
خال ئې مست خونی هاطی دی سنبال کړی چه ښکاره شی شا به ورته دِ غم غول[2] کا
دَ خوشحال دِ رنځ علاج په یوه خدای شی
چه له درده سره تل ښوری آشول[3] کا

خپل عمل چه سړی سپک کا لکه خس هسی ئې ورک کا
بد عمل لیونَی سپَی دَی چه حملې پخپل کنډک کا
مګر نه ګوری و ځان ته چه احوال پیغور دَ پک کا
مزری ښکار کا د ګاوزو پیشو ګرزی ښکار مړک[4] کا
دا خبره ده که کښږی که کیسه د دو تک کا
چتَی[5] باز په پرونو نشو که الوزی پر پرک کا
چه بیزو د بازیګر شو نن څه ناسته په اندِک[6] کا
ځما ژبه نده اور ده ګذارونه دَ توپک کا
چه ځما اختیار ئې خورکړ خدای دی خوار هغه خټک کا
خوشحال ناست په بَرموَل دی
ارمانوُنه دَ اټک کا

د دنیا یاران په خوی دِی د دنیا بی وفا لکه ئی مخ هسی ئی شا
که د دین دپاره تا سره یاری کا له هغو غواړه که غواړی څه وفا
د دنیا ښادیِ غمونه سره ګډ دِی په خندا خندا دِ ژړکا په ژړا
چه فتنې ترې پیدا کښږی واړه نفس دی نفسانی یاران به نه وی بې بلا
اولیاء دَ اولیاء سَرَه بد نه وِی دا پدا چه ئی د نفس نشته هوا
په دنیا د بادشاهانو سره ضد دی امرا سره دښمن وی امرا
یا په نه یاری کښی سود دَی که پوهیږی یا په نه وَیَل کښی سود دَی د دانا
بیا هاله د بل جفا وته نظر کړه که ته نه وینې په ځان کښی هیڅ جفا
لکه تا سره څوک څه کاندی خوشحاله
ته هم هسی زیست روزګار کړه له هر چا

---

۱. یو خودرویه ګل دی.

۲. په قلمی نسخه کښی محشی (فوج) ورته کښلی دی، ممکنه ده چه دا د پښتو یو ورک لغت وی، په قندهار کښی داسی ویل کیږی (غولیِ غولیِ خلق راغله) ممکنه ده چه د دې دوو کلمو اصل یو وی یعنی فوج فوج.

۳. په قلمی نسخه کښی محشی آه و فریاد ورته کښلی دی، ما تر اوسه دا لغت ندی اروېدلی.

٤. ښکار د مړک.

٥. یعنی شب پرک.

٦. پر یوه اندِی ناسته د تکبر علامه ده محاورتاً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرغه ئې که وزر شته الوته کا — څه په دور لکه باز هسی خاته کا؟
که مته[1] غندی تیره لری مړک داړه — څه مته غندی گزار وَته واته کا؟
په ارمان دَ دیدن مرم پری سلام دی — چه ځیر ځیر می دَ یار مخ وته کاته کا
ښایسته په جهان ډیر دِی ښه هغه دی — په ښه خوی چه د عاشق د زړه ساته کا
لکه سترگی تصویری ځنبل می نه وی — چه می سترگی ښه جمال وته کاته کا
څه خوښی ئې پکښی یښی دِی پوهیږې — هر نفس چه د واته ننواته کا
په هر څه کښ ئې لذت فرحت راحت دی — لکه ساه چه وَوَاته ننواته کا
که په تن خوشحال خټک دَی ځنی لری
د ده زړه د یار په کوی کښ جار واته کا

د عشق په بادیه کښ مړده گام د تمنا[2] — هغه څه عاشق ندَی چه وړی نام د تمنا
زار[3] ځما د زړه دَی، زار ځما دَی په دا کار کښ — که دا طور به تل درومی ایام د تمنا
مرم دَ یار له شوقه سره دواړه نه جوړیږی — آغاز د یار د وصل او انجام د تمنا
څه شوه هغه مینه چه د سترگو په کاته کښ — بنو به ئې را واستاوه[4] پیغام د تمنا
قدم زده د هغه عاشق په پله باندی خوشحاله
چه کام ئې خپل موندلیَ په هنگام د تمنا

دنیایی یاران چه طمعَ د دنیا کا — عاقبت په یوه طمع ځان جدا کا
دیدنی یاران په کار دِی په دنیا کښ — چه یاریَ د دیدن په تمنا کا
د گونگټ مینه په غُل په غوښایه دَه — خاصگی مینه په گل باندی بورا کا
که پخپله رضا درومی چاره نشته — که ځما په رضا درومی خوله به را کا
په بار بار د هغه یار منت را باندی — چه پلَو په مخ نیولَی مخ ئې وا کا
سل رحمت د عاشقانو په همت شه — چه په طمعَ دَ دیدن د سر سودا کا
په رقیب به ئې بې تیغه مرگ روا شی
که دلبره د خوشحال مقصود روا کا

دروغ دروغ وعده چه دل سنگین سره پیوند کا[5] — عاشق له ډیره خیاله ځان پروین سره پیوند کا
بلا کاندی خوله وازه د فتنو آتش تازه شِی — چه نازو جلوه دواړه نازنین سره پیوند کا
آزاد تر سینه درومی د ځگر دنَنه کښینِی — چه غشی لینده دواړه مه جبین سره پیوند کا
که نور مهر دِ نشته څه خو کړه د حال پوښتنه — چه تا په زړه ویشتلَی سر بالین سره پیوند کا
څه زه څه می مجال دَی، چه دِ وصل غواړم دریغه — که ځبرَه توره شړیَ څوک وریښمین سره پیوند کا
که ځان غواړې خوشحاله له چشمانُو ئې حذر کړه
خپل ځان وژنی تځری[6] چه شاهین سره پیوند کا

---

۱. محشی په خربشوی ترجمه کړَی دَی، ما ته د دې کلمې حقیقت نسو ښکاره.

۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۳. د راز بله املا ځار دی په معنی د ایثار او قربانیدو، مگر دلته دغه کلمه معنی نه ښندی، ښائی کاتب به غلط سوی وی، دلته د زار پر ځای زیار یعنی زحمت ښه ور سره لگیږی.

٤. را ستاوه

٥. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

٦. بله املا د دې کلمې تنزرَی دی په معنی د تیهو او کبک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دِ توری سترگی لکه دوپ توری بلا　　دوپ دِ توری ورځِی لکه دوپ توری تر ملا
بیا دِ تور باڼو د دواړُو سترگو کربلا [1]　　بیا دی توری زلفی تر ښامارونه بلا
له هسی رنگه حاله، راته ووایه اصلا　　د هغو به څه احوال شِی چه په تا وِی مبتلا
عاشقان دِ واړه سر کړل همیشه په واویلا　　چه هسی رنگ ستم به په هیچا نه وی اصلا
د خاطر بخچه می هسی تا خالی کړله تالا　　لکه غل د خپلی خونی همیش روږ دیی په غلا
نه به بل څه وکی نه به کاندِی نور املا
دا بنده خوشحال او ستا له عشقه مشغولا

د خوبیَ نوم دِ ولاړ د بد خو هم لا　　پخپل کلی په اولس په هر سو هم لا[1]
ته چه هسی په دا خپل جمال نازیږې　　گله ستا به دا جمال نه وی بو هم لا
چه بد مست شِی په مجلس کښ هغه نه یم　　که کډُو د میو تش کړم سبو هم لا
ستا له جوره له ستمه هورته لاړی　　هغه ځای چه آدم نه وی آهو هم لا
د نماستی په وخت ئِې واکړه آزار مه شه　　د وربل غوټی کوشیِ د گیسو هم لا
د خوشحال خټک دپاره چه میخور شو
په مغان می وښی کښیښوول باهو [2] هم لا

دوه زړونه چه یو شی غر به هم پاره کا　　ځار تر یگانگی چه نعمتونه را ښکاره کا
توری زلفی بویه خط و خال زر و زیور هم　　مخ چه ښایسته وی خلقه ئیِ نندارہ کا
څوک چه په اخلاص و بله مین شِی په دنیا کښ　　زر سازی ناسازی په دنیا کښ آواره کا
خلق په شیطان باندی لعنت لرینه　　چاری په سړیُو واړَه نفس اماره کا
سل رنگه غمؤنه لور په لور د نفس له لاسه　　دوه سوه د حرص له مخه نور را اجازه کا
چه ویش وی د شکرو ډیر عالم وربانده ټول شِی　　چه واخلی خپلی بخری نور ځانونه کناره کا
خوبی د خپلی چاری څوک په مټ په کوښښ غواړی　　څوک خپل کارُونه واړه حواله په ستاره کا
ځار تر یکرنگیِ چه زړه ئِې یَو یو ئِې اقرار وی　　هر چه دو زبان وی خپل غمونه دوباره کا
هر څوک دِ دعا کاندِی چه حاجت ئِې چا ته نه وِی　　ولی بادشاه نه وِی چه حاجت ئِې بیچاره کا
گل و سړی ورکړه چه خوشحال په یوه گل شِی
خره غوایه نظر کله د گل په پشتاره کا

د بی ننگو پښتنو له غمَ ما　　لوئی پریښوه ونیو له کمَ ما
دا هم ښه که پدا کار کښ هونبره کار وی　　چه که واخیست انتقام له گرمَ ما
چه د ننگ گوهر می مات شو دواړه سترگی　　په ژړا کړِې یو دم بِې نمَ ما
هغه دُر می په لاس نه راغی[3] ببړیه!　　استاده کړه په ساحل له یمَ ما
هغه ملا مِی چه په هوډ سره لوی غر ده　　په ناکام کړه و مغل ته خمَ ما
هم د بخت و ما ته شا شوه هم د خلقو　　په مغل کړِ ځکه مخ له همَ ما
که می لاس وَی په رضا می به کښِې ننبول　　د مغل په لوری دوه قدمَ ما

---

۱. تر دِې کلمه لاندی محشی (لویه بلا) لیکلِې ده، ممکنه ده چه مخفف د (کره بلا) وی، یعنی خاصه او خالصه.
۲. بله املا ئِې (باؤ) دی، په معنی د بنگړی چه د ښځو یو پسول دی.
۳. نه راځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغو د خولې کېږې خبرې اَروم — چه خبره ورته نکړه سمَ ما
دم دَ خپلو دَ پردیو را معلوم شو — که هر څو ساته خپل ځان له دمَ ما
په هغو لویو خبرو شرمسار یَم — چه هر چا وته ایستې له فمَ ما
سل غندنې پیغورُونه را دو څار شول — چه به ځان ساته همیش له ذمَ ما
دا الم می هیڅ الم سَره سَم نه دَی — که لیدلی دِی هزار المَ ما
مگر بخت را سره بیا مدد آغاز کا — چه فارغ کا دَ اندوه له سمَ ما

هاتی ځکه په سر لَوَنې دا خاوری
چه خبر کړ دَ خوشحال له غمَ ما

راته څه وائې چه ییار در سره څه کا — که وفا کا، که جفا کا واړه ښه کا
دا تَل دود د ښایسته وو، دَ یارې دی — چه یک لخته دَ زړه مهر په چا نه کا
سل بلا ئې قبلوه ور پسی درومه — ښایسته دَ جهان کل واړه خپل زړه کا
چه د کبر خیال دماغ وته ئې گورم — اندیښنې می ویښ بیدار ورته اوده کا
که په نه عمر ئې نه گنهم زه خوار شم — هغه عمر چه جدا له یاره تله کا
تیره چار به د هیچا په لاس را نشی — که په ډیره ژړا سره دواړه لیمه کا
د بتانو په دیدن د زړه نشاط شی — کله باغ پانې گلونه په اُوبه کا

په درتللو ئې شړې په تلو ئې بولې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښ خوشحال څه کا

راشه وگوره نن دا طراز ځما — حقیقت سَرَه قرین مجاز ځما
درست عالم ئې په بازار په کوڅه وایی — لا و چا ته ښکاره ندی راز ځما
د نیازمنو عمر غواړم په دا څه شی — که بی نیاز وگړی نه وړی نیاز ځما
د عمزې په تیغ می وژنه صرفه مه کړه — څوک به نه غواړی لتانه ساز ځما
د مسجد محراب د چا دَی د عابد دَی — په محراب ئې د ابرو نماز ځما
ښایسته د بنِ طاوس ور لره بویه — دا واړَه ښکارونه نه کا باز ځما
چه په خوږو زړونو بلوسی سزا مومی — ښه چه خوار شو پدنیا غماز ځما

ته په ما باندی تل ناز کړه معشوقه ئې
زه خوشحال خټک عاشق یم نیاز ځما

زړه چه نه وِی مبتلا — پرې د سازه شی بلا
تر عاشق د صدقه شِی — که زاهد دَی که ملا
عاشق هر زمان غزا کا — په تیره توره دَ لا[1]
که عاشق د یار په تیغ مری — پری منت دَی د یار لا
زاهد خوښ کنج د خلوت کړ — عاشق خوښ دَ یار بالا
گل د عشق دَی غوړیدلی — و عاشق ته دَه صلا
د ادنیٰ چاری ادنیٰ وی — د اعلا چاری اعلا
که شیخی زاهدی غواړې — پخپل لاس کښ ده لالا

---

۱. نفی له غیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکیور[1] دستار په سر کړه
سر وهه په مصلا
یا مسواک کښیږده په سر کښې
یا ئې و ټونبه تر ملا
په تسبیح خوځوه شُونډې
نور ټګی کوې که غلا
مرد هغه ګڼه خوشحاله
چه ئې کیږی مشغولا

زه تا پیژنم هوا
واړه تا کړم[2] سر هوا
چه همیش ئې په عالم کا
د جهان ګوره غلوا
په نوا ئې بې نوا کړل
بې نوا شول په نوا
د هر رنځ دارو موندل شی
د بد خوی نشته دوا
عاشقی ځنی په ګور کړل
ځوک پراته دِی په زګروا
چه می وینی د کوګل خورې
وینِی کله دِی روا
د چمن ګلونه وا شول
د خوشحال نه شو زړه[3] وا

زاهدان چه د رندانو تَل پیغور کا
که توانیږی ازلی قسمت دِ نور کا
ښه چه سپین د زهد لیری له ما ګرزی
چه و تورو ته نزدې شِی سپین هم تور کا
که رشتیا وایم وَیل ئې په ما اور دِی
ځوک چه ما سره بې عشقه بل بیور[4] کا
که په خوله مُهر وهلی د عاشق دَی
په سینه کښې ئې زړه وګوره څه شور کا
د لیلی نه نوریده د مجنون مینه
چه می زړه له یاره نیسِی خلق زور کا
نازنینی د دې ښهر واړه بویه
چه نن ناز و غمزه ستا له سترګو پور کا
ځما یار په هر محفل باندی چه راشی
په ښایسته د ښایسته وُو بازار خور کا
یو زمان د زړه خوښی په لاله زار کښې
دا فلک ئې بل زمان را باندِی اور کا
چه دیدن د مین نه وی زه ئې څه کړم
که ګلونه شګفتن راته هر لور کا
تیر یاران به نور و نه وینی په سترګو
که خوشحال ورپسی دوه سترګی ځلور کا

سور پیزوان دِ په زرګر نَوی سواریا[5]
بیا دَ زړونو آزار آخلې پاریا پاریا
په خاوند می دِ سوګند وِی باور وکړه
چه هیڅ دم می له خاطر نه ئې وساریا
زه هر ګوره دماغی په ځان غره وم
ولی ستا سترګو ځما دماغ اوتاریا
د چړې د کټارې حاجت هیڅ نشته
د ښو په غشیو تا بیچاره ماریا

---

۱. دا کلمه په هره نسخه کښې په جلا املا لیکل سوې ده، په یوه نسخه کښې (لکور) په بله کښې (لکیور) په بله کښې (لکه یور) کښلې ده، په یوه نسخه کښې محشی (شمله) هم ورته لیکلې ده. ممکنه ده دا د کاتب غلطی وی او په اصل کښې (لکی ور) وی.

۲. واړه تا کړمه رسوا.

۳. زړه نه شو وا.

٤. تر دی کلمی لاندی محشی (مشغولا) ترجمه کښلې ده، د سید راحت په لغاتو کښې بیوره په معنی د ښکاره، او ظاهر او روښان کښل سوی دی.

۵. په دې بدله کښې د بیتو وروستنی کلمات ټوله هندی دی چه د لمړی بیت د لمړی مصراع د اخیری کلمی اصل نسو را معلوم، د دغه بیت پاریا په معنا د کناره ګیری او د دوهم بیت آخر په معنا د فراموشی او دریم بیت په معنا د کښته اچولو او ځلورم په معنا د ویشتلو دی، په ځلورم بیت کښې د کټارې کلمه په معنا د خنجر ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله ئې له حاله خبر آخله
بیچاره خوشحال خپل زړه در پسی هاریا[1]

ښه سړی د چا په بدو نظر نه کا — که څوک بد ورسره کاندِ دُوی به ښه کا
په بارداره ونه تل وریږی کانې — ورته گوره چه بارداره ونه څه کا؟
د جهان کینې غصې واړه تر شا کا — که سړَی په وخت د قهر مرگ تر زړه کا
دا پدا چه خودبینی ور څخه نشته — د جهان نندارې ځکه دوه لیمه کا
په کینه په حسد هیڅ د چا و نه شِی — هر سړی چه حسد کاندی ځان اوبه کا
نصیحت د نیکو ښه دَی نه د بدو — کم بدبختان به بد فعلی د چا په خوله کا
و سړی ته ئې اختیار ورکړ هوښیاره — گه په هره چار کښ خدای واړه خپل کړه کا
ورځ او شپه په لار روانی قافلې دِی — نیک او بد د قافلې په لاری تله کا

یک تنها په لاری تله[2]نه ده خوشحاله
په دا هسی لار څوک څه د لاری مله کا

که بی نمازه د قیامت په ورځ ممتاز کا — و جنت ته ئې روان په ډیر اعزاز کا
نمازگذارو ته ئې هسی حکم وشی — چه فرښتې ئې د دوږخ په اورگذار کا
اولیا او انبیا به هیڅوک نه وی — چه تر شونډو به بیرون نری آواز کا
تر عاصی نه لا بتر هغه عابد دی — چه په خپل طاعت به عُجب یا به ناز کا

دا ځای کار د هیڅ طاعت ندی خوشحاله
گوره څوک به پخپل فضل سر افراز کا

که یَو ځل دِ د وصاله بهره مند کا — په هر دود به دِ خرم خوشحال خورسند کا
په زمان به دِ پیوند له هر چا پرې کا — که محبوبه دِ د ځان سره پیوند کا
نوې میاشت به دِ په مخ گوری وگړی — که په مخ باندی دِ جوړ سم د سمند کا
زه به ځان لکه پتنگ ترې صدقه کړم — که له ورایه د دیدن مشغل څرگند کا
مبتلا خاطر می مری د یار له لاسه — بیا له مینی هم د یار په سر سوگند کا
چه له سوزه له گدازه ئې حذر شِی — زمانه به ئې گلاب نه به ئې قند کا
د هر چا قدر قیمت پخپل هنر وِی — د گنی قدر څرگند د گنی خوند کا
چه د عشق د لیونیو په حلقه شِی — کله وی چه هغه غوږ د چا په پند کا
د جاهل سره گلگښت لکه دوږخ دی — له دانا سَرَه راضی یم که می بند کا

که دِ زړه لری بها[3] — ځان به نه کړې کم بها

---

۱. بایلو.
۲. تلنه.
۳. لمړی بها په معنا د رونوالی او دوهمه په معنا د پلور ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وې څه به شې خبر شه ابتدا په انتها
چه به کانده[1] تنها کیږې خو لا نن سَبه ئې تنها
چه ئې نور له تا آخلی پخپل لاس ئې کړه رها
ته خبر نه ئې له ځانه چه په تا کیږی څه، ها[2]
درته وایم نه پوهیږې څه غفلت لری هاها
بل مخ مه ګوره خوشحاله
مخامخ شه په شها[3]

له دلبری نه می خوله غوښته اما ډکه خوله ئې راته دا ووې "له ما"؟
د مانې په وخت ئې تل هسی خواب وُ ګوره بیا ئې په څه زړه بد دَی له ما
هسی یار سره څوک څه لره یاری کا چه له کبره ئې نظر وِی په سما
زه به هیڅکله له عشقه نه وا نوړم پند ګویانو خپل پند وساتی شما
څه خبر یې چه اول په عشق کښ څه ځی په اول وصلت[4] ئې ځی د سترګو ما
د چا زړه لکه کابل د چا بګرام دی د یوه نصیب ساړه د بل ګرما
که جمال راته ښکاره کا زه به ورکړم دا ګټلې دنیا واړه رونما
زه وشحال چه ستا په مخ باندی مین شوم[5]
پاسایی غواړې له ما نه صنما؟

نو بهار شو بیا نرګس په باغ مستی کا چه صبا می په سنبل دراز دستی کا
په پنځه ورځی کښ ګل د باغ تازه وی په شپږمه ورځ فنا خپله هستی کا
مبتلا بلبله سر د ګل په پښو ږدِی لکه برهمن دَ بت بت پرستی کا
تواضع زده کړه په تن له سرو ونی چه په هسی بلندی[6] کښ پسی کا
کرلانې لا نور شراب نوشلی ندی
دا مستی واړه په جام الستی کا

نادیده په نادانیِ څه بلا کا الف بې ئې لوستی نه وی ځان ملا کا
روستایی تر دښته نه وِی رسیدلی بیهوده وَیَل دَ دښت کربلا کا
و کافرو[7] ته روغ کړی د دین توره مسلمان ته ئې مشرک سړی تر ملا کا
و دانا وته بلا شوه خپله پوهه چه ئې تل په سل غمونو مبتلا کا
دا همه د بد خوییِ علامت دی چه سړَی زنا خونونه، ټګی غلا کا
په جهان کښ چه خویونه د بدیِ دِی یو دروغ تر زرو بدو تیرَی لا کا

---

١. ښایی چه دلته د کاتب غلطی وی او اصلی ئې دا وی (چه په کانده تنها کیږې).
٢. "ها: د افسوس کلمه ده که یو ځای (چها) وویل شی، هم صحیح دی.
٣. شها یا شهی په ښځتو کښ لکه لیلا د معشوقو عام نوم دی.
٤. یا به وهلت وی یعنی پلا، په بله نسخه کښ رحلت هم راغلی دی.
٥. یم.
٦. چه په هسی بلندی کښ ئې پستی کا.
٧. په بله نسخه کښ داسی دی "و کافر ته روغه کړې د دین توره".

(c) ketabton.com: The Digital Library

عطارد[1] دِ نور قلم له لاسه کښیږدی چه په دا خوبی بهرام انشا املا کا
دا خبری د خوشحال و چا ته نه دی
خو هم دَی له خپله ځانه مشغولا کا

واړه مست شه بد ویل کا و سړیو ته ښکنځل کا
سل بلا تر خوله وباسی په تیره توره ورژل[2] کا
چه خپل زړه و چا ته ورکړی هغه چاری په تاتل کا
زه به څه مانې له چا کړم په ما دا چاری زړه خپل کا
ځان به واچوم و سیند ته څک به دا هونبره زغمل کا
ده پخپله دا فتنې زده که بد خواه ورته ښیل کا
نه ئې ویره د آزاد شی نه می رحم په ژړل کا
چرته ځم په چا فریاد کړم څوک به داد ځما دَ دل کا
بل تاراج نشته خوشحاله
واړه عشق دَی چه نتل کا

هر بیمار چه د[3] طبیب سره شدت کا که ئې گور و خپل ځان وته آفت کا
د ماهی ژوندون دریاب دَی که تړې ووت په خشکی کښ به دَی کله فراغت کا
ساپیرک چه له آفتابه نه پټیږی د افتاب د کومی چاری خسارت کا
و مهتاب وته د سپیو غپا کیږی په غپا غپا ځان هسی فضیحت کا
د گونگټ[4] د گل د بویه نه بلا ده ژواک ژوندون واړه په بوی د نجاست کا
انبیاء چه کافرانو وته بد شول واړه چاری د شیطان په مصلحت کا
خوار هغه چه د غلیم په نغوته[5] دومی مدعی غلیم د نیکو نصیحت کا
یو د رود په غاړه تږی تشنه لب مری[6] هر خسیس په خساست کښ خپل عادت کا
د فرقان په هدایت فاروق پوهیږی نه بو جهل بو لهب ته هدایت کا
طهارت د مسلمان کیږی خوشحاله
نه اودس غسل د کبر طهارت کا

یار په څه بې وفائی کا چه بی جرمه جدائی کا
لکه شمعه له ما درومی په بل ځای به روښنائی کا
عاشقی دِ هغه کاندی چه قبوله رسوائی کا
څو ښایست لَرِی دلبره هونبره کبر و منائی کا
خوار خوشحال ته د سرو شونډُو
بوسه ورکړه گدائی کا

---

١. ستوری چه منشی د فلک ئې بولی.
٢. غوښی کوټل او ټک ټک کول.
٣. له طبیب.
٤. جعل.
٥. یعنی اشاره.
٦. دا بیت په بله قلمی نسخه کښ داسی دی "بو تیمار د رود پر غاړه تشنه لب مری"، اما دغه صورت ئې لکه چه صحیح دی بوتیمار په پښتو ککَوَی بولی، چه د رود پر غاړه سوی سوی نارې وهی او مشهوره ده چه دا نارې ئې له تندی وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می مَروَر دَی که څوک وِی چه ئې پُخلا کا[1] ژر پاڅه روبیاره ځما زړه پسی بلا کا
تل به د جفا په دریابونو کښې غوټې خوری څوک چه زړه د دَور په دلبرو مبتلا کا
څه ګنده عالم دَی مه ئې دود وَی مه ئې رسم[2] وَږِی په ځای پریږدِی و مَړو وته صلا کا
هیڅ سزا ئې نشِی باندی لاس د ما د زړه شوی توری زلفی ستا دِی چه دایم د زړونو غلا کا
ستا د تورو زلفو ظالمی څه پټه نه دَه مست چه زورور وِی ظالمی په ملا کا
ته چه عاشقی کړې قبلوه په عاشقی کښې تل په عاشقانو باندی خلق الالا[3] کا
ستا خخونخوارو زلفو زه تنها نتَلی نه یم څو به د ما خوار غُندی لا نور هسی جلا[4] کا
راشه که ئې ګوری دا پخپل جمال مغروره
څو رنګه نازونه په خوشحال خلا ملا کا

یار چه تل هسی جفا کا ظلم، جور، سل بلا کا
نور څوک هم شته په دنیا کښې خو که تل به ئې په ما کا
راشه ګوره ستا له لاسه څوک خندا کا څوک ژړا کا
د هغو په حال خبریږه چه په در، درته دعا کا
که رشتیا ور څخه نشته مرګ ئې مه وه تَل رشتیا کا
څه ئې شته په زړه پوهیږم دا چه ځِی نظر تر شا کا
مخ ئې ګل دَی زه بلبل یم تل بلبل دَ ګل ثنا کا
هیڅ ماڼه مکړه خوشحاله
ښایسته خپله رضا کا

په سپین جمال چه تار په تار دوې زلفی عنبر فام کا[5] محبوبه به غواړی دا چه رڼا ورځ په عاشق شام کا
چه ډیری دَ یار زلفی یادوَم مقصود می دا دَی چه ما د یار د زلفو د حلقو دیوانه نام کا
عاشق چه په جهان کښې خپل ژوندون له خدایه غواړی د زړه مقصود ئې دا دی په ځان ځار تر دلارام کا
زه مست بیخوده پروت یم په یَوَه پیاله د میو ساقی ښیښه نیولې راته فکر د بل جام کا
په مخ د ښو محبوبو زَه مین چه هونبره نه یم چه یا به ئې څوک وکی یا ئې شرح څوک مدام کا
دلبره چه له دله د عاشق په مرګ راضی شِی د سترګو په کاته کښې و عاشق وته پیغام کا
چه تا منع کوی د بت په عشق کښې ورته وایه کعبه د کانړیو ګوره ترو دې څه خلق احرام کا
که غټ د عنایت په سترګو وګورې خوشحال ته
د ده مقصود به واړه په یوه نظر تمام کا

نشته په دا ښهر څوک چه نه دی خریدار ستا[6] څرنګه ډیر تود دَی چه می ولیده بازار ستا
ښه ده سرو ونه نه چه ښه ده ستا تر قد شهد که شیرین دی نه شیرین دی تر ګفتار ستا

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښې نسته.
۲. څه ئې دود دی څه ئې رسم.
۳. یعنی شور او غوغا، په بله قلمی نسخه کښې "غل غلا" کښل سوی دی.
٤. سوځل او بلول.
٥. دا بلدله په چاپی دیوان کښې نسته.
٦. دا بدله هم په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سِپې دَ هوسیِ سترګی دی، نه سِپې دی ستا تر سترګو سِنه د زرکُو یون دی نه چه سِنه دی تر رفتار ستا
څوک دی چه تا ووینی مین در باندی نشی هر هوری ته ډِ یر دَی که ئِې ګورم خریدار ستا
چا چه تا ته کړَی یَو نظر دی په درست عمر څو په دنیا پایی نور به تَل وِی طلبګار ستا
زه به ورته نه وایم سړی چه تش کالبد دی هر چه ته ئِې ولیدې لوټ نشو په دیدار ستا
ګل د لاله داغ لَری سختی دَ رابیل پانې چا وې چه لاله دَی یا رابیل دَی ګلعذار ستا
ډِیر طبیبان راغله لکه راغله هسی ولاړل راشه حال ئِې ګوره چه څه حال لَرِی بیمار ستا
وې می و طبیب ته چه د رنځ دارو می وکړه وَئِې چه دارو وکړم اور بلیږِی په پرهار ستا
سر لَرِی خوشحال درته پیښکښِ که دِ په کار دَی
بِه تر دا نور څه چه د چا سر راشی په کار ستا

(ب)

خوار عاشق په خاصیت دَی د سیماب څو ونه مرِی ځنی نه ځِی اضطراب
ولی هسی خپل عاشق په جفا وژنی نه دیت شته نه فصاص شته نه عذاب
ستا د سپیو سره ګرزم ستا په کوی کښِ ګندی ما ورسره ګډ کړې په حساب
خو خوښی دِ د خپل یار دَ دیدن مومم که په ویښه میسر شِی یا په خواب
دا چیستان د یار له شونډُو راته حل شو اړویده شو یو ځای نقل او شراب
چه په ډکه خوله دِ ووې یاری نګړم د بلا په خوله دِ ورکړم زه خراب
په ملال ملال کاته عاشقان[1] وژنې ستا په سترګو کښِ چړې دِی دَ قصاب
ما ته څه وایې چه وایه څوک دِ وَژنی ته له خپلو سترګو غواړه دا خواب
که دِ زړه وِی چه به زړه د خوشحال ګورم
راشه وګوره په اور یښیَ کباب

خپل بیمار می حواله کړ به نصیب ورته زهر شوې ګولیِ د طبیب
برامد وربانديِ صوت د غراب شو خوشامد ورته آواز د عندلیب
طبیعت چه مخبط شِی سود ئِې نشته نه په پند په نصیحت نه په ترکیب
په اعجاز د محمد خلقو اقرار کړ د بوجهل ته ناړې وې د تکذیب
عمارت لکه خطا هسی خطا ځِی په اول ئِې چه خطا پر یوزِی ترتیب
نصیحت د ناصحانو باندی باد شِی چه زوال د چا د چاری شِی قریب
دانشمند دَی خپل دانش لیری ساتلی د تعلیم او هنر اثر په ذئب
د پخو په حال اومه کله پوهیږی د مقیم په حال خبر نه وی عریب
نصیحت بې ځایه واړه جګر خون دَی ځکه ژبه تر غاښ لاندی کړه ادیب
د هلک مینه په چا وِی په هلکو د لبیب قدر په چا وی په لبیب
په زرګونو می دنیا و هر چا ورکړه په جهان کښِ پیدا نشو یَو حبیب
د خوشحال ختِک په شمار په حساب ندی
په هر ځای په هر دیار لَرِی رقیب

---

۱. په یوه قلمی نسخه کښِ داسی دی: په ملال ملال کاته زړونه ورژلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د مځکی په مخ ولیده مهتاب — چه خجل تري دا مهتاب دَی هم آفتاب
د زلفینو تر نگهت ئې مشک شرمیږِی — د خولې[1] تر بوی ئې نه رسی گلاب
د وربل په هر هر پیچ کښی ئې نافې دِی — مشاطه ئې چه پرانزی[2] پیچ و تاب
نور شراب ورته اوبه د ترخو بی[3] دی — چه ئې مست وی دَ لبانو په شراب
وې می زړه می ستا د مخ په اور وریتیږی — وې ئې پریږده چه ښه وریت شی دا کباب
ستا په زار می صورت سر تر پایه پر دَی — زړه می گوره په تصویر کښلی کتاب
عاشقان می کشتگان د معشوقې دی — کشتگانو څخه نشته سوال ځواب

که ته څه خو اشارت وکړی دَ سترگو
د خوشحال ختِک به وویني شتاب

نول د تن د ځان شیون د زړه آشوب — یوه څه بده بلا دی عاشق توب
وایی ته په چا مین ئې راته وایه — بې له تا له نورو مینو توبا توب
خوله چینه ده د حیات په تور ملسل[4] کښی — نوم ئې شته لا هیڅوک ندی پرې خړوب
ستا له تورو شهلا سترگو ئې سیالی کړه — نرگس ځکه کښیښی سر دَ دار په چوب
خار و خس به د دِ په لاری کښی پرې نږدم — چه ئې توږم د مژگانو په جاروب
واړه شونډی په لذت سَره یَو نه دِی — څوک حلوا دِی د نباتو څوک اتوب
لکه باز خال د تارو دا ښِگار دَ ده دی — که څه شِی ځما دَ زړه په تلا توب
دا ځما د سترگو اوښی وینی ندِی — د ویشتلِی زړه له سترگو ځِی زهوب

ستا د مخ په یاد ئې دواړه له زړه ولاړَل
د خوشحال دَ زړه آرام د سترگو خوب

(ت)

په جهان کښی څلور قسمه دَی نعمت — عاقلان ئې دِی خبر په حقیقت
لمړنَی نعمت د علم، د ښه خلق دی — دا نعمت په دواړه کونَ دَی راحت
بل نعمت په دا جهان د ډیر دولت دی — چه هر شان پرې ابلهان کا فراغت
بل نعمت د ریاضت دی که ئې گورې — په هغه جهان راحت دلې محنت

په خپل متِ، په خپل کوښښ نه ده خوشحاله
هر آزاد بنده ته رسی خپل قسمت

---

۱. د خولو.
۲. پرانځی.
۳. په چاپی نسخه کښی "تر خولی" لیکل سوی دی چه معنا ئې نسوه را ښکاره.
٤. مطلب ځنی زلفی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مین شوم د بلندی په قامت — راته وَدریده دار دَ ملامت
چه بلا ئې د قامت راته ښکاره شه — گویا پاڅیده بلا دَ قیامت
چه محراب ئی د ابرو راته ښکاره شه — هغه دم می ناره وکړه قد قامت
د مژگانو ناوکی ئې هسی نه دِی — چه به څوک ورځنی درومی سلامت
چه نه مَی نه معشوقه نه کښت د گلو — تیر ئې عمر دَی په غم په غرامت
نن د کښلیو دَ دیدن نندارہ گوره — او کنه کاندہ به درشِی ندامت
چه د کښلیو نندارہ ور څخه ولاړه — خبر نه یم کوم گنا وه کوم شامت
چه نظر به د کرم پر خوشحال کاندی
لا به کله وی دا فضل و کرامت

چه می ولیده په سترگو ستا ښایست — ښاپیریو څخه نشته دا ښایست
هم هغه دربانڈی هسی شان مین کړم — چه درکړی ئې وتا دی دا ښایست
مخ ئې کله د لاله غُنڈی زیبا دی — د لاله تر گل ئې ډیر دَی لا ښایست
گرمه نه ئې چه خپل ځان ستایې نگاری — وایې نه لَرِی قمر ځما ښایست
لور ته لور به د بلبلو بِرَغ پرې وشی — که صبا کا د گلونو وا ښایست
د نرگس گلونه هم هر گوره زیب کا — ستا د سترگو وینم لا زیبا ښایست
عاشقان دِ پرې پتنگ کړل چه وریتیږی — خدایه تا کړ په جهان پیدا ښایست
ملاحت وه نزاکت وه لطافت وه
د خوشحال دلبره سر تر پا ښایست

چه د پلار بد گوئی سر شی پوت[1] — صد لعنت د ده د مور په گنده چوت
چه د مور په چوت ئی خیر و برکت وی — له هغه موره به نه زیږی کپوت[2]
بختور ئې هغه پلار هغه ئې مور وی — چه له موره نه فرزند زیږِی ثبوت
د بد زویه بِرغ د فسق و د فساد ځِی — د ښه زویه ځِی ناړې په ملکوت
د مزری په خوی پیدا شی ځِنِی زویه — ځِنِی غواړی د گیدړ غُنڈی خپل قوت
چه ئې نوم په جهان پاتو شِی د نیکو — هغه زوی دَی په جهان کښ لا یموت
د صورت وته ئې مه غَړَوه سترگِی — د خپل زوی خو عمل گوره کرتوت[3]
د سپین توب چه مزه وِی په څه کار دی — که ښه خوند لری ترې ښه گڼه تور توت
ډیر ځوانان چه احمقان دِی لکه پیاز دِی
و خوشحال ته هوښیار مښک دَی پیر فرتوت

---

۱. محشی فرزند او زوی ورته کښلی دی.
۲. محشی " نه زوی" ورته کښلی دی چه مطلب ئې نالایق دی.
۳. چلند، عادت، عمل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ شوم سړی له کوره که اُوبه وِی دَ حیات[1] په ما باندِی لګیږِی لکه زهر دَ ممات
موسٰی څخه هیچ نه وُ ور څخه یَوَه عصا وه قارون څخه دنیا وه خود ئې ولیده آفات
هر چا څخه چه مال وِی وبال هم ورسَره مَل وِی دانا به هسِی کار کا چه ئې نه وِی وبال زیات
د ګل د عمر کار، دَ دنیا مال، د سفله مهر دا درې څلور کارُونه بې بقا دِی[2] بې ثبات
چه شرم ننګ ئې نه وِی نه هنر لَرِی نه پوهه[3] په مال ئې نظر مکړه مه په حسن مه په ذات
دانا په جګر خون کښِ د نادان خوښِی افزونه عالم واړه حیران دی پدا هسی واقعات
چه تَل به پرې ښادی وِی غم به نه وُرځی په عمر هیڅا راوړی نه دَی په دنیا کښِ دا برات
عادت دَ قلک دا دَی هم دِ ښاد هم دِ غمجن کا که هر څو ښه صفا وِی بیا زنګ ونیسی مرآت

خوشحاله څه اندوه کړې خوښِ پدا اوسه خوښِی کړه
چه بې ما له غنی دی نه ئې حج نه ئې زکات

ما چه نظر وکړ په ذرات په موجودات ګول په جهان راغلم ترې به ګول درومم هیهات
یو څادر تر میان وِی فهم پاتو شی له کاره دا هونبره کیسې هونبره ادراک د سماوات
هیڅ بنی ولی ئې درست اسرار موندلِی ندی لویه کارخانه ده که وګورې کائنات
وزیږِی[4] له نوحَ د طوفان په موج فنا شی زوی د آذر وموِمی له ناره نه نجات
کار دَ بل حکیم دَی چه څه کاندی هسی کانَدن واړه سر درګم دِی د آبا دا امهات
دخل دَ ساعت دَ طبیعت دَی که د نور څه نیک زیږِی له بدو له بد ذاتو نه نیکذات
هونبره[5]علم زده کړه چه فرښتو ته سبق ورکړی بیا به خبر نه وِی دَ جهان په ترهات
رد دِی که مقبول دِی که معقول که نا معقول دِی ګوره ننداره کړه، تر دا دم مه وهه زیات

سر په سجده کښیږدی وایی نمونځ کوم خوشحاله
زړه ته نظر نه کړی، پکښِ څو لات و منات

نن می ولیده هغه مست غنچه خوله ئې نیست و هست[6]
په دوو زلفو عنبر پاش په دوو سترګی[7] می پرست
څه[8] شیوې دِی په جهان کښِ دَ همه شیوو همدست
منفعل ئې ګل تر مخه تر ښه قد ئې سروپست
اوس می بیا مونده په کور کښِ چه دایم ئې وم په مرست

دَ بالا بلا ئې ښه دَه
دَ خوشحال سَرَه پیوست

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښِ نسته.
۲. وِی.
۳. چه شرم ننګ ئې نه وِی نه مهر دی نه پوهه.
٤. مطلب څنی د نوح زوی دی چه کافر وُ او د آذر زوی ابراهیم وُ.
٥. همره شی عالم چه فرښتو ته.
٦. خوله په اعتبار دَ تنګیِ ګویا نیست ده.
۷. سترګو.
۸. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که عطار د خپلو مښکو کا صفت[1] / په دا څه څو ئې روان نَشې نګهت
مشاطه د دَ دَرَیُو آرایش کا / ولی دریغه که دَ ناوی وِی صورت
که دَ خره زین دَ سړی واړه سره زر کړې / خر به آس نشَی په دا زیب و زینت
کوری هم لکه یاقوت هسی لیده شِی / جوهری ئې خبردار دَی په قیمت
د هوښیار چه زیست روزګار شی له نادانو / شیرین عمر پرې تیریږی په حسرت
په نصیب ئې دغه دواړه توکه نه وی / چه هم بخت هم ئې د عقل وی نعمت
د خوشحال که نه د تن وی نه د ګیډې
و سفله لره ورشه په حاجت

(ټ)

که د شمع غُندی کښیناستې مخ پټ / تجلی د د جمال وینم تر څټ
ته ورځه په نجاست باندی پیرې کړه / د ګلزار له ګلو څه غواړی ګونګټ
د چندنِ دونی لږ لرګی تحفه دی / نه د بلِی بدِی ونی درسته ست
په وکښلو به ئې څوک وی چه بد وایی / د ګنډهیر ونه که خیژی تر بُنسټ
که په څو را باندی وخیژی خطا شی / راته وایه چه د پر یوزه دواړه مټ
مګر مرګ ئې په ارمان و بله جدا کا / د جیجی[2] جدائی نشته له لویټ
چه د زړه هغه به ووینې خوشحاله
خو یوه قطره که تیر شِي تر دا خټ[3]

(ث)

چه بد نه کاندِی خبیث / نور به څه کاندِی خبیث
ځنِی طمع د سُو مکړه / کله سُه کاندِی خبیث
چه دَ بل سُیګړه وینِی / ځان اوبه کاندِی خبیث
که ئې ځای وکړې په زړه کښ / خورِ د زړه کاندی خبیث
که ځما په خوله شِی خدای د / زر ړانده کاندِی خبیث
چه جهان ور ځنی خلاص شِی / خدای د مړه کاندِی خبیث
دَ میږی غُندی خوشحاله
الوته کاندِی خبیث

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه نقل شوه.
۲. محشی ورته لیکی: چه جی جی او لویټه دوه مرغونه دی چه یو له بله هیڅکله نه بیلیږی.
۳. خط.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار می بیا دَ سترگو تورکا الغیاث — واړه جور ظلم زورکا الغیاث
په ما خوار باندِی ئې نر نا حقه لیږدی[1] — سل بلا د څنگه نورکا الغیاث
زاهد هم هسی لَه عشقه خالی ندَی — په عاشق به څه پیغورکا الغیاث
چه دَ وصل په دولت وِی[2] سَره جمعَ — جدایی به هغه خورکا الغیاث
د خزان دوک ئې لیدلی دَی په سترگو — چه بلبلی هونبره شورکا الغیاث

هونبره اور چه دَ خوشحال په خاطر بَل دَی
څوک به مَړ دا هونبره اورکا الغیاث

(چ)

ته چه خیال په زرزری جامو کړې غچی[3] — د اسمان ستوری به نشِی په دا ټچی
که بادشاه دَ مملکت شِی په تخت کښینی — چه به تل په جهان نه دِی دا په پچی[4]
ځان چه کم گنِی تر بله هغه لوی شِی — دَ سلیمان گتُې پدا راغله په خچی
ځما ستا په خوله به مرگ کا توری خاوری — که ته هر کله حلوا خورې زه خچی[5]
ودانی دَ درست جهان په محبت شِی — راشه گوره محبت دَ مچ دَ مچی[6]

زه خوشحال که خپل مین په ژړا مومم
په ژړا به پسی نه کړم سترگی وچی

(خ)

چه صاحب نفر پرور نه وِی هم هیڅ — په نفرو کښ چه هنر نه وی هم هیڅ
په پالنگ دَ معشوقې وُرځِی سر تیرَی — هر عاشق چه تیر تر سر نه وِی هم هیڅ
له معشوقی نه شیوه بویه څو رنگه — دَ عاشق چه پرې نظر نه وِی هم هیڅ
که په زر رنگه خوبیَ اراسته وِی — چه زلمی په بلا بَر نه وِی هم هیڅ
هوښارانُو لره عقل فکر بویه — لیونِی چه بې خبر وِی هم هیڅ
چه له شور و شره خلاص دِی مردگان دِی — دَ ژوندَیُو چه شورشر نه وی هم هیڅ
که بادشاه څخه بی شماره خزانی دی — چه ئی ښه جنگی لښکر نه وِی هم هیڅ
مَړَنَی چه بې وسلې شو په څه کار دَی — چه سخی سَړی تونگر نه وِی هم هیڅ

---

۱. تلنگ او راهی کیده او لیږل.

۲. دی.

۳. په دې بیت کښ دَ غچ او ټچ معنی جوته نسوه، سید راحت لیکی چه غُچی یو تکیه کلام دی چه په اصل کښ (خوچه) وُ، دا بیت حل طلب دی.

٤. یعنی دَ پچی ارزش لَرِی.

٥. باجره یا بد جواری.

٦. مؤنث دَ مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوړ سړی که تر څنګ کښینَوی ښه ناوړ — چه قوت ئې دَ ذکر نه وِی هم هیڅ
سوداګر که وقوف دار دَ هر کالی وی — په کیسه کښ چه ئې زر نی وِی هم هیڅ
که سَړی د جهان واړه علم وکا — چه دَ ده د عمل چر نه وِی هم هیڅ
باز که لوی کټه خو شرنګ دَ ډیر صفت وِی — چه تیز پر په زړه زړه ور نه وِی هم هیڅ
یَو دَ بل له حاله پند اَخلی خوشحاله
دَ سړِی چه دا سیر نه وِی هم هیڅ

(ح)

کلک خراباتی یم له ما مه غواړه صلاح — ډکی پیالی اخلم تر صباحَ تر رواح
څوک دِی چه دَ نمر خوبی به ستا مخ په څیر کا — نمر مثال څراغ دَی ستا جمال لکه صباح
مه پوښه زاهده د ښه مخ له نندارو نه — سترګی چه دا کار دَی په فتوای د عشق مباح
توی کړه په هنګام د حادثې ساقی په جام کښ — می چه باد را پاڅی په زجاج کښ ښه مصباح
پاڅه محتسبه خوشحال راغَی جنګ ته جوړ شه
غسل په می وکړه دَ مومن وضو سلاح[1]

(د)

د خدای عرفان می وشو په عرفان د محمد — پاک دَی محمد پاک دی سجان دَ محمد
راشه نظر وکړه په طه او په یسین[2] کښ — خدای دَی صفت کړَی په قرآن د محمد
ډیر خلق پیدا دی انبیاء که اولیاء دی — نشته په خلقت کښ یو په شان د محمد
خدای سره موسی په کوه طور کړلې خبری — دَی د عرش د پاسه لامکان د محمد
پیک ئې جبرئیل وُ دَ رفرف جلب نیولَی — پاس ئې چه معراج وُ په اسمان د محمد
خوان د موسی خوړمن سلوی یو لک وګوری — انس و جن مړیږی تل په خوان د محمد
خواست به نور څوک نکا دَ خسته وُ و عاصیانو — خواست به محمد کا، خاندان د محمد
لاس دی لګولی ما خوشحال په دواړو کونه
غم اندوه می نشته په دامان د محمد (ﷺ)

ډیر عالم ځما په یاد — راغَی تیر شو لکه باد
هم دا هسی راشی تیر شِی — په ځای نه لری ایستاد
عجب لویه کارخابه ده — چه پیدا کړه لوی اُستاد
و حباب وَته نظر کړه — څه حباب څه ئې بنیاد
هسی نه ئې که پوهیږې — ښه مثال شو درته زباد[3]

---

۱. الوضوءُ سلاح کلؤ من، یعنی اودس د مؤمن وسله ده.
۲. راشه نظر وکړه په طه په یسین باندی.
۳. یعنی یاد او بیان او ثانت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیڅ خبر نشوې له ځانه
هی فریاد، فریاد، فریاد
غمجن والی دِ په څه وِی
بیا په څه شی هسی نِشاد
څه سختی لری خوشحاله
دا دِ زړه دِی که فولاد

سپَی چه ولامبی په رود
لا بد بوی شی دا دَی دود
په بهار او په خزان ئې
هیڅ و نه شو ځما سود
لیونی لیونی تر شِی
څو چه شِی ورته سرود
په سوړ والی کښِ چه کار شِی
و هیچا ته مشه تود
چه ئې قصد د گزار نه وِی
هغه نکا زغره خود
که ته کام غواړې خوشحاله
کام به مومې په مښود

عمر هر زمان رفتن کا لکه باد
مرگ دِ هر سړَی همیش لَرِی په یاد
چه د عمر ئې بیناد هوا اِیښَی
په دا هسی ژوندون څه دَی اعتماد
د آدم خاوری د غم[1] په اوبو نم دی
خمیره[2] په قدرت کړې چل بامداد
انبیاء او اولیاء لاړل و گور ته
ته به وائې چه دَ دوی نه وُ بنیاد
د دنیا ژوندون هیڅ ندی که ئې گورې
چه هیچا ځنی بیا نه مونده مراد
همیشه که ژوندون[3] غواړې درته وایم
همیشه کوَه د نفس سَرَه جهاد
مسافر چه ئې سفر وِی څو دَ وړاند
په مقدار دَ هغې لاری اخِلی زاد
راشه زړه له غیرو پریکړه اې خوشحاله
په امید ئې د دیدار لَرَه زړه نِشاد

و دِ نه زیږی فرزند
د با با په غولی وند[4]
د مریخ په کوکب شوی
شوخ بې باک بلا لوند
دَ زهر په ستوری زیږه
خوش خرم خوشحال خورسند
نخس او سعد اُوه ستوری
تر دا نور شته لا بلند
په هغه طالع چه وشِی
په عالم کښِ شِی څرگند
بختور دا نامخ رُونَی
دَ وگړی دلپسند
دَ ده زړه په هره چار کښِ
د همت سَرَه پیوند
همگی په خوږو ډک وِی
نه سبق دَ دانشمند
د ده علم عطائی وی
به سبق د دانشمند
چه تر ژبه څه وَباسِی
نصیحت وِی وعظ، پند
پخپل شرم ننگ راغلَی
نه په شخوند وِی نه په خوند

---

١. د مرگ په اوبو.
٢. خمرت طینة آدم اربعین صباحاً.
٣. ژوندون که غواړی.
٤. سید راحت وند په معنی د خندق او غنډې را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ته څه وایې خوشحاله
خرو ته څه ورکوې پند[1]

هر گروه له خپله گروهَ دَی خوشنود — هر سړَی لَرِی نظر پخپل مقصود
دانشمند دَ دانشمند په صحبت خوښ دَی — د جاهل په صحبت گډ شِی جاهل زود
مسلمان ئې په بزرگی په لویی پوه دی — د جنید له حاله څه پوښتې جهود
د جماع په لذت حیز کله خبر دِی — که ئې حوره په پالنگ کښینی څه سود
چه په خوی دِ خبر نشو غیر جنس دَی
غیر جنس سَرَه خوشحاله کوم بهود؟

(ذ)

د خوږو شوندُ وئی ډیر دَی تلذذ — تر همه خوږه ئی تیر دَی تلذذ
ما وی زه به ئی غسل سَره نسبت کړم — د دشنام ئی په بل پیر دَی تلذذ
له شکرو زړه نیوه شِی نه له ده نه — د پیوروی[2] په څه څیر دَی تلذذ
څو می یاد د هغی خولی دَ مچی خوند دَی — نور می کل له دله هیر دَی تلذذ
د ناوک ئی هم[3] لذت تر حساب تیر دَی — ولی زیات ئی دَ[4] شمشیر دَی تلذذ
لکه وُ د زنخ سیب په هغه شان دَی — نه چه اوس ئی تیر و بیر دَی تلذذ
ستا دَ ژبی دَ سر ډیر منت را باندِی — په دا یم ئی را بر سیر دَی تلذذ
په هجران دَ شکر لبو په جهان کښ
په خوشحال زهر و گنډ هیر دَی تلذذ

(ر)

آه دا هونبره استغفار — چه ئی تل کړی په اسحار
که رشتیا دا استغفار دَی — بیا گناه څه گناه کارَ!
که دا کار دِ په دروغ کړی — شرم وکړه له دی کارَ
هم دروغ کړی هم گناه کړی — ترس د نشِی[5] د قهارَ؟
هم توبه کړم هم گناه کړم — ته می وینی کردگارَ
زه عاجز بنده عاصی یَم — پرده پوښ مِی شی ستارَ
د خاصانو توبه راګړه
ما خوشحال ته استوار

---

۱. قند.
۲. دا کلمه په هره نسخه کښې جلا املا لري (پیووړي، پیووري) اما اصل بی (پیروي) یې چه په پارسی ئی قیماق بولي.
۳. دِ.
٤. دِ.
۵. تَرس دِ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

با تو خلوت برگزینم در تو بینم خیر خیر — گرچه وقت نوبهار است باوجودت هیر هیر
پنج روزی بیش نبود صحبت گل با هزار — ای دریغا در گلستان گر بماندی ډیر ډیر
بارآن صبر است این سیب زنخ در دست ماست — کز رقیبان تو می بردم جور تیر تیر
آهوی چشم تو از شیران عالم دل ربود — گر چه بر شیران ندیدی هیچ آهو چیر چیر
گفتم ای جان جهان از من گهی یاد آیدت — گفت وقت قتل می آیی بیا دم ډیر ډیر

می نیاساید دمی خوشحال بی دردت بلی
لشکر دردِ تو اکنون کرد دل را زیر زیر

تا غُندِی به نه وی یوه کښلی په دا دور — یُون دِ دَی د زرکی دواړه سترګیِ دِ د میور[1]
وخت دَ نو بهار دَی راغ و باغ واړه گلزار دی — راز دَ کردگار دَی دا گلونه طور طور
بار[2] دربانِدی مه وه زه هم زړه لَرم ویریږم — باز خوری دَ زړه غوښی، یا ئی ته خوری یا ئی بور[3]
نور عالم بی غمه زه دا یم په درد و غم کښ — عشق نه دَی بلا دَی چه ئی وینوم په ځور
می شته چنگ و نی شته ساقی راشه باده راکړه — تَل به بهار نه وِی چه تیریږِی وخت دَ ثور
کښینم وَ رودبار ته چه روانی اُوبه گورم — عمر غُندِی درومی چه ښه وکم باندِی غور
یار دی که دَ کورَ[4] دین قبول کا پدا څه شِی — شرط دَ محبت دَی ته هم واخله دین د کور
مینه[5] دَ مجنون په لیلا لا شوه ډیره ډیره — څو به چه عالم وَربانِدِی وکړه هور زور

طبعَ دَ خوشحال ده لکه ښه باغبان په باغ کښ
گل و هر چا ورکا چه ئی زړه وِی علی الفور

په تازه عاشقی مهر کوهَ مهر — چه آشنا شو نور که مهر کړی که قهر
که دَ زهرو پیاله وِی ستا له لاسه — تر عسلو به لا ښه وِی هغه زهر
چه له لویو له هلکو جفا اروم — مگر دود دَ وفا نشته ستا په ښهر
په عالم کړی بلا ستا سترګی نزولی — څوک به څه لَرَه تهمت وایی په دهر
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم — چه می خپله تمنا ورکړه په مَهر
د وصال ورَځِی هلکی ترګړی دِی — بی لیدلو میاشتی کال شوی گړَی پهر
دَ دیدن تږَی بی حده تلوار کاندی — گوره کله به خړوب شی ستا په نهر

خوار خوشحال ئی لکه خس هسی لاهو کړ
چه دَ عشق سیلاب را وخوت لهر لهر

---

۱. یعنی طاوس.
۲. په قلمی نسخو کښ پار هم راغلی دی.
۳. یعنی پړانگ.
٤. محشی تر کور لاندی کافر کښلی دی.
۵. مینه د مجنون به په لیلا وشوه لا ډیره څو به چه عالم دربانِدی ډیر کړ هور زور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه مخ په آینه کړی برابر — ربنه[1] شی په دا منځ کښ مخ دَ نمر
مَړَنی سپاره دَ مخ دِی دا دوه توګه — توری ورځی توری سترګی مخ لښکر
چه پلو له مخه واخلی زه دعا کړم — هر چا زده چه دعا ښه دَه په سحر
د یوسف غُندِی مخ پټ کړه په برقع کښ — چیری نه وِی چه پری ولګی نظر
مخ هغه چه ئی ستاینه درست عالم کا — نه هغه چه لکه ستایی د لال خر
زاهد مخ په محراب وینو سجود کا — ستا د ورځیو په محراب نه دَی خبر
مخ دِ هسی شان لیده شِی په خالونو — که ئی ګوری لکه ګل دَ پیغمبر
ستا د مخ مخی به نه کړم نور مخونه — نور که ستوری دَ آسمان دِی ته یی نمر

دا دَ مخ خوبی ئی وګوره خوشحاله
دَ شرابو دَ مستیٔ لَړِی اثر

چه مرغونه دَ آسمان ساتی دا کار[2] — دَ هوښیار دَی دَ بیدار دَی خبردار
زه دا نه وایم چه زه هوښیار بیدار یم — د ما هم له لاسه ولاړ دِی څو دینار[3]
دَ نادان خطا لا هسی ګرانه نه وِی — که خطا دَه خو خطا دَه دَ هوښیار
هو دا هونبره تفاوت تر منځ لیده شِی — چه میر ښکار سَړی پوهیږی پخپل کار
سرښته دَ میر ښکاریٔ ور څخه نه وِی — بیهوده مرغه ضایع کا نا میر ښکار
ښه مرغه د نامیر ښکار تر لاس ورمه شه — او که ورشِی یا به خاوری شِی یا خوار

د خوشحال خبره نغوړه پری عمل کړه
تجربی ئی دی لیدلی دَ روزګار

څه سړی څه ئی تدبیر — هم هغه شِی چه تقدیر
که جهان شِی تیره توره — ستا په مرګ شی خلق خیر[4]
بی تقدیره به وَ نه مری — نه په توره نه په تیر
بی اجله مرګیَ نشته — تیغ وَهَه مکړه تقصیر
لکه کار دَ مَړَنی دی — هسی کار نه دَی دَ پیر
دَ غازیانو شهیدانو — پروا نشته دَ سعیر
ګُل ګټنه دَه دَ توری — که کابل دَی که کشمیر
مَړَنی دِی چه[5] یادیږی — په سندرُو هم په ویر
چه دروغ دَ توری لاف کا — دَ[6] هغو نه یم دلګیر
توره بخره دَ خوشحال ده — کان[7] په کان خلق خبیر
تر اووُ پیړیو پوری — واړه مړه په تیغ په تیر

---

۱. دا توری د هری نسخی لیکونکی په جلا ډول غلط کړی دی، چه هیڅ معنی نه ښندی مګر ربنه صحیح دی، د سپورمیٔ سپکی رڼا ته وایی، یا نوره سپکه رڼا.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښی نسته.
۳. محشی ورته کښلی دی چه څو دینار بازونه.
٤. ځیر.
٥. که یادیږی.
٦. په هغو.
۷. کال په کال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خان ستاینه نه دَه
حقیقت وایم په ځیر[1]

چه له خپله هوډه نه واوښت منصور — که وګړی په سولی[2] کړ مخ ئی سور
ملامت چه په عاشق باندِی وایه شِی — په مذهب دَ عاشقانو دَی معذور
عاشقان په معشوقه باندِی پتنګ دِی — له جهانه به ولاړ نشِی دا دستور
څو دَ عشق مینه زیاتیږِی په کوګل کښ — دَ عاشق په پوهه نورُ علیٰ نور
دَ عشق کار په لیونتوب دَی نور څه ندی — راشه واوره، نه په عقل نه شعور
معشوقی وته بادشاه لکه بنده شِی — که قیصر دَی که خاقان دَی که فغفور
روغ ئی هیڅ په حال خبر نه وِی له دردَ — که په درد کښ قراری نکا رنځور
زړه می سر تر پایه واړَه آبله دَی — په فراق کښ، لکه وَږِی دَ انګور
هر ګوره له خپله ګرده سَره سرور کا — د ما هیڅ نه شِی له چا سره سرور

عاشقان په عشق کښ واړه نا صبور دِی
څه خوشحال یوائِی نه دَی نا صبور

چه مکې لَرَه څوک دورومی[3] په خره سور — که حاجی شِی نه ئی ننګ وِی[4] نه پیغور
چه خبر په هنر نه هغه کم عقل — چه دَ خط سترګِی ئی نه وِی هغه کور
چه ئی خدای و چا ته ورکا دَ هغه[5] دی — بخت دولت نه په کوښښ دَی نه په زور
اصالت هنر چه دواړه سَرَه یَو وِی — لکه ښه کښیده روغه[6] په انځور[7]
په[8] خصلت هنر سیرت دانش باقی وی — قد قامت صورت فانی دی سپین و تور
دا همه له نا پوهَیَ پیدا کیږِی — خر خښی دعوی نا سازی شر و شور
پیرځوینه، ښه سلوک، نمځنه[9]، عدل — که د دا خویُونه شته څه غواړی نور
کبر جن، حریص، بی زړه چه دروغ وایی — دَ یارِیَ لایق نه دِی دا څلور
که وعده ئی قیامت وی دَ غوښتنِی — دَ هوښیار سړی به نه وِی په کار پور
که طالع ئی دَ دولت په شربت ډک کا — بیا آخر شِی دَ کم عقل جام نسکور
دَ یارِیَ دَ دوستیَ لایق هغه دِی — چه آزاد ورځی نه وِی پلار و مور
که ځوانمرد یی ځوانمردی به دِ هاله وی — سل بدیَ آواره کړه دَ خپل ورور
په ایمان په ځان په دواړه خرفه نکا — چه دَ خپلی ژبی وَلګیږِی اور

دَ هوښیار[10] سَرَه مجلس ښه دَی خوشحاله
دَ نادانه سَرَه ښه ندَی بیور

---

۱. په څیر.
۲. یعنی دار.
۳. ورشی.
٤. شته.
٥. دَ هغو.
٦. جوړه.
۷. نقش یا د نقاشیَ اسباب.
۸. چه.
۹. دا کلمه په ځنو نسخو کښ فقط (نمځنه) لیکلی دَه، چه معنی ئی نسوه راته جوته، ممکنه دَه چه نمځنه حاصل مصدر وِی له نمانځل څخه یعنی لمونځ کول.
۱۰. دخاروی سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل پرَدی[1] راته په خوله وایی زر زر
و عالم ته تر هر څه دی بهتر زر

اوس په دا دَور ما وَلیدَل خواږه دی
تر پدر تر برادر تر پسر زر

نورُو چارُو وته څه گوری دا گوره
چه صاحب دَ مسلمان کا کافر زر

که دِ قصد کینه حسد ور سَره پریوزی
په وژو دَ سید درست کا محضر زر

فیروزه الماس یاقوت لعل له کانه
له دریابه نه وَکاږی گوهر زر

مځکه څه چه دَ اسمان ښایست په زر دی
ستوری زر دی آفتاب زر دَی قمر زر

شاهزاده بی زرو گُنبی تنها گرزی
دَ هندو سَرَه روان کا لښکر زر

زور، قوت، حرمت هوری درومی چه زر وی
دَ پادشاه په سر څوک کښیږدی افسر زر

خدای دِ ما دَ قانعانُو په حساب کا
چه و دیو وته یَو دی حجر زر

ښه ځوانان ئی لیدَل نه مومی له ورایه
دَ نامرد په غیږ کِی ورکا دلبر زر

جوهری قدر قیمت زده دَ جوهرو
قلب سَرَه سَرَه جدا کا زرگر زر

دَ گیدړُو نوم په خوله څه لرَه اخلی
دَ زمری له تنه هم پری کا سر زر

هر مراد چه دَ سړی وِی په دنیا کښ
دَ طلب په وخت ئی ورکا در بر زر

که چمیار دَی که نداف دَی که جولا دَی
تر اصیل سړی ئی کښینوِی بر زر

نه به دی په لږُو زور نظر وَکا
نه به پریوزی و خوشحال ته غر غر زر

دَ غریق اوبه چه پاس واوړی تر سر[2]
دَ جهان له حاله هیڅ نه وِی خبر

خبر دار ئې په پساره په اوږده نه وِی
چه دریاب تر کومه لاړ دَی پهن تر

اوس می درست صورت دَ غم په دریاب ډُوب دَی
په هیڅا باندِی می نه لگی نظر

اندرون بیرون همه په غم کښ ځار شوم
هم دَ غم سَرَه مِی یَو شو درست پیکر

ژواک ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو
هم دَ غم سَرَه مِی یَو شو درست پیکر

ژواکب ژوندُون مِی همگی واړه په غم شو
غم په مثل لکه اور زه سمندر

شش جهته می خالی ندی له غمه
په هر لوری واړه غم شوم زه احقر

غم په هسی شان مبهوت بې خوده یووړم
چه می وهیر شو د یارانو ښه بشر

هغه څیز چی له نظره نه پناه شِی
وایی هیڅ یې په جهان نه و اثر

د غم شپه لکه یو کاه شوه، نه تیریږی
په خوشحال باندی به کله کړې سحر

دَ دولت لَمن نیوه نشِی په زور[3]
ړوند که سترگی په سمه کا لا پیغور

دولت څه دَی په مثال ښایسته ناوې
دَ نامرد کره ئې عمر وِی په اور

د گنده ټټو نه بد ټټو پیدا شِی
ښه آسونه دَ میدان راوړِی ښه مور

دَ دولت په آس دِ هر ناسور سوز نشِی
که سواری وربانديِ کاندِی خو شاه سور

چه په کور کښ می اول ټټو راغلَی
د ما بخت وُ لا اول له ځایه تور

ټټوگی دِی تازه گی دی ترې زوولی
همیشه کا په پایگاه کښ شروشور

نه یَو ښه لایق فرزند دَ پلار په خونه
نه دَ سرو دَ سپیموُ گنج دَ ده په کور

ربه ډیر اولاد دِ راکړ منت دار یم
دَ خوبیَ ږغ ئې بیایې په هر لور

---

۱. خپل پردی په خوله په زړه وایی زر زر.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۳. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په ورُونړو کښې نفاق کا نا لایق دی یا ئې ښه کړه یا ئې مه ګرزوه نور
دَ خوشحال په دعا غوږ دَ سترګوُ وَرکړه
که بهرام[1] عابد دِی واړه کروکور

دَ بازوُنو ښکار دَ چا دَی د زردار هم زردار هم بی پروا قلندر وار
که ئې غم دَ هوس کا دَ زیان ئې نکا که ئې مړی په قوشخانه کښې څو دینار[2]
دَ هغه سړی څه کار دَی په بازُونو چه بنده دَی دَ درم او د دینار
دَ ښکار کار په مصلحت په سیالِی نه دی دا یَو عشق دَی چه ئې ورکا کردګار
چه په اصل کښې شجاع عالی فطرت وِی دَ هفه په زړه کښې حُب پریوزی دَ ښکار
قمار باز به له قماره صبر وکا مست به هم شِی له شرابوُ توبه ګار
زه خوشحال به دَ بازوُنو ښکار پرینږدم
څو ژوندَی[3] یَم دا می کار دَی دا روزګار

زه ژولیده تر یم که مجنون ژولیده تر هیڅ خبره مکړه[4]سَرَه دواړه سر په سر
ګوره چه څه حال دَی ستا په زلفو کښې دَ زړه مِی باد را لَرَه راوړ نن پریشان پریشان خبر
مخ دی مسلمان دَی واړه[5]زلفی دِی کافری دواړه مِی قبول دَی مسلمان دَی که کافر
ګل دَ لاله ښه دَی راته وایه که بارخو می ستا زیبا بارخونه له ګیاه کړم برابر؟
نه په ګښت دَ باغ ځِی نه په سیل دَ ګلوُنو څوک چه په کوشه دَ دلربا لَرِی مقر
تا وَته دَ خپلوُ شونډوُ قدر ښکاره ندی ما زده چه عسل دِی یا نبات دِی یا شکر
مخ په پَلَو پَټ کړې رنړا ورَځ ور باندی شام کړې بیا چه پلَو واخلې په عاشق شِی سپین سحر
ډیر[6]په غیږ کښې پروت قدر ئې هیڅ نه نه ئې زده شِی چا دَ سر قیمت زده جوهری صاحب نظر
سترګو ته ئې وګوره خوشحاله بانړُو ورځِی
ستا دَ مرګ دَپاره په څو جوړ لَرِی لښکر

راشه ګوره دَ بهرام دَ نفاق چر ګاه سنی ګاه رافضی ګهی کافر
کله ښه زویَ دَ پلار ښه ورور د ورور شِی ګاه له دواړو توګه ګرزی پر نځر[7]
دا تاثیر دَ بد پټی دَی که د تخم چه غنم باندی کړې کیږِی جودر
که لوګی دَ اور فرزند دَی په دا څه شو چه دَاور غُنډِی ئې نشته خیر و شر
په مادر کښې ئې بلا وِی که په پلار کښې چه دا هسی ځنی زیږِی ګیدی[8] خر
بهرام خان[9]دَی سعادت دَی هم یحیی دَی په خصلت کښې سَرَه یَو تر[10]بل بدتر
و خانِی وته ځغله هنر هیڅ نه و عالم وته پیدا کړه درد سر
خانی کار دَ هر چا نه دَی دَ هغه دَی چه صرفه ئې نه په زر وِی نه په سر

---

۱. بهرام او عابد د خوشحال خان زامن وه.
۲. محشی ورته کښلی دی: یعنی دینار بازونه، ممکنه ده چه یوه نوعه د باز وی.
۳. په ژوندون دی له ما نه درومی دا کار.
٤. نده.
٥. توری زلفی.
٦. در په غیږ کښې.
۷. دا کلمه په چاپِی دیوان کښې پرنځر او په نورو کښې هم ډول ډول لیکلې ده چه حل طلبه پاته سوه.
۸. سید راحت ګیدَی په معنی د خره راوړی دی.
۹. بهرام، سعادت، یحیی د خوشحال خان زامن دی.
۱۰. سره یو تبله بتر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یکباره ئې په نظر کښ شرم ننګ وِی دَ دنیا په سود زیان نه وِی خبر
دَ خوشحال خټک که سل زویه نمسِی دِی
لا لایق دَ خانیِ نه وینم پسر

راشه مه کوَه ډیر جور زه هم خوی لَرَم یَو طور
زه فرهاد دَ زمانې یَم ته شیرینه دَ دې دور
دَ غماز په خولې[1] می وژنې نه انصاف لَرې نه غور
په خبرو دِ پوهیږم که ته رنګ لَرې دَ میور[2]
ګُندی راشې په منګلُو درته پروت یَم لکه بور
په خوشحال کړې ځنی چاری
دَ غمزې په هور زور

ستا په داغ راغلَم له موره خدای مِی مکړه د غمه[3] نوره
کم خدمت یَم په خدمت کښ ځان لازم وینم هر ګوره
که زه هر څو کم خدمت یَم ته خپل شرم وَته ګوره
خانه زاد بنده کین یَم هم بې توانه هم بې زوره
توان او زور می واړه ته یې بې تا نه پیرم[4] په توره
بد غلیم راته په ځو[5] دَی له غلیمه مِی وَژغوره
ته شفیع دَ قیامت یې
خوشحال وساته له اوره

شپه ئی وینځه بی بی نور تور زنګی نوم ئې کافور
مرده شوی چه منافق دی مړ جهود بولی مغفور
نادیده چه منیه[6] لولی ځان ملا کاندِی مشهور
سفله ټول کا څو درهمه تر خواجګانوُ شِی مغرور
دروغجن تر ټوپه[7] ورشی دَ کابل کاندِی مذکور
خپله بل وته نیولِی په پردِی باندِی غیور
پُټی ډکِی پیالې اخلی ښکاره مه خوره یَو انګور
موحد دَ رسالو شه تر ځان کوز ګنډه[8] حضور
د خوشحال سَرَه خندا کړه
بیا ئې ژاړه په سرور

---

۱. په خوله می.
۲. طاوس.
۳. تغمه.
٤. مخامخ کیدل او وار و نوبت.
٥. په چاپی نسخه کښ څو لیکلی دی په بله نسخه کښ پځو دی چه معنی ئې حل طلبه ده.
٦. دَ فقه له لمړنیو کتابو څخه دی.
۷. په ننګهار کښ د یوه زاړه عمارت کنډواله ده چه ښایسه ټوپ ئې بولی ، دا ټوپ زما په خیال له هغی زړی کلمې (ستوپه) څخه پاته ده، چه پخوا ئې د بودائی دین معابدو ته ویله.
۸. منصور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق تر ځوانَ نه زوړ کا ژر نسکور[1] / په پخه ونه لا نښه لګیږِی اور
اندرون دَ هر چا شین دَ عشق په شین دَی / دا یو اور دَی لګیدلَی لور په لور
چه په عشق کښ څوک پیغور تړی په نورو / هم په دَه پوری به لګ وِی دا پیغور
زاهد وَرچانی[2] انکار کاندی له عشقه / نلدمن[3] لیلا مجنون لولِی په کور
چه دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښ څه شته / زه همه وینم له عشقه سپین و تور
زه حیران یم دا می څه دی په کوګل کښ / چه ورَځ و شپه پر تل وی شر و شور
په وصال کښ سل هراسه دَ هجران دِی / په هجران کښ خو غم یو دَی نه وی نور

جهان واړه کور دَ عشق دَ محبت دَی
په خوشحال باندی باندهٔ شو رنتبهور

که دِ زلفی نه وَی تار تار / ما به نه ژړله زار زار
ستا له خاره خاره عشقه / په سینه کښ می خار خار
چه په تا ئې دَ زړه مینه / هغه تل ګرزی خوار خوار
زړه دَ یار له لاسه مرینه / بیا مدام وایی یار یار
توری سترګِی دِ ګوابښ ګرندِ / بانړه ستا وایی مار مار
ستا دَ شکرینو شوندُو / اشتیاق لَرم بار بار

خوشحال ستا له مخه وایی
واړه نښه وایِی ځار ځار

که په خوله را سره جنګ کا هغه یار / په زړه مهر رنګارنګ کا هغه یار
چه له ما سَرَه راځی غاړه غړیَ / څه مِی لیری له زړه زنګ کا هغه یار
هیڅ حاجت دَ توری نسته مانِی بس دَی / که مِی مرګ وته آهنګ کا هغه یار
چه مشال ئې دَ جمال راته ښکاره کړ / بیا به ما باندِی پتنګ کا هغه یار
چه ملنګ دَ مسلې غواړِی خپل مخ ته / عاقبت مِی به ملنګ کا هغه یار
له هر چا سره خندا په اَرت زړه کا / خو په ما باندِی زړه تنګ کا هغه یار
مرصع بسیر[5] دِ نور لَرِی په پوزه / اکتفا په تور لَونګ کا هغه یار
زه فقیر یم دَی بادشاه دَی باندی ښائی / که ځما له یارِیَ ننګ کا هغه یار

رقیبانو وَته نرم شِی تر مومَ
و خوشحال وَته زړه سنګ کا هغه یار

که مسجد ګوری که دیر / واړه یو دِی نشته غیر
یو می بیا موند په هر څه کښ / چه می وکړ دَ زړه سیر
هغه ځای په سیر ګرزم / چه تر نه رسیږِی غیر[6]

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
۲. یعنی دروازه تړی.
۳. د یوه عاشق نوم دی چه جلا کتاب لری.
٤. یعنی ګوچنی کلی، کلا.
٥. دا کلمه په هره نسخه کښ په جلا ډول لیکلی ده، په چاپی کښ بیر، په بله کښ پسر ده، چه اصل ئې نسو را معلوم.
٦. طیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په احوال باندِی یو دوه شِی ځکه نشته باندِی خیر
خوشحال یَو وینِی خوشحال دَی
ورته ورک دی غیر و زیر

لکه کار لَرِی نظر هسِی ژبه کا اثر
ماهیت ئې مونده نَشِی چه څه ځیز دَی دا بشر
هم ترکیب دَ نیک و بد دَی هم معجون دَ خیر و شر
هم فرښته دَی هم حیوان هم مومن دَی هم کافر
کله اور کله اوُبه شِی کله توره کله سپر
کله څورب شِی له باده کله بیا په هیڅ ډنگر
لکه دَی دَی په جهان کښ بل به نه وی دیده[1] ور
دَ څلورُو[2] میندو زویَ دَ اتو پلارُو پسر
څه خو لږ تر خدای را کوز دی که ئې نه دی برابر
دا وَ چا ته کړې خوشحاله
د مستیې شور و شر

لیونی سَرَه[3] به څه کړې نور تدبیر[4] لیونی لَرَه زندان بویه زنجیر
دما زړه ئې په حلقه دَ زلفو یووړ لکه لوی ماهی په شست دَ ماهی گیر
که خوښی دِه په جهان کښ دَ لیدو ده نه خوښی دَ بادشاهیَ دَ سریر
که یوسف ئې دَ کنعان دَ څاهَ وَکیښ په نیک بخت ستوری زوولَی وُ بشیر
دَ شکرو په دکان هندوُ بچه دَی که تور خال دَی ستا په سرو شونډو جایگیر
دَ بهار په وخت په بوږه[5]د سرای گرزه نه په بوزه دَ کابل او دَ کشمیر
دَ لنډې[6] اوبه هغه گنډه خوشحاله
چه یادیږی په جنت کښ جوی دَ شیر

مرد به نشې په گفتار څو پیدا نه کړې کردار
چه دی وښکنځی مرد نه یی که له تا نه وِی په ډار
چه څه دَی خو انتقام دی دَ مردانو کار و بار
عفو هورته ځای لَرینه چه نه عیب دِی نه عار
چه غیرت ور څخه نه وِی هغه مرد نه وِی پکار
هم مهره لَرِی هم زهر ښه مردان وِی لکه مار
چه هم تندره هم باران دِی تر هغو مردانوُ ځار

---

۱. د پدر.

۲. مطلب څلورو مندو څخه څلور عنصر دی، او اته پلاره به ممکنه ده، اته عرض وی، په اصطلاح د قدیم حکمت، مگر په بعضو نسخو کښ (د نو پلارو پسر دی چه محشی ورته کښلی دی مطلب ځنی نه فلک دی.

۳. لره.

٤. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.

۵. دا کلمه په هره نسخه کښ جلا املا لری. یو ځای پوژه، بل ځای بوژه، بل ځای ښه لیکلی ده، ممکنه ده چه دا کلمه بوښی سره چه نن په قندهار کښ رواج لری، نزدیوالی ولری، ولی چه اوس بوښه په معنی د گوښه علاقې او لیری دښت یا غره ده.

٦. د پیښور پر خوا د یوه رود نوم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد به غم دَ خپل هنر کا
نه دَ زر نه دَ دینار
مرد به غم کا دَ خپل شرم
دَ عزت دَ اعتبار
نا مرد فخر په نسب کا
مرد نه مور لَرِی نه پلار
دَ خوشحال خبری گوره
لعل و دُر پیئی په تار

نه میِ لاس رسی په یار
نه طاقت دَ انتظا
دا ستم په ما خپل یار کا
که گردش دی دَ روزگار
پکښ ستا غمونه ځای دِی
که یَو زړه دَی که هزار
تر وینښته ضعیف وجود می
ستا دَ زلفو دی یادگار
غم دَ یار د بیلتانه دَی
چه تر هر څه دَی دشوار
خپلې اوُښی میِ دریاب شوې
پکښ نه مومم کنار
چه می تل په دیو زورې
ستا په شونډُو لَرم کار
چې څوک سوځی، هغه سوځی
هم پتنګ گوره، هم نار
ځما زړَه څه اسان ندی
چه ئې وړې نه ترس نه ډار
دَ بوسې وعده دِ وکړه
زه خوشحال لَرَم تلوار

ننګیالی قبلوی گور[1]
گور خو نه وِی[2] رنتبهور
لس په کال پرې نَنوزِی
ځنی وزِی درې څلور
مور زادی بلا پروټ[3] یَم
چه بلا هورې مِی کور
ننګیالی دَ ننګ دَپاره
په هر څه لګوِی اور
سر په باد دَ سړی پریوزه
چه ئې نه وِی ژوندُون نور
چه په نام و ننګ آړنه وِی
خو دِ نشِی ویَی[4] سپور
سر په دار لک شوی ښه دی
نه لک شوی پر پیغور
په همت سړَی پورده دَی
نه دَ مست هاتی په زور
د خوشحال سلام په واړو
زیات ئې لا پخپله مور

نه د ما د هنر شته څوک طلبګار
نه د ما دَی ددې ملک هنر په کار
خپل ځانونه هوښیاران کښی نادان دی
خدای د ما د هسی خلقو کړ روزګار
په یو ژبه ویل سړَه پښتو کړو
ولی هیڅ ځبله[5] نشوو خبردار
چه دَ سوات په ملک کښی ما نندارہ وکړه
بل اولس تر یوسف زیو نشته خوار
زور زیاتی خود پسندی خصلت دَ واړُو
هر سړی ئې طمع خواست وته تیار
که په کور کښی مال دولت لَرِی سترګ وړِی
ملکان ئې لا تر نورُو دِی مردار
حقه چار به دَ عزیز کاندی نا حقه
که په بډی رشوت مومی یَو دینار

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښی نسته.
۲. خو نه دی.
۳. وټ لاری او سړک ته وایی.
٤. په یوه قلمی نسخه کښی وهی لیکلی دی.
۵. وبله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ختکی له ختکی نه رنگ آخلی عالمان شیخان ئې لا دِی ناپکار
چه مِی ولیدَل له نورُو خبر نه یم دا خو واړه[1] یا غوایه دِی یا حمار
دا په هر دیار کښ سیل هم بد نه دَی چه خوشحال وته څرګند شو هر اسرار
چه د سوات د سیمی خاوری خوشحال بوی کړې
یَو سړَی[2] به ځنِی نه وِی وفادار

نخښه نه ولی همیش لیندیَ په سر کله منځ کله ښَی کینِ کله لَر بر
دا یو لحظه دَ هوښیار غلطی نه وی؟ یا هر ګز دَ لانبوزن نه وِی خطر؟
په زمان کښ به خپل ځان تر هر چا ښه کا دَ سړی که لاس رسیږی په قدر
بخته! چیری یې له ورایه را ښکاره شه چه می ښه تر عراقی شِی لاشه خر
دانشمند په خواری خوار جاهل کامران دی دَ سړی طالع په کار دَی نه هنر
هنر مند سړی په هر دیار عزیز وی په هر ځای قدر قیمت لَرِی سره زر
دَ بلبلو په کار ګل دَی نه دا نور څه په چمن کښ خار و خس بلا بتر
چه دَ زرکو ښکار په غره کښ پیدا کیږی باز په دا سبب نیولَی دَی لوی غر
اول فکر دَ زړه وَکړه بیا وَیل کړه کاتبان تر کښو پخوا وهی مسطر
هیڅ خبر دَ ورځو شپو په حساب نه دَی
همیشه ښه دَ خوشحال ختک اختر

ولی په کوڅه دَ هغه یار نکړې ګذر وَرلَړه دِ بولی ته لا ګرزې در په در
خاورِی دِ په سر شه چه به ورپه ورجار وزې زده کړه دا خبره درپه در خاوری په سر
یار دِ په ښایست کښ دَ بهار تر ګلو ښه دَی ولی ئې له مخه لاله ګل ته کړې نظر
هر چه ته ئې غواړی هغه یار درته حاضر دَی دواړه سترګِی وَخورې هیڅ په ځان نه یې خبر
دایم درته وایم ستا بد خواه نه یَم نیکخواه یَم فکر دَ توښې کړه چه پخوا لَرې سفر
زرکی تور تارو تمځری هر لوری ته ډیر دی هسی باز در څخه تا ئې وَټړل سهپر
تخم شته هم مځکه هم قبله لَرې تیاره هر اسباب دِ جوړ دَی ولی نکړې کار د کَر
کانده به حساب وی مو بمو به سوال ځواب وی څه دِی پکښ کښلی راشه ګوره خپل دفتر
مه اوسه بی غمه غلیمان لکِی له همَ
فهم کړه خوشحاله چه دا لار لَرِی خطر

هر ساعت چه په چا ځِی هسِی بې کار تر هغه نه زه لا ښه ګنم بیګار
رنځوران که کاروبار نکا معذور دِی روغ سَړی به ولی نکا خپل روزګار
که هیڅ کاروبار دِ نه وِی درته وایَم هَسِی مه کښینه بیکاره نا پکار
په هر څه چه غم غلط شِی واړَه ذوق دَی که په نرد که په شطرنج وِی که په ښکار
سړی هر ساعت هر وخت په بل بل[3] حال شِی همیشه په یَوَه حال دَی کردګار
ستا به نوم په جهان پاتو شِی خوشحاله
یَوَه لویه مشغولا دَه ستا دَ کار

---

۱. دا خو بی غورِو لکیِ دی حمار.
۲. به پکښی نه وِی.
۳. بیل بیل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یَو دا هسیِ ښه بهار
بیا پرې صوت دَ هزار
څوک سپاره په عراقیانوُ
تر چا لاندِی ښه رهوار
په لاس ناست خاصه بازوُنه
په هر لورِی خاصه ښکار
ښه کرجی[1] وړاندِی نیولی
دَ بازونوُ سَرَه یار
ښه تازی په دور ټرلی
پرانتلی په وار وار
زړه فارغ له هره لوریه
پکښې واړه خیال دَ یار

تر دا هسیِ ښه هوس به
زه خوشحال کړم دنیا ځار

ړ

په سرو شونډوُ دِ بازار دَ شکر مات کړ
تورُو زلفو دِ ناموس دَ عنبر مات کړ
چه دَ صبر په آهن می وه ټرلې
تا دَ زلفو په حلقه هغه ور مات کړ
چه ئې ستا دَ خط و قد ننداره وکړه
صورت گرو می پر کار و مسطر مات کړ
سحر گړُو اوس دَ سحر دکان ونغښت
دواړُو سترگوُ دِ دَ سحر هنر مات کړ
پدا دوه سپاره دَ مخ یعنی ستا سترگی
تا می درست دَ پارسایَیِ لښکر مات کړ
په هوس هوس راځې طره پریښې
گوره بیا دِ دَ چا نَویَ سنگر مات کړ
چه آرزو لرم په زړه کښې ستا دَ ورځیو
دې ارزو می په ځگر کښې خنجر مات کړ
تا وې نور به قول مات نکړم سوگند دَی
په سوگند سوگند دِ لا څه بهتر مات کړ
په بارخو دِ مار حلقه شو که صبا می
ستا دَ تورُو زلفو خولې وته سر مات کړ

ماتوه دَ خوشحال زړه بیا به وَوایې
چه می څه لره دا هسی گوهر مات کړ

په دا شکر چه ئې بوی ښکاره آتش کړ
اگر[2] درست صورت وَاوروته پیشکش کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه لاړ نشو
دَ ذلفینو ئې هر تار ورته دلکش کړ
دا بیغش شراب دَ کومی میخانې دِی
چه ځما دَ زړه ئې لیری غِل و غش کړ
لیونتوب ئې مبارک شه تَل ترتَله
چه ئې یار دَ زړه په غوره پریوش کړ
په یاری ئې نر باحقه نازیدلَم
بیهوده مِی په سراب دَ اُوبو اَش[3] کړ
مشوش ئې کړ روزگار دَ پرهیز گارُو
چه کاکل ئې په جبین را مشوش کړ

ما وې سپینه خوله به ورکړې وَ خوشحال ته
په خندا ئې له ناخوا له پنج و شش کړ

---

۱. په قلمی نسخو کښې کرځی لیکلی دی یعنی زوړ باز یا جره.
۲. عود.
۳. د تحسین او تعجب کلمه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه مِی زړه دَ مال و ملک په هوا نه ولاړ[1] / که په کښلیو پسی لاړ شو ښه چه ښه ولاړ
عقل و هوښ صبر و آرام ورپاتو نشِی / دَ هر چا چه په دلبرُو پسی زړه ولاړ
هر چه خوږ دَ کښلی مخ په مینه نه وِی / دَ جهان په مخ اُوده راغَی اُوده ولاړ
هم مِی زړه په غمزه وړی هم ځان نادان کا / راته وایی وایه بیا دِ زړه په څه ولاړ
محبت دَ کښلی مخ ځما په زړه کښ / باور وَکړه لکه اور په وچ واښه ولاړ
دَ هجران په شپه ئې درست ټوکر ټوکر شو / په ژړا ژړا مِی زړه تر دوه لیمه ولاړ
هغه یار را څخه وایې هر گز نه وُ / هیڅ مِی نه زده که همیش را سره وه ولاړ
هر زمان به ئې شا راته په مانِۍ وه / یوه ورځ بې غمه نه وه تلتل ته ولاړ

نور به بیا په بیارته را نشی خوشحاله
گذشته عمر پسو لکه اوبه ولاړ

چه می ښه توریت[2] دَ خپلی چاری ځیر کړ[3] / ځان می واړه حبطه پخپل تدبیر کړ
لکه واچوی دانه دَ دام په منځ کښ / خلقو ما سره په مهر کښ ترویر کړ
ما پدا سترگی لیده دَ دنیا خلق / څو ئې ډیر دَ دنیا سودۀ هونبره ئې ویر کړ
مور زاری کانړه هر گز نه هوښیارِیږی / نصیحت په تور زړگی کله تاثیر کړ
په ناپوه باندی بې غمه بې غمی ده / دَ دانا آفت ئې خپل ضمیر منیر کړ
راشه وگوره یو گز مځکه نیولې / چه ئې مټ دَ خپلی خونی په توفیر کړ
دَ ارمان لاسُونه مړه مړی په گور کښ / چه مو ولی په نیکیَ کښ تقصیر کړ
دَ هر چا می خپل هنر بلا دَ ځان دَی / خپلو پرونو په خزه بندی کجیر کړ
چا ئې وصل پخپل مټ حواله کړَی / چا دَ هری چاری حکم په تقدیر کړ
لیونی د لیونتوب په سبب بند شِی / مست هاتی خپلی مستِۍ په زنجیر کړ
په بار بار دَ خپل استاد منت را باندی / چه له زنگه ئې صفا ځما ضمیر کړ
دَ زړه ښهر می چه ځای د قناعت دی / په ناحقه می حرص پکښ امیر کړ
که وَیل ئې دَ غماز منلی نه دِی / بیا ئې ولی له حیرانه زړه دلگیر کړ
پوره زر اتیا کالونه په کابل کښ / دا غزل می په بیاض باندِی تحریر کړ

دَ خوشحال دَ زړه خوښی نشِی بې سرایَ
خپل وطن ئې په هر چا باندِی کشمیر کړ

څو ئې بوی په هر طرف بهیر و نه کړ[5] / په گلونُو عندلیب نفیر و نه کړ
ځما اوښیو کانِی هم په مخه یووړل / ولی ستا په زړه ئې هیڅ تاثیر و نه کړ
په ژړا په بې صبری له لیدَل مومم / ما په دواړو توگه هیڅ تقصیر و نه کړ
په خندا خندا دِ مرگ وته نیژدې کړم / ترو دِ څرنگه په ما تزویر و نه کړ
خو لا زه یم چه له غشیه نه دِ دروم / گنه هونبره مټ په تور نخچیر و نه کړ

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۲. د طالع ستوری، نجوم.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. سور.
۵. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر زه سهل غرخه وم ستا تر فهمه چه ځما په مرگ دِ هیڅ تکبیر و نه کړ
اوس به څرنگه خلاصیږم له دې غمه چه لمړی می دَ خلاصیٔ تدبیر و نه کړ
د کعبې په لار به څرنگه برَی کړې چه هر گز دَ یوه شپه شبگیر وَ نه گړ
په صورت به دِ تل ویر وی پسله مرگه که د ځان دِ په ژوند ونی ویر و نه کړ
زه خوشحال چه سر و تیر ځم ستا له تیره
هیڅ ارمان دِ دَ غمزې په تیر و نه کړ

خدای یَو هسِی فکر راکړ[1] چه ئې ملک راته رښا کړ
چه په ملک په ملکوت دِی پرې خبر ئې زړه دَ ما کړ
په اعلی په اسفل واړه را ښکاره ئې هر اشیا کړ
که په نورُو توره شپه دَه
په خوشحال ئې سپین سبا کړ

لکه خدای چه دَ یار حسن بې نظیر کړ هسی ما دَ زړه په سر باندی تصویر کړ
د مجنون غُندی په درد دَ عاشقیٔ کښی پخپل حال می همگی خلق خبیر کړ
ما وې گندی تفحص وکا پخولا شِی تر پرونه نه ئې نن ما بنَی کبیر کړ
ښایسته د قندهار دَ چا په یاد دِی پدا حسن ئې بنده واړه کشمیر کړ
دا څه حسن څه جمال څه ئې اقبال دَی چه شاهانُو ئې په وَر کښی ځان فقیر کړ
زړه پخپله هغه مخ لَرَه ولاړ نشو دَ زلفینو ئې هر تار ورته زنجیر کړ
نه گناه نه ئې خطا نه نیت ئې نور دی
نر ناحقه ئې خوشحال په زړه دلگیر کړ

مخ ئې فکر دَ نسرین را څخه یووړ خط و خال ئې مشک چین را څخه یووړ
د ترسا زلفی زنار شوې را تر غاړه شکر شکر چه ئې دین را څخه یووړ
بې د یار دَ شونډُو تل چه یادوم ئې مینی نور ذکر تلقین را څخه یووړ
درسته شپه ژړا ناري آه و فریاد کړم بیا ئې خوب په څه آئین را څخه یووړ
دواړه سترگی ئې شاهین شهپر ئې زلفی ځما زړه کوتر، شاهین را څخه یووړ
په راتله ئې درست آرام را لَرَه راوړ او په تله ئې درست تسکین را څخه یووړ
د چمن گلُونه کوز گوری دا وایی چه دلبری هر تحسین را څخه یووړ
چه مِی زړه وړی ما وې پاسه په اسمان ده ولی تُرکی په زمین را څخه یووړ
زه هاله دَ عافیت ناوِی قبول کړم چه هوس ئې په کابین را څخه یووړ
تل اوبه په نری ځای باندِی ماتیږی عقل و هوښ ئې نخستین را څخه یووړ
هغه ورَځ مِی زړه له خپله ځانه موړ شو چه له لاسه دل سنگین را څخه یووړ
چه دعا ځما دَ صبر کا وَگړی عشق دَ دې دعا آمین را څخه یووړ
ما وې زه به ئې لا فکر دَ علاج کړم
ولی خوار[2] خوشحال زړه خوړین را څخه یووړ

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښی نسته.
۲. ولی خوار عاشق زړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دَ کښلیُو ننداره کړه زاهد ننګ کړ[1] / نبه خو دا چه خدای دَی هم دما په رنګ کړ
هغه وخت چه را په یاد شِی ډیر خوشحال شم / چه به ما درته دعا کړه تا به جنګ کړ
زما زړه ئې په قلاب دَ زلفو یووړ / ور سَرَه ئې اوده کړی په پالنګ کړ
که ژوندی نشی له خوبه[2] عمر ئې شوم دَی / چه په خاک ئې دَ پایلو باندِی شرنګ کړ
کښلی مخ ئې لکه څراغ هسِی بلیږِی / خوار عاشق ئې پدا څراغ باندِی پتنګ کړ
ملنګان ئې دَ دربار درویزه مومی / ما هم ځکه ځان دَ یار دَ ور ملنګ کړ
ته دَ ځانه هسی نه وې دا څه حال دَی
چه په ما باندِی د زړه دا هسِی سنګ کړ

ز

پر د قاز شته پر د باز[3] / لکه پر هسِی پرواز
لکه سترګی لیده هونبره / لکه خلق هسِی آواز
لکه قد جامه هم هونبره / لکه حسن هونبره ناز
دَ دانش کښیده بویه / نه دَ سرو زرُو طراز
بیږیَ ګرزِی په بیله[4] کښ / په قلزم ګرزی جهاز
سګ لاهو غُندی خو نشته / مبرک که هر څو وی اوباز
په دا پړانګ نشو خوشحاله
که پړانګ[5]پش دَی پړانګ ته ساز

چه هر یار ته می تر خوله ویوست آواز[6] / زر په واړه عالم خور شو هغه راز
که د زړه دَی چه رسوا په هیچا نشې / د قلوب دننه نبه دی ساز ناساز
که آواز دَ زرکُو نه وَی په درو کښ / چا به چیرِی ور پسې ګرزاوه باز
چه ناري کا تور تارُو په مرغزار کښ / باز جره ئې بټی یوسی د طراز
چه ځما تر خوله و نه ووت چا وَ نه وې / خپل نفس دَی په سړی باندی غماز
په سبا به هغه راز په کلی خور وُ / چه په شپه به ما وَ زوی ته وی په ناز
ډیر یاران می تر سر تیر دی ځوان وَم زوړ شوم / په زرګونو کښ پیدا نشو دمساز
پخپل زړه کښ جګرخون کوَه خوشحاله
خپل پردِی ته دَ زړه راز مکړه آغاز

لکه غشی لَرَه بویه تیر انداز / همسی شعر لَرَه بویه سحر ساز
همیشه دَ زړه په لاس تله دَ وزن / زیات و کم دَ وزن یو توری غماز
په تور آس دَ حقیقت ناوې سپَره کا / په سپین مخ پلَو نیولَی دَ مجاز

---

١. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته له یوې قلمی څخه نقل سوه.
٢. له مرګه.
٣. دا بدله له یویې قلمی نسخې څخه نقل شوه، په نورو کښ نسته.
٤. یعنی جزیره.
٥. د زنګله یاغی پیشی چه لکه پړانګ داسی ده.
٦. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل جلوې سل کرشمې سل مکیزُونه — په نظر کښې ئې ښکاره دَ سترګو ناز
دَ صنعت زیور په څو رنګه پریوزی[1] — د تشبیه چندنِ چووه باندِی طراز
دَ تجنیس پایلی جوړی[2] په پښو کړی — د ترصیع منی[3] په غاړه اوږد دراز
د مضمون د نزاکت غمزه ورځخه — سر تر پایه درست صورت سَرَه یو راز
که په نظم کښې کارګه او تپوس راوړی[4] — هم دَ زړونو په ښکار ګرزی لکه باز
چه یوه وینا ئې وکړه هوښیار هغه — عاقلان به وَیل کاندِی په ایجاز

و پښتو ژبی ئې ډیره خوبی ورکړه
چه خوشحال کا په پښتو شعر آغاز

(س)

په رموز د عاشقانو عاشقان پوهیږِی بس[5] — په طلب دَ طالبانُو طالبان پوهیږِی بس
په ضمیر دَ نخلبندُو نخلبند سړَی خبر وِی — په تصویر دَ نقاشانو نقاشان پوهیږَی بس
چه کښتیِ پکښې بیایی په عظیم دریاب ګډیږی — په بیلو د کښتیِ ملاحاان پوهیږِی بس
چه ګردش ئې ورځ و شپه کا دَ کامل انسان دپاره — په اسرار ئې کاملان یا دا آسمان پوهیږِی بس
سپینې ږیرِی وَته بویه چه نظر پخپل قوت کا — او هوس دَ شوخی شنګی پدا ځوان پوهیږِی بس
نادانان دَ ملک څښتن کا دانا هسی ورته ګوری — دغه پوهه دَ چا نه دَه پرې سجان پوهیږِی بس

چه خوشحال ئې په بیاض کښې دا تازه تازه خبرِی
نو په دا تازه خبرُو سخندان پوهیږِی بس

په درست کلی کښې می یار دَی هغه کس — چه په درست تومن اوخار دَی هغه کس
که په شکل شمایل سړی لیده شی — سر تر پایه پریوار دَی هغه کس
ځکه زه وَرباندِی هسی عندلیب یَم — چه په حسن یَو ګلزار دَی هغه کس
که هر څو راته ښکنځل کا یا قهریږِی — په خوله واړه شکر بار دَی هغه کس
که ئې زلفی که کاکل که ئې ګیسو دی — همګی مشک تا تار دَی هغه کس
چیرِی نه چه په ټولې کښې ئې غلط کړې — هوسې سترګی ګلرخسار دَی هغه کس
دَ جایفل په ځای به سر ورته پیښکښې کړم — که په سرمی مینه دار دَی هغه کس
چه زه خوله ورځنی غواړم نور ښکنځل کا — بی حسابه ستمکار دَی هغه کس
سر تر پایه زرزری جامې آغوستی — سر تر پایه زرنګار دَی هغه کس
زرکی! څه لَرَه پخپل رفتار غره یې — لا تر تا نه خوش رفتار دَی هغه کس

چه صورت سیرت ئې دواړه سَرَه جوړ دِی
دَ خوشحال دَ زړه پکار دَی هغه کس

---

۱. پریوزی یا پرې پوری.
۲. څوړی.
۳. امیل.
٤. دا دریې بیت په نورو نسخو کښې نسته، له یوې نسخې څخه را نقل سوه.
٥. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لحد کښ به هوا نه وِی هوس[1] / در سَرَه به خپل عمل درومی نور بس
بې طوطی نه قفس هیڅ نه دَی باور کړه / روح په مثل دَ طوطی دَی تن قفس
فهم وکړه چه ضائع در څخه نشِی / لکه در بې بها دَی دا نفس
چه دا در بې بها هسی تلف کا / دَ څارویو په شمار دَی هغه کس
د خانانو په خاکونُو گذر وَکړه / زرغونه ئې په خاکونو خار و خس
هر چه شوِی نه بد لیږی دا په څه کړې / هونبره ډیرِی اندیښنې هونبره وسوس
نصیبه به له جهانه یو کفن وړی / هغه هم اته یا نه گزه یا لس
دا به واړه له تا پاتو شی اې جانه! / که ښې جونه که آسوُنه که اطلس

تیاریږه وخت دَ کوچ راغی خوشحاله
په هر لورِی نارې آروې دَ جرس

ته څه زړه لرې څه لاس / واړه گنج ئې کوز و پاس
گاه دَ مځکی طراحی کړې / گاه په عرش کښیږدې اساس
لکه ډک شې هسی تش شې / د شنائ دَی ستا اماس
لکه پونډ[2]یې وَ اور ته / وَ اُوبو وَته قرطاس
هم گوهر یې هم شبه یې / هم کُتنی[3]یې هم کرباس
هم ملک یې هم ملِک یې / هم خنزیر یې هم خناس
په افلاس کښ دِ دولت دی / په دولت کښ دِ افلاس
ته له دیوه په هراس یې / دَی له تا نه په هراس
نه اطلس دَی نه زربفت دَی / لا څه ښه دَی ستا لباس[4]

واړه ښه وایې خوشحاله
وایه هیڅ نشته وسواس

چه ئې غم لرې دَ مخ هم دا وصال بس[5] / اندیښنه ئې د جمال دَ خط وخل بس
بادشاهان دِ زر زری جامې اغوندِی / دَ قانع گدای په شا باندی یو شال بس
په بهاندُو اُوبوکښینه ننداره کړه / دَ جهان دَ تیریدَلو دا مثال بس
خو یوه گیډه خواړه دوه درې خرڅوړی / که دانا یې په جهان کښ دا جنجال بس
و حریص وته درست مال دَ دنیا لږ دی / وقانع ته یَو فلوس دَ دنیا مال بس
زاهد سترگی تړې پوښی زه کښلی گورم / که جنت لَرَه می بیایی دا وبال بس
که لایق ئې دَ جمال دَ لیدو نه یَم / که ئې بیا مومم وصال په خوب و خال بس

دواړه کوَنه د هغه چه ئې طلب کا
ستا دَ سترگو ننداره د خوار خوشحال بس

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. یاپون دا یو راز قدیم اورلگت وُ، چه وچ لرگی او نور وچ اور اخیستونکی مواد به وه.
۳. هم کیمخا یی.
٤. ستا پلاس.
۵. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه که زه تا ته نیژدې کیږم په افلاس[1] زر می گند په غاړه کړه یَو مات کچکول په لاس
ته که په دا خوښ یې چه خاوند د ملک و مال وم مال و ملک می هونبره کړې چه تیروی تر قیاس
هسی مال را مه کړه چه ئې ځای وی تر زړه کښته هسی اموال راکړه چه ئې ځای دَ زړه دَ پاس
لاس می همیش بر لَره په واړُو غلیمانو دوه می غلیمان دِی یو می نفس بل می خناس
طمعَ که حسد وی که حرص که بد خویونه واړه له ما پریکړه د خپل فضل په الماس
توان د طاعت راکړه چه اخلاص ور سَره مل وی نه هغه طاعت چه شِی په رسم په لباس

یا بارَ کریمه! د خوشحال ختک دا خواست دَی
تل دَ ده په زړه کښ لرې ټینګ دَ دین اساس

زه هغه سړی یم چه قلم واخلم په لاس[2] ناظر می عطار د دَی چه به څه کښ په قرطاس
نائب دی د تقدیر د ما تدبیر په مصلحت کښ صائب دَی ځما فکر د هرام په اساس
د تورُو په میدان کښ چه سودا وِی د سرونو هغه زمان می گوره تل به سور وِی دما آس
حاسد می لکه کانې دا صحرا په هیڅ حساب دی په قدر په قیمت کښ یا یاقوت یم یا الماس
که حال می د قضا په حکم هسی محول وی قمر وَته نظر کړه کله بدر کله کاس
ظاهر لکه شهباز یم که وَ ما وته نظر کړې باطن لکه خورشید یم هیڅ می مه غواړه په قیاس
که لافی د کوزیِ د هسکیِ وهم باور کړه تر تورُو خاورُو کوز یم تر اسمانه یَم لا پاس

ویَل کوې و چا ته چه د ما ویل سَرَه زر دِی
ړندو وته خوشحاله لکه زر هسی رصاس

سړَی سَه دَی حق شناس سر دِ وخورِی ناسپاس
دَ یوی دانې اوربشی احسان ډیر دَی تر قیاس
چه احسان وته ئې شا شوه مخ ئې تور شه نه دَی ناس
څو اخلاص ور سَره نه وِی یاری نَشِی په لباس
یار ئې مه گڼه اغیار دَی چه ته پریوزې در کا لاس
تل خالی دَی[3] له خلله دَ رشتیا مینی اساس
که دِ یار دَی هغه یار دَی چه خپلوی ئې بې وسواس
بی وفا دِی دا درې توکه توره، سَځه، دریم آس

دَ خوشحال خبری دُر دِی
چه ئې کښلی په قرطاس

کله باز کا و مرداری ته هوس دغه کار دَی د کارگه و د کرگس
و گفتار وَته ئې غړوه سترگی په کرده په عمل گوره کس ناکس
که ئې سر په لکیِ اوړی هغه دی په هیڅ رنگ به نور څه نشی سگ مگس
په ظاهر شماره که لس سَرَه دوه پنج وِی د ابجد په حساب نوی وگڼه لس
دوه سړی په باغ کښ گڼ شی یَو گل گوری دویم گرزی په طلب د خار و خس
زه دا یم په بیلتانه کښ له هغو یم چه دَ یار بې یادو ندی یو نفس

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.

۳. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ښایسته روغ دی څوک ئې څه کا د طوطی له مخه ښه یشی[1] قفس
خوار شوخحال به ځنی څو شړې په جور
که سړې شونډې دی شکر دی دَی مگس

که د مورِ نفس کښ څه وِی لکه وی هسی به اوس[2] چه په څه دِ زړه مینه هم هغه مینه به بوس
لاس دَ زړه دَپاسه کښیږده چه څه حال درته معلوم شی څه تسپې په لاس کښ نمویږې څه په ږمنځی ږیره پوس
که د باغ دِی که دَ راغ دی په څولونه دِ ی دا ونی څوک سپیدار څوک چنار دی څول پلو[3]دی څوک پلوس
اینځر نه لری ګلوُنه میوه سپینه لَرِی توره د انګور ژنکوری ګوره میوه ګل لَرِی نلګوس[4]
دا جهان پټې پټې دَی جنس دَ جنس سَرَه خوښی کا مار له ماره یوزله یوزه خرس له خرسه کوس له کوس
له عصمت فتوت نه وی واړه وسیځه په اور کښ چه په خیال په هوا ګرزِی زیږ پرونی سر منډوس
الحذر دَ عشق له اوره که دِ لاس رسی زړه ژغوره
دَ دلبرو مینه اور دَه اې خوشحاله زړه کړه بوس

ش

تورانی خو د جنجال دِی د پرخاش[5] دروغجن سوګند خواره بهتان تراش
ایرانی د آشنایيِ د وفا دِی د خلقت د مروت دِی دَ معاش
پښتانه دَ بد نیتیِ د خصومت دِی په حیا په شجاعت ئې وکړه شاش
که بلوخ که هزاره واړه چرکین دی نه ئې دین نه ئې مذهب ستر ئې فاش
که هندی دِی که سندی دِی مخ ئې تور شه نه حیا نه ئې وفا نه نان و آش
کشمیری که نرکه ښځی واړه هیڅ دِی د مردیِ ورځخه نشته هیڅ قماش
د آدم له نسله نه دِی ګوره څه دِی دواړه ورک شه یو اوزبک بل قزلباش
لغمانی بنګښ سواتی تیراهی واړه موټ متړ لوبیا چنه دی مهی ماش
هر احوال ورته ښکاره دَی دَ وګړی
د خوشحال خټک په پوهه کړه شاباش

ښ

دا ښایست چه ئې په تا باندِی کښیښ دَ زړه داغ به ئې په ما باندِی کښیښ
که جمال ئې و یوسف نه وُی ورکړَی چا به غم په زلیخا باندِی کښیښ
مګر ګل په اشارت کښ ورته وَ وې چه[6]بلبل ټټر په ما باندِی کښیښ

---

۱. نعنی ښه ایسی.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوی قلمی څخه را نقل سوه.
۳. دا کلمه عیناً ولیکه سوله حل طلبه ده.
٤. د دی کلمی تلفظ د قندهار په خوا کښ نرګوس دی، مګر دلته په ټوله نسخو کښ په لام لیکلی دی، نو مورِ هم پر دغه املا پریښود.
٥. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٦. چه بلبلی ټټر بیا باندی کښیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ زلفو[1] مار ئې وخوری عاشق گرم دی — چه ئې لاس په اږدهار باندِی کښیښ
زه که ستا په لړ شوبو[2] باندی پروت نه وی — دَ سپی نوم به دی په چا باندِی کښیښ
که هر څو به دِ له خپله وره
خوار خوشحال به قدم لا باندِی کښیښ

ض

له تا به ستا له تیغه عاشق چیری کا اعراض — د شمع د اور پښتی[3] مینه نه ځی په مقراض
د خپل خاطر احوال به زه خپل یار وته معلوم کړم — بیمار به له طبیبه په څو پټ لری امراض
تر دا نه به ته کوم طاعت ته به مومې اې دله — چه یو ساعت می کښینې دَ زاهد سَرَه مرتاض
سودا ئې د چشمانو په ژړا ژړا ابتر شوه — د اوښیو محرمی[4] ئې اوس وړینه په بیاض
د یار کوڅه می بیا مونده َ یار له بویه پُره — هوا به دَ گلونُو نوره څو کړم دَ ریاض
خوشحاله مستعد اوسه و فیض ته قابل یې[5]
وریږِی دَ قابل په زړه تل فیض دَ فیاض

ظ

چه دَ کښلیوُ په لیدَل نه وِی محفوظ — د سرود په اَرویدل نه وِی محفوظ
چه حاصل ئې دَ خپل یار نداره نه وی — په گلزار ئې سوخته دل[6] نه وِی محفوظ
که شیخان که زاهدان که عابدان دی — په دا خپل عمر به تَل نه وِی محفوظ
چه ئې دواړه شونډی کښل کړم پرې محفوظ شم — څوک به هم په می خوږَل نه وِی محفوظ
کله کله هسی وخت په سړی راشی — چه دَ گلو په کتَل نه وِی محفوظ
دَ خوشحال ویل[7] هنر دی هغه خر دَی
چه به دَی په دا ویَل نه وِی محفوظ

زړه می بې له عشقه په بل کار نه وِی محفوظ[8] — بیله کښلیه مخه په گلزار نه وِی محفوظ
کله مړنَی دی چه د توری په میدان کښ — دَی دَ تیرې توری په پرهار[9] نه وِی محفوظ
هر چه عاقلان دِی په فتویٰ دَ عقل کار کا — هر چه عاشقان دِی پدا کار نه وِی محفوظ

---

١. د زلفینو مار کې وخوری.
٢. دا کلمه عیناً ولیکه شوه حل طلبه ده.
٣. یعنی پټن.
٤. د اوښیو محرر ئې اوس درینه په بیاض.
٥. شه.
٦. خسته دل.
٧. د خوشحال ویل هنر نه د هغه دی.
٨. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٩. گزار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر چه بل ئې وَولِی بیا دی پرې غشی لک کا — هیڅکله ښکاری په هغه ښکار نه وِی محفوظ
خاوری ئې په سر حبطه ئې عمر تیر شو — هر چه نن دَ کښلیُو په دیدار نه وِی محفوظ
عید شو هم بهار شو وَ صحرا وته خلق ووت — زار دی دَ هغه چه پخپل یار نه وِی محفوظ
دور دَ عاشقانُو دَی که وَگورې په عشق کښ — پند که ورته وایی پخپل پلار نه وِی محفوظ
هر کله چه راشې ورته وخاندې له ورایه
خوار خوشحال به ولی په بار بار نه وِی محفوظ

ع

سخت ساعت دَ دَ وداع — په آشوب و په صداع
چه یَو ځل سَرَه ځوک بیل شِی — بیا په بخت وِی اجتماع
عجب هر زمان نیاز کا — نوی نوی اختراع
چه په لږ مانې وه نزع — ترو به څه وی په نزاع
هم می وغلوی بیا وایی — نه پوهیږِی په خداع
شونډه بوڅه په نخوال[1] کا — چه مې وَوینی اوضاع
دَ بورجل غمجن په رقص — دَ پایلو په سماع
چه تړې دَ لیدو لارِی — څه دِ خیر دَی مناعَ!
نه ئې یو دیدن خوشحاله!
نه دَ درست جهان متاع

غ

خلقی سَرَه یاری کا په دروغ — و به نه وینې دوه زړُونه سَرَه روغ
د شودو پیو عوض ئې وِی په زړه کښ — چه سفله و چا ته ورکا چیری دوغ
د هغو صحبت کیمیا دَی که ئې مومې — چه ئی بیا مومې په ناسته کښ فروغ
د دې دور یارن واړه منافق دی — په خوله تا سره هو هو کا په زړه یوغ[2]
په قیامت به ئې په کوم عبادت پټ کا — په آزاد دَ خپل پدر تړلَی توغ
نور کارُونه اوس په کار ندی خوشحاله!
یا و چا څه ورکوه یا الچوغ[3]

که یو گل و ما نه راکړې دَ خپل باغ — خدای دی تا تر و تازه لَرِی تل باغ
ستا له باغه یو گل ما لره دولت دَی — نه په سل رنگه گلوُنه دَ بل باغ
چه ورته دِ باندِی نه وِی سپیره ډاگ وی — په راته دِ شی درست ملک و بورجل باغ
په خورِو خورِو میوو په گلُو ډک وِی — چه ښکارَه کړې راته ته په ښکنځل باغ

---

۱. نا خوال.
۲. بوغ، تور رنگی مجازاً چه راز نه شی ساتلی.
۳. سرکوزی، ملامت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ښه مخ دَ ګلاستان بلا هجران دی تل کلونه په خزان ریژول باغ
نور باغونه دَ نوروز په وخت غوړیږی په اهارِ کا غوړیده دَ کابل باغ
همیشه به پرې ناري وِی دَ بلبلو
دا چه سازکړ نن خوشحال په وَیل باغ

ف

را معلوم شو دَ اورنګ عدل و انصاف دَ ده ښه مسلمانی ښه اعتکاف!
سَکه وروړه وار په وار واړه وژلِی پلار په بندکښ اچولَی په مصاف
که هزار ځله څوک سر وهِی په مځکه یا په صوم تر شمځَی ورولی ناف
څو نیت[1] د ښه عمل سَرَه جوړ نشِی عبادت، طاعت د واړه دِی خلاف
چه دَ ژبی لار یَوه دَ زړه ئې بله په چاره ئې شه ځَګر شګَاف شګاف
مار په تن دَ پاسه ښه ښایسته روغ دَی ولی ننه[2] اندرون لرَی ناصاف
مړنی په کرده ډیر وَیَل ئې لږ وِی د نامردُو لَږ عمل وِی ډیر ئې لاف
که دلې دَ خوشحال لاس په ظالم نشته
دَ قیامت په ورځ ئې خدای مکړه معاف

ق

چه بنیاد ئې پیدا شوی په نفاق[3] د هغه[4] نه طمع مکړه اتفاق
چه وودلې وِی په ذات توره شړیَ سپینول ئې وَ هر چا وَته دِی شاق
چه په باغ کښ رنګارنګ میوه پیدا شِی لَون لَون ئې مزه وِی په مذاق
دَ عسل سَرَه ئې خوره خوړه به نشِی مَړَغونې چه ترخه دَه په میثاق[5]
دَ دانا به دَ ناپوه سَرَه څه زیست شِی کونګی[6] هیڅکله دَ باز نه وی مشتاق
که اخلاقِ ناصری په یاد ووایی په اخلاق کښ به ښه نشِی بد اخلاق
دَ طاوس سَرَه که زاغ په قفس بندکړې
تر وصاله ئې خوشحال وی په فراق

خر دَ سرو زرو دَ زین نه دی لایق[7] ښه څړَی ور لره بویه موافق
بوالهوس چه عاشقی کا عاشق ندی په خالی هوس ئې مه بوله عاشق

---

١. څو دِ نیت.
٢. ننه د دننه مخخف دی په چاپی نسخو کښ دا مسری داسی ده: ولی تن ئې اندرون لری ناصاف.
٣. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
٤. د هغونه.
٥. یعنی په ازلی ترڅُون.
٦. یعنی جغد.
٧. د بدله هم په چاپی نسخو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نفسانی تاریکه شپه صادق هغه دی — چه سهار غُندی سینه لَری صادق
څه په علم په تلقین سَرَه نور نَشِی — چه راغلیَ له ازله دَی فاسق
د سینا[1] زویَ له ځایه شیخ ملا وُ — آراسته نشو په درس په خوانق
په ادب آداب به نه فائق تر چا شِی — چه له ځایه په فطرت نه وِی فائق
صالحان له ظالمانو نه پیدا شِی — له زاهدَ نه پیدا شِی غل سارق
دَ بد خوی دَ خوی علاج ملکَ الموت دی — نه په ډیر علاج خبر حکیم حاذق
هغه باغ هغه باغوان هغه ئې گل دی — چه فرهاد باندِی بلبل وُ یا وامق
زړه سوخته مینان ډیر دیِ په جهان کښِ — څه یواځی یَو مجنون ندَی عاشق
که کارگه غُندی ئې فهم وِی خوشحاله!
هیڅ استاد به شین طوطا نکړی ناطق

ډیر دَ خیال سپاره ترې لاړل معلق[2] — سپور په شا پریښی نه دَی دې ابلق
په دا طشت کښِ هَره ورځ وینی توئیږی — ښکارَوَل ئې هر ماښام کاندِی شفق
په ازل چه دا نسق دَ بیلتانه دی — تر ابده به وران نشی دا نسق
وگدای وته به څرنگ پاتو کیږِی — د بادشاه له تنه خیژی دا یلمق[3]
روغ له هاله دَ دردمن په حال خبر شی — چه په زړه باندِی رسا وَخوری شلق
پیدا کیږِی، فنا کیږِی، نه ښکاریږِی — پدا سیند کښِ جهازُنه هم زورق
که د مرگ سبق دِ هیر دَی گورې گوره — خپل یاران به درته یاد کاندی سبق
که هر څو په سود سودا گرم لیده شِی — تر ماښامه دَی دَ دې بازار رونق
عاقبت به واړه ستړی شی خوشحاله
که څوک ژاړِی ناړی مرگ گنِی ناحق

دریغه سره تش کړَی دا ډک زړُونه دَ فراق[4] — ټول کړلی په تله دَ چا زیات شوی اشتیاق
مرگ به ما قبول کړ نه بیلتون له خپله یاره — څه کړم چاره نشته حکم دا وُ په میثاق
ویش چه په ازل وُ دَ هر چا دَ قسمتونو — غم وُ که محنت وُ په نصیب شو دَ عشاق
څوک په عاشقی ولاړ چه څه پاتو هجران وتوت[5] — اوس به له ما څه غواړِی وَگړِی خوی اخلاق
هر محنت، آفت، شدت، نکبت په جهان ښه دی — یَو بیلتون بلا دَی تر هر څه په اتفاق
عشق ئې دَ زلفینو لکه زهر دَ مارُونو[6] — ښوری په ځگر کښِ د واړه لب ئې دِی تریاق
تل سبا بیگا باندی دَ آه د ناوکیو — ووری[7] سپین توبری څه ښادی کا اهل نفاق
تل شهد و شکری که خوشحال خوری گمان مکړه
چه بې هغو لبانُو به خوږ شِی دَ ده مذاق

---

۱. بو علی سینا د اسلام مشهور حکیم او فیلسوف د څلورمی هجری پیړی.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښِ نسته.
۳. محشی ورته لیکی چه یو راز کالی دی.
٤. دا بدله په چاپی دیوان کښِ نسته.
٥. دا کلمه په نورو ټولو قلمی نسخو کښِ دغسی ده مگر په یوه نسخه کښِ داسی ده: چه څه پاتو وه هجران یو.
٦. مارانو.
۷. دَ اوسپنی توبری څه ښادی....

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ سرو شونډو سَره غواړې تحقیق[1] دَ یمن په ملک به نه وِی دا عقیق
خوله ئې هسته دَه که نیسته نه پوهیږم دا رموز دَی و هر چا وَته دقیق
په زرګونو راته لاف کړی دَ یارىَ ما یَو یار پکښې وَ نه لیده صدیق
په هر لور می غورزَوی په سر لګیږم زمانې کړم لکه سنګ دَ منجنیق
اول غم دَ یار وَ ما وَته غلیم وُ اوس تر دَه نه بَل څوک نلَرم شفیق
په لمړِی قدم دی سر له تنه پرې کا چه قدم کښیږدې پدا خونی طریق
چه دَ عشق په بحر ډُوب دَی حال ئې ګوره دَ دنیا په حال خبر نه دَی غریق
طلبګار ئې دَ وصال په لوی طلب وی له ازله ئې راوړَی دا توفیق
آزاده عالم بندی دَی که ئې ګورې د زلفینو په خنځیر ئې دِی عتیق

ګنډه زیان دَ عشق یوازی دَ عاشق دَی
امید قطع کړه خوشحاله دَ رفیق

یَو څه بحر دَی عمیق دَ سیماب غُندی حریق
په شنا ترې واته نشِی څو چه بخت نشی رفیق
په ساحل وَلاړو څه زده چه څه حال لَرِی غریق
حال د مایو معما دَی پَت پالی د خپل فریق
چه می یار دَ طریقت وه په کار نشو هیڅ طریق
یو له بله بهره مومی په اخلاص او په توفیق
چه ئې زه لَرم په زړه کښې عجب فکر دَی دقیق
سل بلا دَ جهان کل وَی جدایی نه وَی تفریق
په نامه به شقیق[2] نشِی که څوک نوم کښیږدِی شقیق

پدا ښهر کښې اکبر دَی
دَ خوشحال یار شفیق

ک

چه په رُوی به ئې بخښل شِی پاک نا پاک[3] بل سړی نه دَی صاحب دَی دَ لولاک
تر هلال ئې صدقه شم تر بلال (ص) په اخلاص یَم زه دَ دُوی دَ تلی خاک
دَ بوذرؓ او دَ سلمانؓ ئې درویزګر یم تَل دَ دُوی په محبت دَی ځما ژواک
ذوالفقار ئې اړدهار وُ دوې ئې ژبی چه دَ دین مخالفان ئې وُ خوراک
په دا هسِی مړنتوب ئې آفرین وُ چه په کار ئې محمد (ﷺ) شو فرحناک
که سپاره ئې مَړَنِی دَ لښکر ډیر دِی لاس ځما دَ دلدل سوار دَ زین فتراک
د خیبر په کوټ ئې هسی زور ښکاره کړ چه له ویخ ئې را ولوړل تاک[4]

محمد (ﷺ) دَ علم ښهر دَی ئې وَرُو
تر قنبر ئې شه خوشحاله خټک فداک

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۲. حضرت شقیق د بلخ یو لوی ستانه دی.
۳. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
٤. چه له ویخ ئی راونړول پاګ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دال[1] و د محرم دَ صفر[2] اک[3] دَ ړومبی خوری دروښیم څه یک[4]
دَ دوهمی خور ړونبیه اتلسمه دَ دریمی خوری یا[5] مه وکړه شک
څلورمی خوری[6] دال چه سَره ید شي دَ رجب دی ب[7] ویج د شعبان دک[8]
دَ روژې د میاشتی جک[9] پوره حساب دی حې[10] شوال ذی القعده بط[11] ذوالحجه وک[12]
چه په هَرَه میاشت کښ دوې ورَځې دِی نحسی هم دغه دَی چه حساب وشو خوبک

بیا وروستیَ چارشنبه دَ هری میاشتی
نحسه ورځ دَه، وایی ښه خوشحال خټک

که زه نه وَی تا به ځان لَره بلل څوک په پالنګ به دی دا هسی در ختل څوک
واړه عشق دَی چه ئې سر راته ګیاه کړ ګنړه[13] زه په ځان مین دَ سر ښندل څوک
چه پتنګ ته روښنایی دَ څراغ ښکاره شی نور له څراغه نه ئې غواړی جار وتل څوک[14]
بدرګه که محبت را سَرَه نه وِی یک تنها به په خونخواری لاری تلل څوک
دَ دې[15] میُو پیالې ډیرُو دِی آخستی ولی ما غُندی به نه وی لا یعقل څوک
دَ زنخ په څا دِی بند دَ شونډُو مست ویی روغ هوښیار به په کوهی کښ پریوتل څوک
چه پخپله[16] راته ووایی چه وایه کنړه زه دَ مینی راز ښکاره وَیل څوک
ته مِی وژنه دَ قصاص اندیښنه مکړه دَ خپل خون په تور به ونسم[17] یو بل څوک
ښه خو دا چه دَ چا نوم پکښ یادیږی په فانی دنیا به نه وِی ژوندوی تل څوک

تا پخپله سپینه خوله و خوشحال ورکړه
ګنړه دَی دا هسی شونډې کښلول څوک

---

۱. دال یعنی څلورمه او (و) یعنی شپږمه ورځ.
۲. په دی بدله کښ پر زاړه نجوم مطابق د ابجد په حساب د هری میاشتی نحسی ورځی بیان سوی دی.
۳. یعنی لمړی اوک یعنی شلمه ورځ.
٤. ی یعنی لسمه اوک یعنی شلمه ورځ.
٥. ی یعنی لسمه یا یعنی یولسمه ورځ.
٦. ی یعیی لسمه او دال یعنی څلورمه ورځ چه دواړه حروفونه ید کیږی.
۷. ب یعنی دوهمه او یج یعنی دیرلسمه ورځ.
۸. دال یعنی څلورمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۹. ج یعنی دریمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۱۰. ح یعنی اتمه او ی یعنی لسمه ورځ.
۱۱. ب یعنی دوهمه او ط یعنی نهمه ورځ.
۱۲. و یعنی سپږمه اوک یعنی شلمه ورځ.
۱۳. کنه.
۱٤. نور له څراغه دَ ده غواړی جار وتل څوک.
۱٥. د دیو میو.
۱٦. ته پخپله راته ووایې چه وایه.
۱۷. ونسیم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرد هغه چه همت ناک برکت ناک — دَ عالمه سَرَه خوږ په زیست و ژواک
مخ ئې مخ، قول ئې قول، عهد ئې عهد — نه دروغ، نه ئې فریب، نه تش تپاک
لَږ ویل ډیر ئې کوَل په خاموشی کښ — دَ غنچې غُندی خوله ډکه سینه چاک
چه خبره د پستې د بلندی شې — په لوئی لکه اسمان، په پستی خاک
په تمکین کښ لکه سبر په پستی[1] کښ — په هر لور څانگی ږنگوری لکه تاک
لکه گل شگفته روی تازه په باغ کښ — همیشه دَ ښو بلبلو پر بلغاک

چه دا هسی ښه ویل کا زه حیران یم
چه خوشحال راوږ له کومه دا ادراک

نه[2] په خوله گولې خوږلې دَ ټوپک — نه نمړی دَ لیئمانُو دَ ښانک
که دَ تن وینی یو جام وڅښې لانبې دِیی — نه اوگره دَ بخیلانُو یَو کاشک[3]
که اوبه دی دَ بخیل دَ منگی وڅښې — ستا دِ وَخیژِی دانه په چنغړک
نه دَ شوم دَلاسه سل بیری خوږلی — نه[4] د مرد دلاسه پانِی دَ پالک
دَ نامرد سَرَه مکې ته رسیدلی — ښه دَ مرد سَرَه په بید بید یا ورک
مخ دِ سوَی دَ دوږخ په لمبو ښه دی — نه چه سم کړې وَ ممسک وته ورسک[5]

دَ منت سره حلوا مه خوره خوشحاله
تر حلوا نه لا بهتر دَی وچ کنډک[6]

ل

اقربا راته اقرب شول — رضا من مِی په تعب شول
دواړه تړُونه مِی نااهلَ — ابو جهل، بو لهب شول
زه ئې بند کړم په مغولُ — په خانی[7] او په منصب شول
رشوتونه ئې قبول کړه — په تلاښ کښ زوز و شب شول
دا لوی زوی مَی لوی مشه — دَ زرو بلا سبب شول
زه ئې هند لَړه روان کړم — په نشاط او په طرب شول
خپلخانه می شوه په غُرونو — پرې کارُونه پیښ عجب شول
ناز پروره زوی مِی واړه — په فریاد و په شغب شول
چه ئې نمر لیدلَی نه وُ — په ځنگلو تشنه لب شول
درست اولس قبیله واړه — گرفتار په ډیر غضب شول
په آه آه دَ فراقجنو — زړُونه وړی دَ عنب شول

---

١. په سخا کښ.
٢. ښه.
٣. د قاشق مفغن دی.
٤. ښه.
٥. ورسک: وربوز درلودنکی او گردنه درلودونکی غر یا د کلا برج (سیند).
٦. دلته کنډک په معنی د یوه ټوک ډوډۍ دی.
٧. په خانیو په منصب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحال نه مونده خټکوُ
کښې ئې هر څو په طلب شول

بد زحمت شی په بازُونو یو یو کال
نوم ئې څه دی په پارسی سیه پیخال
طعمه اَچَوِی طلب دَ اُوبو ډیر کا
تور پیخال کاندِی دَ لویو په مثال
په نبات دَ غوا په غوړ سَرَه باز صاف کا
یا علاج د سنګتا وکړ دم در حال
دَ سنګتا و ترتیب اوبه دَ دریاب واخله
د صحرا په غوشیو تاوده سفال
پکښې اچوه چه ښې اوبه په جوش کا
بول[1] ناس، نبات پکښې مثقال مثقال
دا سنګتا وکه دَ اوبو سَرَه باز څښینه
فائده ئې تجربه دَه دَ خوشحال
که یوه ذره لونګ هم پکښې وینه
په ښیښه کښې ئې ساته په ماه و سال

په درست جهان به نه وی یو د ما غُندی وی رسوا بل[2] ورځم توره وکښلې چه مین واروم په تا بَل
یو تیر د وَویشتمه چه د ما دَ درد دارُو شو
هان اې د ما طبیبه! چه ښه روغ نه یَم یَو بیا بل
که سبر که عر عر که صنوبر ستا تر قامته
څه نوری دَ باغ ونی؟ چه په څیر ستا دَ بالا بل
نن ما وته چا ووې چه اشنا غواړې خپل تیغ ته
دَ خدای دَپاره کوم به له ما به وی اشنا ستا بل
ستا زلفو می زړه یووړ سترګی ستا راته پخو دی
تاراج به دا ترکان کا نه به څیز یوسی په غلا بل
نه ننګ لَرِی نه شرم تا وې هر چه عاشقان دی
بې ننګ دِی که بې شرمه هیڅ عاشق نشته تر ما بل
ملا ئې فتنه گر دَی ور ښئی فتنی جنګونه
تعلیم ته ئې خوشحاله زر پیدا شوی یَو ملا بَل

چه په زلفو ئې پابست شول
دَ ماهی غُندی په شست شول
دَ خمار ویره ئې نشته
چه دَ شاه دَ سترګو مست شول
چه په لام[3] و بې ئې مینه
دَ سرو میو مَی پرست شول
دَ هغو ښادی به تل وِی
چه دَ شاه دَ غم تر دست شول
چه دَ خولې رموز ئې بیا موند
عاشقان له نیسته هست شول
دَ خوشحال خلاصی له کومه
چه ئې تا غُندِی په کست[4] شول

خپل پردِی چه دَ شمشیر شول
کشتنی تر شماره تیر شول
توره وَنغاړه خوشحاله
اوس به څو وَژنې چه ډیر شول
که صاحب[5] و که تُر سم وُ
څټک ډیر دَ دُوی په څیر شول
هسی چارِی کا ستا زویَ
چه آتش[6] شاهی بیګ هیر شول
چه نظر وَکړم خپل ځان ته
څو غمُونه را چاپیر شول

---

۱. یعنی د انسان بولی.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.
۳. ل،ب: لب.
٤. قست.
٥. که ساهب وه که تور سم وه.
٦. د مغولو طرفداران او د مرحوم شاعر مخالفین وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا پیری ده که طالع دَه — چه گیدړ وه راته شیر شول
هیڅ دم مه وهه خوشحاله!
چه نبات درته گنډهیر شول

دَ ښه یار دیدن وَی تَل — سَرَه ځای چمن وَی تَل
ترکنار او تر آغوش مې — هغه گلبدن وَی تَل
لکه سیب ځما په خوله کښ — غه[1] شیرین ذقن وَی تَل
رقیبان وَلاړ له ورایه — له ما هم سخن وَی تَل
جدایی نه وَی له یاره — سَرَه ځان و تن وَی تَل
مه مانِی وَی مه عتاب وَی — په رقیب شیون وَی تَل
دَ خپل یار دَ کوڅې خاوری
دَ خوشحال وطن وَی تَل

راشَه بر چشمم نشین ای شاه خوبان چگل[2] — لمعهٔ خورشید را بر چشم باشد جای تل
تا وَیل قند و نبات و شهد یکجا دیدهٔ؟ — آری آری آن دهان و آن لبان و آن وَیل
سر[3]دهم تا هر چه فرمائی ترا فرمان رواست — از تو حکم ای پادشاه مهو شان از ما منَل
ځار و قربان تو گردم گر به تیغ خود کشی — نی به تیغ دیگران خونم ترا باشد بحل[4]
نن بمن میگفت در کوی تو میرفتم رقیب — شوخ چشمی بر نه میگردی ازین کو بر شړل
څو په تن گشتم ضعیف و لاغر و خوار و نحیف — نیست اندر فرقت خوبان مرا خوب وخوړل
تا جفا و جور از حد و نهایت بیش کړ — من نیاز و عجز و زاری مینمایم یَو په شل
تل سبا بیگاه آه و ناله و فریاد ماست — بر دل سختت نشد تاثیر زاری و ژَړل
هیچیری مثل تو دلبری نیاید در نظر
زین سبب خوشحال میل دل نمیدارد په بل

مخ دی لاله گل دی لا بهتر تر لاله گل — سړې شونډې دِ مل دی لا بهتری دِی ترمُل
ډار کړمه لازم شم چه پریشانی کړې خبری — مښک دی که عنبر دِی ستا پریشان پریشان کاکل
زلفی دی ښکاره کړه چه خجل شِی په خپل کار کښ — څه لَره ښیوه کا لکه ستا زلفی سنبل

نه زه ملک غواړم نه مال — نه دَ دهر نور جنجال
نه په تله دَ جهان غم کړم — نه په راغله ئې خوشحال
دَ اسفل فکرُونه نه کا — په اعلی ختلَی[5] فال
په اسمان باندی پیره کړم — دَ همت په پر و بال
دَ خپل خدای منت را باندِی — چه ئې رانه کړ بل خیال
بخارا بخښم هغه یم — په دیدن دَ یوه خال

---

۱. غه مخفف د هغه دی.
۲. چو گل.
۳. سرور ما هر چه.
٤. بحل عربی دی یعنی بخښلی.
۵. ئې قیل و قال.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ جهان وَته ئې شا دَه
که خوشحال مُومِي وصال

یو ځله که ووینمه بیا وچلوی دَ یار خپل — نور به تر قیامته شکر وایَم دَ دادار خپل
هر چه بار ئې پریوت په ځای پاتو شه له ملونُو — بې وفا یارانو تیارَی وَکړې دَ بار خپل
ښه سَړی پردَی په دلاسا په نیکښ خپل کا — کومه ښاغلتیا دَه چه څوک بد کا زړَه دَ یار خپل
درد دَ زړه پنهان ساته که وینی دِ ځگر شِي — مه وایه دښمن ته که دِ دم خیژِی اسرار خپل
زه خو امیدوار یَم کُندی وِی چه مرهم کښیږدِی — پسله انتظاره په پرهار دَ امیدوار خپل
حکم حکم ستا دَی که آشتی کوې که جنگ کړې — ما له لاسه واچوه اوس حکم انتظار خپل
زړه که عافیت غواړې نظر په کښلیو مکړه — هر چه کښلی گورِی نور دِ واچَوِی قرار خپل
گبر که ترسا دَی که جهود که مسلمان دَی — دین قبله لرِی، زما قبله دَی مخ دَ یار خپل
مه وایه و چا ته دَ خاطر له درده دُوکه — اې ځما لیمه چه څوک به نه مومی غمخوار خپل

یَو ځله دَ زړه په غوږو فهم کړه خوشحال ته
تا وته چه عرض کا گښُی گښُی دَ زړه زار خپل

م

آشفته دی دَ جمال یم — همیشه دی پدا خیال یم
نورُو مینُو ته مِي شا کړه — مین ستا په زلفو خال یم
چه مِي اُوښی په گریوان ځی — دا په تا پسی بې حال یم
ځای مِي ته یې په خاطر کښ — ته ریحان یې زه سفال یم
نور می هر څه فراموش دی — آرزومن دی دا وصال یم

لا د مهر وَیَل پریږدَه
په ښکنځلُو دی خوشحال یَم

په مردن پروا دار نه یم — په زندان پروا دار څه[1] یم
یو غصه دوهم بیلتون دَی — چه په اور په اوبه زه یم
اشرف خان[2] دی راته کښلی — زه خو خوښ په خط دَ ده یم
پنځه میاشتِي یم په نبد کښ — بابا ډیر ډاډه په زړَه یَم
زویه ما خو غم دَ تا کړ — چه ته ښه یې زه خو ښه یم
چه فلک سَرَه سر باسی — په همت کښ هغه زه یم

کړه یې نه دِی بې حکمته
زه خوشحال دَ ده په کړه یَم

په زړه تر یار ځاریږم دَ پتنگ غُندِی پیرې کړم. — یَوازیدَی په دا کار کښ که په خوله ورته ښیرې کړم
یو باغ دَی دَ گلونو چه وَما وَته غوږیږی — چه یار را سَرَه ناست وِی ورته زه دَ ناز ښیرې کړم
عاشق می پاتی نشو پریږده پخی پرتې اوسی — ښائِي چه بوالهوس ته دَ عمزې توری تیرې کړم

---

۱. نه یم.
۲. د خوشحال خان د زوی نوم دی، چه تخلص ئې "هجری" او د پښتو یو مقتدر شاعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځای مې په ګلشن وُ هغه زه وم راشه ګوره په هر چرته چه دروم په ګلخن باندی دیرې کړم
دا زړه دی که قسمت دَی که څه نور څه کوډی موډی چه زه ئې مبتلا د ستمګری په څیرې کړم
چه ته له ما نه ولاړ شې، که بالښت که نهالی وی په درسته شپه چه ژاړم په ژړا دواړه تړې کړم
که پایم په دنیا کښې زه خوشحال په دا زوړوالی
دَخپلوُ دَ پردیُو به لا څو مینی سپرې کړم

ته دلبره که عذار یې زه وامق یم ستا په مینه کښې هر ګوره موافق یَم
ته که له ما نه پایې معشوقه یې زه به بې له تا په څو پایم عاشق یم
ته تل خانده هوسیره ځما زړه یې غم به زه کړم چه همیش دَ غم لایق یم
پتنګ ځان په اور کښې وَویشت دا ئې ووې که می لاف دَ مینی وَواهه صادق یم
که د غشیو باران را باندِی وشی که به سترګِی له تا واخلَم منافق یم
چه و تورو خاورُو هسی حسن ورکا ه حیران پاتی په صنع د خالق یم
د نیمګړو طبیبانو دارو اور دی
زه خوشحال په طلب ستَړی د حاذق یم

تا چه زلفی کړې خم خم ځکه نه وایې سم سم
تا چه سترګی کړې راپورته پکښې زه وینم غم غم
څو به ته لکه هوسی یې تل له ما ګرزې رم رم
دَ خوبیَ کار په تا دی نن په دا دور تم تم
که دی ډیر نه وِی په زړه کښې
خوشحال یاد لَرَه کم کم

تا خو یاری پرې کړه واړه زه در پسې دروم څو در پسې دروم هونبره ډیره خواری مومم
هیڅ په ما پوهیږې نوم می څه دی ستا په عشق کښې قیس دَ لیلی وُ، تا ویشتلی زه لیس نومم
زه څه هغه نه یم چه خوښی غواړې له ما نه تل دی د غمونو لبالب جامونه شومم
هر چه شهسواران دی واړُو وَتیځلی[1] وړاندی زه دَ دُوی په منډه دا یم[2] ځم ورپسې دروم[3]
ځار تر تا رسوله[4] (ﷺ)! تا می یار لیده په سترګُو راشه را نیژدې شه چه دی دواړه کَسِی چومم
یو لوری مِی نشته مینی هسِی سر هوا کړم
باد غُندِی خوشحاله په هزار طرفه دروم

څه عجب زیبا صورت دَی چه زه پابست دَ ده یم راشی وګوری عالمه چه په څو تر دست دَ ده یم
دواړه زلفی ئې دَ زړه په قصد دسرَه شکست کړې زه په ځان و زړه بندِی په هر یوه شکست دَ ده یم
زه حیران یم له دې حاله چه دا چا عالم ته ووې چه همه عالم خبر شو، چه زه هم نشست دَ ده یم
آوازه شوله په دهر نیک بد واړه خبر شول چه ځما اشنا یَو بت دی زه هم بت پرست دَ ده یم
درسته شپه ئې په هر غولی زه وَلاړ ناړې وَهمه چه اې خلقو عیب نشته که مستی کړم مست دَ ده یم

---

١. یعنی تاخت ئې وکښې.
٢. یعنی لار او شهراه.
٣. لغومم.
٤. ځار تر تا رسول شم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دا خپل صورت دی نیست په عشق کښ نن کړې اې خوشحاله!
بیا دَ ځان دَ هستی[1] لاف کړه، وایه زه هم هست دَ ده یم

چه دا هسی دی له جوړه مشوش یم
له آزاده می حذر کوه درد کش یم
که قوت دی دَ هاتی په زړه مزری یې
زور قوت را باندی مه کوه آتش یم
دَ جنون بخره می اوس نده هاله وه
چه مین په هغه یار پریوش یم
څوک به ما غُندِی یَو هیښ په زړه ساده وی
چه وفا غواړم له کښلیو په دا اش یم
راته څه وایې، چه ته په چا مین یې
په ایمان به درته وایم پنج[2] و شش یم
که په در می زر خرید گرزی بی شماره
و خپل یار ته زر پیرو دی دَ حبش یم
طعام خورم مزه می نه دورمی تر ستونی
همیشه د شیرینی مزه جش یم
غم د اور له تا وه زر لَری چه قلپ وی
ځما څه اندوه له اوره چه بې غش یم
د دې دور حریفان که شوده پی دِی
زه خوشحال دَ شودو پیو په سرش[3] یم

ځما خوب له اندیښنو نه شی بیدار شم
و عالم وته په دا تهجد گذار شم
غرُونه غرُونه گناهُونه را په یاد شی
وَ خپل خدای وته گویا په استغفار شم
استغفار په خوله په زړه دَ شر فکرُونه
بیا له خپله استغفاره شرمسار شم
دَ دې دور دَ شیخانو حال می وکوت
چه ساعت ور سَرَه کښینم ترې ویزار شم
ما دا هسی شیخی دوی[4] وته بخښلې
په محشر د دَ رندانُو سَرَه شمار شم
چه حلال کسب ئې نه وی شکرانې خوری
خدایه بځن[5] په شیخی دَ شیخ مکار[6] شم
دانا تار چه په جلی ذکر شیخان کا
کله زه په تاخت راضی په دانا تار شم
چه څرگنده سربازی کاندِی دَ تورُو
زه خوشحال ختک تر هسی هنر جار شم

چه دَ عشق په ملک ندیم یم
دَ اندوه په ملک مقیم یم
نه بهښت وَته هوس کړم
نه په ویره دَ جحیم یم
بند دَ یار په اختیار یم
آزاده له هر نعیم یم
سینه زه لَرم روښانه
تا ته تور سیه گلیم یم
هغه قول چه ما کړَی
په هغه قول مستقیم یم
خلیفه[7] اصل ځما دی
لوی نسب یم که یتیم یم
که نور اوس دَ مینی لاف کا
زه عاشق په یار قدیم یم
په غه اور چه عشق ئې نوم دی
گه براهیم کله کلیم یم
دَ یوه نفس دَپاره
په امید، وهم، په بیم یَم

---

۱. دا هسی.
۲. محشی ورته لیکلی، چه د ابجد په حساب ۵، و) پنځه او شپږ راځی، چه (هو) ځنی جوړیږی، یعنی په هومین یم.
۳. محشی ورته (پیروی) معنی لیکلې ده، په یوه نسخه کښ (د مخ رش یم) هم راغلی دَی.
٤. دیو ته.
۵. بځن یعنی وږ سترگی، حریص.
٦. په ځنی نسخو کښ د مکار پر ځای رحمکار راغلی دی.
۷. تلمیح دی په دې آیت شریف اِنی جاعل فی الارضِ خلیفه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال په خرابات[1] کښ
گرم په امانت عظیم یم

چه ستا له زیبا مخه چیری گل وته نظر کړم. پخپلُو سترگو خیر شم چه که سَبح[2] پکښ خنجر کړم
چه ستا له زیبا مخه څوک بل مخ راته وستایی یو هسی قهر راشی چه که غوځ ئې دغه[3] سر کړم
که هر څو دَ بهار گلُونه سَبه دی په چمن کښ یو گل به په سَبایست کښ ستا له مخه برابر کړم
دا مه[4] وایه و ما ته چه ته ولی وَر په ور شوې خپل مخ وته ووایه چه ئې ولی ور په ور کړم
خاطر می څه خو خلاص وُ فراغت وم له غمونو چه مخ دی را سَبکاره کړ زه دِ بیا په نارو سر کړم
که واړه خزانې دَ شاه جهان بادشاه ځما شِي همه واړه به زه په یوه خال دَ خوبا ورکړم

رشتیا خبره سَبه دَه راته غوږ باسه خوشحاله
که تیر تر سر و مال شوې ځما ځانه خوله به درکړم

څه زه څه می مجال دَی چه به وَوایم ستا یار یم دا هونبره عزت لږ دَی چه گدای د دَ دربار یم
چه ما زهد، تقوی، طاعت، بندگی لَره څوک بولی زه کله ستا له عشقه وَ بل کار وته وزگار یم
په لویه ورځ به ستا په گریوان سَخی کړم منگلی څه ته څه دی ویَل دی، ستا د خون څه پروادار یم
په ما باندی ته تل د واړُو سترگو عزیز یې که ستا تر فهم هر څو تر دا تورُو خاورو خوار یم
سودا دَ یار دَ وصل که په سر شِي پایمال شی دَ سر و مال به هیڅ صرفه وَ نکړم خریدار یم
چه وَمرم عزیزانُو تور کفن را لَره بویه پدا سبب چه زه دَ تورُو سترگو سوگوار یم
هزار ځله په کال کښ یَوَه میاشت دَ گلُو وخت وی دَ یار په صحبت زه محبوبَ تل تازه بهار یم

څه جک وهې ناصحه چه وَ ما ته نصیحت کړې
در درومه خپل روزگار کړه زه خوشحال پخپل روزگار یم

چه نظر دِ په تِیکَ[5] د تور وربل کړم دَ جهان بادشاه دَ ځان مخی ته بل کړم
لا د ما طالع بهتره تر هر چا دی چه دا هسی کښلیو سترگو ته کتل کړم[1]
دَ سرو شونډُو په شرابُو چه بیخود شم د مستی رقیبانُو ته سَکنځل کړم
اجابت به ئې لا کله تاثیر کاندِی چه دعا دِ دَ وصال په سحر تل کړم
چه می زړه ورپسې سه[6] هونبره سړیږی چه په مخ ئې پرهارُونه په چیچل کړم
د سَبه مخ مینه می نه درومی له دله که تَل غوږ دَ ناصحانُو په ویل کړم
په صوعت می پرهارُونه دی خوږیږی په وار دَ هر پرهار دارُو به تل کړم
دا داغُونه چه می سږ په زړه بنځوس دِی تر بل کال به ئې دَ عشق له لاسه سل کړم
چا په زور را لَره غم نه دَی راوړی وَ خپل زړه ته ئې پخپله راوستل کړم
ازلی می دَ غم بخره ده راوړې غم که نورُو لَره درومی زه ئې خپل کړم
یو نیکبخت ساعت به وِی چه راته غوږ کا چه په وَر ئې په فریاد ژَړل کړم

---

۱. په خیر آباد کښ.
۲. سیخ.
۳. که غوځ د هغه سر.
٤. و مه وایه.
٥. یو پسوال دی، چه سَځی ئې پر تِیکو ځړوی.
٦. سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه لا ښهر دَ دهلی شته خوشحاله
څه فائده که وران په آه سَرَه کابل کړم

چه په خوب شم ستا له خیاله سَرَه خواب کړم — چه بیدار شم دَ مخ سود د په آفتاب کړم
چه می ستا دَ خولو بوی تر سپږمو تیر شو — نور به څه مینه په مښک او په ګلاب کړم
بې نصینه لیدل نه میسر کیږی — په لیدو پسی که هر څو اضطراب کړم
ښه لیدَل ئې په مثال آب حیات دیَ — دا تشنه خاطر به کله پرې سیراب کړم
په ښکنځا می کله کله سر افراز کړه — هغه دم چه دَ سوال هیله په خواب کړم
ما ته څه وایې چه چا هسی خراب کړې — چه دَ حال پوښتنه نه کړې تا خراب کړم
ما ته مه وایه چه ولی پیچ و تاب شوې — ستا دې تورُو زلفُو هسی پیچ و تاب کړم
چه له مخه د پَلَو واخیست لمبه شوې
بیچاره خوشحال دِ درست سَرَه کباب کړم

څو ژوندَی یې دَ زرق مه کوَه هیڅ غم — خپل قسمت به در رسیږی بیش و کم
قابل غم دَ ننګ و نام کا په دنیا کښی — نه په غم وِی دَ دینار او دَ درم
قارون لاړ تحت الثری لَرَه لا درومی — موسی (ﷺ) پاس په علیین کښیښ قدم
پسله مرګه ښخ دَ مرد تر قدم ښه یم — ګور می مه شه دَ نامرد له ګوره سَم
دَ خوشحال قدر که اوس په هیچا نشته
پسله مرګه به ئې یاد کا ډیر عالم

چه په ما باندِی مین باندِی مین یم — چه ځما په غم غمجن زه ئې غمجن یم
ما وې یَو زمان که بیل شم زه به ومرم — چه جدا پایم له یاره دروغجن یم
که دَ پښو خاوری[1] ئې نه یم باری شکر — چه دَ ګرد په دود ئې ننبی په لمن یم
په نور څه می دَ خاطر دلاسا نشی — په جهان کښ آرزومن دَ ښه دیدن یم
خوبه راشه! ما اوده کړه چه پخښو[2]شم — په فراق کښ په ژړا ژړا کړمن یم
که رقیب په دا خبر شی ترو به څه کا — چه له یاره سَرَه زه لاس و ګردن یم
یمانی چهره می ولاړه حبشی شوه — دَ فراق په اور ئې سوَی لوغړن یم
زه دَ دوو په ځای دریې ګواه لَرم په عشق کښ — رنګ می زیړ، سترګی لندې، زبون په تن یم
ته محبوبه له شیرینه د دې وخت یې!
زه خوشحال دَ اوسنِی دور کوهکن یم

څوک خو به کیده واړه به نه وه سَرَه سم[3] — ته د کښلیو سر یې، نور تر تا دِی واړه کم
یو کلی یا دوه چه ئې ستاینه کا دا ډیر دی — چونِ کښلی هغه دَی، چه ئې ستایی درست عالم
وخوځه په باغ کښ رنګارنګ ګلونه ګوره — ګل دی دَ ګلابُو دَ ګلونو مقدم
څه لَرَه اې میاشتی ته خپل مخ ستایې و ما ته — دَ یار په مخ می نور ځِی ستا په مخ درومی تورتم
مخ ئې لکه اور دی، پرې پرتې دِی توری زلفی — څه رنګه بازی کا په سره اور کښ تورا رقم
څوک چه ډیر ډیر ګوری یار، دَ زړه مینه لږیږی — څو ئې ډیر ډیر ګورم، پرې مین شم دم تر دم

---

۱. خیری.
۲. ارواښاد، خدای بخښلی، آزاد، په یَوَه نسخه کښ بخشو راغلی دی.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا وَیل خوشحاله که می غم لرې په زړه کښ
خوښ اوسه خَوښی کړه تل تر تله ستا څه غم

چه بازیِ په جهان کړم هغه زه یم
هم ئې پوسم[1] هم ترې یوسم اړې پر نه یم
و اغیار ته لکه کانې موم وَ یار ته
په سختی او په نرمی کښ هغه زه یم
و بلا ته دَ اختیار توره په لاس کښ
و قضا وته تسلیم په شان دَ مړه یم
لکه بوټی دَ کیمیا په مرغزار کښ
چه په حال می خبر دار شِی دَ هغه یم
تندر هم ځما له ذاته نه پیدا دی
په سپین زړه که دَ باران سپینی اوبه یم
په هر نام چه دِ رضا هغه مِی بوله
آدم زاد، فرښته، پری، بوده، لیوه یم
دَ کونیئُو نندارہ دَ زړه په عین
دَ ویښ والی په دود کړم تا ته اوده یم
دَ هر چا بازار ځما په سودا تود دَی
خبر دار په سود دَ بحر هم دَ غره یم
هم دَ اُوښ غُندی هلک سَرَه په لار ځم
چه په بده لار می بیایی هلته نه یم
هم می ځیز هم می نا ځیز کا په زمان کښ
زه خوشحال په حال خبر نه یم چه څه یم

څو به ستا دَ دیو غمونو زغمل تل کړم
دَ یارانُو کمی نشته یار به بل کړم
په قراره قراری دِ یاری پرې کړه
دَ نیمگړی نیت و چا وَته ویل کړم
چه وعده دی دَ وصال چیری خطا شِی
په ژړلو خاوری خټی دَ بورجل کړم
هر طبیب لَره چه وریشم ناقص وی
چه له حاله ئې خبر شم ځنی تلَل کړم
نور به هسی یک تنها له خلقو اوسم
دَ هر چا سَرَه چه کښینم غم حاصل کړم
بلا پیری زړه لرم دا ئې عادت دَی
غم وَ بل لوری ته درومی زه ئې خپل کړم
چه منګی می تشول دَ میُو زه وم
اوس نور ډکی پیالې اَخلی زه کتل کړم
منکری دَ عاشقیَ سَرَه مله دَه
په انکار که دروغجن یم دروغ سل کړم
خالی لاس ورځنی ځم هیله می نه وه
چه ډک زړه به ئې له ډکه باغه تلَل کړم
پدا هونبره هوښیاریَ هسی هیښ یم
څوک چه زهر راته نوش کا، هم مَنَل کړم
غر گناه راته دَ خس غُندِی ښکاریږی
چه په مهر کرم رایشم بخښل کړم
هر غزل می په بیاض باندِی وگوره
زه خوشحال خټک دَ زړه په ویښو کښل کړم

چه مین دی د زلفینو په سلسل یم
خود پخود وَ لیونتوب وَته مائل یم
وایِی ته به دَ مجنون غُندِی مین وې
که وَ چارُوته می گورې ترې فاضل یم
ما به څه پوښتنې چه څه لَرَه زړه تنګ یې
ستا دَ تنګی خولې په فکر کښ تنګدل یم
دَ گلونو په لیده دِ مخ را یاد شی
ځکه هسی په گلګشت دَ چمن تلل یم
په ځیر ځیر راته کاته کړې ځیروې می
چه دِ زړه هسی جفا کړه اوس دِ خپل یم
لکه څوک چی پخپل دین کښ مستحکم وی
هسی زه دَ یار په مینه مستقل یم
چه جدا له خپله یاره ژوندی پایم
زه په دا ژوندون له یاره تل خجل یم
دَ نفر غُندِی می عذر چاره نشته
هر چه ما وَته څه وایې په منَل یم
لکه څوک چه خواړه شهد وَخورِی خوښ شی
هسِی خوښ دَ شکر لبُو په ښکنځل یم

---

۱. پوسل: تربیت او روزنه او پالنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه[1] خوشحال په گلریزی کښ بهار راغی
په زیبا وَیَل هر گل ته مقابل یم

حیران یم نه پوهیږم چه زه څه یم څه به شم
له کومه یم راغلی بیا به کوم لُورِی ته ځم
خبر دَ هغو تللیو بیا په بیارته چا رانه وړ
له حاله له احواله ئې که هر څو څوک پوښتنم
دلې چه څوک لیده شِی نن[2] ئې شپه پدا باندِه[3] کښ
آخر ئې له دې ځایه وار په وار واته گنهم
جهان یَو کټوری شُو زه په مثل دَ میږی یم
حیران پکښ جار وَزم لاس وپښې پکښ وهم
په هیج[4] کله زړه ښه کړی کله زړه په هیڅ بیا بد کړی
په کام که په ناکام دی واړه باد دی پیمایم
دنیا وَته چه گورم کار و بار ته دَ وگړی
دَ اوړکیو تماشې دی زه ئې هم ور سَرَه کړم
چه ته پرې مبتلا یې که دِ مال دَی که دِ ملک دی
دا واړه بې له خوبه بې له خیاله نه وینم
چه تور ویښته دِ سپین شول خوی دِ نور نشو خوشحاله
باور کړه اوس ناحق دَ سړی نوم دربانديِ وردم

دَ صفا په لارِی نه یښی قدم
همیشه له درویشی وهی دم
هغه کله شیخ، ملا، ولی، درویش دی
چه نظر په سود زیان په مدح وذم
درویشان په تفاوت ندی راغلی
خپل پرَدی په سترگۇ واړه گوری سم
دَ درویش تر زړه به نه رسی دا دواړه
آئینه د سکندر که جام دَ جم
و درویش علم په درس په مکتب ندی
تل نظر لَرِی په لوح او په قلم
که څلور دِی که پنځه که شپږ اُوه دِی
دَ درویش تر شرقه غر به دی یوسم
نه په نون دی نه په میم دَی نه په جیم دی[5]
کامل پاس په لام وهلَی دَی علم
چه ذره طلب دَ نمر کاندی خوشحاله
په همت مه شه ته هم تر ذرې کم

دا نه وایم وَ چا ته، چه پارسا یم فاسق نه یم
دَ خدای منت را باندِی چه هر څه یم منافق نه یم
یا ما زده ستا په حسن، یا ځما په مینه تازه ده
که هر څو کښلی ډیر شی نور په هیڅا عاشق نه یم
د مخ مشال دی بل کړ دَ پتنگ غُندِی پرې راغلم
بیا ته به راته وایې، چه په عشق کښ صادق نه یم
که ته لکه لیلی یې ما مجنون بوله په عشق کښ
که ته لکه عذرا یې زه هم کم تر وامق نه یَم
یا مست یا لیونَی یم یا می نه زده کار د مینی
ښکاره ښکاره وَیل کړم دَ رازُنو سارق نه یم
دَ هر ښهر په کوی کښ ناقصان طبیبان ډیر دی
که هر څو پسی گرزم زه لا پیښ په حاذق نه یم
څو ذکر څو مذکور کړې تل ځما دَ گمراهیَ
انصاف ښه دَی زاهده زه مخلوق یم خالق نه یم
دروغ وعده هم ښه دَه دَ سړی دَ زړه امید شی
یو تش مهر خو وَکړه که دَ ډک دِ لایق نه یم
که وایې هغه وایه چه دَ عشق دَ محبت دِی
که نور څه راته وایې زه خوشحاله شایق نه یم

---

۱. د خوشحال.
۲. نن میشه په دا.
۳. له کلی جلا یوه کوچنی بنا باندِه بولی.
٤. که زړه په هیڅ ښه کړی که نه زړه په هیڅ بد کړی.
۵. په دې بیت کښ نون اشاره ده ناسوت ته او میم ملکوت او جیم جبروت، او لام عالم لاهوت ته، چه دا د تصوف په اصطلاح خاص عالمونه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خپل یار مینی په زړه هسی بیمار کړم
چه په درد کښ ئې هر گوره ناقرار کړم
چه ناقص مې دارُو کا پرې نه رغیږم
دَ حاذق طبیب طلب په کوم دیار کړم
توری سترگی، توری ورځې، توری زلفی
دا همه توری بلاوی[1] زه ئې خوار کړم
که یَو تَش نظر دَ مهر راته وکا
دَ دنیا واړه منصب، مال به ترې جار کړم
زه خو هسی نادیده نه یم اې خلقه!
چه به بِه تر مخ گلُونه دَ بهار کړم
دَ بهار گلوُنه اور شِی زه پرې سوځم
چه بې کښلیه مخه سیل دَ گلذار کړم
بې له ځانه په بل چا می پیرځو نشِی
چه کاته د مهوشانُو په دیدار کړم
چه ډیر ډیر کښلی مخ ته کتَی نشم
دواړه سترگی ئې مزری دِی ځنی ډار کړم

ما خوشحال په ځان پخپله چارِی وکړې:
چه په ملک کښ یو ناترس وی زه ئې یار کړم

دَ تقویٰ د پارسایَی دعا تل کړم
چه د عامی اثر نکا څه ویل کړم
زړه می خدای مین کوی په ښایسته وو
هسی نه چه زه پخپله زړه مایل کړم
چه عالم می اړوی دَ عشق له کاره
زه اقرار ورته په خوله انکار په دل کړم
مگر زه فسق او فجور لرَه پیدا یم
چه بیا بیا ئې ماتوم که توبې سل کړم
واعظ حوری ښه کوی تر دا دلبرُو
که هوهو ورته لَرَم کله منل کړم
زه پدا سبب لیمه غواړم له خدایه
چه دلبرو ته دَ سترگو غَړوَل کړم
چه دَ عشق غمُونه نور چا لَرَه درومی
زه ئې مخی لَرَه ورشم واړه خپل کړم
عاشقان به دَ جهان په ما پیغور کا
زه که اوس په عاشقَی کښ خوی بل کړم

و هر چا وته ئې راز وایم دَ مینی
د هر چا سَرَه چه یار شم یار خجل کړم

زه لمړی په آشنایَی نازیدلم[2]
واړه غم وُ چه پرې ښه وَپوهیدلم
د زړه زور دَ صورت توان را څخه لاړ شه
چه درانه دَ بیلتانه پیټی آخلم
آشنایی یاری په مهر په رضا شِی
پدا کار کښ په چا نشی زور و ظلم
سر اول دَ یار دَیار په بالین کښیږدم
له غه پسه په پالنگ باندِی څلم
چه دَ سر په ځای سینه راته بډه[3] کا
هم هغه به دَ بنو په غشیو ولم
ښایسته لکه گلوُنه زه طوطی یم
چه و هر لوری ته ځم په گلو ملم
که سیالی له مَرَه[4] شِی نه ئې له بخته
شاه پخپله بې ریباره و بللم

هوسی چا په دَو نیولِی دِی خوشحاله
بیهوده په غزاله وُو پسی زغلم

زه چه هسی په تعجیل او په شتاب ځم
خرابات لَرَه په هیله دَ شراب ځم
د ساقی له لاسه می چه تناول کړم
بیا په بیارته به بیخود دَ مست خراب ځم
دَ ساقی دَ مخ جذبه می مخ ته بولی
چه دا هسی میکدې ته په ترتاب[5] ځم

---

۱. بلا دی.
۲. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۳. محشی نښانه ورته کښلې ده.
٤. له نره شی.
۵. یعنی غم، افسوس، ساندی، نارې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد د درد می ئې له خمه دی نوشلی — اوس په هیله په امید دَ می ناب ځم
چه می نشې بله یو سر بل سر سترګی — له جهانه مخ پوښلَی په نقاب ځم
له دوو سترګو می روان دَ اوښو سیند شو — د دې سیند دَ پاسه زه لکه حباب ځم
خوب و خور می له خاطره فراموش دی — دَ جمال په خیال ئې درسته شپه په خواب ځم
دَ محبوبی دَ جمال شغلې آتش دی
زه خوشحال ئې له لیدَلُو زړه کباب ځم

زه چه تل هونبره ناسازی دَ عالم وړم — دَ خپل یار دَپاره دا جور و ستم وړم
دَ لاله غُنډی داغدار په جهان راغلم — هم دا داغ به له جهانه د صنم وړم
په وصال ئې دَ جهان خوښې راشی — چه له کښلیو جدا کیږم ځنی غم وړم
په عالم دَ مجنون ږغ دَی مرد می بوله — په محشر که ځنی وړاندی خپل علم وړم
هر قدم په ځګر خون ږدم توئی مشه — دَ شرابُو پیالې ډکی په تور تم وړم
چه نرګس ته نظر نکاندی له کبره — و هغو ته څه ګلوُنه دَ شړشم وړم
کارکنان دَ کار فرمای په حکم کار کا — زړه چه حکم فرمایی هوری قلم وړم
هونبره ډیری خرخښې فتنې جنګونه — بیا به وایې چه زه ستا غنجونه کم وړم
په هر دم دَ هغه یار منت را باندی — چه ئې هسی ډیر خیالُونه په هر دم وړم
مخ به چیری راته سم کړی په یارې — که دا خوی به همیشه له عمره سم وړم
چه په کوی کښې دِ مقیم شم دروغجن یم — که به نوم په ژبه جیرِی د ارم وړم
راته وایې نن زړه څه رنګ وړې له ما نه
که دِ خوږین کړ هم ئې خوښ خوشحال خرم وړم

زه چه خپل قدم دَ عشق په خونی راه ږدم — هر زمان له تنه سر لکه ګیاه[1] ږدم
دَ جمال خوبی دِ زیاته تر آفتاب ده — دَ نظر دَ پاره نوم دربانْدی ماه ږدم
درسته شپه چه ستا له غمه سره تاو شم — هر سحر په افلاکوُنو باندی آه ږدم
که ته تیغ دَ جفا وَکاږې و ما ته — ستا وَ تیغ وَته به سر لکه ګیاه ږدم
که می چیرِی لاس و واک در وَرَسیږی — په سپین مخ به دی دَ غابښ نخښی سیاه ږدم
بیچاره خوشحال چه ستا دَ ورګدای شو
څکه زه وربانْدِی نوم دَ بادشاه ږدم

شپه به هغه وخت وی چه به یار لَرَه ور دروم — وایم چه زه باغ و بهار لَرَه ور دروم
زلفی ئې سنګاره کړې مښک غنبر ئې په ما توی کړه — اوس به له دې پسه څه عطار لَرَه ور دروم
خدای په کور کښې راکړه، هغه توری سترګی تُرکه — اوس به ئې په مرسته څه فرخار لَرَه ور دروم
زار دَ خوږُو زړُونو، خوښ خرم زړونه آزار کا — غم اندوه می دا دی چه خپل زار لَرَه ور دروم
هر چرته چه خار وِی، هغه ځای مومی ګلوُنه — څکه پدا هیله هر هر خار لَرَه ور دروم
کوم سحر ئې وکړل په ما خوار باندی حیران یم — مرګ و ته می ناست هغه خونخوار لَرَه ور دروم
هم ئې په ما وکړل څو څو رنګه ستمؤنه — بیا له نا څارې ستمګار لَرَه ور دروم
یار می په سنایست کښې لکه ګل دَ نو بهار دی — سود ئې دَ جمال کړم چه ګلزار لَرَه ور دروم
شپه خوارِه یاران چه ما خوشحال لیدل په سترګوُ
اوس ئې په ژړا ژړا مزار لَرَه ور دورمم

---

۱. لکه کلاه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مین زه په ګلزار یمه په ځای یم
که دَ مخ ئې په نندار یمه په ځای یم
چه جدا ورځنی پاتو یم عالمه!
په ژړا که په چیغار یمه په ځای یم
یار می ولاړ شو پدا لار ورپسی دروم
که ډیر ستړی پدا لار یمه په ځای یم
بې له عشقه بله چار نشته بهتره
که دایم دَ عشق په چار یمه په ځای یم
په جنت کښ هم دَ حورُو صفت کیږی
که طالب دَ ښه نګار یمه په ځای یم
له خوږوُ شونډو ئې سرې شکری اوری
که طوطی دَ شکر بار یمه په ځای یم
زه خوشحال په لیونتوب کښ خوشحالی کړم
لیونی دَ پری وار یمه په ځای یم

که می هر څو ته بادشاه یې زه ګدا یم
مخ له ما نه مه جار باسه مبتلا یم
زه چه ستا له غلامیَ داغ لَرَمه
هیڅوک ځان سَرَه سَم نه ګڼم بادشاه یم
دَ خاطر ورمی تړلی دَی په غنو[1]
له عالمه سَرَه ناست په فکر ستا یم
که دِ څوک په درد دردمن دی زه دردمن یم
که دِ څوک د تلی خاوری زه خاکپا یم
کله ستا دَ راز خبری په کاغذ کښم
کله ستا له مخه حال قلم ته وایم
دَ ښه مخ دَ عاشقانوُ دِ شمار نشته
ولی زه په همه واړُو کښ یکتا یم
خادمانُو له شماړې می محروم مکړه
که دَ نورُو انعامونو دِ تر شا یم
که په ما مهر کرم کوې ته ښایی
که پما جور و ستم کوې سزا یم
تا خوشحال وته ویل چه څه پکار یې
که په کار که نا په کار یم خو هم ستا یم

که همیش دَ ملامت کانې په سر خورم
غم می نشته چه په تور ئې دَ دلبر خورم
که دَ سپیوُ دَ کَودِی اوُبه ئې مومم
زه به وایم چه په تن آب کوثر خورم
لکه باد په نرګس ولګی تازه شِی
دَ رقیب څپیړه هسی په بصر خورم[1]
زه به لا ورته تلوار کړم لکه تَبری
که تل ستا له لاسه توره یا خنجر خورم
چه په ښاخ ئې ډَول ډَول میوې زانګی
لا به کله دَ وصال دَ ونی بر خورم
تا ویل خوشحاله چپ شه خوله می واخله
زه طوطی یم چیغار وکړم بیا شکر خورم

که ګناه نه کړَی آدم
ترو په چا به شو کرم
سکه کرم لَره بایده دی
چه پیدا شوَی نور عالم
په یَوَه توبه ګناه ځی
دَ سړی له عمره سم
ګرد غبار چه په ګل پریوزی
شست و شو ئې کا شبنم
دَ مؤمن ګناه په غاړه
دَ شیطان وِی بیش و کم
شاهزاده چه بدی وکا
دَ ندیم سر شِی قلم
دَ ده بد په نور ویشل شِی
یار تر یاره ندی ګرم
په لا تقنطوا خوشحاله
تل خوشحال اوسه خرم

---

۱. د اغزونو ونو ښاخونه، چه کروُنکی ئې پر کښت د ساتنی دپاره را ګرزوی، یا ئې د باغ په ورکی د تړلو دپاره ږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گرم خو نه یم که ارمان کوم لا ژاړم — دَ باغ گل می غوړیده زه ځنی لاړم
بل بادشاه نشته اورنگ می عدل نکا — که سبا بیګا ئې تل په دربار ناړم
دَ طلب غړی مې لاندې شول تر غرونُو — هغه بیل یاران په کومو غړیو غواړم
دَ هواد یاران می هر زمان یادیږی — چه ئې مخ په خوب کښې ووینم وَویاړم
چه قاصد دَ یار دَ خولې کتابت راوړی — څو ئې لوند په اُوښیو نکړم نه ئې نغاړم

زه خوشحال پخپل قسمت پوری حیران یم
چه په چرته ګرزیدم، په چرته ولاړم

گرم خو نه یم که له درد سَرَه ښورم — نور به ډکی پیالې اخلی زه به ګورم
لاله زار به شګفته په هغه ملک شې — چه باران دَ دواړُو سترګو باندی وورم[1]
وایی زړه له ما نه وَژغوره که ښه کړې — کشکی ستا له لاسه خلاص شی زه ئې ژغورم
ځان به درکړم، مچه راکړه ښه سودا ده — که ئې ته په بهار پیرې زه ئې پلورم

په دا راز به هر بې نیاز کله خبریږِی
چه خوشحال راته دعا کا زه ئې زورم

که غمؤنه د دې خپل خاطر کباب کښم — بویه دا چه دفترؤنه یا کتاب کښم
په بیان په قصیده به تمام نَشې — که ناسازی دَ سپهر و دَ شهاب کښم
دَ فراق غمؤونه لور په لور انبار دی — په کاغذ باندې دَ کوم یوه حساب کښم
په ډیر غم کښې هیڅ خبر نه یم له حاله — چه زه دا اویَل په ویښه که په خواب کښم
که جفا دَ زمانی وه که دَ خلق — زه به دا واړه په حکم دَ وهاب کښم
په فلک باندې دَ هیڅا حکم نشته — چه ئې ظلم، ستمؤنه، انقلاب کښم
دَ آګرې په کوټ کښې بند شاه جهان دی — دَ دارا به هغه کوم فانی جناب کښم
نه به زړه ځما سړیږی نه به بس کړم — ورځ و شپه که سلامُونه په احباب کښم
خراب شوی دَ فلک له لاسه ډیر دی — اوس به حال دَ هغه کوم یَوَه خراب کښم
که دَ خوږ خاطر له حاله چا ته کښل کړم — یا آهونه یا ژړا یا به عذاب کښم
یَو مکتوب دَ خپل اشنا را لَرَه راغی — اوښی بغرګی تویَوَم چه ئې ځواب کښم
حاسدان می په حساب لکه ګِلاب دی — حیف ندی چه به جور دَ کِلاب کښم

ما خوشحال په خوب دا حال نه وُ لیدلَی
چه به دا دَ غم بیتونه په پنجاب کښم

له هنره چه څوک ووایی لَرَم[1] — چه می بخت نه کا یارِی څه وَوایم
په جهان کښې دَ وفا هنر کیمیا دی — زه ئې څه لَرَه له چا هیله کوَم
دَ وفا میوه دَ هر چا په باغ نشته[2] — بیهوده ئې هَرَه وَنه لَټوم
غه باران چه په دریاب باندیی وریږی — په باران به ئې زه څه حسابوم
نادانی مې غلبه په هوښیارِی شوه — مرغلَری په دریاب کښې تویَوَم
له قسمته به نه لږ نه به څه زیات شې — غه روزی چه ځما نده نه ئې خورم

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.
۲. د وفا میوه د دهر په باغ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ځما له رزقه زیات ځما څخه وی — امانت غُندِی ئې بل لَرَه ساتم
کوم مکان دَ زمانې له مکره خلاص دی — چه هغه لوری ته تیښت ورځنی کړم
که په تښتی خلاصیدی[1] ځنی به خلاص شم — دَ قضا له لاسه کُوم لوری ته ځم
زمانه می دَ فتنو په کانېیو ولی — زه ابله دَ ښیښې سپر په مخ کښیږدم[2]
چه په راغله ئې ښادی را سَرَه نه وه — په هجران به ئې څه زړه[3] زهیرَوم

چا ویَل چه صبر نخښه دَ بری دَی
زه خوشحال په صبر ځکه زړه تَړَم

لا به کله خپل مقام وَ دلبر ورکړم[4] — چه گټَلَی مال همه ورته وَلورَکړم
یو ویَې دَ دلاسا راته پرې نږدی — ځان که هر څو خپل مین ته مرور کړم
هیڅا نه وکړه ځما دَ زړه ساتنه — هر سړَی مې زړه دردمن کا چه زړه ورکړم
په درست کلی کښ یَو هسی دلبر نشته — چه خپل زړه دَ ده په وصل بهره ور کړم
خبر دار به شی عالم ځما له درده — که دَ آه په اور ډډوزی پیښور کړم

ستا دَ خولې خبری نوری دَ زړه نوری
زه خوشحال خټک پوهیږم پرې باور کړم

ما شراب خوړلی نه په حد واهه شم — که ئې وَخورم خبر نه یم چه به څه شم
په هر لوری چه نظر کومَ اغیار دی — دَ زړه حال وَ چا ته وَوَیلی نه شم
زمانې را باندِی وکړې هسې چاری — لکه دُر دَ خر مهر و سَرَه پییه شم
دَ اورنګ بادشاه په دور عدل نشته — تر طناب لاندی په ښهر کښ لوټه شم
که دَ رنځ دارُو می کړې طبیبه وخت دَی — هاله ستا د ارُو وَ مشه چه په تله شم
خپل خونی و چا ته څه ښیم په ګوته — چه دَ چا دَلاسه مرمه خود لیده شم
درسته شپه لکه اَغزی په زړه څرخیږی — دَ فراق غمؤنه، څنګه اوده شم
هیڅ په سترګو لیده نشی یو قصاب دی — نه ئې لاس نه ئې چاړه په زړه ورژه شم
لکه ؤ په هغه شان په وفا ټینګ دَی — چه تر یار ئې خجل نکړم ځار تر زړه شم
په دا لوڅو پوڅو نه رسم تر یاره — دَ سیمایا علم می نشته چه مرغه شم
خلق تشی تسلې کا زه له ځلی — دَ هلک غُندِیَ هر سړی په خوله شم
اللهداد چه بند په بند ګوتی په تار یږدی — دَ خوږ زړه دمه می شِی څه خو تابه شم
نه شیخان نه طبیبان نه ساحران شته — چه له دې رنځه دَ چا په سبب ښه شم

زه خوشحال له نورُو څه لَره فریاد کړم
په زړه زړه واړه پخپل غشی ویشته شم

ما بې دوده توسنی کړه منځیدلم[5] — عاقبت ئې په کمند وَ څکیږلَم[6]
وړاندِی ورُوستو ئې را واچَول بندونه — په آخور ئې کیزه کړَی وَ تَړَلم

---

۱. خلاصی وی.
۲. په مخ کښ یږدم یا په مخ کښ وړم.
۳. زړه څه.
٤. دا بدله په چاپی دیوان کښ نده راغلې.
٥. منځیدل: پورته پورته عمودی غورځیدل.
٦. یعنی پیچل او بندول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ډیچی[1] هغه ترنډی[2] له ما ولاړې چه به خوشی په جلګو کښ ګرزیدلم
ریاضت ئې دَ مولا[3] را باندې کښیښ رنګ په رنګ ئې په حلب وَپوهَولم
چه می لاس دا چا تر شا نه وُ راغلی اوس پخپله شا پخپله زین آخلم
دَ سورلی هنر ئې وښایه و ما ته په تیمار را و په راتب ئې وَ ساتلم
ورځ و شپه مې دَ تپاک خبر آخلې که خوراک خورم که وَلاړ وم که څملم
هم ئې نوم دَ ډیری مینی په ما کښیښ هم ئې زه پخله ژبه وَستایلم
بیهوده زغاسته واړه له ما لاړه چه په هر لوری ئې حکم هورې زغلم
چه په ما به ئې نظر په حقارت کړ هغو واړُه په هنر کښ وَپسندلم
اوس می قدر یو په سله یَو په زر دی چه اول په څو درمه پیریدلم
اوس په هر توکښ خوشحال خورسند خرم یم
پخپل قدر په قیمت وَ پوهیدلم

مست یم مَی پرست یم رندی کړمه کړمه کړم واوره محتسبه باده خورمه خورمه خورم
نور شراب می واړه نور عالم وَته بخښلی لام و بې مې مَی دی پسی مرمه مرمه مرم
مور به ځنی نشم زه دَ میو مستسقی یَم تل که هسې ډکی پیالې څښمه څښمه څښم
لار دَ محبت دَه تل به روغ سلامت نه وم زه چه په دا هسی لاری تلَمه تلَمه تلَم
څه وائې وَ ما ته حال دی څه وُ په هجران کښ نور خبردار نه یَم په زړه سومه سومه سوم
خلق راته وایی رنګ دِ بیا زیړ شو عاشق شوې هیڅ منکری نکړم خلقه شومه شومه شوم
دود دَ عاشق دا دَی چه په عشق کښ ملامت وړی
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وړم

نور به مخ په آئینه برابر نه کړم نه به دواړه سترګی توری په رانځه کړم
نه به سپین لاسُونه سره کړم په نکریځیوُ نه به نور په ږمنځه ساز دَ سرو پښته کړم
نه به ماتی ماتی څونې په مخ پریږدم نه به لاندې باندی لب په پانُو سره کړم
چه دَ مینی یار می نشته چه ئې ګوری دَ صورت سینګار وَکوُم یَوه ته وه کړم
درست صورت می سرې لمبې شی شنې ډډوزی چه دَ خپل مین دَ مینی راز تر زړه کړم
که ژوندُون تر هر چه خوږ دَی په جهان کښ اوس بې یاره په ما تریخ شو زه ئې څه کړم
هغه یار چه چرته دَی خوشحال دِ اوسی
دَی دِ خپله خوشحالی کا غم به زه کړم

هغه دم چه دَ ساقی پیاله نوش کړم په مستیِ ئې دواړه کونه فراموش کړم
په معنی کښ هم شراب یَم هم ساقی یم طالبان دَ میو شته چه ئې مدهوش کړم
ناصحان راته دَ عقل دفتر لولی خدای به نکا چه ئې زه په ویَل ګوش کړم
دَ زاهد په صومعه کښ می زړه تنګ شو له دې پسته به خدمت د میفروش کړم
زه بلبله خوش نوا د دې چمن یَم په موسم دَ ګلو څرنګه خموش کړم

---

۱. یعنی نه رام والی او نه ایل والی.
۲. دا کلمه له ترهند څخه جوړه سوې ده یعنی توند والی، د آس هغه هال چه توریږی چه په فارسی ئې رم بولی.
۳. د سورلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې اثر نه کیږي خوشحاله
څه فایده که تل په ور ورته خروش کړم

هله مخ راته ښکاره کړه دیوانه شوم
په همه واړه عالم کښې افسانه شوم
لا می ستا دَ مخ څراغ لیدلَی نه وُ
زه زړه سَوَی لا هاله پرې پروانه شوم
اشنایی دی له ښادی نه وه غم وه
چه دا هسی له ښادی بیګانه شوم
ستا دَ زلفو دام می ولیده په لاری
له مسجده نه مقیم په بتخانه شوم
ستا دَ زلفو دَ زنځیر هوس می وکړ
نه چه زه له بې عقلی دیوانه شوم
آغرین[1] دی د بنو نه وُ بلا وُ
چه په ځان و زړه ئې هسی نښانه شوم
زه چه تل دَ لیونیوُ په شماره وم
بیا له کومه په ساعت کښې فرزانه شوم
زه خوشحال هم بې نظیر یم په عالم کښې[1]
چه مین په بې نظیری جانانه شوم

یَوَه نخښه درته وایَم دَ بې شرم
په وعده په قول نه وی نرم ګرم
خدایه ما دَ هغو مل مکړه په لاری
چه ئې نه وی په یاری کښې آزرم
دَ ناکس یاری په مثل دَ اُورو ده
چه دَ باد په مخ کښې درومی ترم ترم
یوه بده زمانه شوه دریغه دریغه
په هر چا چه دَ یاری باور ورم
که هندو که مسلمان د پَت په کار کښې
چه می ولیدَل دَ هیچا نشته برم
څوک چه نرم ویل کا عمل ئې ګوره
ټګان هم په خوله ویل کا نرم نرم
دَ هغو وَ مخ ته مه ګوره خوشحاله
چه ئې سخت په بې شرمی کښې دَ مخ چرم

ن

په کاته شم وَ عالم وَته حیران
چه دَ نس دَپاره څه کا دا سګان
هَسی چاری ئې پیدا شی له وجوده
چه په فکر ذکر نه وی دَ شیطان
تل قرآن دَ وړاندی یښې قرآن لولی
ولی هیڅ عمل ئې نه وی په قرآن
په کوم لوری پسی ځم چرته ئې غواړم
دَ کیمیا غُندی نایاب شول دانایان
ښه سړی لعل و یاقوت دَی مونده نشی
لکه نور کانې لږ ندی ناکسان
که په نور خلقو کښې ښه سړی موندل شی
ولی ښه سړی به لَږ وی افغانان
له هر څو ورته دَ پند خبری وایې
دَ پلار پند ئې هم ښه نه لګی په ځان
هره چار دَ پښتانه تر مغل ښه ده
اتفاق ور څخه نشته ډیر ارمان
دَ بهلول[2] او د شیر شاه[3] خبری اورم
چه په هند کښې پښتانه وه بادشاهان
سپږ اوه پیړۍ ئې هسی بادشاهی وه
چه په دُوی پوری درست خلق وه حیران

---

۱. دې کلمې ته په یوه قلمی نسخه کښې محشی "غشی" معنی لیکلې ده، په دوو قلمی نسخو کښې آغزین راغلی دی، منسوب وَ آغزی ته یعنی خار ډار.

۲. سلطان بهلول په هندوستان کښې د لودیانو د کورنۍ مشهور باچا دی وروسته تر څلویښت کاله پاچهی په (۸۹٤هـ\۱٤۸۸ع) کښې وفات شوی دی.

۳. شیر شاه د پښتنو د سوری کورنۍ مشهور د هندوستان پاچا وُ، چه په (۹۵۲هـ\۱۵٤۵ع) کښې وفات سوی دی، په عدل او انصاف مشهور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا هغه پښتانه نور وه دا څه نور شول　　یا دَ خدای دَی اوس دا هسی شان فرمان
که توفیق دَ اتفاق پښتانه مومی
زوړ خوشحال به دوباره شِی پدا ځوان

په تیرو تورُو، ور درومی یکرنګان　　په لمبو[1] باندِی ځان ولی پتنګان
دَ کنجکو قدر یَو، د دُرو بل دی　　ننګیالو سَرَه څه ژوی بی ننګان[2]
ارتګی دَ زړه دلیل دَ جنتی دَه　　دَ دوزخ دَ اور لایق دِی دلتنګان
دَ بادشاه په سلطنت پوری خندا کا　　په سپیرو ایرو لَړَلِی ملنګان
نور ماهی ئِی تار په تار درومی له مخی　　ماتوی لویی بیړِی نهنګان
دَ هاتی دَ پاسه سپور ورته پیکه وی　　چه دَ میو پیالِي اخلِی سرهنګان
څه دَ ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پرهارژلی پلنګان

بیهوده په ځان غره دَی دا انسان　　په ساړه په غارمه چینګه خوله حیران
لیونی ملال دلګیر دَ خوب په وړل کښِ　　نه دَ لوړِی نه دَ تندِی لَړِی توان
په یوَه ذره خبره خوار خسته شِی　　په یَوه ذره سر خوړِی شِی په ځان
پدا هسی رنګ څو کبر څو لوئی کا　　چه نظر ئِي له خودیَ وِی په اسمان
واړه عمر تیروی پدا غفلت کښِ　　تر هغه پوری چه ومری پدا شان
په ژوندُون چه دَ خپل ځان فکرونه نکا　　پسله مرګه به هغه کا ډیر ارمان
زاهدان شیخان وَ هر لوری ته ډیر دِی
دَ خوشحال خټک پکار دِی عارفان

پنډ بد روز بکر حیران بهاردر خان　　هدایت ترین سوخته وُ تر دا میان
شیخ ستار ماشه ټوپک عبدالرحیم وُ　　دَ ټوپک کُنده خدای یار جامکی کاموان
دَ ټوپک کُنده هر ګز نه وی بِي سیخه[3]　　حق ناحق ئِي پکښِ جوړ کړ جهانخان
دَ تسمو په ځای ګویا دا نور عالم وه　　اسفندیار غَندی یو څو ګیدِی پاجیان
مردکی دارُو همه خواجه صادق وه　　بند و قچی صاحب صوبه وُ پخپل ځان
پدا هسی غرغه روخ دَ ګذار نه وُ　　په آزار به ئی ګډ وډ کا خدای جهان
په مثال خواجه خضری غرغه خوشحال وُ
چه ګزار وربانديِ وشو ناګهان

څو ګلرنګی چهرِي راغلِي په جهان　　بیا فنا شوِي لکه ګل دَ ګلستان
یَو رمق دَی راته پاتو په فراق کښِ　　چه په مرګ له ما جدا شول ښه یاران
که دَ زړه سترګی دِ شته نندارِه وکړه　　په وصال کښِ مهیا ګڼه هجران
دَ هغه بقا فنا ده، بقا نده　　چه تبدیل ئِي په دنیا شیی هر زمان
دا څه توری خاوری ندِی چه پرِي درومِي　　خاوری شوی کښلی جونه دی ځوانان
چه را یاد شِی ښه یاران وګور ته تللِی　　تل په ما وی دا غمونُو ګڼ باران

---

۱. په سوځونکو لمبو سوځی پتنګان.
۲. ننګیالی سره زرکنجکی بِي ننګان.
۳. بِي سیخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همگی تر مځکی لاندِی شول خوشحاله
اوس دَ مځکی پر مخ نشته راز داران

څو خبر په قباحت نشی انسان
نیک و بد هوښیار دادان گڼی یکسان
که یو کس په زرکی بیا مومې هم ډیر دی
په هر لوری صد هزار دِی ناکسان
هونبره ترس ځما له یږه خو که نشِی
څو په زړه یَم له جاهله هراسان
دانایان په ناکامی کښ خوار حیران دی
کامرانی د جهان څوک کاندِی؟ خسان
پخپل ښکار باندِی غوټې وهِی بازُونه
په مرداری باندِی گرزِی کرگسان
تفاوت ئې په کرده په فعل گوره
مچ، مچِی دِی سَرَه واړه مگسان
چه په درست عمر کښ یو ځله تیره شِی
نور اصیله توره نه غواړی متان
چه هر ډُوړ ئې و اودو ته هوس کاندی
دَ زربفتو هنر چیرِی دَی آسان
که دِ زړه دَی چه لذیذ شعر ووایم
دَ خوشحال غُندی پیدا کړه خپل لسان

خورِ ژوندُون په سړی تریخ کاندِی بیلتون
په سوزانو لمبو پاس کښیږدی لړمون
چه څه زور قوت دَ زړه وِی په کوگل کښ
وار په وار ئې له دوو سترگو کا بیرون
تر دا هسِی عمر، نه عمر بهتر دَی
چه تیریږِی ورَځ و شپه په ځگرخون
په ځگر ځگر می ولی صرفه نکا
دَ غم لیندیو راته وواهه زنگون
ځما زړه طومار دَ مهر دَ وفا دَی
څیراوه شِی چا ئې زده نکړ مضمون
که کتان چه مهتاب څیری کا گانډه شی
سکه ځما دَ زړه به هم وشی گنډون
کشکی څوک هسِی پیدا شی زه راضی یم
چه می زړه دَ یار له لوریه کا څوک ستون
په هجران کښ که امید دَ وصال نه وی
دَ حیران عاشق به هم نه وُ ژوندون
چه قدم په هغه لار کښیږدِی سر درومی
زه همیش په هغه هسِی لار کړم یُون
یَو دَ بل په ځای کښینِی دَ دنیا دود دَی
زه خوشحال قائم مقام یَم دَ مجنون

دَ زیبا جمال ئې ډیر دَی زیب و زین
ولی زړونه دَ عالم وړی په عینین
یَوَه سترگه ئې رحمان بله رحیم شوه
چه همه مراد پکښې دی د کونین
چه دَ ښهر زاهدان شیخان پیران دی
زړه دَ هر یوه کښان وړی به زلفین
لکه عین دِ خپل پلار خونی وژلی
پسو سرې سترگی راځې په شین شین
واړه لواړ سرونه نغرِی دَ دردمنو
دَ مزری تر خولې بتر دی د عشق عین
پخپل یار می باور شته چه بل به نشی
غمازان که غمازی کا تر دا بین
په رضا ئې خپل خاطر ورکړ خپل یار ته
په خوشحال محصل نه وُ دَ چا تین

دواړه شملې پریږدِی بریښوی ورته خپل ځان
گوره هغه تُرکه به نظر کا په کوم ځوان
څو گلرنگ مخونه پدا خاورُو کښ بدرنگ شول
څو دَ خیال کړې بگړِی یاد لَرِی جهان
دور دَ دلبررُو دَ ښایست دَی یَو څو ورَځی
ژر له برمه پریوزی لکه گل دَ گلستان
سرې سترگی اَوُښتی لکه ډیر خونُونه کړی
خدایه خیریت کړې چه را درومی پدا شان
زړه می لکه گوی دَی دَ مستی په میدان کښ
تل ئې هغه ترک وهی دَ زلفو په چوگان
تل دَ تن هډونه را وکاږم په نوکونو
غم ئې دَ ناوک خورم چیری مات نشِی پیکان

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټه په نقاب وَه دَ هر چا ورته نظر وُ مخ ئې را ښکاره کړ، ورته خلق شه حیران
مخ په وړاندې دومی پټ په څنګ ورته نظر کا
خوښ اوسه خوشحاله بیا ښه پیر وکړ اسمان

را ښکاره شوې کج فهمۍ د جهان دَ جهان دَ کج فهمیو الامان!
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې په بازونو چه غوټې وهي کارګان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې چه مغل کاندې بازۍ په افغان
دا هم ځای دَ تعجب دَی که ئې وینې چه ګیدړ په وازدو[1] ډک وَږۍ زمریان
دا هم ځای دَ تعجب دَ حیرانۍ دَی
چه لښکری په خوشحال کا بهرام خان

عارف سړی هغه دَی چه ئې شناخت وشو دَ ځان دَ ځان په معرفت کښې معرفت دَی دَ سجان
چه ویرې دَ زړه نه وي نه عمل لَرې دَ نیکوو په دا ئې نظر مکړه چه په یاد لولی قرآن
په کور کښې د بلا دې دا دَ نفس غلطی چاری که ته په ځان شیطان نشې بل هیڅ نشته شیطان
حرص مکړه هوا پریږده له هر چا نه پریکړه طمعه بل نوم به پتا نږدم په ځان نوم کښیږده سلطان
چه خدای ئې په لار نکا په وَیل به په لار نشې که پاڅوې له کوره وَ هغه وَته لقمان
عیسی په معجزه سَرَه ړانده سړی بینا کړه دانا ئې په دعا نشو په عمر یَو نادان
که هیڅ ور څخه نه وي غم دی نکا که دانا وي
خوشحال خټک ګواهی لِی دَ دانا نشته ارمان

ګوره راته څه وایې دا ستا دواړه چشمان نور عالم نور ښکار کا، مور دَ دین او دَ ایمان
مرۍ چه لینده وینې کارګه ستا دا خال دَ ورځیو ناست دَی تور کارګه په څو په موټې د کمان
راغله په خندا خندا وړه وړه پوښتنه چا ورته وَیَل دا په رقیب نکړم ګمان
ورټې ورټې اُوښې تل ساړه ساړه آهونه ستا په درد و غم کښې زه هم دا لرم سامان
نوره پیښکښې را څخه نشته په فراق کښې یار لَرَه به وړمه دُر دَ سترګو په دامان
یَو زمان می نه ځی هغه یار دَ زړه له سره څه شی که ئې زه په زړه یاد نه یم یَو زمان
پاتو یم له خپله یاره لیری لا ژوندَی یم خدایږو په دا خپل ژوندون هر ګوره یم پښیمان
پیا به ئې لا کله د بهار په سپوږمی دریغه ونیسم په لاس کښې توری زلفی ډیر ارمان
خوښ اوسه خوشحاله دَ خپل یار په درد و غم کښې
درد دَ یار دَ مینی لا بهتر دَی تر درمان

که همیش د همنشین وي تور ماران ښه دَی دا نه چه قرین وي بدکاران
هر چه ستا عیب وَ تا وته ښکاره کا په جهان کښې هم هغه ګڼه یاران
په کردار کښې یار اغیار سَرَه بیلیږی تر یارانُو ډیر لباس کا اغیاران
دَ کمذات یاری به هیڅ وفا وَ نه کا لا په تیره بې نمازان او مَی خواران
لکه تخم هسی بر هسی ئې بوټی نه ئې خوند مځکه بدل کا نه باران
دَ زړه راز و چاته نه وَیَلَی بویه چه دَ مځکې په مخ نشته راز داران
په قیامت به یو په یو واړه ځواب لی که میږی ملخی پایمال کا شهسواران

---

۱. وازګو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال باندی سلام بادشاه دَ وخت دِی
په سپیرو ایرو لَړَلِی خاکساران

که هر څو ښایسته یې نه یوسف یې دَ کنعان — که هر څو ډیر هوښیار یې نه مخَی یې دَ لقمان
که هر څو ډیر حشم لرې بادشاه دَ مملکت یې[1] — په زړه کښی فکر وَکړه څه بادشاه وُ سلیمان
څو کښلی ښه مخونه څو هوښیار څو بادشاهان وه — چه راغله هسی لاړل اوس ئې نوم دَی په جهان
یو نوم دَی پاتو کیږی نور به هیڅوک پاتو نشی — په بد بدان یادیږِی په نیکِی یادوِی نیکان
که نوم دَ حجاج اروې نوم دَ نوشیروان — په عدل کافر ښه شو، ظلم بد کړ مسلمان
که ښه کړې ساعت دا دَی چه په شمار یې د ژوندیو — نه سود نه به فائده وِی که په گور کښ کړې ارمان
کافر سړَی هغه دَی چه دَ نفس په هوا درومی — مؤمن سړَی هغه دَی، چه تل غم کا دَ ایمان
هیڅ شک پدا کښ نشته چه په مرگ به واړه ومړُو — خو شک پدا کښ کیږِی څوک به مومی گورستان
سخ به دَ هغه وِی چه ایمان سَرَه ئې مرگ وی — گور په عزت بیا مومی پسې لولِی قرآن

وخت دَ ځوانی تیر شو اوس پیری راغله خوشحاله
نور کارونه پریږده خو دَ گور کوَه سامان

نس می افریدی دَی څه غم نه لَری دَ دین — ښه فکر ئې لَږ دَی ډیرو بدو وته شین
زه دَ درویزه[2] غُندِی ایمان ښیَم وَ ده ته — دَی دَ پیر روښان غندِی دَ کفر کا تلقین
دو شپیته کالُونه په حساب لرم خپل عمر — تور ویښته مِی سپین شو لا می زړه ندی هیڅ سپین
نشته هغه دُر دَ سرو یاقوتو په دبلی کښ — نه هغه نرگس دَی نه دَ باغ هغه نسرین
زه بې غمه خوب کړم په پاسته بالښت سریښی — پریواته په گور کښ چه ځما وه هم بالین
ډوبی شوې بیړِی دَ فنا په اباسیند کښ — ډیر پکښ لاهو شول چه ځما وه همنشین
څه دَ غم پلَو دَی چه ځما په سترگو پریووت — نه وینم په سترگو حقیقت واړه مبین
هونبره رنځ په ځان کښ طبیبان پدا جهان کښ — مرم دارُو خپل نکړم پدا هسی کار نفرین

ولاړ ځای ئې سقر شو مگر خدای پرې کرم وکا
نفس و شیطان دواړه له خوشحال سَرَه قرین[3]

ندِی لب د جان من[4] — ښه یاقوت دی دَ یمن
نن ما خپل گنې له طنزه — ما خو نزده هونبره فن
بختور می ئې نوم کښیښ — لا که نشی دروغجن
څونې تاو کا چین ئې گورم — شی بنده درته ختن
پښتنې په چین چین څونِی — بخښی چین، تبت، ختن
ښې ښې ځی په شین شین — ښه غبغب ښه ئې ذقن

په پښې فیض ځنی زیږِی
په زمین چه ځِی په فن

---

۱. که هر څو ډیر حشم لَړِی بادشاه دَ مملکت وی.

۲. اخند درویزه د پښتنو لوی مبلغ ملا دی دَ پښتو مخزن الاسلام لیکونکی چه د مغولی اکبر پاچا په عصر کې د پیر روښان (پیر تاریک) د عقائدو پر خلاف تبلیغ کاوه.

۳. چه خوشحال لری قرین.

٤. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه نقل سوه، په نورو کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آفرین دِ پدَ سرو سترگو خونخوارو
چه بې تورو پرهارُونه کا په خوارو
تورِی سترگی ئې تور بازبانه ئې نوکی
چه ځما خاطر ئې یوور په کارو
چه اوچت اوچت وَهَل کا هغه باز وِی
پخپل باز باندِی نظر وِی دَ باز دَرو
دَ وربل په هر هر تار ئې زړونه بند وی
مشاطه وربانديَ نور پییئی په تارو
په مذهب دِ عیادت مگر گناه دَی
چه دِ هیڅ پوښتنه نشِی دَ پیمارو
لا دِ پیَ له دواړو شونډُو نه څخیږی
په ځواب دِ ژبی بند کړې دَ هوښیارو
خپل یاران به په پیغور کړې دَ وگړی
چه دِ دَ د مهر نظر دَی په اغیارو
په ښایست که ښایسته تر ښاپیریَ یې
ولی دَ جهل دِ بد دَی تر گهوارو
تل په تشو تسلو عاشقان تیر کړې
تا څه لږ غلولی ندِی په دَ چارو
بلبلان دَ گلستان په منځ کی گرزِی
کرگسان گرزِی په طمعه دَ مردَرو
زمانه به ئې په سر گلونه نږدِی
هغه سر چه سزاوار وِی دَ پایزارو
طالبان ئې دَ جمال لکه حاجیان دِی
چه کعبې لَرَه ورځِی په لارُو لارُو
نیژدې یار سَرَه ورو ورو خبری کیږی
لیری یار وته ویِل شی په چیغارو
یک تنها ئې دَ خوشحال خاطر یو نه وړ
په جمال ئې زړونه یووړه دَ بسیارو

آفرین دِ په ولول تورُو سنبلو
چه ئې ځای دَ پاسه ونیوه په گلو
ما چه ستا دَ شونډو مَی سره مزه کړل
مستغنی شوم دَ جهان له واړه ملُو
که په اصل پښتنه دَ هندوستان یې
دَ دَ ظلم خوی دِ زده کړ له مغلو
مگر مور دِ دَ خطا دَ ملک هوسیَ وه
چه دَ منبکو بوی دِ دورومی له کاکلو
زه په هونبره تمنا کی دَ به څه شِی
چه ته هر کله په هونبره تغافلو
دَ هر گل ثنا صفت کا په زر ژبه
پدَ باغ کی چه غوغا دَه دَ بلبلو
دَ خوشحال په زړه ئې هسِی چارِی وکړې
لکه باز چه زرکه یوسی په منگلوُ

بند و بست دَ کائنات دَی په خبرُو
یو تر سله صدقه شه سل تر زرُو
دَ همت په بال و پر سړی الوزی
مرغه پورته اَلواته کا په وزرو
ورته وایه توره کښیږده په صندوق کی
هر سړَی چه مَړَنَی وِی په تلبرو
یا دَ سپینی توری مرد شه یا عاشق شه
چه یادیږې په بدلو په سندرو
دَ عاشق بخره خواری زاری ناندری[1] ده
دَ معشوقی څه پروا له مَرَوَرو
له یوه دریابه خیژِی فرق ئې ډیر دی
که نظر کړې دَ دریاب په مرغلرو
چه ئې غم دَ غلیم نشته بختور دَی
خدَیه ما کړې په شمار دَ بختورو
دَ خوشحال خټک خوښی په هغه وخت وِی
چه بریښنا دَ سپینو تورُو شِی دَ زغرو

۱. یعنی پیغور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا له کومه لورې بوی راغَی دَ څونیُو
چه خاطر می په های و هوی راغَی د څنیُو
دَ اوږده اوږده غمونه پریشانیِ
چه ځما دِ دَ ئې خوی راغَی د څنیُو
هم پدَ می به دَ زړه پرهار گانده شِی
شکر شکر چه ئې موی راغَی د څنیُو
په هر مخ باندِی څه څونې ښایست نکا
لایق شوی یَو یَو روی راغَی د څنیُو
چه په خیال ئې په سپین مخ باندِی وَلول کړې
نو بهار ئې په هر سوی راغَی د څنیُو
پدَ کوی کی چه مقیم شوم خلقه ځکه
چه نگهت ئې پدَ کوی راغَی د څنیُو
بیا به هم دَ منبکو نوم په ژبه واخلِی
چه خوشحال لَرَه ئې بوی راغَی د څنیُو

پرې غوغا کانَی بلبلو
تل به وخت نه وِی دَ گلو
دَ گلونه مسافر دِی
کال به تیر کا په راتللو
ستا په مخ به ئې څنبمه
ساقی مهر کړه دَ ملو
ځایکی دِ وَویشتلم
کم خطا یې په ویشتلو
که صورت ژغورې له غمه
سترگِی نسه له کتَلو
دَ دَ مهر وَیل پریږده
زه دِ خوښ یم په ښکنځلو
ما وې څو می به لا سوځې
په خندَ ئې وې تر تلو
نه به باز نه به شهند شم
نه به راشې په منگلو
وعده درسته کړه خوله راکړه
خوشحال ندَی دَ غلولو

چه می ولیده په زړه کی حال دَ واړُو
مهوشانی قبلَوِی و بال دَ دواړُو
په جمال غره که ډیر و بله ټول شِی
ستا جمال خجلَوِی جمال دَ واړُو
دَ کشمیر که دَ فرخار که دَ تاتار دِی
ښایسته ځما ښه یار دَی سیال دَ واړو
ما ئې ښه تحقیقی وکړه چه عاشق شِی
په هجران باندِی وخیژِی فال دَ واړو
سل و سل خبری کاندِی مرگ ئې مه وه
په یوه ځواب پوره کا سوال دَ واړُو
چه ورتله کا تله به هم ور ځنی کاندِی
سلامت به پاتو نشی مال دَ واړُو
و عنقا وته به څه لَرَه څوک دَم ږدی
چه پرې راشِی څیری کاندِی جال دَ واړُو
که شیخان که زاهدَن که عالمان دِی
له عمل سَرَه جوړندی قال دَ واړُو
چه ئې لاف دَ یاریِ د اشنایِی کړې
و خوشحال وَته ښکاره شو حال د واړو

چه په لار دَ رحیل راغَی روا رَو
څه کسرا او څه پرویز او څه خسرو
ناست په تخت څوک له منزله خبر نه وِی
چه تخت څرنگه په باد درومی په دَو
نوی کور لَرَه را درومیِ راشه گوره
ځوانان څرنگه اَخته دِی پخپل لَو
چه می سازه کړه دوهه د ملنگیَ
ما فیها دَ زمانې شول راته جَو
هم ئې وینم هم ئې اَروم ترې تیریږم
چه په څنگ راته بَږوه کا بَوبو
دَ زړه نوی ښه یاران ورځِنی لاړل
دَ خوشحال دَ زړه ژوندُون وُ په دَنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

حب دَ دنیا څه دَی، سر دَ کل واړه بدیُو بده ژبه بیل کا، تا له خپلو له پرَدَیُو
هر چه غل کا سیر دِی دَ هغو سَره مَل مشه مل دَ غلو کا سیرو په شماره دَی هم دَ دیو
هر چه بد شومت دِی خپل شومت ور لَره بس دی تل به باندِی تاخت وِی دَ خپل فعل دَ غدیو
یَو نشه په زرکی چه ئې خوی دَ آدمزاد وِی هر چرته چه گورې خلق سر شه په بدیو
خاندِی په دادور لیونِی په هوښیارانو
پیچی مسخرې کا بې خبر په بخردیو

دَ شهی زلفو مختولو سر هوا پریشانو طولو[1]
چه ئې لافی هر سَړی کا عشق آسان ندِی فصولو
ځما راز مو په ملک خپور کړ اې ځما اوښیو پدُولو
په کوڅه کی دَ دلبرُو حساب نشته دَ مقتلو
تاسو مشوَی سَرَه ټولی گنبی گنبی دَ زړه نولو
دا خبرِی چه خوشحال زده
نه دِی دا دَ نامعقولو

دَ ښادمنو په خندا ږوو[2] د غمجنو په ژړا ږوو
دَ رندانو په رندیَ د شیخانو په تقوا ږوو
دَ وصال په سل خوښیَ د هجران په زر بلا ږوو
د بهار په ښو گلونو د بلبلو په نوا ږوو
چه ترې سبر ونی هیڅ دِ په هغه قد بالا ږوو
چه مکحولِی دِی له نازه په هغو سترگو شهلا ږوو
چه نریَ تر ویښته دَه په هغه باریکه ملا ږوو
چه عاشق ور پسی مرینه په هغه جمال زیبا ږوو
چه راځِی دَ یار له لوریه په هغه باد صبا ږوو
چه پیغام راوړِی دَ وصل دَ هغه قاصد په پا ږوو
چه دوهمه پکښی نشته د رشتینو په رشتیا ږوو
پدا هونبره سوگندُونه صد هزار ځله بیا بیا ږوو
چه تر ځان پتا مین یم
زه خوشحال ختک پتاږوو

راته مه وایه پتا ږوو[3] چه پتا نه ږوو په چا ږوو
ته ځما دَ سترگو تور یې پدا تورو سترگو ستا ږوو
مخ دِ ورځ زلفی دِ شپه دی په سبا ږوو په مسا ږوو
په جهان کی می ځان ته یې نه چه نور، پتا جانا ږوو
یاد می ته یې په خاطر کی هر زمان پخپل مولا ږوو

---

۱. یعنی اوږدو.
۲. ږو په پښتو کی د قسم کلمه ده.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې را نقل شوه، په نورو کی نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ پښو خاوری توتیا دی چه ما ستا په خاکِ پا ړو
تمنا لَرم ستا ډیره پدا خپله تمنا ړو
تر خندا پوری دِ هیڅ دِی لال و دُر ستا په خندا ړو
یار خو ستا یم دَ چا نه یم
زه خوشحال ستا په لقا ړو

که د زړه څه خو ترس ډار وَی څه به ښه وُ لږ دِ مهر په ما خوار وَی حه به ښه وُ
زه چه ستا له غمه راز کړمه په ورکی که دِ غورِ ځما په زار وَی څه به ښه وُ
چه په ما باندِی پیغور کاندِی په عشق کی ستا له حسنه خبر دار وَی څه به ښه وُ
هر چه نن دَ زهد لاف کا په جهان کی په لیدو دِ پرهیزگار وَی څه به ښه وُ
پسله مرگه می یو هسی مکان گور شوی چه پرې تل دَ کښلیو لار وَی څه به ښه وُ
ستا په کوی کی ډیر کوټه تازی پراته دی زه هم گډ دَ دُوی په شمار وی څه به ښه وُ
ستا په غم به پدا لږ عمر مورِ نشِی
دَ خوشحال عمر بسیار وَی څه به ښه وُ

که قربان شه تر جمال دَ ښو یارانو ور ځاریږه تر مقال د ښو یارانو
دا صورت می څه ژوندَی په اروا ندی تل ژوندَی دَی په وصال د ښو یارانو
په خاطر کی می بل حب محبت نشته پکښی ځای دَی دَ زړه خیال د ښو یارانو
که دوی ستا په رضا درومی یا نه درومی ته هر کار کړه په اقوال دَ ښو یارانُو
په جهان کی دَ هر څه مثال مونده شِی ولی مه غواړه مثال دَ ښو یارانُو
په هر زیان زوال راضی یم پدنیا کی خو دِ وِی یو زوال دَ ښو یارانو
مرگه ستا علاج که شوَی په هر څه وکړی چه قتلان کړې په هر کال دَ ښو یارانو
په جهان کی که څه دِی خو ښه یاران دِی خبر دار شه په احوال دَ ښو یارانو
گنبی گنبی ځان او زړه لَرَه راحت دی که ئې گورې خط و خال دَ ښو یارانو
دَ یارانو د یارِ په لذت پوه دی
چه ثنا کاندِی خوشحال دَ ښو یارانو

ما خوب لیده په خداړو، چه زه ته سَرَه پخلا یُو خوږې خوږې خبرِی دَ زړه حال وَ بَله وایُو
ما څخه کتاب دَی پکښې واړه غزلونه تا څخه مینا ده دَ گلزار په تماشا یو
لاس تر لاس نیولِی سَرَه گرزُو کښینو پاڅو خپله خوشالی هوا هوس کړو په خندا یو
پیاله کړې راته ډکه زه ئې ستا له لاسه واخلم دَ شونډو بوسه راکړې بیا په نوره تقاضا یو
مطرب راته له ورایه په تارونو لیندِ ینبې په بم په ځیر جار وزِی مورِ ئې محو په نوا یو
ته کل واړه خوبِ لرې زه واړه کامرانِ ښادِ ته مخامخ غم و اندو ته شاپشا یو
ناگاهه له دې خوبه دَ سحر په وخت را ویښ شوم نه ته وې نه دِ وضل زه دا کار سَرَه جدا یو
څو پایم په دنیا کی دَ چا کار را سَرَه نشته یو زه یم یَو دِ غم دَی، سره دواړه خواپخوا یو
خوشحال یواځِی ندی څو په ملک کی عاشقان شته
په خوب په بیداری کی سَرَه واړه باد پیما یو

ما هغه سړی شمارلی دِ په ورَکوُ چه په خوی کی بې وفا عادت په سپکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باز تر منبګریر که لا بتر دَی
چه غوټې ئې دِی په شلاندِو[1] و یا په مړکو

غافلان له دې دنیا سَرَه کا لوبی
لکه پیغله جن بازیَ کا په لوڅکو

عراقی په اشارت کی ځان څرګند کا
ټټو سم په لارِی نه ځِی بې چابکو

خه ئې ډیری اندیښنې دَ دنیا نشته
زه پدا خبره خوښ یم له هلکو

دَ عالم سَرَه خواړه نه خورِی له کبره
لا تر روغه نه بهتر دَی کار دَ پکو

که په شهد ئې ساتِی مزه ئې نه وِی
ناشپاتی دَ ثمرقند دَ هند په مځکو

دَ خوشحال وَیَل که دُر قیمت بها دِی
وَ ناپوهو ته بتر دِی تر کنجکو

مونږه مَی پرست یُو[2]
دَ ازل په میو مست یُو

په سما مو قدم ینبَی
لکه مځکه هسی پست یو

هغی خولې وَته نظر کړه
هغه هسی نیست و هست یو

که په تخت دَ پاسه کښینو
بیا یو مات کچکول په دست یو

څوک دَ وصل خبری کاندِی
مونږه خوش پخپل بربست یو

تل مو زړه پدا خوشحال دَی
چه خپل زړه سَرَه پیوست یو

وَ دِ نی وینم زه ستا وصال په سترګو
که بې تا را درومی بل جمال په سترګو

میلمستیا می دَ زړه وینی ورته کښیښوې
چه میلمه مِی شو دَ یار خیال په سترګو

هغه دم می دَ زړه داغ له دله دور شو
خو چه راغی سا دَ ورځیو خال په سترګو

چه ډیر خلق سَرَه ناست وی عجب ښه شِی
دَ مَیَنو سَرَه قیل و قال په سترګو

په غمزو په کرشمو په مکیزونُو
نن دِ نه وینم په ملک کی سیال په سترګو

عارفان دَ قناعت په ګنج تونګر دِی
چه ئې نه راځی د خلقو مال په سترګو

دَمکې دیوال به نور په خوله یاد نکړم
ما چه ولیده دا ستا دِوال په سترګو

ستا په ګوتو کښیده رومال چه راغَی
زه له مینی موړم ستا رومال په سترګو

هغه مخ چه مِی به تل لیده اوس ګوره
چه ئې نه وینمه ماه وسال په سترګو

چه بې ستا له زیبا مخه بل مخ ګورم
زه به چیرِی کښیږدم دا وبال په سترګو

وَ ښه مخ وته له ورایه ځلبلاند شم
لکه وَوینی لوغسی[3] تهال په سترګو

نور عالم خو دَ یارانُو ناز په سر وړی
تل بازونه وړی دَ یار خوشحال په سترګو

هر نا اهل مزه څه زده دَ خبرُو
دَ خبرو لذت ښه دَی تر شکرُو

چه دانا ئې په دانش سَرَه انشا کا
یَوه ښه خبره بهَ دَه تر زرو

بې استاده شاعری بې لاری تله دِی
یاوه ګوی ګرزِی په لوړو په ژورو

تفاوت دَ خاص و عامو سَرَه ډیر دی
برابر نه دی شبه دَ مرغلرو

دَ شهبازو دَ عنقا برابر ندِی
مچ او ماشی چه الوزی په وزرو

په چهارم اسمان به ناست لکه عیسی وم
که اسمان ته الواته شوَی په خبرو

---

۱. یعنی چونګښو.
۲. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کی نسته.
۳. یعنی لکه دَ لوښلو حیوان چه تهالې او دَ لوښلو لوښی وویني او لوښلو ته نه دریږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عام به چیرِی دَ خوشحال په وَیل پوه شِی
دَ گوهرو قدر څه زده ښیښبه گرو

یا په زړه کی مهر ځای وَی دَ بتانو
یا ئې ورکړَی صبوری وَ عاشقانو
یا حیران عاشق په مرگ وَمړَی چه خلاص شوی
یا ئې هونبره جورمه وَی دَ چشمانو
چه ظاهر باطن ئې دواړه سَرَه جوړ وی
څه عجب خاصه مشرب دَی دَ رندانو
چه په یار پسی روغ ځان سیځی په اور کی
زه پدا رسم مَیَن یم دَ هندوانو
دَ خپل یار په بدو خاندم هوسیږم
چیری زړه نشِی را ښه د رقیبانو
چه می نوم په ژبه واخلی هسی خوښ شم
لکه ږغ دَ خلاصیَ وشی په بندیانو
بیا به صبر دَ خوشحال خټک اُلجه کا
را څرگنده شوه سره کړې خوله په پانو

یو څه دَغ لَرَم په زړه دَ نادرستو
دَ دې داغ علاج و نه کړ سستو پستو
یا ئې عین په زړه وَخورِی یا زخمی ځِی
چه هوسیَ په پره وریشی[1] دَ چستو
دَ بې ننگو بې ننگیَ می به ارمان شِی
خدای به واړه چاری ښې کا وړاندی وروستو
دَ بنو اوښی مِی وینی شِی تړې څاڅِی
دا دَ تن جامه می نه وِی دَ اغوستو
دَ دردمنو حال دردمن په قیاس معلوم کا
که ئې وایې ښکاره نه وِی په تندرستو
دا غزل چه دَ خوشحال ورشی تر سرایه
ښه یاران به ئې نارې وَکا په لوستو

۱. ورسی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابلهي بدګماني تر هسی حده
تر نظر ئی له وسوسه ښه هم بده
بدګویی خست بد نیت تر دا پهورته
سکه وروړه ئې پردی کړل له حسده
که ښه نیت که ښه خلقت، که سخاوت دَی
دا ئې واړه له زړه لاړ له خولې له یده
په مجلس ئې بر آمد له منځه تللَی
بَل مذکور پکښی خطا بې خوشامده
چه په ملک دَ پلار غلیم هغه ئې سترګی
په دوستانو ئې د پلار کینه بی عده
که دَ باغ انګور ئې ډیر وَ خپل پلار ته
مګر درست ژنکوری ور کا له سبده
یا د ښه زوی پیدا شی له ښه پلاره
یا د هسی تنها اوسی بی ولده
د ژوندیُو د زړه رنځ[1] دَی دَ مړو شرم
په ژوندُون د بابا ورشه تر لحده
دَ خوشحال عقل خطا نه وُ نور څه وُ
چه خالی ئې په بهرام کړله نامزده

آرزو لَرَم ساقی یَو څو اقداحه
که ئې را کړې دَ خاصه ښیښې له راحه
چه دا هسی نو بهار درومی بې مَیُو
دا خبره په هر چا دَه نا صلاحه
ځما پیر وایی دَ میو توبه ګار شه
دَ بهار په وخت توبه دَه نا مباحه
تل به وخت د نو بهار نه وِی ګلګښت کړه
په دا باغ کښی تر صباحَ تر رواحه
د نرګس ګلُونه پلی سپاره راغله
نندارہ ئې د بهار کړه افتتاحه
رنګارنګ غنچه د وا کړه په چمن کښی
د خوشحال دپاره ښه راغلې صباحه!

ازلی بخره چه چا راوړه له خدایه
نوریدل به ئې په چا شی راته وایه
چه دی زړه راضی دَ چا په آزار نه وِی
ته پخپله بخره خوښ اوسه همایه
دا ئې واړه دَ فراقه نه فریاد دی
چه په څو رنګه ناړې اَروې له نایه
که په اصل دَ سید بادشاه زاده وِی[2]
چه هنر ور څخه نه وِی مه ئې ستایه
که هر څو د زور قوت تر هر جا ډیر شی
دَ خدایی دعوه مکړه که خدایه
یو ساعت چه په طاعت تیر کړی دا ښه دی
دَ دنیا له کر و فره هوی و هایه
کله ګل غُنَدی نمای کله بلبل شې
څوک به نه وِی لکه ته یی خود نمایه
بله بخره به په زور له چا وانخلی
دَ خوشحال بخره چه توره ده له ځایه

آه هم دا هونبره آهونه
دم په دم بیا ګناهونه
هم هغه پکښی پریوزی
چه کښینی جان ته څاهونه
لکه باد هسی تیریږی
دَ فانی دنیا جاهونه
اور دَ آه هسی لګیږی
لکه اور په ګیاهونه
ګوره بیا به په چا سر شی
دَ خوشحال ساړه آهونه

---

۱. د زړه رنځ د مړو شرم.
۲. که په اصل د سید یا شاهزاده وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اورنگ زیبَ بې دلیله! په ظاهر باطن علیله!
لکه مچ په انګبین کښ پسو بند شوې په قلیله
په تسپو کښ د بلا ده هی توبه ستا له تهلیله
دَ یوه صورت دَپاره خیلخانه د کړه قتیله
نه په زویه نه په پلار یې په هر چا باندې بخیله
پا هسی بې عدلیِ هلاکوُ سَرَه عدیله

بیله خدایه بل یَو نشته
دَ خوشحال په سته سیله[1]

اې پخپل ګمان کښ بړوسه[2] له اصلی کاره مایوسه
دانه نه یې چه دی مغز وِی بی دانې حبطه بوسه
وَ خپل عیب وَته ړُوند شوی دَ پردی عیب جاسوسه
چه پیدا ئې خوشبویی شوه اګر ښه شو تر آبنوسه
د طوطی برابر نه یې که نګار لرې طاوسه
که غوټه یې[3] په چرګوړیو په دا باز نشوې ټپوسه
لعل و در پرې حبطه دِی چه رنګ نه لَرِی عروسه
راشه مخ په آئینه کړه چه چهره شِی در معکوسه

دَ خوشحال ختک توبه دَه
ستا له زرقه له سالوسه

اې چه ستا دَ یار له غمه استغفا دَه که سینه د له زنګاره نه صفا دَه
هیڅ دَ خپل مَیَن دَ بدو غارت مشه دَ اغیار تر وفا ښه دَ یار جفا دَه
دَ یار بد هم لکه ښه هسی حساب کړه هم پدا دَ عاشقیِ اکتفا دَه
که ئې نیښی زیاده نه ګنې تر نوشه بیهوده د طمعه کړې دَ شفا دَه
مخامخ دَ یار و غم ته وَدَرِیږه که د غیرو آشنایِ وَته قضا دَه
آه که یو ځله میِ ولیدې په سترګو چه میِ تل تل ستا له غمه وا اسفا دَه

دَ خوشحال دَ رنځ علاج به څوک په څو کا
چه زګیر وائې له طبیبه په اخفا ده

اې چه اصل د یَوَه قطره منی ده پدا هسی رنګ وجود د څه منی ده
راشه زړه ورپوری مه تړه نادانه که ئې ګورې دا فانی دنیا دنی ده
عارفانو وته تلخه شوه تر زهرو په غافل باندِی شیرینه تر ګنی ده
له ګدایه نه لا څه خو مخ جار باسِی تل تشنه ناسته په وینو دَ غنی ده
روغ ئې واړه په کمند دَ مکر بند کړه آزادی که ځنی شته دَ لیونی ده

تل د خوښ دَ خوشحال زړه دَ عشق پکار وِی
خو یو عشق دَی چه دَ ده خوښی هنی ده

---

۱. طرفتداری او حمایت.

۲. د بړوس کلمه سید راحت په معنا د خفه او ناراض راوړې ده، په محاوره کښ هم دغسی دی. مګر د عبدالحمید ماشوخیل په دیوان کښ هم دا کلمه داسی راغلې ده: که هزار ځله می بړوس دارو درمان کا ــ داغ می کله مرور دی ستا له دردَ. دلته یو محشی بړوس ته طبیب کښلی دی، چه هم دُلته هم هلته له موقع سره دا معنا سمه راځی.

۳. کښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای چه مخ دی ښایسته دَی په خالُونه
پدا خپل ښایست ډیر مکَوه خیالُونه

همیشه به دِ دا هسی ښایست نه وِی
دَ گلشن گلُونه نه وِی ترکالونه

چه دَ خپلو عاشقانُو وبال اخلې
هونبره ښه نه وِی په غاړه و بالونه

کله ما وته دعا، کله ښکنځل کړې
درته چا ښیل دا هسی جنجالونه

ډیر د ما غُندی غلولی په رنگ رنگ دی
څه بلا یې په لباس په ټیټالونه

ستا دَ ورځیو خال کوتره دَ هونړا[1] دَه
توری زلفی دِ چاپیری تړې جالونه

دَ بلبل په خاطر هونبره بلا نه وِی
چه غنچه کا غوړیدل په اهمالونه

نه به باز نه به شاهین نه به شنقار شِی
که ټپوس دَ اَلوتو لَرِی بالونه

پدا څو توکه دِ هیڅوک باور نکا
په وعده دَ کښلیُوخوب دَی که فالونه

دَ مجنون په بیړۍ ناست دِی مرگ ئې مه وه
چه په سپینو خولو ئې وښندَل مالونه

خبر دار وربانډی روغ لیونیَ ندی
په خوشحال کښ چه پراته دِی دا حالونه

باغ وَی دَ گلونو پکښ ناست وَی زه او ته
گل وَی غوړیدلَی باندِی نماست وَی زه او ته

زیړه زعفرانی شوی یا گلگونه معطره
لاس تر لاس نیولی سَرَه زغاست وَی زه او ته

سپینه خوله دِ راکړَی بیا مِی هم در څخه غوشتَی
نور خواستونه نه وَی خو دا خواست وَی زه او ته

تل می درد و غم وَی دَ زړه کاست او مهر مینه
تل پدا دنیا دا کم و کاست وَی زه او ته

رنگ دَ غماز ورَک شه راست روزگار دِ در ناراست کا
ځای دَ ناراست نه وَی سَرَه راست وَی زه او ته

نمر خیژِی خوشحاله چه خروس دَ سحر بانگ لی
شرط دَ پټ نیاز دَی چه بر خواست وَی زه او ته

بذرگر چه دانې لونی په مځکه
دَ یوې دانې زر طمعی لَری ځکه

حقیقت دَی که مجاذ درته ئې وایَم
یَوه ښه ښایسته جل[2] بله کوچکه[3]

چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی
خدای به نکاندی خواری دَ هیچا ورکه

که خبر نه ئې خبر شه حال څه دَی
په ظاهر ډیر ټګَی لَرې له ټکه

هر زمان به دَ اوُبو په فکر نه وُ
بی اوبو که ماتیدَی د تړی[4] سکه

دا پریشان پریشان وَیل می د مستی دی
چه دِ مزی دَ ژوند بولم[5] څو ټکه

تر لیدلُو نه ئې نه لیدَل بهتر دِی
چه و مخ ته ئې نظر کښړی په کرکه

د دی باغ گلونه واړه ښایسته دِی
چه همیش ئې بقا نشته په کځکه

چه ئې مینه دَ زړه سنگو روزی نشوه
په قیامت به دَ هغو تله وِی سپکه

که بوسه دَ هغې دنکی[6] دَ خولې غواړې
یا ئې دواړه څونې نسه یا څونکه

دا دِ واړه ناپوهی نه دَه نور څه دَه
چه دَ لویو چارِی غواړې دَ هلکه

---

۱. پړکه، لومه.
۲. یعنی نجلی.
۳. لوچک.
٤. محشی ورته کښلی دی: تنده.
٥. یعنی زلف.
٦. د سید راحت په لغاتو کښ ابتدا په ساکن او په گ دا کلمه په معنی د لوړ قد او جگ راغلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بدگوی دَ خولې خبری واړه روغی — چاړه[1] توره بې سندانه بې[2] څوټکه
دا می شعر په بیاض کښې نه دَی جمعَ — په کچکول کښې می پراته دِی څو کنړکه
چه سړې شنوبې[3]ئې چښم په وخت دَ اوُړی — بادشاهی دَ اورنگ زیب ځما غړکه

کوم یاغیان هوډیان دِ پرې یستل له هوډه
چه دا هوښره ډیر دماغ لرې خټکه!

برسیرن شول پیوندونه — په دل[4] نه لَرِی پندونه
که پدر دَی که پسر دَی — سَرَه بیل لَرِی سندونه[5]
نه امید شو سَرَه پاتو — نه باور په سوګندونه
نه سزا دَ بدکردار شِی — نه دَغله ځِی مړوندونه
دَ اورنگ په ظلم مات شول — دَ بابر دَ وخت بندونه

پدا هسی وخت خوشحاله
مرګ بهتر دی له ژوندونه

بړ بړ راشه نوروزه دل افروزه — ستا په وخت می آسوده شی سترګی پوزه
ستا په وخت سترګی دَ باغ ګلَونه گوری — پوزه هم کاندی دَ بوی خوښی اندوزه
غوږ لا هم ستا له طفیله حظ حاصل کا — مغنی شی عندلیب په څو څو سوزه
په وصال دَ معشوقې عاشق فیروز شِی — دَ ګلزار په وخت بلبله وِی فیروزه
خپل غوږُونه ورته څک[6] کړه کنُدی واروې — راز دَ مینی دَ بلبلو له لوزه
د نوروز له فیضه بوټی خالی نه دی — فیض رسی هم تر سپاندِی هم تر ځوزه
که همه عمر دَ باغ ګلُونه گورم — ځما خوا به پرې سړه نشِی هنوزه
دَ بهار هوا هر گوره ښه هوا دَه — که آفتاب ورپسې ته نه وی تموزه

په راتله ورلَرَه ډیره خوښی راوړې
په خوشحال باندِی دِ قدر دَی نوروزه

بیا ځیره[7] په سر کړه کښیږده له خیاله — چه خوبا دِ په خوله نوم واخیست خوشحاله
بیا سینه پسی په دواړه لاسه مږم — لکه باز د هونډائی[8] ووزِی له جاله
زه لا هسی کچوګول نادیده نه یَم — چه لاله به بِهوَم ستا له جماله
که دَ مښکو انبارې می په لاس کښیوزی — همګی به صدقه کړم ستا تر خاله[9]
ځما مینه هسِی نده چه نوریږِی — که هزار رنګه جفا کړې ځما لاله

دَ عاشق عمر کوتاه دَی لا پدا هم
که دَ عمر هَرَه ورځ ئې شِی سل کاله

---

۱. چړې.
۲. کوچنی مطرقه ده.
۳. شلوبې.
٤. پدل.
٥. یعنی کناره او ګوښه.
٦. یعنی سم کړه.
۷. لوګی، پګړی. .
۸. هونډا په معنی د پړکه، لومه ده.
۹. له خاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا د مار غندی راضی له خپله بخته — چه د غم له پوسته ووتم یک لخته
بیا هغه حسن و جمال هغه لیده دی — که د بخت سترگی می خوږ وې یو څو وخته
گرد غبار لړی وریځی تر منځ ولاړې — بیا د نمر سترګه ښکاره شوله ویخته
خداي د وار، همت ورک نکا دَ مردانو — په دنیا کښې باندی راشی گرانه سخته
زمانې په هر بازار و گرزَوَلَم — خبر دار ئې کړم د هر بازار له رخته
د بهار په وخت ئې بیا نشو وغاوی — په خزان چه پانې پر یوزی له درخته

د خوشحال ختک طالع تر خرم[1] ښه دَی
چه بندی شو خاوند بیا وروست تر تخته

بیا له ورایه په خندا راغله نگاره — دَ ښه کال خوبی ښکاره وی تر بهاره
مختوری د رقیبانو دَ یار وصل — فلک ښه را سَرَه وکړه دا دوه کاره
دَ گلزار گلوُنه څه دی راشه گوره — تر گلونو ښایسته دواړه رخساره
لکه روح چه له قالبه نه واته کا — په دا شان مې جدایی کښږې له یاره
دَ مانې توره ئی څه توری پری باسې — چه په زړه ئی یَو گزار وی سل پرهاره
ځما خوار سَرَه چه تل غاړه غړي وه — اوس نظر را باندی نکاندی له عاره
دَ عاشق په لاس ژړا دَه تل د ژاړی — معشوقه چه ویره نکا له آزارَ
د معشوقی دَ پالنگ لافی خطا دی — څو ځما په سر کښې پروت یی د سر ډاره
دَ دی کلی طبیبان واړه نا ترس دی — دَ دارُو په طمعَ مه اوسه بیماره
که هر څو ئی پټوی پسی ئی غواړی — په دا باغ کښې به یَو گل نه وی بی خاره
هر ساعت سَره یَو نوی نوی خیال وی — که ځما دَپاره بیا ور شی ریباره
که څوک غواړی چه خپل زړه په غم اخته کا — آشنایی دَه لاس په لاس فتنه تیاره
په یرغ په مصلحت نه دَه ځائی ده — دَ خوشحال چه سریکا شه له اشعاره

که پوستی له پوستو واوړی گنُدی واوړی
دَ خوشحال خو جار واته نشته له ښکاره

بیا می څه دَ نورُو یار بولې تور مکړه — په ما خوار د ظلم ډیر وَکړ نور مکړه
وایې سپی غُندی مې څو په کوځو گرزې — څو ژوندَی په جهان پایم، پیغور مکړه
سر تر پایه اخلاصی یم په یاری کښې — په ناحق مې لباسی بولې زور مکړه
چه په دوه پیالو دَ میو بد مستی کا — هغه څوک په مجالس کښې میخور مکړه
یَو عجیب دَ میو جام دَی ساقی راوړه — خداوند ئې په دا منځ کښې نسکور مکړه
چه حرمت دَ عاشقانو پکښې نه وی — په هیڅ رنگ مې په هغه کلی کور مکړه
آشنایی دَ ناکسانو دَ ځان غم دَه — ناکسان له خپله ځانه خمسور مکړه
زه چه نن دَ بیلتانه په اور وریتیږم — دَ دوږخ لمبه نسبت پدَ اور مکړه

راز دَ عشق دَی فهم دار اوسه خوشحاله
ښکارَوَنه ئې پخپل زوی و ورور مکړه

بې اخلاصه دَ یاریِ جواز نشته — خود پوهیږې بې اَودسه نماز نشته
دَ دانش مرغه هسی پورته ولاړ شه — چه هورې دَ کټه بازو پرواز نشته

---

۱. محشی شاه جهان ورته کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو ئې په سَړه اور کښې لولپه کړې
دَ یاقوت دَ اوبو ډار دَ ګداز نشته
هغه باغ چه تل مأوا وه دَ بلبلو
اوس په ده کښې دَ بلبلو آواز نشته
دَ زړه راز وَ چا ته وَوایم حیران یم
په هر لوری چه نظر کړم همراز نشته
توکلتُ علی اللّه وینا یَوَه دَه
دَ خوشحال دَ زمانې سَړه ساز نشته

پارسایی ئې دَ پارسا له لاسه یووړه
دانایی ئې دَ دانا له لاسه یووړه
چه می کړې وه توبه له می خورُیَ
په چشمانو ئې دَ ما له لاسه یووړه
معجزه چه دَ احیاء ده په دوه لب ئې
لاس په لاس دَ مسیحا له لاسه یووړه
دلبرانو چه دعوا دَ دلبرۍ کړه
دا دعوا ئې د هر چا له لاسه یووړه
راته پاتو دا یَوَه مسلمانی ده
دا می هم هغی تر ساله لاسه یووړه
ما وې زه به دَ عشق راز لَرم په زړه کښې
دا خبره می ژړا له لاسه یووړه
چه دَ زړه صبر دَ یار له مخه غواړم
محبت می دا دعا له لاسه یووړه
که دَ نورُو هوښیاری په عشق کښې پس وړی[1]
د خوشحال ئې لا پخوا له لاسه یووړه

پلاو وخورې یَوه لپه
ننه پریوزې اندر غپه[2]
هیڅ خبر نه وې له ځانه
نه له راسته نه له چپه
نه درود وِی نه دِ ذکر
هندو هم نه وِی بې جپه[3]
چه هوا ئې درته سَنه کا
زړه دِ ځی په هغه هپه[4]
په هر ځای چه له چا کښینې
یا د راز وی یا د ګپه
ته به ځان تر هر چا سَنه کړې
که سَنه کښیږې په غړپه[5]
که پخپل فهم طبیب یې
د خوشحال تر فهم تپه[6]

په خونی هاتی سوره شوه می پرسته[7]
زه هم مست هاتی هم مست دَی دا هم مستَه
خدای دَ دریې واړه مستانو سره سر کړ
بله نشته یا به نیست شی یا نه هسته
نندارو لره ئې راشی نندارچیو
یوه لویه هنګامه شوله پیوسته
چه ئې ستا زلفینی کښیوتې په لاس کښې
لاس ئې پریوزه که ئې دَی پریږدِی له دسته
یار د ما څخه په کور دنَنه ناست وُ
زه بې روحه ګرزیدم دَ ده په مرسته
نه یاری نه آشنائی واړه لباس دی
چه خبر شوم د وګړی له بربسته
ما په وړیو سترګو ډیر یاران خوړلی
په ځیر ځیر دِ مخ ته نه ګورم له کسته

---

۱. پس ځی.
۲. غپ د سپی ږغ ته وایی، دلته نه ورسره جوړیږی ممکنه ده چه غپه وی یعنی غوطه، یا به خپ وی یعنی پټ او مستور.
۳. په هندی ذکر کول او خدای یادول.
٤. خواهش او هوس.
٥. په چاپی نسخه کښې (غړوپ) کښلی دی، چه معنا ئې نه ده جوته، اما لکه په قلمی نسخه کښې چه غړپ کښل سوی دی، معنا لری یعنی عُر او دپ چه ځان لوړ ګڼل او بړ بړ ویل دی.
٦. په چاپی نسخه کښې رطب کښل سوی دی چه معنا ئې نسوه راته جوته اما د قلمی نسخو تپ لکه چه صحیح دی.
۷. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خوشحال په ځان د ډیرو غشی لک دِی
خو هم ده زده چه دَی مرِی د چا له شسته

په رشتیا ویل غوړیږي د زړه غوټه
د دروغجن خوری لکه سپَی د غُلو سوټه
په دریاب کښ خښته واچوی هیڅ نسی
په یو څو څاڅکی خوره شِی اُومه لوټه
د هغې ښځِی صحبت لکه دوړځ دَی
چه میړه وته تل کښینی په مخ بوټه[1]
پدا کار نادان هوښیار واړه پوهیږی
د کابل خربوزه بِه ده تر پهوټه[2]
څوک خمۇنه تَشَوِی مستی ئې نه وی
څوک د میو عربده کا په څو گوټه [3]
د هغه یاری په کار نده خوشحاله
چه له خپلی خولې وباسی وینا جهوټه[4]

په دا سرو شنډو ئی نه ده وینځه توره
راشه خضر دَ حیوان په چشمه گوره
مخ دَ یار له خط و خاله مستغنی دَی
دَ غنی وِی هر اسباب له خپله کوره
چه ئی سیوره په ما وه لکه بادشاه وم
همائی وه ستا د تورُو زلفو سیوره
ستا بارخو بله لمبه وربل دِ څه دَی
لکه تور لوگی چه ټول پاڅی له اوره
دَ خپل پله خاوری دِ بیَه په عنبر کړی
درته چا وی چه په دا بها ئی پلوره
په څو بل لوری ته گوری ځان نادان کړی
چه په ما باندی غوغا شِی لور دَ لوره
ته په دا حسن دَ گل غُنُدی زیبا ئی!
که زوولی ئی له خپله پلاره موره
چه په خوله ئی نوم آخلی روخ ئی نه دَی
عاشقی چه ویره کاندِی له پیغوره
زه له میو توبه وکړم توبه گار شم
دَ ساقی پیاله می بیا کا توبه نوره
چه ئی څوک په کوڅه پَل ږدِی هغه سر خوری
په جوار باندِی ئی مه گرزه سر خوره
که ئی ناز وَی که خیال وَی ما به یوور
ولی ما سره ډیر کبر کا هرگوره
زور ئی واړه دَ خپل مخ[5] ورته ښکاره کړ
خوار عاشق ئی ځکه درست پری یوست له زوره
چه معنی ورسره نه وِی وَیَل سپور وِی
خدای به نکا دَ خوشحال خبره سپوره

پدا ساه نشته ویسا
هر دم ته وایه اللّٰه
هر نفس یو غنیمت دَی
پهره دار اوسه دَ ساه
دَ سالک په وَیَل کار کړه
که دَ ځان نه یې بد خواه
دَ سالک وَیَل هم دا دِی
ته ئې وایه بې اکراه
چه له خلقه نه زړه پریکړه
زړه پیوند کړه له اللّٰه
که هوا دِ کړله ترکه
نور قبول یې دَ درگاه
بادشاهی به دَ هر تن کړې
که دَ خپل تن شې بادشاه
مُو وتواقَبُلَ اَن نمۇتوا[6]
پدا راز شه انتباه

---

۱. یعنی په تریو تندی او نا رضایی، په بله قلمی نسخه کی دا مسری داسی ده:
چه میړه وته کښینی په نغر لوټ.
۲. محشی ورته لیکلی دی چهډول بې خونده خټکی دی مگر دا د هند مشهوره میوه ده.
۳. یعنی یوه هنده او یوه جرعه.
٤. یعنی دورغ، دا کلمه هندی ده.
٥. ځان.
٦. حدِث شریف د ی: یعنی تر مړینی دمخه ځانونه مړه کښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جوار ئې دَ قربت کښې — دَ کم شناختو نشته راه
دَ بیدارو دِ نصیب وی — ښه دولت دَ سحرگاه
څه امید دور و دراز کړې — پدا لَږ عمر کوتاه
تل توبه کوَه خوشحاله
چه دِ محو شِی گناه

په جهان که لویه چاره دَ میر ښکار ده — که دا چار گورې هر کار لَرَه پکار ده
څو قابو تالاښ دا واړه دِی په ښکار کښې — چار دَ جنگ دَ مړنتوب که دَ پیکار ده
ورته هیڅ دَ ښکار دَ ذوق خبری مکړه — دَ هغه سړِی چه طبعه دَ بیکار ده
آلوده دِی په ډیر غم دَ عمر ورځِی — چه په شمار دَ عمر نده ورځ د ښکار ده
په خوشحال باندِی د ښکار هوا ژوندُون شِی
مرده دله که پتا باندِی بیگار ده

په خوله کلمه لولی نمونځ روژه کاندِی کافر شته — دعوی کا دَ شیخیَ تر شیطانه لا بتر شته
منطق معانی لولی درس فتوی قاضی گری کا — اکثر پدا فرقو کښې که ئې گورې کون خر شته
له کوره لوټه واخلِی استنجا لَرَه روان شِی — تقویٰ تر هسی حده په اولجه ئې وړی که زر شته
دَ بل کرَه چه ورشی پخپل روی بندیان پرانزِی — په ځان باندِی چه راشِی کله روی دَ پیغمبر شته
یو ځای آلوده ندی په دا هسِی درویشانو — پدا دور که گورې دا ناپاک په هر کشور شته
بادشاه قطب اقطاب دی اُمراگان چه ورته گرزِی — کړې څیر ټرلی دَ هر چا په سر میزر شته[1]
چه خاص د زمانې دِی حال ئې دا دَی نور وگړی — دَ غواؤ د خرو کلِی خالی نوم باندِی بشر شته
چه حال دَ پرهیزگارو سراسر واړه دروغ شو — رشتیا غواړې له چا نه چرته پاتو دا هنر شته
نه مهر محبت نه مروت نه وفا صدق — عالم سَرَه برهم دَی څو دی دور دَ قمر شته
آشنا له هیچا مشې له پخوا آشنایی ښه وه — چه اوس له چا آشنا شی نور ئې څو رنگه خطر شته
تر دې ژوندیو ښه دِی مړه پراته په گورستان کښې — چه نه ئې دا مکرونه نه دا فعل نه دا شر شته
دروغ وَیَل هغه کا چه ئې ویره وِی یا طمع
خوشحال پدا اړ ندی حق به وایی څو ئې سَر شته

پدنیا کښې نعمتونه رنگارنگ شته — دَ دیدن دَ نعمت کوم نعمت همسنگ[2] شته
عاشقی دِ هغه کا چه لیونی وِی — دَ هغو غرض پرې څه چه ئې فرهنگ شته
ما په عشق کښې دا همه واړه تر شا کړه — ته لا ښه یې چه دِ غم دَ نام و ننگ شته
ما وې زه به دَ زړه حال ورته عرضه کړم — یَو غماز ئې تر شیطان بتر تر څنگ شته
په آشتِی کښې کشتن دَی عاشق وژنی — همیشه ژوندون هم دا دَی چه ئې جنگ شته
خدایه ژر یو بل اورنگ لَره پیدا کړه — په جهان کښې ښادی نشته چه اورنگ[3] شته
په وار وار ئې دَ خوشحال خاطر صیقل کړ
ولی کړه[4] ته ئې لا پاتو څخو زنگ شته

---

۱. کړې څیرې ټرلی دَ هر چا په سر میزر شته، دا مصراع په دو نسخو کښې دوه ډوله ده په قلمی نسخه کښې تر میزر لاندی محشی پرونی کښلی دی.
۲. هم څنگ.
۳. یعنی اورنگ زیب چه پاچا وُ.
٤. ولی کښته ئې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پروت یم ستا په ورکښی په خیرات می یاد لَرَه
دا نابَباد خاطر می په پوښتنه ښاد لَره

څو کړې ظلم جور په څو رنګه طور طور
وکړه فکر غور اندیښنه دَ داد لَره

خیال دماغ دِ ډیر دَی تر حساب تر حده تیر دی
مرګ قیامت دِ هیر دَی ښه دا هونبره یاد لَره

مرم په انتظار کښ نشی هیڅ په زاری زار کښ
سخت ځما پکار کښ ترسندان فواد لَره

شرعَ شته کتاب شته دَ عذاب دَ خوی عذاب شته
ښه که څه ثواب شته ته دا خوی معتاد لَره

خدای وته څرګند دَی چه د خپل خاطر پسند دَی
څه مهر پیوند ئې هونبره دا عناد لره

خوی خصلت چه ستا دی واړه پټ ندی پیدا دی
مهر نازکه دا دَی ته ئې تل بنیاد لَره

ملک شته کښته پورته ګورم ستا دَ سترګو لور ته
مه درومه بل لور ته ځای پدا سواد لَره

زلفی دِ زنجیر دِی پکښی ډیر زړونه اسیر دِی
څوک پدا تدبیر دِی، چه خوشحال آزاد لَره

پدا کلی کښ څوک نه لرم نیکخواه
چه رشتیا وایَم هم دا لَرم ګناه

له ځوان مرده په خندا په هوس درومې
له نامرده جدا کښیږې په آه آه

لکه سیوره وړاندِی وروستو را سَره ځِی
چه و هر لورِی ته ځم سبا بیکاه

لکه لاس په شمار دَ زرو پول توریږِی
په دوستی ئې سړی هم سِی روسیاه

زه په رغم دَ صوفی خراباتی یم
چه دَ مکر ذکر کا په خانقا

دَ زاهد پکار کښ څو رنګ اشتباه وِی
دَ اوباش پکار کښ هیڅ نشته اشباه

که څوک زړه سوځِی په ما ځای دَ زړه سوی دِ
که می لاس وَی زه به ولی وم اکراه

چه ئې لافی دَ پاکیَ کړې څه ناپاک شه
راشه ګوره چه څه حال لَرِی تباه

وایې سر په عاشقی کښ درته څه دَی؟
درته وایم که باور کړې یو ګیاه

رعیت لکه عیال ساته خوشحاله
په یاغی باندِی مهم کاندِی بادشاه

په هر کار کښ مصلحت شته
خپل پرَدِی ته نصیحت شته

چه لر بر له مصلحت شې
کله خیر برکت شته

دَ سړی هونبره ښادی دَه
چه په زړه کښ ئې همت شته

چه همت دَ سړی نه وِی
مهیا ورته نکبت شه

سر هاله په تنه ښه دی
که دَ سر سَرَه عزت شته

دَ سړِی چه عزت نه وی
دَ ژوندون ئې څه حالت شته

په صحیح غنی هغه دَی
دَ هر چا چه قناعت شته

دَ نیستیَ ئې اندوه مکړه
که په تن کښ دِ صحت شته

چه صحت دَ صورت نه وِی
څه په کار که دِ دولت شته

دین دنیا دِ مبارک شه
که دَنا سَرَه صحبت شته

اوس یاری مکړه خوشحاله
دَ یاریَ سَرَه آفت شته

پخپل قسمت راضی شه، تل دَ بل قسمت مه غواړه
فراغت دِ مبارک شه که دِ ونیوه دا دواړه

دَ ژوندُون پیوند تړَلی په یوه اومه سپنسی دِ
دَ جهان غمونه پریږده نور به څه ژاړې ځان ژاړه

خپل دِی که پرَدِی دِی قلم وځکوه په واړُو
دور دَ فساد شو پخپل زوی و ورور مه ویاړه

هر چرته چه ګرزم ځنی هسِی چاری وینم
کار مدار په نن شو، دَ سبا اندیښنه ولاړه

ګوره کوم یِو باد دَی چه په درست جهان را والووت
زړه په چا ښه نشی لباسی شه خلق واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وې کلی میشت دَی چه په کلی باندِی راغلم
نش کنډر پراته دِی خالی مینه دَه اوجاړه
هر چرته چه گرزې په لاحول ترې تیریږه
سل بلا په زړه کښی سل دانې تسپې په غاړه
ډیره سودا وشوه سل دعوې دَ سود په طمعه
وخت دَ مازدِگر شو دلَ دادکان ونغاړه
تل وایې خوشحاله چه دنیا وته به شا کړم
لا خو دا دنیا دَه مخامخ درته وَلاړه

په هره تنگه خوله کښی برابر ندِی خواږه
په ځنو کښی حلوا دِی څوک نبات لَرِی تاږه
سَمِی کږې ډیرِی پخپل زړه لرې خپل یار ته
ځکه دِ دَ ذلفو ویښته سَم وِی هم کاږه
بخت دَی چه ئې اوس ستا له لبانو سَرَه څښمه
تا می چه دَننه زړه په سره پیزوان ځاږه
زه دَ زړه بدخواه وم ما پرې وکړه پرهارونه
څه لَره می وَی دَ یار غمزو لَره لاږه
اور لرې په مخ کښی چه پتا مین کښدلم
ما به پدا بله لمبه ننه زړه ځاږه
زلفی دِ تور مار دِی زه ئې هسی وخوړلم
مرَم راباندِی نه ځِی دَ دم گویو هیڅ پاږه
مست یم مَی پرست یم زه خوشحال په خرابات کښی
له میو به وانوړم که مِی وژنی په وراږه

په دا باغ کښی به دِ پانې نه وِی گله
که خبر شې دَ خزان له تطاوله
دا څو ورځی غنیمت گڼه په باغ کښی
چه په تا باندِی سینه وهِی بلبله
مرتبه دَ هغه باغ څه پاتو نه وِی
چه خالی وِی دَ بلبلؤ له غلغله
و هغې ښیښې ته نه غږیږِی سترگِی
دَ ساقی څخه چه تشه شِی له مله
په دا پُل باندِی دَ خلقو گذر گوره
څوک پر یوزی، ځنی پور یوزِی تر پله
په درست عمر به ئې نه ووزی له یادو
چه لیدلې وِی تارُو دَ باز منگله
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی
که په ځان باندِی تل لولې څلور قله
عاشقان چه عاشقی کا غم به نه کا
دَ رقیب او دَ غماز او له چغله
څه کړم لاس و دست مِی نشته قلندر یم
کڼه ما به دنیا وبازله کله
په پالنگ به خوب په څو بې غمه کاندِی
چه خبر وِی دَ فلک له تزلزله
هسی یار لَرَم ښایست ئې تر دا قیاس کړه
چه دَ مښکؤ بوی ئې هیڅ دَی له کاکله
دَ دلبرؤ په مانې کښی هم مزه شته
بیچاره خوشحال ئې مری له تغافله

په دا ښهر کښی دِ نه وینم څوک سیاله[1]
خبر دار نه یَم دَ بل ښهر له حاله
په ښایست کښی دی ارمان دَ صورت نشته
دریغه دریغه په خوی هم وی څه خوساله[2]
په دردمنو کښی نن زه یَم بی مانندہ
په دلبرُو کښی نن ته ئې بې مثاله
په دا سپین تندِی د طعن په آفتاب شِی
په آبرو د گرو وَړِی له هلاله
نن به ته دا کبر نه کړې نور به څوک کا
چه په خلقُو دِ نارې دِی دَ جماله
که تل جنگ و خرخښې کړی زه پرې خوښ یم
ښایسته دَ جهان نه وِی بې جنجاله
چه دَ حال پوښتنه نه کړې مرگ می راغی
کله کله می خبریږه له احواله
په پنځه وخته چه لاس په دعا هسک کړم
ستا دَ عمر دعا کړم په ډیر ډیر کاله

---

۱. دا بدله هم په چاپی دیوان کښی نسته.
۲. محشی ورته کښلی دی یعنی میانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بې وخته سپین ویښته نه وُ بلا وُ
چه دَ کښلیو زړه ئې تور کړ له خوشحاله

په زړه می هسی نهال یې اې له دوو سترګو غائبه — که بله نامه وایم نامه ستا راشی په ژبه
هر دم می ډیره څله اظطراب شی ستا دیدن ته — په تبرې باندې تل وی دَ اوبو مینې غائبه
تروه ترخه که نه دَی د خوږو قدر به نه وُ — سکه ځکه جدائی شوه آشنایې سَره واجبه
یوه دَ بیلتانه رنځوری ګرانه ده که نه وِی — نور همه زحمت آسان دی که نس خوږی دِی که تبه
ناڅاپه دوه مشتاق چه سَره وَوینی په سترګو — تر دا به بله نه وِی په جهان کښ عجائبه
په ډیر ضرور خوشحال دَ یار له مخه جدا کیږی
اروا کله راضی وِی چه بیلیږِی له قالبَه

په ښیوه ښیوه رفتار کاندِی غزاله[1] — وایې پښې په مځکه نه کښیږدی له خیاله
و غمزو وَته ئې حکم دَی چه وژنه — هم هغه چه مینه کا ځما له خاله
دَ زړه حال ئې امانت پکښی لیده شِی — چه ئې تن په صافی صاف دَی تر زلاله
له دوو سترګوُ خبر واخله چه ئې وژنې[2] — نور به څه پوښتې ځما دَ زړه له حاله
که شیرین اشنا وفا در سره نکا
په جفا ئې هم خوشحال اوسه خوشحاله

په هره کوڅه ګرزم که می چا لیده رنګینه — ګل مخه عنبر بویه هوسی چشمه مه جبینه
په خوله غنچه دهانه، په غاښونو در دندانه — په دواړو خوږو شونډُو تر شکرو لا شیرنه
په زنی لکه سیبه په غبغبو دلفریبه — په غاړه لکه زانې سبر قده تن سیمینه
په تور باڼه ناوکه په ابرو لینده بې شکه — په پوزه لکه لندی[3] چه را پاڅی له کمینه
ګلګوُنی ختی واړه مرصع منی په غاړه — ټیکه پر تندِی ایښې په زلفینُو عنبرینه
په خوی خونی خون ریزه مهر جنه چنګ امیزه — بې باکه عاشق کشه بې پروا له دا دودینه
که زر خونُونه کاندِی زړه ئې نشِی لاندِی باندِی
لا نور ورپسِی غواړِی خوشحالیږی څو چه مرینه

په هر لورِی دَی فغان دَ مرګ له لاسه — په هر لور په هر مکان دَ مرګ له لاسه
دَ آدم صورت ئې مرګ لَرَه پیدا کړ — خرابی شوه په جهان د مرګ له لاسه
همګی پیغمبران که اولیاء وه — دُوی په مځکه شول نهان د مرګ له لاسه
عاقبت به شی بې شکه بی ګمانه — دا وَدان کورُونه وران د مرګ له لاسه
راسه ته هم دَ توښې په سر انجام شه — کاروانونه شول روان دَ مرګ له لاسه
ای خوشحاله که په تن شاه جهان شې
هم به درومې په ارمان دَ مرګ له لاسه

په طلب کښ د سستی وینم درویشه — چه وتَلی یې د دې خونی له ویشه
نعمتونه رنګارنګ دِی په هر لوری — په غوښتونی بندی نده جفا پیشه

---

۱. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۲. چه می وژنې.
۳. د سیند نه استلی شوی لښتی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څو طلب هونبره موندل دی په دا دور　　بلکه لا تر طلب بخره مومی بیشَه
د عسلو خواړه کله هغه مومِی　　چه حذر کا دَ مچیِ له بده نیشه
لا دَوخته دَ طبیب طلب بایده دی　　څو لا پایې په دنیا دَ زړه له ریشه
په هیڅ دین کښ ما وفا لیدلې نه دَه　　خبر دار یم د هر چا له دین و کیشه
په هر غشی چه زخمی شوم بیا می وکوت　　هغه غشی وُ په تن ځما له کیشه
هیڅ پروا اندوه دَ بل د بدُو نکړم　　خو[1] دِ پانځی بلا له ځانه خویشه

په پیغام د بوسې[2] سود نشی خوشحاله
چه ځما[3] په خوله مین یې را نیژې شه

په هغه جهان به خلاص وِی له عذابه　　که دلې ئې سریکار وِی له کتابه
واړه زه یم چه می هسی شراب بد کړل　　گڼه کومه بدی غواړې له شرابَه
د شیطان له چارو لیری لیری گرزه　　یَو درنگ مه اوسه بې چنگ و بې ربابَه
د ښه مخ په نندارہ کښ خیریت دی　　که ځما له لوریه چار نشی خرابَه
چه دا هسی ارت ملک په خپل سر تنگ کړې　　په خلوت کښ دِ څه سود دَی شیخ و شابَه
چه ئې سرې لمبې په ځان کړلې قبولی　　د ښه بوی نفس پیدا شو له گلابه
هم حیوان یې هم سَړی یې هم ملک یې　　که ته ښه په ځان خبر شې له حسابه
که خبر له حاله نشې درته وایم　　په بَل نام نه باله نشې بې دوابه
که پخوا ئې خرابی دَه چا لیدلې　　بیا به هم وِی د وجود مینه خرابه
هر طناب ئې و دانا وَته معلوم دی　　دا خیمه وَلاړه نه ده بې طنابه

دَ خوشحال خټک په ژبه برکت شه
چه ویَل کا په پښتو له هِره بابه

تا وې نورِی تر ما ښې دِی پسی درومه　　راته وایه تر تا ښه دَه بله کومه
چه مِی ستا وَ خرخشو ته نظر وَکړ　　دَ جهان په مخ به نه وی هسی سلومه[4]
دَ خاطر مرغه می ستا په زلفو بند شو　　اوس به چرته ځِی چه نښتی دَی په لومه
دا چه وایې درومه صبر کړه له ما نه　　بیا می کومه بې صبری وه در معلومه
په عاشق باندی ئې تل ظلم و ستم وِی　　ستا دَ سترگُو ویره نشِی له مظلومه
زه لا اوس په زړه تنگی نوی عاشق یم　　په خندا خندا بورجل لَرَه را درومه

په خوشحال باندی که تل نارې سورې وِی
باز پروا کا دَ کارگانُو له هجومه؟

تا هنر دَ سرداریِ نه زده بهرامه　　سرداری دی په خپل دور کړه بد نامه
هم تمامی خیلخانې لَرَه بلا شوې　　هم خپل ځان لَرَه بلا شوې بد فرجامه
تا طاهر دَکم عقلی په جرگه مړ کړ　　اوس فارغ شوې دَ طاهر[5] له انتقامه
تا خپل ځان لَرَه دَ مرگ رخنه پیدا کړه　　خیلخانه دی په بد خوی کړه بې آرامه

---

۱. څو پانه څی بلا له ځانه خویشَ.
۲. په پیغام د بوسې سود د خوشحال نشی.
۳. که ځما.
٤. څرگند، نوموړی.
۵. ظاهر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دا هسی بد خویی بې بخت نه یې — چه لا نه یې دَ خونی هاتی تر زاله
مشر ورور دی په زندان کړ ته خانی کړې — دا خانی دِ شه په ځان پورِی حرامه
چه خانی ته دِ هوس دی زړه په زور کړ — لا ځایی وه ستا دَ زړه اندیښنه خامه
نور دی نوم د ما دَ زویُو په شمار شمار مشه
د خوشحال خټک وینا پدا تمامه

تل په ځان کښیږدې تازه تازه نومونه — زه دِ بیژنم دَ زلفو په خمونه
نه ئې څوک وینی په سترګو نه په خون کښ — چه را رسی ستا له غمه دا غمونه
که می ته دَ زړه له سوزه خبر نه یې — خبردار می پدا حال دی عالمونه
لکه ستا باڼه په شمار په حساب ندی — هسی ستا دَ سترګو ډیر دِی ستمونه
بیا مِی هسی دا غمزې په غشیو وله — لکه تل دی په ما خوار کړل کرمونه
نه چه زه یواځی ناست یمه ویرژلَی — لور په لور دِی ستا له لاسه ماتمونه
ستا دَ تورُی دَ ګزار حاجت هیڅ نشته — په وکیل ئې د عالم خیژی دمونه
مګر څوک په غاړُو غرونو ژوندی ګرزی — ستا سپرۇ په وینُو وَلړل سمونه
چه ډیر ډیر به ئې کښیښول پرې پرهارونه — طبیبانُو څخه ورک شول مرهمونه
اوس دِ غم لکه لوی غر دَی راته پاتُو — غر به نه اوړی دَ چا په اړمونه
یا دِ ستا دَ مخ ثنا خوشحال خټک کښی — یا دی نه نیسی په ګوتو قلمونه
چه خوشحال ئې په کاغذ یا په قلم کښی
په خاطر کښې هونبره ندی المونه

تل چه ارته لمن څکوی په مځکه — غره توب لرې دَ مخ په خوبی ځکه
په بسیر دی رنګارنګه ټکی ګوره — پدا شان به ښایسته نه وِی لوڅکه
چه دا هسی شیوه ګره ځنی زو وې — سَړی نه وُ ښاپیرَی وُ ستا ادکه
دَ مستی له مخه دا پریشان ویَل کړم — چه دی مزَی دَ ژوندون بولم څو ټکه
زه به تا وَته نژدې شم تا به ګورم — که د ما ګنده نه نکیږِی ستا کرکه
په بوسه می دَ لبانو سر فراز کړه — همیشه په زړه لَرَم دَ شربت سکه[1]
لیونی دی د جمال نه یَم نور څه یم — چه پخپله خونه نه پریږدم کځکه
لَون لَون شو لانونه[2] دَ شاهانۇ — دَ هر در رالَرَه بس دِی څو کنډکه
سر بازم وصال دی غواړم هغه زه یم — لکه څوک چه په بل لوری غواړِی ورکه
دَ ښایست بخره ئې ورکړه د ترکانُو[3] — محبت را پیدا کیږِی له تاجکه
چه ئې توره په کار نه وِی حبطه دَه — که ئې روغه وِی دَ سپینُو زرُو تکه[4]
مګر تا څخه سامان دَ سلطنت دَی:
چه په هوډ می سپینه خوله غواړې ختکه!

تور وربل دِ په سپین مخ را آشفته شه — سمن زار دِ په سنبل کښ نهفته شه
عاشقانو دِ آرزو وکړه لیدن ته — چه دَ کښلِی مخ صفت دِ شنفته شه

---

۱. محشی تنده ورته لیکلې ده په چاپی نسخه (څکه) لیکلې ده، یعنی ذائقه.
۲. محشی ورته طعامونه لیکلی دی.
۳. و ترکانو.
٤. د قندهار په اصطلاح تیکی یعنی غلاف.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه خو سر له غرفې هسک کړه وئې گوره
لاله زار دِ په جوار کښ شگفته شه

تا چه زلفی پیچاپیچ سَره وَلول کړې
په گلونو کښ یو تور منگور خفته شه

هغه دُر دِ فخر کا که ئې تمیز شته
چه ئې پاسه دَ تیکی په تار سفته شه

ستا دیوال مگر دَ عشق په خښتو روغ دی
چه ئې شیخ تر سیورِی کښیناست آشفته شه

ځکه هسی رنگه بوی لَرِی خوشحاله
دا غزل چه دَ بهار په وخت گفته شه

توره چه تیریږِی خو گزار لَرَه کنه
زلفی چه وَلَول شِی خو خپل یار لَره کنه

ولی راته وایې چه په کښلیو نظر مکړه
سترگی چه پیدا دِی خپل خپل کار لَره کنه

شیخ دِ نمونځ روژه کا زه به ډکی پیالې اخلم
هر سړَی پیدا دَی خپل خپل کار لَره کنه

تا وې چه ځما دَ خولې بوسه لکه دارو دَه
غواړم دا دارو دَ زړه پرهار لَره کنه

وینی مِی دَ زړه خورې مگر نور څه لَره ندی
زړه ځما پیدا دَی تا خونخوار لَره کنه

څه ژړا فریاد کړې دَ شهیَ دَ تورو زلفو
ته ورتلې پخپله دې تور مار لَره کنه

خود به ستا تر مخه دَ گیاه غُنډِی څرگند شی
گل دَ لاله راوړه خپل رخسار لَره کنه'

مَی شته چنگ و نَی شته دَ خپل یار سَرَه خوشحاله
خپل بیاض په لاس کښ خو گلزار لره کنه

تونگران په ملک و مال لَری تکیه
درویشان په ذوالجلال لَری تکیه

دَ عارف ژبه ئې بند کړه له مقاله
عالمان په قیل و قال لَری تکیه

دَ عاشق سَرَه چه هونبره استغنا کا
ښایسته پخپل جمال لَری تکیه

که تکښه دَه خو تکښه دَ یوه خدای دَه
چه په بل ئې کړې څه حال لَری تکیه

دا نابودی تکئې گوره دَ وگړِی
چه په ستورِی چه په فال لَرِی تکیه

دَ دنیا تکئې ئې ولیدې په سترگو
نور به چا وته خوشحال لَرِی تکیه

تر هر چا دَی د ما یار ښه
شکر لب و شیرین بار ښه[1]

تر سنبولو ئې ښې زلفی
تر گلونو ئې رخسار ښه

توری سترگی تورِی ورځِی
تور گیسو ئې تار په تار ښه

تنگه خوله ئې نیسته هسته
لکه خوله هسی گفتار ښه

لکه دُر هسی غاښونه
لا تر درو سپین هموار ښه

تر وپښته ئې ملا نریَ
تن ئې لا تر سپین چوتار ښه

قد ئې ښه تر سبر ونی
لکه قد هسی رفتار ښه

چه هر ځای وته ئې گورم
سر تر پایه پریوار ښه

خدایه ماتِی هغه خولې کړې
چه به وایی هندو بار ښه

هونبره کلی ډیر ښهرونه
پکښی نشته یَو نگار ښه

چه پکښې خواږه یاران دِی
پیښور تر هر دیار ښه

په موسم دَ ښو گلونو[2]
تر هر څه دَ میر ښکار ښه

ښه په هند کښ چنبا گل دی
تر دا گل دَ وطن خار ښه

---

۱. خدایه راکړه د ما یار ښه شکر لب و شیرین کار ښه.
۲. دَ دریې وروستنی بیته له یوې قلمی نسخې څخه را نقل شوه، په نورو کښ نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ سرای قدر نور چا نزده
په خوشحال دَی تر فرخار ښه

تا وژلی هم له خپله لاسه ښخ کړه — له دِ زړه باندِ یخیږی زړه پرې یخ کړه
رقیبان دِ لکه سپی دِی په کوڅه کښ — چه انګړِ دِ پاکیزه شی واړه چخ کړه
دَ جنت میوې[1] میِ نورُو ته بخښلی — کله کله ځما په خوله سیب دَ زنخ کړه
هغه واړه مهیا دی په هجران کښ — چه واعظ وَ ما ته شرحَ دَ دوږخ کړه
که پرواز دِ دَ شهباز دَ شاهین ندی — دَ مطلوب په لوری پرونه دَ ملخ کړه
چه دَ قدر دَ وصال نه وُ خوشحاله
په فراق دِ ښو یارانو اوس آوخ کړه

ته چه دا حسن لرینه — ځکه هونبره کبر کړینه
تورِی سترګی په کجلو — په تنبولو شونډی سرینه
په مثال لکه شاهین یې — چه دَ زړونو غوښی خورینه
که ته هر څو ښایسته یې — کبر مکړه وَ به مرینه
دَ خوشحال خاطر مفت ندی
فهم وکړه چه ئې وړینه

ته چه هسی په غوغا دومې سیلابه — ولی هسی په ساعت کښ شې بې آبه
آفرین دِ په همت دَ لوی دریاب شِی — چه په هیچری ئې چار نده کریابه
چه په پورته د کاغذ وګډیِ[2] دومی — که رشتیا ده دا دِ دومی بې طنابه
د طوطی ژبه استاد غواړی د نطق — ګنګه دَی به لا بتر وُ تر غرابه
چه په مخ کښ دِ نابود شِی واړه ستورِی — د اسمان په ستریو وخیژه آفتابه
که لمبې ور باندِی بلی کا ایرې شِی — د ژوندون هنر به نه ځِی له سیمابه
له یاقوته دِ هاله سیالی شِبَه[3] کا — که د اور په تاو کښ دا نشِی بې آبه
چه مرغونه وزر بیا مومی آلوزی — هیڅ مقصود تر سَره نه ځِی بې اسابه
په ځوانیِ کښ اوده وُ په زورِ والِی
د خوشحال سترګی بیداری شوې له خوابَه

چه په درست تومن اوخاره[4] — نن هغه ده ځما یاره[5]
لا جنو تی سرکُنډې — چه حجاب نه کا له پلاره
یَو سورکی پیزوان په پوزه — ور بلوتَی یو څو تاره
مخ نسرینه مه جبینه — سنبل مویه پری واره
شکر لبه پر طربه — هوسیِ سترګی ګل رخساره

---

۱. منې.
۲. کاغذ باد.
۳. په چاپی نسخه کښ لمړی توری زیر او دوهم توری زور لری، په قلمی نسه کښ محشی (مشکنې) ورته کښلی دی، چه په مصونوعی مریِ ځنی مطلب دی.
٤. ظاهر، ښکاره، مشهور.
۵. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قد عرعره مو کمره — سر تر پایَ قلم کاره
په زړه سنګه شوخه شنګه — جفا خویه زره آزاره
زه ئی قتل په لیدل یم — دا را نه ده پروا داره
چه می نوم ورته څوک اخلی — و ښکنځولوُ ته تیاره
څه کړم کوم فکر علاج کړم — دم واهه نشِی له ډاره
د دی خوی خصلت دا هسی — ځما دَه مینه بسیاره
دا یَو څه علامت وشو — په ما خوار دَ خدای دَپاره
که پَټ نیاز ورځنی غواړم — په نیاز نه ده خبرداره
که خپل زور باندی ښکاره کړم — خیلخانه لَرِی خونخواره
که ئی وغواړم په زرُو — زر هم ډیر غواړی بی شماره
نه په زور شی نه په زر شِی — په جهان دِی دا دوه کاره

دَ خوشحال تکیه په خدای دَه
بیا پتا دَه شیخ رحمکاره

چه پلَو له مخه نه اخلِی دلبره — مگر شپه دَ خوار عاشق شوه بی سحره
نه ئی زړه په ما نرمیږِی نه گروهیږِی[1] — خدایه څه مِی سریکار شُو له کافره
نه مِی خوب نه مِی قرار نه مِی آرام شته — همیشه را باندِی تبه وِی شیبره[2]
دَ وصال امید رمق دَی لَږ را پاته — او کنه بیلتانه وَوژلم اکبره!
په یَوَه نفس کښ زر خطونه راوړِی — په هر لور چه غورزَوَم دَ زړه کوتره
دَ معشوقی په پالنګ به هغه خیژِی — چه له سَرَه نه بیرون کا دَ سرویره
غلیواز چه هنر نه لَرِی آزاد دَی — باز په دواړُو پښو بندی دَی له هنره
څه وه څه شوه خبر نه یَم بیا به څه شِی — ای یوه خدایه ځما په حال خبره
څه یَوَه نیزه څه دوه څه تر دا زیاتی — دَ غریق اوبه چه پاس واوړِی تر سره
مگر خضر می مدد شِی دعا را کا — چه لاهو بیږِی مِی وَوزِی له خطره

څو ئی ځله هر ساعت شِی هونبره ځله
دَ خوشحال سینه لګیږِی له حجره

چه په عشق کښ ئې و نورُو ته پیغور شه — اخ چه لاس په لاس په دَه پورِی دا تور شه
محتسب چه په اهداد وُ دَ مستانو — دَ رندانُو سَرَه ناست دَی باده خور شه
چه پرون ئې فاسقانُو سَرَه جنګ وُ — نن هغه تر فاسقانُو لا څه نور شه
چه غیبت ئې بداوه دَ بل تر زنانه[3] — راشه ګوره په عیبت دَ پلارو مور شه
که دَ ږیږِی په وکښل ئې ورته وایم — نصیحت دَ نیکخواهانُو باندِی اور شه
ګوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو — نن چه دا دریاب را وَخوت موج ئې زور شه
صنوبر چه هونبره ضیره ډیره لوئی غوښته — ځکه هسی په باد ته په باد نسکور شه
چه ئې زړه تر کانِی سخت هغه مِی یار دی — بدِی بخری څه ځما کانِی په کور شه
توری سترګی ئې بلا دِی عاشق ګوره — په بلا باندِی ور درومِی کر و ګور شه

---

۱. گروهیدل یعنی گرویدن، پیروی نمودن.
۲. شیبره یعنی محرقه تبه، چه په پښتو ئی لویه تبه یا توره تبه هم بولی.
۳. تر زیانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دَ خپل عمر دلیل وکړه خوشحاله
چه لاله په باغ کښ وَغوړیده خپور شه

چه پیدا چیرِی په ملک کښ یو حبیب شه — لکه خار ورته په څنګ کښ بل رقیب شه
محمد (ﷺ) ته ابو جهل نصیحت کا — راشه ګوره څک رنځور شه څوک طبیب شه
دَ دانا پخپل وطن کښ قدر نه وِی — دُر هاله قدر پیدا کړ چه غریب شه
په چمن کښ رنګارنګ ګلونه ډیر دی — دَ زړه داغ می دَ لاله دَ زړه نصیب شه
که ئې رنګ و بوی و ګل نه وَی ورکړی — مبتلا به باندِی ولی عندلیب شه
راشه تور و سپین دَ سترګو ننداره کړه — هغه یار را سَرَه لا تر دا قریب شه
چه پرون را سَرَه یار وُ خبر نه یم — نن له ما نه بیا ویزار په کوم تقریب شه
تناوُنه ئې دَ زلفو دِی دا زړه مِی — لکه ملک دَ یاغی لاندِی تر تخریب شه

چه ئې پریښوه یارِی دَ لیونیُو
ګمان مکړه چه خوشحال خټک لبیب شه

چه می زړه پرې ښه کیده له واړُو بد شه — ښه خو دا چه اوس یواځی دا حد شه
که ژوندُون دَ خلقو دا دَی چه لیده شِی — ښه وَ ما ته مړِی خلق دَ لحد شه
دَ دنیا یاران مِی ولیدَل په سترګو — هر سړَی ځما په سترګو لکه دد شه
نه حیا شته نه وفا شته نه خپلوی شته — خلق واړه په معنی لکه مرتد شه
چه ئې نن کانده له ما سَرَه خپل قوم کا — مګر دا جور له قومه په احمد شه
تفحص دَ تورو سپین نشته په چا کښ — دَ همه عالم په سترګو کښ رمد شه
نور به چا ته یادَوَم چه رد ګمراه دِی — چه پیدا ځما له ځانه خلق رد شه
فرزندان چه مِی له ګیډی نه پیدا دِی — پوخ ځما له نا خلفو نه کبد شه
په طالع په بخت دَ مال و ملک څښتن دِی — بخت هغه دَی چه په بخره دَ بخرد شه
له هغه بخته ځما توره بلا دَه: — چه له هَرَه ناهمواره په مدد شه
چه دَ پلار له ځانه ښه زویه پیدا شِی — ته به وایې چه ژوندون ئې مجدد شه
چه قابل ئې پیدا نشِی په اولاد کښ — که هزار زویه دَ پلار وِی بې ولد شه
دَ بهار ګلونه هیڅ دِی چه تیریږِی — ښه هغه وَ ما ته ګل دَی چه سرمد شه
که په ذات کښ دَ خوشحال آل و اولاد شته — په صفات کښ لم یلد و لم یولد شه

یخ دَ نمر وَ تا وته نه دَرِی خوشحاله!
په دا څه که یَو څو ورځِی منجمد شه

چه ګټل خورول بخښل کا ځوان هغه — چه توره[1] لَرِی دَ توری خان هغه
کان دَ لعل دَ یاقوت دَ ګوهر څه دَی — چه احسان ترې پیدا کیږِی کان هغه
چه ئې ته په ګیډه وخورې حبطه شِی — دَ مجلس سَرَه چه خوړ شِی خوان هغه
که د مال دَی که دَ ملک دَی که د لیچو — چه ئې توان دَ چا پکار شی توان هغه
په تمامه شپه په ورځ په میاشته کال کښ — چه دَ خدَی په یادو درومی آن هغه
چه دِ څوک دَ وړاندِی وروستو ځی دا څه شِی — په تنها وجود چه شان دَی شان هغه

وَ نور چا وته وران مه وایه خوشحاله
چه په قول عهد وران شو وران هغه

---

۱. پیسې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دا هسی ښایسته یې زیړه ګله ځکه تا په ځان شیدا کړمه بلبله
چه ئې طور ستا دَ تورُو زلفو واخیست ځکه بوی دَ مهر نه ځی له سنبله
دَ لبانُو بوسه بیا ورکړه مشتاق ته چه مستی ئې لا اثر وکی تر مله
چه په پټُو سترګو ناست لیدل دَ یار کړم خلق څه خبر له هسی رنګه شغله[1]
راشه خپل وژلی ګوره پخپل وَر کښ په غمزو په خرخښو په تغافله
چه دَ خلقُو له نظره ئې امان وِی همیشه وربانديِ لولم حُلور قله
لکه یار را سَرَه وُ په هغه شان دی ښه چه بیا د مخ توری وشو چغله
لا به کله سر ځما په غیږ کښ کښیږدې چه دَ مښکُو بوی دی درُومی له کاکله
څوک چه صبر ستا له مخه راته وایی ځما څه غرض له صبر و تحمله!
درست عالم د په خوشحال باندِی غوغا کا
باز پروا کا[2] دَ کارګانُو له غلغله

چه دا هسی په پالنګ راغله نوخیزه الوداع دَه دَ خوشحال ختک پرهیزه
عقل و عشق چه سَرَه دواړه په دعوه شی بل مجال دَ عقل نشته بې ګریزه
هم پخپله جنګ آغاز کا جنګیالیِ هم پخپله صلح کاندِی صلح آمیزه
په بازی بازی وژلی کُټل نشی په خندا خندا خونونه کا خونریزه
زه د کښلیوُ په دا کار پوری حیران یم چه له چا نه زده کَوِی هونبره مکیزه
که له دله ئې شلوم شلوله نشِی دَ دلبرُو یاری څو ده دلاویزه
غچول ئې هسی نه دِی چه څه پریږدِی تر الماس ئې دَ غمزې توره دَه تیزه
قند و ګل سَرَه دا هونبره لذت نکا چه خوله ورکا دَ زورل سَرَه آمیزه
د معشوقی نوم عاشق په جهان خور کا د شیرینی بازار تود دَی له پرویزه
که می بې له تا نه نوره یاری وکړه راته ګوره را څکوم حدیث په بیزه
په کاته کاته زړه لا درته تاو تاو شِی
دَ لرګی لښتی په غاښ کړې زیز مزیزه

چه د زړه اخلاص د نه وِی له معبوده لا عجب که ئې راضی کړې له سجوده
محرمانو اجازت موندلی نه دَی ګنډه ډیر به ئې خبر کړل له دې سوده
محبت غلام بادشاه بادشاه غلام کا خبر واخله له ایازه له محموده
خدای ځما تر فهم ښه[3] د عشق هنر کړ که دا چار ده نور عالم وته نابوده
تورو زاغو د ګلونو قدر څه زده له جماله ئې بلبله شوه خوشنوده
په سند به د همه زړونو مردود شې که د چار شِی تر یوه پوري مردوده
تر مطلوبه پوری شرط د رسیدو دَی که تمامه لار په وینو شی آلوده
خو یَو بخت د ناسازی را سَره نکا تل کینه کَوه له ما سره حسوده
کل مقصود دَ زړه هورې چه هغه یار وی بخته راشه ته می وروړه تر مقصوده
ما خوشحال ئې سودا کړې نادیده دَه
که کالی په بها نه ځِی بې نموده

---

۱. شخوله.
۲. باز پرواز کا.
۳. خوښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه می ستا کوخه مأوا شه
غم ځما له زړه سوا شه
ستا کوخه لکه بهشت ده
په بهشت کښ مِی زړه وا شه
زړه می ستا دَ مخ په دور
له چمنه بې پروا شه
هغه راز چه دَ خلوت وُ
وَ هر چا وَته رسوا شه
عالم درد لَړه دوا کا
دَ یار درد ځما دوا شه
سانه ورو وهَه په زلفو
پکښې زړه مِی سر هوا شه
چه ته مهر باندِی نکړې
خوشحال ځکه بینوا شه

چه دَ دواړو سترګو شیر در څخه شته
پر ئې خوره له ځانه سیر در څخه شته
آئنې وته نظر کړه او گل بوی کړه[1]
چه خپل مخ دَ گل په څیر در څخه شته
که د زړه ځما په زړه دَی چه ئې ټول کړې
ټولَوَه ئې چه کمشیر[2] در څخه شته
ډیر به ما غُندِی په عقل تیر و بیر کړې
چه وربل دِ تیر و بیر در څخه شته
تل دعا دربانديِ کا ځنی خبریږه
یو څو خوار له دله هیر در څخه شته
که جمال که ناز و خیال که کرشمې دِی
دا تر شمار تر حساب تیر در څخه شته
لَږ دَ مهر دَ وفا خویونه زده کړه
دَ جفا خویونه ډیر در څخه شته
عاشقان غریبان وژنه صرفه مکړه
دَ غمزې تیره شمشیر در څخه شته
لکه ډک مهر دَ خولې په خوشحال وکړه
خو که تش مهر برسیر در څخه شته

چه دا هسی رنگ مانې کړې بې گناهَ
ویره نه کړې دَ عاشق دَ زړه له آهَ
چه په هر لورِی روانه په ښیوه شې
در سره ځما دعا درومی همراهَ
چه دِ هونبره ډیر دماغ وته وَگورم
بل دِ سیال په جهان نشته بې بادشاهَ
معشوقه می دَ عاشق غندی نه نه کا
گل بورا وته ونه وې توره سیاهَ
یا په ما باندِی مَیَنه کړې دلبره
یا می مینه ځنی ماته کړې اللّٰهَ
چا ته حال دَ زړه معلوم کړم خبر نه یم
یَو نیکخواه په جهان نشته بې بدخواهَ
رقیبان دِ غوغا کا پروا مِی نشِی
شیر به کومه اندیښنه کا له روباهَ
په یوه گزار ئې درست مقصود پوره شو
چه نگاه ئې په خوشحال وشو ناگاهَ

چه له هر چا تمع پرې کړې سلطانی ده
که دِ زړه په خاموشی کښ سبحانی ده
دَ خاتم دَ سخاوت خبری مکړه
لا پدا کښ هم دَ طمعی نښانی ده
په څو رنگه دَ یاریِ صفت کیږِی
زبانی یاری، نانی یاری، جانی ده
تر جانی یارانو هر څه صدقه کړه
هم پدا سبب پکار دنیا فانی ده
دَ دنیا په پریشانی کښ جمعیت دَی
دَ دنیا په جمعیت کښ پریشانی ده
چه له دوسته له دښمنه ښه سلوک کا
دَ هغو سَرَیُو ښه زندگانی ده
چه په کور کښ می څه وُ تر واړو تیر شُوم
و خپل یار وَته می هسی مهمانی ده

---

۱. نظر کړه گل بسو کړې.
۲. پیوندول، یو ځای کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زرګونه کتابونه ملا لولي الف بس که ئې غرض مسلمانی ده
په نادان باندې هم رحم شته خوشحاله
معذرت د نادانانو، نادانی ده

چه دا هسی ئې آغازه عربده کړه مګر تشه ئې له میو میکده کړه
عقل ډیره شعبده لَرِی په میُو ساقی تار پتار ئې هره شعبده کړه
ښه جمال لَره پیدا کړه ځما سترګی له غه پسه ئې جمال مشاهده کړه
یَو ځل بیا له زیبا مخه پَلَو واخله دا په عم کښ پراته لا په غمزده کړه
ستا له غمه چه ډیر ډیر همیشه ژاړم د واړه سترګو مِی خجله نربده[1] کړه
دَ ویشتلو آه چه ولګی ښه ند لا دَوخته ئې دَ زړه له حاله زده کړه
دَ قلم له سَرَه تور لوګی روان شو
چه خوشحال دَ دې غزل مسوده کړه

چه بنیاد دَ عاشقِیَ چا کاوه دا ئې څه کړه پدا کار نه پوهیده
په جهان ئې یوه څه بلا پیدا کړه یوه خدایه کور ئې وران کړې د هغه
دَ هغه جهان دوږخ په غوږو اروم دا دوږخ می پدا سترګو ولیده
څوک ناحق دَ بیلتانه له لاسه ژاړی آشنایی دَه چه تاختونه کا په زړه
دَ هلک له لاسه والوزی مرغیَ په ژړا ور پسی سرَه کا دوه لیمه
هغه وخت چه دَ زانګو او دَ وُنِی وُ په مرغیَ هیڅ نظر نه وُ دَ ده
څو لوئیږی آشنایی پرې ډیریږی درومی درومی په اوړو کښ ښه وینبته
دَ وصال قدر عمجنو دَ فراق زده دَ تشنه ژوندُون په څه دَی په اُوبه
په حدونو سَرَه ولاړو اوس خوشحاله
په کوم لور نه سَرَه مُو مُو زه او ته!

چه ئې میاشت کړه دَ اسمان دَ پاسه شقه چه آفتاب ئې را ښکاره کړ له شفقه
چه په سر باندې ئې ابر سایه بان وَه چه ئې پاتو جبرئیل شوله ابلقه
چه خوږې ئې دَ خولې لاړی تر عسلو چه همه علم ئې زده شو بې سبقه
چه جمال ئې ښایسته په ملاحت وُ چه دَ مښکو بوی ئې هیڅ وُ تر عرقه
چه سایه ئې دَ وجود په مځکه نه وه چه بره ورته ګویا شو له طبقَ
چه ئې تار په تار دَ باد په مخ خواړه[2] کړل دَ تورات و دَ انجیل واړه ورقه
دواړه[3] کوَن په طفیل دَ هغه دی مرتب او مهیا په ډیر رونقَ
چه دوست دار دَ څلور یار دَ اهل بیت دی په هغو دَ ښو ګواهی وله مطلقه
دَ عربو[4] ثنا هیڅ ورنه رَسیږی
دَ خوشحال ژبه منبود کاندی ناحقه

---

۱. "نربدا" یو رود دِ په هند کښ.
۲. خپاره.
۳. چه کونین په طفیل.
٤. چه عرب ئې و ثنا ته نه رسیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه له عشقه بله چار گنې افزونه
تر دا بله اندیښنه نشته زبونه

باور وَکړه چه د عشق په کاروبار کښې
که زیات نه یم کم هم نه یم تر مجنونه

ظاهری گونه دَ زړه په حال گواهی لی
که هیڅوک ندی خبر له اندرونه

ته ناترس به گوته هم پرې لنده نکړې
که له دوو سترگو روان کړم دوه سیندونه

چه د زړه له تاوه وَوزِی غه خبره[1]
اثر وکاندی آخر په واړه زړونه

کل عالم دا بیلتانه له لاسه زار کا
زه په څو خبرو خوښ یم له بیلتونه

یو ئې قدر دَ وصال راته څرگند کړ
بل ئې سهل را ښکاره کړه نور غمونه

چه تا شان دَ لیلی کړ زه پوهیدلم
چه به ستا له لاسه حُای کړم غاړی غرونه

چه یک لُخته دی خوشحال له زړه نه ویوست
در پوهیږم ډار دِ نکیږِی له خونه

چه مِی ولیده پخپل انگنِ ولاړه[2]
ما په ټیکی سترگی بیا مونده بیا ولاړه

که ښه مخ وته کاته کَول گناه دِی
دا گناه دِ وِی دایم د ما په غاړه

یو څه بڼ[3] زړه ئې راکړ هسِی وایم
چه د ما وَی دَ جهان دلبری واړه

زه جدا له یاره کوم خیر ناصحه!
په ژړا کښې راته وایه خیر غواړه

دَ ښه یار په جدایَی کښې گرم نه یې
که دِ دواړه لیمه ووزِی لا هم ژاړه

دَ طوطی خوراک شکرِی دِی خوشحاله ته
جگی جگی څه خو ورکړه دَ خولې لاړه

چرگ دِ خپل چرگ والی کا که ئې رضا دَه
چه له بازه بازی کا دَ ده قضا ده

هغه چار به مخامخ په مخه ورشِی
چه دَ چا دَ هغې چارِی تقاضا ده

څوک به خوښ سَرَه پرینږدی په جهان کښې
دا دَ حِایه دَ دې دهر اقتضا ده

تیره چار چه یادَوِی فایده ئې کومه
وَ دانا ته مضا واړه مامضا ده

دَ گمان لړی به تار په تار خپرې کا
دَ یقین اندیښنه بهَ تر بیضا[4]ده

دَ خوشحال په ویل غورِ او فکر بویه
چه مونږنه دَ خبرِی په امضا ده

چه می ولیده دَ زړه په سترگو خپل زړه
دَ خپل زړه غُنډی میِ وَ نه لیده بل زړه

عاشقی دَ خدای بلا دَه عاشق مشې
څوک په سرو سکروَټو ینښی لَرِی تل زړه

په وَیل وَیل می هیڅ تقصیر وَ نه کړ
که ستنیږی له دلبرُو په وَیل زړه

عاقبت به آفت سر لَرَه پیدا کا
چه جار وَزِی دَ بتانو په بورجل زړه

وُر ئې واچَول دَ زلغو ځنځیرُونه
که هر گز آموخته نه وُ په ټرِل زړه

دَ خپل سر په مهر هم دا هسی نه وِی[5]
لکه خوښ شِی دَ دلبرُو په ښکنځل زړه

ډیر ئې صبر شکیب وَکړ نه پایږی
نور له تنه جدا کیږِی په نیوَل زړه

---

۱. غه خبره چه د زړه له تاوه ووزی.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښې نسته له یوې قلمی څخه نقل شوه.
۳. په اصلی نسخه کښې بڼ دی په معنی د بیرندوکی. د پښتو مرکې په لوی قاموس کښې بڼ په معنی د رنگ لیکلی دی په قندهار کښې هم دا کلمه شته مثلاً وایی تور بڼ وغیره، دلته هم ورسره جوړیږی یعنی څنگه زړه ئې راکښې.
٤. محشی ورته کښلی دِی چه مطلب لمر دی.
٥. د خپل پیر دعا هم هَسِی رنگه نه وِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال خټک فریاد له نورُو ندِی:
په دَه هونبره چاری وکړې واړه خپل زړه

چه وایم هغه نکا دا ځما زویه گمراه — اغیزه هیڅ پرې نشی یا خو ما گنې بدخواه
که کار په دیو نشی په شماره دِی دَ غوییو — کمیَ دَی دا دَ دیو که د ما دی دا گناه
که ما دَ ځان بدخواه گنې دا لا بله بلا ده — هیڅ پلار به په جهان بدخواه دَ زویه وِی آه آه
چه پلار دَ چا مزَری وِی مزر کتَی ورځنی زیږی — د ما زویه وگوره دَ جیفې گیدړ روباه
څو ډیر دِی که قابل وَی دا به څه بلا ښه کار وُ — یو شیر دَ درگه ښه دَی نه گیدړ پکښی پنجاه
د نورو نوم څه اخلم د ټومی[1] بیوجه څو دِی — یا عاق یا عاق ته روغ دی خو دَ واړُو مخ سیاه
دَ ما په ناله زرشول دَ بی بی په ذات زرنځ شول — زرنځ په نرخ دَ زرو کا قدرت لَرِی آله
هر کار ئې په تقلید دی تحقیق نلَرِی پذات کښی — نه نام نه ملگری شته[2] هونبره گنج هونبره سپاه

ارمان ارمان چه زوړ شوم یوَ قابل زویه می نشته
چه زه خوشحال دعا گړم په سبا او په بیگاه

چه تا وَته نظر کړم نور مِی هیر دِی ښایسته — په طور دِ مین یم گنه[3] ډیر دِی ښایسته
هم ځان راته ښکاره کا هم می ورک شِی ژر له سترگو — پدا کلی کښی واړه پری څیر دِی ښایسته
تلخی ئې دَ هجران بده بلا ده عاشق وژنِی — چه دا ئې را په یاد شِی څه گنډ هیر دِی ښایسته
یاران لَرِی زرگونه دَ هر چا سَرَه ساز باز گا — په قول په وعده ځکه تیر بیر دِی ښایسته
تل جور تل جفا ستمونه په عاشق کا — په دا واړو کارونو کله سیر دِی ښایسته
دَ چین او دَ ماچین می اروبدلی دِی په غوږو — په سترگو می لیدلِی دَ بونیر دِی ښایسته

ځوانی ولاړه خوشحاله راوړه زر که عاشقی کړې
یا زر دِی یا ځوانی چه ورته زیر دِی ښایسته

چه پریوزِی څوک له پاڼه مومیا یی ورلَره بویه — په کور کښی چه تیار شی روښنائی ور لَره بویه
چه کار دَ چا مشکل شِی تدبیر وبله کښینی — دا کار څه آسان ندی دَنائی ور لَره بویه
په کانې کښی مرآت شته دَ کیمیا بوټی په غره کښی — تلب چه د دې کار کا بینائې ور لَره بویه
که لُور دَ اورنگزیب وِی معشوقه په اصل لویه — دا کار ئې منظور ندَی پارسائی ور لَره بویه
که هر څو ښایسته وِی معشوقه په هنر پسنده — دا کار ئې هم پکار دَی بخت ځائی ور لَره بویه
که څوک ښایسته غوارِی په کوڅه کوڅه دِ گرزی — په هر ښهر په کلی گدائی ور لَره بویه

یَو زړه دَ خوشحال ندِی چه جهان پکښی لیده شِی
دَ هر چا زړه مرآت دَی صفائی ور لَره بویه

چه وفا ئې له چا نه مونده په مځکه — وَ اسمان وته روان شو عیسی (ﷺ) ځکه
په زرگونُو راته لاف کړې اوس یو نشته — آشنایِی له هر چا ښه دَه بې ختګه
دَ هغو له خولې کړې خبرِی اَورم — چه به ما وَرته کاته کوَل په کرکه
دَ راحت په وخت چه تَل تر تا ځاریږی — په سختی کښی ویزاریږِی له ابکه[4]

---

۱. ټولی، ټبر.
۲. نه ملک گیری شته.
۳. که نه.
٤. یعنی پلار.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وی واړه په احسان ځما بنده دَی
همګی ئې زیست روزګار وُ له کوتکه
دَ معنی په سترګو ګوره که دانا یې
په ظاهر جامه که سَه بریښی لټکه[1]
مروت یاری تړې مه غواړه خوشحاله
هر سړَی چه اُوبه وَخښی له اټکه

چه نه لَړی ننګونه
وئې مه وینې رنګونه
دا د ننګ دَپاره ګرزم
پدا هسی ګړنګونه
صد رحمت را باندِی سَبائی
پدا هسی آهنګونه
په څو به ځنی درومی
چه دَ زړه لَرم زنګونه
مهدی له غاره ووزه
کښیږده پښه په پالنګونه
نه دین شته نه آئین شته
شرم لاړ په فرسنګونه
مختورن[2] ظالمان ډیر دِی
چه آخلی قلنګونه
دَ عدل توره واخله
ملک اسلام کړه په جنګونه
بیداره اوسه زرکښ
شاهین[3] ګرزی په څنګونه
خوشحاله فهم وکړه
چه پر یوزی خرسنګونه

چه ئې بخره ازلی راغله اصیله[4]
دا فلک ئې همیشه ګرزی په سیله
چه عزیز ئې پخپل فضل و په کرم کړل
چار به نشِی د هغو چیری ذلیله
چه پخپله ئې عطا په خلقُو نه کا
دَ هر مال بخره به واخلی له بخیله
دَ حاتم په مسند ناست هغه زلمَی دی
چه دنیا ئې په هر چا باندِی سبیله
دَ عارف په بخره علم لدُنی دی
په الست ئې روزی شوی بې تحصیله
چه ئې واړه آمنا و صدقنا کړه
دَ دانا وینا به نه وِی بې تاویله
دَ دې دور درویشان خلیفه بس دی
اوس خپل ځان لَړه بل کار کړه عزازیله
که مکامل دِ په جهان هغه کسان دِی
چه فارغ دِی دَ دنیا له قال و قیله
عالمان دِی ره زنان چه غواړی نغاړی
عالم عالم لَړه زده کړی څو دلیله
دا جاهل شیخان شیخان نه دی شیطان دی
چه فساد ئې پیدا کیږِی له تهلیله
که دَ یاره نه جدا وِی دوه درې لویشتی
و عاشق وَته سَکاریږِی دوه دری میله
زه هم ځکه په جهان کښ بې عدیل یم
په جمال مِی معشوقه دَه بې عدیله
چه آرام ئې دَ خپل یار په لیدوُ وشو
دَ خوشحال له دله څه غواړې تعجیله!

چه ئې خوب په پالنګ نه وُ بې د پرو له بالښته
راشه ګوره نندارہ ک/ره تر سر لاندی اُومه خښته
چه فانی دنیا دنی دَه بود ئې نشته ناهنی[5] ده
ځکه دا ده اې نادانه د هوښیار تر فهم زشته
دا دنیا خارشتی بزه ده په ساتل ئې څه مزه ده
شپون ئې وشړی له بزو نه چه ئې پوه شی له خارښته

---

۱. یعنی هغه توره چه په جنګ کښ کار نه کوی، پخه اوښتې توره.
۲. مختوری.
۳. شهباز.
٤. دا بدله په پاپی دیوانو کښ نسته.
۵. تر دې کلمې لاندی محشی "نا هضم" کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هم تول ځی هم دلی[1] دا طوفان دَی که ژلی — چه ئې ویږی[2] مونده نشی، هَی توبه له هسی کښتَه
ما لیدلې پدا چشمانو ورانی مینی دَ شاهانو — یکباره ور ځنی ولاړه چه ئې درسته دنیا غوښته
د لکونو پیدا غول[3] کړه د جهان کنجونه ټول کړه — نه به ته نه به ستا پښت وی، بیا سنجر شو یو څو پښته
د سیلاب په مخ دِ کور دَی دا دَنی فکر دِ نور دَی — چا به نکره هورته خونه چه به دا په سیلاب رغښته[4]
په دنیا کښ که شداد شې بیا به ته په بلا یاد شې — که بهښت په دنیا روغ کړې څه دِ سود دَی له بهښته
هغو[5] یوړله له ځانه دا فانی دنیا اې ځوانه! — چه ئې تار په تار خوره کړه نه هغو چه ئې ونغښته
ما ئې ولیدل کارُونه طور طور رفتارونه: — په ورته په ستغ[6] خَتَنه په تله کنَدِی غُندی رغښته

که کم عقل که کانا[7]یې که هوښیار یې که دانا یې!
د میر باز غُندِی ور زغله د خوشحال غُندی تړې تښته

چه ئې سوز نه وی له سازه — یا ئې سر له[8]سرو نازه
دَ ژوندون راحت ئې کوم دَی — راته وَوایه همرازه!
غم می واړه تار په تار شِی — دَ هر تار له ښه آوازه
ځما لاس له کاره ووزِی — چه په کار کش شې شهبازه
په هر ځای چه ښایسته وِی — تړې سلام می دَی له نیازه

چه دَ کښلیو ننداره کړَم
ورته پاتو شم خوله وازه

چه ئې تا غُندِی را درومی په پوښتنه — رنځوری دَه دَ هغه رنځور سودمنه
دَ بسیر موتی د لاس د سکندر کړ[9] — ښوریده ئې اشارت په جار و تنه
تل په تا پسی غمجن یم هونبره نکړې — چه می وَ پوښتې څه حال لرې غمجنه
که دِ سر له ما نه غوښت لتا می دریغ کړ — بیا هاله وایه وَ ما ته دروغجنه
زړه می ستا په لاسو درکړ تا خراب کړ — هلک څه زده دَ زیبا طوطا ساتنه
خدای دِ لاس دَ هغه چا په ته کښ پرې کا — چه په قصد به پرې کوِی دَ گلووَنه
که یو ځل ئې طماغه[10] له سَرَه پریوزی — چوز و باز ووته څوک ښئی وهنه
که دَ کښلیوُ وعده هر کله خلاف دَه — خدای دِ تا دروغجن نکاندِی په ژمنه

وَ خوشحال ته خو هم دا وایه مطربه
چه ځار ځار کله به رایشې مینه!

---

۱. درمن، دغلې کوټه.
۲. وَږی.
۳. په مجهول واو لښکر او فوج.
٤. چه به مخ د سیلاب رغښتَ.
٥. هغه.
٦. په غره کښ نرۍ او سخته لار.
۷. محشی ناپوه ورته کښلی دی.
۸. په سر و ناز.
۹. د بسیر لولو د لاس د سکندر شوه.
۱۰. محشی ورته ټوپۍ لیکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیران یَم نه پوهیږم چه له یاره مخ پوښل څه — اغیار وته په قهقه لا له ورایه خندیدَل څه
که نه ئې وِی په زړه کښ دَ عاشقه سَره مهر — سکه ده وته دا غنج و دا دلال او دا ښکنځل څه
هغه می چه لیدلَی دَ خپل یار ښایسته مخ دی — که حوری که پری وِی وَ بل مخ وته کتل څه
ښه ئې دِی ویلی چه زړه یو دَی یار دِ یو وی — ښه ده دا خبره چه سر یَو او سودا سل څه
زار ژړا هغه کا چه د یار له مخه دور وِی — وخت دَ یار دَ وصل کوک په کوک ناړې وهَل څه

خوشحال دِ ښه چه مړ کړ ته په کوم توکی دلگیر یی
تر سر دِ صدقه شم گنُدِی تا ته چا ویل څه

خپل پرَدِی چه چا لینده په لاس آخسته — هر یوه کړه په ما تشه درسته درسته
چه قضا د ما د چا په غشِی نه وه — د بادشاه لینده ئې هم کړه په ما سسته
چه تعلیم ئې د سیفې[1] له ما نه آخست — بیا هغو د ما د بدو سیف لوسته
په زرگونو راته لاف کړې د ناریَ — په دولت کښ ئې د ما بلا آخسته
اوس چه ورځی د نکبت راغلې یو نشته — چه ځما دپاره ووزي له بایسته
که بادشاه له تخته پریوزی نا آشنا شی — بادشاهی ده د دولت په تار آمسته[2]
د نکبت ورَځی په مثل د دانو دِی — ښایسته سړَی و باسِی له ښایسته

هنرونه ئې عیبونه شی خوشحاله
د سړی چه چار دَ بخت شِی سسته پُسته

خپله پوهه به لَرم خپله لَره — وَ هر چا ته خپله پوهه دَه کره
که فاسق یم که فاجر یم دَ خپل ځان یم — دَ زاهد دَ عابد څه دِی را سَره
لیونی که مسخره دَی و عالم ته — عالم هم وِی لیونی ته مسخره
په معنی پانِی گلونه دِی خبری — دَ سړِی کرده دَ ونی ثمره
نن یوازِی یک تنها له یاره ښه یم — څوک د غیرو دوهم نه وِی را کره
دَ نور چا غرض پرې نشته چه صراف وِی — هم هغه زده په سَرَه په نا سَرَه
په ښوره مځکه کښ کله شِی گلونه — درته چا وې چه کلونه پرې کره

شاړی[3] تل په کُن پره گرزی[4] خوشحاله
مَړَنیَ لیندیَ به ځِی په سرپره

خوارِه عمر غُنُدی تلنه کوې ښه[5] — په مدت دَ دیدن ژمنه کوې ښه
په ناستې دِ رغیدن دَ بیمار وشی — په وَلاړی پښې پوښتنه کوې ښه
خوی دِ درست دَ ترهیدلی غرخه واخیست — وړاندِی ځې تر شا کتنه کوې ښه
دا دَ زړه ښهر می ستا دَی چه په سترگو — باندِی هر کله ختنه کوې ښه
په خوله ما سَرَه دروغ دروغ یاریَ — ویزارِی دَ زړه دنَنه کوې ښه
هم په څو رنگه غمونُه باندِی کښیږدې — بیا گله له دې غمجنه کوې ښه
هم په څو رنگه عتاب کړې بیا پخپله — بورجل ځای ته می بلنهَ کوې ښه
په زمان کښ یو گلزار دَ وصل نهال کړې — بیا پخپل لاس ئې وکینه کوې ښه

---

۱. محش ورته لیگلی دی چه یوه دعا ده.
۲. محشی ورته لیکلی دی "پیئلی".
۳. شاړ یعنی سست او کاهل.
٤. درومی.
۵. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وصل هجر دِ دا دواړه پخپل لاس دِی چه مانړه له خپل مینه کوې ښه
دَ خوشحال په زړه د کښینښول داغونه
پرې دَ مالګو دُوړَونه کوې ښه

خوله مِی غوښته له نګارِی را ئې نکړه دَ رقیب په خوله شوه آری را ئې نګړه
ما وې دروم ستا له وره دعا راکړه په فریاد او په چیغاری را ئې نګړه
صبوری له جفا کاره یاره غواړم را ئې وکړې ځنی چاری را ئې نګړه
په یوه جلوه له وراړه رغیدې نور دا ځما سترګی بیماری را ئې نګړه
دَ یوې غمزې په طمعه ورته ګوره عمر تیر شو پدا لاری را ئې نګړه
په امید وم چه یَوه پیاله به را کا هغه مستی شراب خواری را ئې نګړه
وَې در به کړم بوسه دَ خوږو شونډُو را نیږدې نیږدې شوه باری را ئې نګړه
ګلدسته ئې چه له باغه وه ویلې که ئې ورکړه و ریباری را ئې نکړه
هسِ نه چه ئې د زړه دلاسا نزده دلاسا لَرِی تیاری را ئې نکړه
زه خوشحال دَ یوه کښلی په طلب وَم
دا فلک لَرِی بسیاری را ئې نګړه

خاتمه که دَ سړِی په خیریت ده تر صحت ئې چار بهتره دَ زحمت دَه
په زحمت کښ ئې نخوت له سَره وزی رنځوری نافی دَ کبر دَ نخوت دَه
هر زحمت چه دَ سړی په وجود ورشی معافی ئې دَ ګناه په روایت دَه
په یوه تبه چه لَږه په چا ورشِی هغه هم د ګناهونو کفارت دَه
په هر چا باندِی چه ډیره تبه ورشی په صحیح چه دغه چار دَ مغفرت دَه
هغه کس ولی دَ خدای دَی ګمان نشته دَ هر چا چه صبوری په مصیبت دَه
غم ښادی چه وَ سړی وته رسیږی همګِی واړه له ځایه په قسمت دَه
په ښادی کښ دِ ئې شکر سړی کاندی په غمونو کښ دَ صبر چار فرحت دَه
چه دا دوه چاری لَرِی حبیب الله دی په وَیل نده دا چار په عنایت دَه
وار په وار به په خوشحال باندِی ور دورمی
هَرَه چار چه دَ محنت یا دَ راحت دَه

څو دَ ملک وارث و نه وهی سرونه هونبره چیری قراریږِی سمی غرونه
یا به ستا په دره ناره وِی یا به ژاړی یا دی تا له لاسه ویر دَ چا په ورونه
رخنه ګر دَ ملک پرې مړده پخپل ملک کښ په حکمت په زر وزور، په لښکرُونه
څو په تورو، په توبریو، په نیز وشی صد چندان شِی په تدبیر په هنرونه
ورور او زوی دَ ملک په کار کښ قتل کیږِی نور په واړو باندِی جوړ شول محضرونه
بې د تیغ له آبه نوری اُوبه نشته چه جنګجوی سَرَه ساړه کا ټټرونه
دَ سردار دَ ریاست و نه په وینو په لیږ شنو دَ اعداء کا ثمرونه
په میدان کښ توئی ښې دِی دَ سر وینی نه چه ډکه سینه وړی له ځګرخونه[1]
یا دَ مرد غُندِی شمله دَ دستار پریږده یا په سر کړه لکه ښځه میزرونه
خدایه چا وته ئې کښم څوک به پرې پوه شِی
ما وَیَلی هر یَو بیت دَی دفترونه

---

۱. نه چه خوږین له عیبه غاړی ځګرنه، یا نغاړی ځګرونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به څه ساتې په پوهه په پندونه
په ویښته سَرَه ټرلی پیوندونه
په یَوه قفص کښې بند کارګه طوطا کړه
سَرَه بیل به وِی دَ هر یوه سندونه
یا کُشتی د زورَوَرُو سره مګړه
یا د دُوی غُنډی پیدا کړه مړوندونه
مور پدا عقل روغ نه یُو لیونې یُو
معشوقه چه و عاشق وته غندونه
عاشقان دَ شاه دَ خولې یُو زر مو نشته
که په سر ئې لیدَل مومو سر ښندونه
چه باور د په رشتیا خبره نکا
وَ هغو وَته به څه خورې سوګندونه
چه ناپوه سَرَه تیریږی ډیر افسوس دی
دَ دانا سړی کیمیا غُنډی ژوندونه
پخپل ښکار پسی به څرنګ باز آلوزی
چه باز دار ئې پسې وا نکا بندونه
دَ شکرو خوند به هیڅ وربانديِ نه وِی
چه خبر وِی دَ خبرو په خوندونه
تا دَ زلفو په زنځیر کښې خوشحال بند کړ
آفرین دی پدا هسی شان بندونه

څوک خبر دی له فتنو د دې جهانه
نوِی نِویی را پیدا شِی له دورانه
ما و تا غُنډی به څو باد وړی یاد کا
که خبر واخلې له مځکی له اسمانه
چه له باده دمه ډک وه که ئې ګورې
باد ئې خاوره په ملکونو کړه پریشانه
په شان شان می دَ وجود نداره وکړه
بیا به هم شِی څو رنګه په څو شانه
نه ئې زر نه جواهر شته یو تاوان دَی
که به ښه کړې ځان ئې خلاص کړه له تاوانه
زمانه می شوه په غاړه اې خوشحاله
که ئې ګورې نه لتانه نه له مانه

څو را سَرَه خلقه جفا ډیره هغه کس کړه
خدای می پدا خوی کښې په ده مینه یَو په لس کړه
زار دَ خوار عاشق دَی دَ محبوبی څه پروا ده
زه وَ غم ته روغ یَم ته تل خانده تل هوس کړه
زړه ئې دَ کافر دَی خو په خوله کلمه لولی
څه ئې راته ستایې ما لیدلې دَه نور بس کړه
ګرزِی په ګلونو کښې ګندګی ور پسی غواړی
څه ئې په جهان کښې بده بخره دَ مګس کړه
ښه چه را پیدا شوې دَ بهار زیږیه ګله
تَل د یادَوَنه غندلیب په هر نفس کړه
لیږ دِی کاروانونه سبا کیږِی اې ساربانه!
پاڅه دَ شتر په غاړه پوری اوس جرس کړه
څه هغه شهباز شه، چه د ځای په سر درودَی
نه لکه دَ کلی کارګه ګرزه غم دَ نس کړه
بخت دَی که طالع دَی که دا خپله فقیری ده
خدای می چه شړیَ برابره دَ اطلس کړه
قدر دَ خپل ځان دَ عافیت ور څخه نه وُ
څکه عاشقی هسی آغازه بوالهوس کړه
نورو حریفانو واړه ډکی پیالې نوش کړې
ښه چه دَ خوشحال پیاله ئې ډکه په بکس[1] کړه

څو جفا را سَرَه ډیره هغه کس کړه
خدای می مینه په ده باندِی یَو په لس کړه[2]
ښه چه راغلې دَ بهار زیږ ګله!
اندیښنه د عندلیب په هر نفس کړه
دَ ګلزار په ګل غرض نکا غُل غواړی
په جهان ئې بده بخره دَ مګس کړه
که زه خوار د دَ ګلونو لایق نه یَم
ستا له باغه عنایت را خار و خس کړه
درست عالم پدا خبره خبر دار دَی
چه بلبله خپلی ژبی په قفس کړه

---

۱. سید راحت زاخیلی لیکی: چه بکس په معنی د خورا لږ او نه څه دی.
۲. خدای می لا وربانديِ مینه یو په لس کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ئې شناخت، علم، ادب لَرَه پیدا کړې
نه چه ګرزه بیهوده چاری عبس کړه

دَ ژوندون په قدر هیڅ خبر دار نه وُ
عاشقی می چه آغازه بوالهوس کړه

کله سول کله ژوندُون بخښل وَ ما ته
دَ عشق اوره په ما چاری دَ ققنس کړه

دَ دنیا غمونه لږ ندی خوشحاله
نن دَ یار وَ مخ ته ګوره واړه پس کړه[1]

ځو په باغ کښې لا یو ګل دَ نو بهار شته
دَ بلبلو دَ طوطیانو پرې چیغار شته

نن دِ غم له ما نه ځان ساتی که ښه کا
چه په سیل دَ بهار را سَرَه یار شته

چه له یاره سَرَه مست دَ ګلو ګښت کړم
محتسب که را نیژدې شِی پایزار شته

شیخ ملا دِ ځما غم په بهار نه خوری
چه رباب و سرینده غُندِی غمخوار شته

نه به زه دَ میو جام کښیږدم له لاسه
نه ځما له پارسایۍ سَرَه کار شته

ما وَ خپلی پارسایۍ ته رخصت ورکړ
په دا نورو پارسایانو مِی اوس ډار[2] شته

ساقی بیا ځما دَ ښهر خبر واخله!
لا به ځو په کوڅو پاتو پرهیزګار شته

ګل و مل ساز و سرود ساقی سرې ستړګی[3]
لا به ډیرعالم رسوا کا چه دا چار شته

چه په هَرَه پیاله عقل له ما زدویی
دَ ساقی منت را باندِی په بار بار شته

دَ ګلونو په موسم کښې خوار هغه دَی
چه ئې نه پیاله په لاس نه ئې نګار شته

نن هغه شاهِ جهان دَ زمانې دِ
چه دسته ئې دَ ګلونو په دستار شته

چه نا اهل په غفلت وربانديِ نه ځِی
ځکه وصل دَ هر ګل په څنګ کښې خار شته

دَ بهار زیبا ګلونه سوداګر دِی
لخلخه به ځنی پیرِی چه خریدار شته

نن خوشحال دَ زړۀ داد دَ عشرت ورکړ
دا ځو ورځِی غنیمت دِی ځو ګلزار شته

ځو په باغ او په بوستان کښې لا لاله شته
دَ بلبلو دَ طوطیانُو پرې ناله شته

نن دِ غم له ما نه لیری لیری ګرزِی
چه په وخت می دَ بهار په لاس پیاله شته

که می یار په لاس باده واخلِی ساقی شِی
پرې می ډار شِی چه ئې زهد صد ساله شته

را یې وَښیه چه ځم تر پښو ئې پریوزم
که په دهر کښې څوک ما غُندِی واله شته

دَ بهار په زیبا ګلو ډیر ویریږم
چه باران شی دَ باران سَرَه ژاله شته

دَ بهار په سیل تل درومه خوشحاله
یو ځو ورځِی چه دَ ګلو پرکاله شته

څه بلا ډیر ښه یې د بهار دَ ګلو وخته[4]
که ژر درپسې نه وَی د خزان سلې سخته

په وخت د ښو ګلونو دو ساله باده نوشلی
د زړه اندوه دِ واړه دا عشرت یوسی یکلخته

په وخت د ښو ګلونو په خلوت دنَنه ناست یې
را ووزه نندارې کړه ناسوتی شیخه بدبخته

هر ګل وته چه ګورې ګوښی ګوښی ئې نګهت وِی
په رنګ سَره یَو ندِی نه یو سَم دَ بل له رخته

په سم دِی که په غره دِی د بهار خاص ګلونه
آخر به ئې رژون وِی د ګلونو له درخته

---

۱. هر څه بس کړه.
۲. وار.
۳. ساز و سرود د ساقی سترګی.
٤. دا بدله په چاپی نسخو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه تعین[1] دا هاړ گرمه سلیِ راشی په چمن کښ گلونه د لاله لکه بادشاه پریوزي له تخته
چه کښته پورته زانې مرغاویِ تله را تله کا
خوشحال خټک خوښ کړی په جهان کښ دا دوه وخته

څه به وایم د دې نفس له آزمینته[2] نفس آدم دَی را یستلی له بهنته
چه پکښې دَ دواړو کَونو مراد مومې هغه چار دِ تر نظر لاندی کا زشته
د کیمیا د بوټی گل کله مونده شِی چه د پښو تلی گلگون نشی په غوښته
د سړیو په غفلت پوری حیران یم چه په گور کښ توری خاوری هونبره نشته
بیا به څله څوک طلب دَ دنیا کاندی چه ئې خلاص نه وِی یو دم د کار له کښته
که تر سر لاندی بالښت کښیږدی دَ پرونو عاقبت به تر سر لاندی کاندی خښته
د دنیا مینه په مثل د خارښت ده هیڅوک نه وینم خالی له دې خارښته
د صحرا په کانې رخه[3] د شیطان شوه عیسی سر په مځکه کښیښود له بالښته
د زړه مینه په مثال لکه پتنگ ده چه د گوی څښتن وَهَله هورته رغښته
غم ئې واړه د آشنا دَ بیلتانه دَی
د خوشحال څه سریکار شه له جوړښته

څه به ووایې خوشحاله له تکمیله له کماله
دَ هغه مرغه څه نوم دی چه په اورکښ لَړی ځاله
هم بیچون هم بیچگون دی هم بې مثله بې مثاله
هم بې سره هم بې پایه بې وزره هم بې باله
په یَوَه نفس آلوزی څو عنقا درومی څو کاله
دَی میوه د هغه باغ خورِی چه ئې ونه نا نهاله
چه په دا مشکل خبر شې[4]
ځان به خلاص کړې[5] له جنجاله

څه دَ بدُو بړغ وُ چه مانښام را باندِی وه شه تندر وُ یا توپ وُ پرې مِی تخنی تخنی زړه شه
څه خوښی دَ ده وه، چه بیا ژر پسی اندوه وه چا وې چه په رنځ کښ معظم[6] په خوب اوده شه
دا ژوندون هیڅ نَدی چه می ساه وینی دا خلق زه په ځان پوهیږم اوس می کار لکه دَ مړه شه
ما وې زړه می سنگ دَی، چه په هیڅ به نرم نشِی راشه که ئې گورې په ژړا ژړا اُوبه شه
ما دَ معظم په لیدو مینه ماته نه کړه: څه دَ قضا رنځ وُ په هفته کښ څه وُ څه شه
رنگ ئې تر خوی بنه وُ، خوی ئې لا بنه وُ تر رنگه گل وُ دَ گلابو شگفته شه نور په تله شه
دریغه دریغه دریغه که ئې مرگ په بد لیده وی څو به می پرې ورکړل ولی مرگ میلمه دَ ده شه
زور و ستم نه وُ، نه څه جنگ توری نیزې وې بل علاج ئې نه وُ، دَ ده مرگ دَ خدَی په کړه شه
زه یواځِی نه یم ډیر عالم پسی کباب دَی آه دَی پسی کیږی روزی نه وُ روزی نه شه

---

۱. چه تعینه دا هاړ گرمه سیلیِ شی په چمنن کښ.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. حسد، کینه.
٤. محشی ورته لیکلی دی، چه مراد له دې همه مذکوره حقیقی زړه دی.
۵. خلاص کا.
٦. معظم د خوشحال خان کوچنی لمسی وُ، چه دا بدله ئې د هغه په مرثیه کښ ویلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بنه تاریخ ئې راغَی "بې بدل معظم"[1]
خوشحال د دَه نیکه دَی، دَ نیکه ئې داغ په زړه شه

څه لَرَه زړه می وړې چه دَ زړه ساتل دِ نه زده[2] — مست یم مستی کړمه گڼه هر هنر می بنه زده
تل په اوښیو وینو همیشه ژړا آهونه — نور را خبر نشول یا می سترگو یا می زړه زده
ذکر فکر نمونځ روژه طاعت ور لَره بویه — شیخ ملا زاهد عابد صوفی په میُو څه زده
کله دَ طوطیانو په گفتار کښ دا لهجه ده — راشه که ئې گورې زرکِی تا کله دا تله زده
روغ عالم به چیری دَ دردمن په حال خبریږی — درد چه په چا تیر دَی په دردمنو هم هغه زده
څه زړونه ئې وړی ستا بارخو پریشانی زلفو — بنه وه دا خبره چه یا غله زده یا ئې مله زده
ستا دا سور پیزوان چه فتنه گر دَی بې حسابه — څو رنگه فتنې چه دَ جهان دِی واړه ده زده
چیری به له دِله یَو ډک مهر را بر سیر کړې — تل دِ که دا هسِی دلاسې تشی په خوله زده

څه پوښتې خوشحال دَ بیلتانه په اشتیاق کښ
ستړی په منزل پوهیږی تږَی په اوبه زده

څه غم د نعمتونو چه اختر راغَی درویشه[3] — په طمع په امید اوسه دَ هر غنی له ویشه
یو گل می په دا باغ کښ ناگهان په نظر کښیووت — عجب ئې خوشبویی وَه تر هر گلوُنو بیشه
چه ما وکړه پوښتنه دغه گل له حقیقته — ده کړی تحمل وُ د یوه اَغزی له نیشه
نافې چه له اوله خپل ځگر وَکړ سرې وینی — له ورَوسته ئې روانه خوشبویی شوله له ریشه[4]
په څو به دَ ویشتلیو لا احواله نه خبریږې — چه هیڅکله دِ نه ده چیری پښه په اغزی ریشه

له دو اویا مذهب سَرَه به ساز وکړې له دله
خوشحال که خبر شې په تحقیق دَ عشق له کښښه

ځان چه پیژنی که گورې بنه هغه — چه ناحق په ځان غره دَی څه هغه
واړه زړُونه فراغت وی په بنادی کښ — چه په غم کښ مردانه شِی زړه هغه
سلامت لَره ئې نور عالم پیدا کړ — ملامت لَرَه چه روغ دَی زه هغه
یا یاری یا اغیاری دَه که ئې گورې — په دا دوه کښ نه ته دا شوې نه هغه
چه تر تا نه وړاندِی وروستو ځی مله ندِی — چه په لار در سَرَه سَم ځِی مله هغه
چه په عشق سَرَه ژوندِی دِی هغه نه مرِی — چه بې عشقه ژوندِی گرزِی مړه هغه
چه دروغ تر خوله وَ باسِی کله خوله دَه — چه رشتیا تر خوله وَباسِی خوله هغه

هیڅ حجت له هیچا مه کوَه خوشحاله
هر چه تا وته څوک وایِی ته هغه

ځما عشق په هغه شان دَی لکه وه[5] — ستا خاطر هغه سندان دَی لکه وه
که ته هر څو بد قولی او بد عهدی کړې — قول عهد می همان دی لکه وه
خر خښې دِ لکه وې په هغه شان دِی — فتنه گر دِ سور پیزوان دَی لکه وه

---

۱. کلمات دَ "بې بدل معظم" د ابجد په حساب (۱۰۹۸) راځِی، چه دغه نو د معظم د وفات سنه ده.
۲. تا د زړه ساتنه نزده مست یم می پرست یم گڼه.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. له خویشَ.
۵. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رقیب خبره مه نغوړه اې یاره چه رقیب هغه شیطان دَی لکه وه
دَ بنو په ناوکیو دِ غلبیل کړ نښانه می درته ځان دَی لکه وه
په خاطر باندِی می دَغ دَی ستا له لاسه ولی هسی بې درمان دَی لکه وه
بل گمان فکر خاطر لره در موړه خوشحال ستا دَ بندگان دَی لکه وه
چه دِ زړه هسِی پرې ناز کوهَ دلبره
په خوشحال دِ خاطر گران دَی لکه وه

دَ اسمان په حکم څه فتنه بر پای ده نزده چا چه قراری ئې په کوم ځای ده
بندیوان ئې اورنگ زیب لَړه روان کړم ننداره می په هر بنهر په هر سرای ده
پښتانه می چه حال وَوینِی کباب شی په لیده می دَ هر چا ژړا های های ده
لوی هلک می ننداړو لَره را درومی دَ هندو دَ مسلمان ناره وای وای ده
زه هر چا وته موسیړم تړې تیریړم چه دَ واړو اندیښنه راته نمای ده
نه یواځِی په ما ظلم، ستم وشو زمانه دا هسی تل کا پخپل رای ده
په هر ځای می په څوکیِ راځِی فوزونه دبدبه می دَ مزری یا دَ همای ده
په وَلاړ کښ هاتی شمار په یوه غره دی اوچه پریوزِی په دوه غرونه ئې آوای ده
زړه می درست سوری سوری لکه غلبیل شو محرومی دَ لیدو بده غم افزای ده
گنُدِی وِی چه بازی بیا را وَجار وزی همگی عالم وَیل کا چه اوس بای ده
که په اور کښ دَ سرو زرو وَښی پریوزی عیب نشته پدا کار کښ ئې جلای ده
نورِی واړه تکئې تار په تار خپرې شوې
دَ خوشحال خټک تکیه په یَوَه خدای ده

دَ جهان خوښی همه دَ هغه کس ده چه میشته ئې دَ محبوبی په جوس[1] ده
دَ ښه مخ له ننداړې چه نظر نیسی که ئې گورې هم دغه هوا دَ نس ده
که سوگند راځنی غواړې هم به وکړم تر اول می پتا مینه یَو په لس ده
ډیری مینی آشنایی ځه په کار ندِی یَوَه زړه لَره یوه آشنائی بس ده
چه دوه ښه خوارِه مَین سَرَه دلگیر کا دَ غمازُو وینا څه دَ سترگو خس ده
بې پروا بې فهمه مه راځه خوشحاله
په پالنگ می ډیره ویره دَ عسس ده

دَ عشق بخره ازلی دَه په جنگ نده په کتاب په مسئلو په فرهنگ نده
په قسمت ئې له ازله دَه راوړې دا دَ سولو بخره اوس دَ پتنگ نده
خلقې ئې سَرَه درغټې[2] ککر کړې لا دَ مستی دَ غمزې توره رنگ نده
تل دَ یار دَ صورت نخښی پکښی گوره له دنَنه آئینه دَ زړه رنگ نده
دا پیاله چه ما نوشلې دَه پرې مست یم دا پیاله می دَ شرابو دَ بنگ نده
دَ اغیار سَرَه یَو دَم ناستی ښه ندی هیڅ خپلوی می دَ زجاج او د سنگ نده
دَ گلونو په موسم کښ هغه خوار شول[3] چه گلرنگه معشوقه ئې تر څنگ نده
لیچی څه لَره غړی توره وکاږِی که دَ خوارو دَ وژو په اَهنگ نده

---

۱. محشی دې کلمې ته په قلمی نسخه کښ جکوځه او غولی لیکلی دی.
۲. ټولی، له یوې خوا.
۳. هغه گرم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که زه نه یم لیونَی په آهو سترگو مسله می دَ آهو پسِی لنگ نده
کله کله خوار خوشحال وَته نظر کړه
دَ عاشق نمنځنه هیڅ عیب و ننک نده

دَ مجاز عاشقی عین حقیت ده وَ هغې ته زینه یښې دَ صورت ده
تر ثرا تر ثریا که فهم وکړې په څلور کنجه غوغا دَ محبت ده
په جهان به هیڅوک نه وُ که عشق نه وِی دبدبه دَ عشق قائمه تر قیامت ده
چه په مینه کښ یو زړه او یو زبان وِی تر هر چا دَ هغو چار په برکت ده
دا یوه وینا دَ زړه په غوږو واروې چه بهتره دَ اورنگ تر سلطنت ده
سر دِ دورمی مال دِ دورمی پت دِ نه ځی د سړی د چاری کل خوبی په پت ده
چه یَو ځله زړه دَ چا په مینه بند کړې په شلول ځنی کمی دَ مروت ده
چه د نیت علطی لَری بلا به ورشی تر هر څه بده بلا غلطی دَ نیت ده
چه ئې خدای ورکا وَ چا شکر دِ کاندی په جهان کښ لویه بخره دَ همت ده
په تیره الماس دَ پاسه قدم یښی یوه څه باریکه لار دَ شریعت ده
چه کښو ته نصیحت وایې خوشحاله
وایه څه فائده ستا دَ نصیحت ده

دَ سپیرو خاورو غوغا ده چه پکښې غورزی هوا ده
و حباب وته وګوره څه دِ نوره تمنا ده؟
گمان نکړم چه به ستا شی دا چه ته وایې ځما ده
چه به کانده فنا کیږی کانده نده نن فنا ده
دَ هلکو لوبی گوره! سرشته دَ هر چا دا ده
ته لا طفل دَ اونی یې که دِ ږیره کربلا ده
دا درگاه یوه بوډیَ[1] گه خندا گه د ژړا ده
چه ئې یو ځله اړاند کا دا هم لویه تماشا ده
راشه وګوره په سترگو چه دَ چا وه اوس دَ چا ده
خو یو وهم خوب و خیال دَی کوم ژوندون کومه دنیا ده
دَ نور چا نده خوشحاله
ستا دَ خولې وینا هم ستا ده

درته چا وې چه دَ یار سَرَه جفا کړه دَ اغیار سَرَه وفا، مهر خندا کړه
چه دَ پله خاوری دِ سترگو لَره غواړی دَ هغه سَرَه فتنې جنگ و غوغا کړه
هغه ته یې چه له ما دِ محبت کړ که غه هونبره مینه ما سَرَه نور چا کړه
که په اور می کښینوې په اور به کښینم چه دِ ځای په سترگو کړم راته دِ شا کړه
دَ بادشاه دَ گدای څه وُ دَ یاریَ څه کړم خدای می ستا په مخ مینه پیدا کړه
که ځما په مرگ دِ زړه دَی تیغ را واخله دَ قصاب غُنْدِی مِی بند په بند جدا کړه

---

۱. دَ ځائی یوه بوډیَ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال څه جیواری د سبکل نه یم[1]
دَ دنیا خونه می ستا په مخ بیدیا کړه

د ماړه تر فهم هیڅ نده غنمینه ولی وړی ته حلوا ده اوربشینه
په تونګو باندِی اطلس لکه شړیَ وی په نادار باندِی شړیه ده وریښمینه
وَ مجنون ته دَ لیلی خبری وایه نه له علمه، له مذهبه، نه له دینه
هغه خدای چه دَ هجران غمونه را کړه که دَ وصل ښادی را کا توان لرینه
خدایه کله به دیدن دَ آشنا را کړې چه به زه پرې ماتوَم دَ زړګی مینه
یَو ځل بیا په حیات لولیدی په سترګو بیا له پسه لکه مردن وِی هم دِ وینه

نمر په کوم لوری پریوزی چرته خیژی
په خوشحال باندِی یوه شوه توره سپینه

دَ ګلونو قدر چا زده یا بلبلی یا بورا زده
په جهان کښی به یَو یوَ وِی چه هنر ئې دَ کیمیا زده
چه وفا ور ځنی غواړې بې وفا کله وفا زده
که جهان در خبر ندَی ما په تا زده تا پما زده
ته ښادی کړه زه به غم کړم تا خندا زده ما ژړا زده
رنګ دِ ښه دَی خوی دِ بد دَی
زه خوشحال یم ما رشتیا زده

دَ صبا باده ګذر په چمن بیا کړه په چمن کښی رنګارنګ ګلونه وا کړه
زه دِ توان دَ خرخښو لرلَی نشم[2] که د زړه ځما په مرګ دَی دا ادا کړه
بې نیاز څه خبر له نازه چه ناز څه دَی ستا دَ سترګو بلا واخلَم ناز پما کړه
زه له خپله بخته چا وَته فریاد کړم چه پرُون ئې راته مخ وُ نن ئې شا کړه
خوله می ډکه شوه په شهدو په شکرو چه سحر می ستا دَ لام و بې[3] ثنا کړه
عاشقی که سرا سر واړه بلا دَه ما په ځان دَ زړه قبوله دا بلا کړه
زه خوشحال کم زوری نه یم چه به ډار کړم
په ښکاره نارې وهم چه خوله ئې را کړه

دَ دانا په ځان بلا شوه خپله پوهَ چه هر ګز ئې خالی نه وِی له اندوهَ
چه فلک وَ چا ته عیش و عشرت ورکا هونبره ډیر وربانديِ کښیږدِی څو ستوهَ
کله ونه دَ خزان په وخت لغړه کله بیا خوبی دَ پانِیو پرې انبوه
په ناحق ئې په میدان په سَمَه غواړې چه دَ غرونو غرخه نه ګرزِی بې کوه
چه می ولیدې څو خولې هونبره خبری را څرګند شول واړه دو اویا ګروه
پخپل زوی او ورور باور نشته خوشحاله
غافل مشه دَ جهان له مکره دروهَ

---

۱. د دې مسریَ معنی حل غواړی. په بله نسخه کښی دا بیت په دې ډول دی:
خوشحال نه دیوالیا نه قمار باز دی د دنیا خونه ئې بیا تالا تالا کړه
۲. د خرخښو لرم چه کړې ئې.
۳. ل او ب: لب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسته شپه دِ په کوڅه کښ مرم له سوړه — لاس می مات شه که دِ نکړم روړه بوړه
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې — ځما غاړه په ژړا در پسی بوړه
هم می بې حسابه پوری کړه په سترګو — دَ رنجور غُنديِ مِی بیا له سترګو توړه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَرَه یو رنګ دی — سر هوا لوئی دا هونبره سَمَه کوړه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو — ټګه یاره په زړه تریخه په خوله خوړه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې — ولی ما لَره راځه دَ درُدو روړه

پکښی زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوړ نِشی
ډمی ورو ورو دَ شهیِ زلفینی نموړه

دَ ناکس له آشنایيِ توبه توبه — دَ شونتیِ[1] له رونړایيِ توبه توبه
چه پردې ئې په الماس جراحان پریکا — له دې هسی بینایيِ توبه توبه
چه وَلَور ئې په زرګونو جن بدرنګه — له دې هسی کتخدایيِ[2] توبه توبه
چه په جهل و حماقت دانا ځان بولی — دَ احمق له دانایی توبه توبه
دَ سفله دِی دَ سفیه دِی واړه توکی — له خودیِ خودستایيِ توبه توبه
له هزار رنګه شیخی، زهد، تقوا کا — دَ جاهل له پارسایيِ توبه توبه

چه عمل ور سَرَه نشته تش وَیَل کا
دَ خوشحال له ګویایيِ توبه توبه

درخو[3] خود په آدم خان باندِی شیدا وه — تر دا منځ دَ میروګی ژبه بلا وه
چه په منځ کښ دلال نه وِی وصال نه وِی — په مجنون باندِی مَیَنه که لیلا وه
پخپل یار پسی ژړا ننه په زړه کښ — دَ عالم سَرَه په زور ځما خندا وه
چه غوټیِ ئې شګفته کړه په چمن کښ — که دِ زده دا چاره واړه دَ صبا وه
چه ئې ګل دَ بهار ستا وَ مخ ته ونیو — ستا دَ مخ خوبی تر ګلو لا زیبا وه
هونبره رنځ محنت آفت ځنی پیدا شو — څو ځما دَ خوار خاطر مینه په تا وه
دا نن شپه چه په ما تیره شوه بې یاره — ته به وایې په دوړخ کښ می مأوا وه
نن خپل بخت را سَرَه درسته مخامخ کړه — چه پرُون راته یکلُخته شا په شا وه
ما وې زه یم چه پیاله لَرم په لاس کښ — ولی دا پیاله په لاس کښ دَ هر چا وه

بس چه بیا ئې ستا جمال په نظر کښیوت
دَ خوشحال خټک د زړه ځلهٔ[4] همدا وه

دَ یوه بادشاه په حکم شوم اګاه — امر نهی می قبول دِی دَ بادشاه
یا مهدی یې یا عیسی چه را ښکاره شوې — په جهان دِ غلغله وشوه ناګاه
دَ مهدی او دَ عیسی دَ وړاندی څه دی — هم د جال هم دَ دجال واړه سپاه
خیر آباد لَرَه دِ رایشی لښکره — چه احوال دَ غلیمانو شِی تباه
چه خیبر لَرَه ما بولې قضا کیږِی — ډیر کارُونه هم په حضور یم دَ درګاه
خواه ناخواه که امر دا دَی چه را درمه — دا بنده به در روان شِی خواه نا خواه

---

۱. یو راز لرګی دی، چه د څراغ پر ځای ئې د رونړا دپاره لګوی عموماً د لرګو څراغ ته هم شونتیِ وایی.
۲. کد خدایيِ.
۳. درخو او آدم خان په پښتنو یوسف زو کښ دوه مینان وه چه په عصر کښ د مغولی اکبر پاچا تیر سوی دی، میرو ئې ریبار وُ.
٤. هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارنده دَ عریضې ځما دَ لوریه
زبانی خبری هم لَرِی همراه!

د سپی غُل د دروغجن په خوله کښی تل کړه
په رشتیا خبرُو خوله دَ سړی کښُل کړه

هر عمل چه سړی کا مضمر به نشِی
درته چا وې چه لوگی مکړه اوربل کړه

که پوهیږې چه دَ بل جهان حساب شته
ته پدا جهان نظر پخپل عمل کړه

ستا د خولې چینه حنظل دَه هم عسل ده
وَ هر چا ته تویَوَنه دَ عسل کړه

چه دَ دین دنیا کارُنه درته پیښ شی
دَ دنیا تر کاره کار دَ دین اول کړه

چه دَ مښکو دَ نافې شمیم را خپور شی
را څرگندی توری زلفی تور وربل کړه

ساقی وخت دَ نو بهار دَی شراب راوړه
دَ شرابو سَرَه نقل دَ خولې مل کړه

نن خلل دَنَی اومَی مکړه زاهده
چه موسم دَ بهار تیر شِی بیا خلل کړه

چه یَو دم دَ عشق له اوره خالی نه وِی
خدایه څه دِ دَ عاشق ټټر منقل کړه

ستا دَ مخ په دَور زه جهانگیر شاه یم
راته کښینه کرشمې د نور محل کړه

ستا دا توری سترگی خو توری بلا دی
درته چا وې چه ئې توری په کجل کړه

که هزار ځله شیخی کوې خوشحاله
چه ښه کښلی در نیژدې نور ئې کښل کړه

د ښایست سَرَه سل نوری چاری بویه
چه عاشق په ځان مَین کاندِی مهرویه

تل دَ مښکو بوی روان په بستر نه وی
دریغه دریغه دَ مهرو یو گفتگویه

عاشق یو لکه لیوه په شمال پائی
بل په غټی سترگو خوب کا لکه سویه

په سبا پسی ئې مرم نه سبا کیږی
دَ هجران شپه ئې پما سوه تر کال لویه

ځما دواړه سترگی جوی ته سبرقد یې
سبرونه جدا ښه نده له جویه

اوس دَ جونو هوس مه کَوَه خوشحاله
پښتنې جونه ترهیږِی له دوه مویه

دَ لیلې دَ مخ څو ډیره زیبائی ده
دَ مجنون ور پسی هونبره رسوائی ده

که می سل هنره کړل تر سَرَه نشول
یوه څرنگه نا بوده آشنائی ده

چه دَ سترگو ئې تقوا سره میرځی ده
په ناحقه می نیولې پارسائی ده

چه ئې سیوره په ما وه لکه بادشاه وم
ستا دَ تورو زلفو سیوره همائی ده

په وار وار را څخه یووړل عاشقیه
که هر څو را څخه پوهه دانائی ده

چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت شته
تر دا هسِی وصل بِه جدائی ده

دَ خپل یار په مخ اوس ندی مین شوی
د خوشحال په زړه کښی دا مینه ځائی ده

دَ دنیا دَ سود دَپاره کوِن او کوره
څه خو شرم مروت وته وگوره

په درست عمر هغه ځای ورپسی غواړې
چه دِ پریوزی له پلوه چرته توره

په زړگی باندی د توره سوی داغ شِی
چه دِ توره یا پیسه ووزی له کوره

د لوی غره کنډی پتا باندی پریوزی
چه دَ کوره دِ ډوډی وزی نان کوره

دَ دنیا مینه پتا باندِی دریاب شوه
ته پدا دریاب کښی ډوب لاړې هر گوره

که پدا دریاب کښی هر څو لانبوزن یې
عاقبت به پکښی بیا پریوزې له زوره

که هر څو پخپل حرص کړې دنیا ټوله
دا به واړه دَ اجل سیلی کا خپوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

گورستان لَره به هسی شان مفلس ځې لکه وَزووې اول له خپلی موره
چه ئې خوښه عقیده دَ قلندر شوه
خدای به نکا دَ خوشحال عقیده نوره

دا ښه گل چه ئې کمی دَ جمال نشته دَ وفا ئې حیف دا دَی چه حال نشته
که وفا بقا ئې هم وَی څه به ښه وُ دَ ښایست ئې پدا دور څوک سیال نشته
عالم زړه په هیڅ خورسند کا چه وصال وی دَ هر چا بخره هجران دَی وصال نشته
چه ئې وصف دَ جمال کاندِی تر سره هر چا زده دَ واصفانو مجال نشته
منو نه منو نه ظلم جور پکښی پروت دِی دَ ناترس خاطر ئې مهر مثقال نشته
دَ خمزې په تیغ عالم وژنی غم نکا ته به وایې چه ثواب دَی وبال نشته
لکه ډک په ښو گلونو په هر کال وُ دَ دې باغ هغه گلونه سږ کال نشته
راته څه وایې چه یار پتا مین دَی مختصر به درته وایم څه حال نشته
ما خوشحال وَته په زوره نارې وکړې
چا وَ ما ته ځواب راکړ خوشحال نشته

دَ غلیم سرَه به نکا مکر دوره مگر ډیر تر بلا تیر په عقل پوه
بد خوئی به دَ خپلوانُو سَرَه څوک کا چه پخپله پخپل ځان پسندی اندوه
ما چه ولیدَل اتلس زره قومه دَ خپل ذات سَرَه الفت کا هر گوره
دَ محنت په وخت یَو مل را سَرَه نشته دَ راحت په وخت زرگونه وُو انبوه
په خوښیه کښ زاړه لکه زلمی شی ځوان زلمی تر زاړه لا کاندِی ستوه
دَ گزار په ځای اوس نه وینم هوسیه په ځوانی مِی له کبلیَ لیده په کروه
غر به هم لکه ویښته هسِی نرَی کا
که غمونه دَ خوشحال کښیږدی په کوه

دا تاو تاو زلفی ښکاره کړه تر نقابه[1] چه ځار ځار ئې شم له هره پیچ و تابه
زه چه چیری تا ته سوال کړم ته ښکنځل کړې نور به څه غواړم تر دا خاصه ځوابه
د سمند سمونه سرَه په وینو درومې گوره بیا دِ چا مینه کړه خرابه
تا به هسی بې صرفه قتلونه نه کړَل که دِ ویره شوَی له خونه له عذابه
لکه څوک چه له تیرو تورُو ویریږی هسی ډارکوَم زه هم ستا له عتابه
چه دکښلی زیبا مخ نظیر دِ غواړم په نور څه می نظر نشِی بې آفتابه
که فتنې او خرخښې دکښلیو دود دی نه چه هسی هونبره ډیری بې حسابه
زه خوشحال که له تا خواست کړم مستحق یم
خوله زکوة راکړه د حسن له نصابه

---

۱. له نقابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځما زړګی پخپل زړګوټی[1] نَسه[2] چه دی زړه دَی ځما زړه هم هسی کَسه[3]
دا دَ وړکیو خوی د څه ونیو په لاس[4] کښ چه زر زر څه ورکوی بیا ئې رانَسه
زه په هیڅکله د تا له وره وانوړم که هر څو وایې چه مه راځه ناغسه
که هر څو دَ شندی[5] ګل څه ښه لیده شي روخ ئې ندی چه سیالی کا له نرګسه
چه ئې تل وغوا و غیلو[6] ته سورې دی خدای دی واخله دَ بیدردُو مجالسه
هر دم دار ئې پخپل کار کښ دَی خوښ کړی که سړی دی که پیری که کوس[7] وغسه
چه یو هم دَ زړه ساتونی پکښی نسته توبه توبه دَ څټکو له اولسه
زه خوشحال چه په مزریو باندی تیځ[8] کړم
تا ته څه رنګه ګیدړ شوم رترومی[9] کسه

دَ جهان په مخ به ډیر وِی ښه مخونه ولی زړه می ستا وَ مخ ته وکړ خونه
کله کله می له حاله خبر واخله که دِ چیری اندیښنه کیږِی له خونه
دَ فراق په شپه سور کټ په ما سور اور شي یَو زمان می باندِی نه لګی اړخونه
په ښو می زړه وَ سترګو ته را ګاډی لکه مست لَړَه کباب ځي په سیخونه
نو بهار ئې په راتَللو شګفته شی دَ لاله تر ګلو ښه لَړِی بارخونه
څو غمزې ښیوې فتنې جلوې مانې کړې هونبره کیږِی په خوارانو شواخونه
که دا سړې شونډې دِ لعل غاښ دِ ګوهر دی شرارې دِی سات په غاښو کښ میخونه
توری زلفی دِ په لیچو باندِی زانګې ښامارانِ دِی دَ چنډُو په ښاخونه
چه ئې یو زمان له سترګو جدا کیږی
دَ خوشحال په مخ دَ اوښیو ځي ورخونه

دَ جهان په مخ به نه وِی هسَی تا غُنډی دلبره پریږویه، عنبر بویه، سنبل مویه، سمنبره
ګلعذاره زلفی ماره شهسواره خوش رفتاره باده نوشه میفروشه قصب پوشه مو کمره
دلنوازه سر فرازه عشوه سازه لعبت بازه خود پسنده سر بلنده شکر خنده لب شکره
طربناکه ګریوان چاکه تَل بیباکه تش تپاکه خود آرایه خود نمایه خود ستایه خوش هنره
غزلخوانه خوش الحانه دُر دندانه لب خندانه
عنبر خاله پُر خیاله تل خوشحاله دَ زړه غوره

دَ چمن په لوری وخوځه له کاخه چه ګلو نندارِه شي انتساخه
ګل چه ستا تر لاسه دراغی تازه شو لاس دِ لا لَړِی شرف د ګل تر ښاخه
غنچه ګل ستا له خولې سَړَه سیالي کا خوله ئې باد په طماچه کړله فراخَه

---

١. زړګوټی کس.
٢. دا بدله په جاپی دیوان کښ نسته.
٣. هسی نس.
٤. په لاسو.
٥. یوه ونه ده چه ترخه میوه لری په هندی ئې پکائن بولی.
٦. چه ئې تل د غوا د غیلو نه بیور دی.
٧. د دی کلمی معنی نسوه را ښکاره.
٨. تیځل یعنی د آس تند توپ.
٩. عیناً ولیکل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښه ممخ خوبی د ښه دَه لا تر ګله — په زړه هم سختی لرې تر سنګلاخه
چه تر اور تر اوبو وزی هاله ور شِی — سور پیزوان د ستا[1] د پوزی تر سوراخه
غه خبري چه بې ستا له مخه کیږِی — له هغو خبرو ونیوَی صماخه
په بیمارُو سترګو تل پهی[2] کښیښوې شی
د خوشحال په لیمو پښه کښیږده ګستاخه

د خوبا له بې نیازیَ سل آوخه — چه ځما له کاره تښتِی په فرسخه
د یاریَ په کار و بار کښ فهم وکړه — چه را نه شِی د بدانو سینه یخه
ځان او زړه صبر آرام ئې له ما یووړل — له ژوندونه خو هم دا څه وُ را څخه
که جهان په تا ښندم ته ئې قبول کړه — دَ میږی په لاس خو پښه ده له ملخه
هر چه نن د محبت په اور وریته شول — ترو ئې کله پروا کیږِی له دوږخه
ډیر بندی ئې د ذلفینو په کمند شول — کله وِې چه به دوي خلاص شِی له دې پخه [3]
خوار خوشحال چه پکښ پریووت وتَی نشِی
څه بلا یی دَ شهیَ چاه زنخه

د شرابو مستی زر شِی نیست و هسته — لا یزاله مستی نه درومی له مسته
چه می نوم په جهانَ لاړ شو د رندیَ — د رندیَ کار به نه پریږدم له دسته
که بادشاه ئې په زندان کا غم ئې نه وِی — د آزادو آزادي دَه له الستِه
نه یاری شته نه خپلوی واړه غلول دی — چه خبر شوم د وګړی له بربسته
د ښادیَ په امید اوسی په غم کښ — تل په شپه پسی را درومی ورځ پسوسته
د مقصود د ګوهر په لوی درباب کښ پریووت — غواصان پکښ غوټې وَهِی په مرسته
په ادراک له قعره نه ګوری ساحل ته — هغه کب چه ویره وَوینِی له شسته
د عاشق خاطر او خیال لکه درباب دَی — چه څپه ئې کله لوړه کله پسته
د خوشحال له زړه د یار محبت نه ځِی
لکه مینه د خپل بت له بت پرسته

د سبا نسمه! راشه[4] و ګلشن ته — د ګلونو انتظار دی شګفتن ته
زاهد څه خبر له عشقه چه عشق څه دی؟ — د ګلزار له حاله څه وایې زغن ته
زاهدان چه په پنځه وخته سجود کا — زه دایم په سجده پروت یم ووڅن ته
د لیدلو په نندارِه ئې نه مړیږم — که هر څو په ځیر ځیر ګورم و دیدن ته
ته خوبا، د شقایق په زړه کښ داغ ږدې — چه په شن[5] شین درومې و چمن ته
قهر مهر دِ د ورځیو په منځ وینم — د جبین تخته دِ یښې و لوستن ته
کله جنګ و خرخښې کړې کله مهر — زه په زړه ساده حیران شم هونبره فن ته
که د ما په مرګ دِ زړه دَی دایم زه هم — ستا جفا جور نزدې کړم و مردن ته
اوس دِ اور را باندی بل کړه په ستنه[6] شه — چه لوګی دِ ننه نه وزی پیرهن ته

---

١. دَ شاه دَ پوزی.
٢. پتی.
٣. محشی زندیَ تر لاندی کښلې ده، مګر په بله قلمی نسخه کی مخ لیکلی دی.
٤. زر راشه ګلشن ته.
٥. تر دې کلمی لاندی محشی ناز او خیال کښلی دی.
٦. ستنه یعنی واپس او تر شا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که تل ستا له لاسه توره د ستم وی
ما خوشحال قبوله[1] کړې و گردن ته

دَ ښایست په کار کښ نه لرې څوک سیاله
دَ یاری په کار کښ نه یې هونبره[2] ساله
هونبره کبر خیال چه ستا دَی دَ چا نه دی
څو به زار کړم ستا له کبره ستا له خیاله
ستا په تش لیدو ځما دَ رنځ علاج شِی
کنې مرمه وَویریږه له وبا له
تا ویشتلَی یَم پخپل گزار پوهیږې
چه دَ سترگو دِ گولیِ دِی څو مثقاله
پرې د صبر پهی ږدم واړه خسا[3] کیږِی
چه په زړه باندِی مِی داغ دَی ستا له خاله
جگی جگی مانې مه کوه پخولا شه
خرخښو فتنو دی زه کړم بې مجال
خرخښو فتنو دِ مرگ وَته نیژدې کړم
چه یَو دم را سَرَه نه یې بې جنچاله
راته گوته ښوروې نا خواله وایې
حال به وَوینې دَ موږ دَ ځان زواله

دَ خانیِ دَ توری ځای نشته په عشق کښ
معشوقې وته مریَی اوسه خوشحاله

دَ یار غم به په تنها صورت زغممه
دا بیدرد عالم به نه را خبرومه
چه دا اوښِی مِی غمازی دَ فراق دِی
زه ئې ځکه په گریوان کښ تویَومه
همیشه ئې پدا فکر درمانده یم
چه دَ خوږ خاطر علاج په څه کومه
ملامت ئې دَ عاشق دَ سر بگړیِ دَه
دا بگړیِ له سَرَه چرته اچومه
دَ هجران دَ آتش لا لمبی تازه شِی
څو دَ صبر اُوبه زه پرې پوږومه[4]
آشنائې له جدایَی سَرَه ښه ده
دَ مرهمو قدر داغ څخه گڼمه
له طبیبه خلق هیله دَ شفا کا
زه خسته دَ خپل طبیب له لاسه مرمه

یاره ته چه جدایی جدایی وایې
زه خوشحال دَ دې خبری توان لَرَمه؟

دلربا پسره راشه
ای زیبا بشره راشه
چه دَ ښهر ښایسته دِی
تر هر چا بهتره راشه
سر تر پایه واړه ناز یې
ځما ناز پروره راشه
په خوږو خبرُو شهده
په خندا شکره راشه
چه دِ نه وینم هیڅ عیب
تمامی هنره راشه
توره شپه د توریِ زلفی
په ښه مخ سحره راشه
دَ راتلو لاریِ دِ گورم
ای ځما دلبره راشه
څه به وایم چه بې تا مرم
ای په زړه خبره راشه
چه پسو تر و تازه ځې[5]
د چنډې شجره راشه

چه دِ نه وینی نور پوند شی
دَ خوشحال بصره راشه

---

۱. ما خوشحال ده قبوله کړې.
۲. محشی میانه ورته کښلی دی.
۳. یعنی بدبوی او متعفن.
٤. په خوله او په نفس سَرَه اوبه څاڅکی څاڅکی پاشل.
۵. یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه شونډې کړه په بیارَته — دُر ریزی وکړه خپل یارته
زه چه ستا و مخ ته گورم — زړه می نه کیږی گلزارته
گل له شرمه خولې پریږدِی — چه نظر کا ستا رخسار ته
که می وار دربانده جوړ شی — منتظر یم و خپل وار ته
گله دا دربانده[1] ښایی — چه ځیر ځیر گورې و خارته
که وفا کا که جفا کا — یار، دم مه وَهَه اغیارته
آئینې وته نظر کړه — که دِ مینه شِی گلزارته

راز وَ چا ته کړی خوشحاله
چه دِ نه گوری څوک راز ته

دَ دلبرُو په ستایَنه — ما پخه کړه خپله ینه
ناترسی دَ دیو گوره — چه په حال نکا پوښتنه
زه به ولی هسی خوار وم — که دَ حال وَی گویږنه[2]
تل ئې خیال دَ تورو زلفو — شندی کا په زړه دننَه
چه جمال ئې را په یاد شِی — لاله گل ته کړم کَتَنه
دَ زړه سود دَ ده دَ قد کړم — په شمشاد په سبروَنه
نه سلام شته نه پیغام شته — نه ئې پیک شته نه ئې ژمنه
په ارمان ئې ورځ و شپه مرم — یوه نه لرَم نیازمنه
سپینه ږیره نده غم ده — ډیره مه کړه لَتَونه
چه نه زر وِی نه ځوانی وِی — عاشقی ده دروغژنه
پدا هونبره ډیره مینه — یوه نه لَرَم مینَه

چه خوشحال نده موندلې
دغه دَی دغه غوښتنه

درسته شپه دی په کوڅه کښ مرم له سوږه — لاس می مات شه که دِ نکړم روږ بوږه[3]
ته په څو بې غمه خاندې خوشحالی کړې — ځما غاړه په ژړا در پسی بوږه
ستا دَ خوی دَ زلفو کار سَره یو رنگ دَی — سر هوا لولی دا هونبره سَمَه کوږه
حال دِ واړه وار په وار راته معلوم شو — ټگه یاره په زړه تریخه په خوله خوږه
ځما یار چه میخوری کا په بدل ئې — ولی ما لره راځه د دردو روږه

پکښی زړه دَ خوار خوشحال دَی چه خوږ[4] نشی
ډمی ورو ورو دَ شهیَ زلفینی نموږه[5]

---

۱. وربانده
۲. گرویږنه.
۳. که ونکړم روږ پوږ، په دی بدله کښ دَ سوږ، توږ، پوږ، روږ، نموږ معناوی تحقیق غواړی.
٤. چه خور نشی.
٥. محشی ورته کښلی دی: یعنی ږمنځوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دم به نه وَهي له خپله زورَ زره [1] | که[2] دِ وَ وینې یار واروې کوره کره
چه وَتا وَته نیژدې شِی هغه تور شِی | په ستنه راځنِی گرزه تورَ تره
یو یو هور[3]دی چه شاهین ځنی آلوزی | مشگیرک لکړ مکړ له هوره هره
دَ صبا په یاد نشاط وِی دَ گلونُو | که جنبش کا دَ بلبل له شور و شره
پیښکښی غواړِی دَ اوښیو مرغلرِی | دا گوهر په دواړُو سترگو وورَه وره [4]

د خوشحال شعر حلوا دَی دَ شکرو
ستا په دا حلوا څه کار غُل خوره خره

دواړه زلفی ئې پریشانی په څوشانه | په جبین خورې ورې په لب خندانه
له مستَی ئې سر تور گریوان شلیدلی | صراحی په لاس نیولې غزلخوانه
په خمار ئې سترگی سرې وبله اُوښتی | نیمی شپې را باندِی راغله ناگهانه
سپینه خوله ئې ځما غوږ وته نیژدې کړه | په نرمی ئې دا وینا کړه را بیانه
زه خورې زلفینی ستا په پالنگ راغلم | ته تر اوسه لا اوده یې ځما ځانه
هر عاشق لَرَه چه هسی شاه ور درومی | نور ئې کومه آرزو وِی له جهانه
حو پیالې ئې پیاپی وَ ما نه راکړې | دَ توبې پرده ئې واخیسته له میانه
چه له هسی رنگه حاله خبر نشوې | شیخه ځکه ځما چار دَه په تا گرانه
عشق راغلَی دَ توبې په ماتَول دی | هیڅ بدی را باندِی مه وایه نادانه

که خوشحال غُندِی دی یار باده پرست وَی
تا به هم کړه دَ توبې خونه ویرانه

دواړه سترگِی می چه ستا په لور دوخته شوې | په لَمنی کښ مِی اُوښی اندوخته شوې
په مانِی مانِی ئې خوره مزه ئې اخله | ته ځما دَ زړه په وینو آموخته شوې
په لکونو په کروړونو دِ بها دِی | دَ یوسف غُندی په سهل فروخته شوې
ما وې ته ځما دَ توری شپې څراغ یې | ولی تلې په بله خُونه افروخته شوې

چا دَ اور در لَگوَلَی دَی خوشحاله
چه لاله غُندِی دا هسِی دلخوخته شوې

ذرې ته چه هسِی بریښې منوره | که پوهیږې دا بریښبا دی دَ له نمره
وایې لار دَ ختو نشته وَ اسمان ته | زه به لار درته پیدا کړم بې هنره
دَ عشق شور که دَ عاشق دَ زړه قضا وَی | له دې شوره خالی مشې ځما سره!
هم دَ خلقو ملامت هم ستا ناسازِی | دا به شوې چه یار مِی ته نیوې په غوره
راز ئې ولی ښکاروه ښه چه په دار شُو | دَ منصور سزا تر دا ده لا بتره
ویر مِی دا دَی چه له کښلو به جدا شم | حه له خپله سَرَه نه دَه ځما ویره
زه به غوږ دَ ناصحانوُ په پند نه کړم | که ئې اروې دا وینا ده مختصره
وایِی وَمرَه چه دِ زه له غمه خلاص شم | ځما دا دعوه لنډیرِی تر محشره

دَ خوشحال ژړا په دا دَه نور څه نه ده
چه په مهر ورته نه خاندِی دلبره

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. که ئې ووینی.
۳. محشی ځاله ورته لیکلی ده.
٤. یعنی اوروه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې اروې دا خبره ده نادره:
چه وَواته له سترګو هغه ووزی له خاطره

مرم چه جدا کیږې ته می روح یې که پوهیږې
مه درومه لمانه راته تل اوسه حاضره

بخت مِی مَرَور شِی چه په نورو دِ نظر شی
بخت راته ناظر شی چه وَ ما ته شې ناظره

هر حسن دِ ډیر دَی دَ لیلا تر حسن تیر دی
زه چه دِ مجنون کړم په چشمانو ئې ساحره

ډیرِی دِی نګاری هوسیٔ سترګی پری واری
تا غُندی به نه وِی شوخه شنګه دلاوره

شونډی دِ یاقوت دِی غاښ دِ دُر دَ زړونو قوت دی
درسته دِ دا تنګه خوله حقه دَ جواهرو

لام و بې ئې ځبیښه چه ښه کښلې شِی در پیښه
تل شکر وَکاږه چه شکری خورې شاکره

ډیر دَ ملک شاهان دِی چه دَ کښلیو غلامان دی
تا دا قدرت ورکړ وَ دلبروُ وته قادره

تل له ډیره خیاله څو پیښې کړې له خوشحاله
هم روغه، هم جنګ کړې، مهر جنه هم قاهره

راته نیسی جانانه، دَ شرابو پیمانه
دَ شرابو پیمانه، راته نیسِی جانانه

معنی په چغانه، راشه بیا کښیږده لیندیٔ
راشه بیا کښیږده لیندیٔ، معنی په چغانه

کور دَی دا که بتخانه، پکښی ټوله جونه ناستی
پکښی ټولی جونه ناستی، کور دَی دا که بتخانه

پاس په سر د آشیانه، تور کارګه قمر تر لاندِی
تور کارګه قمر تر لاندِی، پاس په سر د آشیانه

ګوره جوړ دام و دانه، زلف خال د هغې مستی
زلف و خال دَ هغې مستی، ګوره جوړ دام و دانه

په ګیسو کښیږده شانه، چه دَ مښکو بوی لا ډیر شی
چه دَ مښکو بوی لا ډیر شی، په ګیسو کښیږده شانه

عشق مجنون کا فرزانه، شک ګمان نشته پدا کښی
شک ګمان نشته پدا کښی، عشق مجنون کا فرزانه

ته عاقل زه دیوانه، څه مو روخ دَ ملګریه[1]
څه مو روخ دَ ملګریه، ته عاقل زه دیوانه

دا غزل دَی رندانه ما خوشحال ختک ویلی
ما خوشحال ختک ویلی، دا غزل دی رندانه

رنګینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناګهانه
راته وګوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه

خدای دی تا له وږیو سترګو نه وژغوری دلربایه
چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینګار وَکړې څو شانه

هغه دم چه تورګیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې
خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولیِ شِی پریشانه

ځان و زړه میِ هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نګاری
چه ګهی په شین شین په انګړ کښی شې روانه

دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم
چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه

دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[2]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړَلې نادانه

زړه می بیا واله مجنون شه ښه چه شه
پخپل یار پسی مفتون شه ښه چه شه

هغه غم چه په مثقال په شیرشاهی وُ
اوس تر منو لا افزون شه ښه چه شه

بې دَ یار د مخ له خیاله بل فکرت می
له خاطره نه بیرون شه ښه چه شه

دَ وصال په وخت می قد لکه الف وُ
په هجران کښی لکه نون شه ښه چه شه

لکه قدر دَ وصال را څخه نه وُ
چه په بخره می بیلتون شه ښه چه شه

---

۱. ته عاقل زه دیوانه څه مهرخ د ملګریه.

۲. دودونه پټ ندی له تانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هوا په اشتیاق ئې دَ سرو شونډو — که می وینی درست لړمون شه ښه چه شه
زړه هر گور په غیرو چارو مبتلا وُ — چه له غیرو چارو ستون شه ښه چه شه
زه ئې درست له هره حاله نه خبر کړم — چه دَ هند پلار می یون شه ښه چه شه
هیڅ مکتب له یوه فیضه خالی ندی — چه می ځای دَ سر زنگون شه ښه چه شه
عاشقان په عشق کښې هر کله زبون وی — که می زړه په عشق زبون شه ښه چه شه
چه ئې توره دَ غمزې راته په لاس کړه — که می آس ورته هارون شه ښه چه شه
چه ئې پښه دَ دلبرئ په رکاب کړه
دَ خوشحال زړه ئې شگون شه ښه چه شه

زړه را پسی سر شو راته وایی چه وئیږه — وایه وایه له وَیلو مه دریږه
تش شه له خروشه، څو په تاکیږې له جوشه — ژاړه ژاړه ژاړه په سبا بیگا نخولیږه
ظلم جور ستا دی چه په نر ناحق پما دِی — مکړه مکړه مکړه له آزاره وَ ویریږه
سوی لوڅږن یم، تل په آه و په شیون یم — وسم وسوم وسوم دروسه اور در وَلگیږه
اوس خو بې پروا یې که زه وَمرم بیا به وایې — مرمه مرمه مرمه څو لا پایم وَپوهیږه
څه وایم چه څه کړې، سراسر واړه ښه نکړې — جگی جگی جگی په رشتیا می مه قهریږه
تله دِی تیریده دی ښه له ها چا سَره ښه دی — ښه کړه ښه کړه ښه کړه دَ نیکخواه خبری نغویږه
کبر لوئی مکړه چه دعا گټې هغه کړه — وینه وینه وینه ولی مهر کړه تیریږه
ریږدِی غاړِی غږُونه دَ خوشحال په فریادونه
واوره واوره واوره راشه څه خو و کروهیږه

زه یو یار غواړم زیبا ښه — سر تر پایه دلربا ښه
ښایسته په شپږ جهته — هر اندام جدا جدا ښه
څو دَ ښهر ښایسته دی — دَی په حسن تر هر چا ښه
تن ئې ښه دَ گل تر پاڼیو — تمامی قدر و بالا ښه
دواړه زلفی عنبر پاشی — گلغدار تر لاله لا ښه
تورِی سترگی تورِی ورځِی — تور باڼه اوږده والا ښه
تنگه خوله حقه دَ لعلو — غاښ ئې دُر قیمت بها ښه
گبینه ئې سر دَ ژبی — دواړه لب ئې تر حلوا ښه
گلریزی کا په خبرُو — تر شکرو په خندا ښه
څړه نیاز و څړه ناز وی — په جفا ښه په وفا ښه
که می وژنِی تیغ را واخلی — دَ ده تیغ لگی په ما ښه
که هوا ده دَ ښه مخ ده — نشته ښه تر دا هوا ښه
هر چه دا هوا ئې نه وِی — هغه ندی په دنیا ښه
دا غزل چه خوشحال ووې
څوک به ووائی تر دا ښه

زمانه راته په څو پرته په څو وه — زه ئې واخیستم خونی مزری درَو وه
ودانی ئې په ډیر غم په ځگرخون وه — ویرانی ئې راشه گوره په څه دَو وه
دَ بیدردُو یاری ما غنم کنله — چه می ولیدله سر تر پایه جَو وه
تندر تل په مناره باندِی پریوزِی — دَ خسوف بلا دَ میاشتی په پرتَو وه
حق نا حق ئې وچ لانده وبله کښیښول — ظالمی دَ اورنگزیب پره د لَو وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه تور هندو بچه به چرته غواړم　　چه ځما دَ زړه متاع باندی گرَو وه
دَ زړه نوی ښه یاران وُ خدای جدا کړه
دَ خوشحال دَ زړه دمه په هغه نَو وه

زه خبر ور ځنی نشوم بهار تیر شه　　د گلونو لَون واړه په بل پیر شه
حیف دا چه دَ گلونو عمر لږ دَی　　په جهان کښ دَ اغزیو عمر ډیر شه
دَ بهار بلبلی نه راځِی په سیل[1]　　مگر زړه ئې دَ بهار له سیله سیر شه
هغه گل چه دَ حمل وُ په جوزا کښ　　ځای ئې پاسه په سوات یا په بونیر شه
خوږ ژوندون جدا له ښه شیرینه یاره　　په ما خوار باندِی یا زهر یا گنډهیر شه
هونبره غم دَ بیلتانه لَرِی په زړه کښ
دَ خوشحال له دله گښت دَ بهار هیر شه

زړه می یووړ[2] یَو خورد ساله　　ښایسته پری مثاله
په دوو زلفُو عنبر پاشه　　دواړه ورَځی ئې هلاله
توری سترگی ئې تور زاغ دی　　را پیدا دَ باز له ځاله
گلعذار ئې لاله گل دی　　غاښ ئې دُر شونډی ئې لاله
تر ښه قد و تر قامت ئې　　سبر هم بې اعتداله
تر وَیل ئې نه رسیږِی　　دلربا شیرین مقاله
تر یانه پوری پوچی[3]　　دَ خطا دَ ملک غزاله
دَ خوشحال معشوقه دا ده
خوله ئې میم زلفی ئې داله

زه هم چیری فرزانه وَم فرزانه یم لا تر اوسه　　تَل بیخوده دیوانه وَم، دیوانه یم لا تر اوسه
جدایی نشته وصال دَی ځنی[4] بعد هم خیال دی　　له هغه چه[5] همخانه وم، همخانه یم لا تر اوسه
چه راغلی په جهان یم خبر شوی پخپل ځان یَم　　دَ رازُونو خزانه وم، خزانه یَم لا تر اوسه
په عالم ځما خبری، خلق کا په نیژدې لیری　　په وگړی افسانه وم، افسانه یَم لا تر اوسه
چه د مخ پلو ئې واشو، یِو مشال وُ چه نما شو　　هغه دم پرې پروانه وم، پروانه یَم لا تر اوسه
ناوکی ئې د مژگان دِی چه بلا د ما د ځان دی　　ورته عمر نښانه وَم، نښانه یَم لا تر اوسه
چه ئې ځان سَره آشنا کړم له هر چا ئې شا په شا کړم　　له عالمه بیگانه وم، بیگانه یَم لا تر اوسه
هغه بحر چه محیط دَی په افراط او په تفریط دی　　دغه بحر در دانه وم، در دانه یَم لا تر اوسه
هغه شان له خپله یاره بې وکښله بې ریباره
زه خوشحال چه یگانه وم، یگانه یم لا تر اوسه

ستا په ورد سر فرازُو　　تل سجود دَی د بې نیازو
ستا ملالو سترگو پوچ کړ　　واړه کار دَ سحر سازو

---

۱. د بهار په سیل نه راځی بلبلی.
۲. زړه می یووی خورد سال.
۳. بوځی.
٤. ځنی بعد و هم خیال دی.
۵. چا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا ېوه وینا تیرې کا
تر هزار سخن طرازو
سپین او سره دَ دنیا دارو
دَ عشق ګنج دَ جانګدازو
دَ خوشحال وَیَل هم وار وَی
راشی اې نوا نوازُو!

ستا په سترګو کښ فتنې کاندې خوابونه
تورې زلفی دی هم ډیر لَرې تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښ
را ښکاره وې ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَګوری ستا مخ ته
نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شې له جماله
لور په لور به سر څرګند کا آفتابونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم
نور می څه دې دَ دوزخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوګل کښ
تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه
دَ یارۍ په کار کښ هم شې حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې
هم لتا ښائې دا هسې ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښې کتابونه

ستا دَ زړه سختی می سر تر پایه ولیدله
سنګ به سینه ووړ کړی ستا له هسې سنګه دله
څه خورا ښکاره شوه په ځبل دَ سترګو ولاړه
ما وې دَ اسمان بریښنا وه نه می بیژندله
نوره دنیا نشته چه څه وه را څخه خلقه!
وار په وار مې واړه په دلبرُو وَښندله
ناز که کرشمې دې که غمزې فتنې جلوې دی
اوس می په دا کار کښ سَرَه درست وپسندله
ګل چه شګفته شې عندلیب باندی ناړې کا
نشته یَوَه کښلې چه پرې وبولم[1] بدله
یاد مې هغه وخت دی چه په شپه به سرَه ناست وُو
شمعی به ژړا کړه، صراحی به خندیدله
اور چه په ځان بل کړې پخپل ځان باندې لګیږی
اوس مې دا خبره په زړه ښه وَلګیدله
تل ګونه وَهلې، هر زمان ساړه آهونه
ما چه عاشقی کړه خود په ما به دا کیدله

سرې لمبې ئې بلی دَ خوشحال خټک په زړه کړې
سرې ختی اَغُوستی په دا لاری تیریدله

ستا دَ راغلو منت ډیر لَرم نسیمه
چه ګلوُنه غوړوې ځما په سیمه
و صبا وَته ئې هیڅ بیځایه نه دی
چه خبر شوم دَ ګلُونو له تسلیمه
دَ بلبلوُ بې خودی بې ځایه نده
چه مستیږی دَ ګلونُو له شمیمه
بیم دَ هجر دَ هر چا سَرَه جار وَزی
هیڅ عاشق به خالی نه وی له دې بیمه
ګل بلبل سَرَه ښه وصل لَرې دریغه
که دا چارَ همیشه وی مستقیمه
کله وصل دَ خپل یار کله هجران وی
سرښته دَ عاشقی دَه دا قدیمه
دَ بهار په وخت چه ګښت دَ ګلزار نکا
هغه څوک به اندیښنه لَرَی سقیمه
په بلبلوُ دَ ګل بوی لکه وصال دَی
که ئې رنګ په سترګو وینی ندیمه
هر ورق ئې معرفت دَ کردګار دَی
و هر ګل وته کاته وَکړه حکیمه
کله هر لوری ته ګل دَ بهار ګورې
کله نه وینې یَو ګل پخپله سیمه

---

۱. ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یَو می یار دوهم گلزار ساز و ساقی شته نن می کومه اندیښنه له غین و میمه[1]
دَ گلزار په اشتیاق دَی په خزان کښ
په خوشحال باندی کرم وکړه کریمه

ساقیا آتش مزاجه له صفا مینا زجاجه
د شرابو پیاله را کړه د همه زحمت علاجه
نه یَوَه پیاله دَ میُو نه د درست جهان خراجه
زه او مَی اې محتسبا که می خونه سِی تاراجه
ورګدا د میخانی شه که شاهی غواړې له تاجه
د رندانو بازار تود وِی دَ شرابو له رواجه
صومعې ته تله له دیره یا دِ کار دَی بی منهاجه
دَ ساقی پیاله را واخله بکښ ډیر دی ابتهاجه
ساقی هر کله دِ وینم مه جبینه، مخ سراجه
د بلورو پیاله ډکه
د خوشحال دَه احتیاجه

سپینو وازدو لَړه ورغله پیشو خوله به ونسی له وازدو نه په څو
د عاشق په زړه کښ خیال دَ معشوقې وی دَ هندو په زړه کښ فکر دَ ټیکو
د لولِیَ پرتوګانښ پیسه پرانزِی محبت ور سَړه نشی بې پیسو
په خالی کیسه به نه رسی تر کامه څه حاصل که بوعلی شِی په کِسو[2]
د هغو بخره خواری ده تل تر تلو چه زکوة خوری د کتاب په مسئلو
چه په هره کوڅه گرزِی هرزه کار شی تر دا هسی گنبت زنجیر ښه دَی په پښو
یو خوشحال څه زړه کباب ندی لاتنه
تا د خلقو زړونه کښیښول په لمبو

سپینه ږیره دَ مردانو کد خدایی دَه دَ غابښونو پریوتَنه رسوایی ده
دَ سړی چه غابښ په ځای وی ږیره سپینه پدا هیڅ زوړوالی ندی برنایی ده
دَ خضاب ځوانی دَ چا ده دَ احمق ده تر دا کله ږیره ښه په ښه نایی ده
زوړ سړی د دَ زوړوالی اندوه نکا که په ځای ئې دَ چشمانو بینایی ده
زاړه مرد لَړه لیده دَ دلبر څه دِی په معنی دَ خوږو زړونو مومیایی ده
شیخ به کله عاشقی له لاسه پریښوه لاس و دست ئې نه رسیږی پارسایی ده
توری ږیرِی سره وصله نادانی ده سپینی ږیری سره وصله دانائې ده
شیخ به ولی نداره دَ کښلیو نکا چه دَ ده دَ زړه دَ خوږو مومیائې دَه
که خوشحال په عمر ولاړ تر اَویا تیر شو لا په زړه کښ ئې دَ کښلیو آشنایی ده
زوړ خوشحال چه دَ دلبرو دیدن غواړی
دَ دلبرو په وصال کښې رونړائی[3] ده

---

۱. غین و میم یعنی غم.
۲. کسه له قصې څخه مفغنه شوې ده.
۳. برنایی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین نمری[1] اغوستی په پښو سرې کوښی نو خطه[2] څه رنګه را درومی لکه تکه سپینه بطه
سل د سره کښینی واړه یَو تر بل بهتری خدای ږوکه به زه کوم ثا په واړو کښ غلطه
بخت غُنديِ نا ګاهه ځما خوار کره سیده شو راغله د په قصد وُ که دا راغلې بې نمطه
وایم[3] چه که واړه زاری زه راوړم خپل کور ته څوک چه چا ته زار کا دَ دلبرُو له سخطه
راشه سر می پرې کړه لا به نښه شم په وفا کښ خود په دا پوهیږې قلم لا نښه شې له قطه
ډیر په دریاب کډ شی واړه مټ کا دَ وتلو څوک پکښی لاهو شې ځنی وریشی تر شطه

لوړی لنډی نوروز ده خوشحال ده غوره کړې
نه لوړه نه لنډه په قد نښه روغه وسطه

سترګی د مستان دی ځما زړه نښینه مهینه پړوکی پړوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا د ګوره دَ ټیکی په شفق بند کړ جګی جګی جګی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که ګوریې چه مخ پټ کله څرګند کا ګل دَ بهار ندی چه رازیږی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وی هر آفت چه ګوریې چه را پاڅی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی ګوتی کښیښوې څو به لا وَباسې ډیر د ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ غوغا وشوه په نښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونُډو دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[4]
حیات لایزال به د حاصل شی که باور کړې دَ زړه لیدونی[5] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[6] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښ وی ساتلې څه بده بلا ده نه پټیږی دَ زړه مینه
کله منت اخلی دَ یوې ګیډی دَپاره هر چه همت ناک دی که په کور لَړی جوینه
زانې بتی ګوره چه په هر لوری غوغا کا هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دی په امان امان تیریږی هی توبه له دوره الامان له دې آئینه

نوم به د هر ګز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

سر دَ سره بیا جنون را باندی زور شه یا دَ مینی لیونَی شوم خوی می نور شه
که هر څو پندار کِوی پروا پرې نکړم دا هنر می و عالم وَته پیغور شه
دَ ساقی دَ میو هسی شان اثر دَی په خمار کښ می دستار له سره خپور شه
حریفانو په های های باندی نارې کړې چه ساقی دَ میو داد کړ جام نسکور شه
هو دا کار دَ ازمینښت ندی نور څه دَی چه ځما بلا ځما دَ سترګو تور شه
که ګدای له لوړی مړی علاج ئې نشته چه د دور د خواجه روزګار په پور شه
په خاطر باندِی می ډیر داغونه جوړ وه ولی ستا له لاسه داغ باندی انځور شه
خوب خندا د له خاطره فراموش کا دَ هغو چه دَ ویشتلی په چم کور شه[1]

---

۱. یعنی کالی او لباس.
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. وایمه چه واړه زاری ما راوړی خپل کورته.
٤. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
٥. یعنی د زړه سترګی.
٦. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر کالی چه د رضا پکښی مونده شِی
دَ خوشحال خاطر می ښهر دَ لاهور شه

ستا په سترګو کښ فتنې کاندِی خوابونه
توری زلفی دی هم ډیر لَرِی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښ
را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَګوری ستا مخ ته
نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شِی له جماله
لور په لور به سر څرګند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم
نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوګل کښ
تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر ځله خوله درکړه
دَ یارِی په کار کښ هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې
هم لتا ښائِی دا هسِی ځوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

ستا له خاله می یو داغ دَی په سینه
چه همیش را سَرَه یار دَی دیرینه
تا چه واغوښتې دَ خیال جامې رنګینی
بله ستا په وَول نشته رنګینه
یو ګلزار پکښی ناګاهه شګفته شی
چه په مخ دِ مخامخ شِی آئینه
بې پدا چه ښایسته وَو وته ګوری
په بل څیز می له چا نه کښږِی کښنه
ساقی نن له لاسه څه خو باده پریږده
چه په سر کښ می خمار دَی دوشینه
دَ بادشاه دَ سره تاج ئې مخی ندی
دَ درویش دَ سر ټوپیِ پشمینه
زه په عشق کښ مستثنا لکه مجنون یم
چه می نشته په ډیر قرن قرینی
دا څه راز د مینی ندی په کوګل کښ
دا می ینبې دَه په زړه کښ ګنجینه
مَی خوریِ لَره شنبه خوښَوِی خلق
وَ خوشحال ته څه شنبه څه آدینه

ستا په غم کښ می آرام له زړه بیرون شه
دَ غرڅه غُنُدی می خوب په ځګر خون شه
همیشه په غاړی غرُونه سرګردان یم
پدا دور می درست وَول دَ مجنون شه
عاشقی سړی رسوا کا هاله وَمری
ښه هغه چه مړ په تبه په طاعون شه
ګوره څو عالم به لاندِی کا تر چلو[1]
چه روان می تر دا دوو سترګو جیحون شه
هډیره ئې دَ شهید په څنګ کښ بویه
هر سړی چه مړ په توره دَ بیلتون شه
په ګلونو به ئې ږغ کاندِی بلبلی
دا ګلزار چه په بیاض ځما زرغون شه
چه درست کال ئې بیا بیا وایم لا یو راز دی
دا یو راز تر دفترونو نه افزون شه
په زر ژبه ئې ستایه واړه یو راز دی
عبارت که مختلف شه یو مضمون شه
عشق خوشحال وته یو هسِی سبق ورکړ:
چه ئې زړه د قال و قیل له درسه ستون شه

ستا له خویه نه مِی خوږینه دَه اینه
ځکه هسی وهم کانِی په سینه
که دِ زړه دَی چه می مینه در ښکاره شی
راشه وَنیسه وَ مخ ته آینه

---

۱. تر څلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ زه دَ وَر ملنګ شوم خز به څه کړم
راته توره شړۍ بس دَه پشمینه
کله کله راته ګوره ستا نوکر یم
راته بس ده هم دا هونبره مهینه
خزینه دَ سرو مهرانو دَ شاهانو
ستا دَ راز لَرم په زړه کښ خزینه
وایې ته کله په مخ ځما میَنَ شوې
ستا په مخ باندِی مین یم دیرینه
چه ځما سَرَه ئې ستا دَ پاره کاندِی
خوښ یم ستا دَ رقیبانو په کینه
ماتیدل ئې هیڅ دشوار ندی که ګورې
چه وَ کانې ته نیژدې شی آبګینه
دَ بادشاه په تخت و تاج پوری خندا کا
دَ درویش بوریا، توپیَ، پشمینه
انګوری ترخه شراب ور لَره بویه
میخواران له ګبینه لرِی ګینه
ورځ هغه ښه دَه چه ته پکښی خوشحال شې
که شنبه که سه شنبه که آدینه

ساقی بیا دَ میو مهر کړه چه عید شه
دَ رندانو دَ ښادِو وخت جدید شه
په هر لوری یو آفتاب دَی ځلیدلی
ښاپیرک ئې له جماله نه کور دید شه
په هر څه کښ ننداره دَ هغه مخ کړم
چه له ډیری پیدایِ ناپدید شه
هم هغه دی همیشه ژونُدون موندلی
چه دَ مستی دَ غمزې په تیغ شهید شه
زمانه په خلقو هسی ازمینښت کا
چه یوسف دَ قبطیانو زر خرید شه
واړه نخښی ئې په زړه وینم حضوری
که اشنا په لیری حد له ما بعید شه
هر چه ستا دَور دَ سپیو په حساب وی
په جهان کښ هم هغه سړی سعید شه
خط و خال په ښه جمال باندی یو دود دی
نه چه حسن دَ خوبا پدا مزید شه
چه دِ نوم دَ خوار خوشحال په ژبه واخیست
په درست عمر کښ خو نن وربانډی عید شه

سترګی ستا غږَوِی زړه
سترګی ستا پټوِی زړه
چه دا خوله خوځوِی دَی دَی
ژبه ستا ویَوِی زړه
چه څه کار په لاسو پښې کړې
دا هم ستا ښورَوی زړه
اوریده په دواړو غوږو
هم پتا آروَوِی زړه
چه نیکی کړې یا بدی کړې
واړه تا سندوی زړه
چه خندا کړې یا ژړا کړې
خندَوِی ژړَوِی زړه
دواړه کَونه لکه تن دی
کار دَ تن جوړَوِی زړه
زړه بې چون و بیچګون دی
څوک دا غوښه ګنې زړه
دَ خوشحال په زړه کښ یو دَی
څوک ئې څه لټَوِی زړه

شپه دَ بیلتانه ده پهر پهر کال پما شه
بانګ دَی دَ چرګانو په هزار هیله سبا شه
رایشی ګلزار ته وار په وار ننداره کاندی
وار په وار پرې تیر شی اوس که ګورې وار ځما شه
پیغام راوړی دَ وصل عجب ښه راځِی په مهر
هد هد دَ یار له لوریه نن پما باد صبا شه
په وخت دَ مشغولا دَ ګلو کله آواز کاندی
چه درومی له ګلزاره په چیغار چیعار طوطا شه
په درست عمر ئې مهر د سکوت په خوله وهلی
ځما دَ زړه طوطی دَی چه نن ګورمه ګویا شه
رنګ چه باندِی پریوزی آئینه دَ زړه تبیَ شی
زړه دَ خوشحال ګوره له هر زنګه مصفا شه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرازی که ښه خوراک وَ واروه تیر شه ملوکی که ښه پوښاک وُ واروه تیر شه
که خپلوی دَ زن فرزند وه حال ئې دا دی که له خلقه زیست و ژواک وُ واروه تیر شه
که منصب وُ که خانی که سرداری وه که په لاس ملک و املاک وُ واروه تیر شه
فرش فروش نقش و نگار دَ محلونو که بستر می عطرناک وُ واروه تیر شه
چه له ښکاره به په خیال راتلم وَ کور ته سور به تل ځما فتراک وُ واروه تیر شه
خپل پردی نیکان بدان له هره لوریه په دربار می په بلغاک وُ واروه تیر شه
تار په تار دَ اکوړ خیلو کډې ولاړې پدا ږغ می ځان هلاک وُ واروه تیر شه
اوس ئې روخ دَ ملنګیَ دَ دوهې دَی
دَ خوشحال چه سرای اوتاک وُ واروه تیر شه

شل کارُونه پریږده ننداره ئې دَ جمال کړه دواړه کسی واخله په سپین مخ باندی ئې خال کړه
کښینه په انګړ مخامخ چه ورته ګورم تور لونګین دواړه چندنِ هار په سینه ټال کړه
راغلې و بازار ته درست وجود کړه لکه کسی ګوره که ړوند نه ئې ننداره ئې دَ کمال کړه
تله دِی تیریده دِی ښه له هر چا سرَه ښه دی و نه دَ نیکیَ په دا باغ کښ نو نهال کړه
واړه ورکَول دَ جهان ګوره عاریت دی غم دَ بیلتانه ځما زړګیه په وصال کړه
بې دَ یار له مینی چه به کور دَ دنیا جوړ کا واروه درته وایم خدای ئې مینی په زوال کړه
ته هغه رستم یې چه شاهان دِ طلبګار دی چا درته تلقین کړ چه خدمت دَ پیر زال کړه
الف دِ دَی سرینبنی ستا په میم چه درته ګوری په دواړه لوریه زړه وړې په مخ دواړه زلفی دال کړه
نور خلق پخښو دی چه پرې بار نشته دَ مینی
بار لَری دَ مینی ناز و نیاز په خوار خوشحال کړه

ښایسته نه دی بلا دی آشنایی ئې دَه له غمه[1] آشنایی ئې دَه له غمه زه ناړې وهم عالمه
زه ناړې وهم عالمه، عشق یَو یم دَی په موجونه عشق یَو یم دی په موجونه. الحذر له هسی یمه
الحذر له هسی یمه، چه عالم پکښی فنا دی چه عالم پکښی فنا دی، دا دریاب روغ دَی له دمه
دا دریاب روغ دَی له دمه چه ساحل ئې لیده نشی چه ساحل ئې لیده نشِی ډیر غرقاب دی تر قلزمه
ډیر غرقاب دی تر قلزمه، نه زیارتیږی نه کمیږی نه زیاتیږی نه کمیږی، تر ابده تر قدمه
تر ابده تر قدمه، چه شنا کا پدایم کښ چه شنا کا پدایم کښ، چه دعوا لَری محکمه
چه دعوا لَرَی محکمه، هغه دُر ورپسی غواړی هغه دُر ورپسی غواړی، چه بها لَرِی اعظمه
چه بها لَرِی اعظمه، هغه دُر ئې ښه جمال دی هغه دُر ئې ښه جمال دی، چه خونی ده باندِی تمه
چه خوبی ده باندی تمه، په جمال ئې زلفی مار دی په جمال ئې زلفی مار دی، خبر دار ئې یم له سمه
خبر دار ئې یم له سمه، په څو قسم تور ماران دی په څو قسم تورماران دی، څوک دَدم دِی څوک بې دمه
څوک دَ دم دی څوک بې دمه، هغه مار خوشحال خوړلی
هغه مار خوشحال خوړلی، چه ژوندی دَی تر دې دمه

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه پاکیزه په زیست روزګار کښ په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوړینه له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه

---

۱. په دې بدله کښی صنعت د ردالعجز علی الصدر مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښ نور لحن پرستاری تړې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسی څوک پیدا شِی دَ خوشحال په لاسو راشِی
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یارِی په پالَنه

ښه ښه بخ بخَ دلداره وفا جویه غمگساره
چه کنم چه چاره سازم چه دِ زړه[2] کړم را کناره
به که گویم از فراقت چه مِی زړه شو پاره پاره
نکند بدل سرایت که زاری کومَ بی شماره
تو چه سنگدل نگاری چه مِی ست وَکړه ننداره
په عاشق بی سروپا ستم مکړه ستمگاره
به نگاه گاه گاهی مهر کړه دَ خدای دَ پاره
ای نگارِ من حذر کن دَ ویشتلیُو له آزاره
نرود ز درگه تو!
که خوشحال شړی سل واره

عجب کار دَی ستا دَ شونډُو ښه روزگار دَی ستا دَ شونډُو
پرې پنډو دَی د ځوانانو څه دربار دَی ستا د شونډو
په کالونو له ما نه ځِی بد خمار دَی ستا د شونډو
لکه ستا زلفینی زړه مِی په کنار دَی ستا د شونډو
د یمن یاقوت آبدار دی که آبدَر دَی ستا د شونډو
په صورت کښ می ځان څه دِی یو یادگار دَی ستا د شونډو
په هجران کښ سرې سرې اوښی دا نثار دَی ستا د شونډو
ځکه ځان هسی عزیز دَی پرې گزار دَی ستا د شونډو
چه د خضر تړې مایه ده[3] خشمه سار دَی ستا د شونډو
ځان بې ستا له شونډو پائی شرمسار دَی ستا د شونډو
دَ خوشحال خټک په زړه کښ
انتظار دَی ستا د شونډو

عیب جوی سَړه می هونبره دَه کینه و به نه نیسم وَ مخ ته آئینه
خدای دِ ما بیغمه نکا په دنیا کښ زه او غم سَړه یاران یو دیرینه
ساقی څو خمار شکنی پیالې راکړه چه په سر کښ می خمار دَی دوشینه
دا یم زه ورپسی سر یم که ئې مومم په دوران کښ مونده نشی خزینه
نن ئې مکړه تفحص وایه چه نن دَی که ئې بیا مومې په قرن قرینه
لاله ځایه چه خوشحال په جهان راغی
دَ لاله غُنډی ئې داغ دَی په سینه

فراق څه رنگ را اُوړده کړه پما نن شپه دَ جوزا شپه ئې یلدا شی په غمجن شپه
په فراق کښ می په سترگو خوب حرام شه په هیچا باندِی ورمشه دَ لیچن شپه

---

۱. سَتَنه.
۲. چه د زه کړم.
۳. چه دَ خضر تر ماء به دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ریبار ورته پیغام دَ وصال راوړی / په هوس هوس تیریږی په مَیَن شپه
دَ فراق په شپه امید دَ وصال څه دَی / که ئې گورې په معنی کښی ورکه ستن شپه
دَ دوهې ملنگ هم تیره کړه دوهې ته / که تیریږی په تونگرو په بړستن شپه
روغ عالم بې غمه خوب کا خبر ندی / چه په څه غذاب تیریږی په دردمن شپه
وَ وصال وته هجران دَی ورنیولَی / ښخه شوې وه دَ ورځِی په لمن شپه
ورځ ئې ما لیدلې نه ده په درست عمر / خدای به نکا سپین سبا دَ دروغجن شپه

دا نن شپه چه په خوشحال دَ فراق راغله
ور دِ نشِی هسِی سخته په دښمن شپه

قربان دِ تر نامه شم محمدَ ﷺ پیغمبره / اول ثنا دَ خدای ښایی بیا ستا ثنا ده غوره
ادم که دِ پدر دَی په معنی کښی ستا پسر دَی / تر واړُو مرسلانوُ مقدمَ مؤخره
دَ نوح نجات له تا وُ دَ طوفان له امواجونو / گلزار په خلیل اور شو ستا له رویه ای سروره
چه خلاص شو له کشتنه اسمٰعیل مَږ ئې قربان کړ[1] / چاړه دَ ده له حلقه ستا اروا کړه لَره بره
موسٰی په کوهِ طور دَ تجلی طاقت را نه وړ / تا ولیده دَ سر په سترگوُ خپل مولا بهتره
موسٰی ته څرگند نه وُ و عیسٰی ته ښکاره نشو / په قاب او په قوسین په هغه اسرار خبره

ستا صفت به خوشحال څو کاندِی په ژبه
انه وانت المولا و افضل تره

که په هند کښی نشته سپینه / هوسیِ سترگه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې / یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه / په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې گورم / ښایسته کښلې مهینه
هوسناکه ښیوه گره / شوخه شنگه زړه سنگینه[2]
دَ یاریِ په علم پوهه / سخندانه نکته چینه

ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که دا ستا سترگی را وجار باسم ځان ته / له ښادیَ به نور شا کړم و جهان ته
یو زمان می که دا ستا لیدل نصیب شی / نور به سترگی پورته نه کړم گلستان ته
طبیبان دِ خپل دارو ور څخه کښیږدی / تا ویشتلی منه نه کا و درمان ته
کفرستان د شاه د تورو زلفو گوره / چه په څه رنگه تاویږی و ایمان ته
چه په ما باندی تیریږی ستا په عشق کښی / خدای دِ هسی حال پیښ نکا مسلمان ته
په جورا[3] بورا به هم نکا وتنه / عاشقان کله خالی دِی و سهمان ته
اول ښه شهپر پیدا دَ الوتو کړه / بیا له پسه الوته کړه و اسمان ته
په فراق د ښو یارانو چه ډیر ژاړم / دواړه سترگی می پیغور کا و باران ته
چه پخپله افغانی ژبه نادان دَی / په تورکی خبری څه وائې افغان ته

---

۱. شو.
۲. دلنشینه.
۳. دا بت عیناً ولیکل سو، په ټولو نسخو کی دغسی دی، اما معنی ئې نسوه راته ښکاره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ئې دواړه شونډې بیا موندې په کور کښ نور د لعلو لره درومی بدخشان ته
هغه شونډې چه ځایی بې پانړو سرې دی هغه شونډې څه حاجت لری و پان ته
له خوشحاله ئې بهرام غندی پیدا کړ
دم واهه نشی څوک څه وائی یزدان ته

که دیدن شوَی بې نصیبه ما به ولیدې حبیبه
په پرهار می اور بلیږی دارو مه سیځه طبیبه
زه د یار یم یار ځما دی تر منځ څه غواړې رقیبه
لیونی به لیونتوب کا بې پروا دی له ادیبه
و عاشق وته ناصحه څه ویَل کړې بې تقریبه
تر فرهاد تر مجنونه
په خوشحال پیښه عجیبَه

که گذر په خیر آباد وَکړې نسیمه یا دی گشت وشی دَ سرای دَ سیند په سیمه
په وار وار سلام ځما ورته عرضه کړه ور سَرَه ځما دَ لوریه څو تسلیمه
ابا سیند وته ناره وَکړه په زوره وَ لنډی ته وینا وَوایه حلیمه
گُندی وی چه بیا می ستا سې جام نصیب شی په گنگا جمنا به نه وُ له قدیمه
که دَ هند له هوا زار کړم څو به زار کړم دَ اُوبو بلا ئې لا بده عظیمه
که دَ نهر اَوبه څښې کُلمې پرې باسی هم دَ هر کوهی اُوبه ندی بې بیمه
چه سړې اوبه دَ غره نشته په هند کښ تری توبه که واړه ډک دَی له نعیمه
تل به هیڅوک نا امید په جهان نه وی په کریابو کرم کیږی له کریمه
دَ ویشتلی وَ صحت ته امید وشی دَ پرهار ئې چه کمی وشی له ریمه
خدایه زړه می په وصال دَ هغو خوښ کړه دا چه اوس ورځنی لیری دَی دوه نیمه
عاقلان به هیڅ انکار ور باندی نکا هر افعال چه صادر کیږی له حکیمه
همیشه به په هند نه اوسې خوشحاله
عاقبت به عاصی ووزی له جحیمه

که ناگاهه را ښکاره شی هغه خوبه زړه به یوسی له عاقله له محذوبه
رقیبان نه سرنگون له غمه پریوزی که په رای کښ د خپل یار درومی محبوبه
هر زمان په نوی نوی غم اخته شوم چه تل تل نوې شیوه کا دل آشوبه
د یوسف د مینی لاف واړه عالم کا ولی بل بسی پوند نشوې یعقوبه
که لا څه درته د سرومال وجود وی په دا فکر نه ور نشې تر مطلوبه
ته ئې تل په سر دعا کوه خوشحاله
که دِ نوم په ژبه نه اخلی محبوبه

که هیڅ نه وائ چه ویل راشی له یاره ټول دَ یار مهر په لاس راکړه ریباره
سره لاله په هغه مځکه شگفته شی چه خولې دِ باندی اوری[1] له رخساره
دَ غمزې په تیغ مِی وژنی زه دعا کړم چه ځما په خون ئې مه نیسې دا داره
چا وې خپل نتلی کښی چه ئې په یاد وِی بخته وخت دَی چه ئې ونه وزم له شماره

---

۱. پریوزی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه شنه پانې خپل بخت په لاس را نکړه — خلق څو ګلوُنه وړی له دې ګلزاره
په آواز آواز کښې هسی لیونی شِی — چه خبر شوم دَ عاشق سړی له کاره
که ئې درست په سیند کښې ډوب کړې هم به سیځی — چه سیځل ئې په نصیب شوله روزګاره
په وژو دَ عاشقانوُ هسی ځغلِی — نیم بسمل ئې په ځای پریښوم له تلواره
چه ئې ستا په کوی کښې ځای ونیو نور مور شوُ
د خوشحال خاطر له باغه له بهاره

که اغزی وی ستا له لاسه — تر ګلونو دی دَ پاسه
د زړګوټی سر می ته یې — که یاران لَرَم بې قیاسه
چه به بل تر تا را تیر کړم — دا ویی دَ زړه و باسه
که دَ نورُو سَرَه خاندم — جهان نه دَی بې لباسه
له مانِیه به دِ ومرم — څه خو مخ را وجار باسه
که څوک تا غندی ښکاریږی — څربښت بیل دَی تر اماسه
تر هغه به نادان څوک وی — چه خر ښه ګنِی تر آسه
دَ اغیارُو سَرَه خانده
په خوشحال تندر پریباسه

که عالم وته دلخواهه[1] بادشاهی شوه — عاشقی وَ ما ته لا عالی جاهی شوه
دَ تقوا په کار و بار ډیر خبردار یم — ولی څه کړم چه نصیب می ګمراهی شوه
شاهدانو ته دَ خضر عمر غواړم — حیف دا دَی چه دَ عمر کوتاهی شوه
چه له ځایه ئې ګناه لَره پیدا کړم — که نظر وکړې ځما بیګناهی شوه
یار می ولیده له ورایه شکر دا دی — چه قبوله می دعا سحرګاهی شوه
لکه ستا کسی په خوارُو برابر شی — دَ طالع تر رونا ښه دا سیاهی شوه
زه دَ یار په جفا هیڅ آهُونه نکړم — راته غم دَ رقیبانو بد خواهی شوه
ستا دَ سرو شوندُو په دَور می حلال شول — ښه چه اوس روا دَ میو مناهی شوه
سر بازی یا دَ پتنګ یا دَ عاشق ده — یا قسمت دَ مجاهد یا دَ سپاهی شوه
بخته دا ځله ئې راوله تر غاړِی — چه بیړی می پدریاب کښې تباهی شوه
که خبر له حاله نه وَی څه به ښه وُ
و خوشحال ته غم دا خپله آګاهی شوه

که په زړه کښې دِ د یار مینه ځایی ده — سکه ناحقه دِ له غیرو آشنایی ده
مخ ئې کله دَ یوسف غُندِی زیبا دی — دَ یوسف تر مخ ئې زیاته زیبایی ده
چه ئې رای دَ خپل خاطر وِی هم هغه کا — په دلبرو مسلمه خود رایی ده
که دِ زړه وی چه دا خوږ خاطر می روغ کړې — دَ لبانُو مچه راکړه مومیایی ده
زه او ستا دَ دواړُو شوندو مَی هغو زده — چه ئې نن په لاس نیولې پارسایی ده
دَ معشوقی په ترخه کښې ډیر خوږه دِی — چه ئې ګورې نیکنامی ئې رسوایی ده
چه په خلقو کښې دوږخ دوږخ یادیږی — بل دوږخ په جهان نشته جدایی ده
په پیغور په تور په زور به ځنی نه ځِی — دَ هر چا چه خپله بخره شیدایی ده

---

۱. بهتره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ افسون دَ سحر کار دا هسی نه وِی
دَ خوشحال په زړه کښی دا مینه ځایی ده

که په زغرو په چپَو کړې نیزې څوړه[1] چه نیکی در څخه نشته واره کوړه[2]
دَ هر چا سَرَه خوړه ژبه بایده دَه په خوړه ژبه ما هم وزی له سوړه[3]
واړُو دُوړو سَرَه فوج دَ سپرو نه وی په جهان کښی لږی نه دِی تشی دوړه
یاوه گوی دراز زبان مه شه که گوری بیهوده خبری مکړه پوچی بوړه[4]
د غفلت په خوب بیده په غفلت تللی
د خوشحال خوږې خبری نه دی کړوړه

که رشیینی محبت کړې مه ناړه په یوه ناره بیل شوی یار وژاړه
دَ رسا ویشتلی کله توان دَ ږغ وی په فراق کښی نارې مه وهه له باړه[5]
په معنی کښی جدائی نشته وصال دی دَ آشنا په غم کښی خوښی اوسه تل ویاړه
په هجران کښی هغه هسی شان وصال شته لکه څوک له خپله یاره لاس تر غاړه
دا دیدن لکه په پټو سترگو کیږی دا دیدن له وازو سترگو نه مه غواړه
لیلا پلار کړه په سل پردو کښی ناسته مخامخ وه وَ مجنون وته وَلاړه
پسله مرگه هم جدا نه وِی رشتینی په یوه لحد کښی ورشی سَرَه دواړه
دَ رشتینی مینی دِار د زوال مکړه[6] چه رشتینی عشق لَرِی سلام په واړه
دَ یار غم دِ دَ خوشحال له دِله نه ځِی
دَ فانی دنیا خوښی که لاړه لاړه

که غواړم نه یی مومم هسی تا غُندی مهوشه خنده رویه سنبل لمویه کلعذاره پیاله کشه
سمن بره قد عرعره مو کمره لب شکره آهو چشمه څړه خشمه مهرجنه منقشه
دلنوازه سر فرازه چّم بازه عشوه سازه تیز نظره غمزه گره په دوو زلفو مشوشه
سر بلنده خود پسنده[7] خود نمایه دلربایه د عاشق دَ ځان بلا په رنگ زیبا په خوی آتشه
طربناکه تل بیباکه گریوان جاکه تش تا پاکه [8]زړه ئی سخت لکه آهن په مخ یوه آینه بې غشه
د زلفینو سر ئې تاو لکه نخوش د ماهی گیر شو
کله وی چه خوشحال خلاص شی له دې هسی رنگ نخوشه

که مردی د په دستار ده په منډوسه سکه مردی دِ مبارک بریتونه پوسه
کشکی زه دَ نا مردانُو په شمار وَی چه فارغ وَی له ارمانه له افسوسه
د لوهړ گلونه ښه دِی تر نلگوس ولی بیا چیری لوهړ چیرِی نلگوسه
چه ظاهر باطن ئې دواړه حبطه وی منافق سړی بترگنې ترکوسه

---

۱. دا بدله په چاپی نسخه کښی نسته.
۲. محشی ورته لیکلی یعنی عیجن او دروغ.
۳. یعنی سوری.
٤. سید راحت لیکلی، چه بوړی پزپرې کړی ته وائی، په قندهار کښی بُړی بولی.
۵. یعنی دَ گولی خراش او زخم.
٦. نشته.
۷. هنر منده شکر خنده.
۸. تپاکه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دروغ په نا راستی کښ ډیر غم دی — دَ رشتیا روزګار کوَه بی غمه اوسه
چه به هر کله جفا کړې وفا هم کړه — دَ اغزیو سَرَه ګل لَرِی پلوسه[1]
په جهان کښ بد خویی واړه دوږخ دَه
د خوشحال له دله خوی دَ بدیو یوسه

که ملیح یې دَ زړه مینه په ملیح کړه — که قبیح یې درومه چاری دَ قبیح کړه
دَ بهار ګلونه ډیر دِی واړه ګوره — چه د زړه وِی هغه ګل پکښی ترجیح کړه
که د زړه دَی چه دَ مخ ثنا ئې وایې — دَ بلبلی غُندی خپل زبان فصیح کړه
مسیحا دَ رنځ وَ هر لوری ته ډیر دِی — دَ خپل رنځ دوا دَوخته په مسیح کړه
له ازله ئې رند رند زاهد زاهد کړ[2] — زه به ډکی پیالې اخلم ته تسبیح کړه
په حسد په رخه څه ځما پروا دَه — چه د پټه کینه کړه اوس ئې صریح کړه
زه که بد یم هم دَ یار دَ سترګو تور یم — و هر چا وَته ځما دَ عیب تشریح کړه
دَ توبې دریاب ئې تا لَره پیدا کړ — دَ ګناه له تور یو ځان لکه صبیح کړه[3]
دا دَ سر په سترګو مه ګوره خوشحال ته
که دَ زړه سترګی لرې ښه ئې صحیح کړه

که می یَو ځله رسد وشی تر سینده — نور د مه وینم په تورو سترګو هنده
نه به سترګی د سړی په چا خوږې شِی — نه ئې ما ته په اوبو شِی د چا تنده
دَ پیپلو پانې خوره په غره کی اوسه — نه چه پان د هندوستان خورې ځما جنده[4]
په هغه بازار به څو، سود و سودا کړې — چه کارګه پکښ قدری دی تر شهنده
ای وروستَی عقله دریغه که پخوا وَی — ما به ولی پخپل ځان کړه هونبره شنده
هر چه وشول هغه واړه در بخښلی
اوس خوشحال په لاس مه نیسه نا پسنده

که نیمګړې پیاله را کړې ساقی تا زده — همګی مدار په نیت دَی باقی تا زده
دَ شرابو په مستی بې خوده ولاړې — که له سره نه د پریوزی تاقی[5] تا زده
دَ بابا په رضا ځه جنت به مُومې — روایت می درته وکړ عاقی تا زده
زه د وخوروم په مار دَ تورو زلفو[6] — حال می خود وینې په سترګو راقی تا زده
دَ خوشحال غُندِی همیش په ځان ناچاق یم
ته چه تل په صورت چاق یې چاقی تا زده

که نیولې زرکه باز پریږدِی له چنګه[7] — زه هم له لاسه پریږدم شوخ و شنګه
ور په ور کلی په کلی پسِی ګرزه — درویزه که دَ دیدن مومې ملنګه
ګل که هر څو ښایسته دَی پدا باغ کښ — که ئې وینې بیا اغزِی لَرِی له څنګه

---

۱. ثوه د غره افزنه ونه ده.
۲. له ازله ئې زه رند ته ئې زاهد کړې.
۳. په توریو تور یې ځان صبیح کړه.
٤. یعنی ځما ګله.
٥. طاقی.
٦. زه ئې وخورم په مار.
۷. دا بدله په چاپی نسخو کښ نده راغلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه د توان رسی په لوی دریاب کښې ګرزه — په بیله کښې دی زوال وینم نهنګه
عاقبت به ککړی وربانديِ کښيږدې — تر څراغ چه کين وښۍ ګرزې پتنګه!
پند ګويان چه عاشقانُو ته پند وائي — دَ هوښيار په پوهه سر وَهِي له سنګه
تر سهار مې دَ ياره سَرَه ناز وُ — درسته شپه راته کوتاهه شوه تر درنګه
هغه يار که په پالنګ را سَرَه نشته — دا هم شکر چه ئې بوی ځی له پالنګه
چه ئې زړه دَ معشوقې په مينه مست شی — دَ هغه سړيُو څه له نام و ننګه؟
ليونی به ليونی نه وُ عالمه — که ئې بخره وَی له عقل و له فرهنګه
که ليلې و نور عالم ته کښلې نه وه — پدا څه، چه وَ مجنون ته وه خوشرنګه

دَ عمرې په تيغ ئې خورِ ښه يې خوشحاله!
مَړَنَی په روغ صور ت نه ځِي له جنګه!

که هوښيار دی که نادان دی که ساړه که غله — هيڅوک نه وينم دَ خپلی لاری صله
يو په غم شريک يار نه وينم په ملک کښې — خلق نشی تسلې کانديِ په خوله
دَ ميړيو غُنديِ يُون دَی و دانو ته — چه و ما وته عالم کا تله راتله
چه اميد د ميړی نه وِی وَ دانو ته — وَ هغه لوړِی ته نکانديِ هيڅ تله

خپل ويشتلی غرڅه مه پريږده خوشحاله
ځای په ځای ئې وينی توئی دِی په پله

که يَو ځله مخ ښکاره کا له نقابه — د ښايست نامه به واخلی له آفتابه
لاله ګل به ئې له مخه خوبی پور کا — په زلفينو به سنبل کانديِ بې تابه
خلق څه لَرَه تهمت په زمانه بردِی — په[1] چشمانو ئې دنيا کړله خرابَه
د خمار په علامت ئې سترګی سرې دِی — که چا نبې وخته بيداره کړه له خوابه
د خاطر وينی ئې نوش په ځای د ميو — بيا ئې نقل هم د زړونو له کبابه
خاصه مرګ د معقوقې د مقتولانو — چه جنت لره به درومی بې حسابه
ځما زړه قبله نما شو نه جار وزی — و بل لور ته ستا د ورځيو له محرابه

په وعده ئې زړه خوشحال مکړه خوشحاله
د وفا طمع څوک نکا له حبابه

ګم ګشته او ګم ګشته سَرَه رفيق شه — ګم ګشتن دَ دواړو تنو په تحقيق شه
دَ شرابو جام په لاس شاهد بازی کا — شيخ دَ ښهر عبادت پريښې زنديق شه
يو ئې اصل سَرَه دوه اويا مذهبه — خدايه څه بنیِ آدم فريق فريق شه
عشق څه هسی آسان ندی هونبره خلقه — په بلخيو کښې خو يَو سړی شفيق شه
دَ اسمان دَ ستوريو هم و بله فرق دی — ځکه غوره په يارانو کښې سړی صديق شه
چه توفيق ورسره مل شه کار آسان دی — کل مدار دَ واړو خلقُو په توفيق شه
آزاده به له چا طمعه اميد نکا — چه به طمعه له چا کا کله عقيق شه
دَ غليم مهر په هيچا باندِی نه وی — يو فساد وربانديِ کاندی چه شفيق شه
وَ خپل بخت وَته تسليم کړه چه غليم دِی — همګی دَ غم په بحر کښې غريق شه

نور که سل پيالې آخلی دَی دِ سل څښی
چه خوشحال دَ باده نوشو په طريق شه

---

۱. چه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره دَ یار مخ ته بیا لیمه پرې ولوه　　زړونه دَ بدرنگو رقیبانو ویلَوه
دا دَی هغه مخ چه په هجران کښې پسی ته مرې　　اوس ئې په وصال کښې دواړه لوریه کښلوه
لویه پیښکښی دَه په وصال کښې درته وایم　　دُر ئې په لَمن کښې ورته گوره تلَوَه
زه دَ بیلتانه په حال خبر نه وم خبر شوم　　خدای له خپله یاره هیڅ یار مه بیلَوه
تندر دَ رقیب په کور پریوزی قهقه خانده　　سپینه آئینه دَ ششت[1] خپل یار ته ځلَوه
یو ځله چه زړه دَ چا په مهر مینه بند کړې　　شرط دَ یارې دا دَی زړه بل ځای مه ننښلوه
کډی دِی دَ زړونو ستا دَ مخ په لور روانی　　واړه ملک بوستان دَی په هر ځای ئې ملَوه
درسته دِله خپلو نمریو وَ ایستم خوشحاله
یو دَ غاړی هار میِ دَ گلونو مه شلوه

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه　　نداره دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم　　بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم　　درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ　　زه به څه لَره مانِه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ　　اوس په طمعَ په حرص درومی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ　　لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا　　گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ خټکو دَ نفاق له ناپوهیَ　　یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی　　چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښې
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لکه زه یم پیدا شوَی پدا مینه　　دَ نور چا به هسِی نه وِی پیدا مینه
دَ قصاب چاړه په غوښو هسی نکا　　لکه کا د ما په زړه دَ اشنا مینه
درست عالم را باندِی غاو کا زه حیران یم　　چه له زړه به په څو لیری کړم ستا مینه
په یوه تن کښې دا دواړه توکه نه وی　　هم دَ حسن استغنا هم دَ چا مینه
نه به بوی دَ منبکو پټ شی په نافه کښې　　نه به پاتو شی مخفی دَ شیدا مینه
ما په سحر په جادو تقصیر وَنکړ　　دَ ناترس خاطر ئې نشی په چا مینه
په ژړا می به دوه سترگی وچی نکړې　　که پما شوی دَ خپل یار په ژړا مینه
لور په لور ئې په همه عالم رسوا کړ
کشکه نه وَی دَ خوشحال دا رسوا مینه

لکه[2] ستا دَ زلفو تاب شته　　په سنبلو کښې هم تاب شته
لکه ستا دَ خوله بوی دَی　　هسی هم په ملک گلاب شته
ستا دَ مخ تریِ خال به بِه وِی　　په خطا که مشک ناب شته
لکه زړه ځما ستا شونډِی　　نه کباب شته نه شراب شته
که و نمر ته خاته گران دِی　　دَ زلفینو ئې طناب شته

---

۱. یو راز پسول دی، چه هنداره پکښې وی. په یوه نسخه کښې شست هم راغلی دی، چه مطلب گوتې ده.
۲. د لکه پر ځای کله ښه ورسره لګیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه کاته دِ په حساب شول
دَ یارِ هم حساب شته
کښلی ډیر وه ما ته یار کړې
تل د ګلو انتخاب شته
کل پما شهد شکر دِی
که دِ قهر یا عتاب شته
مجنون مړ ندی ژوندی دی
چه لا ما غُندِی خراب شته
دَ هجران په شپه مرګ غواړم
ځما سترګو ستاسی خواب شته
چیری نه په بل مرګ وَمرم
دَ غمزو دِ هم شتاب شته
چه مِی وژنی کوز به ګورم
له اشنا سترګو حجاب شته
ما خپل خون ورته پل کړَی
که د ما د مرګ غذاب شته
دَ چا مَی په کار ندی
چه می خپل لبِ لباب شته
دروغجن یم که دا شعر
دَ میرزا په درست کتاب شته
دا غزل چه خوشحال وَوې
نن ئې چا څخه ځواب شته

له حاله ئې خبر شه که شته شته که نشته نشته
قلاش و قلندر شه که شته شته که نشته نشته
که لَږه دَه که ډیره واړه ونیسه په تیره
په خوی دَ پیغمبر شه که شته شته که نشته نشته
دَ عمر څه اندوه کړې څه اندوه دَی که ځان پوه کړې
ژوندَی تر ګوره ورشه شه که شته شته که نشته نشته
بادشاه دَ بحرو بر یې، که قانع په خشک و تر یې
دَ دهر سکندر شه که شته شته که نشته نشته
که دُر دِی که ګوهر دِی که ګلوُنه که شجر دِی
دَواړُو بې خبر شه که شته شته که نشته نشته
بې وخته غواړې بد کړې بیهوده رخه حسد کړې
به صبر تونګر شه که شته شته که نشته نشته
مه ژاړه مه پرې ویاړه غم ښادی پریږده دا واړه
واقف پدا سیر شه که شته شته که نشته نشته
بلا دِی چه ټولیږی په هیچا نه پاتو کیږی
فارغ له سیم و زر شه که شته شته که نشته نشته
له یاره مهر غواړې که ئې نه مومې نور ژاړې
دَ یار په رضا سر شه که شته شته که نشته نشته
که وصل که هجران دی دواړه ما وته یکسان دی
آرام پخپل مقر شه که شته شته که نشته نشته
څو سعی څو طلب کړې اندیښنې په روز و شب کړې
په واړه برابر شه که شته شته که نشته نشته
لږ عمر ډیر غمونه په زړه هونبره ستمُونه
قانع په خشک و تر شه که شته شته که نشته نشته
پخپل هنر نظر کړه څو ژوندَی یې خپل هنر کړه
خوشحاله شیر نر شه که شته شته که نشته نشته

لکه مخ ځما دَ یار دَی نمر خو هسی وی کنه
لکه زه په عشق کښ زیږ یم زیږ خو هسی وی کنه
دَ عالم ډیری خبری لور پَلور توری لښکری
زړه مِی نه خوځِی له ځایه غر خو هسی وی کنه
بې دَ عشق له شور و شره چه هر ګز ځما له سَره
نه ځِی نورځه هر څه درومی سر خو هسی وی کنه
چه ئې ریبم عمل لا کا چه ئې ورک کړم ځان پیدا کا
ورَځ و شپه دا هسی کر کړم کر خو هسی وی کنه
تا وې درومه نوم می زبر کړه بل سبق له زړه بدر کړه
تل می ته یې په خاطر کښ زبر خو هسی وی کنه
و هغه ته می سر کوز دَی چه معلوم ورته رموز دی
په خبره نه پوهیږِی خر خو هسی وی کنه
پدا باغ کښ یَوَه ونه تل تازه تره برخنه
چه ئې اُوړَی ژمَی بر خورم بر خو هسی وی کنه
چه آزاد مریی ور درومِی خپل مراد ور ځنی مومی
په هیچا ندی ترلَی ور خو هسی وی کنه
په یوه زمان تر یاره ورشی راشی څو ګزاره
دَ خوشحال خاطر تیز پردَی پر خو هسی وِی کنه

لا یزاله پادشاهی که چا موندله
کیخسرو به وَ خسرو ته نه سپارله
جام دَ میو را پلاس کړه ساقی ګوره
په هر لوری دا ځما دَ غم کرَله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په امان امان یوه لا تیره نه وی — په زمان زمان ښکاره کا فلک بله
ډیر په باد ولاړَل د تا غُنديِ باد وړی — ته ئې وروستو دُم کره يې ځما دله
جام و ساز ساقی بهار واړه اسباب شته — صراحی ولی خالی وینم له مُله
په جهان دَ نیکو نوم بویه خوشحاله
چه یاد گار به وِی تر تلو هم تر تله

لور په لور می په جهان گریوان پاره شه — کور په کور می دَ رندیه کار ښکاره شه
چه می پټه په لستونې کښ نوشله — دَ هغې پیالې جهان په نندار ه شه
دا څه زړه ندی چه اوس مهر پما کا — راته نرم هغه سخت سنگ خاره شه
جه دَ عمر څه مایه تر واړُو تیر شوم — دَ خوښیِ ملک ځما په اجاره شه
اوس به کوم ارمان کوم سوبه می وشوه — چه رقیب دَ یار له وره آواره شه
دَ هغه قدر لرم تړې به ځاریږم — چه په غم کښ چاره جوی دَ بیچاره شه
اوده بخت وته می ډیری ناړې وکړې — ویښ له خوبه په وروستیِ نریِ ناره شه
جدائی ورځنی مرگ دَی سړَی وَ مری — دَ بتانو وصل عمر دوباره شه
که خپل ځان هوښاره وِی هوښیار به نشِی
اوس خوشحال دَ لیونیوُ په شماره شه

له تا نه چه جدا شم په ناکام په ورځ و شپه — نه خوب نه می خوراک دَی نه آرام په ورځ و شپه
بل خیال فکر ئې نه وِی بې دَ یار له رویه مویه — دَ زړه په حال خبر یم زه مدام په ورځ او شپه
دَ مخ ثنا ئې وایم دَ زلفینو ئې صفت کړم — په خوله که په خامه وِی صبح و شام په ورځ و شپه
یَو ښه نظر چه وکا، سرمایه می دَ ژوندون شِی — کافی دَی خلوتی ته یَو بادام په ورځ و شپه
دَ منښکو دَ کافورو خوشبوئی به تر قربان کړم — که ستا له لوریه راشِی یَو پیغام په ورځ و شپه
دَ منښکو گل قندی به ئې خوشحال تړې صدقه کا
که ته می سر فراز کړې په دشنام په ورځ و شپه

لیونی شول پښتانه په منصبونو — خدایه ما ژغورې له مسِی غضبونو
د کنگاش علم دَ چا دَی دَ تورزنو — لکه څوک لولِی قرآن په مکتبونو
د کنگاش له علمه هیڅوک خبر ندِ — خبر دار یم دَ هر چا په مشربونو
پښتانه لَرَه لوی عیب دی که ئې گورې — چه نازیږِی دَ مغل په لقبونو
شرم ننگ نام و ناموس ئې په یاد ندی — خو ویل کا دَ منصب دَ ذهبونو
دَ مغل سَرَه لیده په طمعه مکړه — که کیدَی چیری په نورو سببونو
خټک واله بلنځه ښه ځما تر ملا ده — نه ښیوه دَ نوکریِ په قصبونو
د بادشاه د زندان شپه ځما په یاد ده — چه تمامه شپه می تله په یاربونو
پښتانه که جنگ مغل سَرَه په تیغ کا — هر خټک نیوی مغل تر جلبونو
د خټک دَ ننگ جرگه نشته خوشحاله
را وَتَلِی دِی له کومو نسبونو

ما پټ درله[1] کوگل کښ همیشه اسرار دَ زړه — آخر ئې خوناب وکړ په هر لور پرهار دَ زړه
له پښې اغزی مشکل دَی په حکمت له تلی خیژی — دانا طبیب بایده دَی چه وَکاږی خار دَ زړه

---

۱. در په کوگل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نورُو تونګری که دَ دنیا په سیم وزر شی پدا به تونګر نشی بې دیدنه خوار دَ زړه
دَ شوندُو دارو ورکړه که ئې ته په رغول یې په سترګو ئې علاج کړې، خو به مری بیمار دَ زړه
که ښه دَی هغه زړه دَی چه مین په هیڅا ندی چه یَو ځله مَین شِی نور تر تلو زار دَ زړه
غمجن په ډار دَ هجر خوښ دَ وصل په امید کښ په اور او په اوبو کښ کړ خدای څه روزګار دَ زړو
دَ یار مهر تر ما راغی دما مهر تر یاره رشتیا ده دا خبره چه دَ زړه ده لار دَ زړه
چه خپل اختیار ئې ټول دَ خپل اشنا په لاسو ورکړ رحمت ئې پدا کار شه خو هم دا دَی کار دَ زړه

خوشحال خسته به اوس دَ خاطر راز وَ چا ته وایی
چه ولاړ ورته ئې شا کړه دماغی ښه یار دَ زړه

ما د شیخ او د ملا حکایت نزده ما بې میه نیه بل روایت نزده
چه ئې نوم دَ عاشقانو په شماره شو دا هم ښه که بوالهوس محبت نزده
ته چه هسی په چمن کښ چمان کیږې سبره تا ځما دَ یار په قامت نزده
عام عالم وته پخپله ځان نادان کړم هسی مه وایه چه ما کنایت نزده
دَ درویش په زړه کښ درست کتاب مرقوم دی که په خوله ئې دَ عربو لغت نزده
وایی تا سره می نیت دَی دَ یاریه هسِی هیښ یم ګنه ما په تش نیت نزده
نادان یار به صدقه تر هوښیار یار کړم نادان یار دَ آشنایِ قیمت نزده
عاقلانو څخه څو رنګه حکمت دَی لیونیو یو دَ عقل و حکمت نزده
وَ عاشق ته نصیحت مکړه ناصحه! خود پوهیږې چه عاشق نصیحت نزده
دَ خدمت له نتیجې نه چه محروم شوم زه لایق نه یم که تا عنایت نزده
چه بې سته میلمه کیږِی هغه زه یم له آشنا می دَ هندو غُنديِ ست نزده

زاهدان چه نمونځ روژه کا جنت غواړی
ما خوشحال دَ مزدوریِ طاعت نزده

ما په ننګ دَ پښتانه ځوانان قربان کړه بیا می غوره جمعَ ښه ځوانان کړه
دَ سړی دَ لارسه مړه وَی څه به ښه وُ لیونی کوټه سپی مړه ګوره شیران کړه
هونبره کوټی کوټی کوټی ارمانونه هر نفس ځِی په ارمان ارمان ارمان کړه
په یوه ساعت ښادی په بل غمونه په لحظه لحظه تیریږی د اسمان کړه
چه په شپه را سَرَه ټول ووُ په زرګونه په سبا ئې له ما واړه ځان په ځان کړه
ځنی مړه ځنی ژوندی له ما جدا شول هزه جدا په غاړه غورنو په ارمان کړه
چه شاهان ځوانان می ومړل هاله مرد یم که دَ هر یَوه می ساری سل ډمان کړه
یو مهلت دَ عمر بل مدد دَ بخت وی په دښمن باندِی می وشوې پدا شان کړه
لوی ئې قتل، هلک بند، ښهرونه سوی مال اُلجه بندیان دِ کل واړه جهان کړه
چه نو ښهر می واهه کوهاټ می پریښ لا هاله ځما دا کړه وُ دَ نادان کړه
چه بد اصل سَرَه ښه کا کله ښه کا دَ موزی سَرَه څه سود دَی دَ احسان کړه

ښه خو دا په خوشحال وشوه بیا تر کاله
ګوره څه رنګه ښکاره شی دَ سجان کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د نیت خبره ووې و ناکس ته[1] نور څه نه په نن ئې ووې و عسس ته
خورې شونډې به ئې نه مومې وَهَه ئې سر په دواړه لاسه وایه و مگس ته
دَی پخپله د خپل ځان په سوختن دَی د گداز له حاله څه وائې قفنس ته
زه چه نن دا رنگینه خبری وایم پرې پوهیږم چه به پاتو شِی بیا پس ته
و طوطیانو ته می پریښووې خبری دا مرداره جیفه پاتو شوه کرگس ته
یا ئې رنگ یا ئې آواز ځان بلا شِی څوک چه اَچَوی مرغونه و قفس ته
گله نور عیب دِ نشته عیب دِ دا دَی چه په وازه سترگو گورې و هر خس ته

دِ غفا[2] د کال بهار گوره خوشحاله
چه د مړو به ئې هوا وشِی هوس ته

مرد هغه چه زړه ئی ویښ سترگی په خوبه[3] پخپل سپی[4] ئې گمان شِی د لیونتوبه
درویشان دِ دعا کا زه ئې په ځان کړم که د زړه نه می روان شِی دا زهوبه
په مخ ډیره ښایسته ئې نوم دِ څه دی دعاشق د ځان بلا فتنه آشوبه
که په توره ئې ځواب ورکړې مردی ده که وجود دِ څوک آزار کاندی په چوبه
په هغه لاری چه پَل ږدې هسی وایم که باڼو کړم د هغې لاری جاروبه
که هر دم ورته ژړا کړم فایده نشته سنگین زړه به ئې په چا نشی نروبه
د دنیا سختی تل نه وی غم مکړه په حلوا گنُدی بدل شی دا اتوبه
که په تور د عاشقی بندیخانه شِی د عاشق له دله به ځی تلا توبه[5]
که می لاس ورباندی بر شِی هیر می ندی ډیر سرونه به چت پت کړم په میخ چوبه

ستا په تش دیدن می هسی زړه خوشحال شِی
لکه تږی په اوبه شِی ښه خړوبه

مه وَی هسی کلی چه دَ چرگو کولمې خورینه شل خمبې[6] په کور کښ د نیستی له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی نر ښځی ئې واړه خو ټنگې ټنگې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښی ښه ملک هغه دی هر چه بې ننگی کا دَ چا بڼې رشوت خورینه
کښینی په مسجد کښ دَ سودونو کا خبری یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندِی پروا نکا شرم نلَریی د تیښتی ډیرِی بې شرمِی دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنگ لَرَه چه ورشِی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیڅیری د شولو دَ سړی برکت نه وِی شل شِی شول شِی شوم شِی چه همیش شولی کرینه

نوم دا ودانی ویران ښهر دَی خوشحاله
لا تړې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

---

١. دا بدله په نورو نسخو کی نسته، له یوې قلمی نسخی څخه نقل شوه.
٢. غفا د ابجد په حساب (١٠٨١ هـ) کیږی.
٣. دا بدله په چاپی نسخه کښ نسته.
٤. یعنی نفس.
٥. جوش او خروش
٦. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنګونه
دَ خپل یار سَرَه هم تا زده دا رنګونه
کله کله خواپخوا غاړه غړۍ
کله تښته په دوو پښو په غورزنګونه
چه ځما سَره ئې ناسته په پالنګ وه
اوس له ما په چرته لاړ په فرسنګونه
په لیدو پسی کچکول واخلی ملنګ شې
مینه کا دا هسی چاری آهنګونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی
په قسمت دَ خوږو زړونو لهنګونه
عاشقی به هغه کاندۍ چه تر شا کا
زیست، روزګار، شرم، پیغور، ویره ننګونه
چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلی
ګنُدۍ اخلی دَ یاغیانو قلنګونه
څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل
څوک پراته غاړه غړۍ په پالنګونه
په لیدو به ئې دَ ګور مړی سر هسک کا
که پرې درومی دَ پایلو په ژرنګونه
که پستې پستې خبری دراز نکا
دَ جنت دَ حورو مه وینم رنګونه

زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سر کړم
دَ غرځه غُندۍ په هسی ګړنګونه

نامرد مل دَ چا مل مشه
سر په بد نائی کل مشه
پۍ غوړی واړه مردار کا
دَ خپل کور پیشو غل مشه
یَو چه دوه ورته ښکاریږی
څوک په سترګوُ احوال مشه
چه یا سیب یا بهی کیږی
بصل مشه حنظل مشه
دَ غوټۍ غندی موسیږه
دَ ابرو تر منځ خل مشه

په ویَل که ډیر افضل یې
له خوشحاله افضل مشه

نشته هسی سر چه به خالی وی له دماغه[1]
کوم دَی هغه زړه چه به روغ پاتو دِی بې داغه
چرته پسی درومم په کوم لوری به ئې مومم
ورکه مونده نشِی بې رهبره بې سراغه
مست یم می پرست یم همیشه ایاغ په دست یم
یو ساعت چه ځِی راباندِی غم دَی بې ایاغه
باغ د دَ هغه دَی په هر چا چه دِ پیرځو دی
زه په ارمان تل وَ یوه ګل یَم ستا له باغه
ګل دَ عندلیب دَی په قسمت دَی په نصیب دَی
دومه دومه دومه په جیفه ګرزه کلاغه
تل هوا هوس کړه، تر اوله یَو په لس کړه
ستا له غمه څه دی که زه لاړم له فراغه

ورَځ وَرباندِی شپه دَه په تورتم کښ ئې میشته دَه
کله به لیده شې د خوشحال دَ زړه څراغه!

نن په سترګو ورځیو له ما خوار زهد تقوا وړه
ناز و عمزې وکړه عقل و صبر می سبا وړه
شیخ ملا قاضی مفتی صوفی سَرَه یو ځای دی
پا څه ښیوه وکړه یو یو څیز می له هر چا وړه[2]
جور د اغزی وړی چه وَ ګل وته هوس کا
یار که ښایسته وی ته ئې هم جور و جفا وړه
دَور دَ اورنګ دَی دَ ریا زاهدان ډیر دی
پټه په لستونې دَ شرابو ډک مینا وړه
تل چه عاشقان دِی پسی تعیین رقیبان دی
ته چه عاشقی کړې دَ وګړی شور غوغا وړه
مال دَی که می ملک دی څو لا مړ نه یم ژوندی یم
هر چه ستا په خوا دِی هغه واړه لا پخوا وړه
ډیری دِی نګاری ښایسته پری رخساری
نورو لره نور څه ته ځما زړه په تنها وړه

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. یو څو څزه له هر چا وړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شونډی دِ حلوا دِی عاشقان دَ حلوا وړی　　ښه په وړیو ځه په پَلو پټه دا حلوا وړه
تا ویل خوشحاله یو کالی به له تا غواړم
زړه دَی نور څه ندی ښه در کړی مِی وَتا وړه

نن ئې بیا دَ دلبریِ خنجر تر ملا شه　　ښه چه سر ئې لا اوله په پارسا شه
ښه چه ژر دِ مختوری وشو رقیبه!　　هغه یار چه مَرور وُ بیا پخولا شه
ما وې بخت به یو ښه یار را کا وَ ما ته　　چه دَ درست جهان ناترس وُ یار د ما شه
کل پدا سبب ارزان درومی په بَیَه　　چه ئې ډیره بقا نشته بیوفا شه
په بلبلو باندی زیَری دَ بهار کا　　چه نرگس په هسی سخته څِله وا شه
راشه گل وَته نظر وکړه اَغزی ته　　گل په هونبره زیباییه یار دَ چا شه؟
دَ فراق شپه ئې چه هونبره اوړده نه وه
په خوشحال باندِی هزار ځله[1] سبا شه

نشته بانگ دَ مؤزن په درست تیراه　　مگر واورې بانگ دَ چرگ په سحر گاه
که اورکزی ئې سراسر واړه گمراه دِی　　آفریدی دِی تر گمراهو لا گمراه
دَ اسلام ارکان احکام حلال حرام شته　　نه زکوة نه سرسایه نه دَ زړه تراه
ښه هغه چه مستقیم په شریعت وِی　　بد هغه دی چه په شرعه وِی تباه
دَ دنیا چارِی همه واړه فانی دِی　　که باقی دَی خو یو نوم دَی دَ اللّٰه
چه یکلخُته دَ دنیا په کار کښ غرق وی　　له هغه غافله زویه نه آه آه
په اوبو سره گندگی له تنه درومی　　په توبه په استغفار سَرَه گناه
موحد دَ تصوف دَ رسالو دَی　　مسئله دَ شریعت کښِی گناه
کله کله چیری وَوایی دا هونبره　　ځنی ځنی لآ اِلهَ اِلا اللّٰه
چه گناه همیشه کا توبه ئې نه وِی
له هغه قومه خوشحال غواړی پناه

نشته هسی مینه د یارانو خاص الخاصه　　چه یو ځبله ځاریږی په جهان کښ له اخلاصه
یو راز دَی پدا کار کښ که ته ښه فهم پرې وکړې　　چه شمعَ سر جنبانه پروا نه ورته رقاصه
له مرگ می څه غم کړې چه دَ عشق په شریعت کښ　　قاتل په شرعه خلاص دَی له دیته له قصاصه
له لاس می رقیبان په تیره توره سَرَه پرې کا　　لَمن به د لا هم ځما له لاسه نشِی خلاصه
زاهد به په عشرت ځما له بزمه نه خبریږی　　دَ عامُو څه مجال دَی چه خبریږی له خواصه
چه وگورم و تا ته همگی په درُو پرُ یې
څه خیژی اې خوشحاله له محیطه هم غواصه

نصیحت دَی که ئې اروې درته وایی بیچاره　　نفس به ډیر څه درته وایی پسی مشې آواره
روحانی بخره دَ چا دَه چه ئې مینه په درویش وِی　　نفسانی بخره دَ چا دَه، چه جاهل وِی هیچکاره
چه وَهل خوړل خورول کا، هغه باز دَی یا شاهین دَی　　چه ئې سوړی لَره وړینه، یا میږَی دَی یا فاره
علم تا بیائی په پورته، جهل تا بیائی په کښته　　یا عیسیٰ لَره ور درومه، یا قارون ته ځان سپاره
چه ئې علم فضل نه وِی چه په تخت دَ پادشاه کښینِی　　یا یو یَږ دَی یا لیوه دَی، یا ئې گاو و خر شماره
بیوفا دروغجن مشه، ناسپاس حق ناشناس هم　　ره زنی کړه بنگ شراب خوره خرخ وهَه په دوتاره

---

۱. هیله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وِی خپل کشکاب دَ خپل محنت خوره په سر راوړه پشتاره
که وعده په قیامت وِی، هوس مکوه وَ پور ته څو توانیږې ښځه مکړه که په مخ وِی ستاره
په هوا په هوس تللم، لا تر اوسه هسی زغلم وا ویلا دَ نفس له لاسه گریوان چا ته کړم پاره
څوک نیکخواه په جهان نه وه چه ئې ما ته هدایت کړی چه خبر په قباحت شوم، پکښی ډُوب یم یکباره
لوی دریاب دَی توره شپه ده پکښی ځی ځما بیړیه خدایه خضر را ښکاره کړه چه لاس را کاندِی ښکاره

هنر هم پخپل مقدار شته، دانش هم شته پخپل قدر
که یَو بخت ور سَرَه مل وِی دَ خوشحال کړه ننداره

نه د ما د زړه لربر دِی ښایسته همیشه می دَ زړه سر دِی ښایسته
خپل ژوندون دَ ده دَ مخ دَپاره غواړم له دننه می خبر دِی ښایسته
بت پرست دَ یوه بت یم نه دَواړُو که بتان می دَ آذر دِی ښایسته
زه به مخ دَ یار مخَی نکړم دَواړُو که گلُونه سراسر دِی ښایسته
زه له ډیری ځلی یو پریږدم بل گورم سَرَه یَو تر بل بهتر دِی ښایسته
خال و خط به ئې دما له زړه ولاړ نشی که بیرون می تر بصر دِی ښایسته
په وار وار تړې لعل و دُر دِی را توئیږِی ستا ویل لکه سره زر دِی ښایسته
په خطا که په ختن که په کشمیر شته نه چه دا می تر دلبر دِی ښایسته

که هر څو دَ ځوانیَ عشق لَرِی خوشحاله
دَ زړو، نه مکدر دِی ښایسته[1]

نن دِ دور دَ خوبیه دَی دماغ کړه یا دَ یار په زړه مرهم ږده یا ئې داغ گړه
په خندا خندا راځه غاړه غړی شه د خپل یار خاطر له غمه نه فراغ کړه
ستا دَ زلفو په تورتم کښ مِی زړه ورک شه چه ئې بیا مومم ښکاره دَ مخ څراغ کړه
دَ مخ خال دِ تور کارگه دَی ځما زړه وړی دَ بازونو دَ شاهینو ښکار په زاغ کړه
دَ خلوت په مخ کښ ناست زاهدان ښه دِی ساقی زه چه زاهد نه یم گښت دَ باغ کړه
ساقی لور په لور گلزار دَی چه لیده شِی له توبې نه کړه توبه په لاس ایاغ کړه

گوره کوم لوری ته لاړ دَی مونده نشی
دَ خوشحال دَ زړه پیدا چرته سراغ کړه

نجومی چه قدم نږدی بې نجومه موت و فوت و ناکامی مومی له کومه
چه گړی گړی دَ ورځو شپو تیریږِی پکښی راشِی په چا نیکه په چا شومه
ځان به خلاص نکا دَ بد ساعت له شره نجومی ئې که خبر دَی له علومه
نیک و بد ئې په قبضه کښ دَ قضا دی بیهوده خبری مه پیمه ور درومه
مقدر به په هیڅ رنگ مبدل نشِی هر سړی لَرَه ورځی بخره مقسومه
که په پوهه افلاتون دَ زمانې شِی دقیقه به دَ قدر نکړِی مفهومه
گډُی[2] چرگ تر زمکی لاندِی اُوبه وینی ولی نه وینی په زمکه باندِی لومه
په تنځری نن دَ گانده حال معلوم دی ولی بند شِی دَ هلکوُ په کړکومه[3]
ورځ و شپې سَرَه همه ندِی یکسانی نن یوه ده کانده بله شی معلومه

---

۱. د زړونو په گذر دِی ښایسته.
۲. ملا چرگک.
۳. یو راز دام دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَ سړی ته وار په وار هغه رسیږی چه دَ ده په پیشانی باندِی مرقومه
په خوشحال یوه هغه دَه بله دا شوه
بیا به گوره په قسمت پیښه شی کومه؟

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه تر خانانو دماغی دِی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره نازکا کښلِی مخ لَړِی ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښې بیا ئې باندِی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه چه به کښلیو لَړه ځِی هغه رنځونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښې ئې غواړه اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه په چا لونې په اوږیو په چجونه
دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات دِ نشِی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نیمی شپې می په پالنگ راغله دلبره پریږویه، عنبر بویه، سمنبره
رنگینه جامې اغوستی زرنگاری سره درسته تجلیٰ وه پا تر سره
په سپین والی دَ مخ سپین لکه مؤمنه په تور والِی دَ طُرې لکه کافره
سر یې تور، ښیښه په لاس، باده څښلی دَ مستیَ پخپل ځان نه و خبره
دَ پائلو دَ څړی[1] ئې شرنگهار شو زه له خوبه را پرتاب شوم ډیر په ویره
ما وې گوره ښاپیریَ وه، که حوره؟[2] چه دا هسِی شان په ما شوه برابره
توری ورځِی یی لینده باڼه یې غشی غاښې ئې در قیمت بها په لب شکره
په خندا خندا ئې دا وَوې وَ ما ته چې وَما وَته نظر کړه بې بصره!
ته ما نه پیژنې، زه هغه خوبا یَم بله نشته په خوبیَ تر ما بهتره
عاشقان ځما دَ خولې په کلِی ډیر دِی بختوَر ئې، چه می وَنیوې په غوره
څو بوسی ئې دَ لبانوُ و ما راکړې حقیقی پیاله ئې راکړه له احمره
درسته شپه مُو سره راز په پالنگ وکړ دَ وصال خوښی ئې لانه وه تر سره
چه آواز دَ مؤذن دَ آذان وَشو په سحر له ما نه ولاړه ناز پروره
چې په ډیر ارمان محبوبه ځنِی درومی کشکې شپه دَ خوار عاشق وَی بې سحره
چه له هسِی محبوبا خوشحال جدا شو
دَ آتش لمبی ئې درومِي له بستره

وچ لرگی وبله کښیږده اور پرې پوری کړه نور پریږده
په تیرو تیرو اَغزیو تا ته چا وَیل چه پښې ږده
پکښی ظلم ډیر ستم شِی له بیداده ښهر لیږده
دَ خزان سیلیَ راغلې لکه پانې هسی ریږده
تل هلکان دَ خپلو اوښیو دَ گریوان په اونې بلیږده
په اعوذُ په لاحول سر آخله له سر ویږده

---

۱. دا کلمه په قلمی نسخه کښې خړیَ لیکلې ده، یعنی په سرکښې د ویښتسانو لویه کلوښته، په ککری د ویښتو څونډی.
۲. ښاپیریَ ده که څه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پیرۍ راغله خوشحاله
دَ ځوانۍ چارۍ پریږده

وخت دَ نو بهار دَی، زه جدا له خپله یاره
دریغه، دریغه، دریغه، چه بې یاره ځې بهاره

ژاړی غاړی غږُونه په احوال دَ عاشقانو
سیل د واره ندَی چه را درومی له کهساره

اور دَ خوږو زړو دَی[1] چې دَ غره په ونو بَل شو
شنې ډډوزې خیژی له نشتره، له چناره

غواړې چه احوال دَ فراق جنو در معلوم شی؟
گوره هغه زانې چه جدا ځی له قطاره

داځه معلومیږي چه جهان دَ ماتم ځای دی
شنې جامی اَغوستِی دَ طوطیانوُ له چیغاره

نوری نارې نشته، خو نارې د بیلتانه دِی
راشه که ئې اروې دَ رباب له هره تاره

رنځ می نه کمیږِی په زمان زمان زیاتیږی
زر راځه طبیبه گنې مرَم دَ خدای دَپاره!

مرگ دَ رقیبانو بل[2] ژوندُون د حبیبانوُ
خدای بږو په هنگام د وصل کیږي دا دوه کاره

څه شو که لا دم وَهِی په شمار دَی دَ ژوندیو
رنځ چه لا دوا شِی، طمع پرې کړه له بیماره

پاتو سړی نشول، چه دا گرزی ددو دام دی
ځکه ویره نشِی دَ دردمنوُ له آزاره

هسِی خوار و زار شوم زه خوشحال په عاشقیَ کښ
خپل دِی که پرَدی دِی راته نه گورِی له عاره

ودره چه څه خو په یارِیَ شی خبره
گورُو[3] به چه څه شیوه په لاس واخلې دلبره

لا دِ[4]څه تر اوسه هغه قدر ندی لیدلَی
ځکه دَ خپل قدر په لافو سریې صنوبره[5]

ځای دَ چپ و راست چه د کافور دَ پاسه ندی
ته ئې څه سیالی له تورُ زلفو کړې عنبره

څوک چه نظر وَکا هغه ښه کښلی دلبر ته
ځی له ډیری مینی دَ یوسف سوره کازبره

ته ئې چه دَ مخ سَرَه نن شپه برابری کړې
شمعی! دا دعوه تر سبا یوسه برابره

مینه هسِی څیز دَه چه په چا باندِی مین شوې
ولی وینځه نه وِی تر بی بی شِی په تا بره[6]

لارِی دِی بی شماره زر کوڅی دِی تر معشوقی
څو به پکښی درومې قدر مه ږده بې رهبره

مه پریږده له لاسه کار و بار دَ عاشقیَ
چار دَ عاشقی تر هر څه دَه معتبره

هَرَه شپه چه درومې په خوشحال باندی دوږخ دَه
شپه دجدایيَ که رسیږې پیغامبره[7]

وړاندِی وروستو دوه عدمه
پدا منځ کښ یَو دوه دمه

خو هم دا ئې چه لیده شې
که څه نور څه یې ادمه

چه دا دوه دمه دی نه وِی
په حساب تر جیفه کمه

ستا غفلت وته حیران یم
پخپل ځان باندِی ستمه

دَ حرص په وزر گرزې
هم په غرونُو هم په سمه

که بادشاه دَ درست جهان شې
چار دی تیره شِی تر جمه

---

١. د خوږو زړونو چه د غره.
٢. تل.
٣. گوره.
٤. لا یی څه.
٥. په لافو سروَ صنوبرَ.
٦. یا به علتی او بیانی وی، یا به (ولې) وی ما خوذ له ول څخه چه ارزانیَ او کم قیمتیَ ته وایی یعنی کم قیمته وینځه.
٧. د جدایيَ ده که رسیږې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادشاهی به دی خلاص نکا چه اجل درشِی له همه
څو روزگار هونبره ئې فکر څو دنیا هونبره ئې غمه
په زړه یو درم یو داغ دی دوه داغُونه دوه درمه
څو عالم سَرَه گډیږی غم به مومی له عالمه
چه وَ هر څه ته ئې شا کړه په هغو دَه مسلمه
چه نه څه اَروې نه وینې زړه دِ خلاص دَی له المه
ته هم ډیر ښه یې خوشحاله
ولی ځار دی تر قلمه

هر عاشق چه بهره مومی له حضوره په هغه باندِی سلام له ما مهجوره
ښه دِ قدر دَ وصال دَ ساعت زده کا وَ ناظر ته تل جلوه نکا منظوره
اوس د دیو جونو وینځو په ځای نده درخانیِ آدم خانه کړه مشهوره
چه پدا هسی جمال ورځنی زووې بوره مور دِ ښاپیریه وه که حوره
یار به چا په یوه درنگ له لاسه پرینښ جدائیِ له یاره نشِی بې ضروره
صبر تا لمانه درست په کاته یووړ بیا وَ ما وَته وَیل کړې ناصبوره
زه لا هسی په یاریِ کښ غوځ نه یم چه لَمن به دِ پریږدم په تیره توره
لکه باد چه لوی ننښتر وُلی په مځکه هسی رنگ ور پسی ولوشتم بیخ پوره
دَ ښه یار دیدن دَ دواړو سترگو نور دی خدای دِ نکا دَ هیچا سترگی بې نوره
که اسمان او مځکه خوله وبله وروړی
دَ خوشحال خاطر به نه وِی بې سروره

هغه کار لکه په تور وه[1] ما لیده چه په سپین نور وه
چا به منښک په کافورور کړه ولی بیه نه وه زور وه
تل په شپه بازار خپریږی په رونا گوره چه خپور وه
یا یو خوب وُ چه لیده شو یا یَو خیال خالی بیور وه
چه ځگر خوری دَ خپل زویه عجب ښه مهر دَ مور[2] وه
اوه غله[3] پرې حواله وه څه ناتار شه یو څه په کور وه
لږ ئې راکړه ډیر ئې یووړل پوروړی ئې سود خور وه
ما ته وَلیدې خوشحاله
چه دِ څونبره زور و شور وه

هر سړی پخپل کنگاش پوهیږی ښه پخپل زیست او په معاش پوهیږی ښه
بزرگر د کر د کښلی هنر ښه زده بازرگان پخپل قماش پوهیږی ښه
ټولول به ئې هغه کا چه ممسک وِی په بازَنه ئې قلاش پوهیږی ښه
څوک دِ هیڅ ورته د مټ خبره نکا عاشقان پخپل تلاش پوهیږی ښه
دَ شرابو صفت څه کوې نور چا ته پدا کار رند و اوباش پوهیږی ښه
دَ عسلو په حلوا ماړه ناپوه دِی گرسنه په نان و آش پوهیږی ښه

---

۱. محشی ورته کښلی دی، چه مطلب له تور او سپینه تور او سپین وینښته یعنی ځلمی توب او زوړتیا ده.
۲. محشی لیکی چه مطلب ځنی مځکه ده.
۳. یعنی اوه ستوری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قلمزن حساب کتاب هندسه رقوم زده　　شمشیر زن پجنگ پر خاش پوهیږی نبه
وَ خوشحال ته وایی خلق نبه پوهیږي
ظن دَ خیر دَی دَی کاش پوهیږی نبه

هر چه ستا دَ زړه رضا واړه هغه کړه　　څو چه زړه دَ چا خوږیږی هغه مکړه
که د کسب و د روزگار نه یې نه مرد شته　　دَ نامرده ډوډیَ مه خوره ځان خفه کړه
یار هغه چه دَ تنګځې په وخت پکار شِی　　چه دعوا کا دَ یاریَ حال ئې زده کړه
چه تنګځه دربانډی درشی که میړه یې　　په تنګځه کښی دَ خواریه ځان ور مکړه
په خواری کښی زیست روزگار تر مرګ بتر دی　　یا دَ بل گیډه یا خپله گیډه بڑه[1] کړه
له ځوانمرده هونبره غواړه چه د زیست شی　　دَ نامرد د خونه همه واړه اُلجه کره
غلیواز دَ بل منګول وته گوری　　لکه باز لیری نیژدې خپله غوټه کړه
که دعوه دَ مړنتوب لرې په زړه کښی　　آس دوند تلاښ په غشی په لینده کړه
یو هر بیت ئې دَ حلوا خوږه نمړیَ ده
که مشتاق یې دَ خوشحال ویل مزه کړه

هر آفت چه په درست عمر را دوځار وه　　چه می ځیر کړ درست ځما دَ ژبی کار وه
چه ودانی چاری ورانی په ساعت کا　　چه می ولیده په چارو کښی تلوار وه
دَ هر چا یاری می ولیده په سترګو　　هم هغه راته بلا شه چه می یار وه
نا هموارې به هرګز ور پیښی نشِی　　که پخپله اندیښنه سړی هموار وه
صبرناکو سَرَه جور فلک نکا　　دَ فلک جور له چا چه سبکسار وه
پدا باغ کښی می ډیر ګل تر نظر تیر دی　　دَ هر ګل تر څنګ ما ولیده چه خار وه
زړه په طمعه دَ وفا بې وفا کړه　　پخپل ځان باندِی پخپله ستمګار وه
که هر څو باندِی مرهم ږدی نه رغیږِی
دَ خوشحال په زړه دا څه دَ غم پرهار وه

هر سړی چه په لاس ونیسی غلطه　　زمانه ورته پیدا کا ډیر سخطه
محبت محنت په خط کښی سَرَه یَو شِی　　محبت سره جدا شِی له نقطه
مه یکلُخته مړنی شه مه غوولی　　په دنیا کښی هره چار نبه دَه وسطه
مصلحت ئې په هر قط کښی دَ خوبی دَی　　کاتبان چه قلم نه پریږدِی بې قطه
د مزری منګل ګاوزی غواړی غویری[2]　　د شاهین حمله په زانې دَه په بطه
بې نبه مخه به دِ قدر و قیمت نه وِی　　د نبه مخ قدر نبه زده کړه خال و خطه
چه مدد ئې مهتر خضر دَی خوشحاله
د هغه بیړیَ ورسِی تر شطه

هر ګز به توبه نکړم دَ نبه دَ نندارو زه　　شیخان پیران دِ واروِی دا یم وایم په نارو زه
که ما دَ عشق خبره په ایما تر دا پخوا کړه　　نبکاره به ئې اوس وایم په رباب په دو تارو زه
که نور عالم ګلونه په دستور اوړی خپل ګور ته　　راوړم دَ یار له باغه هَرَه ورَځ په پشتارو زه
زاهد وائی و ما ته راشه کښینه تسبیحات کړه　　یَوه می ده نیولې نه یم هیڅ پدا شمارو زه

---

۱. سید راحت دا کلمه په معنا دَ قربانیَ او خونریزیَ را وړې ده.
۲. د مزری منګل ګاوز غواړی یا غویره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گدای غُندی جار وزم سینه سوی په طلب کښ که ډیر لَرم په کور کښ هر قماش په انبارو زه
پرهار ئې دَ بنو دَ غشی لا بده بلا دَه وتَلی یم دَ غشو دَ نیزو له پرهارو زه
خوشحال غُندِ که سود لَری که زیان ځما قبول دَی
عادت یم دَ غمونو دَ اندوه په اجارو زه

هم خدای غواړې نادانه هم فانی دنیا نابوده په څو به د روزی شِی فکر وکړه دا دوه سوده
چه سر په مځکه کښیږدې زړه د ډوب په اندیښنو شِی په خدایږو که خبر ئې د خاصانو له سجوده
په زړه د کعبې مینه د کعبې په لور روان شِی یو غول دَی په بیابان کښ بل[1] سر سر کا بی مقصوده
یو وهم دَی که څه دَی، چه په خلقو باند پیښ شو دنیا دنیا هیڅ نشته که نمود که نه نموده
سیلاب د پاسه راسی په غورځی په کښته دورمی موجوده د سیلاب دَ اوبو هم ده نا موجوده
ایاک نعبُدُو لولې په سبع مثانی کښ د زړه د څو هوا دِی، هغه واړه دِی معبودَ
په صافه آئینه کښ، هر چه ووینې په سترګو په لاس اخیسته نشِی آئینه په رنګ آلوده
په څو رنګه ګنجونه په هر لوری په جهان کښ ته باد په لاس شنائ[2] شوې حبطه په هیڅ خوشنوده
خوشحاله له ځوانی ولاړه په پیرئ کی اوس مټ کړه
حاصل چه په ژوندون دَی هغه چارو[3] ګټه زوده

هیڅ خبره نه وه چه به ما تر خولې یسته ستا دَ خولې تشبیه می غوټئ ولی راوسته
ستا دَ خوږو شوندو چه شاړه شی بیارته ګرزی ځکه مګس سر وَهِی دا هسِی دود سته
زه او ته پدا دور تر واړونه افزون یو څه حیران مجنون وُ څه لیلا خواره خسته
ستا دَ تورُو زلفو ځنځیرونه دِی په پښو کښ نه شم چرته تلَلی درته پروت یم پا بسته
هر زمان ستا خیال دَی چه ځما په سترګو ګرزی ویښ یم که اوده یم که وَلاړ که نشسته
ګل اوسې په حسن اما ګل مشې په عمر راغله سر فراز شوم ستا له باغه ګلدسته
واړه هغه حسن لطافت دَی ستا په مخ کښ چا چه دَ یوسف (رض) قصه و ما ته وَلوسته
کله سبروَنه هسی سَمَه ده په قد کښ چا نامه دَ سبر ستا وَ قد ته آخسته
ورَځِی د لینده دِی تور باڼه د تیره غشی وله صرفه مکړه چه د ډکه ده درسته
تا ویل و ما ته څو ډیر غم غواړې له ما نه ستا په غم خوشحال یم څو را درومی پیوسته
زړه لرې دَ کانې په خوشحال باندِی پوست نشو
څه شو که د خولې خبره کړې چیری پسته

هر تشنه چه دَ وحدت په سیند سیراب شه نور همه جهان و ده وته سراب شه
چه په زړه ئې دَ وحدت ډیوه شوه بله تجلې به ئې له مخه ځِی آفتاب شه
چه دَ عشق دَ نافې بوی پرې لګیدلِی درست صورت ئې سر تر پایه مشکناب شه
هر چه ولیږ له هستیه و نیستئ ته فراغت دَ دواړُو کونو دَ غذاب شه
چه توروه ترخه قبول لکه دریاب کا هم هغه دَ قیمتی درُو مآب شه
چه لمبه ئې دَ آتش کړه په ځان تیره له غه پسه دَ ګلابو ګل ګلاب شه
که په زړه کښ ئې سختی وه لکه پوندِه هم هغه دَ زمانې دَ اور په تاب شه
چه دَ ډیرو اندیښنو نه ئې زړه ورکړ په مثال لکه خسړی دَ دریاب شه

---

۱. تل سرسر کا.
۲. شنائ هغه ژی بولی، چه له باده ئی ډک کی، او لامبو په کوی لکه د لامبو کډو.
۳. هغه چار ګڼه ته زودَ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ شرابو خوښی هیڅ نه وِی بې نقله نقل څه دِی معرفت عمر شراب شه
دَ کمال کسب پایه دَ سعادت ده هغه ښه چه دَ کمال په اکتساب شه
ته هم زړه مراد وغواړه له عالِمه چه په علم ئې عمل وکړ کامیاب شه
چه دوستی دَ محمد (ﷺ) لرې په زړه کښ مینه دار ئې په اولاد او په اصحاب شه
چه له شرعی یَو قدم درومِی بې روخه و گوشمال وته تیار لکه رباب شه
په هغه مِی زیرَی وکړ چه دفتر ئې واړه ډک خاصه په کښلو دَ ثواب شه
په حیات صورت به وگنِی ځان خاورِی
چه خوشحال غُندی خبر پخپل حساب شه

هو پدا قائل یم کښلی ډیر دِی لور پلور شته خدای ږو که دَ حسن سپاره تا غُندِی یَو سپور شته
تا وې چه غم مکړه یوه ورځ به دِ غم وخورم څه لَره به غم خورم چه می تا غُندِی غمخور شته
ستا په سر سوگند خورم ته ځما و سر ته لوړې ښه مهر دِ دا دَی که لا ښه مهر دِ نور شته
اې چه راته وایې عاشقی شرم پیغور ده واړه می قبول دِی که می شرم که پیغور شته
خلق می چه بولی ستا له مخه و گلزار ته بل بهار به څه کړم چه مِی یو بهار په کور شته
حکم امر ستا دَی که می بولې یا شړې می:
څه به درته وایم دَ خوشحال بنده څه زور شته

یار ځما کَرَه دنَنه زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی درومه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شې گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځِی له غمجنه!

یار مِی کبرجن شو څه به وَوایِی و ما ته[1] درومه صبوری کړه نور به څه وایم و تا ته
صبر به هر گز له هسی یاره وکړی[2] نشِی درومه سکه دعا کړه چه دِ مینه شِی تړې ماته
تل دعا زاری کړم لا می مینه پرې زیاتیږي ژاړه ژاړه ژاړه گُندِی غوږ کا ستا ژړا ته
تل په ورټ[3] ورټ ژاړم لا ئی زړه په ما ښه کیږی لا په موټ ورټ ژاړه چه ئی لا شي خوښن زیاته
خوښ به لا هاله شی که زه وَمرم په ژړا کښ وَمره چه دا مرگ دِ لا بهتره دَی تر حیاته
زه په مرگ راضی یم رقیبان به خوارا یخ کا مخ د رقیب تور شه، گوره ته د یار رضاته
ښه په مرگ راضی خوشحال یَوه خبره وایم
یار که مخامخ په وخت دَ مرگ کښینی وَ ماته

یا ځما دَ بینایِ نظر نشته یا پدا نیږدې ملکونو دلبر نشته
که اختر نه وِی دَ یار سَرَه اختر دی بې مَینَه که اختر دَی اختر نشته

---

۱. لمړی مصراعونه پوښتنی او دوهم ځوابونه دی.
۲. وکړه نشی.
۳. په ورټه ژاړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپینه خوله که را کَوِی په ځان اړ نه یم
معشوقې له ما نه زر غواړِی زر نشته

په اول وصلت[1] دَ عشق په توره لاړ شو
دَ عاشق سړی په تن پوری سر نشته

کښ غوټې پسی وَهې په لاس به در شِی
چا وې دا چه په دریاب کښ گوهر نشته

نور توروه ترخه که خورې گندِی پیدا شی
و طوطی ته هسِی وایه شکر نشته

ستا غزا لَره به زه خپسر[2] کافر کړم
څه ارمان کړې چه څوک وژنم کافر نشته

په شامت ئې د ماتری[3] غر نړیږی
لا پدا دَ افریدیو بصر نشته

دَ شمال ښَینه کا په جنوب درومی
دَ ښکاری سړی په ژمنه[4] باور نشته

که دَ جنگ پکار کښ ډیر دِی حکمتونه
څو صابر نشې زلمیه ظفر نشته

څه عجب بادشاهی لکه خورشید کړم
یک تنها په جهان گرزم لښکر نشته

نن دَواړو دلبرانو غوره ته یې
که دِ یَو لونگ په پوزه زیور نشته

دَ عنبرو بوی اَلوزی ستا په کوی کښ
واړه ستا دَ زلفو بوی دَی عنبر نشته

په څو غره په غره دَ باز غُنْدِی پرواز کا
بیا به وایې دَ خوشحال ختک پر نشته

یار می بیا دَ رقیب یار شُو دریغه دریغه
په خبرُو دَ اغیار شُو دریغه دریغه

یو څو ورَځی ئې په زړه کښ مهر ځای وُ
بیا بې مهره ستمگار شو دریغه دریغه

هغه گل چه می ساته دَ زړه په وینُو
مل دَ هر خس و هر خار شو دریغه دریغه

و قصدمنو ته کاته ځما په قصد کا
دَ وژو می روادار شو دریغه دریغه

بی له تا می دَ ځگر وینی خوراک شوې
تیر مِی عمر په دا کار شو دریغه دریغه

پسرلَی[5] چه تل بلبلو پر چیغار کړ
دَ خزان له لاسه خوار شو دریغه دریغه

بیچاره خوشحال په طمع دَ وصال وُ
دَ هجران په غم گرفتار شو دریغه دریغه

یار می غوښت چه مِی اندوه یوسی له دله
نه چه کا دَ ما په زړه دَ غم کرله

زړه مِی وسپاره وَ تا ته چه ساته ئې
نه چه ته ئې سَرَه وَ سرویه[6] په بله

یَو پیغام ئې دَ وصال را لَرَه راوړ
دَ جهان خوښِی ئې ما وَته بخښله

له اوله عشقبازی راته بازی وَه
اوس همه راته را پیښه شوه مشکله

خدایه تا په ښایسته وو مبتلا کړم
چه له غمه ئې خالی نه یم هیڅکله

که همه دنیا ځما په لاس و دست وَی
ما به کُل دَ یار په زلفُو وَښندله

دَ هجران دَ توری هسِی شان گزار دی
چه پرهار ئې بل ځای نه کیږِی بې دله

که دَ مستی دَ غمزې دَ تیغ مشتاق یې
لُمړی خپله خون بها کړه ورته پله

که می دا څله صورت له غمه خلاص شِی
نور توبه له عاشقی له حاصله

ما په هیچا محصل نه وُ گمارلی
تا وَ ما ته خپل خاطر را کړ پخپله

---

١. وهلت.
٢. محشی ورته کښلی دِی یعنی صورت او ځان.
٣. د یوه غره نوم دی.
٤. یا ځمنه یا زمنه یعنی وعده.
٥. دغه بهار.
٦. یعنی په شدت سره موښل او سولول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که یاری دی دَ خوشحال سَرَه هم دا دَه
ستا یاری ئې[1] سر تر پایه وَلیدله

یَو قرین هسې پیدا نشو را څخه [2] چه د ما په زړه ئې نکړه منګل ښخه[3]
چه احوال دَ هر یَوَه راته معلوم شو هر یَوَه ته می تیار کړل یَو څو چخه
آشنایَیِ دَ نا اهل عالم نه دی په هر لوری تیرې توری دِی ناڅخه[4]
که په دو کښې چیری لَږه بدری[5] وَخورم له چا بله وینا وا نروم بی اخه
دَ هر چا سَره چه کښینی ورته رام شِی نور وَ غاړی ته تیار کا لومه پخه [6]
کوټه سګ دَ زمانی هر ګوره ډیر شول لکه پرانګ د زاوه[7]ونیسه کړخه

چه رقیب ئې خوار زار په نظر کښیوت
دَ خوشحال خو هم په دا شوه سینه یخه

یوه بده زمان شوه دریغه دریغه دریغه دَ هر چا می دَ خاطر مینه آمیغه[8]
مهر، مینه، محبت له زړونو لاړ شو سینې ډکی شوې همه له مکره ریغه[9]
چه ئې ځای په دواړُو سترګوباندی زه کړم هم هغه می هلاکت غواړِی بې تیغه
چه د دې دور فتنو وَته وَګورم ولی کانِی تیرِی نه ووری له میغه
د زړه[10]راز له بیدردانُونه پټ ښه دی که له درده دِ سینه شیی سَرَه هیغه[11]
په نوبت به د هر چا تر ځګر خیژی د قضا نیزه و هر چا وته نیغه
که په تن شاه جهان دَ زمانې شې هم دِ نه وینم خلاصی دَ مرګ له تیغه
که بازوان[12]ئې پسی ورو کاندِی بندونه دَ کرغول[13]ئې علاج کوم دَی بی کریغه[14]
فهم وکړه که خود بین او خود نما شې زمانه به د پایمال کاندِی تر زیغه[15]
زورَور چه په لاس ونسِی ناسازی هی توبه دَ زورورُو له بلمیغه[16]
دا په خم ختلې غوا که هر څو لویشې سیم وزر به ئې حاصل نکړې له لویغه[17]
تا به چیری هونبره کبر هونبره خیال کړ که دِ وَی رنګ زیبا په صورت سیغه[18]

---

۱. می.
۲. دا بدله په چاپی نسخه کی نسته.
۳. ښخ یا شخ دواړه لګیږی.
٤. محشي نیزه ورته کښلې ده.
٥. یعنی غلطی او خطا وتل.
٦. محسی رندیِ ورته کښلې ده.
۷. دا مسریِ په دوو قلمی نسخو کی دغسی ده، عیناً ولیکله سوه، په بله قلمی نسخه کی (راوه) لیکلی دی.
۸. خیرن، چی صفا نه وی.
۹. محشی ورته لیکلی دی فریب.
۱۰. د زړه داغ.
۱۱. هیغ له نیغ سره د مهمل په توګه د مستقیم په معنی کاریږی.
۱۲. که بازدار.
۱۳. د بازونو یو ډول ناروغی، په چاپی نسخه کښ ګرغول دی، په یوه بله نسخه کښ داسی دی: د کرغولی علاج څه دَی بی کوریغه.
۱٤. دی کلمی ته په یوه قلمی نسخه کښ محشی تیښته لیکلی ده.
۱٥. وکاریدل، ژر.
۱٦. زور، جبر، ظلم.
۱۷. دا کلمه په دوو قلمی نسخو کښ تویغ لیکلی ده، په یوه نسخی کښ محشی ورته کښلی دی لویشل.
۱۸. دا کلمه هم حل غواړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دِ ښه له خویه بویه خبردار شوم
له خوشحال سَرَه یاری کړې په دوریغه[1]

۱. لکه په عربی په پښتو کښ هم په شعری ضرورت سره اماله رائی، درویغه اماله د درواغ ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی

افغان بچه شوخی! هرگز په عاشق باندی
لطفی نکنی رحمې، دا هم کله څوک کاندی

یک لحظه بیا بنشین، ما خوښ په ښه خندا کړه
قربان سرت گردم، چه نورُو وَته خاندی

گل لاف لطافت زد چه ته په چمن راغلې
از غایت خجلت شد، سر گشته ستا دَ وړاندی

دکان شکر یعنی ستا ښه خوږه خولگیِ
افشان شکر یعنی گاهی چه ته وخاندی

کبک دری و عنبر، دا دواړه حبطه شیِ
گاهی که تو بخرامی، دوه زلفی آویزاندی

خوشحال دلش شیرې ستا سترگی لکه شوی
ایوای که شد شیرې تر لکه شوی لاندی

ارتینې په عقل کمی
خود بخود دَ صورت غمی

ته دَ دیو سَرَه سَم یې
دُوی له تا سَرَه ناسمی

زر نیکیِ ور سَرَه وکړه
په یَوه ذره برهمی

درته زهر شی تا وژنی
چه ئې ته گنې مرهمی

دَ وفا په خوی کښ ندی
همیشه جفا شیمی

دَ آدم په صورت روغی
په معنی کښ نا آدمی

تا به گرم په لږ گناه کا
دوی په لوی گناه ناگرمی

څو ئې کج وړی هونبره کجی
څو ئې درد وړې هونبره خمی[1]

په هر کار کښ دیگر گونی
په خوله رامی په زړه رمی

پاسه تن ئې ښایسته دی
په درون لکه ارقمی

نور څه مه وایه خوشحاله
ترو جود ښې دِی عدمی

آدم خیلی افریدیِ دِی سرې او سپینی
پکښی نشته ښایسته، په رنگ رنگینی

غټی سترگیِ لوی باڼه، فراخی ورَځی
شکر لبی، گل رخساری، مه جبینی

تنگی خولې لکه غوټی، هوار غاښُونه
سرې ئې گرد په تورُو زلفو عنبرینی

په وجود کښ لکه ها[2]له ویښتو خلاصی
پښې کمکیِ غُنډې پنډې، پهن سرینی

ترنځی[3] گیډی، سینه وری، ملا نریِ
قد ئې سم لکه الف، په تن سیمینی

که دَ باز غُندی میِ گښت په غروُنو کیږی
ښکار میِ هم شوَی ښایسته زرکی ثمینی

بازکه چوز وِی که کرج[4] طلب دَ ښکار کا
لا تر چوز وِی دَ کرج غوټې مهینی

یا اُوبه دَ لنډی سیند یا دَ باړې دِی
چه په خوله میِ تر شربت لگی سیرینی

دَ ما تری غاښی نیغ دررومی اسمان ته
په خاته خاته لنډیږی باندِی سپینی

آدم خیلُو سَرَه زه په تیراه راغلم
نور خصت ورکړَی خوږ په زړه خوږینی

مینه واړه کار دَ اور لَړِی خوشحاله
که لمبه ئې پټوې لوگی ئې وینی

---

۱. څو ئی گنج وړې هونبره کچی، څو ئې درد وړی هونبره زخمی، یا څو ئې خیال وړې هونبره خمی.
۲. ډنگری چه چاغی او لوئی نه وی.
۳. یعنی هگی.
۴. محشی ورته کریزی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آشنائی د ِ را ښکاره شوه بې وفا یې
چه ځما سَرَه آشنا دَ بل آشنا یې

وَ بل باغ وته به سترګی ګڑې نکړې
چه ځما دَ باغ بلبله یا طوطا یې

لا به کله ځای ځما په سترګو وکړې
ته مَیَن د ما دَ دوو سترګو طوطیا یې

زه جدا له تا په سوز و په ګداز یم
ته په ګښت دَ ګلستان په لاس مینا یې

په لیدلو د ِ خوښی در سَرَه راوړې
لکه تللی یاغی باز راغلَی بیا یې

دَ امید غوټی ِ می واړه شګفته شې
چه د ِ ووینم په ما لکه صبا یې

ستا په مینه پوری سل کا نخوالُونه
دَ خوشحال د ِ له په چا باندِی شیدا یې

مسلمان به درته څوک وایی خوشحاله
دَ هوا ځینار[1] په غاړه یو ترسا یې

آئینی وته نظر کړه شیوه ګری
خود به ستا د حسن وکاندی خبری

دَ ړندو سترګو حاجت دَ رنجو نشته
په بد رنګی ناوِی څه بولی سندری

مرجونړا په متِ پرده دَی پدا نه دَی[2]
چه ئی راوړی مرغچچی مرغلری

چه نه مهر نه تپاک نه پکښی شناخت وی
له هغو بی دردو تښته لری لری

چه میوه ئی د کابل خوړلی نه وَی
د هغو تر فهم وځکی دِی کُرکُری[3]

پټه مینه دَ سړی ننه لړمون خوری
دَ وښو تر لمبی بد دِی اور د سَری

زه که غره په غره جار وزم عیب کوم دی
تل مزری ګرزی په لوړِی په ژوری

په ختا ختن دَ منښکو قدر نشته
نه په هند کښ څه قیمت لَرِی شکری

حق باطل سَرَه بیلیږِی را برسیر کړه
مځکی څو به دَ قارون خزانی نغری

چه دَ ننګ توره د ِ واخیسته خوشحاله
دروسه سوات ته څه خټک څه ئی لښکری

اې چه لافی دَ زنځور دَ رغیدو کړی
دَ خپل کلی رنځور روغ کړه ما به سو کړی[4]

نور به ستا په رضا ځم توبه وکښلې
خو که دا ځما ګناه تر پښو کړی

یوه ورځ به په مرګی سَره جدا شو
یاره تل دَ بیلتانه خبری څو کړی

تور بانړه راته ځنبې په دا پوهیږم
یوه ورځ می به په دا تیرو نیزو کړی

د تیراه اوبه د ِ وڅښې خوی د ِ نور شو
آفریدی غُنډِی خبری دَ الجو کړی

چه په زړه ئې ګرزوم په تا معلوم دِی
توریتی[5] غُنډی وَیل ټوله دَ زړو کړی

ستا په خوی[6] می ویره شِی ظالمان ځوان مری
له آزاره ویره وکړه ظلم څو کړی

که دَ غشی په ویشته سره خوږیږی
زه چه ستا په تیر زخمی[7] شم ما بخښو کړی

وایې تا وته به وَکړم اوس ښکنځلِی
لا به کله دا نبات په ما پیرځو کړی

---

۱. د زنار مغنن دی.
۲. دا بیت عیناً وکښل سو، په یوه قلمی نسخه کښ پرده لیکل سوی ده.
۳. په قلمی نسخو کښ په کاف او راء لیکل سوی، مګر په چاپی نسخه کښ ګرګر دی. زما په خیال کُر صحیح دی ولی چه کور د غره بدخونده انګور دی او د دی کلمی املا په یوه قلمی نسخه کښ کور ده. کرګر د غره بله میوه هم ده.
٤. یعنی ما به ژوبل او زخمی کوې د قندهار په محاوره ئې مصدر څُکرییل دی.
٥. دا کلمه د سید راحت په لغاتو کښ په داسی املا ده، تُرویتی یعنی نجومی ما خوذ له ترویت، یعنی نجوم.
٦. په مرګ.
۷. زخمی شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ طوطا خبرِی هم دا هسِی نه وِی په بند بند و مشغولا وَیل ورو ورو کړی
ستا په ډیر مانِی به حال دَ خوشحال څه شِی
چه په لږ مانِی ئی ډیر په اندیښنو کړی

ای دلبر لاهوری باللّٰه که برخ اوری
خوبان جهان پیشت چون پیش مهی ستوری
پروای شکر دارد آنرا که نو می زوری
خواهی که کنی شادم یکخننده بدین لوری
غمهای تو بر جانم چون ابر اسد اوری
عالم بتو می بینم در دیدهٔ من توری
می جنگی و می خندی اینهاست ز خمسوری
سودای رخ خوبت اندر دل من بُوری
در کویتو چون روهی
صد شیفت سر توری

اوس خو کار د وار دپار دی که د زویه که د پلار دَی
یا د ما زویه داشان دی یا د هر چا دا روزگار دَی
نه په حق نه په ادب دی خبر نه یم دا څه کار دَی
چه پخپل اولاد بازیږِی هغه کس کله هوښیار دَی
دَ اولاد په کار خبر شوم اولاد واړه لَړم مار دَی
دیرش می زویه په شماره دی دَ نمسیو می څه شمار دَی
لوی هلک واړه خبر دِی هر یَو جنگ وته تیار دَی
اورنگ شاه وته نظر کړه چه یو څه خونی خونخوار دَی
ورونړه پلار ئی وبله کښیښول بادشاهی کا شهریار دَی
چه ژوندَی گرزِي خوشحاله
لا منت دَ کردگار دَی

اور ئِي ولگی په خونه چه عاشق شی کور ئی خپور لکه د قیس او دَ وامق شِی
یَوه زړه لَره یوه مینه کافی ده څوک چه ډیری مینی کا دَ غم لایق شِی
د مجنون له حاله څه وایم چه څه دی په ژوندیو کښ به کوم تر ما فائق شِی
ډیر عالم دَ مینی لاف وهی په ژبه مرد هغه چه په دا لافو کښ صادق شِی
چه ئِي لار دَ خولی یَوه دَ زړه وِی بله یوه خدایه مخ دِ تور دَ منافق شِی
دَ راحت په وخت هزار هزار یاران وِی دَ محنت په وخت کي یَو یو موافق شِی
دَ نیمگړو طبیبانو ادراک نشته
دَ خوشحال دَ رنځ علاج به په حاذق شِی

آه که یَو ځله می یار راشی په دست کښ لکه لوی ماهی دَ خوار صیاد په شست کښ
چه په هر زمان ئِي ونیسی وَ مخ ته دَ گلابو گل پیدا شی ستا په شست کښ
ناز غمزِي شیوِي چه تا زده نور چا نزده سر یې نن دَ دلبرې په بند و بست کښ
دا خوبی به دَ گلزار تر تلو نه وِی ساقی ستا کومه خوبی دَه په نشست کښ
ساقی جام دَ میو مه پریږده له لاسه څو دَ عقل څه ذره وِی لا په مست کښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دانایان فکرونه کا ور نه رسیږی　　دَ دلبرو تنگی خولې په نیست و هست کښ
په بلند همت کښ پورته پورته درومی　　کښته ګښته ځې سړی په همت پست کښ
په طلب به ئې خوشحال تقصیر و نه کا
په مدد به دَ طالع رائی په دست کښ

باد ئې لاس په پلَو کښیږدی سَرَه ریږدِی　　ګل ئې مخ وَته نظر کا خولې پریږدِی
لاله ورایه رنګ و بوی ورته پیښکی کا　　چه په سیل دَ بهار دَ ګلو پښی ږدِی
څو می ستا مَړوَند دَ سر سرویږ دَی نشی　　سر به هیڅ کله کښینږدم په سر ویږدِی
هغه کس چه می داغ یښَی په خاطر دَی　　هم هغه به بیا مرهم ور باندِی کښیږدِی
څو خپل زړه نیسم دَ زلفو له سودا نه　　راشِی بیا دوری درازی راته بلیږدِی
دَ خوشحال خاطر په مثل کاروان سرای دَی
اندیښنې پرې کارونُونه ملی لیږدِی

برایه می زړه خبری ستا دَ ناز وې　　له خوښیِ به ئی یوه وینا باز باز وې
دَ هجران له دوکه مرم هغه می وژنی　　چه به ما او تا جدا له غیرو راز وې
دوه په دوه به سَرَه ناست وُو تر صباحه　　دَ یَوه راز مو انجام دَ بل آغاز وې
همګی په مثال شهد یا شکر وو　　چه به تا راته ترخه ترخه ناساز وې
ستا له زلفو عقل سترګو ته فریاد کا　　کله چا دَ غلو خبری په غماز وې
چه له یاره ئې بیلتون په ډیر ارمان وُ
دا غزل خوشحال په وخت دَ بانګ نماز وې

بیا له کومه لوریه هسی را پیدَ شوې　　چه ځما زهد و تقوٰی لَره بلا شوې
ستا نظر لکه تور باز زړه می تارو دِ　　په تور باز دَ تور تارو غوښی روا شوې
په بار بار دِ دَ خندَ منت را باندِی　　چه په ما دِ نظر وشو پخندَ شوې
په فراق دِ ځما وارِه سترګی ګوره　　ورځ و شپه لکه څڅواکی په ژړا شوې
هغه شوندِی چه درود و تسبیحات وې　　راشه وګوره دَ میُو دَ مینا شوې
وَ هر چا وَته دِ مخ دَ لاله ګل دَی　　که ځما تر سترګو دَ رنګه زیبا شوې
په باطن کښ دِ دَ زړه په سترګو وینِی
په ظاهر که له خوشحاله نه جدَ شوې

بیا وَ ما وَته غمزې نګاری وکړی　　دَ جلاد تر تیغ ئې لا خونخواری وکړی
چا ئې شمار دَ زلفو هیڅ نکړ تر سره　　دَ تار تار ئې عاشقانو شماری وکړی
چه دلبری لَرَه درومی یوه لار ده　　مشتاقانوُ پسِی ډیرِی لارِی وکړی
په نری آواز کانِه دِی نه خبریږی　　ځکه ما هونبره په زوره نارې وکړی
څوک چه سترګی غَړَوِی تر هغه واړوُ　　ما په پټوُ سترګوُ ښې ننداری وکړی
څوک خبر ورځنی ندِی خو ما هم زده　　چه ئې ما په دوو رخسارُو چاری[1] وکړی
ته چه ډیری آشنایِی کړې خوشحاله
په هر لورِی دِ د غم اجاری وکړی

---

۱. جاری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بی یاریه دِ دا خوار مری یاره وه ئې
رقیبان پدا خواریږی خواره وه ئې
تا وی مخ به در ښکاره کړم صبر وکړه
نور می توان دَ صبر نشته ښکاره وه ئې
زر فتنې را سَرَه کړی زه ئې آخلم
که یَو ځل چیری غلط شوم شماره وه ئې
تر جمال ئې ډیر پتنګ غُندی ځاریږی
ستا دَ حسن کمی نشته ځاره وه ئې
چیری نه چه سلامت له پرې ووزی
یو عجیب غاری غرځه دی ځاره وه ئې
منتونه دِ دَ خولې را باندِی بار دِی
ستا تر سپینه خوله ځاریږم پاره وه ئې
وَ هر چا وته مرهم شه ورته خانده
گناهگار خو یَو خوشحال دَی خواره وه ئې

بی ښایسته دَ هیڅ مخ نندارہ نشی
چه گل پریوزی محبت له خاره نشی
دَ هجران د شوار دشوار تر هر دشوار دی
د چاچا دِ په هجران دشواره نشی
اندرون خاطر می درست پاره پاره شو
اوله خولی نه می فریاد له ډاره نشی
دَ دی هسی رنگه رنځ علاج هم دا دَی
چه زگیر وَی می په طبیب اظهاره نشی
دَ خاطر علاج می ژر وکړه طبیبه!
چه می زړه پاره دَ خدای دپاره نشی
دَ هجران له دوکه وایم چه نارې کړم
ولی څو کړم چه زبون شوم ناره نشی
ما پخپل صورت دا کار دَي ازمیلی
له هر څه نه صبر شی له یاره نشی
په وَیل کښ فهم وکړه اې خوشحاله
چه دَ یار دَ مینی راز دِ ښکاره نشی

بی دَ یار له مخه نه وینم په کسی
دواړه کسی ملک دَ نمر په شغلو کسی
زړه می ستا په زلفو بند شو تا کباب کړ
څوک شهباز هم دا کباب دَ پاره نیسی
خدای دِ ستا دَ غاښو شونډُو امان وکا
لال و دُر په نظر مات کا بد حرصی
ما له خپلو شونډُو مه شړه بل لور ته
دَ حلوا له خوانه نه درومی لوغسی
ستا دَ مخ په مینه سوځم لولپه شوم
دَ آتش لمبه هیڅ نه پریږدِی د سَسِی
که ئی چیرِی دَ قدم خاوری مونده شِی
خوار خوشحال به ئې رنځور[1] لَره را نسی

بیهوده ئې دَ دستار په شمله خیال دَی
چه په وخت ئې دَ مردیه حال بل حال دَی
مرتبې دَ هر چا نَدِی سَرَه سَمِی
دَ خره بار دَ فیل په شا باندِی مثقال دَی
څوک جرعه دَ میو نه لَریی په جام کښ
دَ چا جام دَ صافو میو مالاَ مال دَی
دا گلشن دِ همیشه تر و تازه وِی
چه ئې خیز دَ ښو گلونو کال په کال دَی
په خوږه میوه دَ ونی قدر شناخت دَی
دَ سړِی قدر دَ نیکو په خصال دَي
په ناحق به گرم مانِه له ییچا نکا
دَ بدانو غلیم واړه خپل افعال دَی
که جنت لَره څوک بیایی یا دوږخ ته
بله نه وینم په منځ کښ خپل اعمال دَی
کشکه پاته شی تر تلو دا وَ ما ته
په دنیا میِ دَ هر چا سَرَه جنجال دَی
چه داَ پلار او دَ نیکه هنر ئی نه وِی
هغه زویه پیدا شوی غیر سیال دَی
ته چه لافی دَ مردانو دَ میدان کړې
په میدان دِ کوم راوړَی استقلال دَی
دَ شهباز تر ځایه کله باښې رسِی
که راوړی ئې له ځایه پرو و بال دَی

---

۱. رنجور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که همه خلق ئې سر شې په غندنه
بیچاره خوشحال پخپل هنر خوشحال دَی

بدبختان دَ مور په نس کې بد بختان دی — چه دَ مور له نسه پریوزې هغه شان دی
په دنیا کښې زیست روزګار په بد بختی کا — بل جهان لَړه بد بخت شقی روان دی
حمیده چارې چه کا پکښې ناخوښ دی — څو چه شې په ذمیمه کښې دل شادان دی
چه هوا ئې دَ خپل نفس په هغه لور ځی — پیروی ئی په هر کار کښې دَ شیطان دی
که قدم چیرې ثابت کښیږدی په لارې — په دوهم قدم بیا ژر په زړه پښیمان دی
کتابونه دَ اسمان دَ مځکی لولې — په عمل ئې فرق دَ مځکی دَ اسمان دی
په باطن ئې زړه ګمان سَړه لَړلَی — په ظاهر وَیل په ژبه مسلمان دی
په خبرو کښې ئې فیض مونده نشې — مذبذب په قول، عهد په پیمان دی
په طاعت په عبارت کښې که بلعم[1] شې — په آخر دَ نس په نغته[2] بی ایمان دی

زه خوشحال خټک بنده دَ هغه چا یم
چه ئی رو دَ زړه دَ خولی سَړه یکسان دی

بخت دولت دا واړه توکی فلکی دی — نه پذات نه په ښایست په زیرکی دی
دم به نه وَهی په دم وَهل کښې زیان دی — نداره د دَ جهان کا چه ذکی دی
غم اندوه شدت هغه ورږی خپل زړه ته — چه په کار دَ مشیت په زړه سکی دی
په یوه نسب کښې نیک و بد پیدا شی — محمد (ﷺ) او بولهب دواړه مکی دی
چه په عقل پوهه کم دِی تر هلکو — نن هغه دَ دنیا مال لَړی لکی دی
دَ مردانو قدر ورک شو بلا دا شوه — چه په هر چا پوری ږیرې غیټکی دی
چه دَ پلار په خوی پیدا دی هغه زویه — چه دَ مور په خوی پیدا شول کوسکی دی
څوک په غم دَ نام و ننګ په جهان راغله — څوک په فکر دَ طباخ د شحنکی دی[3]
هیڅا ما سَړه یاری نکړه تر سَړه — خټک واړه پوز پرې کړی بوڅکی دی
نه ئې بوی شته نه ئې رنګ شته نه ئې خوند شته — حاسدان می دَ سپلمۍ خټکی دی
په زمان زمان ئې څرخ وِی وَ بل لور ته — اندیښنې دَ زړه په مثل طوتکی دی
کله یو سر کله بل سر لکه[4] کوډه — تدبیرُونه دَ هلکو مړدکی دی

رنګا رنګ ویل د خدای لَړه خوشحاله
دا وَیل دِ لکه غشی ناوکی دی

بیا د عشق دریاب را وخوت چلی چلی — عاشقان پکښې لاهو شول بلی بلی
که د سر ملاحظه نکړې[5] غواص شې — مرغَلرِی په دریاب کښې تلی تلی
دَ پتنګ محبت لا پسې زیاتیږی — چه دَ اور لمبې لیدې شې بلی بلی
ناګهان ئې مخ ښکاره کړ بیا ئې پټ کړ — په خندا ئې دا ویَل چه جلی جلی[6]
ما وې چرته به وِی کان د خوږُو قندو — شاه وَ لب ته اشاره کړه دلی دلی

---

۱. وایی چه بلعم باعور ډیر عالم یهودی وُ، چه آخر په هوا دَ نفس په مخالفت دَ حضرت موسی کافر سو.
۲. نغوته.
۳. څوک په فکر دَ طبق دَ ښانکی دِی.
٤. کله.
٥. که د سر ملاحظه کړې غواص مشه.
٦. یعنی سوځه سوځه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق بخره عطائی لکه ایمان ده مونده نشې په کوښښ په ځلی ځلی
چه د خوله له ما غوښته و تا مې درکړه دا چه بیا له ما مانې کړې ولی ولی
همیشه پسی جار وزه شها غواړه که د پښې دَ طلب نه دِی شلی شلی
زه خوشحال به بل دَ یار برابر نکړم
په جهان که کښلی ډیر شِی ډلی ډلی

بیا ئې واغوست سپین کمیس پټې پټې باندِی زلفی څنډوی لټې لټې
څوک به ستا سَرَه څه نرد کا دَ خوبیه چه په هره منصوبه گټې گټې
وایې څوک به زړه د ما له لاسه خلاص کا دریغه څه خبری کړې کتی کتی
عاشقان به د له وره نه وانَوړی که هر څو ئې لکه سپی رټې رټې
چه نوی نری سپنسِی غړم دَ شعر په بیاض باندی ئې ږدم اټې اټې
دواړه شونډې می عسل دِی اې خوشحاله
په څه دور ئی په حرص څټې څټې

په هَره زمانه تر لیلا کښلی پیدا کیږی مجنون ور لَره بویه چه په مخ ئی شیدا کیږی
په رنگ په هنر نده نه دا کار په سحر دم دی یو سِر دای دَ زړه مینه چه په چا هویدا کیږی
چه څوک په مهر مینه سَرَه خپل پیوند محکم کا که سل توری را واخِلی[1] سَرَه چیری جدا کیږی
یا حسن دَی یا عشق دَی دَ دنیا پدا بازار کښ په ناز او په نیاز سَره دا دواړه سودا کیږی
خوله ونغاړه ناصحه چه و ما ته نصیحت کړې ښه مخ وته مه گوره وایه دا به په ما کیږی
په سر ټرلی ندی نه اندوه دَ دوږخ کاندی دا کار چه عاشقان کا وایه کله په چا کیږی
به رب د ما سوگند دَی واړه گل په ما اغزی شی چه بی له زیبا مخه می گلگښت په صحرا کیږی
خپل زړه می لوی مفتی دی روایت ورځنی غواړم چه صبر کړم له یاره وائِی کله روا کیږی
یاری چه تازه وکړې صبر فهم پکښی بویه په ورو ورو نوی یار په هنرونو اشنا کیږی
انبار انبار پراته دِی عاشقانو ته غمونه پیغور دَ عاشق دا دی چه ئې غم وَته شا کیږی
که ناز کا که خیالونه واړه وړه دَ دلبرانو
خوشحال چه مین شوې که ئې نوری بلا کیږی

په څه شان ئې دواړه زلفی کج په کج کړی یکباره ئې دَ عالم مینی په چچ[2] کړی
توری زلفی ئې زنجیر مخ ئې کعبه دَی دا زنجیر په لاسو وَنیسه کښ حج کړی
که یَو دم دِ دا زنجیر په لاسو کښیوزی همیشه به دَ خپل زړه په حال فَرَج کړی
بیا هاله دَ یگانگیِ له حاله لاف کړه که دَ غیر اندیښنې له زړه خرج کړی
زه تر نام و ننگ تیر شوم ستا دَ پاره ته به څو ځما دَ کار دَپاره بج[3] کړی
قند و گل چه یادَوم مقصود می دا دَی څو بوسې که له ښکنځا سَرَه مزج کړی
ما خوشحال له خپله ځان نه خاطر موړ کړ
چه دا هسِی دَ غمزې په تیغ حرج کړی

---

۱. سل توری ور واخلې.
۲. یعنی کورونه ئې ور غلبیل کړه، دا د پښتو محاوره ده.
۳. یعنی تښته او گواښل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څه دود ئې ځای نیولَی ستا تر څنګ دی — دَ رقیب خبره مه منه بدرنګ دی
زه چه ډیر ډیر ستا له ډیره جوړه ژاړم — تر دوو چشمو می چشمه بحر د ګنګ دی
لاس ئې مه پریږده له لاسه خوله ئې واخله — پر یو تلی په یاغی راجا قلنګ دی
په زړه مهر محبت په خوله ښکنځل کا — څه عجب زیبا دَ دوو مَیَو جنګ دی
لکه سپی دَ خپل څښتن جور و جفا وړی — خوار عاشق تر معشوقه پوری بې ننګ دی

په رو رو باندی قدم کښیږده خوشحاله
خدای دِ بل دَ چا خطا نکا ګړنګ دی

په ځوانانو پوری پیمچی[1] کا ولاړی — ته په شپینه ږیره خوله ور ځنی غواړی
دَ ځوانیَ هوس مکوه چه زوړ شویې — اوس له تا نه ځوانیَ چاری ولاړی
تیر ساعت به دِ دَ عمر بیا را نشِی — ورَځ و شپه که په زار زار ورپسې ژاړی
که ئې بیا له مځکی اَخلِی سود ئې کوم دَی — چه له خولې په مځکه پریوزی دَ چا لاړی

د خوشحال ویل په زړه دَ اروېدو دِی
چا ته نه کاندی...

په زړه سخت بې مهره یار یې — جفا کار و دل آزار یې
که هر څوو په کو کو ژاړم — ته لا خوښ ځما په کار یې
تا ویشتلی یم فریاد کړم — که خبر په خپل ګزار یې
زه به تل ژاړم و تا ته — که ته خوښ ځما په زار یې
زړه دِ وسپاری و غم ته — دَ هغو چه ته دلدار یې
څوک به څه وائِی و ما ته — ته یو څرنګه نګار یې
چه پخپله عاشق وژنې — هم ئې ویر کړې په چیغار یې
کوم ګناه دی عاشق کړَی — چه ئې خیره په ناتار یې
کله درد کله دوا شې — کله خار کله ګلزار یې

په خوشحال دِ غم نازل کړ
چه اغیار سرَه کَنار یې

په کاته کاته می سترګی په خاته شی — چه خبر دِ دَ راتلو را باندی وشی
ته خو اوس له ما نه ولاړې مروَر شوې — دا ځما یاری دِ هم ګندی په زړه شی
ګوره تا را باندی کومی کوډی وکړې — که په پښو در ځنی دورومم زړه می نه شی
چه دیدن دَ مَین وکړمه تازه شم — لکه کښت چه په باران سرَه اوبه شی
دَ ښه یار بیلتون دَ ستونی پریکوَل دی — په یرغ به ستونی چیری پریکاوه شی
په ارمان د هغه وخت یَم دریغه دریغه — که دَ زنی سیب ئې بیا د ما په خوله شی
دَ خپل یار د جدایی هسی کار دَی — لکه ساه چه له وجوده په واته شی
بخته هونبره مدد بیا را سرَه وکړه — چه په غیر کې می بیا تللی یار اوده شی

دَ خوشحال سلام په واړو ښو یارانو
ګوندی بیا می په لیدو و سرَه زړه ښه شی

---

۱. یعنی ریشخند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سَنه مخ به څو تابان یې / سَنه تر میاشتی دَ اسمان یی
که پرون وی زړه او سترگی / راشه نن ځان دَ جهان یې
لکه سیوره په پښو پروت یم / زړه هوري چه ته روان یې
خدای په سَنه جمال یوسف کړې / په گروړونو هم ارزان یې
که دی دوه کَونه قیمت شی / په دوه کَونه رایگان یې
دواړه شونډی دی یاقوت دی / مرغلری په دندان یی[1]

په رشتیا وَیل بد مه وړه
خوشحال ستا دَی ته دَ ځان یی

پښتانه که آدم زاد دی / په خویونو کښ هناد دی
نه حکمت لری نه عقل / خوښ هر گوره په فساد دی
نه دَ پلار په وَیل کار کا / نه په نغته دَ استاد دی
چه په دیو کښ یو سَنه وی / دَ هغه دَ سر جلاد دی
یو دَ بل په کمی ناست دی / ځکه تل په بلا یاد دی
اول زه دا نور له پسه / څو شته واړه دَ هیداد دی
په نفاق ئې واړه ورک کړل / که شجاع دِی که جواد دی
نه ئې قدر شته نه پدل / ډیر تر مور او تر جراد دی

دا لا شکر کړه خوشحاله
چه بنده نه دِی آزاد دی

په گرد کوی تو گشتن مراد ځما دی / بود که روی بینم که کعبه ما دی
من این جمال ترا خود مثال کښ یابم / که خود جمال تو از ماه و مهر پیدا دی
منم که غیر ترا در جهان نمی بینم / خلاف نیست خبردار حق تعالی دی
نمی شوم متحمل بروز وعدهٔ وصل / بیا بیا که دلم خوار زار بې تا دی
جدا زروی تو چونم بگویم ای مه من[2] / چنانچه تشنه وَ اوبو ته نا شکیبا دی

گمان مبر که بگردد ز عشق تو خوشحال
چرا که بررخ خوب تو ډیر شیدا دی

په نیکی به له بدانو نه خلاص نشې / بویه دا چه لکه دُوی وِې هسی ته شې
دَ غنمو په لذت به نه پوهیږِی / دَ هر چا چه زیست روزگار وِی په اوربشې
دَ غلیم سترگی به ټاگنې خسړی / که په زړه کښ ورته کسی دَ لیمه شې
دَ بدخواه د بد خواهیه خلاصی نشته / که اسمان ته الواته وکړې مرغه شې
په پاکی کښ به دِ گډی کا میتاځی / په صفت کښ که بد ذات سره اوبه شې
دروغجن به دِ بیا لیری کا دَ زړه نه / که هر څوو ئې په رشتیا پورِي په زړه شې
د بدگویو له ویلو خلاصی نشی / په پاکی که تر فرښتو نه ورته سَنه شې

آفتونه په گډون کښ دِی خوشحاله
سَنه خو دا چه که دایم غرخه دَ غره شې

---

۱. په خبرو دُرافشان یې.
۲. به آرزو یتو چو نم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښایست کې دی څوک نشته دَ سیالې — که دِ څه خو مهر هم وی بتیالې
ورځ په ورځ دی دَ خوبې ګل غوړیږی — ته لا اوس دا نوی بوټی په زالې
په پساله به مینه کا چه رنګ ئې نه وِی — ته ګلرنګه څه محتاجه د پسالې[1]
ستا دَ مخ سپاهیان همه توری پرې باسی — ولی دوه سترګی دی لا دِي جنګیالې
زه چه ستا دَ وَر په تورو خاورُو پروت یم — راته خس دی دَ بخملو نهالې
دَ پایلو په آواز سَرَه دِ ویښ شِي — چه پری درومی تصویرونه د قالې
ته خو اوس دَ زهد لاف کوې زاهده — که ئې وَوینی زړه ټینګ کې مرد هالې[2]
زه به نیت دربانده و هارم باور کړه — که د ځای دی د هاتی په انبالې
خدای دِ امن دَ خوشحال دَ سترګو کړه
په خندا خندا چه ځِي په خوشحالې

په دانا می دَ ناپوه دیدن الم دَی — د ناپوهو د صحبت نتیجه غم دی
چه دانا می دَ نادان سَرَه ګډون کا — دا ئی واړه پخپل ځان باندی ستم دی
بد سړَی که په ظاهر سړَی لیده شی — په باطن کې نور څه ندی مار لړم دی
دَ بدانو په صحبت کښې دین دنیا ځِي — شک پدا خبره مه وکړه قسم دی
د ناپوه سَرَه په جشن حاضر مشې — دا دانا سَرَه قبول کړه که ماتم دی
که بی عقل تر یوسف ښایسته روغ وی
دَ خوشحال خټک په پوهه یو صنم دی

پدا قول دَ درست خلقو اتفاق دی — ګُله ستا خو څو ورځی طمطراق دی
که دَ رنګ خوبی ئې ستایې بود ئې نشته — په جهان کښې که باقی دی خو اخلاق دی
هسی یار دِ غوری خدای راکړ په غیږ کښې — چه په نونس توکه دی په حسن طاق دی
لکه تږی و اوبو ته په تلوار دی — خسته هسی دَ خپل یار د مخ مشتاق دی
سلامت دِ ارزانی وِی په شیخانو — ملامت ئې بخره کړی د عشاق دی
چه یَو ور په سړی وتړی بل وا کا — رزق به هر چا ته رسیږی خدای رزاق دی
که ئی سر له تنه درومی نور به نشی
دَ خوشحال چه دَ خپل یار سَرَه میثاق دی

په راحت کښې په دولت کښې یارې ډیری — په محنت کښې په زحمت کښې یاران چیرِی
نه به هر کله بهار نه به خزان وِی — دا د ستوریو چاری ونیسه په تیری[3]
که می لاس لکه دریاب[4] له درد تش وِی — ولی سترګی مِی دریاب غنُډِی دِی سیری
له یوی فتنی ئی ځان په دعا خلاص کړم — فلک بیا نَوِی فتنی کا را برسیرِی
دَ دی دَرد په یارانُو باور نشته — په زمان ورته اغیار شِي یار دَ غویرِی[5]
چه به ما ورته کاته له جاءَ نکړه — له هغو خبرِی اَروم تیر و بیری
پرورښ ئی که په شهد و په شکر کړی — دَ خرما تر خوند به نه رسیږی بیری[6]

---

١. پساله یې.
٢. هاله یې.
٣. دا د ستور، یوه چار ونیسه.
٤. لکه صدف.
٥. په بله نسخه کښې غیر راغلی دی، غویره او غوره سید راحت په یوه معنی راوړی دی یعنی منتخب.
٦. د هغه ونی میوه ده چه په عربی ئی سدر یا نبق او په پارسی ئی کنار بولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دستار دَ مرتبی به نه رسیږِی که په لعلو مکمل کړی پائزیری
په ژوندُون ئی دَ خوشحال دَ زړه وَباسی
ستا کردی به ئی په گور کښ نشِی هیری

په ورو ورو څه خو خبر شوم ستا له مینی لکه اور لیدلی نه لوگی ئې وینی
پردیسی حیران پریشان له خلقه تشی دا پتا پسی جوگی شوم که می وینی
چه په تا پسی ژړا کَوم دَ اوښیو عاقبت به دا ژړا وکړم په وینی
چه هغه ساعت په یاد کړم لولپه شم چه به تا راته خبری کړې شیرینی
څوک به تا غُندی پیدا په جهان نه وی هوسیِ سترگی، عنبر موئی، مخ نسرینی
هغه وخت را څخه ولاړ چه می به کښل کړې دواړه ستا میگونی شونډی شکرینی
که خمتا واغوندې لا ښه شې تر نورُو که څو رنگی جامې واغوندې وریښمینی
ته می پاس د زړه په سر باندِی میشته یې نوری واړه یو سر بل سر دلنشینی
ستا په خوی پوری حیران یم خوی دِ څه دی په ثنا را سَرَه جنگ کړې نازنینی
لکه زه پتا مجنون دا هونبره نه وُ نه فرهاد هسی مَیَن وُ په شیرینی
عشق تنها څه په لیده دَ سترگو ندی لا دَ خولو په صفت هم کاینې خوږینی
دَ خوشحال د زړه دَ خونی لکه څراغ یې
لا به کله را ښکاره شې مه جبینی!

په دریاب کې چه جهاز زبیا ئی ناخدای دی چه ساتی ئې دو بَوی ئې هغه خدای دی
بادشاهی ئې په نصیب او په قسمت وی چه سایه دَ چا په سر کاندی همای دی
څوک چه طمعه له چا کا په حقیقت کښ که بادشاه دَ درست جهان شی لا گدای دی
درته چا وې چه پرې مه پرانزده غوټیه تأمل دَ هر سړی گره کشای دی
یا د ښو زویو سندری[1] وی د زووُ یا د توری په میدان کښ هوی و های دی
د هغه دَ غلطیِ اندوه نه وی چه رفیق ئې په سفر کښ رهنمای دی
وچ ککړ ټټر داغداغ په منځ کښ هیڅ نه چه نارې دَ جداییه وهی نای دی
خوی خصلت وته ئې هم نظر دَ کړو دی که جمال ئې په څو رنگه دلربای دی
په هزار ژبه ئې ستایه بلبله گل پخپله دَ خپل حسن خودستای دی
که ناغونه که راغونه که څه نور څه
چه دِ زړه پکښی خوشحال شو هغه ځای دی

په هر ځای چه قدمونه په خرام ږدی سل منته پدا مځکه په هر گام ږدی
زه چه چیری آزادی ور ځنی مومم چه دلبره راته تل دَ زلفو دام ږدی
که تر نوم او تر ننگ تیر شوم غم ئې نشته عاشق هر کله قدم په ننگ و نام ږدی
نه بهار شته نه ساقی شته، نه مینا شته اوس به څوک ځما په لاس دَ میو جام ږدی
څُوک ئې نه پسندی پما هسی بد نام شوم دَ نیکیِ نام چه څوک په ما بدنام ږدی
په صحیح سالک هغه دی پدا لار کښ چه قدم دَ ترقیِ په مقام ږدی
زه د کښلیو په پښو سر ږدم که نور خلق خپل سرونه دَ پیرانو په اقدام ږدی
ستا دَ خیال فکر می نه درومی له دله په زړگوټی می داغونه صبح و شام ږدی

---

۱. یا د ښځو ئې سندری. یا د ښو زویو سندری د زووو دِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه گوره دَ خوشحال دَ خاطر وینی
په بیاض باندی چه هر حرف د کلام ږدی

په ناحق په ما منت کاندی وگړی
ما دا هسی منت ندی دَ چا وړَی
زه له ځایه دماغی په جهان راغلم
ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړَی
که درست باغ دَ میو ډک و ما ته کښیږدې
تر همت پوری می څه دی یو خسړی
په یوه بیلک[1] ئې نن تر هر چا به کړم
بل ئې هم دی په سبا راته نومړی
هغه کوم سبق د ناز او د نیاز دَی
چه و ما ئې په ایځی[2] ندی راکړی
په خوږه خندا دَ خضر عمر را کا
په مانې سَرَه می بیا کا لکه مړی
یو څه بند می دَ غماز په غاړه پریووت
لا تر اوسه گرزوم دَ غاړی پړی
له اصلی فولاده هاله تیغ رغیږِی
په وار وار چه ځنی لاړ شی اوسپن خړی
دَ جهان په واړو ونو نظر وکړ
هَرَه ونه خپل خپل خوند لَری خپل زړي
زه د یار غمونو درست په زړه رنځور کړم
لا می نه دی دَ زړه حال و چا ته سپړی
دَ تازیانو په میدان باندی غوټې دی
کوټه هم ورپسی زغلی لبغړی
چه و چا وته شمار یا ئې بیان کړم
هونبره غریو می له فراقه ندی نغړی
هغه مخ ئې پخپل کور په پالنگ بیا موند
چه خوشحال وُ په طلب ور پسی ستړی

په سینه کښ می اوده مینه پهر جا کې[3]
ځما ستا محبت گوره کیسی لا کې
دَ رقیب وینا ئې یاده شوه که څه شوه
سپینه خوله ئې په خندا راوړه پهر با کې
په بازی بازی وژلی کټل نشی
ځکه ما په مسخرو وژنی بیجا کې
زه خوشحال چه لا له ورایه ور ښکاره شوم
په خندا خندا ئې وې چه او میرا بیرا کې

په دا کلی کښ ډیر کښلی
چونې چونې خلق دِی وکښلی
ما به دواړو کښ یو یار کړ
نور می شمار کړل لکه کښلی
هغه هم هسی بد خوی دَی
چه په زور را سره ننښلی
که د ده له چارو وایم
را ئی هیڅ ندی پریښلی
ولی څه کړم پری مَین شوم
چه څه کا واړه بخښلی
خو مَین په هیڅا مشی
په بلا دی مین لښلی
گاه کباب په جدائی کښ
گاه په وصل زړه وکښلی
عاشقان دِی سینه سوی
له اندوه سَرَه اَخښلی
په خمار هغه پوهیږی
چه شراب ئې دِی نوښلی
په دنیا کښ به هر چا وِی
په ارمان لاسونه مښلی
چه و ما وته ئې فاش کړل
څه رازَونه دِی پوښلی
دَ خوشحال غُنْدی په عشق کښ
نشته نور په رنگ ځبیښلی

---

۱. محشی ورته غشی لیکلی دی.
۲. ایځگی.
۳. د دې بدلی د پای کلمې هندی دی چه ذواللسانین صنعت پکښی مراعات سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه په عقل پوهه څه ناکس دی
کوټه سپی د قصابانو د جوس[1] دی
بادشاهی ئې د مغل به زرو بایله
د مغل د منصبونو په هوس دی
اوښ له باره پخپل کور کښې ورغلی
په اولجه د اوښ دَ غاړی د جرس دی
دَ نفرین لایق په نام سړه بنی دی
له اوله که دا نور ورپسی پس دی
بی ننګان دَ بې ننګیِ کار و بار کا
ننګیلالی د ننګ پکار کښې هر نفس وی
سر ئی هوری قندهار بل ئې دمغار دی
تر دا منځ همه میشته واړه عبس دی
له دې بابه ویل ډیر وشول خوشحاله!
خاموشی وکړه دا هومره ویل بس دی

په خاطر باندی می نه وی پروتی لږی[2]
څو خاطر می لټوی[3] هونبره می کږی[4]
په بل رنګ می به زړګی باندی سوړ نشی
رقیبان شول دَ نوکونو تر منځ شپږی
و هر چا وته چه وګورم فریاد کا
یو زه نه یم د جهان دِی سینې خوږی
دا دوه توګه و هوښیار وَته یو راز دِی
د نامرد سړِی بریتونه بریت د مږی
په جهان به هیڅوک نه وِی چه آزاد وِی
ځنی عشق اندوه بنده کړه ځنی لوږی
چه احمق سَړه یاری کړې خبردار شه
یوه ورځ به په تا وکا کار دَ یږی
چه بې عمله تصوف وایی باور کړه
دا می واړه[5] بوس دانې سَړه آغږی
هیڅ مذکور ور سره نه بویه نه ښه دَی
په نادان دِ دَ دانش خبری زوږی
چه د لاس په ګیدړ نه رسی خوشحاله
و مزرِیُو وته څه لاسُونه مږی

په هر کسب کې چه یې حبیب اللّٰه یې
که له خدایه له رسوله نه آګاه یې
په محشر به له تا عدل ایمان غواړی
که په تخت دَ پاسه ناست دَ ملک بادشاه یې
نفشه تا دا هسی زه مذبذ بین کړم
هم توبه هم ګناهونه څه ګمراه یې
نور څوک څه لَره بد خواه ګڼی ناپوهه
چه پخپله دِ خپل خوی، دَ ځان بدخواه یې
زمانه به دِ بدرنګ کا غره مشه
که هر څو پخپل جمال کښلی تر ماه ئې
په خاته کښې ئې هیچیری ثقل نشته
تل چه پورته کښته کیږِي یوه ساه یی
که پخپل ګمان کښې ځان و تا ته کوه دی
و قضا وته پمثل لکه کاه یی
دَ خوشحال ویسا په سخت ساعت په تا ده
ای چه ته دَ درمانده وُو پشت پناه یې

په دا څه که دَ بنګښې راته ډنګ ډنګ دی
زه هم ښه یم د ما هم برغو[6] تر څنګ دی
عقل زور دَ غوریه خیل تر بنګښې زیات دی
غوریه خیل را سَړه هم وَلاړ په ننګ دی
د بنګښې نه هونبره زور وینم نه توره
دا په کوم توکی له ما سَړه په جنګ دی
غوریه خیل که په ناکام ور سَړه زیست کا
په رضا ورته بنګښې نیولی تنګ دی

---

۱. محشی ورته کښلی دی: غولی او انګړ.
۲. په خاطر باندی می پروتی ندی لږِ.
۳. پټوی.
٤. ئی کږِ.
٥. دا می واړه اوره بوس سَړه آغږِ.
٦. ښکر چه د شپیلیِ ږغ ځنی وځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوریه خیل او بنګښ دواړه مغلی دی
همیشه ورته مغل وهلی لنګ دی

که زه ګوری[1] دُرد آشام ورسره شمار یم
خوار هغه چه ئې لما سَرَه آهنګ دی

هر ملخی دَ سربازیه هنر څه زده
چه پدا هنر کښ سر ښندی پتنګ دی

لا تر اوسه ئې ماغزه په قرار ندی
چا چه ما سَرَه وهلی سر په سنګ دی

د کینډیو[2] په ځګر کښ ئې ګولۍ دی
که لیدلَی چا د ما دَ ښکار تفنګ دی

لا په خوب کښ په لرزه پریوزی له کټه
چه د چا تر غوږ د ما د توری شرنګ دی

که پدا دَرومی ګوري هغه زه یم
چه می داغ په خاطر یښَی د اورنګ دی

درست جهان می و مغل وته خیبر کړ
ځای په ځای ئې پښتانه وَته قلنګ دی

ځنی څه لوئی دعوې لَرم په زړه کښ
ولی څه کړم چه پښتون واړه بې ننګ دی

خو طالع را سَرَه هسِي مدد نکا
ګټه تیر می تر فریدونه فرهنګ دی[3]

د خوشحال دَ زړه د حال نندارہ وکړه
که په تخت دَ پاسه کښینی هم ملنګ دی

په وار وار دِ د خندا منت را باندی
چه له ورایه را ښکاره شي راته خاندی

چه ئې زړه تر کانې سخت دَی پر مین شوم
لاس دِ نشي دَ سړی تر کانې لاندِی

چه بل مخ وته نظر کړم د هِداد شم
توری زلفی ئې دُرې دِی آویزاندی

چه ئې توره د غمزو راته تیره کړه
اوس خو بهَ شهیدی دَه ستا دوړاندی

رنګ و بوی دِ د خپل ځان هسی پیدا کا
که په رنګ د یاسمین دَی ګل دَ سپاندی

زه به څه لره له نوره خلقه زار کړم
په ما واړه چاری زړه دَی چه ئې کاندی

اوس خوشحال ټک خپل یار په غیږ کښ ونیو
رقیبان دِ سترګی اړوِی نغلاندی[4]

تا په دوو سترګو مکحولی
چه ئې واړوې ملولی

په حیرانو عاشقانو
سل بلا وِی کړې نزولی

نه ئې شمار نه ئې حساب شته
خلقې دِ کړې مقتولی

راز می هیڅا ښکاره نکړ
ځما اوښی دِی پدولی

نه په سر یم نه په مال یم
نه په ملک یم نه په پولی

پوه په نام و په ننګ نه یم
په فروعی په اصولی

چه دَ عشق الا بلا دِی
همګی می دِی قبولی

لاف می ستا دَ پالنګ وکړ
که رسیږم تر مقبولی

هیڅوک نشته چه پرې پوه شِي
ښې خبری دِی معقولی

چاری واړه په قسمت شی
نه په ځلی نه په ځولی

بخت په کور ورکړه خوشحاله[5]
تار په تار زلفی مختولی

---

١. که زه ګوري درد آشامو سره مل یم.
٢. یو پیاوړی تور رنګه ځناور.
٣. ګټه تیر می تر شیر شاه بادشاه فرهنګ دی.
٤. یعنی وړی او خواری زاری.
٥. بخت به کور درکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دا دوو سترگو می اوښی بهیدلې
په فراق کښ تر لَمنې څخیدلې

ستا دَ وصل اش رمق دَی راته پاتُو
وایې څه رنګه بې ما نه پائیدلې

ستا په غم کښ می دَ زړه نداره وکړه
پکښې واړه سرې لمبې وې بلیدلې

دا هم بخت چه په پالښت دَ خسته راغلې
وی د اوس په زکندن ئې خندیدلې

زه نه ګرم نه ملامت نه مې څوک یار کړ
ته په کوم توکی دا هسې قهریدلې

ځای په ځای درته بلبلُو میشته وکړه
لا د اوس دَ باغ غوټې غوړیدلې

اوس د یار په غیږ کښ ونیوه هوس کړه
چه ئې ډیر په بیلتانه کښ رنځیدلې[1]

ځکه تل دَ باد له لاسه خوری څپیړی
چه له قد سَرَه دی سرو سمیدلې

اوس ئې جور و جفا وړه دا د سزا دَه
فکر وکړه چه په چا مین کیدلې

دَ رقیب ګونه چه نده شوه لیده دی
چه وَ ما ته په ټولې کښ موسیدلې

په زړه یاد لَره دا اور چه دی را بل کړ
یَو تر شا نظر دی نه کړ تیریدلې

بې دَ یار له مینې واړه لکه باد دی
چه په زړه می ډیری مینې ګرزیدلې

چه په تلل شوې له خوشحاله لکه عمر[2]
که ئې ډیره بلا کړه نه دریدلې

توری سترګی ستا دی اې زیبا نګاری مستی
تور نرګس شهلا دی اې زیبا نګاری مستی

تا چه بوسه راکړه زه پرې بې حسابه مست شوم
شونډې د صهبا دی اې زیبا نګاری مستی

ما چه ستا دا ښه کښلی بارخو په سترګو ځیر کړه
ګل د لاله دا دی اې زیبا نګاری مستی

خوله به د آخلې چه پر ستا دَ خاطر مینه[3]
ډیر په تا شیدا دی اې زیبا نګاری مستی

هر چه ستا له ظلمه و نور چا وته فریاد کا
واړه بې وفا دی اې زیبا نګاری مستی

خوب کاندی بې غمه یا ئې چیری قراری شی؟
څوک چه بې له تا دی اې زیبا نګاری مستی

چاړې په ما وکړې وائی چاری ځما ندی
ستا نَدی د چا دی اې زیبا نګاری مستی

تا ووې خوشحال ته نوری لا تر ما زیبا شته
څوک تر تا زیبا دی اې زیبا نګاری مستی

ته په څو دَ دنیا مینی مبدل کړی
فکر نه رسی هورې پسی جدل کړی

هره ورځ دَ دې فانی دنیا دَپاره
زر فتنی الا بلا دغا دغل کړی

که د خپله مدعا پکښې درستیږی
بې صرفه به اور دَ پلار په خونه بل کړی

که کافر درته دَ سود خبری وکا
دَ خپل سود دَپاره ځان د کافر مل کړی

که د سل چاری دَ زړه واړه پوره شی
په حرص به دوه سو نورو ته ټګل[4] کړی

چه دَ عمر بقا نشته واړه هیڅ دی
که ګنجُونه دَ قارون په کور کښ تل کړی

چه په دواړُو سترګو ړوند په غوږ کوږ شوې
لال په خوله غفلت په لاسو پښو هم شل کړی

په پنجه کښ د دَ ځان رستګاری دَه
ته پدا کښ هم په څو رنګه خلل کړی

که څلور دی که پنځه که شپږ اُوه دی
له اصلی چارُو ئې واړه معطل کړی

بښې خورې چاری دَ دین درته ترخې شوې
نفس ترخې چاری وَ تا وته عسل کړی

عاقبت نه د دَ ګور په خاورُو خوب وی
چه ئې اوس په نهالی او په بخمل کړی[5]

---

١. پخسیدل.
٢. لکه عمر له خوشحاله.
٣. خوله به د هغه خوری.
٤. ټګل یعنی فریب او حیله یا ټکل مخفف دَ ټاکل یعنی انتخاب.
٥. دا چه اوس په نهالیو د بخمل کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا پخوا هم دَ دنیا طالبان نور وُ چه[1] ئې مینی تار په تار خورې اجل کړی
بهښت ځای دَ پرهیزګارُو دَی خوشحاله
ته بهښت وَته هوس په کوم عمل کړی؟

ته چه سترګی توروې خود به پوهیږی لونګین چه ښوروې خود به پوهیږی
ستر تر پایه جامې واغوندې ګلګونی ځان چه هسی جوړوې خود به پوهیږی
تور سنبل دَ باد وَ مخ وَته وَلاړی چه په ګل ئې خوروې خود به پوهیږی
په ورځ سل ځله آشتی کړې هم جنګونه هر دم خوی چه نوروې خود به پوهیږی
هم په لاس د میوه جام را کړې چه نوش کړه بیا می جام نسکوروې خود به پوهیږی
خپله څه دَ درست جهان فتنې نازُونه چه عاشق ته پوروې خود به پوهیږی
مګر لږ دِی دَ خوشحال دَ زړه غمونه
باندِی نور ټنډورې خود به پوهیږی

ته چه هسی حکم نازکړې په وګړی په تا څه دَ چا پوره دَ چا نیمګړی
دَ دریاب سَرَه دریاب وی یو څو وخته بیا په هر لوری پراته وی اوبو وړی
چه ئې څو په پورته لوړی لوړی وَړِی د هغو مانِی وګوره چه لوړی
لکه ته یې بیهوده یاوه باد وړی جهان څو دا هسی یاد لَری باد وړی
طمطراق دَ جهان کل واړه عبث دی هوښیارانو وته کم دَی تر خسړی
دا چه تا وته ژوندی دی ژوندی ندی دا وَ ما وته ښکاریږِی لکه مړی
چه خوږې میوې لری خوشبوی ګلونه پخپل باغ کښ دِ کښیښووې هغه زړی
په آواز سَرَه سړی بندیخانه دی د څاروی علاج په ټرکیږِی په پړی
جنتی دوږخی پټ ندی ښکاره دی خپل عمل دِی په نوم نوم واړه نومړی
زلزله په جهان ګډه شوه خوشحاله
دَ اسمان له شدتونو کنړی رغړی

ته هغه لیلی یې چه دِ تل په بخره ناز دی زه هغه مجنون یم چه می تل سر پسی نیاز دی
ما وې خو یو زه یم نن شهره په عاشقی کښ لا تر ما د نور وګړی لاړ لیری آواز دی
زه تر عشق ځاریږم تر هغو چه عاشقان دی واړه عشق پکار دی حقیقت دی که مجاز دی
رایشی له کومه ځای په څو وکا په زړه کښ هیڅ پرې نه پوهیږم عشق یو څه سوز و ګداز دی
هی دَ خدای دَپاره نفحص را پسی مکړه پلار ته وایه نشی عشق یو هسی مخفی راز دی
توری توری زلفی کبود خال لکه کوتره راشه که ئې ګورې پرې بندی یو څه شهباز دی
سکنې د زړه ولی چه په شونډو کښ موسیږی تیغ ئې دَ غمزې دا ځله لا څه تیره ساز دی
هر څوک یو یو بت لَری خپل بت وته سجود کا
بت دَ خوشحال ته یې تل ئې تا وته نماز دی

تمامه شپه دَ ژمی په هی هی پما تیریږِی چه ته د ما طبیب ئې رنځ به لا ځما زیاتیږی
دا سحر دَی که مینه که څه لا بله بلا ده که هر څو ئې له دِله هیرَوم نه را هیریږی
خپل زړه وته نظر کړم پدا هونبره محبت کښ یَو هسی مستسقی شو چه په بحر نه اوبیږی[2]

---

۱. چه څه مینی.
۲. نه سړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوسف د زمانې دی درست جهان په روشندلی — دا یو جهان لا پریږده چه په دوه جهان پیریږی
دنیا لکه حلوا دَه، ښه شیرینه مزه ناکه — حریص ئې لکه مچ دی باندې غورزی نه مړیږی
چه ننګ کا ننګیالی دی ورته یښې دی دوه کاره — یا کام دَ ننګ حاصل کا یا دَ دوی مینه سپیریږی
که مښک[1] ؤ که ګوهر ؤ همګی ولاړل خوشحاله
و ځان وته وګوره چه اوس څه عمر تیریږی

توري سترګی ستا دِی بیا په تورو رنجو کړی — دوه توری بلا دِی پرې می وژنې بابا مړی
وخاندې و ما ته شونډې بوخی په ناخوال کړې — دا فتنې ښیوې دِ بیا له کومه دِی راوړی
زر دِ که په وَر مری په هیڅا دِ زړه سوی نشی — زړه لرې دَ کانې بیا خپل ځان بولې ښه زړی
هیڅ در نه پوهیږم که رشتیا وایې که پیڅمی — ما وته دِ خوله دَه په خندا خندا نومړی
پټې پروتی ښې دِی څه به دم وهم و چا ته — م څه هونبره ندی ستا فتنې ناسازی وړی
ما وې چه ځما ده موزی یو وړه سیه چشمه — څه شو کوټه نیسی دَ پرې هوسیه ستړی
ته پدا خیالونو په ښیوو غمزو موجونه — سیند دَ اباسیند سوې چه څو څو بیړۍ نغړی
څه لَره خوشحاله تا دَ زړه کیسې ښکاره کړې؟
ستا دَ ظلم ندی ما و چا ته کیسې سپړی!

تر هر چا نه د رشتینو کار اول دی — خدای پخپله دَ رشتینو سَرَه مل دی
په معنی قلپه روپی ده مخ ئی تور شه — هر سړی چه په یاری کښ په زړه غل دی
دَ بدیو بد بوئی به پټه نشی — که په سل پردو ئې ونغاړې بصل دی
که دَ زړه سترګی دِ شته ننداره وکړه — دَ جهان په واړو چارو کښ خلل دی
ابا سیند وَته نظر کړه وَ دریږه — ستا دَ عمر دَ اوبو غُندی چل چل دی
که دَ خولې وَیل دِ ښه دی پدا څه شې — چه ښکاره دی و علم وته عمل دی
نه به زوړ پریږدی نه ځوان نه نن زوولی — چه ناڅاپه ناتارُونه کا اجل دی
بد کردار به نیک کردار نشی خوشحاله
دَ شیطان لښکروُ لاندی کړ قبل[2] دی

تا یاری له ما نه پرې کړه که پښیمان ئې — بیا را درومه هغه زړه یې هغه ځان یې
همیشه د ما دَ باغ زرغون طوطا وی — اوس خبر نه یم طوطا دَ کوم بوستان یې
زاړه هم کله ځوانان وه وار ئې تیر شو — په زړو پوری خندا مکړه که ځوان یې
یو جهان دا د ظاهر بل د باطن دی — راته ووایه دَ کوم یَوه جهان یې
که طامع په سریر پاس کښینی ګدای دی — که وَآز وَته دِ شا کړله سلطان یې
په بل ځای می پیرځو بنه یې دَ یار غمه — ته د ما د زړه د مات کودی[3] ریحان یې
غم الم به دِ وَنه رسیی وَ زړه ته — که دَ خپلی ژبی هر کله پاسبان یې
ته جوهر دَ لویی نه لرې خوشحاله
د کم شناختو په بازار هسی ارزان یې

---

۱. محشی ورته لیکلی دی چه مطلب له مشک او ګوهره تور ویښته او غاښونه دی.
۲. محشی حصار ورته کښلی دی.
۳. د خاورین لوښی ماتی ټوټې. .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چه دا ناسازی چاری دی را کړی — لا د خوارا سړه نده بابا مړی
چه می هسی شان په خوارو سترګو ګوري — ما د دا ناسازی نه دی چا ته سپړی
ته پدا حسن د ګل غُندی پیدا یې — بوری[1] مور که ښاپیرۍ یې را وړې
راته وایې صبوری در څخه څه شوه — تا په تورو سترګو نده له ما وړې
بیا په کوم توکی دا هسی بی قولیی کړې — تا وَ ما ته سپینه خوله نده نومړې
د تقوا سپاهیان چه ستا په کوخه تیر شی — د عمزې په تیغ ئې کښینوی پخړی
د خوښۍ مفرح را عنایت کړه — تا د غم ګولۍ ډیری دی را نغړی
ګوره کوم به د په بخت په طالع مومی — خلقې دی په طلب در پسی ستړی
په پله پله در پسی ځم د پریښو نه یې — ځایګهی ویشتلی درومی له بغری[2]

چه مَیَن شوې درست د یار په رضا درومه
اوس که خپله رضا کړې خوشحاله پرې[3]

تورو زلفو د په غوږو دی خولې یښی — په څو تار په تار پریشانی سَرَه ننښی[4]
دا ځما د پریشانیه نه څه وائی — که ئی لا نوری اوږدې دی درته بلښی
نندارچی چه ورته ګوری کټ کوټ کیږی — د مخ نخښی د بلا دی ګوښی ګوښی
تر لبانو د خجل آبحیات دی — به باټه په سترګو سهم و تیر کښی[5]
چه مین شی قبلوی مکر دروهونه — په یاری می قبول کړی که بنګښی[6]

زه خوشحال د د بدیۍ نیکی ګواهی یم
د ښایست مخی د نشته په خوی وشی[7]

ته چه دا دماغ لرې — څوک به څه فراغ لرې
توره شپه د دواړه زلفی — پکښی مخ څراغ لرې
دا د خال د ورځیو ندی — دا د زړونو داغ لرې
واړه باغ دَی په ګلونو — یو څه کښلی باغ لرې
که ساعت دی ساعت دا دی — چه په لاس ایاغ لرې
چه طوطی د دَی په لاس کښ — څه نظر په زاغ لرې

بیا و کوم لوری ته ورک شو
د خوشحال سراغ لرې

تر مکې تر مدینې ولاړې حاجی — لا د نفس له خویه هیڅ نه یې ناجی
صفائی د زړه په کار ده نه د ږیری — څو په ږیره ګرزوې شانه عاجی
صوفی لافی د سلوک کا هم دا لافی — سرا سر ګنه د ده بی منهاجی
په ملا توره تیاره شوه چه حق پوش شو — که په لاس ئې فتاوی وی سراجی
علم څه دی په معنی کښ ګبینه دی — کاسه هم ور لره بویه خراجی

---

۱. بلی.
۲. ژور ځای.
۳. مخفف دی د پرې یعنی ملامت هستی.
٤. تشی.
٥. تیر کی یې.
٦. بنګښی یې.
۷. وش یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تاراج لکه شیخان کاندی په مکر
افریدی ندی دا هسی تاراجي
دا ئې سحر دَ بابل د مځکی راوړ
چه درست اوښ په کُټ کښې ومانډه حاجی
نور به وساتم خپل رخت پخپل صندوق کښې
پدا ملک دَه دَ ښه رخت بی رواجی
نه جیحون دَی نه سیحون دی لا افزون دی
دَ خبرو دریابونه مواجی
که صاحب په لاری پلی نفر سپور ځې
خو هم بیا صاحب صاحب پاجی پاجی
له اوله تر آخره په جهان کښې
دَ سید غُندی څک نشته معراجی

زه خوشحال خټک په حب دَ اهل بتیو
خارجی او رافضی ک۷م اخراجی

تور وربل به ئې وَ چا وَته غوړیږی
په وصال به ئې دَ چا ټټر سړیږی
دَ شونډانو له بوسې به ئې بس نکړم
په خوږو نباتو کله څوک مړیږی
نور به کومه آرزو وی لَری په زړه کښې
چه ئې سترګی کښلی مخ وَته غړیږی
عاشقان تر تورُو خاورو لاندی نه مری
پدا سپین ویښته به څرنګه اوړیږی
بیا به توری بلا لا توری بلا کا
چه ئی تور رانجه وا سترګو ته اوړیزی
دَ بنو ناوک ئې نه دری تر زغرو
څوک به هسی ناوکیو ته ږیږی
دَ فراق غمجن په مرګ تر ژوندون خوښ دی
چه په غم کښې په آه آه سَرَه سړیږی
دَ جهان عمارتونو ته نظر کړه:
ځنی نوی نوی شی ځنی نړیږی
ما وې نن دَ زمانې ژبه ورزه یم
یوه کس وته د ما ژبه اړیږی

د دې باغ ګلونه لږ ندی خوشحاله
تازه تر تر تازه ترو نور غوړیږی

تازی سپی چه په نمړۍ مومې ویړیا دی
سپین و سره باندی ښنده که په بهار دی
په کوټه باندِی دا دواړه حبطه دی
چه دِ تش په غولی ګرزی هم بلا دی
که ئې ته په منت مومې دا یې مخله
که دَ چا په باغ کښې بوټی د کیمیا دی
بخت چه کوږ شی یوه تن ندی راوړی
چه د خدای باندی پیرځو دِي د هر چا دی
دَ اسمان پیرې دایم نه وی یکسانی
که ئې څرخ دی نن پتا کانده په ما دی
یوه ورځ به ئې دا رنګ زیبائی نه وی
راشه ګوره چه ګل څه رنګه زیبا دی

دَ هر چا یاران دا هسی بې وفا دی
که خو یار دَ خوشحال هسی بې وفا دی

ته چه دا ښکلی چهره لَری نګاری
ځکه تا په عاشقانُو وَکړی چاری
چه دِ لاری دَ دیدن را باندی بند کړی
د ما اوښی په ګریوان ځی لاری لاری
چه ګهی ګهی دِ وَوَینم له ورایه
دا لا هم بی بخته نه یم شکر باری
هَرَه ورځ تازه مانَی تازه جنګونه
تَل دِ ما ته بیری تورِی دِی تیاری
که دِ غابنِ و شُونډِی ګورم دُر مرجان دی
که د مخ وته نظر کړم مه رخساری
دریغه نور سحر په ملک پیدا شوی
چه دا ستا سحر ئی مات کړَی سحر کاری
خو په ما باندِی چه راشِی ځان نادان کا
ګنې نشته نوری تا غُندِی هوښیاری

په کوڅه ئی باد ګذر نکا خوشحاله
ته له کومه سازوی ورته ریباری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چه سر تر دیوال هسک کړی سړی گوری
د کس تاو نخښی دِ نشته تر دا نوری

که دِ زړه د غین په عشق نه وِی بایللیَ
په وداده په ویر څه هر لوری ته ښوری

پرده پوښی په ضرور وزی لمانځه ته
سترگی وازی په بازار گرزِی سر توری

یا ئی نیت د کاسیریٔ[1] یا د میړه وِی
هر کُنډه چه لاس سره کا سترگی توری

په هغی باندی گواهی دِ بدیٔ وله
چه ئی گښت په نورُو خونو خپل وَرپورِی

د میړه په ږیره نه خاندِی نور څه کا
چه دِ بل سَرَه خبری کا خمسوری[2]

دَ خوشحال وَیل به بی مضمونه نه وِی
چیری نه چه ئی مزاقو سَرَه شموری

ته د تل اوسې پدا ښهر یاری کښ
که زه عمر تیروَم پدا خواری کښ

غم دَ یار دَ جفا هیڅ را سَرَه نشته
خدای دِ ما بې پته نکا په یاری کښ

هغه یار دِ خدای له هرَه رنځه ژغوری
زه که پروت یم همیشه په بیماری کښ

په زاری زاری به ما په ځان مَیَن کړ
که ئې مینه زیاتیدلای په زاری کښ

لکه باز دَ زړه په وینو آموخته شو
بل به نه وِی هسی ترُک په خونخواری کښ

دَ ریبار منت ئې ډیر را باندِی بار دی
چه می یار مونده دَ ده په ریباری کښ

خدای په ما باندی نادان کړ بخت می تور دی
که ویښته چوی په ډیره هوښیاری کښ

نا قرار دَ خوشحال زړه همیشه ښه دی
یو زمان دِ نه وِی بند په قراری کښ

جهان شرم نام و ننگ دی
که دا نه وِی جهان ړنگ دی

چه وفا ور څخه نشته
گل به څه کړی چه خو شرنگ دی

چه ئې عشق تر سَرَه کړی
نور څوک نشته خو پتنک دی

د ښایست کمی ئې نشته
ولې یار می په زړه سنگ دی

تر ښکنځلو ئې ځاریږم
بیا ئې چا سَرَه دا جنگ دی

په ښاغلیو جهان آرت
په غوولیو باندِی تنگ دی

ښه چه راغللې په غیږ کښ
بیا می لیری دَ زړه زنگ دی

چه خوشحال باندی ناستې کا
دا پوزَې ندی اورنگ دی

چه پخپل عیب بینا شی
سړی هاله درست دانا شی

نادانی ئې پټه نده
چه له ځانه ئې ثنا شی

دَ بلا اندوه به نه کا
چه له خدای سَرَه اشنا شی

په دنیا به دین حاصل کا
چه خبر په لَن تنا شی

په جهان باور پیدا کا
چه رشتینی ئې وینا شی

چه غنی په قناعت شو
له هر چا ئې استغنا شی

ابدی ژوندُون به خپل کا
چه خوشحال غُندی فنا شی

---

۱. فاحشگی یا قحبه والی.
۲. آسان، آزاد، بی باک.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په خیال په زر زری جامو کښ درومی — که نظر په خوار وکړې ثواب به مُومی
پکښې څرنګه هوښیار مرغونه بند دی — ستا دَ ورځیو خال دانه دی زلفی لومی
ستا دَ شونډُو سره به ولی هسی نه وی — چه پرې هر کله دَ زړونو وینی شومی[1]
زه به تا غلطه نکړم په ټولې کښ — که هر څو دَ خلقو[2] جونه شِي هجومی
دَ مجنون مینه یوائی په لیلی دَه — تر نظر پوری ئې نوری دی معدومی
ناز نخرې ښیوې غمزې فتنې خیالُونه — پدا کار به وِی تا غُنډِی څوک سلومی
دَ ښایست سَرَه هزار کارُونه نور دی — چه ئې ته لرې، نه نوری برُوسی شومی
چه رضا ئې په جفا وی نور می ستایی — دَ دلبرُو خرخښې دِی را معلومی

و خوشحال ته چه دَ نورُو نوم آخلی
بې له تا[3] به مینه ماته شِي په کومی؟

چه توفیق ورکَوی رب العالمین دی — له آزاره په ستنه اوسه درست دین دی
په هر لور چه غورزوی سړی هوا ده — دَ هوا فرس وَ هر لوری ته زین دی
څوک چه خوښ نه وی له ځانه هیڅوک نشته — هر سړی خپسر دانا ګڼی یقین دی
په بهبود د دَ خپلی چاری هر څوک مټ کا — پخپل زړه کښ هر تنګ خرڅ بالا نشین دی
دَ د ستار دَ سیوری رنګ واړه یکرنګ دی — که دستار په سر یا سور یا تور و سپین دی
حبشی که په ځان نوم د کافور کښیږدی — سر تر پایه و هر چا وَته مبین دی

آزمیښت دَ دهرو ګوره خوشحاله
چه ملک دَ شیاطین سَرَه قرین دی

چه خدای په بت مین کړم که دا عیب دَی هم وِی دی سجود که دوثن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
عالم وائی عاشق شوې زه سوګند خورمه چه کله — درست خلق دروغجن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که نور خلق خپل زیست کا زه سر تور مسله لنګه — په ملک ګرزم دیدن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
کافر یم که ئې وباسم هغه ساعت له ژبی — ستا نوم چه زکندن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
که ستا کوڅه جنت سَره څوک سَمَه راته کښیږدی — کوڅه به دِ وطن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
تحسین لره بل نه لرم چه هونبره ډیره مدحَ — د خپل شعر سخن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی
چه ځوان وم دا یم زوړ شوم په رشتیا رشتیا خبره — عالم د ځان دښمن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی

که نور په صهبا مست دِی زه خوشحال په خوابات کښ[4]
مستی ئې په دودن کړم که دا عیب دَی هم وِی دی

چه دا هسی بې نیازی کوې دا ښه کړی — زه به نور یاران پیدا کړم ته به څه کړی
دَ بل څراغ غُندی په شپه دَ هجران راشه — چه په راغله می روښان د واړه لیمه کړی
خو له ما نه نوره مکړه دَ زړه مینه — نور می کل واړه منلی دِی چه څه کړی
دما زړه ورځنی صبر وُ چه ګنګ دی — نن ځما طوطا یو څو خبری وکړی
په ژوندون له ما نه مه ځه دَ یار غمه! — ته به سم د ما له ساهی سَرَه تله کړی

---

۱. د زړه وینی پشومی.
۲. د خلقو خونه.
۳. بې له تا ئې مینه.
٤. په نورو نسخو کښ دا بیت داسی دَی "که نور په صافو مست وِی زه خوشحال په خرابات کښ ـ مست په درد دَدَن کړم که دا عیب دَی هم وِی دِ" محشی تر دَن لاندی خم ترجمه کښلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

گوره بیا دِ څه په زړه کوم می گناه دی — چه لیدو ولَړه دِ درشم ځان اُوده کړی
دَ غمزې توره دِ ماته شه په ما کښې — غم می دا دَی پس له ما به نور پر مړه کړی
وایې ستا په عیادت دما رضا ده — مگر ومرم هاله سر د ما په وره کړی
چه تر خولې د بیلتانه دَ ویَل و باسی
د خوشحال خټک روزگار په اور اوبه کړی

چه ژوندی وی غم دِ نکاندی د لوړی — شنه طوطی لَړَه شکری نه دِی لږی
په شکروُ په نباتو ئې[1] سود نشِی — چه په چا[2] شوې ستا دَ خولې خبری زوړی
په لحظه لحظه دِ وینم قهر قهر — په ځایی خصلت دا هسی خوږې[3] خوږی
ستا په لبو[4] به کباب شم په دا خوښ یم — که هر څو می دَ اوړو غُندی آغږی
دا چه اوس درته حاضر دی ښه ئې گوره — په هجران به ئې آخر لاسُونه مړی
عقل و هوښ ئې و سړی وته پیدا کړ — دا چیچل داړل دَ پړانگ دی یا دَ یړی
دا بیدرد که په ظاهر سړی لیده شِی
وَ خوشحال ته مچ میږی دی ماشی سپږی

چه مزری خپلی منگلی نه کا کښلی — هونبره نه وِی څربی غوښی ورته تلی
مرجونا[5] دَ دُر مرجان هاله اُلجه کا — چه قبول کاندِی دَ بحر خونی چلی
عاشقان چه تر سر تیر شِی هاله کُښل کا — دَ دلبرُو پستې خولې لکه بخملی
باز چه والوزی له ځالی هاله گورِی — دَ کبکانُو ښایسته سترگی کجلی
چه دَ اور بخری باد سَړه رفیق شِی — بیا هاله کا په ملکونو لمبې بلی
چه سیلاب دَ غره دَ سَړَه نه روان شِی — بیا هاله بیایِ په مخ ډیری خځلی[6]
په تحصیل پسی ئې ځکه[7] کوښښ بویه — که قسمت به دَ چا زیات نشی په ځلی
خبر هنر له لاسه مه پریږده خوشحاله
خوره خوره وه وه واړه غصې خوروليِ[8]

چه و باز ئې ورکوَلې تیریې نوکی — تر ټټو به ئې یستې دَ زرکی څوکی
دَ باښې نظر دَ چتی[9] په لکیَ — د شهیاز نظر د میور[10] په څوټکی
دَ کارگه توره مشُوکه دَ گندگی دَه — قند لایق دَی دَ طوطی دَ سرې مشوکی
د گلرنگو ناز په هر کله دَ وړو دَی — بیهوده بې ځایه نازکا رنگ املوکی
یا به سر دَ خپل ورمیږ په وینو رنگ کړم — یا به کُښل کړم دغه ستا شونډی ملوکی

---

۱. می سود نشی.
۲. چه په ما شوې.
۳. لمړی خوږ په معنا دَ شیرین او دوهم په معنی د رنج او مرض دی.
٤. دا بیت حل طلب دی، په یوه نسخه کښې داسی دی: ستا په لب به لبالب شم په دا خوښ یم ـ که هر څو می د ایرو غندی آغږِ.
٥. یعنی غواص.
٦. یعنی خس او خاشاک.
۷. څله.
۸. دا مصراع حل طلبه ده، په نسخو کښې ئې املا مختلفه ده مثلاً (خوره خوره دواړه غصې خوروليِ یا خوره خوره وه وهه واړه غصې خوروليِ.
۹. د شتی په.
۱۰. یعنی طاوس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آفرین دی په دا تورُو شهلا سترګُو — چه ئی کښلی دَ کشمیر کړلې مملوکی
لا به کله هغه ګل په چمن راشِي — دَ نرګس ګلُونه ګورِی سترګی بوکی
دَ هجران له غمه هیڅ سړَی خلاص ندی — څوک په ورو ورو ژړا ژاړِی څوک په کوکی
چه توبه دَ مُلو کا، په وخت دَ ګُلو — پرې ښایی که دَ هغو په ډیره توکی
یا د ښو زلمیُو ډِغ دَی په میدان کښ — یا دَ ښو دلبرُو ځِی په جهان کوکی
دَ زاړه خوشحال ځوانی په بوسه نکا
پښتنې جونه بخیلی بد سلوکی

چه ما کړی په جهان کښ رڼا سترګی[1] — بې له تا می خوړې نشوې په چا سترګی
که ستا[2] له مخه وګورم بل مخ ته — په قطع د ډندې شِی ځما سترګی
ښکاری چه غرڅه وُلی ورته ګوری — ته یو سر بل سر مکړه له ما سترګی
هر ګور[3] می له هیبته وار خطا شې — چه[4] واړوې دَ ما ته شهلا سترګی
خوشحال غریب په در درته وَلاړ دی
ته هم کله و ما ته کړه وا سترګی

چه صحبت د ملوکامو سَره کاندی — بویه دا چه ویل نه کا لاند باندی
په رشتیا وَیل دِ هسی باوری شِی — چه پیدا کا خپل عزت د ده دَ وړاندی
که ئې دواړه پښې تړاکی په خدمت شِی — د خدمت منت د نه کا[5] په ده باندی
حاسدان به ئې زوال د دولت غواړی — همیشه دِ لوګوی[6] و ځان ته سپاندی
د عضب په وخت دِ لیری ځنی ګرزی — د خوښۍ په وخت دِ عیش ور سَره کاندی
چه نادان ته نصیحت وایې خوشحاله
دا دِ واړه نادانی دِه په ځان خاندی

چه خون په غاړه کیږی له دې کاره څه خو غم دی — یاران ځما په ګور کښ زه په کور کښ یم ستم دی
چه هونبره ښه مخونه پدا خاورو کښ په ګور دی — چه د یو لَره درومم ګور و ما وته ارم دی
پیری راغله زبون شوم که څه نور څه علالت شو — چه زه کړم هغه نشِی هغه ملک هغه عالم دی
که ښه وایم و چا ته هم ئې بد نیسِی په زړه کښ — یا بخت دَی دَ مغلو یا ځما څه عقل کم دی
نه بخت دی دَ مغلو نه زه هیڅ په عقل کم یم — دا کل واړه پیری ده چه می کار برهم درهم دی
مغلو ته چه ګورم هغه هسی مغل نشته — د تورو وار ئې تیر شو اوس ورپاتو یو قلم دی
پښتون په زرو نیسی په فریب په تیټالونو — په ما ئې اثر نشي لا په ما دَ خدای کرم دی
نه مچ یم نه کارګه یم چه په کړو مړو ګرزم — یا باز یم یا شاهین یم پخپل ښکار می زړه خرم دی
که ما غُندي نور هم وَی پدا کار به ډیر خوشحال یم — چه ما غُندی څوک نشته ځکه پروت را باندِی غم دی

---

١. سترګه مفرد او جمع ئې په اوسنی املا سترګی په معروفه یا رائځی.
٢. که زه ستا.
٣. هر ګوره له هیبته.
٤. چه ته واړوې.
٥. وَ نکا.
٦. یعنی دُودَوِی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمل خان دریاخان دواړه په ښه رنګ تیر شول په ننګ کښې
دَ دواړُو په فراق کي ځما تل آه و ماتم دی

چه تا ګورم حیران شم چه ته څه رنګه بشر یې
زووَلی یې له حوری که سړی پری پیکر یې
د ماء وطین له میانه څوک دا هسی پیدا ندی
پدا حسن جمال تر میاشت و نمره لا بهتر یې
چه شونډو ته دِ ګورم تر یاقوتو لا تیرَی کا
چه زلفوو ته دِ ګورم په عنبرُ معنبر یې
که هر څو دَ لالَه ګلُونه ښه دِی په چمن کښې
په دواړو اننګیو داغ دَ واړو دَ ځګر یې
که خوار دِی هغه خوار دِی چه محرمو دِ له دیدار دی
که سخ دَی د هغو دَی چه ئې ته نورالبصر یې
که آه نالش می وَکړ مسلمان نه یم کافر یم
را واخله تیره توره که مشتاق دَ ما دَ سر یې
په حسن په ښایست کښې دِ څوک سیال په جهان نشته
که دا عیب دِ نه وَی چه په زړه لکه حجر یې
زه ستا له ډیره غمه همیشه په آه واوه یم
په څو په آسایش بې غمه پروت پخپل بستر یې
خوشحال وته دِ ووې چه بې ما به په څو پایې
په څو به ژوندَی یایم ته می خود په حال خبر یې

چه دَ پلار په نصیحت نکا ږغری
دَ هغه زویه دانه شه په مری
دَ پرُون ورځی به نن حلاوت نه وی
که ئې ګورې ورځ په ورځ ده کهتری
لکه مور دَ بابا زویه وُو په نغته
اوس په دا دور له چا طمعه لَری
که له پلاره زویی مومی په رای دورمی
ګنډه نکا زیست روزګار دَلپری
نور ئې واړه سرښتې برهم درهم شوې
خو په ځای دَه سرښته د نوکرۍ
دا هم هیڅ حق دَ نمک ته نظر نکا
په نایافت کښې بهانه غواړی نړۍ
اوس په سپینه ږیره زر غواړه خوشحاله
که په زړه لرې دعوې دَ سر دری

چه په سب دَ ابوبکر د عمر دی
که په خوله کلمه لولی هم کافر دی
دَ هغو په مرګ ثواب ګټلَی پویه
چه بدګوی دَ ذی النورین دَ حیدر دی
رافضی خارجی دواړه باور وکړه
تر سګانو تر کوسانو[1] لا بتر دی
تر مهدی پوری یو لس دِی یا دولس
چه همه زویه نمسی دَ پیغمبر دی
همه واړه امامان وه دَ خپل دور
همه واړه دَ دنیا دَ دین سرور دی
له اوله تر آخره که کروهیږی
دَ بی بی اولاد می واړه نور بصر دی[2]
چه دوستی ئې دَ سید نه وِی په زړه کښې
دَ هغو سړیو تل خاوری په سر دی
تر هلال او تر بلال (رض) ئې صدقه شم
لا رانجه می دَ پله خاوری دَ بوذر (رض) دی
په سرو زرو کښې کمی دَ قدر نشته
صحابی دَ پیغمبر واړه سره زر دی
زه خوشحال ختک هغه سنی مذهب یم
چه یاران را باندِی واړه برابر دِی

چه می ولیدی دا ستا سترګی خونخواری
چه تر اوسه لا ژوندَی یَم شکر باری
په یارۍ به دِ هیښ وِی چه غلط شِی
چه څلور پیسی لَرِی دَ هغه یاری
ما یَوه دَ زړه په غوره دَه نیولی
که هر څو په جهان ډیری شِی نګاری

---

۱. دې کلمی ته محشی د خربشوی ترجمه لیکلی ده.
۲. د بتول اولاد دی واړه تور بصر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی[1] ئی څو لری گِلی ځما په زړه کښ تر حساب و تر کتاب تیری بیشماری
دَ میړی چه وزر نه وِی هونبره ښه وی قباحت دَی تجاوز له خپلی چاری
اوس به ولی په غلا غلا دَ مینی کار کړم چه په حال می خلقی شوی خبرداری
په خاطر به دِ قراره قراری وِی که دا خپلی سترگی ونیسی قراری
بی اثره به دا اوښی پاته نشِی چه مِی ورځ او شپه په مخ ځِی لاری لاری
نه یواځِی دَ لاله په زړه کښ داغ دی په دا باغ کښ سینی ډیری دِی داغداری

په خوشحال ئی عندلیب غُندِی اور بل کړ
چه پلَو له مخه واخیست گل رخساری

چه یَو گړَی په جمعَ زړه ښه مخ وته وگورِی که درسته دنیا ستا شِی هم څه نده دا تر پوری
دا خوی ځما قدیم دَی چه[2] ما اوس ندَی راوړی چه بی له زیبا مخه راته سخ وی چاری نوری
دَ خلقو تهمت یَو سردَ هجران غمونه بَل سر هم ته می به له یسی رنگه سختی بلا ژغوری
دا اور چه په ما بَل دَی دَ خپل یار له جدائیَ نه گرم نه ملامت یَم که تل وینی ژاړم توری
آشنا ته وایه نشِی نا آشنا به څه خبرِیږی دا راز چه له ما نه دَی اروِیدلی خپلی سیوری[3]
ناوک ئی د مژگانو دَ ابرو په کمان جوړ کړ ما نه زده چه د چا تر زړه به ووزی پورِ ووری

ښه باز دِ دَ خوشحال خټک خاطر په لاسو کښیووت
په قدر ئی خبر شه چیری نه په لَږ ئی پلوری

چه دا هسی ورَځی غوټه کړی خبری بد خواهان به زړه را یخ کا شیوه گری
یا ځما تر فهم ښه شوی، عاشق پُوند دَی یا څوک نشته په ښایست تر تا نادری
ستا تر شوندُو تر غاښونو به ئی ځار کړم که یاقوت دِی که سره لال که مرغلری
دا څه جام دَ میو نه دَی چه ئی ته څښی دا می وینی دَ عاشق دِی چه ئی نغری
هغه کار لکه دوه تورُو سترگو وکا هسی کار نشِی په توره په لښکری[4]
دوه قدمه بیلتون هم له یاره مرگ دَی څوک په څو[5] پایی ژوندَی له یاره لری
دَ بنو ناوک ئی ښوَی درومی تر زړونو دَ ترکانو غَشی ښوَی درومی تر زغری

دواړه شونډِی د خوشحال په خوله کړه
و طوطیانُو ور کَوِی خلق شکری

چه په سپینه ږیره کا ځوانی نکاری پخپل ځان باندِی به و کا ځنی چاری
که په خوله دَ زاړه یار تر سر جاړیږی په زړه ندی ځوانی هیڅ دَ زاړه یاری
نیک و بد پدا جهان کښ پیدا کیږِی نیک و بدی دَ زاړه نه دِی ویزاری
خوښه ځوان د ځوانی ښځی په غرض دی که بادشاه وِی دَ زاړه نه وِی آزاری
په کم ذات په اصیل هیڅ ندِی راغلی ښځی واړه دَ ښه کار دِی طلبگاری
زوړ دِ ځوانی ښځی نکا که ئی کاندی فکر بویه چه له ښه ځایه دِی باری
له ښه ځایه له ښه کوره ستر پوښی په حیا په شرم ننگ وِی خبداری

---

۱. وایی څو لری.
۲. څه.
۳. مور.
٤. په تورو په لښکرِ.
٥. به څو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په پلار نیکه دَ ننگ و ناموس نه وِی هغه ښځی قباحت ته دِی تیاری
اوس پخپلو زَړو خوښ اوسه خوشحاله
دا د دَور ځوانی مکړه ناپکاری

چه نظر دی په اغیار هورې دلې وی ځما اوښی په بارخو ولې ولې وی
ته چه هسی ښایسته یې گرم خو نه یم که می تل در پسی هسی وا ویلې وی
چیری نه چه څه دِ ورسی خاطر ته که له چا سَرَه می تشی تسلې وی
یو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شه چه گیسو دِ په سپین مخ شملې شملې وی
ته به وایې دَ گلاب په گل شبنم دی چه بارخو دِ د نماستې په وخت خولې وی
دَ رقیب له ویری بل لوری ته سترگی او دَ زړه می ستا وَ مخ وته حملې وی
په عاشق باندِی دَ پلار نصیحت اور دی اوس به چیری د دې نور خلق په خولې وی
چه له سترگو می[1] غړیږی غنم رنگه جدائی ئی لکه قحط دَ غلې وی
د ناپوهی خوبا ټول مهر په یار شی دَ هوښیاری په سر څو تیری ماملې وی
زه خوشحال به دِ وانوړم له لیدنه
په دربار دِ که هر څو پروتی کلې وی

چه دانا نه کړې گردش دَ زمانې نور به زده نه کړې دانش د زمانې
زر پیرې لَری دَ سترگو په ځنبل کښ خبر دار شه په روش د زمانې
په یوه زمان دی شاه بیا دِ گدای کا څه باور په نوازش دَ زمانې
په خزان کښ دَ بوستان په ونو راشه څه وُ څه شو بیا پوشش د زمانې
کله مځکه سپیره ډاگ کله گلوُنه څه امید په آرایش د زمانې
د سفله غُندی ئې ور کړل را نیولی دی غره مشه په بخشش د زمانې
د حلوا سَرَه ئې زهر هلاهل دی که لذت لَری خورش د زمانې
پت امید دِ پلار دَ زویه سَرَه پریکا څوک دی نه غواړی سازش دَ زمانې
شاه جهان بادشاه دَ چا په بند بندی دی راشه گوره آزمالش د زمانې
حقیقت ئې سر تر پایه را معلوم شو راته مکړه ستایش د زمانې
زر علته زر فساده زر عیبونه پیدا کیږِی په کاوش د زمانی
چه ئې شا کړه دَ دنیا وَ اسایش ته هم هغه کا آسایش د زمانی
چه دا هسی ئې کردې دَ زړه پیاد وِی
لا خوشحال لری خواهش د زمانې

چه می اوښی هسی آل[2] شوې دواړه سترگی می سره لال شوې
چه په نور څه پسِی ندِی واړه ستا دَ مخ په خیال شوې
لیونَی شوم خوب می نشِی راته ته پری مثال شوې
نور می محو شول له دله چه می ته په زړه نهال شوې
دَ زړه داغ دِ مبارک شه چه مَیَن دَ شاه په خال شوې
خلق خوښ گرزِی هوس کا د ما زړه ولی بد حال شوې
مگر نول دَ بیلتانه دَی په ناله کښ لکه نال شوې

---

۱. ئې.
۲. محشی ورته کښلی دی یعنی سرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور څوک هم شته دَی اې غمه
که یواځِی دَ خوشحال شوې

چه می زړه پسې میښ میښ شی
صبر و هوښ پسې لیښ لیښ شی
د هغو شونډو شربت به
یا نصیب چه کله چیښ شی
په پرهار می ظلم کیږی
چه توبری ځنی وکیښ شی
په خزان کښ نوری ونی
توان لری چه سبر سریښ شی
زه ئې ناسته په پالنګ یم
که خوشحال له خوبه ویښ شی

چه یَوه می دَه نیولې
په رشتیه می ده نیولې
لکه یو یو مرد ئې نیسی
هم هغه می ده نیولې
څوک دِ هیڅ ملامت نکا
عجب ښه می ده نیولې
اوس به نه درومی له ما نه
چه له زړه می ده نیولې
په هیڅ رنګ به پریښوه نشی
چه تر پښه می ده نیولې
ګُندی وِی را باندِی راشِی
سر پره می ده نیولې
که ئې نه وینم په سترګو
ښایسته می ده نیولې
ګُندی سَمَه شِی عالمه
که کږه می ده نیولې
د خوږو هیله خوشحال کړم
چه ترخه می ده نیولې

چه ئې هسی لایعقل ولاړم په شومی
دا پیاله دَ چا دَ لاسه دَه څه نومی
خدایه څه دِ یو باد وَړَی زړګی راکړ
چه همیش دَ عشق دَ باد په مخ کښ درومی
پدا هم لا رقیبان کا په ما رخه
چه می زړه دَ یار په یادوُ راحت مومی
ما لا حرف نه وُ له یاره بدل کړی
دَ سحر خروس دی وویشت شی په کومی
بیلتانه دَ ما په قصد چاړه تیره کړه
د قصاب دلسوزی نشی په ورغومی
واړه دوک می دَ اشنا دَ بیلتانه دی
په دروغه سر ترړم بهانه د دومی[1]
چه ئې بې له ده بل خیال نشته په زړه کښ
دَ خوشحال دلبره کومه ده څه نومی؟

چه دَ عشق په ګرانه لار کښ ډیر خطر دی
هر قدم چه پکښې اخلم ډار دَ سر دی
که سینه مې سَرَه چاک کړې و به وینې
چه می ستا له غمه وینی درست ځګر دی
ستا دَ مهر باران نه اوری چه شین شی
ما په زړه کرلَی ستا دَ مینی کَر دی
ستا په راز به ژبه هم نکړم خبره
تَل تر ژبی رسیدلَی راز سمر دی
زه له عشقه خبر نه یم چه عشق څه دی
هونبره اَروم چه له حسنه ئې اثر دی
چه ئې عشق تر سره کړی هغه کم دی
پدا کار کښې لاف وهلی یوه هر دی
صبر مه غواړه له ما د عشق په کار کښ
جو دانه صبر پر ما باندِي لوی غر دی
عاشقی لا زه ته نه وو چه پیدا وه
نه چه ما وتا ګډ کړی دا هنر دی
خو ځما طالع ښه ندی یار جفا کا
ګډه کوم یو په وفا تر ما بهتر دی

---

۱. یعنی زکام او یخ وهل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشق غم له خلقه پټ لَره خوشحاله
څه ئې پټ کړم چه جهان ځنی خبر دی

چه پیدا شوه جدائی کشکه نه وَی اشنائی
دَ بلبلی بخره نول ده د گل بخره زیبائی
تا چه شان د لیلې واخیست که مجنون شم را ښائی
د لیلې دَپاره سر شو خوار مجنون په گدائی
چه عاشق شو قبلوی دې پیغورُونه رسوائی
ستا په در دوهان[1] وهلی درته ناست یم دوائی
که پل بل لوری ته واخلم ته می بوله هو ځائی
چه به زه بې تا نه پایم بی چیجی لوپټ پائی
چه ئې ولیده په سترگو
خوشحال ځکه تا ستائی

چه ئې دری څیزه حاصل وی دَ هغه خوښی به تل وی
اول خپل صورت ښاغلی بیا ئې ښه صورت واصل وی
غه دریم وایم چه کوم دی دَ دنیا دولت ئې خپل وی
چه پدا کښې ئې یو نه وی پریشانی به ئې په دل وی
چه ئې یو وِی پدا درې کښې غم به تل باندی نازل وی
هر چه درې واړه ئې نشته که چا مړ کړ هم د گل وی
دَ خوشحال ویل معقول دِی
پری به خوښ شی چه عاقل وی

چه بندی د یار دَ یار د زلفو په کمند دی بهانه ئی د خلاصَیِ دغه بند دی
سر می یار وَته پیښکی کړ لا شرمیږم دَ نادارو عذر پټ ندی څرگند دی
نه شکری دی نه قند دی نه نبات دی دَ شهیِ د شونډو لا گوښی بل خوند دی
څه صفت دَ هسی حسن په غزل کړم چه په نونس بابه کل شکل پسند دی
څه به غم د مال و ملک د دین و دل کړم چه لا ستا له غمه روغ گرزم انند دی
یَوه زړه لَره یوه اشنائی بس ده نور به ډیری یاریِ نه کَوم سوگند دی
پخپل زړه می به دا هسی شندی بکړې کله هم دَ عاشقیِ کار پسند دی
د خوشحال ختِک دِ ستا په سر سوگند وی
که ئې بې تا په نور څه زړه خورسند دی

چوهړي دَ خپلی خونی په بوی خوښ وی ولی بوی ئې په چمیار باندِی آتش وی
نور وگړی دَ چمیار له خونی تښتی په چمیار دَ خپلی خونی بوی دلکش وی
هسی رنگه دَ هر چاری تفاوت دی یو تر بل پوری مطعون او مشوش وی
دَ دهقان فهم په پاله[2] یا په یوم دی
دَ سپاهی نظر په توره په تیرکش وی

---

۱. دونهـ.
۲. یعنی دَ یوی تیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دلبره دلربا ده هغه ته یې — چه خود رایه خود ستا ده هغه ته یې
چه دَ کبر دَ فتنو دَ خرخښو ئې — په همه عالم غوغا ده هغه ته یې
چه مشتاق د دَ خندا دَی هغه زه یم — چه د تل وَ ما ته شا ده هغه ته یې
په جهان که ښایسته وه بې حسابه — چه په واړو د خندا ده هغه ته یې
دَ پسرلی ګلُوننه څه دی چه ئې ستایم — تر ګلونو چه زیبا ده هغه ته یې
ستا په مخ می په څراغ نشته وتَنه — چه دَ توری شپی رونړا ده هغه ته یې
خپل عاشق سَره وعده نکړې تر سَره — چه په عهد بې وفا دَه هغه ته یې
که هر څو دی دَ خوشحال معشوقې ډیری
چه ور تیره تر هر چا ده هغه ته یې

چه ایرو غُندی ئې پروت په دربار نه وی — دَ هغو به وَ اسمان وَته لار نه وی
عندلیب چه په ګل رایشی ناري کا — وائی دا چه یَوه ورځ به ګلزار نه وِی
دَ زړه چاک می به په هیڅ سَره ور نشی — څو ګنډلی ستا دَ زلفو په تار نه وِی
ستا د زلفو نوم به نور په خوله وانخلم — دَ هوښیار پاړو تور مار سَرَه کار نه وی
تر هندوی مه شه کم دَ یار په پت کښ — چه ئې هیڅ له بله اوره نه ډار نه وِی
په ما هر زمان اختر دَی چه یار وینم — بی اختره به هاله شم چه یار نه وِی
په کوم ځای می به مرهم کښیږدې طبیبه! — چه دَ یار دَ غشی نخښه پرهار نه وِی
په هغه دَ عاشقِی نوم حرام دَی — چه په یار پسی ئې درست صورت خوار نه وِی
هیڅ مانِه له یاره مه کوَه خوشحاله
دَ دنیا ساعت به تل په قرار نه وِی

چه په زلفو عنبر ساده هغه ته یې — چه په شوندُو شکر خاده هغه ته یې
چه نازک ئې دی اندام دَ ګل تر پاتې — په قد ښه تر عرعر لا ده هغه ته یې
که هر څو شِی په جهان محبوبی ډیری — چه خوشرنګه تر هر چا ده هغه ته یې
له عذابه له وبا له د ترس نشِی — چه پدا دور ترسا ده هغه ته یې
چه اثر می دَ ژړا وربانديِ نشی — چه پدا زړه حجر آساده هغه ته یې
چه تمامه شپه د خوب په ما حرام کړ — چه دَ ستر سحر بلا ده هغه ته یې
چه له مینی ستا په سر لوړی خوشحال دی
چه دَ ده دَ سر قضا ده هغه ته یې

چه ئې عمر دَ څارویو سَرَه تیر وی — زیست روزګار دَ هغو هم په هغه څیر وی
چه شیطان غُندی رانده شی څوک ئې څه کا — که هر څو ور څخه علم هنر ډیر وی
ځوانان واړه برابر ندی په وزن — ځنی من، ځنی نیم من ځنی نیم سیر وی
که په زړه باندِی پراته دی زر غمونه — چه می یار په نظر کښیوزِی واړه هیر وی
دَ شکرو تر حلوا به ئې لا ښه خورم — که دَ یار له لاسه زهر یا ګنډهیر و
دَ ښه مخ په نداره به لکه روغ څم — که په تن می پرهارُونه دَ شمشیر وی
هر عاشق د عاشقِی ته هوس نکا — دَ عشق لاف د هغه ځوان کاندِی چه شیر وی
دریغه بیا را سَرَه ژر غاړه غړی شوی — چه فلیل په زلفو پوری دَ اجمیر وی
دَ خوشحال ختک خو کښلی مخ په کار دی
که د سوات که دَ پکلی که دَ بنیر وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه په زړه ئې ستا دَ غم غشی سیده شی
قراری به ئې له دله رمیده شی
همیشه به ئې سرېښی په زنګون وی
په فکرت به ستا دَ زلفو خمیده شی
توری سترګی توری ورځی سَرَه زیب کا
بیا په تیره چه و سمه پر کییده شی
په ټټو باندِی ئې خط دَ ویښتو ندی
دا ئې سیوری دَ څړیَ ده چه لیده شی
ستا خوبی ځما په پوهه ډیر تیری کا
دَ یوسف خوبی که هر څو اړویده شی
په ښو باندِی می ښې په احتیاط ږده
چیری نه چه می باڼه پرې خلیده شی
ځان و زړه می هغه لور وَته پرواز کا
هغه ځای چه ښه دلبره شنیده شی
زه پدا سبب په دوو سترګو مَیَن یم
چه چهره دَ ښو یارانو پرې لیده شی
له قسمته زیاتی مه غواړه ناپوهه!
و هر چا ته خپله بخره رسیده شی
لاس په لاس ئې ګرزوی هنر آموزی
چه ښکاره دَ هنرمندی کښیده شی
په ژړا می به و نه غلوې خوشحاله
که دِ سرې وینی روانی تر دیده شی

چه ښیری وَ ما ته وکړې ژونده وې می
چه می یاد کړې په ښکنځلُو نهاله وې می
دا چه وایې راته ځیر ګوره چه موږ شې
که تمام عمر دِ ګورم مړه وې می
غمازانو اَغزی توی دَ غمازیَ کړل
چه دَ دوی په وینا غوږ کړې پرې څکوې می
ما خپل زړه وَته وَیل چه اې بد خویه
څه په هر صورت مَین شې شوږه وې می
وئې عمر می پدا بد خوئی تیر شو
څه دا اوس راته ویل کړې اړه وې می
که می سر په عشق کښ درومی هم دِ لاړ شی
خپل وژلی راته شمارې ویره وې می[1]
که دَ زهرو پیاله راکړې هم نه وایم
خدای دی خیر وَ تا درکا ژونده وې می
چه ګهی په مخه رایشې کنکس[1] خورې
یو تر شا نظر وَ نکړې ځوره وې می
کشکه زه دربارندِی نه وَی مَین شوی
تا نادانی مینه نه زده پخه وې می
ما خوشحال څخه په ذات دورنګی نشته
دَ زړه حال می در معلوم دَی ویه وې می

چه درومې په انګڼ کښ درست انګڼ سَرَه یو ګل شی
د مښکو بوی را پاڅی چه دِ تار په تار کاکل شی
چه سترګی کړې ورپورته په نرګس شی بلا سازه
چه زلفی کړې نمودی حبطه واړه سنبل شی
دَ ملا دَ ویښته فرق به دِ هیڅ یَو سَرَه و نکا
که واړه دانایان می په دا فکر تأمل شی
عالم وایی و ما ته له ښه مخه صبر وکړه
حیران یم له ښه مخه په څو صبر و تحمل شی
دَ خوشحال خاطر ئې هسی ځنی یووړ تورو سترګو
کله صید دَ شاهینو تر مښکو تر منګل شی

چا به راکړه په پالنګ دا هسی کښلې
که می نه وَی په ازل په قسمت کښلې
شیخ دَ خورو صفت کا زه دَ دلبرَو
دا ځما هغه دَ ده دعوا پریښلې
عاشقان ئې صد هزار دِی په هر لوری
سرګښته حیران پریشان ګونه ځبیښلې
په دربار ئی سناسی شه ورته کښینه
تار په تار دَ سر ویښته ایرې موښلې
که هر څو دَ خلقو جونه ښایسته دی
ما یَوه ده غوره چونې پکښی وکښلې
لا به کله نندارہ دَ هغه مخ کړم
چه می کړه دَ خاطر ده پسی لښلې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکله سوه، راحت زاخیلی ګنګوسی په معنی د پټه خوله والی او خاموشی او سرګوشی را وړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ هغې پیالې مستی لَرم په سر کښې چه پرون می دَ ساقی له لاسه څښلې
نه د مښکو پټیدنه نه دَ عشق شته په اذل ئې نه دِی دا پردی پوښلې
چه می تل دَ مخ ثنا وایی خوشحاله!
په صله می سپینه خوله درته بخښلې

چه گلگونه معشوقه لَرِی په کور کښې دَ صحرا سیل دِ وسیځی په اور کښې
په هجران کې می ژړا هغه خندا شوه چه می یار سَرَه خندا وه په بیور کښې
لکه لوند خرڅوړی تا وکړې نم ئې نه وی بیلتانه هسی پخوړ[1] کړم پخپل زور کښې
دَ عشق ښور دی دَ عاشق له دله نه ځِی په جهان ئې فیروزی دَه پدا ښور کښې
په هر ځای چه دَ رندانو مجالس وی تر قیامته به یادیَږم په څلور کښې
شور و شر به دَ رانجا[2] په جهان نه وُ که د هیر صورت پیدا نه وَی په شور کښې
که خبر به دَ دُرخانی د مخ نه وی آدم خان به ځنی څه غوښتل په کور کښې
پښتنې جونه دِ الفی باد ته نیسی چه شمال ئې بوی راوړی په رنتهبور کښې
دَ خوشحال دَ زړه می ښه نندارہ وکړه
سمندر غُندی بازی کا په بل اور کښې

چه له ورایه را څرگنده مسته شاشی دَ جمال ئې په څو رنگه تماشا شی
چه پلَو په مخ کښې وَنیسی ماښام کا چه پلَو له مخه لیری کا سبا شی
دَ جمال خوبی ئې زیاته دَه تر نمره چه دیدن وته ئې غټ گورې په چا شی
تر یانه پوری ئې گوډه سی کوتره تر وَیل پوری ئې گنگ گویا طوطا شی
حبشی زلفی ئې پاس په سینه زانگی یمانی بارخو ئې گل غُندِی نما شی
مرگ می سل ځله قبول بیلتون دِ نه وِی دَ دې هسی یار بیلتون تر مرگ بلا شی
په مانې ئې مرده شو یو کرَه عید وی په خندا ئې جوهری لرَه ژړا شی
توری خاوری دَ رقیب په سر کا توئی چه گله له منځه وباسِی پخولا شی
چه په لیدو ئې نه ومړې خوشحاله
ځکه هسِی دَ جهان بلا په تا شی

چه محبت په ځان قبول کا نور راحت شی چه عارف دَ مصیبت شی عافیت شی
که فلک ئې دَ مزری په خوله کښې ورکا خدای دِ نکا چه عارف پکښې غارت شی
لکه باد کله ئې مخ کله ئې شا دَه بیهوده غرور دَ هر چا په دولت شی
یو لاله په غوړیده بل رژیده کا شگفتن دَ باغ د گلو په نوبت شِی
دَ یوه مانې شی سر دَ بل نړیږِی په جهان کښې نوی نوی عمارت شی
وا ویلا ژړا ناره ساړه آهونه خو هم دا په ورځ و شپه په هر ساعت شی
دا همه چاری دَ ده دِی چه را کیږی یَوه خدایه کور دی وران دَ محبت شی
هغه شان لکه په تورۇ اوس په سپین دی
د خوشحال مجاز به کله حقیقت شی

---

۱. نښتیځلی او په تکلیف اخته.
۲. رانجا او هیر په هندکی دوه مینان وه چه په هندی کې ئې قصه مشهوره ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه راغلی په حیله دَی
عقل ځکه عقیله[1] دی
که مثال ئې له ما غواړې
عشق مزری عقل نیله دی
آشنائی ئې دَ جمال ده
چه مین په جمیله دی
پروا نه پرې پرپری کا
اور څو بل په فتیله دی
خوار مجنون دَ عشق په کار کښ
سپک په قام په قبیله دی
هم خالق ته هم مخلوق ته
واړه کار په وسیله دی
دَ خبری په میدان کښ
نن خوشحال ختِک قبله دی

چه ښکاره په آرایش کښ شگفته شی
صلوات ئې په جمال باندِی گفته شی
آشفته کاندی روزگار دَ پرهیز گارو
چه ئې زلفی په عذارو آشفته شی
چه ئې نه وینم زه هسی ځلبلاند شم
لکه گل له عندلیبه نهفته شی
چه دَ غوږو دُر ئې نه وینم په سترگو
دُر گوهر می په هر هر باڼه سفته شی
دَ وصال په وخت هم خوب دَ عاشق نه وی
ترو بې وخته په هجران په سوخته شی
ښه خو دا چه ئې برقع په مخ پرَته ده
او که نه پرې به وگړَی الپته شی
زړه می وائی چه ورتلی په در ئې ایل کړَی
په هر ځای چه ښه محبوبه شنفته شی
وَ خوشحال ته د دې باغ غنچه ښکاره وه
چه به دا رنگه گلونه شگفته شی!

چه ادب لَرِی سړَی سړَی هاله شی
بی ادب سړَی سړَی کله باله شی
څه پتونه ئې په شمار په حساب ندی
که په چا د آشنایِ پت پاله شی
چه همت دَ سړی څو قدر ئې هونبره
دَ تمیز په تله هر سړَی تاله شی
دولتمن سړَی هغه بللَی بویه
چه له سینده ئې جدا دَ چا واله شی
هر سړی چه دولتمن شی که دانا وِی
په هر کار کښ دې نظر پخپل کاله شی
که دَ توری کار دَ ځوان دَی یا د نور څه
مصلحت دَی دَ هغه چه په زاله شی
دولتمن دِ په هنر په علم مټ کا
که هر څو ښایسته مخ وِی بیا پساله شی
څوک دنیا وته مریونه دی خوشحاله
شاه زلمیو ته دَ لوبو چنغاله[2] شی

چه ړانده وته اسمان ښئی یا ستوری
وایه ړُوند به ئې په کومه سترگو گوری
رونړا ورځ په ښاپیرک باندِی تور تم شوه
روښنایی دَ نمر ښکاریږِی په هر لوری
که څښتن ورته زورل[3] کا یا ښکنځل کا
مریی هم په زړه کښ هسی څښتن زوری
بیا به شنی په پانړیو نشی وچی نوی
که باران د بښکال په شیبو ووری
زور قوت دَ هر چا سم برابر ندی
څوک له ځایه زوروَر شول څوک کمزوری
راشه نن دی د نخاس نندارہ وکړه
یو کالَی په بها بیری بل ئې پلوری
چا دَ سر دَ پاسه سور مندیل ترلی
ځنی هسی خوار حیران گرزی سر توری
دَ چا حکم دَ چا لاس دربانديِ نشته
پخپل بخت پخپل قسمت پریوزې غوری

---

۱. یعنی پښې تړ، هغه شی چه د اوښ پښه په تړی.
۲. چنغاله هغه نجلیِ بولی، چه میړه ئې معلوم شوی او نامزده شوی وِی، اما واده ئې نه وی سوی.
۳. زوری کا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تلوار په اضطراپ چه صبر نه کا
دَ خوشحال خاطر سیماب شو سَرَه ښوری

چه می خپل مَین نیولَی تر آغوش دی
دَ جهان هوس می واړه فراموش دی
ساقی زه څه هوښیار نه یم باده راکړه
لیونتوب دَ لیونیو پرده پوش دی
چه پرُون ئې اهانت دَ می خور وکړ
نن هغه دَ میو ډک سبو په دوش دی
ساقی ترس دَ محتسب دَ دُرې نشته
چه بابا ئې دَ مجلس سَرَه می نوش دی
هدایه وقایه څه لولې وَ ما ته
چه ځما دَ نای ونَی په آواز گوش دی
دا گلگون شراب دَ کومی میخانې دی
چه صوفی ئې په جوعه سَرَه مدهوش دی
دَ بهار په وخت به څه له میو اَوړم
چه سرود دَ مغنی په نوشانوش دی
بیا به دا گلوُنه نه وِی میخوری کړه
دَ بلبلو په آواز کښ دا سروش دی
ډیر دَ باد سپاره په خیال تر ما تیریږی
همیشه پدا بازار کښ پوشا پوش دی
چه په ډیر ارمان دَ یار له مخه بیل شو
دَ خوشحال په بخره هر کله خروش دی

چه لرې پخپله خونه کښ خوشخویَ
دَ جنت هوا به هم کړی درې شویَ
دین دنیا ئې دواړه کښیوتل په لاس کې
چه په کور کښی ده خوشخویَ هم خوش رویَ
دَ بلبلو غوغا تل په هغه گل وِی
چه صفت ئې شِی له رنگه هم له بویَ
زه دلې له غمه مرم چه جدا کیږې
په شانه سَرَه د شاه دَ زلفو مویَ
چرته ویر چرته سندری په جهان کښ
که ئې گورې د هر نه دَی بې های هویَ

گلدستې دی دَ بهار را لَره راوړې
پیکه ښه راغلې په وخت دَ یار له سویَ
په جنت کښ پراته چیری چرته دروِمی
چه خوشحال شړی عالم د یار له کویَ

چه په آن و آن په مځکه په اسمان دی
په غمونو په ښادیو کښ انسان دی'
دا یوه څمڅه دَ ځان دینی بلا شوې
چه سړی سَرَه ئې غم په هر زمان دی
دَ نامرد دَ مرد پدا تفاوت وشو
په نامرد شرم آسان دی په مرد گران دی
مست هاتیان خونی مزری توری وکښلې
که دَ سر ویره د نشِی کار آسان دی
کشکه ته پدا دنیا همیشه پائې!
په احتیاط احتیاط کښ ډیر خلق طوفان دی
که دَ ځان که دَ ایمان بد خواه می ډیر دی
ما په خدای باندِی سپارلی ځان ایمان دی
ننگیالی چه دَ اخلاص توره په لاس کا
ډیر لښکر ئې تر همت پوری کاروان دی
له اوله تر آخره څو روزگار شته
چه عالم باندِی غوغا کا دا جهان دی
په ښادی سَرَه شریک دی اولسونه
غم یوائِی دَ خوشحال ختِک دَ ځان دی

چه وربل دی په سپین مخ آشفته کیږِی
په ماښام کې رونړا ورځ نهفته کیږی
که د مخ ښایست ئې دا دَی چه لیده شی
لا به ما غُنُدی پرې ډیر الپته کیږی
په بنو ئې اوښی ندِی آویزاندی
همگی دُرو گوهر دی سفته کیږی
یو ئې رنگ یو ئې نگهت یو ئې وِی پانې
پدا باغ کې عجب گل شگفته کیږی
په ژړا می به پوهیږې خوب و نه کا
هغه څوک چه په گیسو ئې خفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال دَ خولی خبری خوشی ندی
دا همه دَ یَوه حاله گفته کیږی

چه مور پلار ځنی آزار شِي هغه عاق دی
دَ عاق زویه ځای دوږخ په اتفاق دی
هغه مور او پلار به خلاص نه وِی له غمه
چه فرزند ځنی زوولی بد اخلاق دی
هغه زویه به آخر په خواری خوار شی
چه ښکاره ئې دَ خپل پلار نفاق دی
دَ اورنگ بادشاه په دور رسم دا شو
چه هر زویه دَ خپل پلار دَ سر مشتاق دی
نن هغه قطب آفاق ګڼِی خپل خپسر
چه ګواه ئې دَ عاقوالِی درست آفاق دی
با خلف زویه په ګور خلف دِ غواړِی
هر پدر چه د پسر په اشتیاق دی
دا ځما همه ګله ده دَ ټټوانو زیږی
را ئې وَ ښَیه چه کوم پکښی تفچاق دی
د ټټوانو نه همه ټټوګی زیږی
که الغیر ئې دَ عرب یا دَ عراق دی
دَ هغه اسلام اسلام ندی خوشحاله
چه بهتر ورځنی ګبر په میثاق دی

چه د خولی ویَل ئې نور دَ زړه ئې نور وِی
دَ هغه به مخ په دواړه لوریه تور وِی
دَ باپوه سَرَه راضی نه یم په باغ کښ
دَ دانا سَره قبول لَرم که اور وی
که په لاس کي ئې ډک جام کښیږدې څه سود دی
دَ هغه چه له ازله جام نسکور وی
نالایق زویه دِ خدای دَ چا لوی نه کا
چه په ځان دَ ده له خویه پلار او مور وی
ښه لایق زویه مور پلار په نیکی یاد کا
نالایق دَ پلار آزار دَ مور پیغور وی
یو لایق زویه دَ پلار کرهَ لوی ښه دی
نالایق په څه شمار که درې څلور وی
دَ غوولی زویه شور وِی پخپل کور کښ
دَ ښاغلی په جهان کښ شر و شور وی
که هر څو دَ سړی ډِیر زویه پیدا شِي
بیا په واړُو کي خو یَو زویه انځور وی
هغه زویه خو په ګور ښه دَی خوشحاله
چه بهرام غُندی یوائِي دَ خپل کور وی

چه دا هسی سحرګری سترګی ستا دِی
په ناحقه دَ تقوا لافی ځما دی
پښتنی جونه می ولیدې په سترګو
څوک چه تُرکی دَ خطا ستائی خطا دی
ښاپیریه که هر څو ستائی وګړی
ستا تر حسنه تر جمال په شمار د چا دی
تا چه وَوینی مَین در باندی نشی
هغه زړونه غندی کانِی دَ بیدیا دی
واعظان چه یادَوِی دَ جنت حوری
ما پدا سترګو لیدلی په دنیا دی
یا به ستا زلفینی ونیسم په لاس کښ
یا به سر دربانديِ بایلم دوه وینا دی
دَ ناموس خبری مکوه خوشحال ته
عاشقان له نام و ننګه بی پروا دی

چه می کړی هر آثام دی
که په خوله که په اندام دی
اوس له واړو توبه ګار یم
په اخلاص می دا کلام دی
ته کرم را باندِی وکړه
شتا کرم په هر چا عام دی
په دوه سترګی می منلی
چه دَ شرع هر احکام دی
واړه امر می قبول دی
ترې توبه چه نهی نام دی
استقلال دَ توبې راکړه
دَ شیطان دَ بلا دام دی
ما ساته دَ ده له شره
نفس می مدعی خود کام دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په توبه کښ ثبات راکړه — لکه حکم دَ اسلام دی
پخپل لاف به هیڅ ونګړم — که زه لافی کړم لاف خام دی
چه توفیق له تا نه نه وِی — دَ زاهد زهد حرام دی[1]
په هغه لاری می بیایه — چه پرې یښَی بنی ګام دی
نور به څه کړم ډیر خواستونه — دا یَو ما لَړه تمام دی
چه ثابت وَلاړ په دین دَی
دَ خوشحال باندی سلام دی

چه په زړه ئې ګرزوی وړې وړې[1] — یَوه ورځ می به له وره وشړې
چه په تا پوری ئې زړه نه وِی ټرلی — په هغه پوری زړه څه لَړَه ټړې
که می وړمی ساړه ډیر وِی قبلوه ئې — مړې ایرې دَ نغری څه لَړه لړې
چه ځیر ځیر ئې مخ ته ګورم نه مړیږم — دا ځما سترګی به کله شی مړې
ستا خوږی شونډې نبات دی رقیب مچ دی — ښه خو دا چه ئې له شونډُو وَشړې
څو ځوانان دِ پخپل ځان دِ کښینولی — لا به څو در باندِی کښینوې زړې
یاره ته چه له اغیار سَرَه خندا کړې
دَ خوشحال په لړمانه درومی چړې

چه د بخت د تالو سپین دِی تور به نشی — چه شیرین دِی له ازله شور به نشی
هر چه غوړ دَ محبت لَړِی په زړه کښ — که پرې زرکالونه تیر شی سپور به نشی
د دې نورو بازارونو خپریدل شته — یو بازار دَ محبت دَی خپور به نشی
خو چه وَزیږِی له موره چه بد ذات وی — په وروړیَ ئې غلط مشه ورور به نشی
چه له یاره سَرَه کښینم رقیبان مِی — تل په بد نظر کاته کا کور به نشی
څوک چه زور سَرَه ښکاره کا و زیانیږی — که پخپله بوسه را کا زور به نشی
هسی نه چه زور می نشته زړه دګورم — ته پخپله مهر وکړه زور به نشی
و هر چا وته رسیږِی خپله بخره — چه ئې پلی په ازل کړ سپور به نشی
لاس په لاس سودا بهتره تر هر څه ده — مسافر په لار ولاړ یم پور به نشی
که هزار ځله حکمت هنر تدبیر کا
دَ خوشحال په باب چه شوِی نور به نشی

چه په حسن په ښایست دِی زورَ وَړِی — دَ هغو وائی بدلی یا سندری
رغیده ئې ستا دَ خولی په دلاسا دی — دَ رنځورُو دارو ندِی له تا لیری
ما چه ستا دَ خوږو شونډو لذت بیا موند — نه می شهد په غرض دِی نه شکری
عقل خپل فوزونه تار په تار خپاره کا — چه پرې رایشی دَ عشق خونی لښکری[2]
د بنو په تیر ئې بیا سَرَه پاش پاش کا — که خپل زړه وته پوښم دَ صبر زغری
تریانه دِ دَ خطا آهو خجل شی — چه په شین شین یون کړې ښیوه ګرِی
یو نظر په درست صورت علامت وکا — په مثال لکه بخری وچی سری
تر خوږه خندا دِ ځار شم راته خانده — چه پریوان کړې په ما لعل و مرغلری
چه څوک بې عشقه څه وائی باور وکړه

---

۱. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښ نسته.
۲. چه پرې رایشی تنها دَ عشق لښکری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه دَ خپل عقل وَیل کا هغه کله خرد مند دی
چه پوښتنه مصلحت کا هغه هم دَ عقل بند دی

چه می فهم فکر وکړ پدا خپله دانائی کښ
بل نادان را ښکاره نشو که نادان دَی خود پسند دی

تر مشرقه تر مغربه چا دا هونبره جهان وَغوښت
عقل علم هم دا هسی په جهان کښ چند در چند دی

گډ شه وغواړه باغونه په هزار رنگه میوې خوره
راشه راشه راته وایه سَم دَ واړو لذت خوند دی؟

لعل الماس دی په جهان کښ دُر مرجان شته دی مشکنې
واړه هیڅ پوشیده نه دی دَ هر چا قدر څرگند دی

هر سړی چه محنت نکا هغه لکه راحت مومی
راشه رنځ قبول کړه که ته گنج غواړې ښه پند دی

که ته راشې له اسمانه جبرئیل شې پدا څه شی
خوف رجا راوړه اې ځانه کاردَ توری یا دَ شخوند دی

څوک چه حکم ریاست کا سیاست دِ کا په شرع
اوس لا بلکه خلق بد شه په توره عمل هم سند دی

ډیر به ښه ښه زویه راوړی دا نه پلاره څلور میندی[1]
نن په واړه پښتانه کښ یو خوشحال لایق فرزند دی

چه امید پدا ایام لی
دا امید ئې نا تمام لی

عافیت غوښتل له دهره
دَ سبا هیله له شام لی

کل امید خامی تکیئې دِی
څوک به څه تکیه په خام لی

په سراب دَ تږی خوی دی
دَ اوبو گواهی مدام لی

زه له غمه مخ جار باسم
دَی را وړاندی شی سلام لی

په هیبت دِ ناست و خیز کا
چه مزری څخه مقام لی

دغه خون په خپله غاړه
چه دَ بیم په ځای آرام لی

دَ خوشحال بلا هغه شو
چه سوگند دَ ده په نام لی

چه پخوا می په خاطر نه وې لیدلی[2]
فلک ډیری نندارې را وَښیلی

وار په وار می واړه ولیده اغیار وه
چه همیش ئې دَ یارِ لافی وَهلی

په بخښښ ئې نر ناحقه غلطی کړې
وار په وار به جهان واخلی واړه خپلی

چه خبر له ځانه نه وه ما خبر کړه
له هغوی څو خبری وارویدلی

نه هغه شته نه په خوله کښ هغه غاښ شته
چه به ما په اننگیو وه چیچلی

چه په خوله می کښلول پرې نازیدلم
دَ هغو دَ خولې می وارویدې ښکنځلی

چه ئې نن وکړې په چا کانده په تا شی
ویړیا ندی چاری واړه دِی په تلی

چه همیش به په تسلیم راته وَلاړ وه
دَ هغو می څو ناسازی دِی زغملی

دَ جهان گلونه واړه بی وفا دِی
بیهوده وربانده مینی کا بلبلی

کشکه زه یو خر غځکی وَی سړی نه وی
هونبره چاری سړیتوب را ونمایلی

دوه رفیق دِی دَ یوه په وَیل ږغ کړم
دا دوهم را باندی غرپ وهی چه غلی

نه د دین نه دَ دنیا دی ځنی نوری
دَ یاغی دَ ایل په منځ کښ و بلبلی

چه اوربشی کړِی کله غنم وشی
پټه نه ده چه کړې هغه آخلی

یو ئې ټوله په محنت گا بل ئې یوسی
راشه گوره چا اولجه کړه چا ساتلی

---

۱. نه پلاره او څلور میندی، نه اسمانه او څلور عنصر دی.
۲. چه پخوا په خاطر نه وې ما لیدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا دارو دَ لیونتوب وکړ خوشحاله
یا ناحقه دروغ خلقه سَرَه ملی

چا ئې راز د خولې تحقیق ندی موندلی — که صفت ئې واړه خلقو دَی ویلَی
په چشمانو کښ ئې سحو دَ بابل دی — په ملال کاته کښ ما لیدلَی
یَو نظر ئې راته وکړ نور په تله شوه — د ما زړه وړی دَ بنو په تار پییلَی
و چمن لَره چه دورمم تللَی نشم — د مخ باغ ئې تر لَمنی یم نیولَی
په هر لوری کښلی ډیر دِی خلق وائی — څوک دِ یَو راته ښکاره کا هسی کښلَی
چه و مرگ وته می مینه ستا غمزه کا — خدای دی ستا له لاسه روغ کا د ما څلَی
تر جلب نیولَی تل باندِی سپارلی کا — زړه می پټ مړنی سپور دَی خال دِ پلَی

چا به نې دَ عشق له کاره بل کار نه کړ
د خوشحال دَ خولې ویل که چا منلی

چه سړی تر عقل تیر شِی مخبط شِی — زیست روزگار دا مخبط سَرَه غللط شی
دَ حرص دریاب تر شرقه دَی تر غربه — حریصان پکښی غوټې خوری لکه بط شی
نن ځما بیړۍ لاهو شوه په دریاب کښ — لا به کله دا لاهو بیړۍ په شط شی
د ته درزی جامی قدر قیمت ډیر وی — دَ اَغوستی سر و پای قدر وسط شی
غاښ وتلی ږیره سپینه ازمویښت دی — لا د ما و عاشقۍ وته نمط شی
جاودانه خوښی دا ده په جهان کښ — چه دِ زړه دَ عشق په کار کښ منبسط شی
ښایسته یاران می هسی ملک ته ولاړل — چه نه ځای دَ پیغامونو نه ئې خط شی

دَ خپل یار وَ تیغ ته سر کښیږده خوشحاله
دَ قلم خوبی هاله گڼه چه قط شی!

چه دَ لویو کتابونو دانشمند وِی — دَ هلکو کتابونو په کار بند وی
چه خرما ئې دَ بلوټ نه وِی خوړلې — و هغو وته پټوی[1] خرما خوند وی
چه دَ هند په شکر قندو خبر نه وی — و هغو وته گاځری شکر قند دی
دَ اټک په مناره به نظر نه کا — چه هغه ته دَ دهلیَ ملک څرگند وی
هر سړی دَ خپل وطن ثنا صفت کا — د هر چا تر فهم کښلی خپل فرزند وی
دَ ناپوه سړی دَ پند سَرَه کار نشته — ما چه ولیده دانا محتاج دَ پند وی

زه خوشحال ئې دا دانش په سترگو وینم
دَ هر چا چه بده پوهه غلط سند وی

چه ئی مخ ترگل زیبا دَی یار ځما دی — چه په مخ ئې عندلیب شوم کار ځما دی
چه ئې تش په کوخه تیر شوم لیونی شوم — که ئې ووینم په سترگو زار ځما دی
که واعظ می له ښه مخ له مینې نیسی — که می لاس وروباندی بر شی پلار ځما دی
بې له کښلیه زیبا مخه که گلزار دی — چه هر گل وته نظر کړم خار ځما دی
چه هر لوری وته دورمم په غم اوړم — ته به وایې غم یکلخته ښکار ځما دی
همیشه به په ما وار دَ رقیب نه وُ — بیا له خپله بخته خوښ شوم وار ځما دی
دَ خپل یار سَرَه دوړخ ځما قبول دی — که بی یاره جنت مومم نار ځما دی

---

۱. د میزری دانه او تخم (دریاب، پښتو لغت) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بت پرست کله دَ بت له مینی اوړی　　زه که مینه دَ یار پریږدم عار ځما دی

زه خوشحال چه دَ منصور په مذهب خوښ شوم
اوس څه غم چه زه دَ دار یم دار ځما دی

چه دَ خلقو نیکخواهی لَرِی په زړه کښ　　مبارک شه بادشاهی لَریی په زړه کښ
که ئې غوږ دَ دانشمند په نصیحت وی　　څه عجبه آگاهی لَری په زړه کښ
دَ ناصح په نصیحت به اصلاح نشی　　هر سړَی چه تباهي لَرِی په زړه کښ
دَ مردانو په معراج به ورتلی نشی　　که دَ سعي کوتاهی لَرِی په زړه کښ
مختورن دَ دواړُو کونو نه دی څه دی　　چه هر چا سرَه سیاهی لَرِی په زړه کښ
نیک بختان به اندیښنه کاندی دَ نیکو　　گمراهان به مناهی لَری په زړه کښ[1]
په هغه هنر کښ ټینګ اوسه خوشحاله
هر هنر چه سپاهی لَری په زړه کښ

چه ئې تل کښیښوې په سر دا خیال دړیَ　　تور ویښته شو دَ هغی سپینی وړیَ
دَ روانو اوبو کار دَ عمر یَو دی　　بیا به ورځ و شپې را نشی دَ نړیَ
محبت بې خدایه واړه که ئې گوری　　دَ دریاب په مخ دَ خلیو پل تړی
ته پدا حسن جمال چه درته گورم　　نه پوهیږم ښاپیرِیَ یی که سړی
په مدد دَ باد نه رسم مراد ته　　که هر څو روانوم دَ زړه بیړیَ
ستا دَ زلفو له ښاماره ویره نکا　　چه تر خوله ئې ستا دَ مینی شی جړیَ
دَ خوشحال زړه په تقوا کي لکه غر وُ
ستا په مینه یکباره شو و ووړی

څو بیړیَ پدا سیند کښ ډوبی ولاړی[2]　　چه تخته ئې مونده نشِی که ئې غواړی
فراق هر څه ته لمبې دِی لګولیِ　　لکه لوند لرګی په اور یښی څو ژاړی
غم ښادی سرَه ټرلیِ دِی له ځایه　　هغه هونبره به وژاړِی څو د ویاړی
چا ئې نوم راته وا نه خیست چه دَ چا دِی　　ماریِ میِ ډیرِی وَلیدې وَلاړی
په زرو رنګه غمونه دَ جهان شته　　په زرُو رنګه ناریِ واوره دَ خراړی[3]
لکه رای ځما دَ زړه هغه لا نور دِی　　خلق څو خبرِی کاندِی غاړِی غاړی
دا طومار څه هسی نه دَی چه تمام شَی　　غوړَوِی ئې پټوی ئې، لولی نغاړی
دین دنیا لَرَه په کا و خپله کرده ده　　لوند وِی حلق د هر سړی پخپلی لاړی
چه بې غمه بې وبا له ئې خواړه دِی　　د بادشاه تر خوا نه به ګنم خځاړی
غافلان په غوږ کانه دِی نه ئې اروِی
دَ خوشحال خټک دَ خولې خبری لواړی[4]

څو چه مینه دَ دنیا پر یوزی په زړه کښ　　هونبره غم شدت بلا پریوزِی په زړه کښ

---

۱. نیک ګردار سره به فکر وی د نیکو　　بد بختان به ګمراهی لری په زړه کي
۲. دا بدله په چاپی نسخو کښ نسته.
۳. یوه کوچنی الوتونکی دی.
٤. یعنی سختی او درشتی او سپینی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک له ځایه پاکیزه ځنی ناپاک دی — دانا پاکو بد په دا پریوزِی په زړه کښ
په یوه ښیښه کي شاش د قارورې دی — او دَ بلی ښه صهبا پریوزِی په زړه کښ
چه څه وینی چه څه اروی چه خه وایی — د سړی هغه هوا پریوزی په زړه کښ
چه څه نه وینی نه اَوری نه څه وائی — وایه کومه تمنا پریوزِی په زړه کښ
نیک و بد پخپل قسمت وِی له چا نه وی — په ناحق کینه له چا پریوزِی په زړه کښ
نه په پند ځی نه په بند ځی نه په نور څه — چه مزه دَ ناروا پریوزِی په زړه کښ
چه صحبت دی له چا کیږِی هسی ته شې — هم هغه خو یو نه پریوزِی په زړه کښ
دَ بلبل محبت یو دَی که بلبل وی — چه د گل ئې هر سبا پریوزِی په زړه کښ
نا آشنا عالم دَ چا په فکر گرزِی — اندیښنه خو دَ اشنا پریوزِی په زړه کښ
د بهار په وخت دا درد وِی دَ دردمنو — چه ئې سیر دَ صحرا پریوزِی په زړه کښ

د خوشحال غندی به بیل شی له عالمه
د هر چا چه دا سودا پریوزِی په زړه کښ

ځوک به ستا د مخ نقاب کارتِ پتی — ځوک به ستا به اننگیو کښیږدی گوتی [1]
که دِ بیا نِوی شیوې په خاطر نه دِی — د وُربل غوټیِ دِ څه له ده آرتی
مظلومانو وته څه خو نظر وکړه — په دربار دِ فریادِی دِی څیری ختی
چه ئې پسی شاله ما هونبره ویل کړه — مخامخ د هغو ولی ژبی نښتی
پخپل یار به یې کیدې دا هسی شندی — چه همیش ئې د رقیب خبری نغوتی
یار په هر لوری جلوه کا ورته گوره — که دِ نه دی د لیدلو سترگی تِتی
په نوروز کښ دا غزل واخله مطربه — په آواز به دِ بلبلی شِی ساکتی
گل ته چا دا هسی زیب و حسن ورکړ — چا ئې هسی تِه په تِه پانې پرانتی

د خوشحال په پالنگ بیا راغله سرشاره
په زعفرانو په چووه[2] لَړلې ختی

ځوک په لوری دَ کعبه ځِی په هی هی — ځوک د یوری لَره چلیږی په جی جی
دواړه توکه په معنی په حقیقت کښ — په هر لوری غوزوی واړه دی دی
عاشقان ئې سل هزار یَوه معشوقه — په هر لوری ورپسې دی په پی پی
ځوک په کور دنَنه ناست ور سره کیل کا — ځوک همیش ور پسی گرزی په لی لی
میخانه یَوه هزار پکښی خمونه — دَ مستانو ئې نارې دِي چه می می
که همای دی که کجیر دی که کرگس دی — دَ هر چا می خپل خپل شان دی خپل فی فی
که څوک وصل د خپل اصل پسی غواړِي — چه ناری دَ خدایِ وَهی نی نی

زه خوشحال چه دَ وحدت په میو مست شوم[1]
وایم دا چه کاوس کله وُ کي کي؟

ځما خرابه دله ته یو څرنگه خراب شوې — چه وو در څخه لاړل، په هر څیز پسی کباب شوې
دَ مښکو دور تیر شو دَ کافورُو دور راغی — چه نوم دِ د شباب وُ په نامه دَ شیخ شباب شوی
دَ باغ نرگس دِ هم لکه تازه وه هسی ندی — دَ باغ دَ لاله گلو دِ هم بانې پیچ و تاب شوې
دَ خولې حقه دِ ډکه په کوهرو وَه خالی شوه — په حزن په حسرت دَ یوه هر درِ نایاب شوې

---

۱. د دې بدلی د بیتو د پای کلمې په اوسنیِ املا په (ی) کښلی کښږی.
۲. څووه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په باغ[1] به دِ چه کښلیو ښایسته بلبلو ږغ کړ — یوه بلبله نشته ثمرې ئې دَ غراب شوې
بیږیَ دِ دَ سینې په زور چه پاسه تله په غرونو — غوټه خوری پکښی گرزی اوس خسړی دَ دریاب شوې
مزری به دِ له ترسه په هیبت وه په کوهسارکی — نیژدې درته ویغ ویغ کا دَ گیدړو لا جواب شوې
چه ډکی په ښو مښکو په عنبرو هغه خولې وې — بد بوئ چار چوبې د زمانې په انقلاب شوې
په عمر چیری ویښ وې بیا به هم چیری ویښیږې — هَی هَی دَ خوشحال بخته ولی دا رنگه په خواب شوې

پیرې لَړی خوشحاله دَ اسمان ننداره وکړه!
چه څه وې پکوم شمار وې دا زمان په څه حساب شوې

ځما مرگ هغه زمان دَی چه رشتیا دَ یار هجران شِی — که هجران له منځه وَوزِی نور به هر مشکل اسان شی
زه به ځان جهان ښندَمه، په اشنا پسی به ځمه — پری به پاسه قدم ږدم، که دښتونه بیابان شی
تا زړه ورکړ یوه هرنه یوه هر یوه بشر نه — لکه اوبه دَ جوی له سَرَه هوری ځی چه بیل روان شی
یَو خدنگ ئی وَویشمه وائی بل به دی هم ولم — ورته پروت سر می نیولَی چیرِی نه پدا پښیمان شی
ما دَ شاه دَ خولې سودا کره په کروړونو ئی بها کړه — خوله ئې لنډه دَ هر چا کړه مگر دا په شاه جهان شِی
له یو هسی می روزگار دَی، چه گه یار کله اغیار دی — په همه کاره هوښیار دی خو په ما باندِي نادان شی

دَ خوشحال خاطر سوخته دَی ستا په جور آموخته دی
درد و غم ئې اندوخته دی هم دا درد ئې بی درمان شِی

ځما مَینه یاره چه نن ناست ځما په کټ یې — موندلی مه په بخت یې که موندلی می په مټ یې
آرام شته دَ زړه کام شته دَ چمن لاله غوړیږی — په دَور دَ شرابو ساقی ولی هسی لټ یې
نه دین لَرم نه دل لَرم نه صبر شته نه عقل — په دواړو سترگو ورځیو تا لا کړونی دَ درست هټ یې
چه مخ وته دِ گورم لکه نمو هسی ځلیږې — قربان دی تر جمال شم په معنی تر نمره غټ یې
چه ته را څخه نه وې یو کنگال[2] دَ زمانی وم — پادشاه دَ درست جهان یم چه له ما سَرَه لټ پټ یې
پیری به په گلزار کړې که بلبله دَ گلزار یې — گندگیِ لَره به درومې که په اصل تور گونگټ یې
دوه درې حجانه څه دی چه ئې ته په مخ کي نیسې — په زر پردو کښ کښینه بیا د ما وته په چپټ[3] یې

په خوب په بیداری کښ همیشه په فکر ستا دَی
اورنگ وته خیبر دَی وَ خوشحال وته کوهټ یې

ځما زویه دَ ننگ ندی نمر پټار[4] دی — پرې پوهیږم چه همه واړه مردار دی
نه ئې لویه اندیښنه نه ئې لوی کار شته — دَ مغلو وَ وطباخ وَته تیار دی
دَ منصب دَ اضافو خبری کاندِی — په عزت په حرمت کله خبردار دی
اتفاق یگانگی ئې سَرَه نشته — همگی روان په بیله بیله لار دی
یَو څرگند قابل هر گز په دوی کښ نشته — که و دیر شو ته نیژدی د ما په شمار دی
په الکش الکش[5] ئې ستړی کړم ښکار نکا — د کوټه سپیِ کوکری پکښی سه چار دی
یو څو دی پکښی هر گوره ن پکار دی — دا نور زویه می لا لږ او ډیر پکار دی
نه دَ نوم دی نه دَ شرم نه دَ ننگ دی — اندیښنې ئې د ناکس دَ ناسردار دی
نه له پلاره نه پیدا دی نه له موره — خو صندوق بخچې ئې دواړه مور و پلار دی

---

١. په باغ کښ چه د کښلیو.
٢. د شیدو ککړ لوښی چه اوبه ولغړوی، کنگال یې بولی.
٣. دا کلمه په یوه نسخه کي چټ لیکلی ده.
٤. برگ بروگ ځناور یا مار.
٥. په الکیش په الکیش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه به تلل دَ نا قابل سړی دَ وړاندی ځو دا هسی بیرقونه نګونسار دی
شکایت له نورو مه کوهَ خوشحاله
چه خپل زویه هم په ننګ له تا ویزار دی

خلقی واړه دَ شاه د خولې په غم دی چه د شاهی خوله ئې کښل کړه هغه کم دی
چه د شاه د زلفو خیال لَری په زړه کښ هغه تل په زړه پریشان په صورت خم دی
که په زړه باندی ئې زر داغونه جوړ شی چه دَ یار له داغه آه کا هغه گرم دی
عشق یو څه عظیم بادشاه دی که ئې گوړې چه گدا ئې له سلطانه محتشم دی
ته دَ عشق سپروته سهل نظر مکړه چه بې زرو ب لښکرو لکه جم دی
دا دَ عشق د گدایانو هسی چار ده چه د فقر په جامه کښ محترم دی
دَ چندنِ دَونی ځکه بوی روان شو هر چه ولی ئې دَ عشق په اوبو نم دی
چه له عشقه خبر نشول خدای ئې واخله که ظاهر صورت بادشاه دَ کل عالم دی
د آتش لمبه کړو لَره پیدا ده په هغو دَ آتش څه غرض چه سم دی
که په زړه زخم لرې دارو طلب کړه
د خوشحال وَیل دَ خوږو زړو مرهم دی

خدای راکړه په غیږ کښ د رویبار منت را باندی سپینه خوله سرې شونډې دواړه زلفی آویزاندی
یار را سَره یار دَی د هر غم می غمگسار دَی غم اندوه می نشته چه رقیب را رخه[1] کاندی
پریږده چه پرې سوځی ستا د مخ بلا آخلی عشق دِ لکه اور دَی عاشقان دِ لکه سپاندی
دا څه بارخونه دی، نه پریشانی توری زلفی پروتی دِی په گلو د سنبلو پانې تاندی
زه ور پسې درومم دَ یوه نظر په طمعَ بیارته نظر نکا هسی درومی مخ په وړاندی
بخت نه دَی نور څه دَی په دا هونبره ډیره مینه
ژاړی رخه کړینی چه خوشحال خټک ته خاندی

خلق فراغت کا زه تل ستا په غم نیولَی څه بده بلا وې زړه ما نه وې پیژندلَی
له کبره ډیره خیاله به څه سم وایی و چا ته دَ کلی د محلت سَره چه زیست کا نا نمنځلَی
له گوره نه به پاڅی رنګینه جامی اغوستی دَ حشر په ساعت به هم څرګند وِی تا وژلی
چه سترګی په رنځور کړې برنده کښینی خوری زلفی چه غټ به درته گوری یویو مرد بویه بللی[2]
هر گز به اړویدلی دَ لیدلو مخی نکړم خوبی دَ یوسف اروم ستا جمال می دَی لیدلی
په ورځ دَ جدایيِ څوک مه وائی و ما ته مرده وته هم کله نصیحت دَی چا ویلی
که پسله مرګه زړه دَ خوشحال وګورې په گور کښ
هر گز به دَ ښه مخ محبت نه وی څنی تللی

خلق نادیده دی په خبرُ پسی ځغلی ځار تر عارفانو چه په حال دی پوهیدلی
دو اویا مذهبه پکښی هونبره قال و قیلَ واړه سر هوا پخپل مطلب پسی دی تللی
ډیر دی کتابونه مشتمل په دیرش حرفونه کل واړه که گورې له الفه دِی زوولی
سل بهی سل سیبه چه ئې مات په یَوه ځای کړې سل به بلل نشی سَرَه یو دی لا لیدلی
واړه نور دَ نمر دی هم دَننه هم دَباندی هر چرته دا نور دی په هر ښهر په هر کلی

---

۱. حسد او بغض.
۲. یو یو بویه مرد بللی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خوشحال خټک یم دَ رندانو په مذهب کښ
نور وَیل می نه زده مختصر دِی ما وَیلی

خوله دی غنچه ګل ده تور ګیسو دَ سنبل پانې
پښې د دِی دَ زرکي سپینه غاړه دی دَ زانې
شونډې د ژوندون بخښی په سترګو کړې خونونه
ژبه د شکَری ده دننه زړه پانې[1]
مهر دی له دله لکه مو له مخه ورک شو
راشه نا ترسی لُور دَ ترک که د پټانې[2]
هیڅ پرې نه پوهیږم دا د زنې که منې ده
خال دی دَی په زنی که دانه ده د ممانې[3]
ته په پالنګ پریوزې زه حیران په فکر لاړ شم
پنډ دَی د ګلونو که دا ته پټه په پانې
زه هغه خوشحال یم چه دی راز لَرم ساتلی
ولی هسی وایې چه تا عشق نزده نا ځانې[4]

خندنی هسی لر بر ګرزی برسیری
برابر په تورو وریشی سر تیری
یَو مرغه په سر و په سپینو قیمت مومی
بل هزار حیله په توره پیسه پیری
په غوټه کښ ټپوس کله لکه باز دی
که ئې خلق دَ منګلو څښتن شمیری
مړنی لیوه حمله په ښکَر وَر کا
د نامرد یا په ورغومی یا په لټیری[5]
دا دوه څیزه پټوه په څه به پټ شی
د نامردو نامردی د ښځو نمیری[6]
اوښتو لره پخه کوتر بایده دی
دَ باز یو هنر هیڅ نزده کټمیری
په جاهل خلق کښ ورک شوه چه عاقل دی
یو یو بیت به دَ خوشحال پیری په زیری

خسته زړه می چه نګار هورې هورې وی
هو بلبل می چی بهار هورې هورې وی
زه ئې ځکه دَ زلفینو په ارمان مرم
هر څوک وائی چه ګنج مار هورې هورې وی
که ته غواړیG ورځه رقیبان ګوره
د ګلابو ګل چه خار هورې هورې وی
د ښادیِ خوان ئی نورُو وته کښیښ
غم ئې واړه چه دَ خوار هورې هورې وی
په هیڅ رنګ ئې اوښته ور ځنی نشته
لیونی منصور چه دار هورې هورې وی
ټپوسی می په مردارُو باندِی ګرزی
وهندی[7] شهند چه ښکار هورې هورې وی
په ګلونو باندی ګښت ګاندِی بلبلی
پروانه غریب چه نار هورې هورې وی
نه په باغ وِی نی په راغ نه په بل لوری
د خوشحال خاطر چه یار هورې هورې وی

خټکی له خټکیو نه خوند آخلی
همسایه له ګاونډی نه پند آخلی
څه به غم دَ صغیره ګناه هغه کا
چه په غاړه کبیره څرګند آخلی
هوښیاران دَ نیکخواهانُو وَیل نغویږی
نا پوهان دَ بد خواهانو سند آخلی

---

۱. مطلب ئی پان دی، چه خوله سره کوی.
۲. پټان یی.
۳. میوه ده چه په غره کښ کیږی.
٤. نادان یی.
٥. دا کلمه په یوه نسخه کې لیری لیکلی ده، دَ سیند خاوند کښلی دی، چه لټیره یعنی یله ګرد او بیهوده.
٦. د ښځو حیض راتلل (دریاب، پښتو لغت) .
۷. یعنی زننده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ مظلوم آهونه کانې د غره سیځی ظالمان به آزارُونه چند آخلی
دَ هغه لاسونه مه سیحِي په اور کښې چه له پښو دا بندیانو بند آخلی
که په زړه کښې ډیر غبار دَ غلیم پروت وی پرې خوروه چه غبارونه شخوند آخلی[1]
خوشحال خپلو خوږو شونډُو وته پریږده
چه طوطا خوږه مزه دَ قند آخلی

خوږې شونډې دی شکری ندی څه دی کښلی غاښ دِ مرغلری ندی څه دی
بی له تا چه راته نور مخونه ستا ئی دا و ما وته خبری ندی څه دی
چه تسخیر په تورو سترګو کا دَ زړونو سیه چشمی سحرګری ندی څه دی
چه د زلفو په خنځیر ئې مزری بند کړل هوسیِ سترګی زورَوَرِی ندی څه دی
چه د باغ سبری ئې پستی تر قامت دی پښتنې په قامت ستری[1] ندی څه دی
وایې نوری مینی لیری کړه له دله ستا دَ مخ په دور لیری ندی څه دی
چه لاشه[2] ئې دَ خوشحال په زړه څو خیږی
سرې لښتیِ ئې سرې بنبوری ندی څه دی

خبر ور څخه نه وم په څه خیال راغله پیری په لوړو په ژوَرُو دم در حال راغله پیری
د سترګو په جوهرو می په سی[3] کښې را ښکاره شوه په مښکو په ګوهرو می په کال[4] راغله پیری
تر مرګ څه کمه نده ما ئې ښه ننداره وکړه په زور او په قوت په ملک و مال راغله پیری
په زړه چه را په یاد شی دَ ځوانیِ تلاښونه دَواړو تلاښونو پایمال راغله پیری
دَ مخ ده که دَ تن ده که دَ لاسو که د پښو ده د کل واړو خوبیو په زوال راغله پیری
اقبال په مثال ګل دی تن په مثل لکه بوټی په تن باندی چه راغله په اقبال راغله پیری
ور درومه آئینې په یَوه کنج[5] دَ مخکی پریوزه د کښلیو په جمال په خط و خال راغله پیری
چه جونو وَته ګوری خجالت ورځی پخپله په عشق او محبت کښې انفعال راغله پیری
نه ښکار شته نه ګزار شته اوس دِ جورِ سلامت ګرزی
دَ تورو د غره بزونه، په خوشحال راغله پیری

دا چه ګرزی کښینی پاڅی پایڅی لنډی[6] شانکی وَهِي وربلی څربی لنډی
دا همه واړه رهزن د طریقت دِی خپلی خونی لَړه وَړِی پردیِ ګنډِی
نیک و بده چه و چا وته رسیږِی پخپل ځان ترِی دا دواړه په ډوډنډی[7]
د عالم رخنی تړه په سبا دَی مره خبره نه دَی دا ګیدی[8] له خپلی انډی

---

١. یعنی جګی او لوئی.
٢. لاشه یا لشه یعنی نیښې.
٣. محشی لیکي چه سی د ابجد په حساب ٧٠ دی یعنی پر اویا کالو می د سترګو لیده لږ سوه.
٤. محشی ورته لیکي چه مطلب له مښکو تور ویښته او له مرغلرو سپین غاښونه دی، او کال په ابجد ٥١ کیږی چه پر دغه سن ویښته سپین او غاښونه وزی.
٥. کنج دزنګ پریوزه.
٦. دا بدله عیناً ولیکله سوه اکثر لغات او ابیات ئی حل طلبه دی.
٧. په بله قالمی نسخه کښې (ډوند) کښلی دی.
٨. ګیدی سید راحت په معنی دَ خره راوړی دی یعنی دا خر له خپله انډی (بار) خبر نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

و رنځور ته ورکوَه صحت په نذر[1] کښلی زوی[2] په دروغ ورکړه و شنډی
قتلولَی ورکَولَی باور وکړه چه هم دا دِی په دنیا کښ دَ دین خنډی
چه به بی خدایَ یقین په نور څه کاندی د هغو دَ ایمان یووړی شیطان ونډی
عالم کفر ته وباسه په زمان کښ دَی تر خپل ایمان وتَلی لا په څنډی
شرعَ منډه[3] د بنی ده چه ولی دَی یو قدم په بل سر نه درومی له منډی
دا ئی ذکر دَ کامل نه دَی اخستی لکه خرونه ناری شوری[4] وهی ترنډی

لا به کله دا سگان وژنی خوشحاله
چه به دا ثواب حاصل کړی پنډی پنډی

دا چه وایې چه ډیر مهر په فلانی کړی په یاری دِ رضا نده بهانې کړی
ستا وصال په دعا غواړم نه ئې مومم ما په ډیر ورتله راتله ستړی ستانې کړی
زړه مِی ستا وَ تیر ته نخښه دَی قتال! پرې به کله جوړ دَ غشیو پر خانې کړی
چه جمال وَته دی گورم حیرانیږم خدای په ما باندِی یوسف دَ زمانې کړی
سحرگر په سحر توری اوبه پرنې[5] کا تا ځما اوښی په مخ دانې دانې کړی
زه چه شونډِی ستا په شونډُو باندِی کښیږدم وایم نوشی می دَ مو پیمانې کړی
ځما زړه لکه مزرَی وُ خاوند خدای می ستا دَ سترگو وَ هوسیُو ته ژانې[6] کړی

دَ خوشحال په دود به ستا ورته پراته وِی
چه په پښو ئې ستا دَ زلفو زولانې کړی

دا چه وایې چه دا بدکړې یا دا ښه کړی[7] که رشتیا وایم زه نه یم واړه ته کړی
چه په بین الا صبَعین[8]زه خبر دار شوم په لحظه لحظه کښ څه چاری په زړه کړی
په خطا باندِی عطا په طاعت قهر چه په وهم فهم نه وِی هغه وکړی
دا چه اوس وَ واړه خلقُو ته رسیږی چه دِ کړی په ازل دِی هغه کړه کړی
دَ هر چا په باب چه شوِی هغه کیږِی په هیڅ رنگ به خپل مبرم حکم نور نه کړی
چه بیگاه ډکی په شهد و په شکر دَی په سبا دَ هغو خولو خاورُی په خوله کړی
چه هر دم د العطش ناری وهینه په ساعت ئې د مقصود په رود اوبه کړی
په یوه مځکه یوه باغوان کَرَلِی عباسی گلوُنه زیږ و سپین و سره کړی
د سحر گټنه ډیره تر هر څه دَه ځنی ځنی ورته ویښ ځنی اوده کړی
چه په تور ویښته مغرور پخپل پرهیز شی دَ صنعان غُندی ئې خوار په سپین ویښته کړی

آلوده لَړَلَی درغَی درگاه ته
هیڅ می نزده چه به حال د خوشحال څه کړی

---

١. دا کلمه په ټولو نسخو کښ نظر راغلی ده مگر نذر به صحیح وی.
٢. کښلی زوی ورکوه دروغ د شنډِ.
٣. دی کلمی ته محشی لار ترجمه کښلی ده.
٤. شوروی ترنډِ.
٥. شیدې چه کلکی او منجمدی سی، پښتانه فیرنی ته برنې وائی.
٦. ژانه یعنی چاپلوسی او خوشامد.
٧. دا بدله په چاپی دیوانو کښ نسته.
٨. قلب المؤمِن بین الاصبعین مِن اصبع الرحمان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا یم راغلم پدا عمر چه می وینی / زلمی توب را څخه یووړ ږیری سپینی
یَو دَ ښکار بل دَ کتاب بل دَ دلبرُو / په جهان کښ نوری نشوې دا درې مینی
دَ همت جامه مې سپینه پاکیزه ده / پرې دوستی دَ زرو څه وه لکه وینی
شیخ ملا زاهد عابد ور خبر ندی / چه په زړه کښ دَ عاشق دی دلنشینه
که ټټر وَهې له تیږی گمان مکړه / چه به مهر په تا وکا زړه سنگینی
دَ دوو کَونو مراد کل درکا په غیږ کښ / په خندا چه در کنار شې مه جبینی
نور به کوم ارمان دَ گنج دَ گنجینې کا
چه په غیږ کښ ئې نیولی تن سیمینی

دَ الفت غُنډی ئې ته په قامت سم کړی / خدای ځما دَ زړه په سر باندې رقم کړی
مخ به چیری راته سم کړې په یاری کښ / که دا خوی به تل ځما دَ عمره سم کړی
دا گلزار دَ هیڅ گلزار سَرَه سَم نه دی / چه زلفینی په سپین مخ راته خم خم کړی
در پوهیږم چه می سر وته په څو یې / که هزار ځله ځما په سر قسم کړی
چه له دم سَرَه می کښته پورته کرزې / ته په ما باندې دا چاری په کوم دم کړی
هم دِ وَوژلم پخپله هم بیا گوره / بیا په ما باندې ټټر وهی ماتم کړی
چه په زړه مې گرزیدې هغه خبرې / کور په کور په هر دیار خورې عالم کړی
دَ هجران ورځې چه کې پشمار دَ عمر / دَ قضا کاتبه عدل که ستم کړی؟
چه و یار وته تَل غندې رقیبَ! / څه په دا به دَ یار مهر له ما کم کړی
چه د سر تر پایه درست په غم کښ لیو[1] کړم
راته وایې اوس خوشحال اوسه څه غم کړی

دواړه شونډی دی خوږې شکر پارې دی / دَ گلابو گل د دِ واړه رخسارې دی
دَ هغه خونی څه باک دَ چا له مرگه / چه په تیغ ئې روغی شوی منار دی
چه د لاف دَ سپینی خولې کا هغه سر خوری / په دربار دی دَ سرونو انبارې دی
د خپل یار کره د گل نشته له باغه / دَ اغیار کره پراته په پشتارې دی
دَ دردمنو له آزاره ویره وکړه / ورځ و شپه ئې ستا په ور باندی نارې دی
شیخه ته راته دَ پند خبری وایې / چه می غوږ ورباندی ندی څه شمارې دی
پدا اور کې دِ د ما لَمن و نه سوه / په هر لوری رسیدلی شرارې دی
حریفان ډکی پیالې اخلی له ورایه
د خوشحال خټک په بخره نندارې دی

دَ ځوانې په خوبیه کې څه شک دی / د پیرې عمر درست له عیبه ډک دی
پرهارونه می په زړه تازه تازه شی / د وړولی په پرهار باندی نمک دی
که څه ښه در باندی راشی پرې خوښ مه شه / په ښادې پوری هر کله غم لک دی
هیڅ فریار دَچا د ظلم جور مکړه / په هر چا باندی چه شندی کا فلک دی
غم ئې بې حکمته ندی پیدا کړی / د نامر دَ مرد په منځ کښ غم محک دی
څو چه ډیر ډیر لذتونه ډیر غمونه / ښه هغه چه بس ئې گیډی ته کنډک دی
توره چا وته ټرم چه زه ملنگ شوم / ښه خو دا چه می په غاړه یو کوتک دی

---

۱. یعنی پټ او آمیخته او لړلی په چاپی نسخه کښ ئې پر ځای ډوب کښلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفحص که څوک دَ خوږو زړونو کاندی
د خپل قوم له لاسه ورک خوشحال خټک دی

د عطار خونی عطار وته اظهار دی
که جلاد ئې د خطاد د ملک تاتار دی
خدایه ته می په سَبه مخ باندی مَین کړه
دَ عاشق دَ عاشقیِ سَرَه څه کار دی
څوک ئې هونبره مینه کښیږدی په کوکل کښ
عندلیب چه په گلونو مینه دار دی
نه لیلی زده نه مجنون زده پدا منځ کښ
یو نازک لطیف رموز باریک اسرار دی
د هر څه رموز مونده شی په جهان کښ
چه نظیر ئې مونده نشی ځما یار دی
عقل صبر و دل و دین ولاړ شه په عشق کښ
خو را پاتو یو ژوندون شه پدا لار دی
د دې سَهر دلبر واړُو زړونه سَم خوری
پل به نږدی پدا لوری چه هوسَیار دی
ساقی زه دَ جرعه نوشو غُندی نه یم
ډکي ډکي پیالی راکړه ځما وار دی
که دی نه وینم په سترگو ستا په یاد می
شگفته تازه دَ عمر لاله زار دی
چه سنبل ئې دَ زلفینو نمودار شی
هغه ځای دَ تورو سَبکو څه مقدار دی
تا هر گز دَ چا دَ زړه دلاسا نزده
چه پتا باندِی مَیَن شول تل ئې زار دی
مگر ستا دَ زلفو نوسی ئې وکاږی
چه می مات د بیلتانه په زړه کښ خار دی
دَ سونډک مونډک سیلیِ آخری کیږی
په بلبلو خبر وکړه بیا بهار دی
په وصال کي ئې بادشاه دَ زمانی وُ
چه له کښلیو نه جدا شو خوشحال خوار دَی

د دنیا خانی میری په زور و زر شی
عاشقی په نور څه نشی پخپل سر شی
و عاشق ته نصیحت په مثال څه دی
لکه اور چه په پو کلو تازه تر شی
کار ځما او دَ مجنون سَرَه یو رنگ دی
لکه دوه لرگی په اور کي سر په سر شی
چه په دار ئې آبدست کړ پخپلو وینو
کوم سړی به دَ منصور تر ځایه ور شی
څو به راز دَ زړه پنهان لَرم له خلقه
عاقبت به لوی هلک ځنی خبر شی
په هر باد پسی پریشان پریشان جار وزم
که په بوی می ستا د زلفو سوړ تټر شی
خوار خاطر می چه مقیم شو ستا په ور کښ
کله وی چه ستا له وره ور په ور شی
کله کله چه په مهر بوسه را کړې
ستا تر خوله دِ صدقه شهد و شکر شی
چه په غولی ئې نظر وکړم ستا له ورایه
خار و خس ئې راته گل د پیغمبر شی
زه به هیڅکله وا نوړم ستا له کویه
کور او کلی که همه راته لښکر شی
که هر څو سړَی ویښته جَوِی په پوهه
چه قضا وربانِدی راشی کور و کر شی
دَ یار غم له خلقه پټ لَره په زړه کي
که لاله غُندی دی وینی درست ځگر شی
چه ئې وروځی ور سَکاره کړې خلقو بویه
چه خوشحال ئی دَ کښتیِ قلندر شی

دریاب څه دَ جالې دَپاره نه ځی که څوک وائی
پخپله رضا درومی جاله هم ورسَرَه بیائی
په غرونو واوری اوری بارانونه په ملکونو
له هیڅا خبر ندی چه په موږه هم څوک پائی
په دوولس برجه گرزی نمر پوره په دوولس میاشتی
پدا خبر دار ندی چه صیفی دَی که شتائی
په درست جهان کښ گرزی باد حیران په څلور کنجه
په هر لوری چه گرزی نا خبر چه څه پیمائی
میوه غلی گلونه ځنی رنگ رنگ نعمتونه
له مځکی پیدا کیږی مځکه پروته گل ولائی
څلور واړه عنصر چاکران دی ای خوشحاله
چاکر هغه خدمت کا چه صاحب باندی فرمائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ دانا په حال نادان کله خبر دی چه پخپله نادانیِ کي اوتر دی
د لیچن په سترګو وځلیده ستوری و عالم ته ئې نارې وکړې چه نمر دی
دا داغونه می چه یښی په ځګر دی خو هم ما زده تندر پریباسی خپل نظر دی
خدای دی هیڅوک پدنیا کښې عاشق نکا عاشقی پخپل صورت باندی لښکر دی
لیونَی زړه می پرون په خندا ولاړُو راشه ګوره چه نن بیا په ژړا سر دی
چه د ففکر مرجونا له بحره وکیښې
راشه ګوره د خوشحال کلام ګوهر دی

دا چا به څه لره مانه له بله شی نیک و بده په عمل موندله شی
هر چه وَکړِی هغه به وَ ریبی له خپله لاسه هره کرَله شی
دا خودنمایه محبوبه ګوره چه کله ګل شی کله بلبله شی
کله غوغا کا په خرابات کښې کله دَ ذکر په حلقه داخله شی
لون لون ښیوې ئې ډیری دی اول به کومه یَوه ویله شی
نورو خوښیو وته به شا کړې که دَ یار دَ مینی خوښی دی خپله شی
شمعی چه ژبه په راز اوړده کړه ځکه ئې هسی کله وهَله شی
چه زاهدان ئې په زهد مومی دَ عاشقانو په آه ګټله شی
جفا ئې واړه په وفا حساب کړه دَ یار جفا په وفا نیوله شی
که اور در لګی چا ته مه وایه چه اور را بل دَی سینه می سوله شی
خوشحال فهم کړه مجلس دَ عامو دی
د منصور پیاله به په منصور نوشله شی

دا نه زهد پارسائیِ دِی چه کیږی په هر لوری رسوائیِ دِی چه کیږی
نصیحت دَ دانایانو لکه باد شو دَ وګړی خود رایيِ دِی چه کیږی
هر ناپوه پخپله پوهه افلاطون شو څه نابودی دانایيِ دِی چه کیږی
مخ بد رنګ زر و ګوهر زیور پرې پوری څه بې ځایه زیبایيِ دِی چه کیږی
نه ئې داد نه ئې دهش نه ننګ نه شرم دا دَ خلق کد خدایِ دِی چه کیږی
دَ رشتینی مینی بوی نشته خوشحاله
دَ دروغو آشنایيِ دِی چه کیږی

دَ دنی دنیا دا هسی قرارداد دَی چه ګهی ئې را نیول کله ئې داد دی
عاقبت به دَ دنیا په غم غمجن شی هغه زړه چه دَ دنیا په ښادی ښاد دی
دَ دوشش نارې وهی دوه خال ئې پریوزی دا دنیا په مثال نر د سړی نراد دی
له دنیا نه هیڅا کام موندلی ندی که شیرین وُ که خسرو وُ که فرهاد دی
دَ دنیا مثال که وګورې عاقله! په حساب لکه اُونه یا لکه باد دی
نه اوبه په یوه ځای کښې قراری کا نه دَ باد په یوه ځای باندِی اِستاد دی
مبتلا ئې همیشه په زړه محزون دی طلبګار ئې هر زمان په بلا یاد دی
تر وفا ئې د جفا خویونه ډیر دِی
ځکه هسی دَ خوشحال ځنی فریاد دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ عاشق په زړه دباندې بار دَ یار وی
خدای د نکا چه به لاندی تر بل بار وی

یَو ځل بیا سر توره مسته را ښکاره شوی
چه ئې زلفی آویزاندی په رخسار وی

ستا په نه لیدن ئې شمار نه ئې حساب شته
اندیښنې په زړه اړاندی صد هزار وی[1]

چه تا ووینم تازه غزل انشا کړم
پرې بلبلی فریاد کاندی چه گلزار وی

په درست ملک کښ چه څوک لافی دَ ښایست کا
همگی دی لکه سپاندی ستا بخار وی

ستا تر هر چاری ځاریږم بلا دا شوه
په ما خوار پوری چه خاندی څوک به آر وی

تا وَیله چه خپل زړه و ما ته راکړه
دا خوار زړه می ستا دَ وړاندی که پکار وی

زه خوشحال دَ یار دیدن وته تلوار کړم
تل بلبلی ځلبلاندی دَ بهار وی

دَ بنو غشی ئې کل واړه د لدوزدی
عاشقان دَ دغو غشیو غم اندوز دی

نن می بیا په نظر کښیوته مهوشه
تر لباس ئې شرمنده اهل نوروز دی

په مثال ئې توره شپه دا توری زلفی
گلعذار ئې څراغُونه شب افروز دی

په بارخو باندی ئې خرپ دی د غاښونو
دا چیچل می دَ عاشق نو اموز دی

اغوستن لره ئې پانې د سوسن دی
که دَ نورو جامې روغی شمندروز دی

د کوتری اشارت د دیو مرگ دی
عاشقان تر کله تیر بازونه بوز دی

سر تر پایه په لمبه باندی گذر کا
د خوشحال وَیل پدا سبب دلسوز دی

دَ نادان په یاری څه لهړه څوک ویاړی
هر زمان ښکاره یاری را ځنی غواړی

دَ یارِ هنر هیڅ ورځخه نشته
که پندونه ورته وایم راته ژاړی

هسی مست بی پروا یار ځما په کار دی
چه د خلقو پیغورُونه سَرَه نغاړی

دَ رقیب په بد ویل عاشق داړه شی
لکه سپی پخپلو داړو سړی داړی

ډیر می وگانډه گریوان د عشق پکار کښ
نور په ما نشی وهل د گریوان نماړی

دَ وصال په وخت امان دَ رقیبانو
دَ بهار په موسم ډیر گرزی غوباړی[1]

هر شاعر څخه تازه مضمون دَ ځان دی
د ښه لیندی صدقه خوری د ښکار شاړی

دَ همه خلقو نظر پخپل بهبود دَی
په هر څه کښ ورته څرمه خپل مقصود دی

چه څه درد دَ عشق لری تری به ځاریږم
که مؤمن دی که کافر دی که جهود دی

چه خپل یار وَته نظر وَکړم خوشحال شم
تر جمال پوری ئې بل جمال مفقود دی

دَ یار مخ که په ظاهر له ما جدا شو
په باطن کښ هر زمان راته نمود دی

دَ عاشق دَ آه غشی بویه ویره
چه توبری ئې تمامی زهر آلود دی

د آسمان چه سراسر کبود لیده شی
پرې پوهیږې پورته لاړ دَ زړونو دود دی

بیا ځما طالع مدد وَکړ په خداږو
چه رقیب دَ یار له وره نه مردود دی

دَ جهان ښادیِ کل واړه ځما دی
غم می کل واړه په بخره دَ حسود دی

دَ خپل ور خاوری که ورکا ځان ئې واخلی
دَ خوشحال ختک پدا سود دا کښ سو دی

---

۱. یعنی د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خاطر می له اندوهه نه شه ننگ دَی
که ئې زده چه دَ ښادیۍ ساعت یَو درنگ دی

لا می یو خدنگ له زړه وتَلی نه وی
بیا ځما په زړه نوبت دَ بل خدنگ دی

هر سحر په ما له ورایه تیغ وکښلی
خول په سر یښی راځی په نیت دَ جنگ دی

تر چشمانو می اوره گټه بی نمه
تر محنت پوری می غر لکه لا سنگ دی

په خروار عیش و عشرت کاندی وگړی
خو د ما دَ زړه په بخره عیش تنگ دی

ما دَ زړه په سترگو رنگ زړگی وکوت
همگی دَ غم په سرو وینو کښې رنگ دی

د اسمان چه پاس په سر باندې څرخیږی
په چا چتر مرصع په چا پلنگ دی

دَ دنیا په لوئی څه باور خوشحاله
پرُون دَور دَ خرم[1] نن دَ اورنگ دی

دلربا خوبا وربل دی تیر و بیر دی
هو هو تار ئې دَ عاشق تر زړه چاپیر دی

دَ اوزبک تاړاک می هم دا هسی نه وی
لکه ستا د سترگو تاخت په خوارو تیر دي

د ما زړه چه دَ مزری تر زړه تیرَی کا
ستا دَ سترگو وَ کبلَیۀ وته زیر دی[1]

هغه راز چه به ما تا سرَه تنها کړ
نه به هیر شی له خاطره نه می هیر دی

د غمزې په تیغ ومرم خونی می ته یې
بیا بی وایې چا وهَلی په شمشیر دی

دَ خوشحال و مرگ ته څه توری وکاږې
د بنو ناوک دِ هم ور لَرَه ډیر دی

دا کلام می دی هغو ته چه په هوش دی
نصیحت ته ئې نیولی دواړه گوش دی

په ټکی ټکی جامو کښې که لویی ده
دَ سپلمیۍ ملخی هم الا چه پوش دی

دَ مردانو دَ خپل شرم کار و بار دی
نور ئې هر څه له خاطره فراموش دی

دَ زنانو په حساب دی مردان مشه
چه له زیبه له زینته هم آغوش دی

شړۍ ور پښتن به سل په ډکه یوسی
کشمیری چه بغرگ شالونه ئې په دوش دی

هوښیارانو څخه ډیره هوښیاری ده
په مجلس کښې چه سامع نشته خاموش دی

په هغو ئې دَ جهان ښادی پیرځو ده
چه په غم کښې دَ خوشحال سرَه په خروش دی

دا ویی ځما دراز دی
دا منزل دور و دراز دی

تازی سوار دی پکښې پاتو
حڅه ټټو حڅه ټټو تاز دی

دَ نائی ږیره ناسازه
دَ بل ږیری وته ساز دی

دَ دانش کښیدې بویه
نه دَ سرو زرو طراز دی

دَ کمال لافی دِ نکا نا درستی
چه تلقین ئې دَ کامل نه وِی آخستی

دانشمند دَ معما په علم پوه دی
دَ ابجد په حساب څه خبر نا لوستی

هیڅ کمی و ځان ته نه پریږدی په ژبه
دَ کردې په کار کښې غوڅ په گیسو سکښتی

دَ دانا تر سر می دُر گوهر نثار کړی
دَ نادان په سر می پنډ دا خاورُو لوستی

ارادت ئې بر سیرن په وړاندی نه ځی
دَ خپل پیر په عیب سر شه یقین سستی

دَ ململو قدر چا وته ښکاره دَی
چه ململ ئې همیشه په تن آغوستی

---

۱. خرم: شاه جهان، چه خپل زوی اورنگ بندی کَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغې یارې څه باور خوشحاله
چه پیوند ئې په ویښته سَرَه آمستی[1]

دَ یار غم کله اغیار وته وَلاړ دَی
دَ یار غم خو هم خپل یار وته وَلاړ دی
د هغه بادشاه له ملکه عالم تښتی
چه د ظلم و آزار وته وَلاړ دی
بې همت سړی له هر کاره غړیږی
همت ناک سړی هر کار وته وَلاړ دی
د هغه شاعر مخ تور شه چه په طعمه
و هر وَر و هر دربار وته وَلاړ دی
خلق هیڅ را خبر ندی چه په عشق کښ
څو فکرونه و ما خوار وته وَلاړ دی
چه دِ توری زلفی ووینم حیران شم
په حیرت سړی تور مار وته وَلاړ دی
په بورجل باندی دِ هسی نا قرار شم
لکه څوک چه وگلزار وته وَلاړ دی
لیونی خوشحال په نن دَی دیدن ورکړه
د سبا فکر هوښیار وته ولاړ دی

دا خونې سترګې چه ته لری دلبری
په کشتن به خلقی کاندی ډبری
لا به کله ځما خوار طالع مدد کا
چه به ستا سترګې په ما شې برابری
په خرام خرام راځه چه بوی ئی واخلم
دواړه زلفی په عنبرو معنبری
په عارض دِ دَ زړه داغ دَ لاله ورکړ
یاسمین دی دَ پیغور کړل سمنبری
باز دَ جال کوتره وَوینې پر دَرشې
تپوسی باندی پیری کا لر و بری
گوره چرته وی په چرته گرزیدلی
چه فراق کړی هونبره اُوښې را خبری
محتسب دِ ځنې لیری لیری گرزې
مست خوشحال څخه کوتک دَی د ډنبری[2]

دا معنی دِی زورَوری[3]
سمې چیرې دِ خبری
څوک چه لب کا سَره بیارته
ځنې توئی شې شکری
څوک چه کښیوزی په ویَلُو
واړه وایی خاوری سَری
دَ مشکښنو په بازار کښ
تویی نه وی مرغلَری
خپلی خپلی شلومبی ستایی
چه شلومبې پلوری گجُری[4]
هر هر سکنې ئې وَگوره
په هنر زَغیږې زغری
ډیر دِ ښه ووې خوشحاله
بس کړه مه درومه ډیر لیری

دا څه بارخونه دَی ستا دَ تورُو زلفو لاندی
پروتی دی په گلو د سنبلو پانې تاندی
تل ئې په طلب وم آخر خوښ له خپله بخته
هسی یار می بیا موند چه عالم ئې کیسې[5] کاندی
قیس وُکه وامق وُکه فرهاد وُکه خسرو وُ
هر چه عاشقی کا[6] سل رحمت په واړو باندی
نور خلق فانی دِی که باقی دِی هم هغه دی
هر چه په فانی دنیا یادیږی وروستو وړاندی

---

۱. محشی ورته لیکلی یعنی تړلی.
۲. دیوه ونه ده چه د تور مرچ غوندی دانې لری.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
٤. هغه خواری ښځی چه شلومبی یا شیدی خرڅوی.
٥. دا کلمه په تولو نسخو کښ دغسی ده، یا به کیسې وی په معنی د معما او چیستان، یا به مفغن د قصې وی.
٦. هر چه عاشقان دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوری کیسې څه دی و خپل ځان ته نصیحت دِی شمع ته نظر کړه خود به وژاړې[1] چه خاندِی
ته ګوره په چرته، زه خوشحال په کوم ملکونو
پاس په ژړه پرتې دِی ستا د تورو وربل پیاندی

دا ستم چه خپل آشنا دَی په ما کړی نا آشنا سړی به نه وی په چا کړی
په یارِی دِ ئې هیڅوک غلط نشی وار په وار ئې درست عالم دی تر شا کړی
ګوره سر به ئې په رندکه په زاهد شی د غمزې خځر ئې اوس دی تر ملا کړی
دَ مخ خال ئې تور تارو دَی په ګلزار کښې دَ زړه باز می دَی نظر پسی وا کړی
خدایه ته ئې دَ زړه مهر په ما وکړه چه دِ زه په ظالم یار یم شیدا کړی
دَ فراق غمونه هسی را پسې دی درسته شپه ئې و ما خوب ندَی را کړی
زه به ولی دَ ښه مخ نندارې نکړم نندارې لره ئې زه یم پیدا کړی
یَو وصال دَ ښو یارانو بل هجران دَی
چه خوشحال ئې په خندا په ژړا کړی

دَ تقوا لافی وهی دَ صادقِ په قاضی ئې ګواهان تیر دَ فاسقِ
په رشتیا خبرُو هم متردد یم په وسواس کړم دَ عالم منافقِ
دا چه وائی څوک به هست کړم څوک به نیست کړم سکه دعوا کاندی سړَی دَ خالقِ
که عذرا په ملک کښې شته مخ دِ ښکاره کا زه په تن کښې زړه لَرم دَ وامقِ
آدم زاد په تفاوت سَرَه پیدا دی یَو په بل تیری لَرِی دَ فایقِ
دَ بزرګانو په مسند هغه تیرَی کا چه لری واړه اسباب دَ لایقِ
ننګیالیو سَرَه ویره دا سر نشته سر سړی پریکا دَ خره په سارقِ
نمر په ګوته پټاوه نشی خوشحاله
هیڅُ منکر مه شه دَ خپلی عاشقِ

د ما کومه اندیښنه ده که ما پریږدی ته به نوم د بې وفا په خپسر[2] کښیږدی
زه یو هسی یار لرم که می روزی شِی که صفت ئې درته وکړم و به ریږدی
ته سړی یې که څاروَی یې رنګ دِ ورک شه د بهار په سرو ګلونو باندِی پښې ږدی
ما په ډیرو ستړو اور دَی لګوَلَی په دا څه که څو خسړی باندی کښیږدی
زه چه ستا په دا اُوږو زلفو مین شوم لا به څو دور او درازی راته بلیږدی[3]
د خوشحال خاطر په مثل سجنجل شو
واړه ته د خپل جمال نخښی پکښې ږدی

دَ هغو چه ګرزیدَنه ستا په تل شی ستا په تل به ئې آخر سرُونه تل شی
ستا چشمانو می زړه یو ښو قبل کړ دَ هغو به څه احوال وِی چه قبل شی
دَ وصال دَ ناوی مهر څه دَی غم دَی هغه هم واړه یکباره معجل شی
عشق یو څه دَ مزری بریت دی په کوګل شی دَ رنځور ئې په څو ورځی رنګ بدل شی

---

۱. خو به وژاړې.
۲. دا کلمه په ټولو نسخو که دغسی ده، په یوه قلمی نسخه کښې محشی ځان ورته کښلی دی، ممکنه ده چه مخفف د ؛پخپل سر" دی.
۳. پیچل او نغښتل او ګرفتارول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته که هر څو لافی دَ ښایست کا
چه ئې ته په نظر کښیوزې نور خجل شی
یو گلزار په یوه درنگ کښ شگفته شی
چه ئې زلفی په بارخو باندِی وَلَول شی
تر هر حرف ئې دَ خطا نافې ځاریږه
آفرین دی د خوشحال پدا غزل شی

دا سړی خو په ادب سره سړَی دی
چه ادب ور سَرَه نه وی نور څاروی دی
چه وفا ور څخه نه وی سړَی نه شه
تر هغه نه په وفا کښ بهتر سپی دی
عادلان می دَ جنت دَ گلزار گل دی
ستمگر می دَ دوږخ دَ اور لرگی دی
سپی چه چا سره آشنا شی چه بر وَخورِی
و هغه ته ئې ټم نه وِی څو ژوندی وی
دَ انصاف د څښتن غم دَ دوږخ نشته
دَ انصاف می تر طاعته لا پرخی[1] دی
په ښه خوی دَ سړی قدر قیمت کیږِی
بد خصلت سَړی یا دیو دَی یا پیری دی
چه ئې علم هنر نه وِی ځنی تښته
بی هنر سړَی که وگورې لا شی دی
چه په پند په نصیحت دِ بندی نشه
تور زنځیر ور لَره بویه که مزری دی
په روا په ناروا دَ ملحد څه دی
په مذهب دَ ملحدانو کوکری ورَی دی
دَ راحت په وخت دَ یار تجربه نشی
چه محنت در سره واخلی یار دِ دَی دَی
هر زاهد چه زهد واخلی بی مرشده
دَ خوشحال خټک په پوهه تش ملخی[2] دی

دواړه شونډی دی شراب پرتگالی دی
په سره والی له یاقوتو په سیالی دی
په سپین والی په ښایست په زیبایَی
واړه غاښ ئې مرغلری لآلی دی
په ښیوه ښیوه چه پل کښیږدی په لاری
کښلی پښې ئې دَ گلزار په پایمالی دی
په کالیو سَرَه مخ ښایسته کیږِی
ستا په مخ ښایسته ستا دَ مخ کالی دی
په طلب په استغنا چه تجربه شول
عاشقان معشوقی دواړه جنجالی دی
نن هغه سړی که غواړم مونده[3] نشی
چه خوشحال د ما دَ زړه په خوشحالی دی
هره چار ئې قبلوه که پری مَین یې
ښایسته کله له خیاله نه خالی دی
په وریښمینو نهالیو دِ نور خوب کا
دَ کوڅی خاوری ئې ما ته نهالی دی
دَ فراق په وخت د ما سترگو ته گوره
په ژړا ژړا شیبی ښکالی دی
تل ژړا ناړې بلغاکښ خوب په څو کا
چه میشته دَ فراقجن په حوالی دی
زه دَ مستی په پیزواند باندِی مَین یم
که دَ مخ کالی ئې غوره غوټیالی دی
نوم ئې مه اخله خوشحال وته په ژبه
مخ ئې تور که په یاری کښ ټیټالی دی

دَ هوښیار دَ نادان هونبره تفاوت دی
څو دَ مځکی دَ اسمان په منځ کښ وت[4] دی
نادان څورب فراغت گرزی خوښی کا
هوښیار تل تر اندیښنو لاندی چت پت دی
که په ما باندی څرخ خوری پروا ئې نکړم
د هر هر کله دانا سره په نښت دی
که حاتم شی یا رستم شی خوله ئې گوره
چه ئې لافی د خولې وکړې نور اندېت دی

---

۱. د ضرورت نه زیات (دریاب، پښتو لغت)
۲. پلی دی.
۳. نه ئی مومم.
٤. یعنی سوری او دزراو فاصله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق یو مست هاتی وَلاړ سَرَه ښوریږی — دا چه ځان خونی عاشق ئې مهاوت[1] دی
چه د حکم اختر پرې وشو لوی به هم کړې — چه خیرن در څخه نشی دا یو خت دی
څوک د بل د کورته[2] خوری ور پسی گرزی — چا خوړلی به درست عمر ښکار د کورت دی
د تحصیل او د ترتیل بلا په ده شه — چه ملا د حق گوییِ په کار ساکت دی
حاجی ولاړؤ و مکې ته راغی ده می — په دروغو په حرص ډک کړی کت دی
چه دیدن ئې دَ گلرویو سَرَه کیږی — می دِ خوری نوروز دی کا بهار ئې نت[3] دی
چه په کور کې ئې کښیږدی په چا ہی نه خوری — خدایه مال ئې و ما راکړه چه معنت[4] دی
چه کردار ئې موافق د گفتار نه وی — همیشه دَ دروغجن په ږیره ډت دی
دَ باطن په سترگو گوره هغه مخ ته — ظاهری نظر دَ نمر په لیدو تت دی

دَ خوشحال کلام شیرین دی تر نباتو
چه په خوند ئې خبر نه دی ورته کورت دی

دَ سوخته وو، یو وصال دی — چه هجران پکښی محال دی
دَ یار غم چه معشوقه شی — نور ئې وصل لا یزال دی
که هزار پردې تر منځ وی — هغه واړه اتصال دی
چه راځی دَ یار له لوریه — ورته بس هغه شمال دی
چه په عشق کې ئې سوخته وی — ور ښکاره هغه جمال دی[1]
دَ هغه بیلتون له کومه — چه تل خوښ دَ یار په خیال دی

مخ دَ یار گوره په تیل[5] کې
دَ خوشحال ختک مثال دی

دَ فساد فکر می نشته خدای حاضر دی — خپل ساعت به تیروم عمر آخر دی
اطاعت دَ اولو المر ځکه نکړم — خلیفه د زمانی په زړه کافر دی
پلار ئې ووژی په بند وروړه په توره — په آزار دَ مومنانو بهادر دی
دَ ابلیس غُندی مکرونه ئې په زړه کښی — په فریب کښی تر ابلیسه لا ماهر دی
په باطن ئې ودانیِ ته نظر نشته — په ظاهر که ودانیِ ته ناظر دی

دَ چا زړه به ځنی روغ په دنیا نه وی
د خوشحال ختک چه چاود ځنی خاطر دی

دا دنیا ده چه پدا کښی څه موجود دی — دَ دنیا سَرَه همه واړه نابود دی
بد هغه چه ئې نظر په سود و زیان دی — ښه هغه چه نه په زیان نه ئې په سود دی
نه محمود شته نه ایاز دور ئې تیر شو — په جهان پاتو خبری دَ محمود دی
د خپل دین د خپل ملت سیله ثنا کا — مؤمنان دِی که ترسا دِی که جهود دی
تربیت ئې له فلکه دَی موندلَی — که پوهیږې چه دا دری واړه موجود دی
که آفتاب دی که ماهتاب که واړه ستوری — ورځ و شپه په عبادت کښی دَ معبود دی

---

۱. دا کلمه هندی ده یعنی فیلبان.
۲. یو قسم پخکړی چه د اربشو د اوړو او شوملو نه جوړیږی (دریاب، پښتو لغت)
۳. یعنی غنیمت.
٤. دا کلمه عیناً ولیکله سوه په ځنو نسخو کې مغت راغلی ده تحقیق غواړی که داسی سی معنا ورکوی، مال ئې و ما راکړه غنیمت دی.
۵. تیلی یعنی اورلکیت یا کوگړ (دریاب، پښتو لغت)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپل حکم به ئې بیا سَرَه تازه کا
دا هډونه چه په مځکه کښې فرسود دی
آغوستن که ئې زر بفت وِی که شړیه
پدا دواړه توکه ښه سړی خوشنود دی
که دَ لیری که نیژدې شمارونه مکړه
چه به درومی یا را درومی واړه زود دی
په قیامت په بل ژوندون چه شک گمان کا
شګ پرې مه راوړه خوشحاله چه مردود دی

دَ هوښیار غلطی نه وِی او که وی خو دَ خندا شی
پخپل عقل غره مشه که غره شې حیف دا شی
دَ دنیا مینه ډیر مکړه دَ دنیا آینه څو ډیر کړې
و زړه ته به دی هونبره ډیر غمونه را پیدا شی
قربان ئی تر همت شم ځنی هسی لیونی شته
که تخت د سلطنت وِی پری دَ دوی کله پروا شی
چه ستا نصیب قسمت دی که طلب ور پسی بکړې
په غیږ کې به دی واړه خواه ناخواه در لَره راشی
دَ یار دَ زړه ساتنه په مثال دروغ کالی ده
هیڅ حال د کالی نه وی که پیوند دَ کالی بیا شی
چه باز دِ پرواز وکا په طلب ورپسی گرزې
که بخت مدد کاری کا چه ئې ونیسې بیا ستا شی
نادان دی که هوښیار دی له هر چا نه عقل اخله
یا تور عشی خطا کا دَ هلک غشی رسا شی
چه دِ وخوړ هغه ستا دی مال چه نخورې[1] بلا شی
په مرګ یا په ژوندون به په نصیب ګوره دَ چا شی
مدد د طالع بویه چه منر سَرَه همراه وی
هنر به سود ونکا دَ طالع که درته شا شی
په زړه کښې خپل غرض دی چه هیڅوک ځنی خلاص ندی یا یافت دی یا نیافت دی چه خندا شی یا ژړا شی
خپل ځان وته ئې وائی خوشحال دا خوږې خبری
حلوا ده د نباتو که تر خوله دِ دا حلوا شی

دنیا بده بلا ده چه و ما وته ښکاریږی
په دې له خپله پلاره سکه زویه ویزاریږی
چه څوک وبله خپل دی ولی فهم فکر نکا
چه مرګ شته په دنیا کښې سره ولی نه ځاریږی
په هر لوری چه ګورم و عالم وته حیران شم
وینا د هیڅا نده په دنیا سَرَه خواریږی
و بل ته توره واخلی پدا کار کښې ډیر حیران شی
چه خپل دِ په بدی شی ستا وَ جنګ ته تیاریږی
چه بخت را سَرَه مل وُ مار به مار ته څو مښکې شو
چه بخت و ماته شا کړه څو مښکې راته ماریږی
دنیا دَ مست هاتی په خوی خصلت ده که ئې ګورې
چه یو مهاوت ومړ بل ئې شاته تیاریږی
عالم عالم غمونه چه خوشحال ویتی له خپلو
غم خور ئې که پیدا شی خپل پردی ته به شماریږی

دَ ناکس دَ تربیت سَرَه څه کار دی
دَ سنګیړ دَ زراعت سَرَه څه کار دی
که خپل پلار ئې په ډیر مهر ورته وائی
دَ نادان دَ نصیحت سَرَه څه کار دی
ورځ و شپه دِ په آرام باندې تیریږی
دَ بې ننګ دَ حمیت سَرَه څه کار دی
د ګاوزو ورمیږونه مزری نموړی
د ګیډړو د قوت سَرَه څه کار دی
چه هوسیه په میدان وهی تازیان دی
دَ کوټه د دې حالت سَرَه څه کار دی
فصاحت دَ باغ بلبلو څخه غواړه
دَ کارګه دَ فصاحت سَرَه څه کار دی
چه له ځایه یې په بخره سلامت شو
د زاهد دَ ملامت سَرَه څه کار دی
درومه هر لوری ته ګښت کوه خوشحاله
دَ رندانو دَ خلوت سَرَه څه کار دی

دا دروغ دَی چه په ستوریو سود و زیان شی
سود و زیان واړه په حکم دَ سبحان شی

---

۱. تحویلداریې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دَ رنگ خوبی ئې شته لوئی له کومه — دَ کاغذ گلونه هم دَ گل په شان شی
زمانه په طبیعت دَه دَ هلکو — هلک تل چه و چا ورکا ژر پښیمان شی
دَ دنیا اقبال چه مخ کا وَ نادان ته — دانشمند ئې دَ خبرو نه حیران شی
دَ منصب سَرَه دَ ما خبری دُر وی — اوس راضی یم که په چا باندِی مرجان شی
گوره کومه چار به کانده مخ ښکاره کا — دَ عالم خبری ډیری تر دا میان شی
دَ دنیا لالچ څو ډیر اندوه ئې ډیر وِی — چه ئې ډیره ټولَوِی ډیر پریشان شی
دانشمند څخه چه مال دَ دنیا نه وِی — وَ عالم وته په مثل دَ نادان شی

زه خوشحال ختک هغه یم قدر نشته
دا می واړه له افغانونه افغان شی

دَ باطن په تجلی ظاهر صفا وِی — دَ بد ذات په آشنائی کښ سل جفا وِی
لکه نوم چه دَ کیمیا دَ عنقا اروِې — تر دا دواړو نه نایابه لا وفا وِی
د ناکس سړی نه زر خبری واروِې — په یَوه وینا ئې کله اکتفا وِی
د دی دور په یارانو غلط مشه — مخامخ ئې درته مخ قفا قفا وِی

دَ هغه طبیب طلب کوه خوشحاله
چه دَ مخ په تجلی کښ ئې شفا وِی

ډیر مِیَن په تازه مینه سَرَه تیر شی[1] — په هجران ئې خوږ ژوندون زهر گنډیر شی
لا یو غم می تمام نه وِی څه نصیب دَی — چه ناڅاپه نور غمونه را برسیر شی
زه په ویر دَ معظم په غم کښ ډوب وم — خبر نه وَم چه طاهر به تیر و بیر شی
لکه ډیره دَ طاهر نوې په زنی — دَ هر هر ویښته ئې غم را باندی ډیر شی
خدایه هسی غم بل ما ته پیدا مکړه — چه په ده می طاهر خان له دله هیر شی

طاهر وَمړ په شباب کښ، دا تاریخ دی
چه به کال دَ ده وَ مرگ ترې را برسیر شی

ډیر مین وه چه ئې لافی کړې د مینی — په ارمان و بله تیر شول که ئې وینی
څوک چه یار په اوښیو ژاړی ژړانده — ژړا دا ده چه ئې وژاړی په وینی
دَ رشتینی مینی کار خو داَ خپل زړه دی — دروغجنی مینِی غواړی تورِی سپینی
دَ مجنون او دَ لیلی مینه رشتیا وه — دَ پرویز او دَ فرهاد او دَ شیرینی
ستا په رنگ به په جهان راغلی نه وی — په جهان که ډیرِی تیرِی دِی رنگینی
توری سترگی دِ شهلا نرگس دَ باغ دی — تورِی زلفی دِ سنبل دی مخ نسرینی

له د یو خاورُو نه چه گل زیږی خوشحاله
دا پدا چه تل ور درومی مه جبینِی

راستی لار ده بادشاهی — پکښی نشته گمراهی
دَ رشتینو پروا نشته — دَ جهان په بد خواهی
دَ رشتینو سَرَه مَل وِی — تل نصرت دَ آلهی
دَ رشتینو ځای جنت دی — دَ قرآن په گواهی

---

۱. دا بدله خان دَ خپل زوی طاهر په مرثیه کي ویلې ده، په آخر بیت کي "طاهر و مړ په شباب کښ" دَ ابجد په حساب (۱۱۰۳) راځی، چه دَ مړینی کال ئې دَی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به نه مومې خوشحاله
په راستی کې تباهی

رفتار ئې مستانه دی
په غمزه کښې یګانه دی
دا پسر په لب شکری
چه هر غاښ ئې دُر دانه دی
که په سترګو ئې نظر کړی
کل له نازه همخانه دی
که و مخ وته ئې ګورې
لاله ګل ئې نښانه دی
پدا پیچ و تابو زلفو
چه دَ مښکو خزانه دی
لا ئی پیِ څاڅی دَ شونډُو
په هر کا کښې فرزانه دی
ځما ځان تر ده فدا شه
چه هم ځان هم جانانه دی
نه چه زه په ده مینَ یَم
دَ همه خلقو ستانه دی
خپل صورت ستائی پخپله
دَ خوشحال زبان بهانه دی

رنګ دی ورک شه بده روې
را پسې یې سینه سوې
له یوې فتنی دِ خلاص شم
را پیدا کړې بله نوې
ستا غمونه هسی ټوغ کړم
وکښې نه شمه سیلوې
چه اوده وې هونبری ښه وې
کشکه تل وَی اوده شوې
پرې به کله باران وشی
چه به وټوکیږی سوې
فصل نه کوی خوشحاله
څو پټی نشی په یوې

رنګینه کالی اغوستی را ښکاره شه ناګهانه
راته وګوره وَخانده خوشحالی می کړه پر یوانه
خدای دی تا له وړیو سترګو نه وژغوری دلربایه
چه ټیکه په جبین کښیږدې او سینګار وَکړې څو شانه
هغه دم چه تورګیسو پخپل صورت باندی خپاره کړې
خوشبوئې دَ خاصه مښکو په درست غولیِ شِی پریشانه
ځان و زړه میِ هم چاپیر ور سَرَه درومی اې نګاری
چه ګهی په شین شین په انګڼ کښې شې روانه
دین و زړه صبر و آرام راځنی ولاړل اوس پوهیږم
چه یَو ځان دَی راته پاتو دا به هم یوسی له مانه
دَ یاری دَ آشنایی دودونه هیڅ له تا پټ ندی[1]
ولی څو کړم په خوشحال باندی خاوند کړَلې نادانه

را ښکاره دِی د دې دور لنډ لستونې
پردی مال وته اوړده لاسونه مونې[2]
که په باغ ئې دَ یتیم دَ کنډی ګډ کړې
دَ انګورو به خوارِه ږنکوری چونې
دَ خوږو مزه پوښتی بزه ئې هیره
ښې څربی لنډی وهی ور باندی سونې
کله سر په سینه ومنډی سږګی شی
کله سر موږی دَ مار لکه سربونې[3]
چه په ښهر په اولس کښې ساده هیښې وی
ورځ و شپه پرې حواله وی لکه کونې[4]
پخپل ځای لکه شاخوږی خر خوله خشکه
په بل کور لکه آس په راتب پونې[5]

---

۱. دودونه پټ ندی له تانه.
۲. سرمایه، رقم.
۳. موش خرما، خړ رنګه ځناور چی د مار سره جنګ ئې ډیر مشهور دی.
٤. ګنځی.
٥. میده شی، ووړ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه کار دَی دَ رندانو دَی خوشحاله
چه ظاهر باطن ئې دواړه دی مخ رونې

راشه گوره نامردان بلا وَهَلِي
دَ بری میدان پریږدی لری ته زغلی
دَ اسمان دَ پاسه گښت ندارَه نکا
کوز د مځکی د تلی په مخ کښ ملی
کم دلیل دِ دَ سر دواړه سترگی وخوری
په تورتم د جنازې سره څملی
مړه هغه چه نه ئې نوم نه ئې نښان شته
تل تر تله په ژوندون پائی ښاغلی
څوک پخپل پټی کَرل کا دَ اغزیو
چا پخپل پټی گلونه دِی کرلی
پسینه کرله هونبره فائده نکا
چه په وخت کرله وکا بر آخلی
دَ کرلو وخت آخر شو تخم لَږ دی
خوار هغه چه ئې له لره لاس ختلی
چه محنت په ځان قبول کا راحت مومی
رنځ و گنج سَرَه دا دواړه دِی تړلی
چه لذت شهوت ترک نکا ولی ندی
اولیاء ندی دَ نفس په خوښی تللَی
دَ هوا ترکَول عروة الوثقی دی
درویشان پدا وَیل دِی پوهیدلی
چه دَ نفس د ظلمانی کوهی را ووزی
دَ هغو سترگو ملکونه دِی لیدلی
درخانیِ پکښی یو آدم خان خوښ کړ
یوسف زئی ځوانان ډیر وه سپاره پلی
څو مخلص تمام خالص نشې خوشحاله
خطرونه دِی چاپیر در جار وتلی

راشه گوره څه کارُونه درنگ په درنگ شی
په ساعت دَ دنیا چارِي په بَل رنگ شی
واړه وَ سوځی په اور کښ خبر نه یم
بیا له کومه را پیدا هونبره پتنگ شی
لا به کله مخامخ را سَرَه خاندی
چه کاته ئې گه گهی راته په څنگ شی
چا وَیل دَ کښلیو جنگ پسې آشتی وی
ولی ما سَرَه آشتی نکا په جنگ شی[1]
په هر چا باندِی ئې زړه دَی لکه ژاوله
خو په ما باندِی چه راشی زړه ئې سنگ شی
حال دی وگوری د ما بیا دِ آهنگ کا
دَ هر چا په عاشقیِ ته آهنگ شی
په فراق دَ مهوشانو لا چینه دی
که روان ځما له دواړو سترگو گنگ شی
تا په خپله رضا وینو په غوره
اوس دی ولی دَ خوشحال دَ یاریِ ننگ شی

راشه لیونی شه چه دِ نور خلق غم خور شی
څو چه هوښیاری کړې غم به لا دربانْدی زور شی
هیڅ پرې نه پوهیږم چه دَ چا وَیل رشتیا کړم
سل رنگه خبری پدا منځ کښ لور په لور شی
صبر دَ دردمنو زړونو هر کله اثر کا
خدایه لا به کله دَ غماز سړی مخ تور شی
زر هنره وکړه نصیحت په کوم حساب دی
هر چه ځائی خوی وِی فکر مکړه چه به نور شی
یو هندو بلا دَی چه په مکر ټیکه کښیږدی
څوک به ترې خلاصیږی هغه ځای چه درې څلور شی
سپین جمال دِ گوره ښایسته په تور خالونو
تل په کښیده باندی ټکیِ دَ انځور شی
درسته شپه می تیره په فریاد او په نارو کړه
شپه ئې دَ هجران وه سور پالنگ په ما سور اور شی
غیر بیگانه چه اخلاصی شی ورور هغه دی
ورور چه بیگانه شی راته وایه کله ورور شی
ډیر دِی په دا چم کښ چه پټ پټ دَ مینی لاف کا
ولی اوس یوازی وَ خوشحال وَته پیغور شی

---

۱. تل ئی ما سَرَه آشتی ده که په جنگ شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

را ښکاره چه دَ دلبری وَ مخ خال شی
لکه ښکار دَ ښکاری ولگی خوشحال شی
په څو ژبی شاعری په جهان کیږی
دَ هر چا ثنا صفت دَ ښه جمال شی
دنیا دار کره چه نه وی ښې دلبری
اور دی پوری دَ دنیا په ملک و مال شی
په وصال دَ سمنبرو زړه تونگر شیقق
چه ئې نه وینی په سترگو خوار کنگال شی
چه عاشق دَ معشوقې په عشق کښ غرق شی
جدائی له منځه ولاړه تل وصال شی
ارمان دا دَی چه به زه همیشه نه وم
همیشه به سره گلونه کال په کال شی
دَ گلونو وخت تیریږی ساقی گرم یې
که دَ جام په راکوَلو دِ اهمال شی
لکه باغ چه په گلونو مالا مال دی
د ما جان دی په شرابو مالا مال شی

راشه گوره دَ یارانو بې غمی
هونبره مهر هونبره مینه محرمی
زه دا هسی په فراق په اشتیاق کښ
حقیقت ئې راته نه کړ قلمی
اسمان لیری مځکه کروړه عاشقان دی
چه په څو رنگه غمونه تل زغمی
ما پدا جهان کښ غوښته مونده نشوه
که په بل جهان پیدا شی خرمی
څوک چه دم دَ همدمیِ وَهی تریې سوړ شوم
چه می ولیده دَ خلقو همدمی
چه په هیڅ ساعت خالی نه وِی له غمه
مگر غم لَره پیدا دَی آدمی
هیڅ طبیب نشته چه حال ورته معلوم کړم
چه په کوم زحمت کښ پروت یم المی
ته چه ما ته عربی خبری وایی
دَ عربو ژبه څه زده عجمی
که خبر په دا مثال یې وئې وایه
چه په گوته یوه گوته دوه غمی
پادشاهان به ئې میڅ کم نکا خوشحاله
که یو خدای دَ سړی نشی په کمی
که قدم دی دِ دَ وفا په لاری تینگ کړ
دَ خوشحال په پوهه دا ده رستمی

راشه گوره خلقه نصیب په څو خوری
توری نور ځوانان وهی منصب صد وخوری
په غارونو کښ مزری څټی منگلی
په تیاره دگردې و ازدی پیشو خوری
هغه ډک طباخ په سپی خوړلی ښه دی
چه تر څنگ ئې دَ عورتو پر سوپر وخوری
لکه څوک چه ډک چلم څکوی په غم کښ
فواقجن هسی لوگی دَ اندیښنو خوری
دَ فلک د نا قابل سَرَه غیرت دی
نا قابل به دَ نباتو حلوا څو خوری
لا به کله هغه گنج ورکوې بخته!
چه خوشحال به ئې په پلیو په سپرو خوری

را ښکاره شوې دَ جهان بې وفاییِ
نور می را څکاوه قلم په آشناییِ
لکه اور په بوټی ولگی بیا نه وی
یو څو ورځی دَی ارمان دَ جداییِ
روښنائی دَ معرفت تر نمر والا ده
څوک دِ ونه وزی له هسی روښناییِ
له یوه څاڅکي نه څه صورت پیدا کا
هم په خدای ښائی کارونه د خداییِ
تا هاله و گل خپل زړه ورکړی بلبلی
که ئې تل وَی دا بازار د ریباییِ
په گلزار کښ ناستی هم دا هسی نه وِی
چه خبر شوم ستا له قدره تنهاییِ
چه پخپل کوښښ بهبود دَ دنیا غواړی
راته هیڅ نه دِی دَ خلقو دانایِ
چه ځما دَ درد علاج لَره پیدا دِی
زه له چا غواړم دا هسی مومیاییِ
چه بلا ورسره وصله دَ فراق ده
دَ دلبرو حسن څه لَره ستاییِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه گوهر تر خر مهرو په قدر کم دی مگر نشته جوهری دَ بینایی
چه په چرته ښه صورت هوری ئې زړه دی
څو ثنا کړم دَ خوشحال دَ پارسایی

رحمت په اکوړی شه چه ئې ونیوه ځای سرای چه ښه فهم ئې وکړې باور وکړه ځای دَی ځای
تور غر ئې د هوډی دی تر تیراه پوری سم تللی نیلاب و لنډی دواړه عجب سر یښی په پای
پرې سازه لویه لار دَ هندوستان و خراسان ده گذر ئې دَ اټک دی چه ترې ترس کا شاه گدای
هر فیض د دَ جهان څه چه یادیږی پرې را درومی که ملک ئې بارانی دَی څه بهار لری های های!
که سوات که اشنغر که پیښور دَی دا ملکونه رجوع لَری وَ ده نه فیض ور درومی دَ هر ځای
په هر لوری ئې ښکار شته دَ شاهین دَ باز دا هر څه واه واه کاله پانه ئې چه ئې ښکار دی دلربای
ځوانان ئې چاق درست چست و چالاک دی په هر کار کښې خوښ سترگی سپین او سره بلند بالا دی په نمای
پکښې میشته می زویه خیلخانه نمسی اولس دی[1] چه څوک پکښې میشته دی په امان اوسه دَ خدای
اسمان ځنی جدا کړ لاس دَ چا رسی اسمان ته
خوشحال له سرایه ندی جدا شوی پخپل رای

زلفی د دلداری چه زنار فرمائی څه لَره و ما ته څوک بل کار فرمائی
سهل دَی دا امر که می سر و مال قبول کا څوک به دا وَیل کا چه دشوار فرمائی
څه لَره ای عقله ډیر له صبره راته وایې زه بنده دَ عشق یم دَی تلوار فرمائی
څو راته ناصحه نصیحت کړې لیونی می کله هسی کار کا چه هوښیار فرمائی
ما ترې توبه وکړه چه دَ عشق په شریعت کښې دین مذهب هغه دی چه دلدار فرمائی
قطع لیونی دی چه دَ یار دَ مخ په دَور څوک وَ ما ته سیر د گلزار فرمائی
خپله رضا پریږده که رشتینی ئې په عشق کښې
کړه هغه خوشحاله چه دِ یار فرمائی

زه چه ستا دَ مخ گلزار گورم په کور کښې دَ بهار گلونه وسیځم په اور کښې
ما پدا تندی اخیستی ستا دَ پاره که زه تا غُندی یار مومم په پیغور کښې
دَ ټولې په مخ کښې ځې په شین شین لکه مست هاتی چه یون کاندی په ډور[2] کښې
اوس په هر چرته جهان په بلا ډک شو که پخوا به لباسی وه په لاهور کښې
په قراره قراری کښې عالم خوښ دی ما دِ خدای لَری دَ عشق په شر و شور کښې
که رستم دَ زمانې شی گمان مکړه زمانه به دِ پرینږدی پخپل زور کښې
دا سلیمان په گوتې کښلی دا وینا وه چه دا تخت به دَ سلیمان نه وی په گور کښې
د خوشحال د له هغو نه لاس په سر وی
چه به ځای د گوتی غواړی په څلور[3] کښې

زه خو شرابی یم شیخه څه را سَرَه جنگ کړی بخری ازلی دِی کشکی ما دَ ځان په رنگ کړی
ښه وایې واعظه برکت شه ستا په ژبه ښه یی په وَیَلو دَ دریاب اوبه کرنگ[4] کړی
ولاړَل و جنت ته چه په پوهه خبر نه وُو ولاړل وَ دوږخ ته چه ئې لافی دَ فرهنگ کړی

---

۱. که زویه که نمسی که خیلخانه ده که اولس دی.
۲. هغه رودبار چه څنډی ئې زنگل وی، دَ قندهار د جنوب و خوا ته یَو رود هم په دغه تقویب ډوری بولی.
۳. محشی ورته لیکی چه مطلب څلورِ یاران (رض) دی.
٤. یعنی یخی په یوه نسخه کښې که رنگ لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند دَ محمد (ﷺ) دَ ابو جهل پکار نه شو ځوک به ئې صیقل کا چه ئې خدای آیینې زنګ کړی
کښینې په خلوت کښ شیخه سود ئې راته وایه ولی پخپل ځان دا هسی ارت جهان تنګ کړی
زه خو دَ زړه درد غواړم په هر یوه مذهب کښ تا زده ستا خبرُو چه نقلونه رنګا رنګ کړی
رایشه مطربه! دَ نوروز سرود آغاز کړه ښې نغمې زړه سوزی په رباب په نی و چنګ کړی
هر لوری ته ګل دِی شقایق نرګس سنبل دِی بی ګلزاره بد که وَ بل لوری ته آهنګ کړی
چا در پسی ډیری توبې واخیستې طلب کا ځنو مسلې دَ بې ننګیۍ در پسی لنګ کړی
کاشکی[1] دَ عمل تله درنه په قیامت شِی موم په رقیبانُو په عاشق باندِی زړه سنګ کړی
مرګ لَړه ئې واړه دَ دهلی لښکر راغلَی:
ته لا دَ خوشحال په مرګ ځان روغ نه ګنې ننګ کړی

زلفی ئې سبب دِی د عاشق دَ پریشانۍ نندارہ ئې بهانه ده دَ بیحدی حیرانۍ
رد می سرشته ده دَ هزار رنګه دارو وُ غم ئې لا تیری کاندی تر ډیری ښادمانۍ
زخم ئې مایه دَ لایزاله حیاتګی دی ورانَی ئې دَی موجب په جاودانه ودانۍ
محتسب چه احتساب لَړه ورځی مجال ئې نشته که دَ برندو سترګو مست ئې همیشه کاندی ورانۍ
ما په عشق کښ رسَولی دَی خپل کار تر هسی حده لکه ځوک په مټ د توری سزاوار شی دَ خانۍ
زه خوشحال ختک د عشق په کار هونبره خوشحال یم
څو سلطان غره پخپله بادشاهی او سلطانۍ

زوړ سړی چه د ځوانۍ هوس کاندی ورته وایه چه دا څه په کُنه خاندی
چه په کال کښ ئې زړتوب وی هم ځوانی وی د سړی تر کاره ښه دَی کار دَ سپاندی
کله هسی په خوان موړ شی چه ئې نه خوری کله خوان ته سترګی اَړَوِی نغلاندی
په نیتونو په صوتونو په لاسونو خلقې دِی سَرَه یو تبله هړاندی
اوس په سپینه ږیره څه له مرګه ډارکړم یاران توری ږیری ولاړل تر ما وړاندی
چه د مځکی مخ ئې لاندِی وُ تر حکم راشه وګوره هغه تر مځکی لاندی
دا عالم ریګ روان دَی که ئې ګوري خو هم هسی سَرَه اَوړی لاندی باندی
د قضا تنور ما ولیده په سترګو
ما خوشحال چه پکښی سیځی وچی تاندی

زه او عشق بی قراری دم په دم ژړا زاری
تیغ وکښلی را ښکاره شوه خوار عاشق دِ ځان سپاری
چه هر دم په ما ستم کړې ستا دا هسی ده یاری
ستا له مهره ستا له لطفه زه لَرم امید واری
دایم ستا دَ غم ورَی وړم شرط دَ عشق دَی بربادی
خاکپای اوسه خوشاحاله
لوی به کاندی خاکساری

زه اول در خبر نه وم چه دا هسی بی وفا یې په ورځ سل سوګنده وکړی بیا له واړو بی پروا یې
ما چه زړه و تا ته درکړ خلقې را باندی غاوکا ولی هسی خبر ندی چه ته څه رنګه زیبا یې
اې چه ما وته وَیل کړې چه په کښلیو نظر مکړه ځوک به ستا په وَیل غوږ کا چه دَ مرګ خبری وایې

---

۱. کاش دِ د عمل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ما یو ویښته د خپلی معقوقې تر خوری ښه دی ملا څه په هر زمان دَ جنت جوری راته ستایې
د ګلونو قدر هر زاغ و زغن نزده طوطا زده هسی مه وایه نادانه چه په څه صورت شیدا یې
دا څه توری سترګی ندی چه ځما زړګی ئې یووړ دا څه لا نوری بلا دی خدایه ته دا نا بینا یې
دا نه خال نه زنخدان دَی نه پریشانی توری زلفی دا یو راز آلهی دَی له ته پوه پدا وینا یې
دا دَ خلقو ملامت دَی که پیغور دَی د وګړی دا همه ځما قبول دی خو که ته له ما پخولا یې
نن به څراغ په کور کښ نه ږدم چه ګمان هیڅوک و نکا دا نیژدې دَ چم وګړی چه نن ښه میلمه ځما یې
ما وَیل چه د زړه غم به درته وَوایم چه راشې غم به څه وایم و تا ته چه په راغله غم زدا یې
چه دَ زلفو نافې تل تل څنډ وې دَ باد و مخ ته
خوشحال خود په تا پوهیږی چه هوسیه دَ خطا یې

زړه به ستا له جوړه ظلمه په څو ځان وړی غم دَ درد به دِ ترکومه پدا شان وړی
ما دا هسی رنګ هندو لیدلَی نه وُ چه په حسن دین و زړه دَ مسلمان وړی
هغه لاس چه دِ کوتاه دَی تر لمنی هر زمان ئې په ډیر غم کښ تر ګریوان وړی
دَ هغه عمر څه حال حلاوت نشته چه ئې بې له تا په غم کښ په پایان وړی
چه هرس دَ هغو شونډُو غاښو کاندِی دَ ارمان ګوتی هر دم پخپل دندان وړی
ستا دَ زلفو وَ چوګان وته حیران یم چه دَ زنی ګوی دِ څرنګ په میدان وړی
پکښې بند زړونه وکاږی که ئې ګورې چه دَ سر زلفینی تل تر زنخدان وړی
چه دِ زړه په ما هغه حکم فرمان کړه د ما زړه به د تا هر حکم فرمان وړی
دَ خاطر خوښی می هر کله پدا ده چه دا ستا غمونه هر کله پر یوان وړی
دَ نور چا په ما څه کار دَی زه پرې خوښ یم که می دین و زړه واړه تبان وړی
دَ وفا خصلت چه خدای ندی ورکړی څوک به څه لَره په کښلیو دا ګمان وړی
دَ زړه مینه ئې په کښلیو ما ته نکړه
خوار خوشحال به له دنیا دا ارمان وړی

زر ځما تر لاسه نه راځی ویریږی که هر څو می دلاسه ور سره کیږی
ځما لاس ورته تر اوره هم بتر شو لا په اور کښ ئې یَو درنګ ساعت تیریږی
زه او زر سَرَه له ځایه غلیمان یُو په جهان کښ غلیمان سَرَه رغیږی؟
چه غلیم دَ مړنی په نظر کښیوزی نور ئې زړه دَ ده و مرګ وته پر کیږی
شاه زلمی به خپل غلیم کا تر ځان وړاندی و نامرد وته به سل حیلې دریږی
په قرآن کښ ستا اصوال په غلیم یاد دی بل به کوم حجت تر دا قوی یادیږی
کانې زر که سَرَه وګورې یو رنګ دی فرق ئې دا دَی چه په زرو زړو رغیږی
هغه زر تر کانې لوټه لا بتر دی چه ئې وَمنډې په مځکه نه خرڅیږی
چه اوبه په ځای حصار شی نور خسا شی صفائی ئې هم پدا ده چه بهیږی
تل دی لاس په غلیم بر اوسه خوشحاله
غلیمان دی شرمنده تر تا ځاریږی

ساقی ګل شګفته کیږی خس له باغه رفته کیږی
که دَ باغ خوښی په زر شی دَ راغ هسی مفته کیږی
دُر ګوهر ځما بې میو په مژګانو سفته کیږی
که ئې پټ لَرم له خلقه راز می نه نهفته کیږی
باد دِ زلفی آشفته کا ځما زړه آشفته کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه راز چه به ما تا کړ په محفلو گفته کیږی
دَ خوشحال بخته بیدار شه
تَل څوک کله خفته کیږِی

ستا په سترگو کښی فتنې کاندِی خوابونه توری زلفی دی هم ډیر لَرِی تابونه
که ته زر حجا به یَنیسې په مخ کښ را ښکاره وِی ستا جمال تر حجابونه
دَ جنت حوری که وَگوری ستا مخ ته نور به واچوَی له شرمه نقابونه
که شعلې د را ښکاره شِی له جماله لور په لور به سر څرگند کا آفتانونه
زه چه ستا دَ بیلتانه په لمبو وَسوم نور می څه دِی دَ دوږخ په عذابونه
ستا دَ خیال میلمه می ناست دَی په کوگل کښ تل می خوری دَ زړه دَ غوښو کبابونه
تا وې ما وَتا ته ډیر څله خوله درکړه دَ یاریِ په کار کښ هم شِی حسابونه
زو وَ تا ته دعا کړم ته ښکنځُل کړې هم لتا ښائِی دا هسِی څوابونه

ته چه حال دَ زخپل عاشق غواړې په شرح
بویه دا چه خوشحال وکښِی کتابونه

سترگی د مستان دِی څما زړه ښیښه مهینه پرُوکی پرُوکی مه شه چه ئې کنج په کنج وهینه
سپین سبا د گوره دَ تیکی په شفق بند کړ جگی جگی جگی رایَ واخله له جبینه
کښلی دی که گورې چه مخ پټ کله څرگند کا گل دَ بهار ندِی چه رازیږی له زمینه
واړه به سبب دَ بد اصلانُو دَ هنر وِی هر آفت چه گورې چه را پاڅِی له کمینه
مست په بهار راغلې په سرود دی گوتی کښیښوې څو به لا وَباسې ډیر د ویاسته له دینه
چرته لوئیدلې نوم دی خپور په جهان نه وُ غوغا وشوه په ښهر چه ئې کوزه کړې له زینه
تل جام دَی دَ شرابُو ستا له لاس توبه په شونُډو دَ خلقو لړمون شین دَی که پوهیږې ستا له شینه[1]
حیات لایزال به د حاصل شی که باور کړې دَ زړه لیدونی[2] دواړه که روشن کړې له یاسینه
د عشق[3] دَ محبت دَ ناوی مهر ماسوا دَی اول ئې درته وایم چه ئې ورکړې له کابینه
هر څو ئې که پټه، په ټټر کښ وِی ساتلې څه بده بلا ده نه پټیږی دَ زړه مینه
کله منت اخلِی دَ یوې گیډې دَپاره هر چه همت ناک دِی که په کور لَرِی جوینه
زانِی بتی گوره چه په هر لوری غوغا کا هیڅ درنه پوهیږم چه په چرته یې شاهینه
هر چه دانایان دِی په امان امان تیریږی هی توبه له دوره الامان له دې آئینه

نوم به د هر گز په ژبه وانخلی په عمر:
دا یارِی دوستی چه ستا خوشحال ته شوه مبینه

ستمگر به همیشه په دنیا نه وی پس له مرگه به لعنت لعنت په ده وی
هسی خوښ دَ ظالمې په کار وَلاړ دی ته به وایې مرگ ئې نشته تل به ژوی
ظالمان په نور څه هیڅ راغلی ندی خو دنیا وته څوئیږی لکه روی
چی دَ خپلی کامرانې په کار راشی که عالم ته وبا لا شی پری ئې زړه وی
په گفتار کښ دَ فرښتو سَرَه سیالی کا په کردار کښ شیطانان ترې پوری څه وی

---

۱. محشی ورته کښلی دی یعنی ستا له شین خاله.
۲. یعنی د زړه سترگی.
۳. د زړه د محبت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په سول ئې دَ دنیا مقصود حاصلیږی دَ مکې په وره به هم پوری کا سوی
پخپل زویه ورور یې زړه نه وی ټرلی دَ خپل پلار و مرگ ته هم موږی[1] ورغوی
په هغه چاړه قلم روغ کا قرآن کښ په هغه چاړه دَ وروره مری سکومی[2]
په رکوع کې تسبیحات دَ مال و ملک کا په سجود کښ خپل حشم غواړی که ښه وی
که بیکخواه ورته دَ پند خبری وکا چه دَ بدو خصلت پریږدی زړه ئې چوی
زه خوشحال چه دَ اورنگ بادشاه نوکر یم
که وَ زویه ورکَول کړم زړه می نه وی

ستا له جوره ظلمه هیڅ نکړَی ژړلی چه له وره دی په څوگرزم شړلی
همیشه ځما دعا په غوږو اروې یَوه ورځ دِ په ښکنځا نه یم زیړلی
رقیبان دِ لکه سپی په کوڅه غاپی هم ترې څیری جامی ورومم هم خوړلی
چه به ته دَ هغه ټال په پړیو زانگی هغه پری دَ وریښمو وی غړلی
قافلې دَ همراهانو شوې روانی ما هم بار دَی دَ خپل کوچ پسی ټرلی
حاسدان بې غمه خوب کا دریغه دریغه چه په کور ئې دَ بلا نفیل نړلی[3]
د خوشحال ئې وکرم وته امید دی
که هر څو په گناهونو دَی لړلَی

سا دَ کښلی مخ په خال می زړه په داغ دی پدا داغ می له عالمه زړه فراغ دی
سخ چه ناست یم دَ گلونو په چمن کښ بیا ساقی راته نیولی ډک ایاغ دی
یا دَ ښو زلمیو خیال دی په شمله کښ یا دَ ښو جونو دَ تور وربل دماغ دی
دَ زلفینو په تور تم کښ به ئې غواړم دا ورک زړه که را ښکاره کا مخ څراغ دی
چه دَ کښلیو دَ جمال ننداره کاندی وَ هغو ته سپیره ډاگ سیر دَ باغ دی
په سپین مخ ئې تازه خط نوی ټوکیږی زه به زړه ورځنی ژغورم روږ[4]دی زاغ دی
دَ گلونو په بوی ځې په گلزار ورشی دَ گلونو بوی بلبلو ته سراغ دی
نه په اصل هونبره ښه نه ښایسته یې تا په کوم توکې راوړی دا دماغ دی
دَ خوشحال سترگی هورې چه ښایسته وی
خلقه زړه ئې نه په باغ دَی نه په راغ دی

ستا وصال لکه دریاب دَی زه ماهَی په هجران دِ هر زمان دَی په ماهی
په ژړا می ځنی خواست دَ شپینی خولې کړ په خندا ئې وې چه څه کا دا سړی
ویې څوک یې چه ځما په کوڅه گرزې ښه حاضر ځواب می ورکړ ستا مریَی
هم په څو رنگه ناله هم په تن نال شوم بیلتانه را باندی وکړ کار دَ نَی
دَ ځوانیِ بهار څه ښه دَی دریغه دریغه دا بهار که همیشه په دنیا وَی
گل، سنبل، نسرین، نرگس لاله غوټیه دَ مقدم سَرَه دِ راوړه[5]درست پسرلَی
چه ئې ونیسم په غیږ کښ راته گوری لکه مست دَ مور په پیو کم کبلَی
دا شیرین یاران به نه وینم چه وَمرم خدایه ما په جهان تَل لرې ژوندی

---

۱. ژویی.
۲. یعنی پرې کول او پوستول.
۳. نړلی یعنی غوغا کول او دربول او ډَبَول.
٤. روږد یعنی آموخته او بلد او آشنا.
٥. راشی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم خو ستا دَ رسوائیِ کړم نه د سر کړم — که می دا اندیښنه نه وی تا کتَی
هسِی ستا دَ بیلتانه په آتش سوځم — لکه څوک په لمبه کښیږدی وچ لرگی
دِیر صفت دَ ښاپیریُو اَرویده شی — ولی ستا دَ مخ څوک نه وینم مخَی
په ښایست کښ هیڅ لقب دربادی نشته — که د څه خو دَ عاشق نمنځه کړَی
اورنگ زیب به د کابل دَ خلل غم کا — ساقیِ وخت دَ نو بهار دَی راوړه مَی

چه زړه سوَی دی دَ خوشحال په فریاد نشِی
په سینه کښ دِ سندان دَی که زړگی

ستا په غم کي لکه زه یم بل به نه وِی — دروغجن یم که بل هسِی لکه زه وِی
ستا له غمه می ځگر له وینو ډک شو — چا ته وویَلی نشم زړه می چوِی
تا ویل ځما دیدن قیمت بها دی — زه حیران یم ستا دَ مخ بها به څه وِی
سر به درکړم په بها کښ دیدن را کړه — په سودا کښ خلل مکړه که دِ زړه وی
هسی گل دَ گلستان په منځ کښ نشته — هر چه ستا رنگ و بوی پوری په ده نه وی
که تل تا لَره درځم ملامت مکړه — دَ بلبلو تل و گل وته ورتله وی
د ښه څیز پوښتنه مه کوَه له اصله — دَ یو هر دوکان چه وِی کالی دی بله دی
که صورت ژغورې له غمه کاته مکړه — زړه هاله په غم اخته شی چه کاته وی

زه خوشحال چه آشنا وینمه[1] خوشحال شم
لکه گل چه تازه شوی په اَوبه وِی!

سړی هونبره څو ئې نیت وی — جامه هونبره څو قامت وی
گړ گډن گردن دَ فیل خوری — څه میږی څه ئې قوت وی
نه هر خره دَ عیسی بار وړی — نه هر سر سَرَه دولت وی
وَ صورت ته نظر مکړه — په کرده دَ مرد قیمت وی
زه مرَیَی دَ هغه کس یم — چه صورت وِی هم سیرت وی
که صورت سیرت دِ جوړ شول — سر تر پایه عنایت وی

دَ خوشحال په وینا غوږ کړه
په ویَل کي ئې لذت وی

ساقی تل به دِ دا ست وی که به نه وی — له جهانه به مهلت وِی که به نه وِی
راشه ډک دَ میو جام په می ناب کړه — تل به هسی فراغت وِی که به نه وِی
هر هوس چه د صورت کړې نن ساعت دی — گوره کانده به صورت وِی که به نه وِی
په رشتیا وَ ما ته وَوایه طبیبه! — چه دَ رنځ مي به صحت وِی که به نه وِی
دَ وصال وعده د وکړه ستا سوگند دی — پدا کار کي به غفلت وِی که به نه وِی
که په تا پسی ملنَگ دَ مسلی شم — شاه په تا می به قیمت وِی که به نه وِی

سپینه خوله که بې ریباره ور پیښکی کړم
په خوشحال به می منت وِی که به نه وِی

ستا په تور می مال تالا مانیِ نړیږی — راشه گوره که پدا دی زړه سړیږِی
ستا غمونو لَره هر کله ژوندون وی — پدا لږ عمر می زړه کله مړیږِی

---

۱. ووینم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایې ما ویشتلی څه کا حال ئې څه دی
په کوڅه کښ دِ لا دم وَهِی غږیږی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ
وائی مالګی می په سترګو کښ دوړیږی
لا به ګوره څه شان شان غوټِی وا کا
دَ ښایست بهار ئې اوس نوَی غوړیږی
ما به هیڅ په ورټ ورټ نه ژړل عالمه
ولی څه کړم چه می ننه زړه ژړیږِی
دَ رشتیا خبری خیر و برکت دی
په قاضی دَ دروغجن ژبه اړیږی
دَ خوشحال خټک په کار پوری حیران یَم
مینه لا وربادی زور شوه څو زړیږِی

سخ د آئنې دی چه دی مخ وته تل ګوری
سخ دَ لونګین دَی چه دی پاس په ټټر ښوری
نه دِی ستا دَ غوږو غټی غټی مرغلری
وصل دِی په میاشت پوری یو سر بل سَره ستوری
روغ می کړې له رنځه چه د خولې ښیرې دِ اورم
شهد و شکر را ګړې چه می ستا شونډې وزوری
ظلم دِ دَ سترګو پما خوار هر ګوره ډیر شو
څه کړم توان مجال دَ زور وَر لَری کمزوری
زه که ډوب په غم یم تل دی ډوب وم چه عاشق یم
تا دی خدای معشوقه تل هَری بلا ژغوری
ما وته ارزان دِی ډیر په مښکو په عنبرو
څوک به توری خاوری ستا د پله په بها پلوری
تل ځی ستا وَ لور ته په ارمان کاته کا
سپین ئې په کاته شی دَ خوشحال دَ سترګو توری

ساقی راکړه وَ ما می
یَو څو جامه پیاپَی
دا هم ظلم دَی که ګورې
چه بې میُو ځی پسرلَی
هغه ځای چه ګل و مل وی
ورځ څو کاندی سړَی
ګوره څه وایی پرې غوږ کړه
چه آواز کا چنګ و نَی
بیا به تیر ساعت را نشی
آه ارمان ارمان هَی هَی
د دنیا ژوندون هم ښه دی
که تر تلو همیش وَی
چه تر تلو همیش ندی
نور ئې وګڼه لا شَی
ډیر مَین ئې و بله تیر کړل
فلک نه لَری زړه سوَی

ستا په زړه د دنیا ځلِی[1]
دَ دورږِخ لمبی دِی بلِی
چه دَ ګور لَرم ماران دِی
هم دا ځلی دی پییلی
که دِ یَو ځله ځان خلاص کړ
غم دِ نشته هوری ولی
دا لَرم شلوه له دِله
که دی نه وِی لیچی شلی
چه به وه تسپی په لاس کښ
مخ ئې تور ږیری ئې کلی
ته اصیل ځان دی مریَی کړ
هی توبه خوشحاله ولی؟

ساقی چه مهربان شې په پیاله کښ مَی زیاتیږی
چه مَی ورځنی اخلِی دَ رقیب ښینه ماتیږی
قربان ئې شم تر سترګو په طالع کښ زورور دی
چه هر کله ئې سترګی په زیبا جمال لواتیږی
بوسه دَ سپینې خولې راکړه بد مه وړه مستحق یم
دَ حسن له نصابه دِ څو توکه زکاتیږی
آفت دَ هلکوالی وُ جمال دَ هغې تُرکی
چه کال باندِی تیریږی آفت لا څه تازه[2] کیږی

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کې نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.
۲. آفتږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندون دَ عاشقانو دَ معشوقی په وصال دی　　چه بیل شی له معشوقه ژوندی ندی وفاتیږی
چه اوسپنی تر خیژی هغه کانې رنگاررنگ دی　　ترخې خوږې ترې خیژی څوک فولاد ترې مرآتیږی
دَ چا خونی چه وَمرِی پسله مرګه شی میراتی
دَ چا خونی خوشحاله په ژوندُونی میراتیږِی

سرګی دِ دِی که ورځی که ئې زلفی که اوربل دی　　څو توری بلا دی چه می زړه پکښی قبل دی
چرته به خلاصیږِی دا بلا تر زړه چاپیری　　مخ ته ئې که ګورې لا په سرو لمبو اوربل دی
خیال ئې دَ زلفینو عقل و صبر و دین و زړه وړی　　نه پریږدی په کور کښ ښه کالی دَ خونی غل دی
نور عالم لا پریږده چه عاشق وته څه وایی　　پلار که نصیحت کا و عاشق وته خجل دی
قیس وُ که وامق وُ بیا فرهاد ورپسی نور وه　　ما را وړی ندَی دا دَ مینی دود اول دی
مینه الستی شته لباسی شته نفسانی شته　　مښک شته دی هم هوږه نفسانی لکه بصل دی
هر چرته یو مخ دَی که په سترګو احوال نه یی　　یو چه ورته دوه شی خود پوهیږی چه احوال دی
جام بینا ته ورکړه چه ئې ډک یوسی تر ځایه　　جام ورکړه ړانده ته هسی ووایه چه تل دی
عشق دی نور څه ندی چه غواص په دریاب ډوب کا　　ځان سوځی په اور کښ ښځه عشق ور سَرَه مَل دی
ځای په ځای چه ګورم زه خوشحال ورته حیران یم[1]
بله غوغا نشته همګی دَ عشق کل کل دَی

ستم دی دَ عینینو یاره عین عنایت دی[2]　　بند دی دَ زلفینو دَ خلاصیِ کنایت دَی
په شپه ځما وَیل کله آمیز وُله هستیِ　　په ورځی ځنی دور یم هغه حرف چه شکایت دی
خبری دَ مجنون او دَ لیلا ولاړې زړې شوې　　ځما و ستا خبره تازه نوی حکایت دی
دَ ما او ستا خبری دِی پټ راز څه هسی ندی　　چه چا ته ئې پیدا یا بدایت یا نهایت دَی
په مخ چه ښایسته شوې که په پسول پسللی نه وې　　ساده دَ ورځیو خال دی د درست حسن کفایت دَی
هیڅ کله له مرګه دَ خوشحال اندیښنه مکړه
چه وې وژنې دلبری خون ئې روغ په روایت دی

سر په بیدی بید یا ونیووی ژړلی　　په صحرا دَ ونون پانې پټ خوړلی
که اشنا که نا اشنا واړه لیدل شی　　دَ همه واړو په ږیره ورخړلی
چه دَ قام دَ خیلخانی په حال خبر شوم　　څه روزګار به پکښی شی په غم لړلی
په ناحق می آزادیِ ته تلاښ کړ　　په زندان دَ اورنګ زیب ښه وم ترلی
خپل پردی چه دَ دنیا شکر خواره دی　　لکه مچ هسی له ځانه و شړلَی
دَ مال حال به و هغه وته معلوم وُ　　که دا هونبره ډیر آهونه چا نغړلی
که خوشحال پنجهزاری کا مه ئې وینه
دَ مغل له نوکریِ دی اغیږلی[3]

شین مرزی چه ګیډی داړی　　باند نخیژی خسی زاړی
څه عظمت[4] څه مهموتی دی　　چه په مرګ به ئې څوک ویاړی
دَ ښادی سترګی دِ ووزِی　　پریږده دَی ور پسی ژاړی

---

۱. شم.
۲. دا بدله له یوې قلمی نسخی را نقل شوه، په نورو کښ نسته.
۳. یعنی قی وهل، بد هضم کیدل.
٤. عظمت خان او مهموتی او ښادی خان د خان معاصرین وه، چه په دې بدله کښ یاد سوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یَوَه غوټه یَو نیسی
باز نه دوه تارو ونغاړی
عابد خان ځما شنقار دی
په غوټه وهی دوه څاړی
هم شنقار می هم شاهین شته
هم ښه باز لَرم لک غاړی
وخت د ښکار دَی سهیل وخوت
خپل خپل ښکار به پسی غواړی
زه په ښکار یم دَ سر خابو
وړاندِی زاغ رائی مرداری
خرقه څیری دَ زاهد شوه
رنگ ئې نه وینم دَ نماړی
ژر به ورک شی مدعی می
یو څو مچ دی دَ غوبړی
ازمیښت گوره دَ دهر
راته لیندی شول اوس شاړی
تیغ پرې سور مکړه خوشاله
چه لایق دِی دَ څوبړی

شفاعت دَ محمد (ص) ثابت په نص دَی
دا په دا چه دَی دَ درست جهان اخص دی
دَ موسی دَ عیسی کله دا صفت وُ
دَ لولاک نعت پده باندِی مختص دَی
اولیاء ئې دَ امت واړه ممتاز دی
هر ولی ئې په ارشاد کښ مرخص دی
سر حلقه دَ اولیا وُ هغه شماره
چه شیطان ئې بندی کړی په قفس دی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری هیڅ شوې
ذوالفقار چه ئې یاد شوی په قصص دی
دوستاران دَ اهل بیت له اوره خلاص دی
بی دوستیه ئې عالم کله مخلص دی
په وِلا که دَ علی رافضی کیږِی
سکه خوشحال ئې په وِلا کښ مشخص دَی

ښځه بونه هوسناکه، خنده رویه، مهرجنه
پاکیزه په زیست روزگار کښ په ښه بوی باندی مینه
دَ صحبت په زموز پوهه، زړه ئې خلاص له مکره دروهه
کم خوراکه خوش پوشاکه، همیشه ناسته دننه
په وصال دَ یار خوشحاله، یار ئې خوښ له قیل و قاله
چه له یاره نه جدا شِی، هم غمجنه هم خیرنه
له نیکانو همنشینه له بدانو په زړه خوږینه
له موروالی ئې توبه کا که ئې مور وِی دروغجنه
دَ میلمه پکار حاضره، په پخوالی بهادره
حق دَ چاری په ځای راوړی، په رنځور باندِی پوښتنه
پاکیزه ئې د کور صحن، نه په غولی کښ نور لحن
پرستاری تړې خوشنودی، ښه دَ هر چا په ساتنه[1]
که دا هسی څوک پیدا شِی دَ خوشحال په لاسو راشِی
هیڅ تقصیر به ئې ونکا دَ یارِ په پالَنه

ښې ښې شپې ځنی پیښی
غیږ په غیږ شی شفت ځبیښی
خښی خښی خښی ښیښې تشیږِی
نن به شی بخښی ښې ښې
چین چین څونې ځِی په شین
بتی زشتی فتنې پیښی
شی په چین تشی پوښتنی
چین چین څونې پښتنې شی
هسی ځِی په شین شین
نخښی نخښی ختی پښې ښې

ښه سر راست ټوپک دی چه نظر ځنی لر بر شی
گوره چه گزار دَ کم خطا په چرته شر شی
ولی هسی نه وی چه ویښته چوی په عقل
بیا چه درې څلور مصلحت وکاندی ښه چر شی
څوک چه مخه ولی لیندی ډیر و بله کښینی
کله په سپینکی دَ هلک غشی برابر شی

---

۱. سَتَنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوری لولیِ هیڅ دی دَ نسب که دَ نور څه دی ښه لوئی هغه دَه چه لوئی ئې په هنر شی
ډیر دَ سروریِ دعوا کاندی په جهان کښی یو سړی په زړو کښی په بخت سَرَه سرور شی
آس ترکته لاندِی شا په څو ځایه زخمی وی ځای دَی دَ حیرت په رابتونو ساته خر شی
یو توریتی نشته چه خپل حال ورته معلوم کړم کله به د ما دَ بخت دَ ستوری لا اثر شی
زور لرې که عقل پدا دواړه مه نازیږه
بخت راوړه خوشحاله چه دِ کار لکه سره زر شِی

ښه هغه چه ولاړ بې خوده په خیال ستا دی که اشغال دی په جهان کښی اشغال ستا دی
ښه می ولیده په سترګو واړه کښلی چه تر واړه لا تیرَی کا جمال ستا دی
دَ دنیا په مخ به ډیر وِی ښه مخونه چه تر هر څه ډیر لذت کا وصال ستا دی
دواړه زلفی دی حلقه کړی لکه لومی چه دانه دی پدا لومه کي خال ستا دی
دواړه زلفی د حلقه کړې لکه لومی چه دا نه دی پدا لومه کښی خال ستا دی
دواړه پښې ګلګونی سرې پدماغ درومې ګوره بیا څونبره وګړی پایمال ستا دی
ته کشتن دَ غمزې کړه مه وَدریږه مقتولانو قبول کړی وبال ستا دی
تا خو نوم دَ جنجالی را باندِی کښیښی که په زړه کي می جنجال دَی جنجال ستا دی
که همه دَ خلقو کښلی سَرَه ټول شِی خسته زړه می په ټولیِ کي لیوال ستا دی
چه د څوک په کوڅه تیر شی نور مَیَن شی چه تمام له عشقه روغ دَی دیوال ستا دی
که مثال دَ صورت غواړې ګوره میاشته چه پوره دَ دوو هفتو شی مثال ستا دی
چه سبا بیګا ئې لوند لَرم په اُوښیو یادګاری را څخه پاتو رومال ستا دی
څو ریبار در سَرَه نه بیایې دَ وړاندِی چه په چم به ئې تیریږې مجال ستا دی
که په قهر ئې شړې په لطف ئې برلې
چه ئې نه پریږدې په هیڅ کښی خوشحال ستا دَی

ښاپیرک که په هوا ځِی په تور تم کښی[1] په راتله دَ رڼا ورځِی دَی په غم کښی
له چتی درسته ورځ درومی په پورته هغه هونبره باز شاهین درومی په دم کښی
د چندنِ اوښوانه[2] فرق سَرَه هیڅ نه وُ که چندنِ تر ښوانه ښه نه وِی په شم کښی
چا له ډنډه دُر ګوهر نه دی وکښلی قیمتی لولو لالا غواړه په یم کښی
که ګیدړ په خم کښی رنګ شو پدا څه شی خو بیا هم هغه ګیدړ دی په شیم کښی
زاهدان شیخان می ولیدل نامرد دی مر عالم ربانی دَی په عالم کښی
څرخ می ځکه په سر لونی ګلونه چه ئې خاوری غُندی پروت یم په حرم کښی
که هاتی دَ بادشاه ومری غم ئې نشته چوهړی دَ سپی په مرګ دی په الم کښی
عشقه واړه ستا د غمونه خرخښې دی چه په سوات را سَرَه ګرزی هم په سم کښی
ګوتی وَمنډه په غوږو ترې تیریږه ذاکر زر ذکرونه کا زړه په درم کښی
که خوښیِ د وصال ورسَرَه نه وی عاشقان کله خوښیږی په ارم کښی
هغه چر دِواړه ګوتو ته نظر کا چه ئې وِی سترګی نیولی په صنم کښی
آفرین دِ په وَیَلُو شه خوشحاله
چه دَ تورو رژول کړې په قلم کښی

---

۱. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه، په نورو کښی نسته.
۲. راحت زاخیلی ښوون په معنی د زیتون دَ وَنی راوړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه هغه چه ښه ئې رنګ ښه ئې جمال دَی ښه هغه چه په قوت دَ هر چا سیال دی
ښه هغه چه په میات خانی میری کا فراغت بې غمه ناست صاحب اقبال دی
ښه هغه چه که احمق وی که جاهل وی په طالع په تخت صاحب دَ ملک و مال دی
ښه هغه چه په رشوه قاضی ګری کا په مسند دَ قضا ناست په قیل و قال دی
ښه هغه چه په ډیر لښګر ورپسی درومی ډیر ئې کبر ډیر ئې جاه ډیر ئې جلال دی
ښه هغه چه په مجلس دَ ملوک ناست وی تمامی عمر ئې زیست روزګار ټیټال دی
په عالم کښ بدی نشته واړه ښه دی
چه وَ بدُو وته روغ دی یو خوشحال دَی

ښارونې د غوا شینې پسی غواړی باز دَ غره ښایسته زرکی سَرَه نغاړی
که په رنګ کښ لکه غلوښه[1] هسی روغ دی دَ خوږو هیله وَ مکړه له غوبا‌ړی[2]
یو آواز دَ ښو آسونو دَ ششنا دی بل آواز د ګنده خورنو دی چه ناړی
څوک ژړا دَ آخرت دَپاره کاندې څوک د دې جهان دَ سود دَپاره ژاړی
دَ ګزار دَپاره لیندی په څو ناست دی دَ قطرې په حرص ګرزی پسی شاړی
مرتبې دَ دواړو ندی سَرَه سِمی څوک دَ ځایه باز شهند څوک څوړی څاړی
که دَ څنګ پرونه ئې هر څو کښلی روغ دی
دَ بازونو پرواز مه غواړه له څاړی

ښه سړی ګڼه هغه چه په زړه صاف وی همیشه ور څخه شرم هم انصاف وی
چه دا څو توکه ئې نه وی سړی نشه هر چه کاندی نور دی کا هغه معاف وی
په دنیا چه دا عالم سَرَه خلاف کا لکه سپی چه په مرداره ئې خلاف وی
نوشیروان چه مخ په عدل په انصاف وُ که ئې ګورې ترقیامته ئې اوصاف وی
که دانا سړی بدرنګ وِی پدا څه شی که د ښه توری ساز شوی بد غلاف وی
دَ هیچا غرض پدا خبرُو نشته قلپ سره چه سره پیژنی صراف وی
جوهری به ئې خود کار سَرَه ښکاره کا تر یاقوتو که شبه په رنګ شفاف وی
دَ یارې دپاره ګرزم نه ئې مومم چه وفا لری هغه په کوم اطراف وی
دَ بخملو په اودل به خبر نشی په شماره که د اودنیو بوریا باف وی
عشق په حق په باطل هیڅ ندی راغلی تر کعبه ئې ډیر وَ بت وته طواف وی
ښایسته هر ګوره ډیر شول پرې ویریږم
ما خوشحال چه دَ تقوا وهلی لاف وی

عاشقان که ستا دَ لاسه په جفا مری باری شکر چه په عهد په وفا مری
بیدلان می دَ هجران په تیغ قتیل وی دا یَو حرف دَی چه په توره دَ قضا مری
زه مرده وم ستا دَ جام په ګوټ ژوندی شوم چه ئې دا جرعه نوشلې غه په چا مری
زړه می ستا طرې طراری ته هوس کا ځان می ستا غمزې بیماری ته رشتیا مری
اې تازه ګله بلبلی ته نظر کړه په نوا کښ ستا له شوقه بینوا مری

---

۱. یعنی د شاتو مچی.
۲. د خره مچ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوار خوشحال په مرگی حال دَی ځکندن کا
راشه گوره په ارمان دَ لیدو ستا مری

عاشقان له بیش و کمه آسوده دِی — له وجوده له عدمه آسوده دی
دَ ساقی له لاسه ډکی پیالې اخلی — په مستی کښ دم تر دمه آسوده دی
بت پرست دی دَ مغان په خرابات کښ — خوش خرم خوشحال له غمه آسوده دی
ورځ و شپه باندِی تیریږی په ښادی کښ — هر زمان می له صنمه آسوده دی
تل ساقی دَ میو دادکا بې منته — کریمان می له کرمه آسوده دی
همیشه شونډی دَ جام په مورگه[1] ږښی — په خاطر له جام جمه آسوده دی
پادشاهان که خزانې و بله آسپی — دا گدای می له درمه آسوده دی
په دریاب کښ ئې دَ عشق دَی غسل کړی — له حدوثه له قدمه آسوده دی
ای خوشحاله که نظر دربانده وکا
ډیر ئې تا عُنده له دمه آسوده دی

عاشقان چه دَ معشوقی دلداده دی — له همه واړه غمونو آزاده دی
په یَوه لحظه کښ هست په بله نیست شی — که ئې گورې عاشقان په زړه ساده دی
مگر زه له ځایه غم لَره پیدا یم — په هر دم راته غمونه آماده دی
نه یو زه دَ نظام پور په کوټ گښی پروت یم — سوختگان ئې په هر لوری افتاده دی
په درون دَ عاشقانو نظر وکړه — دَ لاله غُندِی دَ داغ سَرَه زاده دی
ترک تاجیک عرب عجم عاشقان واړه — مست بې خود دَ دیو خمرو په باده دی
دَ هوا خدایان دِ لیری کا له دله — یَوه خدای وته چه ناست په سجاده دی
چه تر خپلی رضا تیر شی اولیاء شی — اولیاء له هَرَه غمه آزاده دی
غوبانه شپانه ظاهر سړی لیدل شی — په معنی کښ دَ پاده سَرَه پاده[2] دی
شیخه ته چه ډیر طاعت کړیې جنت غواړې — و جنت وته ورتله په اراده دی
عاشقان که معشوقه په تیغ ورژنی — ورمیږونه ئې و تیغ ته نهاده دی
چه دَ ننگ په چارُو نر نه دی خوشحاله
که ئې نر وینې په سترگو هم ماده دی

عمر هر زمان گدازکا لکه واوری — یا به ستا له مرگه واورم یا به واوری
هغه تیر یاران به بیا بیارته[3] را نشِی — که په سر باندِی را لونم توری خاوری
زور دَ چچ د وړلو نه لَرې نادانه — نه پوهیږم چه دا دروند وری په چاروی
په سمن دَ شهلا نقش دَ سیور زیب کا — په شیوه چه سترگی کوزی له حیا وری
دواړه سترگی مِی چه ستا په مخ دوخته شوې — عجب ښه له ځانه دوه قبله نما وری
دَ خوشحال غُندِی به ډیر دا هسی نور وی
ته چه هسی رنگه زړُونه رو نما وری

---

۱. یعنی کناره.
۲. دی کلمی ته محشی بیکلی دی: یعنی جارپای.
۳. بیرته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

غم آخر شو دَ ښادیِ روزگار راغَی
چه موسم سو دَ ګلونو ګلزار راغی
په تلوار ئې تیاری دَ سیل کاندی
و بلبلو وَته وایه بهار راغی
پدا هسی خاصه وخت دَ ښو ګلوُنو
دَ مطرب دَ ساز آواز می په کار راغی
دا ئې واړه له خزانه نه فریاد شی
چه ګلونو ته طوطی په چیغار راغی
دَ هجران مشقت ډیر وُ خدای آسان کړ
بیا می سخ دَی چه عشرت د دیدار راغی
که په نوُرو باندی هر کله اختر دَی
په ما دا زمان اختر دی چه یار راغی
لون لون کالی بیا پیری خواجه شو
چه خوشحال دَ یار دَ مخ په بازار راغی

غم ښادی چه په جا ویر شی[1]
لکه ویر شی هسی تیر شی
سر رشته ئی مونده نشی
ګوناګون دَ دور پیر شی
چه په خوا په خاطر نه وِی
هسی چاری په تا دیر شی[2]
په هجران کښ غم دَ یار دی
چه همیش تر زړه چاپیر شی
هر چه وَواته له سترګو
عاقبت له دِله هیر شی
چه به سخه په خوشحال کا
ګُندِی ژر دَ ده په څیر شی

غنیمت ګڼه ګلُونه میخوری کړه په چمن کښی
چه به پس له هفتې نه وِی دا ګلونه په ګلشن کښی
په غنچه چه تطاول کا صبا دا کله باطل کا
دَ بلبلو کام حاصل شی[3] دَ ګلزار په شګفتن کښی
وطن ښه دَی که غمخور وِی ښه یاران دی لور په لور وی
څو چه شته که هونبره نور وی لا غریب یم په وطن کښی
هم مانې شته هم عتاب شته هم ترخه تروه خواب شته
نه ئې شمار نه ئې حساب شته څه خوښی ده په دیدن کښی
اور اوبه نده نور څه ده چه په تله یا په راتله ده
په راتله په اور اوبه ده اور را بل کا په رفتن کښی
که ئې تل په ظلم زړه وی که می زړه له غمه چوِی
خدای دِ نکا دا به نه وِی چه ئې خوږ کړم په ګفتن کښی
چه بلبلی وته ګوری له آوازه ژبه ژغوری
د بلبل په آواز ښوری هونبره ژبه په سوسن کښی
چه جدا شی وَ دی مرینه له غمونو چه خلاص شینه
څوک چه بې یاره پاینه سود ئې کوم دَی په زیستن کښی
که دَ سپی غُندِی ئې ولی په رووبه پسی زغلی
خوار خوشحال به ئې آخلی څو چه ځان لَری په تن کښی

فلک کا دا هسی چاری
دَ ده چاری دِی مرداری
دوه یاران سَرَه جدا کا
بیا ئې بند کا سره لاری
گاه دِ زړه وِی په ښادی کښ
گاه دَ غم ژړا چیفاری
گاه دشواری کا آسانی
گاه آسانی کا دشواری
دواړه توګی ګذران شِی
بده دا هم نه ده باری

که تن[4] سو که په تن اغوندې حلوا خوری
خو آخر دَ مرګ سړَی یې و به مری
دا مستی به دِ تَل نه وِی څو به ګرزې
په خمار سره اَوُښتی سترګی سری

---

۱. ویر شی د قندهار په محاوره (ورشی) مګر دا کلمه په یوه نسخه کښ ډیر شی لیګلې ده.
۲. دیر شی یعنی درشی.
۳. حاصل کا.
٤. محشی ورته کښلی دی، چه یو ډول جامه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که بې شماره خزانې کړې سَرَه ټولی
دَ دنیا ارمان به بیا وَ گور ته وری
ستا پخوا دَ طبیلو څښتن وگوره
چه په کور باندِی ئې گرزی غوا وخری
همیشه وایې فانی دنیا گنده دَه
که گنده دَه ولی نه تیریږې تری
په دنیا څو ډیر مین هونبره غمجن شِی
جگی جگی راشه مکړه مینه پری
یَو غفلت بهل جهالت دریم شهرت دَی
دَ خوشحال دَ خان بلا دِی هم دا ذری

که په هند کښ نشته سپینه
هوسیِ سترگه مه جبینه
خدایه ته وَ ماته راکړې
یَوَه سبزه نمکینه
به دوو زلفو عنبر پاشه
په دوو شونډو شکرینه
چه هر ځای وَته ئې گورم
ښایسته کښلې مهینه
هوسنا که ښیوه گره
شوخه شنگه زړه سنگینه[1]
دَ یاریِ په علم پوهه
سخندانه نکته چینه
ورځ و شپه کا ځنی چاری
په خوشحال دَ کُښلی مینه

که په زړه کړې دَ خوشحال خبری زبری
دَ دانش له کاره نه دِی لری بری
خلایق په تفاوت سَرَه پیدا دِی
پوهیِ نه دِی سَرَه واړه برابری
په زرگونوُ کښ یَو دوه سړِی خبر دَی
نوری واړه خلقې دِی ناخبری
لکه کار دَ خوی خصلت په تفاوت دی
هسی زیږِی په ښایست سَرَه دلبری
دَ سیرت زیبایی ښه دَه تر صورت
چارِی واړه دَ باطن دِی معتبری

که مِی نوم په ژبه نه اَخلې هیچری
په تش نوم به دِ هم سود کوم دلبری
دَ زاهد دَ سترگوُ آب هونبره په ځای دَی
چه ئې سترگِی باندِی[2] نه دِی برابری
دَ ښادیِ نوم پرې زور[3] دَی تَل تر تله
چه په زړه ئې ستا دَ غم شیتی[4] شی سری
زه به څه ځنی مانې کړم یَو زه نه یم
په غمزه ئې خلقی کړلې ډبری
دَ ښو سیوره ئې خار[5] په پښو څرخیږی
له حیا چه کوز کوز گوری ناز پروری
شونډی ستا لکه نبات هسی خوږې دِی
تر یخ ویل ځنِی نه ښایی لب شکری
وایی شته په چین ما چین کښ کښلی ډیری
خدای دِ نه کا چه تر تا به وِی بهتری
بې خبر له ځانه ډیر ورته[6] پراته دِی
ته یې هم په حال خبر شه بې خبری
دَ ختا دَ ملک نافې واړه خجل شِی
چه د تا زلفی ښکاره شِی معنبری
که دِ چیری دَ آشنا په لور گذر شِی
دَ صبا باده! ځما سلام پر وری

---

۱. دلنشینه.
۲. پر تا باندی.
۳. په قلمی نسخو کښ زوږ لیکلی دی داسی: نوم پرِ زوږ دَی تل تر تله.
٤. شتی.
٥. د خار.
٦. وَرته یعنی دروازی ته، یا در ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که می یاد که می نایاد کاندیِ مخدوم دی
دَ چا کر می له څښتنه حجت کوم دی
دا گدا ئې وَ وصال ته څه هوس کا
چه پادشاه ئې له لیدنه نه محروم دی
په عاشق چه ستا له لوریه ظلم وشو
اوس په هر لوری چه دَی درومی مظلم دی
همیشه ئې سوړ سوړ آه وِی گونه زیړه
دَ ویشتلو حال که نه وایې معلوم دی
په جهان کښ چه څه رنځ وُ څه محنت وُ
هغه واړه سَرَه ټول شول عشق ئې نوم دی
هغه یار چه وفا دار دَی مونده نشی
په جهان کي دَ وفا هنر معدوم دی
دَ خاطر وینی می خوری په ننکی ننکی
له گناهه ویره نکاندی معصوم دی
که یار سر غواړِی له ده نه نه به نکا
هر چه پوه دَ عاشقیِ په رسوم دی
چه په عشق کښ موافق نه وِی اې دِله
دَ هغه لیدَل په څه گورې چه شوم دی
دَ دورِخ لمبې به نه رسی عاشق ته
چه دَ عشق په توره مړ شو غه مرحوم دی

ما خوشحال ته ستا دَ خولې اسرار مکشوف شو
که دا راز دَ چا له سترگو نه مکتوم دی

که یَو دم دَ یار په غم فراغت کښینی
پدا دم به له عالم فراغت کښینی
که د کار دَ محبت وینو په لاس کښ
پدا کار به خوښ خرم فراغت کښینی
که گدای شی دَ مغان په خرابات کښ
همیشه به لکه جم فراغت کښینی
ډیر و لږ دَ زړه زحمت دَی که عاشق شی
ته به تل له بیش و کم فراغت کښینی
که اختر دَی که نوروز دَی خو هم دا دی
مخ په مخ چه له صنم فراغت کښینی
که په کوی کښ ئې مقام وکړې زاهده
په خاطر له ارم فراغت کښینی

لاس په لاس بهشت دا دَی اې خوشحاله
چه خپل یار سَرَه یَو دم فراغت کښینی

که دا عقل دَ همه خلقو یکسان وَی
سکه بایده وَ چه همه سړی لقمان وَی
د دې لال قدر به نه وُ په عالم کي
که دا کانې واړه لال دَ بدخشان وی
په پخسر[1] به دَ هر چا کرَه پراته وُ
که دا دُر می دَ ژلې غُندی ارزان وی
هیڅ حساب به ئې په هیڅ جنگل کښ نه وُ
که درمی[2] واړه گنی دَ هندوستان وی
په خوراک به خرو غویو نه قبلولی
که ډبړه دَ ونی پانې واړه پان وی
دا ټپوس به هم په لاس دَ بادشاه ناست وُ
که دَ باز او دَ شهند غُندی ئې شان وی
دَ لیلی او دَ مجنون مینه به هیڅ وه
که همه خلق لیلی او مجنونان وی

ما خوشحال دَ حقیقت په ژبه ووې
دریغه دریغه که څوک پوه پدا زبان وَی

که صورت وته دی گورم په صورت کښ یوحیوان یې
که معنو وَته دِ گورم شاهزاده دَ کل جهان یې
چه ظلوم جهول یادیږې کنت کنزًا هم پوهیږې
ته و دا ته نظر مکړه چه دا غوښی استخوان یې
چه مسجود وُ دَ ملکو ځای ئې پاس وُ په فلکو
ته خلف دَ هغه هسی خلیفه پدر نښان یې
غوښی هډ څه په کار ندی دا د گاو دَ خره هم وی
دَ گدای په گند کښ پټه ته یو څرنگه سلطان یې
چه ئې ستا په حال پیغور شو تر ابده ئې مخ تور شو
دَ چا نوش یې دَ چا نیښ ئې د چا درد دَ چا درمان ئې
د دنیا عقبیٰ باغونه پکښ واړه نعمتونه
واړه ستا دَپاره جوړ دِی ته مقصود دَ کن فکان یې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه شوه په څنو نسخو کښ پیخر راغلی دی تحقیق غواړی.
۲. یعنی نل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هر څو گلونه ډیر دِی تر حساب تر شماره تیر دی دَ فطرت په حدیقه کښ نو باده دَ گلاستان یې
نور به څه وایې خوشحاله له دې حاله له احواله!
هم دا هونبره وَیل بس دی که پوهیږې نکته دان یې

که په باغ کي رنگارنگ گلونه ډیر وِی هسی نه چه دَ گلاب دَ گل په څیر وِی
آشنایی دَ گبینه دَه که شکری چه خوابِره ئې په څو رنگه را برسیر وِی
ستا دَور دَ سپیو څو ثنا صفت کړم چه تر پیره میره زړه وته را تیر وی
آرزو به دَ حیوان دَ اوُبو نکا عاشقان د چه دَ خولې په میو سیر وی
چه په عشق سَرَه ژوندی دی مرگ ئې نشته که په گور کښ تر دا تورو خاورو زیر وی
دَ غمزی توره ئې هر چرته وژل کا لور په لور ئې شهیدان په دا شمشیر وی
تل ئې لوبی دی د ما د زړه په وینو ستا دَ سترگو آهو ما ته لکه شیر وی
ستا دَ زلفو هر هر پیچ وته چه وگورم همگی په رنگ و بوی لکه کستیر[1] وی
په خوشحال د یو زمان لیده وَ نکا یو زمان ورته ترکاله هم لا ډیر وی
مگر هیڅ ئې دَ زړه حال ور ښکاره ندی
چه لیده ئې دَ خوشحال سَرَه ډیر ډیر وی

که راضی می په جفا او په وفا ئې نور را درومه چه زه ستا یم ته ځما یې
بی له ما که جهان ستا شی په اوربشه چه زه ستا شم که اوربشی خوړې دارا یې
که د طمعه دَ مخلوق له وره پریکړه بادشاهی دی مبارک شه که گدا یې
غاړی غرونه خبردار دی چه مجنون یم که جهان پدا خبر دَی چه لیلا یې
ستا دَ غم په توره مړ په وردِ پروت یم کله کله راته گوره مسیحا یې
جگی جگی په لیمه می قدم کښیږده چه ړندې سترگی می روغی شی طوطیا یې
کله ما و تا روزگار په یه ځای کړ بړ بړ راشه دَ یار سپیه چه اشنا یې
چه یاری له یاره کړې دَ سود له مخه په خاوند می د سوگند وِی بې وفا یې
چه دَ یار سَرَه پخپل غرض یاری کړې دَ یاری بلا په تا شه یار دَ چا یې
چه د بولم معطل مکړه را درومه که دَ باز غُندِی حاضر په بڼ دَ بیا یې
په دربار می چوتری دی دَ سرونو راشه واروه چه پخپل وَژل شیدا یې
چه د خوی خصلت دَ رنگ سَرَه جوړ ندی رنگ د ورک شه که هر څو په رنگ زیبا یې
پدا هسی ښایسته جمال چه ستا دَی غم شدت فتنو آفت لره پیدا یې
په امید دی دَ لیدو په ورکښ پروت یم
که ته هر څو له خوشحاله بې پروا یې

کله خپل بشر دَ گل غُندِی نما یې کله کله دَ بلبل په ژبه وایې
چه هر هر زمان په هر شگل جلوه کړې عجائبه دلربایه خود نما یې
په یوه ویښته د نه ارزِی دوه کَونه په غایت لکه گوهر قیمت بها یې
دَ خپل درد دوا به زه له چا نه غواړم چه هم ته محبوبه درد یې هم دوا یې
کله ناز کله ښکنځل کړې کله مهر
له خوشحاله مَروره که پخولا یې

---

۱. دا کلمه عیناً ولیکه سوه، معنی د مشکو به وی یا یو قسم خوشبو دار گل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که ئې لری له جماله نه جلباب شِی
حبطه به ېی تر مخ پوری آفتاب شی

که ئې بوی دَ پیچا پیچو زلفو ورشی
په خطا کښ به بې قدره مشکناب شی

څو بوسې که له دشنام سَرَه آمیز کا
شماتت به ئې په قند و په گلاب شی

که هر څو له زیبا مخه خاطر نیسم
زړه می بیا په اضطراب لکه سیماب شی

یکباره ئې قرارَی له ما نه واخیست
سرسته شپه په ما حرام شه که می خواب شی

دَ هغو طاعت قبول ندی نور څه دی
چه سجده ئې تل دَ ورځیو په محراب شی

دا پیاله چه ځما نوش دَه زه پرې مست وم
دا مستی می نه په بزم دَ شراب شی

دَ رندانو دَ شرابو هسی کار دی
چه زاهد ئې هم په بوی سره خراب شی

نا محرم می و صحبت ته څه هوس کا
چه ځما له محرمانو هم حجاب شی

که یو ټول دَ ښایسته وَو سَره کښینی
خو هم بویه دَ همه وُو انتخاب شی

غه روپی چه دَ ټنګ سال له لاسه نه وی
و صراف وته ظاهره په هر باب شی

دروغجن غشی که هر څو ثابت روغ کړې
خو به بیا دَ هلوکانُو تیر پرتاب شی

دَ خرما وَنه خو سازه کړی له مومو
دَ خرما غُنديِ به کله ترې دوښاب شی

ما خوشحال چه په پښتو شعر بیان کړ
دَ پښتو ژبه به اوس په آب و تاب شی

که په عشق کې زړه دَ نورُو په لیده ځِی
ځما زړه په اروېده تر لیده ښه ځی

نوری مینی ئې ځما له دلِه یو وړې
یکباره می په لیدو پسی لیمه ځی

هسی یاد بویه چه یَو ځله یار یاد کړې
نور دِ وینی لکه باز تر هر ویښته ځی

پکښې خیال دَ سبر قدو دَی پالم ئې
چه می هر کله تر دوو سترګو اُوبه ځی

که په زړه شوی زه په اوس دَ یار سَرَه وم
چا وې دا چه پښې هورې دورمی چه زړه ځی

نه په زړه ده نه په پښو دَ خدای په کړه دَه
دا غریب سړَی همه دَ خدای په کړه ځی

که دَ مال وه که دَ ملک وه که د زر وه
وار په وار می دَ زړه مینه له هر څه ځی

دَ دنیا مینه په زړه باندی لوی بار ده
آزاده به بار په زړه و گور ته نه ځی

روغ به خوب دَ بی غمیِ کا خوشحاله
چه څه خوږ دَ زړه لری خوب د هغه ځی

که می سترګِی د باور کړې سَرَه لواتی
په جهان کښ خو نیکی دَه نوری باتی

که دِ لاس د نیکی نه رسی دَ زره کړه
راشه واروه "الاعمالُ بِا لنیاتی"

په جهان کښ که حجاج که نوشیروان وُ
هم دا داد، او دا بیداد شُو ځنی پاتِی

له قسمته به نه کم نه به څه زیات شی
دا دواړه اندیښنې دِی کم و زیاتی

که په څه هنر دِ هونبره توان رسیږِی
چه به ته کړې د مرګی لښکری ماتی

بیا هاله په جهان خوښ گرزه هوس کړه
گنډه نوری اندیښنې دِی بې ثباتی

د دنیا ودانی خونی چه لیدې شِی
عاقبت به ئې مرګی کاندی میراتی

له دنیا نه هم هغو ده بخره وَړې
چه ئې نوم شِی د نیکَیِ پکښې پاتی

سر تر پایه د خوشحال سره لباس کړې
خدای دِ واخله لباسی دنیا کم ذاتِی

که میوه دَ چندنِ نشته هسی شنډ دی
لا ئې ښه تر میوه دارُو ونو خنډ دَی

وایې زه به په تا وکړم ځنی چاری
زه د دی چاری ارمان لَرم ډیر ځنډ دی

که می ځان ځِی که جهان پرې به ئې نږدم
ما نیولی اوس دَ عشق دَ سپرو منډ دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پدا لار دَ شهسوارانُو ختل گران دَی
گوډه څو به باندِی خیژې ملکند[1] دی
زه او دا دَ هر ناکس سازی ناسازی
که رشتیا وایم خپل ځان را باندِی پند دی
که مثال ئې په دنیا غواړې له ما نه
چه الا بلا پکښې دِی هغه ډند دی
دَ چړې دَ لاره کار نشته ناپوهه
چه تبرُونه پرې ماتیږِی هغه خند دی
یا سبا دَی یا غرمه دَه یا ماپښین دَی
مازدیګر دَ ښکار تکل کړم ساعت لند دی
خوک دَ حج، خوک دَ تلقین خوک دَ مکتب شول
یَو خوشحال په واړه خلقو کښ لوند دی

کام دَ زړه که هر څو ښه دَی
تر ایمانه نه ښه نه دَی
چه ئې دا اندیښنه نه وِی
هغه کس سَړی په څه دَی
اعتبار پدا دنیا کښ
دَ سړی لکه لیمه دی
دَ هر چا چه لیمه نه وِی
که بادشاه دی خوار په زړه دی
سپی به ښه کړم تر مزری نه
سپی دَ کور مزری دَ غره دی
خر که بد دی بیا وری وړی
بد سړی بتر تر خره دی
ته ئې ویښ وینې په سترګو
غافل ویښ ندی اوده دی
په رشتیا کښ زوال نشته
دا د ما کلام په وله دی
اولیا بللی بویه
چه حلال په خوله په زړه دی
ته ئې سست وینې په سترګو
دَ خوشحال اختیار تیره دی

که په حسن دَ کشمیر خوبا اوخار دی
یا د چین او دَ ماچین یا دَ تاتار دی
پښتنې جونه چه ما په سترګو ځیر کړې
هغه کل واړه خجل دَ دُوی ترکار دی
په ښایست باندِی ئې ختم دا وینا دَه
چه په اصل دَ یعوب قوم و تبار دی
هیڅ حاجت نشته دَ مښکو دَ ګلابو
په پنځه وخته لمانځه عطر عطار دی
که ټیکه که کټماله که نور سنګار دی
دا همه تر تورو زلفو پوری خوار دی
که اوډنی[2] مقیش دوزی که سالو[3] دی
دا همه واړه تر سپین پړونی ځار دی
تر صورت ئې دَ سیرت خوبی افضل ده
تر ظاهر ئې دَ باطن خوارِه بسیار دی
کل روزګار ئې سر تر پایه پرده پوښ دی
نه ګریوان تر نامه ځیری په بازار دی
له حجابه پورته غټ کتلی نشی
نه آموخته په ښکنځلو په پایزار دی
ما خوشحال له ډیرُو لږ دِی څه وَیلی
له دې حاله ګوی مګوی وَیل بی شمار دَی

کله رند غُندِی ملا واقف دَ راز دَی
دَ کتاب دَ مسلو زبان دراز دَی
زه مریَی دَ هغه چا یم تړې ځاریږم
چه دَ زړه سَرَه ئې جوړ دَ خولې اواز دی
چه ئې رَو دَ خولې دَ زړه سَرَه یَو نه وی
که په هر لمانځه اودس کا هم بې نماز دی
وار په وار ځما په زړه کا هسې چارِی
که دَ ستګو ئې غمزې دی که ئې ناز دی
لا به ډیر ګلوُنه وا شی پدا باغ کښ
دَ ګلزار دَ غوړیَدلُو ئې آغاز دی

---

۱. دا کلمه په یوه نسخه کښ جلا لیکلې ده مله کند یعنی مه څه چه کنده په مخ کې ده.
۲. پړونی، چادر.
۳. که شالونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به نه وی چه به غاو ورباندی نکا دَهر چا وَ ملامت ته عاشق ساز دی
ځان و تن سَرَه مثال کړه دواړه توکه محبت که حقیقت دَی که مجاز دی
چه عزت ترې پیدا کیږی قناعت دی چه خواری ور ځنی زیږی هغه آز دی
زه خوشحال له خپله بخته دلگیر نه یم
چه ځما ستوری ځائی دښمن گداز دَی

که هر څو پخپله پوهه کښ سقیم یې دَ حکیم په حکم کار کړه نور حیم یې
که په خوله په غوږ په سترگو څه زده نکړې نور ور درومه ازلی سیه گلیم یې
دَ سیرت خوبی پیدا کړه چه جوهر دَه په صورت خو هډ وغوښه وینه ریم یې
پیر اوستاد مرشد به واړه درته شا کا که په جهل مرکب کښ مستقیم یې
عاقبت به دِ په بخره ندامت شی چه دا هسی دَ جاهل سَرَه ندیم یې
دا دانش چه دَ هندو دَ شمار حساب دی که ته دا دانش دانش کنې لیم یې
سخاوت په روایت په روخ په رنگ کړه نه چه درسته دنیا وَبازې کریم یې
همیشه په زړه خوشحال اوسه غم مکړه
په اخلاص چه وَ دانا وَته تسلیم یی

که هر څو په هوا پرونه وَهِی چتی بیا ئې زړه وِی په ډکی دَونی نښتی
شاه زلمی توری[1] نیزې خوری تردد کا په بریښنا دَ توری تښتی تیر آرتی[2]
سترگه ور اور اورکښ وینی چه بریښی نوې میاشت په سترگو نه وینی سترگ تتی
ناسوتی عالم په څو په دنیا شخ دی هلک تل دَ مور په تی پوری وی نښتی
دَی دَ خپلی گوتی غم کاندی که نه وی په شگون کښ عالم ښه گڼی شپږ گوتی
په هر ښکار به بې خطا چورب آلوزی ما خپل باز دی په پهرو پهرو پرانتی
که ئې بل له بدبوییِ سیږمې نیسی دَ خپل بوی په بد بوئی خوښ وی خسا گوتی
څوک به څه لَره خوشحاله ته نصیحت کا
عاشق نه دی نصیحت دَ چا نه نغتی[3]

که هر تار ئې دَ کوڅیِ مشک تاتار دَی دَ کوڅیِ تر تار ئې ښه دَ زلفوو تار دی
هغه ځای چه می دَ زلفو بازار جوړ شی هغه ځای می دَ ماټیو[4]تش بازار دی
چه لذت دَ تورُو زلفو را تر زړه شی دَ ماټیو زیست روزگار کله په کار دی
دا خبره څه عجب دَه چا ویلې چه دَ تورو زلفو بد سوی تاتار دی[5]
چه دَ تورو زلفو خیال ور څخه نشته توری خاوری ئې په سر عمر ئې خوار دی
که همه دنیا پری وَښندی هم هیڅ ده هغه کس می چه دَ زلفو خریدار دی
خوار خوشحال چه ډیر صفت کاندِی دَ زلفو
په قیمت دَ تورُو زلفو خبر دار دَی

---

۱. توری تیرې خوری.
۲. په بریښنا دَ توری تښتی تیز آرتی یا په پریښنا دَ توری نشی تیز آرتی.
۳. نغوتی.
٤. دا کلمه په یوه نسخه کښ ماټیو لیکلې ده یعنی څونې چه یوې خوا او بلی خوا ته وی.
۵. ناتار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هزار ځله هنر کا هیلی بیلی[1] ځوک به نکا دَ ازل چاری تبدیلی
دَ ازل حکم په مثل دَ هاتی دَی دَ سړی فکر مثال پړی دَ ډیلی[2]
دَ حیات اُوبه سکندر په هیلو غوښتې خضر بیا مونده عبث شوې دَ ده هیلی
یَوه څرنګه خونریزه لار دَ عشق ده پکښی ډیری قافلې شولې قتیلی
عشق یو هسی یودیرشم توری را زده کړ چه په دیرش توری څکوم دَ قلم کښلی[3]
عاشقانو ته اندک دَ دنیا مال دَی تر همت پوری کثیری دِی قلیلی
دا دلبری چه په دا کشور کښ نن دی په کشمیر کښ به ئې نه مومې عدیلی
هغه تُرکه چه ځان جور کا را ښکاره شی تر جمال ئې حوری هم ندی جمیلی
په ارمان ارمان می ځان راغی په شونډو تا دَ شونډُو دارُو نه راکړه بخیلی
بیا هاله دَ محبت په کوخه پَل ږده که د وینی لکه ما کړې سبیلی

خپل پردی به دِ هیڅوک سیله وَ نکا
اې خوشحاله که دِ بخت نشی په سیلی

که خاطر دِ دَ خوشحال نه دلګیر دی په خوشحال باندی هم ستا دَ مانې ویر دی
دَ بیمار ساهه په شونډُو باندِی راغله دارُو گر ئې لا علاج ته په تدبیر دی
دَ موسی په معجزه به څه گروهیږی[4] دَ فرعون چه هامان غُنديِ وزیر دَی
یار ځما په پالنګ ناست زه ولاړ په خوب یم سرا سر ځما له لوریه نه تقصیر دی
ما خپل سر تر فلک ولیده په پورته د دې خوب می معبره کوم تعبیر دی
بیا می کینه سترګه لاندی باندی راپی مګر بیا می زړه یارِیِ وته خیر دی
بې وفا سړی دِ یار دَ هیجا نشی چه دایم ئې په یارِیِ کښ تزویر دی
په ژړا پوری می خاندِی چه می وکوت دا همه واړه د ما د بخت تاثیر دی
هیچ یَو مخ به ئې مخی دَ ښایست نکړم ما چه ستا جمال لیدلی په ځیر ځیر دی

د ما زړه دَ یار زلفینی سَرَه ګوره
لیونی په لیونتوب کې په ځنځیر دی

که پکار دی ده دَ خدای بیژندګلی پیروی دَ محمد (ﷺ) کړه دَ علی (رض)
هر آیت چه به راته پاسه له عرشه لا په عرش به ئې علی وُ متلی
محمد چه هغه راز ئې په معراج کړ یکایک وُ و علی وته جلی
په محشر به هغه تور مخونه پاځی چه ئې نه دِی توری خاوری دَ تلی
محمد علی چه دوه وینی په سترګو پدا کار کې احولی دَه احولی
دَ زړه زنګ په بل صیقل نه لیری کیږی په دوستی ئې دَ علی ده مصقلی
که دا هونبره وَیل کا ورته رخصت دی محمد دی پیغمبر علی ولی
چه په بغض د علی یاد عمر(رض) دی رافضی دی خارجی دَی خللی
دَ علی دَ آل دوستی دَ ایمان زړه ده ځوک دِ شک پدا په زړه نه راولی
چه تر منځ دَ چاریارانو بد وَیل کا په مذهب کښ دَ هغو ده درغلی

---

۱. خپلی سیلی.
۲. یو راض چمنی واښه دی.
۳. یعنی خط او دګاډیِ د عربې خط.
٤. یعنی منل او ګرویدن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ علی دَ آل په مدح کښ جنت دَی
دَ خوشحال خټک پدا دَه تسلی

که رُویت ئې نا ممکن دَی په دنیا کښی
دَ اَرنی وَیل به نه وُ په موسی کښی
چه موسی وته ځواب لن ترانی وُ
څه عجب جلوه لیدله شی پدا کښی
چه په ملک په ملکوت کښ مونده نشی
هغه هسی څیز ئې ایښی دَی پما کښی
زه حیران یم پدا خلقو نه پوهیږم
تږی مری ولاړ تر حلقه په دریا کښی
چه په لا احصٰی وَیل ئې خبر دار کړم
چا د ما ژبه گویا کړه په ثنا کښی
دَ عاشق دَ معشوقې سَرَه یو راز دی
چه هیڅوک تریې خبر ندی په دنیا کښی
چه لیلی کړه دَ مجنون کوندې[1] ماته
خوار مجنون ئې سر افراز کړ په هرچا کښی
نور که هر څو پاکیزه زه گناهگار یم
غم می نشته بیا می ځای دَی په ماوا کښی
دَ خوشحال دَ هغو لار سَرَه جدا دی
چه ئی غواړِی په مسواک په مصلی کښی

که چرگان کرکره[2] دار دی
بیا و باز وته ناچار دِی
نه َیو باز دَ ښکار دَپاره
نه که چرگ چرگی هزار دی
دَ معشوقی ښیوې واړه
دَ نور چا ندی دَ یار دی
عاشق عشق لَره پیدا دی
کفر دین ئې څه په کار دی
عاشقان دَ معشوقې دی
نه دَ مور دِی نه دَ پلار دی
دَ خپل وَر عاشقان گوره
چه په څو پراته خاکسار دی
په هغو دَ خدای نظر دی
چه مَین په ښه دیدار دی
عشق ناپوه وَته اسان دی
ورته گران دی چه هوښیار دی
په خوشحال به عیب نکا
چه په حال ئی خبردار دی

که اسمان دَ چا په حکم جار وتلی
څنی چاری به وشوې تا کتلی
په ړندو باندی لا هسی توره شپه دَه
که همه عالم ئې وینی نمر ختلی
هم ئې هیڅ راته پرې نښول هم بیا وائی
چه ډاډه اوسه لا هیڅ نه ئې نتلی
بیا ئې شکل په څه شان راته ښکاره کړ
لکه باز وِی له کریزه را وتلی
چه ادب ور څخه وِی صحبت هغه کا
بې ادب له مجالسه وِی یستلی
هغه یار می لکه باز په پرواز ولاړ شو
طالع بیا ځما تر لاسه را وستلی
ځان چه نن تر مَین ځار نکړې خوشحاله
ځان به تا وِی وَ نور چا وته ساتلی

که په کور کښ دی سردې دَ بدخشان وی
یا ړنکوری دَ انگورُو یا رمان وی
چه ئې زړه ور څخه موړ وِی نه ئې گوری
دَ وړ سترگیو ورته څو رنگه ارمان وی
موړ به څه پوښتې له نغن[3] چه نغن دی
وړی سپی خوړلی نغن ته نگران وی

---

۱. لرگینه کاسه.
۲. یعنی طره او کاکل.
۳. یعنی د تنی ډوډی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کښلی معشوقې ته نظر نه کړې — کله کوڅی درته هم راحت جان وی
په ساعت ساعت کښ حال باندې نوریږی — چه می ولیده سړی کله یو شان وی
دَ سړی فکر په مثل دَ سیماب وی — اضطراب ئې هر هر خوا ارمان ارمان وی
کله کله ښایسته شی په ګلونو — کله کله لکه باغ باندې خزان وی
کله کله دَ خوښۍ په صحبت کښینی — کله کله په غمونو کښ حیران وی
چه دایم په یَوه حال دَی هغه خدای دی — چه حالونه پرې ور درومی دا انسان وی

آخر تله دی له جهانه باور وکړه
که هر څو خوشحال ژوندی پدا آوان وی

که هر څو یې پدا خپل حسن کښ لویَ — دَ یارۍ حق هم بیژندلی بویَ
ما به زړه لتانه وتاړه په بله — که موندی شوی هسی تا غُنْدی دلجویَ
دَ شرابو په خوړو کښ فهم وکړ — چه د نه شی دا پیاله له لاسه تویَ
چه مکان ئې نا پیدا نښان ئې نشته — څوک به څه غواړی دَ شپینُو بازو هویَ[1]
د تشنه خودَ اوبو سَرَه مقصود دی — که اُونه ئې دَ دریاب وِی یا له جویَ
عاقبت به برخوردار پخپل مراد شی — که دَ پلار په نصیحت کښ درومی زویَ

دَ خوشحال وَیل خواږه تر نیشکری دی
که په خوند ئې خبر دار شی وئې ژویَ

که ته خوله و ماته نه راکړی ملکیَ — بلی هم راته نومړې دَه خولکیَ
په غمونو کښ دی هسی ځنځیری[2] شوم — لکه اوړکۍ چه زبون شی په بلکیَ[3]
په کړکتیو[4] کښ دی ډیر زړُونه پراته دی — پدا دوه زلفو دَ زړونو یې غلګیَ
چه څراغ ورځنی دورمی پتنګ خوار شی — یو زمان له ما نه مه درومه دلکیَ[5]
ما دَ ښو مخونو ښه نندارہ وکړه — نشته تا غُنْدی زیبا بله جلکیَ
ما ساده پښتانه څه زده چه ئې وائی — په پارسی پارسی خبرو مغلګیَ

جدائی ئې هسی سخته په خوشحال دَه
لکه ځی دَ چا له ځانه نه سلګیَ

که اشنا که نا اشنا دی — بولاق واړه بې وفا دی
که ئې خویښ کړې یا ئې خپل کړې — شاهی بیګ ُندی بلا دی
چه آصف خرم ښه نشه — نور خرم په یار دَ چا دی
خوشحالی که یار غاروه — هم دَ ده نه دا غوغا دی
که ئې ځان کړم یا ئې زړه کړم — ځان و زړه کله ځما دی
نه ئې ننګ شته نه ئې شرم — نه پخپل قول وینا دی
چه کوتک ورته ښکاره کړې — لکه بنځی واړه ستا دی
پخپل سود پخپل مقصود دی — بند په خپله مدعا دی
د سیالانو خوی ئې ندَی — په بیکار خصلت پیدا دی

---

۱. ها یا هوی یعنی هګۍ او بیضه.
۲. زنځیری شوم.
۳. د وړو ماشومانو د سونو مرض.
٤. پړکه، دام، جال.
٥. د دل اسم تصغیر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخامخ وتا ته خپل شی
پردی واړه پس شا دی

که په فضل شی څه غم دَی
که په عدل شِي ماتم دَی
له گناهه به خلاص نه وِی
چه په نوم بنی آدم دی
چه ظلوم جهول ئې یاد گړم
که پویږې ډیر کرم دی
په لاتقنطوا تکیه دَه
گنې اور ووری تور تم دی
زه هغه ناتوان ضعیف یم
چه میږی تر ما محکم دی
پدا ضعف هغه بار وړم
چه تری تښتی درست عالم دی
که لویِ ته می گورې
میاشت و نمر دَ ما پرچم دی
اسمانونه می خیمې دِی
پرې دَ ستوریو زینت تم دی
لا می نور باغونه نور دِی
کمکی باغ مِی دَ ارم دی
غم می هیڅ نشته خوشحال یم
که خپل بخت را سَرَه سم دی

که دَ یار دَپاره غم شدت څوک مومی
په خندا خندا دی مخی ور درومی
دَ هغه سړی یاری څه یاری نده
چه بې یاره ئې اوبه درومی تر کومی
زه له ورایه ورته گورم یار می گوره
دَ اغیار سَرَه دَ میو پیالې شومی
ما به څه پوښتې د ما دَ یار له نومه
یو بې رحم بې وفا بې مهر نومی
نه ئی زه یوازی قتل په غمزهو یم
څو ئې ما غُندی په ورکی دی لړومی
په فراق ئې دَ ما اُوښی هسی تله کا
لکه څوک چه اخته سوَی وِی په دومی
دا دواړه بدان نه گوری له کسته
په ښه مخ باندِی و مشه دانی سپومی[1]
که تازه یارِ ښی نه دی خوشحاله
څوک به نه خوښَوِی غوښی دَ ورغومی

که سړی په مصلحت کښ لَربر نشی
زه صامن چه دَ ده کار به ابتر نشی
و هغه ته سړی مه وایه چه پوخ[1] وی
آراسته څو سر تر پایه هنر نشی
که هر څو مشکل کارُونه درته پیښ شی
فکر مکړه چه آسان به په زر نه شی؟
ما چه ولیده خو زر دِی پدنیا کښ
خو سَړی دِ ئې په مینه کافر نشی
زویه یار که لاف کَوی باوری ندی
څو په ډیری حادثې دی باور نشی
دَ رستم دَ مړنتوب خبری اَروم
ولی څوک به بې لښکره صفدر نشی
چه دَ مرد دَ نامرد شناخت ور څخه نه وی
بد صاحب څخه دِ هیڅوک نوکر نشی
دَ خوشحال خبری واړه نصیحت دی
مگر خر وِی چه په زړه ئې اثر نشی

که تا وته حیران دی دَ لیلی حکایت کړونی
و ما وته په ځان دی دَ مجنون روایت کړونی
د هر ویښته په سر لَرم زه تا سره زر کاره
خبر ندی له حاله دا بی کار نصیحت کړونی
څه ښه وشول طالع وې چه ئې ولیدې په سترگو
تر ما پوری خجل شول دا د ما ملامت کړونی
دَ حسن یغما چه دِ د الجه راوړی وَ زړونو
پځک دِ ستا وَ سترگو ته بیل کا قامت کړونی

---

۱. چه پوچ وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه درد لَری په زړه کښ دَ هغه دارو موندل شی هیخا لیدلی ندی دَ بیدر د طبابت کړونی
چه زه دَ بت سجود کړم مخامخ راته حاضر دی څه څیز وینی حیران یم دَ مسجد عبادت کړونی
کوم ملک دَی له ما پاتو چه می پل ندی پریښی هر ځای به ورته یاد کړم که څوک سته سیاحت کړونی
په هسی ځای مین یم چه ئې نوم واروی وګړی
نور تښتی تار په تار شی دَ خوشحال حمایت کړونی

که هر څو په سر د خیال دستار زرین ږدی عاقبت به سر دَ خاورو په بالین ږدې
دَ سلیمان غُندی هم پریوتل له تخته په فرس باندِی به څو دَ زرو زین ږدې
دغه پښې به دی خوراک شِی دَ چمجیو چه ئې اوس په شین شین په قالین ږدې
په ارمان به خالی لاس ورځنی درومې که په کور کښ په هر لوری سره او سپین ږدې
په الا بلا که ټول دَ دنیا ګنج کړې پخپل زړه به داغ په دم واپسین ږدې
چه کردار ئې دَ ګفتار سَره سَم نه وِی تش ګفتار واړه په ځان باندی نفرین ږدې
تا په زړه کښ سل خدایان دِی کښینولی راته وایه سر و چا ته په زمین ږدې
دَ غفلت تسپې په ورځ و شپه جار باسې څو منت به په کرام الکاتبین ږدې
هر آیت ئې دَ معنو په سترګو ګوره دَ صورت سترګی تر کومه په یاسین ږدې
یو قدم که په رشتیا له دنیا واخلې خدای ږو بل قدم په پاس په علیین ږدې
که اسلام دَ خلقو دا دَی اوس خو بویه چه هندو غُندِی ټیکه پخپل جبین ږدې
زمانې څه نا انصافه را سِکاره شوې پانیاتونه پدا دور آخرین ږدې
شاه جهان غُندِی بادشاه په بند بندی کړې په اورنګ باندِی خطاب د محی الدین ږدې
دَ مچیِ لاشه هم جوړه ور سَرَه وړې په هر حلق کښ چه خواړه دَ انګبین ږدې
دَ خوشحال ختک کوم جرم کوم ګناه دی
چه په زړه کښ ئې آهونه آتشین ږدې

که منصور غُندی کافر دَ محبت شې ته به هاله مستقیم په شریعت شې
دَ هوښیارُو مجالس به ورته هیڅ شی که دَ عشق دَ لیونیو په صحبت شې
دَ جهان خواړه به تا وته ترخه شی که خبر دَ یار دَ مینی په لذت شې
فراغت به دِ هاله وَ زړه ته ورشی که له خلقو کناره کنج و خلوت شې
دَ جهان په خزانو به دی صندا شیی که تونګر په خانو دَ قناعت شې
که نظر دَ کیمیاګر دربانديِ وشی که ته خاوری ئې تر زرو په قیمت شې
دَ بې آبی مرغلری هیڅ قیمت وِی په زیبا سیرت به قدر دَ صورت شې
اې خوشحاله بتخانې دِی زړې[1] ډوندی
خلیلی ناره پرې وکړه په همت شې!

که په مخ باندِی خالُونه عنبرین ږدې[2] هونبره داغ به په خاطر د ما مسکین ږدې
دَ پیالی اُوبه خوږی شی تر نباتو په پیاله باندِی چه دواړه لب شیرین ږدې
خدایه زړه په ما دَ کښلیو مهربان کړی ته پهزړه کې دَ بتانو مهر و کین ږدې
دواړه زلفی چه وَلوَل سَرَه حلقی کړی په هر وَل کې ئی ګلونه دَ نسرین ږدې
خدای دی نکا چه ئی یَو سر کړم یا بل سر که تل می په دا چشم جهان بین ږدې

---

۱. دا کلمه په ځنو نسخو کښ زړ ډوندې لیکلې ده، یعنی نسل، خټه، نسب.
۲. دا بدله په نورو نسخو کښ نسته، له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا دَ پله خاوری رنځور غُنديِ آخلم
په هر ځای چه قدمونه په زمین ږدې
ستا تمامه خندا بخت دَی څوک ئی مومی
په دا نیمه خندا طعن په پروین ږدې
گه لیدلی دی دَ عشق قمار خانه دَه
ه لمړی بازی په یار ته دل و دین ږدې
آفتین دی ه وَیَلُو شه خوشحاله
په بیاض باندِی عجب شعر رنگین ږدې

که هر څو دِی پښتنې جونی طنازی
دا دَ هند سکښنی هم نه دِی بی نیازی
نه ئې جنگ نه ئې مانې نه ئې هوډُونه
څړه[1] مهری څړه مینی څړه نازی
خو یوه زړه پړه[2] نا سازه در کا
په مانې کښ نه دعوې کاندی آغازی
په خدمت کښ تر صباحه لکه شمعه
په یوه قدم ولاړی ځان گدازی
په غمزو په کرشمو په مکیزونو
فرخ بخشی، غم تراشی، دلنوازی
په ادب په ظرافت په رموزِ پوهی
دَ صحبت په علم څو رنگه ممتازی
که هزار جورو جفا وینی له تا نه
بیا له تا سَرَه خندا کا په خوله وازی
نَوِي نَوِی شیوې کا درته جوړیږی
په څو رنگه جلوه کا جلوه طرازی
د بنو څوکی ئې نیغی ځی تر زړونوُ
چه تیره تیره کاته کا لکه بازی
په جیو جیو درته پسې خبرِی وایی
هر زمان له تا په څو رنگه همرازی
عجب سرې په پانو شوندې درته خاندی
میخی غاښ په مسی تور عشوه پردازی
غټ غټ تِی لکه انار په ملا نریِ
سر تر پایه دَ اوُمو وریښمو سازی
دَ صورت په لطافت بې مثله روغی
په قامت تر سروِ ونی سر فرازی
خرخښې ئې دَ خوشحال له دله نه ځی
که جدا دِی دماغی باریک مجازی

گله ته چه زیبایی د دې چمن یې
خار و خس وته په څه په خندیدن یې
دَ خپل ځان په قدر ولی نه پوهیږې
پدا باغ کښ خو یَو ته نازکبدن یې
دَ بلبلو ږغ به تل درباندِی نه وِی
کښلیه گله په وفا کښ مبرهن یې
پخپل بوی دَ بلبلانو خاطر خوښ کړه
یَو څو ورځی چه تازه پدا گلشن یې
که جفا و چاته وایم شمار ئې نشته
پدا هونبره ستمونو جان من یې
چه دَ یار له جوره چا وته ژړا کړې
دَ یاریِ بلا په تا شه دروغجن یې
په یاری پوری دِ پیچمی کا خوشحاله
فکر ښه وکړه په چا باندِی مین یې

گله ته چه په بلبلو هونبره خیال کړی
دا خیالونه همگی پخپل جمال کړی
دا جمال به دی جاوید په جهان نه وِی
ښه خو دا گنې چه شکر په دا حال کړی
دَ انصاف په سترگو ښه ننداره وکړه
جهان څو کښلی چهرې هسی پایمال کړی
ډیرِی خونی دَ هجران په لمبو وسوې
ما لیدې چه تجلې ئې په وصال کړی
دَ بهار گلزاره ښه یې خوی دِ بد دَی
چه راتلَنَه یَو څو ورځی په درست کال کړی
تر قدرت به دِ ځاریږم ذوالجلاله
رنگارنگ گلونه ښه[3] هسِی نهال کړی

---

۱. سره مهری.
۲. منت.
۳. ته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ بلبل دَپاره تَل وَی په چمن کښ د پسرلی گله تله ولی دم در حال کړی
که دِ سترگی دَ عرفان شته مبارک شه دَ گلزار په نندارہ چه استقلال کړی
گل ته هسِی رنگ و بوی ورکړیَ چا دَی دَ لاله دَ گل چا هسی پانې لال کړی
چه گلونه دَ گلشن همیشه گوری
لکه خضر هونبره عمر دَ خوشحال کړی

گل کرَم اغزی تړې زیږی نوشدارو می زهر کیږِی
چه می څراغ په اوبو بل وُ اوس په تیلو نه بلیږِی
که ئې مخ وِی که ئې شا وِی پخپل بخت هر څوک پوهیږی
هَرَه ورځ که سل غمونه له جهانه را رسیږِی
ځما زړه پدا ډاډمن دی غم ښادی واړه تیریږی
هم خزان هم به پسرلی وی چه اسمان په سر څرخیږی
ځما اُوښی گرمی ندی که سیلاب غُندِی بهیږِی
په حضور دیدن ئې وینی ظاهر خان ځنی بیلیږِی
اوس خو اور په خوشحال بل شو
بیا به څرنگه سړیږی

لا منت لَرَم پدا هم له اسمانه نندارہ دَ ابا سیند له میر کلانه
په تیراه په سوات په خوړه ور په ور شوم بیا می کوم لوری ته ته بیایې اسمانه
لکه گوی هسی په حکم دَ چوگان یم درست وجود پرهار پرهار یم له چوگانه
سر نوشت می له ازله مگر دا وُ زه به څه لَره مانه کوَم له چانه
قدیمی دَ پښتنو جهل خرتوب وَ اوس په طمعَ په حرص درومی له میانه
که رشتیا وایم شیر شاه دا هسی نه وُ لکه موږ یو نه پیدا له کوهستانه
پښتانه چه بې ننگی کا څوک ئې څه کا گورستان لَرَه به درومو له ارمانه
دَ ختکو دَ نفاق له ناپوهیَ یا چه غم لغرَم له خپله خاندانه
چا ته وایم څو به کښم څه هونبره ندِی چه تمام شِی له مذکوره له بیانه
دا داغُونه چه خوشحال لَریی په زړه کښ
رغیدل به ئې په تا کیږِی سبحانه!

لاس په لاس مو سَرَه وَکړلې څه چاری[1] چه پرُون مو تور منگور وژی په لاری
دواړه پښې له تا نیوَل له ما اخستلَ زه به پاس په سترگو کښیږدم ستا پایزاری
څه اغزی لرې په مخ کښ زړه مِی سکنې ای په تور بانه د ما د زړگی خاری
دَ ویت والی به ئې څو ثنا صفت کړم چه صبا کړې دَ غنچې پانې ویزاری
چه می پاس په غاړه پروتی څنډیدلی ښې وِی ستا مختولی[2] زلفی تار په تاری
چه په تا باندِی ئې جوړ کړم زړه می ښه شِی نوم دَ حوری دَ پریِ اې نگاری
غړول ئې هم وتا وته ښکاره دی چه دا تورِی سترگیِ ته لرې خونخواری
څه کوَم، که ته ښکنځل کړې لا خوشحال شم

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. دا کلمه په ټولو قلمی نسخو کښ دغسی ده، مخ تولی په معنی د تورو زلفو دی چه پر مخ ځړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه قلپ مهر په لاس باندِی بریښنا کړی
چه دَ اور په تاو کښ پریوزی ځان رسوا کړی
هیڅ ځما په زړه کښ ستا اشنایی نه وه
کومی چاری لَرَه خدای د ما آشنا کړی
که ډیر بد را سَرَه کړې په ښه ئې نیسم
خپلی مینی راته ستا ترخې حلوا کړی
چه په تا باندی مین شوم حال می گوره
مگر خدای ځما خواریِ لَرَه پیدا کړی
که وعده دِ دَ لیدو په ماخستن وِی
په بور جل باندِی دِ ناست په ما سبا کړی
که د ما په دوکان ناست یې کالی گوره
په زر سل ځایه په څو ځایه سودا کړی
کله مخ کله دِ شا وِی و بلبل ته
گله ته چه ښایسته شوې دا په دا کړی
په دا خوی دِ اور د ما په کوګل بل کړ
زه د شمع غُندِی ژاړم ته خندا کړی
چه وفا دِ دَ خوشحال سَرَه ونکړه
راته وایه اوس به چا سَرَه وفا کړی

لکه یار را سره یار وُ هسی ندی
چه ډیر ډیر به مینه دار وُ هسی ندی
که په څو رنګه به ما ور باندِی ناز کړ
چه دَ ناز می به خریدار وُ هسی ندی
دَ بهار بلبلی ژاړه څو په تا شی
لکه تل تازه بهار وُ هسی ندی
شکر شکر چه ئې څه خوخوی بدل شو
چه یک لخته ستمګار وُ هسی ندی
ستا دَ مهر دَ باران باندِی کمی شو
چه می جوړ دَ زړه ګلزار وُ هسی ندی
یا ئې ویره شی له خونه یا ئې هیر کړم
چه می مرګ ته په تلوار وُ هسی ندی
ډیری مینی دَ خوشحال عقل تغیر کړ
لکه نور کله هوښیار وُ هسی ندی

لاله ګل ئې تر جمال پوری بد رنګ دَی
دَ زلفینو ئې دَ چین له مښکو ننګ دَی
توری ورځی ئې لیندیِ باڼه ئې غشی
دَ عاشق تر زړه ئې تللی هر خدنګ دی
دواړه سترګی ئې په تن توری بلا شوې
همیشه ئې دَ عاشق له دِله جنګ دی
ته به وایې حبشی شکری پیری
هغه خال ئې چه دَ دوو شونډُو تر څنګ دی
تجله ئې دَ جمال لکه مشال شوه
خوار عاشق پدا جمال باندی پتنګ دی
چه له غوږو ئې مقصود مومی لښتیِ ده
چه له پوزی ئې مراد مومی لونګ دی
په ښایست کي ئې تقصیر دَ صورت نشته
څه خو دا عیب لَری چه په زړه سنګ دی
دَ هر چا پخپل غرض پسی کوښښ دَی
دَ خوشحال ئې په جمال پسی آهنګ دی

لکه بځن[1] چه حلوا خوری
عاشق سپینه خوله دَ شا خوری
څوک دِ غاؤ ور باندِی نکا
واړه خپله خون بها خوری
زه ئې تل خورم خوږې شونډې
که دا نور من و سلوا خوری
دواړه تی ئې ناشپاتی دی
چه ئې یَو یَو امرا خوری
هغه هیڅ مړنی ندی
چه به توره په قضا خوری
هم عاشق مړِی ستا له لاسه
هم سوګند په سر د تا خوری
وړِی څه پوښتې له حاله
چه روا که ناروا خوری

---

۱. حریص.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوله ئې پټه خوره خوشحاله
باز دَ ښکار غوښی په غلا خوری

له شیخه خبر نه یم چه په کوم عمل مشغول دی
چه عشق ئې را فرمائی هغه کار ځما قبول دی
عشق لکه بادشاه دَی زه په مثل دَ چاکر یَم
چاکر چه دَ صاحب په حکم نه وِی نامعقول دی
دَ سبا نسیمه پاڅه په تلوار تلوار را درومه
په هغو می سلام وایه چه په ورکي ئې نزول دی
بل استوائی دَ عاشق د معشوقې په منځ کي نسته
پدا میدان کښ گوره محبت دَ ده رسول دی
دَ یار غم می له خلقه پټ پنهم درله په زړه کښ
ولی څه علاج ئې وکړم چه می رنگ دَ مخ پدول دی
چه په تور دَ لیونتوب می هر سړی په زَولنو شو
گرم ئې خلقو مه کړی هم هغه ځما دکول دی
هم هغه دَی همیشه ژوندون موندلَی که باور کړې
چه دَ مستی دَ غمزې او د جلویې په تیغ مقتول دی
دَ گلونو پانې بویه چه کمیس شِی دَ ملوکی
دَ وریښمو له کمیسه ئې نازک بدن ملول دی

گوره ښه جمال چه لا به کله ور ښکاره کا
دا چه همیشه دَ خوار خوشحال ور پسی نول دَی

لکه زلفی دَ هغو چه سودا ستا وِی
بویه دا چه ئې سرؤنه تر پا ستا وِی
لکه دَ سبر ونه لاف کا ستا تر قده
بویه دا چه دا په قدر و بالا ستا وی
هغه زړه چه تا ویشتلی زړه هغه دی
تا ویشتلی زړه به تل په هوا ستا وی
په خاطر کښ به ئې ځای دَ نور څه نه وی
په هغه زړه چه هوا تمنا ستا وی
کله وِی چه ستا له لاسه چا ته ژاړم
که هر څو بې حده جور په ما ستا وی
که په سل رنگه زیبا دَ چمن گل دَی
دَی به څرنگه په رنگ دَ لقا ستا وی

د خوشحال غُنديِ به مست گرزی په میو
چه هوا دَ برندو سترگو دَ چا ستا وی

له اوله په سر جوړی کا دړیَ
بیا ټیکه په وروځیو یښې[1] خونړیَ
جړاوې حلقې په غوږ بیسر په پوزه
قیمتی دَ مرغلرُو دوه لړیَ
مرصع باهو په لاس گوتی په کوتو
ژر نگهار ئې دَ پایلو دَ څړیَ
په ښیوه ښیوه عاشق ته ځان ښکاره کا
په غمزه غمزه ئې زړه کا وَ ووړیَ
په وصال به ئې په څو رنگه هوس کا
په هجران به ئې ساه راشی تر غړیَ
سر تر پایه آراسته شی په څو رنگه
په لیدلو ښاپیریَ دَه نه سړیَ
دَ زلفینو ښاماران ئې هسی ندی
چه خوړلی ئې رغیږی په جړیَ
خلقو زه دَ تورُو زلفو لیونی یم
لا می ښه په خنځیرونو وترَی

زړه ئې هسی دَ هجران غمونو موړ کړ
دَ خوشحال تر ستونی ندرومی نمړیَ

لکه زه په یار مین یم بل نه نه وِی مین هسی
لکه زه پسی غمجن یم بل نه وی غمجن هسی
هم می ووژنی پخپله هم پما باندِی ژړا کا
حُه ښه یار دَی ښه ئې مینه وژل هسی شیون هسی
مخ ئې درست سَرَه گلزار دی رنگا رنگ لَرِی گلونه
تفرج دَ بهار گوره پکښی نشته گلشن هسی
زړه داغدار غرقه په وینو لال گل وَته وگوره
هیڅ شهید ندی راوړی له ازله کفن هسی

---

۱. کښیږدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورُو زلفو ته ئې ګوره ښایسته دواړه رخساره دَ جهان په مخ نه وِی[1] سنبل هسی سمن هسی
لکه زه ئې نندارہ کړم ورځ و شپه پخپله خونه خوار مجنون لیدلَی نه وُ په درست عمر دیدن هسی
که دَ ګل پانې ئې خط کړې لا به هم باندې څرخیږی دا نازک بدن چه ستا دَی دَ چا ندی بدن هسی
که ئې رسم یا ئې دود دَی یا وفا دَ هندوګی چه له یاره سَرَه کښینی څک به وکا سوختن هسی
چه څوک ټاپ در پسی وکا سَرَه ټک وهی لاسونه دا ژوندُون دَی مردن ندَی که دِ وشی مردن هسی
دَ ارم آرام می بیا موند ستا په غولی کښ خوشحاله[2] خوښ له بخته له قسمته چه ئې را کړ وطن هسی
چه خوشحال خټک ئې وائی په پښتو ژبه خبری
په پارسی ژبه به نه وِی که پوهیږې سخن هسی

له غمونو به خلاص نشې دَ غم خویش یې که بد ګوی و بد آموز بد اندیش یې
مه بد وایه مه بد اروه مه بد ګوره درویشی دِ مبارک شه نو درویش یې
ستا په زخم به دارُو مرهم نور کښیږدی که په ځان مرهم دارُو دَ چا په ریش یې
که دِ ځان پخپله شمار تر هر چا کم کړ نور ځما په پوهه ته تر هر چا بیش یې
یا به دِد یا به منګور یا به لړم یی که داړل کړې یا چیچل یا په چا نیښ یې
پخپل دین نظر لَره دینونه ډیر دِی څه جاسوس دَ چا دَ دین دَ چا د کیش یې
که هر څو در ځنی غړیږم بده خویه څه په هَره کوشه بیا وَ ما ته پیش یې
په کردار توره مشکنې یې خوشحاله
په ګفتار سَرَه دَ سپینو درو ویش یې

مخ ئې را څرګند ګړ ویې هسی رنګ آفتاب وی زلفی ئې نمود کړې ویې هسی مشکناب وی
وې می خپله عمره په شتاب له ما نه مه ځه ویې که دِ عمر یم دَ عمر تله شتاب وِی
هسی ئې بې آبه دَ ګلابو ګل تر مخ شو زرمنه که وسیځې حرام که پکښی آب وی
هجر می وژلو ته تیار دَی که خوله راکړې هجر به هلاک شی زه به خلاص شم ستا ثواب وی
مرم دَ عشق له لاسه نه دَ مستی په غمزه مرم کار تیره چاړه کا لاس او زړه خو دَ قضاب وی
هر چه ته ئې ولیدې په تا ئې زړه بای نه کړ زه وایم سړی ندی هغه به هم دواب وی
نن کانده هر ګوره په آزاد د زړونو مټ کړې هسی فکر نکړې چه آزار دَ زړه عذاب وی
نور به دَ خپل یار سَرَه څرګند مهر آغاز کړم څو می به له خپلو له پردَیُو نه حجاب وی
ستا دا بی نظیر جمال چه وَوینم په ده کښ
تر زر سحر خیزِ ښه خوشحال ته هغه خواب وی

ما چه ستا په جمال سترګی کړې رُنی کښلی واړه ستا دَ مخ دی ربنې
چه په داد و په فریاد می نه رسیږی دا دلبری بې پروا دِی که کنې
ګنُدی وِی چه بیا می راشی په منګل کښ لکه باز دَ زرکی توې کا بنې
سپنه زنه ئې منه سمرقندی دَه ګوره څوک به خوږ کا زړه پدا منې
که دِ سپین بارخو کبود کړم په چیچلُو اوس می نه ګنې هاله مې ګنې
بخته ته که دَ خوشحال سَرَه مدد کړې
دَ رقیب په سَر ئې وَشلوه پنې

---

۱. د جهان په باغ کښ نشته.
۲. خوشحال شوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما خو توبه وکړه که زړه هم را سَرَه مل شی
عشق دَی چه همیش ئې په توبه باندِی یرغل شی

ډیر کاندِی فکرونه دا سړی په ډیر رنګونه
کاشکی دَ چا چاری پدا خپل فکر فیصل شی

څو وایې پندُونه درومه اې نصیحت ګویه
زه څه هغه نه یم چه و ما وَته اټکل شی

هوښره رسوایِی دم وهَل دَ پارسایِی
راشه که ئې ګورې چه دا څه دغادغل شی

کار دَ عاشقِی څه آسان او سهل ندی
اوس چه پشیمانی کړې دله دا فکر اول شی

زهد په لاس واخلم چه به نه ګورم دلبر ته
خیال ئې دَ زلفینو راته بیا دَ زهد غل شی

زه وایم که تل دَ ښایسته وو نندارِه کړم
شرم دَ پیرِی تر دا منځ را ته خلل شی

تل به په ارمان ارمان مګس موړِی لاسونه
یاد ئِی چه په زړه دَ شاه دَ لام و بی عسل شی

اور دَ محبت دَی چه ځما په زړه کښِ بل شو
ګوره پدا اور به اور په څو ځایه نور بل شی

زه په بیلتانه کښِ دَ وصال ناړې وهمه
څوک چه اوُبه واخلی و پایاب وته ئې زغل شی[1]

کښِینمه په طعمه دَ مَین دَ مخ په اور کښِ
نور ځایونه پریږده که تنور راته بورجل شی

نه رسی تر یاره هر چه ډیری اندیښنی کا
نوری کیسې پریږده دَ عشق کار په توکل شی

ګډ شم په ګلشن کښِ لَمن ډکه کړم دَ ګلو
بیا بې خوده ولاړ شم واړه ګل را څخه تل شی

هر چه بد غلیم دَی ګرفتار په عاشقی شه
اور ئې پیدا نه ولی دَ ده سینه منقل شی

هونبره دَ خوشحال خټک تقویٰ زهد پرهیز شته
ستا چه توری زلفی په سپین مخ باندِی ولول شی

ما لیدلی دِی په دا سترګو پوهړی[2]
لکه نخښی دَ هر چا غشِی ته بَړِی[3]

په زړه څو ځایه وړټوپې ئې روغی
په خوله نر ناحق و هر چا وته زیړی

په خندا خندا ئې اوښی ځِی تر سترګو
لکه چرګه دَ مستیِ وهی چڅړی

په سبا بیګاه ئې فکر نور څه نه وِی
تل ئې ذکر د ذکر دی ولپړی[4]

هیڅ له خپله خویه نه اوړی په عمر
که ئې دَړی په تندی کړې دړی وړی

همیشه سترګی نیولی و خپل ښکار ته
و غوټې وته وار سازکا[5] لکه لګړی

ږغ ئې ولاړ په درست جهان د بدکارِیِ
سور بیږغ د چټګی پوری په لګړی

په چووه په عطر غرقه سر تر پایه
دَ اجمیر په فلیل دواړه زلفی غوړی

د محل دننه ناستی زربفت پوښِی
چوهړی ته ووزی پریوزی په غوشیړی[6]

که ئې پلار نیکه له ځایه بادشاهان وِی
نه د پلار نه د نیکه په شرم اړی

مړ هندو غُنُدی په سرو لمبو کښِ وسوی
چه ئې ولیدی خوشحال دَ اور لوخړی

مخ دِ آئینه دی باندی ندی تر سیری
آه دِ خوار عاشق دی ډار ئې وکړ دَ ډیری

سر تر پایه زیړی زعفرانی جامې اغوستی
راشه توری زلفی فلیل پوری اجمیری

تا وې چه دَ مخ قدر قیمت می پتا څو دی
څو به درته وایم په ما دوه کَونه پیری

زار دَ خوار عاشق دَی چه په شپه دَ جدایِی
درسته شپه بې خوابه دَ اسمان ستوری شمیری

تا وَیل ځیر ځیر می مخ ته ګوره کُندی موړ شې
زه یَم هغه وړی څه له ما غواړې سیری

---

۱. په ځنو نسخو کښِ داسی دی: و پایاب ته ئې اړل شی. زغل به د زغستل مخفف وی، اړل په معنی د حرکت او رغبت دَی.
۲. بد لمنی ښځی.
۳. دا بدله په چاپی دیوان کښِ نسته.
٤. وله پړ.
٥. و غوټې ته وار سازکا.
٦. مردار ځای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا سَرَه په سیل دَ ګلونو سهیلې
هسی نمائی کا لکه بلبل دَ سیری[1]
واړه را څرګندې دی دَ درست کلی دلبری
ته ګل دَ نرګس یې نوری ګل دَ ګنډیری
سترګی دِ بلا دی چه ئې واړوې ملالی
زخم پیدا نه دننه زړُونه ځنځیری
ته چه په ښه حسن جمال تیره تر لیلی یې
ځکه تر مجنون دَ خوشحال ږغ دَی دَ تیری

مزری کله پرهیز کار دَی
خو راغلی په خپل ښکار دی
خوره خوروه له خپلو لیچو
مزری دا کا چه رویدار دَی
چه په توره ترک تازی کا
هغه هر کله کامګار دی
چه اخلاص لری په زړه کښ
هغه واړه ایمان دار دی
چه ئې زړه نه وی دَ توری
هغه زړُونه څه په کار دی
ننګیالی چه په ننګ راشی
نه په زویه نه په پلار دی
سل دَ ښکار تر تازی ځار شه
کوټګان چه دَ بازار دی
مور دِ نشی باندی بوره
چه میړُونه دَ کار زار دی
څوک چه شته تر شرقه غربه
د تورزنو خدمتګار دی
سر دِ نه غړوِی خوشحاله!
دَ بلا نه چه سردار دی

مخ دی په پلو کښ که څراغ دَی چه بلیږِی
خوله ده چه وَیل کا که شکری دِی تلیږِی
سترګی دی که ورځی که په څو کښ تیر انداز دی
شونډی دی که غاښ دی که دا لعل دُر ځلیږی
زړه دَی په کوګل کښ که دا کانې په سپین زر کښ
قد دَی که شمشاد دَی چه تازه نوی څلیږی
مهر خندا پریږده دَ دلبرو درته وایم
تش خالی کا ته ئې هم په هیڅا نه چلیږی
چا ئې چه په غولی باندِی ینبی چیری پل دی
بیا چه ځنی درومی په ځای پاتو شی شلیږی
تا ویشتلی ګوره چه جدا له نوره خلقه
سرې سترګی اوښتی په ژړا ژړا نخولیږی
ستغ لری هم ځوړ لری دَ غره غُندی سینه می
تل باندی دَ اوښیو کاروانونه دِی چلیږی
څه حساب شمار کړې چه په سر ګرزی دا ژرنده
څو عالم ئې دَل[2] کړ لا به څو عام دلیږی
لاف به میړه نکا که ئې چیری تر خولې ووت
بیا که نور وَیل کا نور دَ ده ږیره کلیږی
هیڅا ئې صفت دَ مخ دَ موتر سَرَه نکړ
سل د سخندان په ورځ و شپه سَرَه للیزی[3]
زه خوشحال پښتون چه په پښتو په پارسی طاق یم
لا می په پښتو ژبه کښ ژبه درغلیږی

ما څه شونډی غاښ دَ هغه یار ندی ستایلی
راشه که ئې ګورې لعل و دُر می دِی پییلی
هر چه عاشقی کا خوب خندا باندی حرام شی
نور عالم به څه کړې ما په ځان دی آزمیلی
ځنی عاشقان هوا هوس کا په وصال کښ
څوک جدا له یاره په آه آه کښ زیږ ځبیښلی
یو مزی ویښته په طریقت کښ لوی حجاب دی
ځکه قلندر ږیره بریتونه دِی خریلی
ما پدا جهان کښ بل ستاد ندی لیدلَی
پیر مرشد می عشق دی واړه عشق دی را ښیلی

---

۱. وفف سوی ځای، دَ مسجد یا زیارت دپاره کوم ځای جلا کول، چه له هغه ځایه هیڅوک ّکار او نور شخص استفاده نسی کولای.
۲. یعني ووړ او میده.
۳. لل یعنی ویل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سل سړه بنی دِ تر دا یو غزل ځاریږه
نن چه دا پښتو دَه کرلانې خوشحال ویلې

ما چه وکوت دَ دنیا خلق مختوری
قابوچی دی واړه گوری پتاو سیوری
چه ئې څه دَ دنیا سود څه ئې فایده وِی
دَ خپل زړه په یرغ نیسی هغه لوری
خپل ئې لا په بدی پاځی تر پردَیُو
خو دِ خدای دَ بدو نکا دَ چا ستوری
یا دَ لیچو زور پکار دَی یا دَ زرُو
خوار هغه شو چه په دواړه وِی کمزوری
سر تر پایه منافق واړه بد بوی دی
که په سر ئې سپین مندیل دَی لکه اوری[1]
کال په کال چه ورته وگورم نور نشه
دَ لاله دَ زړه په داغ ختلی غوری[2]
د ناپوه بخره ښادی دَ هوښیار غم ده
څوک به وران کا دَ ازل دَ قلم توری
دَ یوه گوله په خوله دَ بل په زړه کښ
په حساب لکه کډ وری[3] شه دوه موری
غل بې غمه نداره کاندِی خوشحاله
په تهمت ټرلی سادَ[4] درومی سر توری

ما فراق دَ حبیبانو ژړَوِی
زړه په ما دَ رقیبانو سړَوِی
چه سیلاب ځما په عقل وکړ هسی چاری
عمارت د ما صَ صبر نړَوِی
عشق ځما په عقل وکړې هسی چاری
چه هلک می په خبره واړَوِی
مه هجران وَی مه دَ ده ترخه غمونه
چه می تل له خوږه عمره مړَوِی
دَ فراق په شپه ئې خوب په ما حرام کړ
دائم مالگی می په سترگو دوړَوِی
په پیغام ئې دَ وصال هسی تازه شم
لکه باد دَ گل غوټې غوړَوِی
یمه پوخ دَ عشق پکار لکه کَودری
نور می څه دَ غم وَاورته کړَوِی
په لیدوُ پسی ئې مرم سخ دَ هغو دی
چه وَ مخ وته ئې سترگی غړَوِی
که دَ زړه په محبت شِی خوشحال ځوان دی
پدا سپین ویښته ئې خلق زړه وِی

مست دَ هغه مخ یَم چه مخموری لری سترگی
هسِی پرې غوځیږم وایی توری لری سترگی
یار می په ښایست کښ بې نظیره بی مانند دی
لا په درست صورت کښ ډیر مشهوری لری سترگی
ډیری کښلی سترگی ما لیدلِی دِی دَ کښلیو
تا غُندِی یَو یَو په بنو پری لری سترگی
سل ځله دِ شیخ ملا صفت ورځنی کاندِی
ښې به ستا تر ورُو سترگو حوری لری سترگی؟
ناست دی لکه څری[5] رقیبان و خوار عاشق ته
څکه ستا له مخه هوری دوری لری سترگی
هر چرته چه ته یې هغه لور ته مِی نظر دَی
هر چرته چه زانې شاهین هوری لری سترگی
نشته په جهان کښ تل طلب ور پسی کړمه
یو هسی منظور چه نن منظوری لَری سترگی
نه گوری و چا ته څو پخپل ښایست غره[6] دَه
گوره دا خیال په څو مغروری لری سترگی
سخ دَی دَ هغه چه خوښ خورم دَ یار په وصل
هر ساعت دَ یار په مخ مسروری لری سترگی

---

۱. یعنی سپلنی، خردل، چه دننه تور او دباندی سپین دی.
۲. غور په معنی د پیغور ده.
۳. یعنی پسه.
٤. پاک، سوتره، ایماندار.
۵. سید راحت لیکی، چه څری هغه لرگی ته وایی، چه د ستون پر سر ئې کښیږدی، او شهتیر پر واچوی مگر دغه معنا دلته ښه نه ورسره لگیږی. څری یعنی استازی، مجازا هوښیار.
٦. وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه که ئې ګورې چه خوشحال په درد و غم کښې
ورځ و شپه بې تا په اوښیو پرُی لری سترګی

مښک افشانه په کاکل یې
عنبر بیزه په سنبل یې!
چه و مخ وَته دی ګورم
په مخ درسته لکه ګل یې
تنګه خوله د غنچه ګل ده
په لبانو لکه مل یې
په رفتار کښې لکه زرکه
په ګفتار لکه بلبل یې
پښتنه یې په بد جهل
ستمګره تر مغل یې
پدا تورُو شهلا سترګو
هم شاهین هم ئې منګل یې
څو خوبیِ دَ جهان دی
آراسته په واړه کل یې
لکه سبر په چمن کښې
په قامت په تجمل یې
دَ خوشحال وَ مرګ ته ناسته
په غمزه په تغافل یې!

مار که هر څو پیچ و خم ځِی
خپلی سوړی لَره سم ځِی
دَ غفلت له خوبه ویښې شه
شیرین عمر دم په دم ځی
مرګ به هیڅ سړی پرینږدی
وار په وار به درست عالم ځی
بی دلیله به ځان ورک کا
مسافر چه په تور تم ځی
دَ پښو وار ئې خطا کیږِی
چه قاضی لَره څوک ګرم ځی
که قضا وَته تسلیم شِی
هن پدا له دِله غم ځی
دَ دوږِخ دَ اور علاج کا
چه سحر تر سترګو نم ځی
هغه عمر لکه باد دَی
چه په غم دَ بیش و کم ځی
چه تور مښک د حبطه کړِل
به کافورو څه ستم ځی
چه نه تول لَری نَه پوله[1]
هغه هر چرته خرم ځی
منډی پرې مږده خوشحاله
که دِ سر لکه قلم ځی

مګر رسم دین آئین هسی لرې
چه دا خوار زړه می غمګین هسی لرې
دا دَ زړونو مینی ورانی پرتې ښې دی
چه تل آس دَ جفا این هسی لرې
عاشقان به لکه مچ ورباندی ګرزی
دواړه لب چه شکرین هسی لرې
څه نسرین[2] د دَ سنبل سَرَه دسته کړه
چه دَ تورو زلفوو چین هسی لرې
دا یو ستوری دَ اسمان دی که ټیکه ده
چه ئې ینبی په جبین هسی لرې
کله کله به مرهم ورباندی کښیږدې
که همیش می په زړه خوږین هسی لرې
لکه مخ ځما دَ یار دَی ای باغوانه!
په درست باغ کښې یَو نسرین هسی لرې
په کوڅه کښې ئې څه ته ګرزې زاهده
که دا خپل عقل دوربین هسی لرې
میاشت به څه لَره اوس لافی دَ خوبیِ کا
ته دلبره چه مخ سپین هسی لرې
که هر څو ښایسته ډیر لرې کشمیره!
لکه یار یَو نازنین هسی لرې
چه ئې پورته کړې ګلونه تر ښکاره شی
یو پلو دواړه آستین هسی لرې

---

۱. چه نه پول لری نه پوله.
۲. نسترن د دَ سنبل سره دسته کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ خوشحال په حال به چیری ترحم کړې
مستی ته چه زړه سنګین هسی لرې

ملاحت چه صباحت سَرَه آمیز شی — دَ دلبرُو حسن هاله شور انګیز شی
خدای پخپله په ښه مخ باندی مَین دی — خدای ئې واخله چه له کښلیو په پرهیز شی
په زمان به د زاهد خونه اُلجه کا — که د سترګو دَ ترکانو ئې پرې خیز شی
دَ غمزې سمند ئې جوړ کړ و جولان ته — ګوره بیا به ئې په چا باندِی مهمیز شی
دَ دورِخ لمبې به هم ور ځنی ډار کا — که دا اور می دَ خاطر په حشر تیز شی
دَ عشق بوی می به ولاړ نشی له هډُونو — که هر څو په تورُو خاورو کښ ریز ریز شی

چه ګه ناز کا ګه عتاب کا کله مهر
دا ئې واړه له خوشحال سَرَه مکیز شی

مه وَی هسی کلی چه دَ چرګو کولمې خورینه — شل خمبې[1] په کور کښ د نیستې له غمه مرینه
بل فکر ئې هیر دَی خو په غم دَ زرو پول دی — نر ښځی ئې واړه خو ټنګې ټنګې لرینه
ډیر ئې ملکان دَی پکښی ښه ملک هغه دی — هر چه بې ننګی کا دَ چا بډِی رشوت خورینه
کښینی په مسجد کښ دَ سودونو کا خبری — یا دَ خور دَ لُور دَ وَلوَرونو وَیل کړینه
لس کالونه تیر کا په یوه جامه خیرنه — کوز وجود برمنډ په سر څیره کښیږدِی زرینه
خاندِی پروا نکا شرم نلَریی د تیښتې — ډیرِی بې شرمۍ دَ ژوندُون دَپاره وړینه
جنګ لَرَه چه ورشِی نور څه هیڅ نکا بې تیښتی — جوړ چار وسله تښتی سکه ورور ته نه دَرینه
هیڅیری د شولو دَ سړی برکت نه وِی — شل شِی شول شِی شوم شِی چه همیش شولی کرینه

نوم دا ودانۍ ویران ښهر دَی خوشحاله
لا تړې ویران مشه ورځ په ورځ دَه کهترینه

نصیحت دَ دانایانو دَ کتاب دَی — دَ احمق ځواب هم نه ځواب ځواب دَی
چه عیسی په غرونو تښ له احمقانو — دا تعلیم ئې راته پاتو پدا باب دی
لکه دد دَ صحرا ډیر دِی په هر لوری — په هر ځای دَ احمقانو څه حساب دی
سړی واړه سَرَه سم ندی په عقل — یو آفتاب دَی بل مهتاب دَی بل شهاب دی
یَو په قدر شهنشاه دَی په دنیا کښ — بل دَ دین په مرتبه قطب اقطاب دی
دَ هوښیار چه له نادانه زیست روزګار شی — که ئې ګورې دا هم سخت ګنده عذاب دی
دا سړی دی چه اغزی دی سر تر پایه — دا سړی دَی چه همه ګل ګلاب دی

ما خوشحال چه ځان له خلقه کناره کړ
دا پدا چه نادان ډیر دانا نایاب دی

نه دَ عشق مدار یوائِی په دیدن دی — پدا کار کښ لا په هورته شنیدن دی
ښه چه شپه دَ جدایۍ خدای آخر کړه — سبا کیږِی اوس دَ صبح دمیدن دی
تل په ستغ په ځوړ دَ اوښیو قاصدان دی — چه طلب ئې دَ دلبرُو دَ دیدن دی
دَ خطا آهو په بوی دَ نافې ښکار شی — راته بس دَ هغو زلفو شمیدن دی
دا ستم په عاشق هغه کا نه نور څوک — چه و کښلیو ئې ورکړی دا دَیدن دی
کله کله به آرام د ما دَ زړه شی — که یک لخته ئې زده کړی رمیدن دی
خوند دَ شهدو دَ شکرُو راته هیڅ دی — څو می یاد دَ هغو شونډُو مکیدن دی

---

۱. خمبه: انبار خانه، د غنمو د ساتلو کوټه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور دارُو ور لَره مکَوَه طبیبه!
چه خوشحال ور پسی مری هغه دیدن دَی

نفس شیطان دواړه بلا دی — را پسی څرگند په غلا دی[1]
ځنی چاری لَرِی پټی — ځنی چاری ئې ملا دی
دَ هغو جزا سزا کا — چه په جهل مبتلا دی
خدای ئې خلاص لَره له عُجبه — څوک چه ناست په مصلی دی
دَ دنیا دَ هوا چارِی — سر تر پایه ابتلا دی
جاه په چاه شِی وَ هغو ته — چه دَ جاه په تولا دی
دَ دنیا ښادیِ واړه — که باور کړې وا ویلا دی

اندیښنې گوره خوشحاله
چرته سری په قلا دی

ناقرار زړُونه قرار شوی — د زړه غم ئې تار په تار شوی
دَ هجران غمُونه لاړی — بیا دَ وصل دندو کار شوی
هغه لاس چه بې حنا دی — بیا حنا سَرَه نگار شوی
شانه ورغلی تر زلفو — رانځه سترگو سَرَه یار شوی
دَ پایلو دَ څرِیِ — په هر لوری ژر نگهار شوی
په گنگو دِ زیږ پړونی — په څو وه سَرَه خالدار شوی
وار دَ غم دَ ژړا لاړی — وار دَ بوس او د کنار شوی
په عذار دَ مهوشانو — بیا کبود کبود پرهار شوی

چه خوشحال ور پسی مرینه
ور ښکاره هغه دیدار شوی

نښتر ستا دَ قد سیالی و نه کړه دنگی — اور ئې بل کړ پخپل ځان په ننگی ننگی
سَرَه ښه دَ زړه خوښی کاندی همزولی — نه دَ لوی نه د هلک، وی[2] یار دَ کنگی
په خیال خیال ئې تر پوې بدری[3] ومه خوره — وَ منډیل شملې پریښی سپور دَ جنگی

دَ خوشحال وَیل و هر چا ته ښکاره دی
نه دَ مښکوُ بوی پُټیږِی نه دَ هنگی

ناز، نخرې، مهر خندا، فتنې، جنگونه — دَ خپل یار سَرَه هم تا زده دا رنگونه
کله کله خواپخوا غاړه غړِیِ — کله تښته په دوو پښو په غورزنگونه
چه ځما سَره ئې ناسته په پالنگ وه — اوس له ما په چرته لاړ په فرسنگونه
په لیدو پسی کچکول واخلی ملنگ شِی — مینه کا دا هسی چاری آهنگونه
په نصیب دَ روغو زړُونو فراغت دی — په قسمت دَ خوړو زړونو لهنگونه
عاشقی به هغه کاندِی چه تر شا کا — زیست، روزگار، شرم، پیغور، ویره ننگونه

---

۱. را پسې په الالا دی.
۲. دِی.
۳. په ځنو نسخو کښ بودری لیکلې ده یعنی نوک خوړل او خطا وتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه بوسې دَ جفا جویو دَ خولې اخلې گنُدې اخلې دَ یاغیانو قلنگونه
څوک مایوس څوک په امید دَ یار دَ وصل څوک پراته غاړه غړی په پالنگونه
په لیدو به ئې دَ گور مړی سر هسک کا که پرې درومی دَ پایلو په ژرنگونه
که پستې پستې خبری دراز نکا دَ جنت دَ حورو مه وینم رنگونه
زه خوشحال دَ آهو چشم مینی سر کړم
دَ غرڅه غُندِی په هسی گړنگونه

نن ځما کره میلمه عزیز دَ خدای دی چه ئې پاس ځما په سترگو باندی ځای دی
پخپل ځای باندِی قائم دَی لکه قطب همیشه دَ گم گشته وُو رهنمای دی
چه پرې څه خو توجه دَ فکر وکا یَو زه څه چه دَ هر چا مشکل کشای دی
چه گذر ئې پدا غولی باندِی وشو سعادت ئې ور سَرَه راوړ همای دی
ما پرې اوس د غلطیِ کړنِه وکښه پخپل رای می چه منلی دَ ده رای دی
دَ بادشاه څخه ئې مه غواړه چه نشته هغه گنج لکه په کور کښ دَ گدای دی
تناونه به ئې ورسی تر نمره لکه زلفی چه ئې سریښی په پای دی
دَ ښه حسن به ئې څوک کاندی ستاینه چه دَ خپل حسن پخپله خود ستای دی
لکه عمر لارغه[1] رایشی ژر درومی
په هجران ئې دَ خوشحال خټک هاهای دی

نن دَ یار دَ لاسه بیا یو تیر راغلی دی بد رسا دَ ځان په وړلو خیر راغلی دی
زه چه دو اسپه له عشقه تښم پټیدلم بیا را پسی گوره گیراگیر راغلی دی
ښه چه پکښی بند شو وَئې مشلوه له زلفو زړه می لیونی دی په خنځیر راغلی دی
چه ته یې اې عشقه چه وربوز ئې راته مات کړې بیا گوره که عقل په تدبیر راغلی دی
څونبره ښایسته یې چه دَ مخ په ننداروِ دِ درست وگړی مات شه ما وې پیر راغلی دی
ټول محبوبه راغلې سمن بوئی سیه چشمی ما وې چه ته راغلې درست کشمیر راغلی دی[2]
څوک که جهان نیسی په لښکرُو هغه ترک می گنبی ځان دَ زړونو په تسخیر راغلی دی
زړونه ئې زخمی کړه چه ئې گوتی په بم کښیښوې غوږ باسه له بمه اوس په ځیر راغلی دی
وچولی چه تر یو کړې ورته نه گورې په مهر
وایه له خوشحاله کوم تقصیر راغلی دی

نادانان پخپلی چاری ښه پوهیږی دانایان که ئې په چارو اندوهیږی
چه نادان ئې په مخ وخوری هاله پوه شی گنې هونبره په خبره نه گروهیږی
کانې بوټی وچ لانده هر څه پر مخ وړی مشیت لکه دریاب دَي چه بهیږی
چه سړې اوبه ئې کښیوزی په نظر کښ کله تږی له سړو اوُبو سهیږی
په هغو خوړو پیښ مشې چه ئې نخورې سړَی هسی په لیدو ورته سوهیږی
که وَیل ئې په هزار رنگه سودمن دِی
دَ خوشحال په وَیل کله څوک گروهیږِی

---

۱. یعنی رهرو، او مسافر او پر لاری تلونکی.
۲. ما وی چه په راغله ئې کشمیر راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ځما په خیلخانه کښې څونبره غم دی چه حیران ځموږ په کار پوری عالم دَی
ناخلف زویه اغزی کړی خپل پلار ته د خلف زویه گلزار له عمره سم سی
ناقابل زویه دوږخ غُندی پیدا دی ښه قابل زویه په خونه کښې ارم دی
ښه فرزند دَ پلار په خونه څراغ بل شی بد فرزند دَ پلار په خونه کښې تور تم دی
په لوی والی کښې ئې خوی د دام وَ دد دَی اوس دَ زویه خوبی هونبره وی چه کم دی
نالایق زویه ننگ نام دَ بابا ورک کا که ولاړ ئې دَ نیکه دَ پلار علم دی
دَ قابل سَرَه به غم دَ نام و ننگ وی ناقابل په غم نیولی دَ شکم دی

چه دا هسی رنگه سپی ځنی پیدا شول
لا په شک یم چه خوشحال کله آدم دی

نور څوک نشته لاندی باندی واړه دی دَی چه څه کاندی
دَ ده حکم به نور نشی که ژړا کوې که خاندی
دی قادر دَی باندی ښایی که کیمیا کا گل د سپاندی
څو سینې ئې کړې قراری چه په غم وې ځلبلاندی
څو ئې بیا وربانده پاس کړل چه پراته وُو تر بل لاندی
خلقې ئې دی که گوری سَرَه یو تر بل هړاندی

په لیدو دَ یار مَړې شوې
دَ خوشحال سترگی نغلاندی

نه ئې ملک نه ئې لښکر نه ئې گنجونه تر خانانو دماغی دی کښلی جونه
که خانان په زر په زرو په توره ناز کا کښلی مخ لَری ښیوې غمزې غنجونه
یا دَ کښلیو دَ زړه رای دَی چه می وکوت یا دَ لوی دریاب په څو رنگه موجونه
څوک به روغ سلامت پرې نږدی په ملک کښې بیا ئې باندی کړل تاختونو ته سرجونه
په رقیب شه، په غماز شه، په بد خواه شه چه به کښلیو لَرَه ځی هغه رنځونه
بل سر مه ځه په دلبرُو کښې ئې غواړه اُوه ستوری دَ اسمان دوولس برجونه
زه امی په دا خبره نه پوهیږم چه عالم ئې راته کا په مخرجونه
په چا داد په لپه نمنځ کوې فلکه په چا لونې په اوږیو په چجونه

دَ خوشحال خاطر ښیښه دی مات د نشی
ستا دَ سترگو مستی وری په څو کنجونه

نه می زړه په سرداری درست خوشحال دی نه ځما دَ خیلخانی څه حال احوال دَی
دَ خټک اُولس په ننگه نه پوهیږی کار ئې درست دَ نادیده وو په خصال دی
پښتانه لکه مگس وربانده گرزی ورته یښی دَ مغل دَ حلوا تال دی
نور ئې واړه تکئې تار په تار خپرې شوې اوس په منځ کښې یَو کرم دَ ذوالجلال دی

ایمل خان دریا خان واړه خورد بین ولاړل
اوس خو پاته و مغل ته یَو خوشحال دی

واژگونه شوې همگی دَ دنیا چاری[1] چه لیدې می هَسی نه دی واړه لاری
زوی ئې پلار سَرَه کا رُویه دَ غلیم کا لُوهنِی مور ته لکه بَنِی دی تیاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چوهړی[1] پلا وشولې خوږه حلوا خوری — په سید باندِی حلالی دِی مرداری
باوری دَ بادشاهانۏ لکه غله شول — رهزنان ئې په دربار کا ځنی چاری
بلبلان طوطیان حیران په بیابان گرزِی — په کلزار باندِی کارگان کاندِی چیغاری
په وښو دَ عراقیانو ژواک ژوندۏن دَی — راتبونه[2] وهی زویَ دَ حماری
نادان خوښ بې غمه خوب په فراغت کا — په هوښیارۏ باندِی راشی شل دشواری
په څښتنو باندِی حکم کا مریۏنه — تر میرمنۏ تَل وینځِی دِی رویداری

په دوران دَ عالم گیر بادشاه خوشحاله
خانه زاد ئې واړه بخرِی لَرِی خواری

و سړی وته دا خپل عیب ویښته دَی — دَ بل عیب ورته لا کټه تر غره دی
پخپل ځان پسندنه نیکه په بل بده — دا مذهب دَ مؤمنانو مذهب نه دی
هنرور یې نیک سیر یې لوړ اختر یې — که بل تا وته تر خپله ځانه ښه دی
چه می یَو ځله اخلاص ور سَرَه وشو — یار که سل ځله جفا کا تور لیمه دی
بیا دِ خپل مَیَن د ما له سترگو نه ځِی — که په سترگو کښ می څرخ لکه باڼه دی
چه غمونه درته راوړی سترگی غورِ دَي — چه دِ ځان دَ بل مریَی کا هغه زړه دی
که خواړه خوری که اوبه څښی پدا څه شی — مرده دل که ژوندی وینې شمار په مړه دی
د ما زړه تر کانې کلک وُښوی ترې پریووت — تر الماس ئې دَ غمزې غشي تیره دی
که یاران می تر حساب تر شماره تیر دی — په کوګل کښ می زړه یَو دَی دَ یوه دی

دَ سړی دَ صورت کار دا هسی نه وِی
چه ئې زړه دَ خوشحال یووړ لا نور څه دی

و څراغ ته دَ اورپښتی حال معلوم دی[3] — په دا منځ کښ دَ خبری حاجت کوم دی
یو د بل له حاله نه کاندِی پوښتنه — دَ دې ښهر په عالم کښ بد رسوم دی
یا یک لخُته هغه یار واړه جفا زده — یا له ما سَرَه جفا کا بخت می شوم دی
نن چه زه باندِی مَیَن یم په ډیر رنګه — در ئې وښیَم چه کوم دَی څه ئې نوم دی
یَو په حسن بل په دا چه عاشق وژنی — په دا دوه توګه په درست جهان کښ سلوم دی
نندارچی ئې دَ جمال دی نور څه ندی — چه په هر لوری هر ځای خلق هجوم دی
چه ګلوُنه دَ بهار باندِی لیدل شِی — دَ بلبلو سیر تل په هغه بوم دی

څه به هر یَوه ته حال وایې خوشحاله
دَ لیمو په حال خبر کله ادوم دی

ورځ په ورځ دَ باغ غنچې دِی چه غوړیږی — دَ بلبلو وړی سترگی پرې مړیږی
چه ښه مخ وته نظر کاندی لازم دی — که ئې سترگی وَ بل مخ وَته غړیږی
جگی جگی مانې مکوَه پخولا شه — چه پما دَ رقیبانو زړه سړیږی
دَ عاشق خاطر په مثل دَ نافې دی — که کالُونه پرې تیریږی نه زړیږی
زه جدا له یاره خوب په شپه و نه کړم — وایې مالګه می په سترگو کښ دوړیږی
روغ عالم خندا خوښی هوا هوس کا — پرهار ژلی په غمونو کښ نړیږی[4]

---

١. مزدور او خاوری پاکونکی.
٢. راتب هغه مقرری دانې او خوراکې ته وایی چه آس ته یې ورکوی.
٣. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه را نقل سوه په نورو کښ نسته.
٤. ژړیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور عالم ئې تار په تار تښتی له غشیو
یو خوشحال دَی چه ئې غشیو ته بړیږی

وایم خلق نه دری
زړه می یوړ یَو مزری
دا خبره چه زه وایم
تر ویښته لا ده نریَ
چیری نه وی لیونی شم
چه په خوب وینم پری
زه له یاره سَرَه څه یم
دَ یوه مزی مریَ
چه ئې خوند دَ میوې خوړ وی
هم هغه بوټی کری
ته هم خر ور سَرَه مشه
که څوک خر شی په خری
په کهترو د نظر کا
څوک چه غواړی مهتری
بله نه گوری بل مخ ته
تل دَ سترگو کړم ړغریَ[1]
دَ وروستی پسرلی نرگس دی
دَ خوشحال قدر لَری

وایم له تا ولاړم که په ناسته می ملال یې
کبر لوئی مکړه که هر څو صاحب جمال یې
ولاړم ستا له وره ستا په یادو به مشغول وم
ولاړم له ما نه ځې دا چه ته می په زړه نهال یې
زه غریب نامرد یم څه و ما وته گوښیږې
قهر کړه هغو ته چه دی سیال دی یا ئې سیال یې
هیڅ گناه می نشته چه می وژنې یا مې ولې
واړه دی مستی ده نه تړلی په وبال یې
خدای خو خبردار دی چه له تا به ئې دریغ نکړم
لږ و ډیر مشتاق ځما دَ سر که یا د مال یې
تل جور ستم کړه هغه نه یم چه زړه بد کړم
سل جور جفا کړه بیا لیمه د خوار خوشحال یې

و ښه مخ وته نظر دَی هر چا کړی
نه دا دود دَی په جهان کښ ما راوړی
زه به هیڅکله له عشقه نه وانوړم
که هر څو راته وَیل کاندی وگړی
ما وَیل چه زړه به نه ورکوَم چا ته
ولی څه کړم چه بد زړه لَرم وووړی
دَ عاشق دَ ربښتینې نخښه دا دَه
چه په عشق کښ سر حساب کاندی خسړی
په یو گوټ به ئې دَ عشق دَ میو هیر کړې
که د واړه دَ جهان لذت دی نغړی
چه په ښاخ باندی ئې اوړی ژمی گل وِی
خدای ځما په زړه کښ نهال کړ هسی زړی
چه به بیا په څه علاج په لاس کښیوزی
دَ خوشحال خاطر ئې ندی هسی وړی

و مجنون ته دَ لیلا له شوندُو وایَ
لال و دُر یاقوت وَ نورُو وَته ستایَ
دَ مجنون له ودانې سَرَه څه کار دَی
هر چه ورانه ویرانی هورې ئې بیایَ
چه به بله اندیښنه کاندی اغیار دی
یار د څوک دَی چه د نه ووزی له رایَ
درست جهان د تیرې توری درته واخلی
یَو ویښته به د کنډَو نکا بې خدایَ
ما دا هسی دماغ اوس ندی راوړی
زه دا هسی دماغی راغلم له ځایَ
وایې کانده به خپل مخ درته ښکاره کړم
زه په کانده مانده نه یم نن ئې نمایَ
دَ دولت شهپر کارگانو څخه نشته
که ئې غواړې خو ئې غواړه له همایَ
ته دَ زړه اَغزی په کوم طبیب وکاړې
چه وکښلی ئې اَغزَی ندی له پایَ

---

۱. ړغول، او ژغورل یوه معنا لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ منصور په حال خبر نه یې خوشحاله
درته چا وې چه دَراز خبری وایَ

ورته گوره ځما یار څه نندارہ دی[1] لکه اوږمکی په ستوریو کښ ښکاره دی
څو عاشق په معقوقې باندِی مَین شی هونبره دَی معشوقې ته بیچاره دی
ما وې عشق خو یَو ښه څیز دی خبر نه وم چه دَی لا تر مست هاتی نه خونخواره دی
چه نصیب ئې دَ ښه مخ نندارہ نشوه هغه څوک ځما په پوهه آواره دی
غم ځما له دِله نه درومی بل لور ته ته به وایې چه ځما په اجازه دی
عقل، علم، هنر مه یادَوَه ما ته چه می ولیده مدار ئې ستاره دی
هغه زه یم چه دَ اوښ وری په شا وړم دَ غوایه وری ځما په پشتاره دی
چه علاج ئې په چا نشی څوک ئې څه کا چه په ما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
غم په نورُو یَو ځل وَر یشی بیا تیر شی خو پما باندِی ئې زړه سنگ خاره دی
چه ئې هیڅ دَ ښایسته وُو مینه نه وِی رنگ ئې مه وینې چه نفس اماره دی
دَ ښه مخ نندارہ نکا خلوتی شو زاهد ځان ژاړی بې ځایه هیڅکاره دی

بادشاهان دِ هم سیالی ور سَرَه نکا:
خوشحال ستا دَ ور مرییو په شماره دی

ولاړم قلندر شوم دا می حال دا می احوال دی مات کچکول په لاس کښ بل مِی گند دَ دنیا مال دی
وران وگړی گوره په څو قلب کارُونه کاندِی واړه اقبال غواړی ولی لابقا اقبال[2] دی
زه تر هغه ځار شم چه ئې راکړه تر ځان ځاره ځار تر ما هغه چه ځار شوی تر مثقال دی
هیڅ په منځ کښ نشته په خالی دکان غوغا دَه ما چه فهم وکړ واړه وهم خوب و خیال دی
یَو په گور کښ ښخ کا، بل په گور کښ نکا فکر دری ورځی ماتم وی څلورمه ورځ بل حال دی
ما خو لاس په غوږ کړل ځنی تښتم که خلاصیږم خلق پر خواریږِی شهوت څه عظیم جنجال دی

نور عالم به څه کړې دَ خپل ځان په خلاصی مټ کړه
لاندِی یې خوشحاله دا یو څه دَ بلا جال دَی

وې مِی که زه درشم ستا تر ځایه خوله به را کړی؟ وَیې سکه هزار سَرَه لَرې چه دا وینا کړی
وې می چه په مخ دِ توری زلفی تور ښامارر دی وَیې تروسکه، څه لَرَه ښامار وته ویسا کړی
وې می چه په کوم توکی به تا وته نزدې شم وَیې چه که سر له تنه بې تیغه جدا کړی
وې می چه په تاسی هر گوره لیونَی یم وَیې چه په دا عقل به لا صورت رسوا کړی
وې می چه ما تا سَرَه خندا په یوه وخت کړه وَیې هغه څوک وُ چه ئې تا سَرَه خندا کړی
وې می چه هر گوره کبریا شوې خدای دِ وینی وَیې چه که کبر کړم ستا څه دَی چه غوغا کړی
وې می چه دَ سپینی زیبا خولې عاشق دِ زه یم وَیې چه خدای څه دا عاشقیَ هم ویږیا کړی
وې می چه له نتی دِ چارگل په پوزه زیب کا وَیې دا خبری کړه هاله که چا په تا کړی
وې می که زه ستا په کوی کښ وَمرم ستا رضا دَه وَیې کشکی خلاص له دردِ سَرَه سپی ځما کړی

وې می چه په څو رنگه خوشحال په تا مَین دَی
وَیې دَ خټک سړِی دَ مینی څه ثنا کړی

---

۱. دا بدله په نورو نسخو کښ نه وه، له یوې قلمی څخه را نقل سوه.
۲. د "اقبال" حروفونه چه قلب شی لابقا شی یعنی چه پاتیده نه لری.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همیشه می تر پرهار وینی بریږی — که هر څو باندې دارو ږدم نه لږیږی
که فریاد له درده کړم ملامت نه یم — چه پرهار په پرهار وشی خو خوږیږی
همیشه می دَ یار یاد دَ زړه سبق شو — چه ډیر ډیر ئې یادَوم زړه می خوږیږی
زړه می گل دَ نیلوفر مخ ئې آفتاب دَی — نیلوفر می و آفتاب وَته کږیږی
دَ خوشحال دَ خوشحالۍ وخت هم دا دَی
چه رباب سرینده جوړ سَرَه غږیږی

هیڅ صفت ئې نه ځائیږی په تحریر کښی — چه دَ زلفو مښک عنبر کړم په نظیر کښی
ستا دَ مخ دَ شونډُو مثل را معلوم شو — لکه نهر دَ جنت شهد په شیر کښی
نه چه خوله دَننه زړه می هم په خوږ شی — چه د نوم دَ شونډُو واخلم په تقریر کښی
ما چه ستا دَ څهرې ښه نندارہ وکړه — څوک به ستا په حسن نه وې په کشمیر کښی
زړه می ستا په زلفو بند شو پرې خوشحال شوم — لیونی ټرلی ښه دَی په خنځیر کښی
که هوا دَه که سودا دَه پکښی ستا ده — بل خیال فکر می هیڅ نشته په ضمیر کښی
زه چه ستا په تیر زخمی شوم فراغت شوم — چه عجب دارو دی یښې وه په تیر کښی
لکه بوی دَ یار دَ زلفو دَی عطاره — هسی بوی نشته په مښکو په عبیر کښی
محبت می هډو و پلو سَرَه مخلوط شو — نا صحانو راته شا کړه په تدبیر کښی
چا به هونبره دَ عشق گنج را عنایت کړ — که می نه وَی خپله بخره په تقدیر کښی
دَ خوشحال ویل په نورُو کښی څرگند دی
لکه ږغ دَ ویره ژلی په گڼ ویر کښی

همیشه می له ښه مخه گفتگوی شی — چه په لوښی کښی څه دې هغه تړې توی شی
دَ بلندی په قامت باندې مَیَن شوم — هر چه لوئی چاری کاندی هغه لوی شی
چا خپل یار په غیږ کښی ونیوه خوښی کا — لا د چا ورپسی هسی جست و جستجوی شی
دَ منصور غُندې به غل دَ خاص و عام شم — که ښکاره می و عالم ته گوی مگوی شی
په زړه هونبره پروتی ندی چه ئې شمار شته — اوس ئې چا وته سپږنه موی په موی شی
خارو خس سَرَه ئې څه مهر پیوند دَی — دَ بلبلو مینه تل په رنگ و بوی شی
نه به زهد وې نه علم نه څه نور څه — که څرگنده می عالم ته پدا روی شی
څکه هر کله خوشبوی او معطر دی — دَ صبا ئې چه په چم کښی تگ و پوی شی
دَ ناپوه یاری په مثل دَ ډک جام دَه — له هر څو ئې ښه ساتم را څخه توی شی
دَ خوشحال ژړا څه نر ناحقه نده:
چه ئې تیره درسته شپه په های و هوی شی

هر دم تر نقاب لاندی — و عاشق ته شیوه[1] کاندی
تازه اوربل اودلَی — توری زلفی آویزاندی
انگڼ ئې ښایسته کړ — چه راوَوَته دباندی
څما په مرگ د زړه دَی — چه بې دردو سَره خاندې
څه ظلم څه ستم کړې — چه پلو نیسې دَ وړاندی
څه عجب غزل ئې ووې
آفرین په خوشحال ناندې

---

۱. جلوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر گناه چه په توبه په استغفار ځي
دَ هغه گناه به څه په زړه کي ډار ځي

ساقی راشه سره شراب راکړه سرې شونډې
تر چشمانو دی ځاریږم چه بهار ځی

په هر چین کي ئې دَ څونړو مښک دَ چین دی
لخلخی ځنی توئیږی چه په لار ځی

دَ خپل زړه خبری واړه ویرانی کا
یار هغه چه همیشه په زړه دَ یار ځی

جهان ځای دَ خوښۍ ندی وَ ناورین دی
چه طوطا له گلستانه په چیغار ځی

په وار وار چه په دنیا باندی راغلی
عاقبت به ځنی واړه وار په وار ځی

که له درده می خبر ندی وگړی
چه می سرې وینی تر سترگو په رخسار ځی

دَ هغه طبیب نوم څه اخلې په ژبه
چه بیمار ور لَره رایشی بیمار ځی

که می بیژنې هغه لیونَی زه یم
چه نادان را لَره رایشی هوښیار ځی

دروغجن به همیشه وِی په خزان کښې
دَ رښتینو په مخ هر کله بهار ځی

د رقیب خلل به نه ووزی له میانه
وخت نیژدې راغی دَ وصل دندو کار ځی

چه محروم ئې دَی له میو یَو خوشحال دَی
گڼه واړه حریفان ځنی سرشار ځی

هره مینه چه په خال په زخه کیږِی
هغه واړه دَ ښه مخ له مخه کیږِی

زړه[1] دلگیر مشه دَ خلقو په جفا کښې
په عاشق دَ رقیبانو رخه کیږِی

خاوند خدای دِ سر زنش دَ هغو وکا
چه په حال ئې دَ دردمنو سخه کیږِی

غه مرغه به له همایه څه پرواز کا
چه لا اوس ئې تن وجود په پخه کیږِی

که هوس کوِی خوشحال هوس ئې نهیل[2] شه
غه هوس چه به بې ستا له مخه کیږِی

هر زمان چه فلک مهر بنیاد شی
نامرادی د مانې[3] پخپل مراد شی

په هر شام پسی سحر شته نظر وکړه
عاقبت چه څوک عمجن شی بیا به ښاد شی

ساقی نن دَ سر شارۍ شراب راکړه
محتسب چه حاضر ندی څه هِداد شی

چه نه مَی نه معشوقه پسرلی رفتن کا
نن ځما له خپله بخته نه فریاد شی

یَو له بله زده کَوِی دَ جهان دود دَی
له اوله چه شاگرد شی بیا استاد شی

یار به مخ راته ښکاره کا لکه شمعه
عاقبت[4] به دَ رقیب خورا نامراد شی

یا ډیر زر بویه یا بخت بویه یا توره
چه په سپینه ږیره څوک دَ چا داماد شی

دَ ملحد په زړه به نه لگی خبری
که وَیل دِ ورته تل دَ نون و صاد[5] شی

زمانه به ئې پرینږدِی و ثبات ته
په هوا چه دَ حباب غُنډی پرباد شی

صورتی عمر فانی دَی باقی دا دَي
چه ئې پسله مرگه نوم دَ نیکو یاد شی

عقله ته له عشقه لیری لیری گرزه
مخالف چه سَرَه وریَشی فساد شی

دَ هغه سړی په مرگ ژړا هیڅ مکړه
چه دَ بدو نوم ئې خپور په هر بلاد شی

په هر ځای باندِی ئې زړه دَی لکه ژاولی
په خوشحال باندی ئې زړه لکه فولاد شی

---

۱. ته دلگیر مشه.
۲. مایوس، نا امید، محروم.
۳. نامرادی د نړۍ، یا مراد دَ زمانی.
٤. عاقبت به د رقیب په سر مراد شی.
٥. نون و صاد یعنی نص چه په اسلامی احکامو کښې اساس دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر سړی که رشتیا گوی وِی — نه دَی مړ که سر ئې گوی وِی
دَ لویی لافی به نکا — چه په اصل هنر جوی وی
که ئې نغاړې پټ به نشی — په هر ځای چه رنگ و بوی وی
چه خپل یار له ما بیلتون کا — د ما سترگی پسی جوی وی
په بیلتون دَ مَیَانُو — زړه تر دوو سترگو را توی وی
چه قیمت دَ کالی څونبره — پسی هونبره جستجوی وی

څو جفا کا زه خوشحال شم
یار دِ هر کله بد خوی وِی

هر ناپوه زلموټی څه زده، چه څه دَه دَ عشق بازی — ترو څه مچ څه ئې مجال چه په هوا کا پروازی
هر قلاش چه خپل صورت په عشق کښې بای کړ که باور کړې — په مذهب دَ عاشقانو هم شهید وی هم غازی
که دَ یار به غم کښې وَمری خاصگی ژوندون هغه دَی — که په پښو ئې تندی کښیږدی هم دغه دَه ممتازی
حقیقی سجده هغه دَه چه دَ یار په لور[1] ئې کړې — و کعبې ته چه سجده شی دا سجود دِی مجازی
تورُو زلفو ئې په باد کړه ډیر سرُونه دَ مظلومو — توری سترگی ئې په زړونو کا همیشه ترکتازی

اې خوشحاله چه عاشق شوې اوس له خپله سَرَه تیر شه
دا ځما خندا خندا ته بازی مه گڼه بازی

هغه دم چه دَ یار سره صحبت وی — دَ فرښتو آواز په ما باندی زحمت وی
چه له یار سَرَه باده خورم په خلوت کښې — باده! ستا دِ له غه ځایه نه رخصت وی
ښه یاران چه سَرَه ناست وِی محبت کا — چه اغیار وَر باندِی راشی قیامت وی
تل گدای په بادشاهانو مَیَن شوی — نه دا کار به له ما خواره نه بدعت وِی
عاشقی می خدای له ځایه خوی خصلت کړه — هم هغه کاندی سړی چه ئې خصلت وی
ستا د شونډُو تر لذت به نه رسیږِی — که هر څو می دَ شکرُو زیات لذت وی
ما به زړه د معشوقې له لاسه خلاص کړ — ولی دریغه که له عشقه اجازت وی
دَ زنخ دَ څا دَ بند فراغت غواړم — په تنور کښې پراته کله فراغت وی
ښه صورت خو هم هغه چه زړه ئې یووړ — نه چه کړه او وړه ئې ښه وی ښه صورت وی
ما به سترگی لکه باز درلې اندرتی[2] — که می زده وی چه دَ سترگو بد شدت وی
خوبه مه راځه په ملک ځما دَ سترگو — گڼه ځان به دی په وینو کښې لت پت وی
شیخ به ولی دَ رندانو عیب نکا — تل له مرد سَرَه نامرد په غم غیرت وی
ستا به زلفو کښې می خوار خاطر ښاد نشو — دا مؤمن په کفرستان کښې څه حرمت وی
مگر واړه جوهری په مرگ تام شول — چه تر دُر به دَ ژلې زیات قیمت وی

بل جنت ئې شیخه تا وَته بخښلی
دَ خوشحال دِ هم دَ یار کوڅه جنت وِی

هغه مخ چه ښایسته دَ نندارو وی[3] — چه ئې وینې دَ هر چا پسی هو هو وی
دَ بلبلو له بلغاک نه دلگیر مشه — هغه ځای چه رنگ و بو وی گفتگو وی
که هر څو ښایسته ډیر دی گمان نکړم — چه به بله لکه ته پاکیزه رو وی

---

۱. په لوری کیږی.
۲. پټی.
۳. دا بدله له یوې قلمی نسخې څخه وکښل سوه په نورو کښې نسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور گیسو پر همگی صورت خپاره کړه چه د درست صورت همه دَ مشکو بو وی
زه به سترگی ستا له مخه نه وانخلم مخامخ که تیر انداز راته یو څو وی
قاصدان ځما دَ اوښیو کښته پورته همیشه دَ کښلی مخ په جستجو وی
نن چه ته لمانه ځې زړه می خوشحال کړه یاره ستا وعده به کله دَ راتلو وی
کاتبان به ئې په کومو گوتو کښینه غه خبری چه سوځونکی تر لمبو وی
دَ سحر په بلا ته یاد شې اې چرگه! ستا په ږغ دَ عاشق زړه په پرهرو وی
دَ خوشحال خټک له حاله خبر دار شوی
چه په زړه به ئې دَ عشق داغونه څو وی

هغه څه دَی روغ صورت دی چه بهتر تر سلطنت دی
دَ دنیا دولت که ښه وی یَو دولت نه ښه عزت دی
چه ډیر ښه دی تر توقیره یَو عفت بل صداقت دی
چه سړی له غمه خلاص کا هغه څه دَی قناعت دی
په طاعت که ته لوئی کړې حبطه هغه طاعت دی
چه فایده لری بې شماره هغه څه دی، مصلحت دی
په منت چه ورکول کا هغه کله سخاوت دی
چه دوږخ دی په دنیا کښې دَ ناپوه سره صحبت دی
خپل نیت ښه لره خوشحاله
که څه ښه دَی خو ښه نیت دی

هغه یار که په ظاهر له ما جدا دَی په باطن کښې هر زمان را هویدا دَی
دَ ژوندیو سَرَه گرزی په علم کښې خوار عاشق په معشوقه باندی فدا دی
کښت چه وسیځی باران ور باندی مشه که په خوارو به کرم کړې ساعت دا دی
که ئې غواړم په کوګل کښې مونده نشی زړه می ولاړ دَ ښایسته وو په سودا دی
خدای به امن دَ هر چا له سترګو وکړه یو عجب صحبت دَ مینی ابتدا دی
زه به زار کَوم له دلِه نه له یاره چه په څو په بی پروا باندی شیدا دی
خپله مینه په عاشق باندِی سور اور شوه چه پرې سیځی خبر دار باندی خدا دی
گوره څو قرنه کالونه باندِی تیر شوه چه فرهاد په بې ستون کښې لا صدا دی
زه خوشحال به چا ته څه وایم له حاله
دَ زړه حال دَ مخ په رنگ پوری پیدا دی

هر سړی چه دَ اخلاص په لاری درومی که هر څو په غرونو درومی نه به نغومی
نومیدی د ښه بادشاه په درگاه نشته هر سړَی چه خدمت کا نتیجه مومی
د ما زړه دا ټول دلبرو تر میان ورک شو نوم دَ کوم یوې آخلم چه څه نومی
ښه چه زه په عاشقیِ کښې شهید شوم پدا لاری کښې څه لږ ندی لږومی
ما دَ سویو ښکار کاوه هوسیِ می ښکار کړه د ما رزق به کله تله دَ بل تر کومی
نور دِ صافی پیالې خوری نصیب ئې غم دی
که خوشحال په درد و دوک کښې پیالې شومی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه یار چه له ما لیری په هواد[1] دی همیشه راته حاضر دَ زړه په یاد دَی
دَ وصال خوښی ئې هم لا هونبره نده چه می زړه دَ ده له خیاله سَرَه شاد دی
بیهوده له یاره زارکوَم وَ چا ته دَ خپل یار له جوره چا موندیي داد دی
پما واړه چارِی وکړې آشنایِ په ناحق می له بیلتونه نه فریاد دی
چه می هیڅ اثر دَ آه وربانديِ نشی دا ناترس خاطر ئې کانې که فولاد دی
دَ خطا هوسیِ په بوی دَ نافې شکار شِي راته بس دَ هغو زلفو بوی مراد دی
ته چه ما وته ارشاد کوې په عشق کښ کله غوږ دَ عاشقانو په ارشاد دی
چه په هیڅُ توکی د ما له زړه نه نه ځِي دَ خپل یار دَ مینی څه محکم بنیاد دی
یو زمان ورځنی خلاص نه یم په عمر په ما خوار باندِی دَ عشق جور معتاد دی
څه عجب شنه بوی راځِي دَ یار له لوریه نن ځما دَ زړه دمه دَ صبا باد دی

تل گریوان په اوښیو لوند ساړه آهُونه
چه خوشحال مَین کیده دا ئې هِداد دی

هر خاطر چه نا قرار شِي قراری ئې په دیدار شی
چه خپل زړه و چا ته ورکا هغه څه په خواری خوار شی
هسِي سیند لَرم په سترگو چه جمنا ورته رودبار شی
یَو څه راز لَرم په زړه کښ هیڅوک نشته چه راز دار شی
هسی ژاړم له بیلتونه چه غلیم را سَرَه یار شی
زه هم عار لَرم له خلقه له دَ خلقو له ما عار شی
واویلا علاج ئې څه کړم پرهارُونه په پرهار شی
هونبره دِیر پیران شیخان دِی نشته یَو چه مددگار شی

په بیلتون دَ خندا مخو
دَ خوشحال ژړا آزار شِي

هی هی توبه لتانه ستا له خویه بویه تښَی د ما خاطر دِ وریت کړ لکه سیخ په لمبو یښَی
له سترگو ورځیو زلفو له بنو به دی ځان څه وړم دَ مخ سپایان دِ هسی راته جوړ لښکر زه گُښَیَ[2]
د ما په بخره نیاز دی چه عاشق یم زه به نیاز کړم دَ ناز اسباب می واړه معشوقې وته پریښَیَ
په مخ دَ مهوشانو چه څه خال و خط لیده شی بلا دَ ځان دَ زړه دی که ئې گوري گُښی گُښَیَ
عاشق په اندیښنو کښ دَ تازی غُندی نس نغښتی غافل په بې غمی کښ دَ سنړه غُندی بد غوښَیَ

بد خواه دِ په قصد کړې دَه خوشحاله ملا محکمه
څه ویره څه اندوه کړې ته هم ورونه یې چابلښَیَ

هر چرته چه ته کښینې هغه ځای دَ گلو باغ شِي چه درومې په چمن کښ دَ لاله سینه داغ داغ شِي
چه باد دِ توری زلفی په سپین مخ کاندی پریشانی دَ مښکو دَ عنبرو بوی پریشان په هر دماغ شِي
په زلفو کښ دِ ورک د ما زړگی شو مخ څرگند کړه دَ ورک کالی غوښتنه تل په توره شپه په څراغ شِي
چه ما مزه موندلې ستا دَ شونډو دروغجن یم که دا مزه به هم مونده دَ میو په ایاغ شِي
پیغام ځما اې باده تر شیدا بلبلو وروړه لا شک چه پدا باغ کښ دَ گل بوی د گل سراغ شِي

یَو دم دَ خوار خوشحال سَرَه ته هم فراغت کښینه

---

۱. هیواد.
۲. زه کښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوسیِ سترګی لب شکری[1]

تا به ستایم په څو رنګه
په غاښو یی مرغلری

چه جمال وَته دِ ګورم
ستا ثنا دَ مخ دلبری

خوی دِ نن را سَرَه نور دَی
حیرانیږَم سمنبری

ذکر ستا دَ تنګی خولی دَی
دَم واهَه نشِی له ویری

زړه چه ستا سَرَه یاری کړِی
رنګینه پری پیکری

شور دِ ګډ کړ په وَګړِی
سلامت به اوسِی چری[2]

صبر وړِي چه له تا دور شِی
صبر وړُونیِ شور و شری

ظاهر نن له تا جدا یم
طربناکیِ ناز پروری

قامت سَم لرِي تر سرو
عینِ ما ته برابری

لیرِی مه درومه له ما نه
کج کَلاهی قد عرعری

نور به ستا له وره نه ځم
مخ په ما کړه مخ قمری

وینا دا ده پرده دری

هر چه ستا رضا هغه کړِی
خوشحال وَینوِي په غوری

یا ما زده یا می سترګو چه نن شپه را باندِی تیر دی
یا ما زده یا هغو زده چه وهلی په شمشیر دی

دارو ئې د درد مکړه نه ئې روخ دَ رغیدو دی
چه خود په زړه داړلی دَ خوبا دَ چشمو شیر دی

له درده نه خلاصیږم چه طبیب پسی طلب کړم
ګڼه هیڅ کمی ئې نشته طبیبان په جهان ډیر شی

عاشق دِ لا دوخته خپله زیرمه دَ کفن کا
چه تور باڼه ئې غشی و کشتن ورته دلیر دی

عاشق وَته ښکاریږِی لکه مخ په آئینه کښ
دَ شاه دَ جمال نخښی که تر زر نثقَ تیر دی

څه ته و ما ته وایِي اې ناصحه چه عشق هیر کړه
چه بې دَ عشق له کاره می نور ټول کارونه هیر دی

خوشحال خټک چه بیا مونده لذت دَ یار دَ شونډُو
و ده وته نور واړه دَ جهان جوابړه ګنډهیر دی

یا خو مکړه لیونی سَرَه یاری
یا دَ ګند د پهوړیِ[3] کړه تیاری

چه په نور څه ئې حساب ګڼی هغه زده
زه بې یاره عمر کل ګڼم خواری

چه دَ یار دَ راغلو زیری په ما وکا
تر هغه سړی به زه شم بلهاری[4]

په خرام کښ د هوسیِ علامت ګوره
دَ ګزار وار ئې خطا کړ دَ ښکاری

ځما حال به و هغه وته معلوم وِی
چه تمامه شپه بیدار ستوریِ شماری

خدای دِ تا په جهان تل لَرِی اې باده
چه ځما دَ یار تر منځ کړِي ریباری

معطر دَ شاه دَ زلفو نه را درومی
ستا له بویه نافه ځار شه تاتاری

چه وعده دَ یار دَ وصل نیژدِي کیږی
دَ عاشق له زړه نه درومی قراری

که ئی ستا د وروځیو خال په نظر کښیووت
دَ خوشحال شِي نور له غمه ویزاری

---

۱. دا بدله په چاپی دیوان کښ نسته.
۲. زړه چی ستا سَرَه یاری کړم سلامت به اوسم چرِ.
۳. پهوړیِ یا پوهړیِ یعنی بوریا.
٤. محشی ورته قربانی لیکلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار ځما کَرَه دنَنه
زه ئې سر یم په غوښتنه
عجب حال را باندِی پیښ دَی
درومه هیڅ مکړه پوښتنه
دَ وصال په اوبه وَمری
اور چه ولگی په ینه
که په رنگ کښ زیړ لیده شې
گنگونه یې کرکمنه
کوم ماتم در باندِی پیښ دَی
دَ اختر په ورځ خیرنه
خوشحال تل په غم کښ ښه دَی
غم دِ نه ځِی له غمجنه!

یَو قدم چه په خلاف دَ نفس روان شی
په هغه زمان ولی هغه انسان شی
چه دَ نس په حکم درومی هغه خوار وِی
سړی توب ور ځخه مه غواړه شیطان شی
دا سړی چه فرښته دی هم شیطان دَی
که سړی و خپل عمل ته نگران شی
یو په بد عمل کښ ځِی تحت الثرای ته
بل په ښه عمل کښ پاسه په اسمان شی
دا سړی دی چه په عقل کښ سړی دی
دا سړی دی چه په عقل کښ ددان شی
دا خونونه په ټوپک په توره نشی
دا خونونه چه دَ خلقو په زبان شی
تربیت که دَ باغوان له لاسه مومی
په هر ځای باندِی گلونه دَ بوستان شی
هوا ستا د سَرَه چه کښینی یَو څو ورځی
دَ هغه هنر په ده کښ نمایان شی
دَ نیکانو په صحبت کښ به ښه کیږِی
اولیا له اولیا نه را عیان شی
چه مغلو سَرَه کښینیاسته مغل شه
دَ افغان سَرَه که کښینی نور افغان شی
دَ خوشحال سَرَه که کښینی یَو څو کاله
دا دَ غره خټک به واړه شاعران شِی

یا په تخت باندِی بادشاه وَی
یا درویش دَ خانقاه وَی
چه په لار دِی هغه ډِیر دِی
یَو څو ما غُندی گمراه وَی
زه هر دم په بسم اللّٰه یَم
که یاران په بسم اللّٰه وَی
چه ئې کار دَ میړه نه دی
هغه نه وَی میړه داه[1] وَی
په شماره می زویه ورک دِی
که یَو څو پکښی واه واه وَی
غاړی غرُونه ځنی ډک دی
سر انجام که دَ سپاه وَی
ابلقی په کار کښ هیڅ وی
یا درست سپین وَی یا سیاه وَی
توره شپه دَه دَ غمونو
دَ ښادیِ صبح گاه وَی

په خوشحال به ئې بد نه وی
که ئې څوک په حال آگاه وَی

لمړی ټوک بشپړ سو

---

۱. محشی ورته وینځه کښلی دی، یعنی خدمتگار.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library